This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

ОДЛОМЦИ

ИСТОРИЈЕ СРБА

И

СРПСКИХ — ЈУГОСЛАВЕНСКИХ — ЗЕМАЉА

У

ТУРСКОЈ И АУСТРИЈИ

ОД

М. С. МИЛОЈЕВИЋА.

I. СВЕСКА.

ЦЕЛО ЈЕ ДЕЛО ПОМОГЛО СРПСКО УЧЕНО ДРУШТВО СА 70 ДУКАТА ЦЕС.

БЕОГРАД.

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1872.

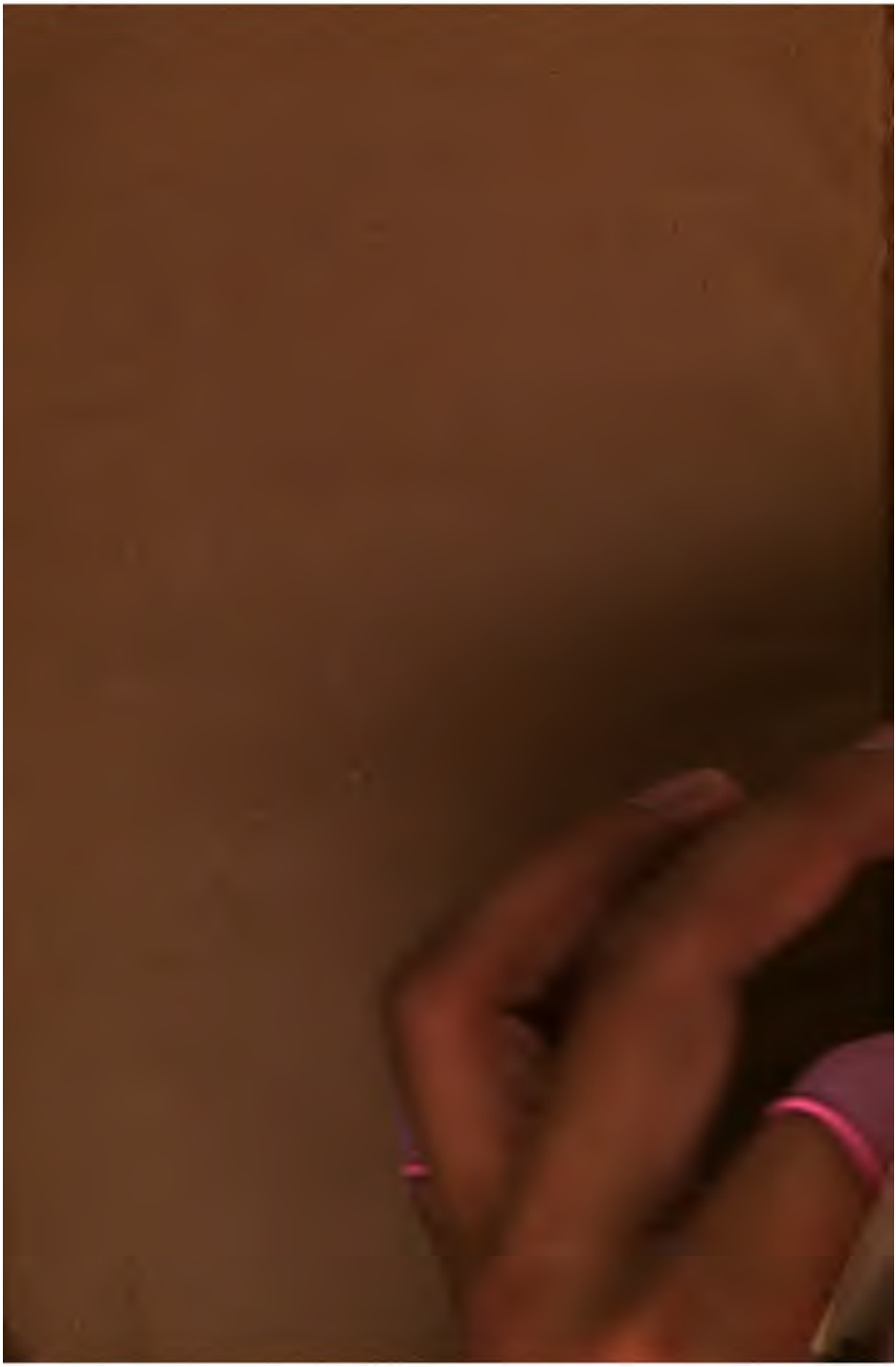

ОДЛОМЦИ

ИСТОРИЈЕ СРБА

и

СРПСКИХ — ЈУГОСЛАВЕНСКИХ — ЗЕМАЉА

у

ТУРСКОЈ И АУСТРИЈИ

од

МИЛОЈЕВИЋА.

I. СВЕСКА.

1.
39.
45.
49.
51.
52.
58 — 72.
73 — 92.
92.
ског,
95.
звала
105.
племена 107.
108.
116

Slav 8210.80

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
JAN 3 1958

ГДЕ ЈЕ ШТО:

		страна.
1. Приступ	I. —	VII.
2. Глава I. о Србима		8.
3. Значај имена Срб у разних нарада и писаоца		10.
4. У Шафарика и Николајевића		15.
5. Прави значај имена Срб.	18 —	30.
6. Глава II. о сродству Срба са Санскритама у језику и осталом		31.
7. Инђиски и других споменици о живљењу Срба у Инђији		39.
8. Трагови о некад: живљењу Срба о Инђији		45.
9. Спомен нашег народа у Инђији		49.
10. Глава III. о сеоби Срба из Инђије — у заједници Индоевропске расе		51.
11. Трагови живљења срп. у Африци		52.
12. Трагови живљења срп: у средњој Азији	58 —	72.
13. О старим Кинезима и њиховом судару са Србима	73 —	92.
14. О старим Бугарима и језику њиховом		92.
15. Глава IV. о становању Срба око Хвалијског, Азовског и Црног мора		95.
16. Како су се сва садања славенска племена звала само Србима		105.
17. О постанку разних имена сад. слав. племена		107.
18. О становању Срба у Малој Азији		108.
19. О Србима у Италији		116.

20. О Србима у дан. Турској у Аустрији . . . . 126.
21. Долазак старих Елина и Римљана у српске земље . . . . . 164.
22. Пропаст Срба у Малој Азији . . . . . 168.
23. Пропаст Срба у Италији . . . . . 173.
24. Карактеристика Грка и Римљана . . . . . 179.
25. Пропаст Срба у дан. турским и аустријским земљама . . . . . 193.
26. Срби у Ђерманији, Данији и т. д. . . . . 221.
27. Борба Срба у Ђерманији и другим земљама с Римљанима, Немцима Готима и т. д. и пропаст српска . . . . . 229.
28. Трагови живљења српског у Ђерманији . . . 225.
29. Две песме народње дан. Лужничких Срба . . 247.
30. Приметба . . . . . 248.

ПРИСТУП.

Паметарница — историја — народа каквог, као и у опште целог света, није ништа друго до: храм у ком нас остављају све страсти, све свезе са садањим животом и свима одношајима себе самих спрам појединих чланови, и свију народа, на овом божијем свету. Као таква, и као одвојена од свега везујућег нас, она нас једино везује са правдом и истином, са узвишеном силом, у којој се сви појави људски, а односно народних радња и бића, појављују у својој првобитној и истинитој чистоти и наготи. У њој немају места одношаји наши, који зависе и од наше собствене воље и воље околине у којој се налазимо. У њој све што је придевено и што има свезу са неистином одпада, тако исто, као лед од угрејаног гвожђа, или другог чега; па ма колико се старали, да их сљубимо, споимо, накаламимо: они се једно од другог двоје и једно од другог одпадају. Вечна правда и истина никада се неможе накаламити, па било на вечну, или времену садању, и прошлу, неистину. Оне увек иду разним правцима, па што даље, то се све више и више разлике и накаламци једне на другу, разпознају. Паметарница народа каквог, као храм у ком нема ништа садањег, показује нам прошлост народа у његовој првобитној и правој истини, без дометака и долепака. У њој видимо јасну и чисту прошлост, која је узрок садањости, по којој се ова и познаје, а из ове се обе верно и истинито изводи будућност, или другим речима: паметарница народа каквог није нушта друго но: чисто и најсавршеније огледало, у ком се виде наше првобитне цртице чисте и јасне, одвојене и одељене од свију данашњих и времених додатака и налепина. Такав храм, таква божаствена и надземна сила вечне правде и истине, паметарница народа каквог, показује народ у његовом првобитном и правом суштаственом виду, без да се овај може мењати и по вољи не само појединог лица и појединих на-

рода, него и свију скупа појединих лица и народа дотеривати и превијати куд који хоће и може. Но као год што вечну правду и истину не могу, или неће, појединци занешени страшћу и опутани у разне опуте млогостручних појава садањих одношаја људских, да разуму и одма схвате, тако исто и праву и истину паметарницу народа каквог, немогу одма да схвате и сазнају ове овакве, и овим подобне гомиле биле оне своје или туђе. С тога је често, а нарочито, код оних народа, који стоје на ниском ступњу изображења, да се више заносе за садањим питањама, и у овима, подобно животињи, налазе хране за своје душевне, а више материалне силе и потребе. С тога се они, као и животиња, брину само о садањости, неодносећи ову будућности и невезујући обе ове са прошлошћу, као да ове и нема. Тако чине сви дивљаци, а тако подобно овима и све животиње, којих се умна снага, моћ, као и степен савршенства, мери по животним силама. Тако је мрав, као и пчела, најсавршенији, међу свом својом браћом; па често и крупније животиње својом умном снагом надмашује и тим је постао дуготрајнији и вечнији од ових. Готово би се могло праведно закључити, да ће он остати вечнији од лава и да ће порода мрава дуже трајати на земљу и од ових и других огромнијих, но у сразмери величине мозга млого мање имајућих душевних животних сила. Опстанак ових у односу према човеку неможе се мерити ни по каквим условима; јер су према њему, као вечног непријатеља и једног и другог, једнаки и исти. У колико напредује човек, у толико се условљава назадак и утамањивање и мрава и лива. Са глупог и непаметног схватања стања ствари паметаристу историку — је тим теже и жалостније у народу коме у колико је овај заузет за садањим тако знаним, по његовом мишлењу, суштаственим и јединим питањама, која имају разне узроке, међу коима се потпуно правдају само они, коима се обусловљава одржање народа и народности. Што је народ неизображенији, и што се ближе приближава животињи, тим га се мање тиче прошлост о којој не ће ни да чује, а за будућност неће ни да зна. Писати дакл о ономе што по мишлењу садањости, не само да нема важности, к које изазива и разне страсти, одрицања и т. д. било је и остаје увек најузвишенијим и племенитијим својством човека, који

га је вечни творац и наградио, као сувишношћу над осталим својим створовима. Што је глупљији и неразвијенији народ, тим мање мари, а још је мање марио за своју прошлост, па као такови: или нам је врло мало, или готово ни мало, оставио дата о својој прошлости, коју неуважаваше, па и рачуна о њој невођаше. Писање прошлости таквог народа у толико је теже, у колико он не само није ништа радио на овој, него уколико је, неразумевајући и непознавајући своје собствено и себе самога: своје уписивао у туђе, или га сасвим од себе одтуривао, па и ненаговештавао као такво, а напротив, туђе, натурено вештијим, или по својој сопственој глупости сам без ближег и удаљенијег садејства других, примао и усвојао; те тако направио, од оно мало свог заоставшег од старине и прошлог живота, неку сбрку, коју размрсити и разсветлити треба јаких дата, строге науке и јасне и праве критике, особитог дара и погледа, као и схваћања и правог појимања стања ствари. Овом сбрком, овим непознавањем самог себе и собственог прошлог, овом нељубављу спрам свога и себе, овом немарношћу ни за прошлим ни будудућим, а само животињском грабљивошћу за садањим, ваља придодати још ужасне и страшне преврате, у разним вековима, временима и народима, које кад се све скупа узме, онда, као да изгледа: да се и ваља опростити са прошлошћу и рећи јој своје последње: с богом и вечна памет; па се заузети за садањост и на овај усасредоточити све своје умне и телесне силе. Али у самој ствари није тако, нити може бити, јер није у самој човечијој природ и без узрока постало: „Што више идеш даље видиш. „Што више живиш више знаш.“ „Што више учиш више ћеш знати“ и т. д. Ово је постало из саме потребе људске, те се и мора вршити по самим природним нагонима и наравима људским. А што је се мало, или коро ни мало, урадило на овој струци, узрок је низак ступањ народњег изображења, и претерана себичност окружавајућих га народа о самоодржању себе и своих. Тако док беаху народи на ниском ступњу изображења, вечно се бојаху, да ће им, за ону њиву сдањост, бити мало срестава за живот; вечно се бојаху од ложености, те с тога: један другог убијаху, војштпше један на угог не само, него и на своје собствене, бојећи се умложења

и, у сразмери овог, умаленња дневиних животних срестава. Тако чињаху не само у стара и у најдивљија доба, него и у најновија времена то исто проповедаху и научене економисте. Памет и дар човечанске силе и ума човечијег показа сасвим друге резултате, те изађе: што више људи и народа, више среће и добра на земљи, више благостања и срестава за живот, као и дата за будући и прошли живот. Тако би данас Малтус и друге економисте ваиијале кад би доживиле и видиле : да је у Инглискоj у место 13. 30 милиуна душа, дакле још једном онолико колико је било. Оне би се бојале, да овај вишак не помре од глади. Тако би сада биле пренеражене неке лекарске главе, кад би сазнале: да од извесних, у њихово доба бивших болести, сада умире само 10. људи на 100 у место 90. на 100 и т. д. То исто бива и за паметарницу прошлу сваког народа, који је још на оном ступњу изображења, које се врзе око дневних животних питања. Таквом народу указати праву његову паметарницу и казати коју више, од неколико збрканих и сплетених разних дата своих и туђих, разуме се по себи: био би узрок презрења и одвратности и т. д. Под именом своје прошлости, далоби се особитих дата за будућу праведну оцену његовог ниског, и блиског животиња, ступња изображења. Није довољно да какав народ има државу, власти, известан ред и поредак — који је код изображенијих често непоредак — извесне установе, извесне рамове свог кретања и своих радња, свог правца, мишлења, обхођења, појава своих укупних и појединих обоих, т. ј. душевних и телесних, способности — и т. д. што видимо и у неких животињица и малих и великих, што видимо и код мрави и пчела; — јер му све то неслужи у незнам бог зна какве похвале и преимућства, не само над осталим народима него и над неком извесном животињом, — њему још треба млогог и млогог, па да се може дичитн и поносити својим собственим. Треба му пре свега познање себе самога и свога. Ово познавање себе самога и свога несастои се у томе, да зна: колико има зуба, какве су му очи, нос, колико има ушију, прстију и т. д. но ваља да зна нарочити то: своју прошлост и садањост, као узрок и следство ове, па са једном и другом да управља својом, и својих будућих нараштаја, будућношћу, и да ову појми и сазна како ваља и треба. Паметарници је у њена 3. дела

задатак: 1. Да нам престави нашу прошлост онаквом каква је била па прошла, као и зашто је таквом а не другчиом била и зашто је тако, а не другчије прошла и т. д. 2. Садањости је задатак: да нам ову покаже као непроменљиво слѣдство прошлости; да нам у овој покаже све слѣдствености излазеће из прошлости, као узрока, па и оне, које су јој као накаламак и налепак, узроком прошлости и садањости, придодате. 3. Будућности је задатак: да нам још за раније определи, одреди и покаже прави и истинити пут, који као ствар прошлости управљан овом и садањошћу, мора да буде, и мора онај правац да држи, којим га ове две силе гоне и терају. Разуме се, да није могуће за нас, бар за сада, да говоримо о садањости и будућности, кад још немамо ни појма, а камо ли јасног и чистог знања о нашој прошлости. Многе тегобе стоје на путу да човек зна како ваља и треба прошлост народа из кога је. Међу највећијим стоје још и ове: 1. неписменост, или бар ова несачувена, народом из кога смо као и нерадо описивање туђих народа, туђинима, и то из два узрока: *а* своје личне сујете и славе, ако су били узвишенији и изображенији од тог народа о коме тражимо писмених дати, б; зависти и злобе, ако су били неразвијенији и неизображенији. 2. Пресељавања и прогањана разних народа, као што видимо да се то још и дан данашњи чини. Примера имамо у Инглиској као најизображенијој држави европској, па шта да кажемо за остале Међу многим и ужасним примерима, да наведемо само ове: 1803. год. прве насеобине инглијске, састојеће се из преступника и војника, појаве се у Тасманији, у којој је за 27 год: сав острв од њих заузет, а староседиоци готово сви изтребљени и утамањени. И ово је мало било за изображене Инглизе. Да би што пре постигли своју цел, т: ј: да би нестало староседиоца, они објаве обсадно стање несретног острва, и сваки седми Инглиз пође да утамани несрећне народе острва. Није дуго трајало, житељи, староседиоци, били су скоро сви утамањени и побијени, а заробљене најпре превезу на остров Great Jsland, потом на Jreanders. Од овог несретног народа 1835 год: било је свега 210. душа, 1838. 82 а 1844 само 44. душе. Тако је свуда и на сваком месту било и бива још и данас. Тако на Отајитими, при доласку европеаца, било је преко 100.000 душа, а

сада нема ни 7000 пуних. Тако се, у седници доњег дома, држаној 13. Марта 1862 год. у Инглиској поведе реч о Новој Зеландији, у којој је тада било 50.000 настањених Инглизи и 70.000. староседиоца, које је 7000. војника морало, по налогу правителства, да брани, да их дошљаци Инглизи не утамане. На војнике ове држава троши преко 700.000 фун. штер: или наших новаца око 1.400.000 дук. цес. Тада је Фортеска, министров помоћник, бранио то питање: да и даље војска тамо остане, да је то нуждно, сљедователно и тај издатак на војску, не с тога: да *ова заштити насељене ту Инглизе од старсседиоца; него староседиоце од уљеза Инглиза, да их ова неби све до последњег човека утаманили!*" Робак Инглиз одговори овоме: „*Што пре Инглизи изкорене Маоре — староседиоце — то је боље?!!*" Ево ти хришћанске љубави и човечности у најизображенијег народа! — види С. Ешевскаго Етногр: Етјуди СП: 1862 год. стр. 53. 55. и т. д. — 3. Додир и сношај са разним јогунастим и нечовечним народима, као и глупим да разуму и науче туђе језике и т. д. Тако имамо примера у неразвијеним и неспособним Елинима, Римљанима и немачким народима, да су ови Славене, елинили, римњанили, немчили и т. д. једни немајући способности да изуче и изговарају слав: језике а други имајући разне начине за претапање туђих народа у своје, у чему се особито одликују: Кинези, Елини и опет Римљани и Немци са Инглизима и другим своим ђерманским и романским роћацима. 4. Христијанство и писменост. Христијанство у колико је учинило добра народима, озарившији га лучом истине божаствене науке и човекољубља, у толико је његово свештинство оназадило и унесрећило народе са њиховим паметарским споменицима. Тако знамо, да благодарећи христианској нашој браћи Пољацима и дан: Немцима, пропаде за славенство, а нарочито за србство, сва дан: Ђерманија и прели се у Немце и т. д. Проповедници ове свете, најчистије и праве божанствене, вере, оставише благе и праве проповеди, заборавише на речи спаситеља: „љубите један другог, као саме себе" па узевши у једну руку мач, огањ, муке свакојаке, пакао и јад, у другу сплетке, интриге, себичностности и т. д. утаманише и сатреше толике народе и земље, само да би своје народности и своје стомаке обогатили и разширили. Једини, на свету, Срби примише

ову свету и праву веру добровољно; те с тога и имају славе, као успомене ове светиње и блага, којима се отликују од свију народâ на свету као и трпељивошћу других и тићих вера. Како је се разпростирала подлост, гад, јад, чемер, себичност и друге гадости и паклене утве и авети свуда и на сваком месту, под именом вере, имамо милиунима примера, више као зала, него као добра на овој јадној и чемерној земљи божијој. Докле се сада и у ово време са тим долази имамо примери свуда и на сваком месту па да и ненапоменемо жестоку и нечовеч: расу ћерманску у виду Инглиза, која од 8,175124. душе у 1841. Ирландеза, за 20. год: или до 1861 год, учини само 5,792055 душа, а у Инћији у Орису 1866 год. сатари за 1. годину дана својом шпекулацијом преко 2,000.000 душа, као што тврде: Керије, Текарej и друге социалисте инг. амер. и осталих народи. Кад се то тако ради данас у 19. веку по Христу, и то од најизображенијег и просвећенијег народа, па још са собственом и рођеном браћом, а да шта је било на једно 3 до 4 тисуће година пре Христа и после овога до средњих векова, и са својима, а нарочито туђима, — то само један Бог, и вечна правда, знају? Ово је дакле у времену врха нашег садањег савршенства; ово је после тисућу осам стотина и неколико година после благог нашег Спасителя?! o tempora, o fratribus nationis Christianibus!!?? Има ли би још млого и млого тегоба и сметња да излажемо за нашу ствар, као и општу нашој сродној; но све то остављамо до другог пута и времена, не с тога што немамо граће за ово, но с тога: што немамо права, да обтерећавамо наше дело овим и оваквим стварима. Имајући дакле у виду све те тегобе и сметње, које потпуно и најопширније царују у прошлости србског, — сад. укуп. славенског, — народа, ми морамо прегледати прошлост нашег народа и то у храму њене паметарнице, без свезе са садањошћу и са садањим разним околностима и разностручним појавима садањег нашег живота и положаја. А да би ова била што истинитија и да нам е неби могло ништа приметити, довешће се преглед прошлости нашег народа само до времена владе Неманића, или до ог доба: кад је он нешто мало боље и јасније обележен.

ГЛАВА I.

I. О СРБИМА.

Прошлост српског народа, којег Народопис — историско-етнографску карту — подносимо, тако је замршена и заплетена: *да се скоро неможе и незна одабрати права и народна истина и ствар од сумешина и уплета туђих.* Српски народ нема обрађене своје паметарнице, те да би се могло што из ове узети, а нарочито оно, што се односи на његову прошлу и садању етнографију. Збрка разних паметарских дата, неразумевање ових, недостатци паметарских веза и филолођијских закључака и истина, чине прошлост народа српског огромним и ужасним хаосом. Овај и овакав ступањ његова развића, по раду његових досадањих писаца, довољан је доказ и његове будућности, која неможе превазићи ни садањост, а камо ли још већи скок и блесак добити у будућности: ако се неодпочне ићи правим и истинитим путом. Досадањи вајни радове на овом пољу такви су, да више заплећу и замршују ствар, но што је објасњавају и на прави пут изводе. Сбрка паметарских дата, без филолођијског и правог најстаријег знања за народност какву, чини његов прошли, и садањи живот, само вечном муком, сплетњом, врзењем у једном и истом и помрчавање и убијање једне и исте ствари, са којег и сама ствар мора а пре, а после, или сама од себе и собом пропасти, или натерана другим околностима у свом замршају размрсити се, но као сасвим туђа и друга и са туђом се народношћу споити и у ову се прелити. Већина паметариста српског народа узимали су, по странцима унеколико познатим, а боље непознатим и замршеним, политични живот српски за основ њихових паме-

тарних списа и према овоме зидали своје зграде, подтурујући под исте ривотине и разсипине филолошког незнања, са чега су им се увек пре рушиле, но што су биле довршиване. Заборављало је се: да о народности каквој говорити, без кореног и правог знања, ове значи толико исто — и још горе — колико и неодговорити. Заборављало се: да је први основни камен паметарници сваког народа, његов језик и народност, његови умни појави оличени речју, песмом, причом, загонетком и т. д. којима он и ствара засебну паметарницу. Од првог рала — пара — људи, од коих постаје цео народ и народност, па до његове државне зграде пролази, можда, стотинама тисућа година, које обично паметаристе све гураше и тураше у поноре вечних мракова и провалија, као да то небеше клица, основ, заметак и развијање паметарнице тога народа, о коме се пише и говори; па тако исто чините и наше паметаристе. Такав погрешан правац, који зависаше не од њих колико од ступња народног развитка, учини: да ми готово знамо више и о Хотентотима, но о нама самим. Многога у нас има, можда, и хотентотског што држимо за своје, а наспрам свога што држимо за тунгуско, финскомонголско и т. д. Ето у таквим тешким неприликама и у таквом времену налазимо се, у ком морамо, са наше Народописне мапе српских земаља, да коју проговоримо и о прошлости нашег народа. Нека нам се не замери за недостатке, непотпуности и остало што буде непотпуно и строго неиспитано, једно са наших малих сила, слабог знања — а јаче и није могуће кад се и сам народ налази на овом ступњу изображења у коме смо — а друго са немања до сада ничега урађеног на овом пољу, па и не покушаваног да се уради. Ствар наша неће ни издалека тачно и јасно бити објашњена и протумачена; али јој се барем бољи правац дати и пут промерити, по ком промеру, ваља градити најсавршенију жељезницу. Довољно је за нашу одбрану, да наведамо само ово: што се у нас непокреташе мисао, а камо ли покушаваше рад, да се барем ово протумачи и објасни: од куда Срби, шта значи та реч, како се јављају они као честица чињенице у општем људском раду, коју и како одигравају улогу у овом опште светском појаву разних народних појава и радова и т. д? За нас је увек било, а и још ће доста времена бити само то: тако и тако каже Порфиро-

ћенит, Тунман, Енгел и т. д. па и каква Нешредија и ко други, а како ми и наш народ кажемо и држимо, то се никога и нетиче, баш као да тих питања и није створила вечна и свемогућа сила. Тако, покрај свег свог, тако да рекнемо, описаног политичног живота Срба и појава ових у заједници опште радње људске и разних народа, ми још незнамо: шта су и колико су ти Срби допринели роду људском одиграном, или неодиграњом, својом улогом, као и сами себи и т. д? Ми још незиамо, ни колико су се и како они јављали у општој паметарници и т. д., а о свему овоме није наш задатак сад овде да говоримо. Наше је прво, колико нам наше мале силе и мајушно знање допушта, да кажемо шта значи име: Срб, Србин, Серб, Сербин, Сирб, Сирбин, Сјарб, Сјарбин, Сорб, Сорбин, Серс, Серсин, Сораб, Сорабин, Сербер Сереб, Себр, Себрин, Серберин, Сурб, Сурбин Сарбин и т. д.

1. О самом имену Срб, Србин и т. д. наше многе као и туђе, паметариште говориле су по нешто нагађајући и довијајући се; но сво то нагађање, без зреле и ваљане критике, основане на филолоћији, као темељу паметарнице и свега што се на какви народ и његову народност односи, — невреди баш тако много. Тако нам многоуважни мученик, на пољу паметарских наука, Архим: Јован Раичъ наводи — у II том стр. 145. 160. Истор. раз. нар. Беч 1794 год. — једне писце, кои доводе Србе од Хуна Сабира, као једнога народа; друге од Сармата; треће од реке Сербице, која лежи између Тигра и Ефрата; четврте од Скита; пете од Серва, слугу; шесте чак и од римских опанака; па седме чак и од копилади; осме од Тулија Сервија; девете од Српа; десете и од Свраба, као тобож да су били сврабљиви за ратом и т. д.; а он их сам доводи и од сјевера и Сибира дан: и сбора, скупа и т. д. јер су вели тамо становали, а Сибир је од сјеверне стране и т. д. као што се то види из ових његових речи — вид. Ист. Хор. Сер. и т. д. стр. 154 и 155. — „Ест ли пожелајет читатељ мојего в произведенији Серб имена мјенија и т. д. тако и Серби, Саберов, или Сабиров, приобрјели имја или от собранија или от сјевера, обоја бо мјесто имјет могут и на послетку: что древњејшеје отечество Сербов Сиберија, от које и назвалисја“ и т. д. Разуме се по себи: да сва ова тумачења имена Срб, Србин и немогу се назвати таквим,

нити их треба опроврrати, кад никаквих навода и доказа несадрже, ради одржања сваки свог закључка. Међу толиким писаоцима и тумачимо имена Срб, које је наш неумрли Рајић навео на своим горепоменутим страницама, за дивно је чудо како је се један доцнији, иначе доста разборит и научан славен: паметарист, Г. Јан Колар, повео за Анонимом, ког тумачење Рајић на стр. 148. у преводу ставља овако: „Прочее первообразно Сирб од котораго Сирбал, Сирбланин, сирбско и проч: Сверботу знаменујет, јако да не отмјеннено прочих себје сонародних возимут и Сирбли пронаименованије. Зане ашче вси обшче Слави, сијест Славни, или благонарочити називајусја, ини обаче Ервати от ервања, или боренији, ини Верли — изрјадни — њеци же Вандали — даљше поступајушчи, — њеци же Пази — на се — обозрителније" — и т. д. Да би само потрьо право, јасно и истинито тумачење пок. г. П. Шафарика, и да би доказао: да Срб долази од сраб, шуга, болест, слабост и т. д. ватао је се за све окружавајуће га, — баш као утопљеник — неразбирајући млого о односности, или не, самом предмету; па у тој своj претераној брзини, готово изван дејствителности, прихвати се и таквих ствари, које су му, са свим тако званим филолођијским закључцима у место утврдиле, срушиле и утаманиле и саму ствар. У својој сувишној заузетости иде од Словака и осталих Слав: племена час Римљанима и у њиховим речницима тражи корена Србу од сраб! Из Рима лети, као на Пегазу, у Атину и другим Елинима, па кад и ту попабирчи огромне филоложске недосљедности, лети на сили налик на Бураха Арабима, Парсима и другим народима, који се сада клањају пророку Мухамеду, а негда Зороастру; те и тамо сабира оно, што баш и говори противу његових жеља и намера. Пошто и ту скупи све, што се неодноси суштини ствари и што овој неприпада, пружа се халдејским Серафимима, да га на крилима својим пренесу у Халдеју, — Вавилон — и Јерусалим, па пошто му ови својом силом и огњем уништише св недосљедности, а да би загладио болест сраб и шугу на имену С ба допушта: да су Срби огњени и светли, као Серафими и т. д. Ето тако занешен у својој претераној ревности, да би своје за ључке узнео у коло науке, и да би Србе само од сраба пр звео, као ваљда угледине — идеале — свију садањих

укупних, тако званих, Словена, налази да: Срб значи корено, свраб; *јер је свраб у Словака*, и *наша свраб, или шуга*, у свију садањих тако званих сл. племена, *свраб шуга*. Даље наводи како у Словака значи та реч и палити као: „ruka mne pali“ т. ј. сврби, а палити значи немачки brennen, као да Немци другчије говоре и као да палити значи нешто друго од жећи, горети сагорети и т. д. али свакојако незначи сврбити. Даље наводи у ческом, руском, срб: и т. д. да је сврбити то исто што и: *свербити*!? Од особитог су му куриозитета филолошки закључци: Срака — сврака — хитам, хвитам, и хватам, скерни, скверни, паскверни, хорети у неким племена, као у Руса, хворост, а то је све зато: јер се мора уметнути писме *в* у речима: sur, surim, sura те да изађе од surab „svrab“ дакле чиста наша шуга. Даље још гони тај славни славен: филолоћист па наводи, да: сраб, или свраб, у Босни зову сербес, стрибеш, сарбеш, рус: сверб, свербеж, свербити, свербети. Ето тако постаје Србин од свраба, а да је то баш тако наш славни славенски научењак, и то нек се незаборави из 19. век по Христу, и после дивног мученика за науку славенску пок. Шафарика, и других, наводи и речник Линде, у коме се вели, свраб назива и *горја, горје* т. ј. горе, горети палити, што опет у Латина значи: pruritus prurio, per — urio, per — uritus или од buro, burere, као bru — ritus. Даље наша научена глава иде, па доказује: да се у ст. Елина наш свраб, или шуга, зове на њиховом језику *ψωρα*. Зато наводи и речник одакле је узео ту реч, као да је говор о сврабу, а не о Србима. Пошто је се тако испрпео, и пошто је прибрао и Немце и Парсе и Римљане, Елине, Арабе и Халдеје па и све Славене и т. д. напослетку умна глава закључује, да свраб значи: немоћ, болест, слаботињу и т. д. Ето, дакле ово начисто излази, упамтите и чујте сви! Кад свраб значи немоћ, болест, шугу, слабост и т. д. онда су и сви Срби: *сврабљиви, слаби, немоћни; јер реч Срб то значи!?* Упамтите и од сад зовите Србе шугом. Овака наука, оваква научна закључења, овака тумачења, не човека из прошлих векова, у којима владаше тама и мрак и не туђина, као Анонима, који само нагађаше; него Славенина па још чувеног књижевника, наученог мужа, који живљаше тако рећи под носом Срба, па још у 19. веку, — упропастила би сваког, не само африканског Хотентота, него и дивљака Полинезије, који још људе једе. Узмите

ову ствар: човек смешао, у својој претераној ревности за науком, две сасвим разне и корено једна од друге разликујуће се по значају речи, па изводи оно што не постоји и неможе постојати. Изводи име Србина од шуге и т. д. које кад би се допустило, изашло би: да има више права изводити га од друге наличитије речи . . . Има ли игде у свету, да се народи зову по болестима, има ли игде и да се зову по радовима и т. д? Колико нам је паметарница свију народа и времена позната, до сада се нигде не чита, нити ће се по свој прилици игда и читати: *народ великокашљавци, горскоболестници, зграпилници, ектичавци, грозничавци, ћелавци, рањавоножници, увоболници, зубололници, трбоболници, мутавоболници, жмигавци, зриковци, тепавци* и т. д. као и: *орачи, шивачи, ризничари, столари* и т. д. Да се неби коме учинили наши наводи сувишни, ево ћемо укратко и у главном навести у преводу и саме његове наводе, стављајући им на супрот праве и истините значаје. Прво долази еврејска реч „*сара* и *шара*" која значи лат: arsit u rusit. Да је се у томе преварио и да никакве свезе нема сврaб са еврејском речју *сара* и *шара* доказ нам је тај: што та реч није сара као што наводи г. Колар; него је *саро*, *шаро*, зара, а она значи то што у нас реч зора — види Ис. Рус. Слав. Шеинр: сср: 77. Мос. 1859 год. — наш жар, руменило, светлост, и што Јевреји никад немешају зору са шугом, а и латинска реч ardere значи горети, светлити, блистати и т. д. преко мере, волети кога, желити што и т. д. као: ardere aliquem, као што вели Вир. значи искати, желити што, а Цицерон опет: ardere amore волети љубити и т. д. Даље латинска реч rusit од куд је rursus, a, um жућкасти или беложућкасти, дакле не шуга и шугав; но само јасни црвеникасти и т. д.

б. Навод халдејских речи, serav, serapha, sarab, sarah, serah незначе баш ни једна шугу и сврaб, као што хоће г. Колар да им натури; него прва реч значи: жар, страст, љубав, силу, моћ сн у и т. д. која се може лат речју flagrantia ae изјаснити. Дј та реч serapha значи опет: жар, пожар, топлоту, разгор, или то то лат. реч incendium у добром смислу а не хрђавом, дакле оп : светлост, јасност, жар, силу и т. д. Даље реч sarab значи опет: жа силу бујност, светлост, или то што латини зову aestus torridus жа и горећи. Даље реч serah значи: узвишени светли сјајни, дивни

независни црвенорујни и т. д. лат: luxuriavit, splendebat а даље surah значи: првенствујући, блистајући преузвишени, одкуда је и ser круна и sar, а код Евреја zar; цар, или прво лице на земљи. Од тог истог корена постале су и ове речи: sara кнегиња, госпођа, царица sarebit гвожђе, јакоћа и т. д. А од свију тих халдејских и еврејских речи постали су и Херувима и Серафима, као вршак светлости, силе, храбрости и т. д. Дакле све те и халдејске и еврејске речи неозначавају свраб и шугу; но: силу, славу, господство, власт снагу, светлост, независност, красоту, цара, господара, и т. д. која се својства подпуно и односе на праве Србе.

в. Грчки наводи Г. Колара такође неслуже му за подкрепљење и утврђај казаног, но шта више, као и халдејски и еврејски сами му побијају његове наводе и изобличавају га у његовој занешености. Тако *σειρω* означава: жар, силу, красоту, светлост, а не шугу, од туда је и реч *σειρος* палећи, светлећи сагоравајући, а од ове је и *σειριος* и *αστηρ*: сунце, — красота и дивота — палеће и сагоревајуће. Даље реч *αστηρ* означава силу, храброст, мужаство, слободу и т. д. као у лат. amor acer силна љубав, homo acer силни, слободни човек и т. д. а реч *ζνρος* означава: сурови, силни, жарки, а и сунце у хрђавим својствима као кад спаљује и т. д. Даљи, наводи Г., Колара као: *ραβσος* прут, фиргас, розга, држка од копља и чаробни прутић меркуријев и других елинских идолопоклоничких богова, као и наводи *ψωρα* шуга, свраб, *αγρια* — срп криви нож — *αρεας* силни, храбри *κρνφη* врх, савртенство — и т. д. невреде ништа; јер и корен други имају и сасвим друге ствари означавају, а не Срб, Срба. Тако дакле не беше срећан наш г. Колар ни у елинском језику. Даље му 2. иду наводи, латински: surio која реч долази од a rdor а и опет значи светлост, силу, топлоту, tarreo, toror, horros ужас, несрећа serius, seriasus, severus ватрени, горећи, журни, servia венац sertum круна certus јасно светли и т. д. Немачки наводи у речима: sehr, sehre — спалити ferrehren — Sorge, schüren ватра и т. д. једном речју наведио је само све оне речи, које или значе саме по себи, или се односе на топлоту и видело, али све неозначавају шугу и свраб. Наводи из славенског језика састоје се из свију речи, које или показују светлост и топлоту, или се бар на ове односе, а тако исто

и инглиске и неких других народа речи, но све оне које је наводио показују само, силу, јачину, јунашство, слободу оштроћу и т. д а никако пишчеву: шугу, слабост, свраб, немоћ, красте, гној и. т. д. Наводити све разлоге његове и доказе из слав. језика било би толико, колико побројати све речи односеће се и показујуће горња својства, па шта више односеће се чак и зависти, злоби подмуклости, тами, помрчини и т. д. — види Rozpra: o gmenah Slavskeho b Budine 1830 roku од 1ъ7—148.

Г. А. Вељтман у свом спису: Аттила и Русь у IV и V веку Москва 1858 год. стр: 122. говори: „Г. Шафарик замјечајет, что названије Серби, било в древнејшија времена именем всего славјанскаго племени. Ми же полагајем, что оно издревле атносилос собствено к војсковому, ратному сословију к Росији" и т. д. А на другом опет месту говори, да срб значи: војника, храбра човека, сиромиха, који се бори вечно и од кога су и постали дан: сви Козаци у Русији и т. д. Г. Морошкин у свом делу „Историко — критическија изслѣдованија о Русах и Славјанах Сп 1842 год" доводи име Срб од дрва високих и од сечења ових, дакле од високе шуме и т. д.; а тако исто и име Славенин и т. д. он налази да је такође од дрвосека, дрводеља и т. д. па је и елинско и римско Склавин правилно итд. — вид. стр. 90. — Но да ту ненаводи за правдање свог навода ниједну језгровиту мисао, ни један филолошки прави и истинити факт, само се по себи разуме, и с тога га остављамо и не претрешена. Напослетку можемо рећи да су Г. П. Шафарик, овај неумрли слависта, и Г. К. Николајевић ову ствар најбоље објаснили и протумачили; но је ипак нису најбоље, потпуније и јасније представили и објаснили. Тако Г. Шафарик, као најјезгровитији и најученији до сада слависта за име Срб. за које је доказао да су се сва словенска дан: племена тако звала, објашњава овако: „Име тако старо, домаће и дубоко укорењено међу — свим — Словенима, а у странаца редко употребљавано, могло је само у својој домовини добити свој почетак и јестаствени значај. Тако у слов: језицима, као Велико и Мало — руском, и старо пољском, налазимо речицу, која тој речи одговара, а та је у Вел. и Мал. руском *пасерб* — puer, privignus — пол: pasierb, са још неким другим произведеним речима од исте н. пр у Вел. и Мал. Рус: *пасербок*,

пасербка, пасербица — privigna — пољек. pasierrbi са — privigna — pasierbi, pasierbiczy, pasirbovy, pasierbny — све, пригев : и т. д. Добро разгледана та реч показује: *а*, да је сложена, *б*, да је једна и иста са речицом пасторек — privignus — и *в* да произилази од корени сир — sir orbus — Сложена је из предлога *иа* и корене речи *серб*, које се саме по себи разуму за знаље словенског језика, без икаквог тумачења, тако исто као за Русе реч пасинок — privignus — подчерица — privigna — срб. посинак, пољ. pasynek — pronepos — словач. parobak — juvenis, privignus — од корена rob, и т. д. а тако исто и у туђина, као н. пр. у Литоваца pasunis — privignus — podukra — privigna и т. д. — но особито сведоче источни језици, који су сродни с нама, у којих се као што ћемо видети, налазе обе изгледине, проста и сложена. И ако је једна и иста реч пасерб и пасторак доста тамна и нејасна; но ипак је она јасна кад саберемо све речи односеће се том истом значају. Тако хорут: pasterz — privignus — pasterka — privigna — понекад и pastorik, pastorka, хорват; pasztorek, pasztorkinya срб. пасторак, пасторка, чес. pastorek, pastorkyne, словач. pastorok, pastorka і pastorkynya, из чега излази: да овде писме о замењује писме е као н. пр. топл, у место тепл, срав. латин. tepidus, попео у место пепео, бобер у место бебер, Волин у место Велин и т. д. Писме *к.* није ништа друго до завршетак н. п. посинак од син, паробак од роб и т. д. а писме *т.* је добавак као н, пр. у речи *разитилити* од пил корена, од туда је и *стин* у место *сјен, стрибро, стреда* и т. д. у место сребро, среда и т. д. Тако дакле одовуд произилази пастерк или кад се раздели на саставне честице па — се — *рк*, које је савршено равно рус: и пољ. па — сер-б, ван завршетка, који овде саставља засебни завршујући слог, и ако се налази у санскр. речи paser — puer — персид. puser — filius, puer — пељвскиј poser, — puer — курдиски — suar — puer — и афганистан: suari и suai што све значе: син и дете. Тако дакле нема никакве сумње, да је у свима овим речима, — пасерб, посерб, пасторак и т. д. сер — ser — корена и засебна непроизводна реч, а све остало пред и после корена само су предметци и завршетци. Од овог је корена и

тар. срб. или тако звано црк. слов. реч сир — orbus — рус: сири, ирота — sirota — ческ. sirotek sirube, siroba, Дољно лужич. sirota Горњо лужич. serota, serotstvo, пољск. sierota, sieroce, sierоci, и т. д. Тај исти корен налазимо ми у санскр. језику su — generare, producere т. ј. родити, производити срав. prasuti, progenies — у лат. sevi, satum од se, sere у место se — sere — sese reduplicatio — у Гот. saian, скандинав. soa — serere — слав. сејати и т. д. а све те речи значе: родити, порађати, производити и т. д. и по томе и обе речи син и сир — sir — ota sir — uobe — serb — прво и најглавније означавају: порађај, рођење, или то исто што и лат. satus, natus, елин *Τεκνον* и т д. Отуда је јасно што су Руси своје прастаро пасерб и пасербица заменули са новим обичнијим и разумљивијим пасинок и падчерица. Тако је дакле сада јасан и истинит значај речи срб, серб и т. д. да она означава само: пороћај, рођај, рођака род, народ, као и лат. geus, natio као и инђијско и од њега постављце serim што опет значи народ од једне крви и једног племена и т. д. — види Славен. Древ. соч П. Ј. Шафарика прев. Ј. Бођан: Москва 1857 т. I. стр. 313 314 315 и 316. — Г. К. Николајевић у свом делу: „Српска беседа у лат. писму Беч 1860 год. стр: 23 и 23.“ вели: „Ми се подпуно слажемо са г. Шафариком и можемо га назвати ђенеалогиом срб. имена по очинству, но мислимо да нас неће порећи, ако тој додамо и једну по материнству. Стабло ове налазимо у најближој речи утроба — *γαστηρ*, venter — преимућствено идеју материнства напоминњујућој и у прораслима од куда кирилов: отрок — сигурно скраћеном од от—роб—ак, као по изјашњењу Г. Шафарика и ра-stor-ak, ра-ster-k, од ра-serb. — Такође и раб и срб. роб, рус: ребја, реб-јата, реб-енак, ст. чес. па-роб, лат. orb—us грч. *ορφ — ος*, арбанаш: рапби, немач: Erb-e које све такође значе *Τεκον* puer, paser, puser, чедо или у доцнијем и у преносном смислу: наследник — Erbe — чељаде — ропби — сироче — *ορφος* orbus и пароб у смислу Славоја говорећег — сад иде комад песме из краљевдворског рукописа — овај матерински корен морао је долазити у најстаријем словенском са — ѫ-ъ-ь ое — у почетку, или у среди и са носовим я-е на крају и тако гласити: ѫрбы, oerbe или ръбя рьбя, roebe, које су се

форме доцније по просодији различних наречија у раб, ребја, роб, претвориле. А као год што су се слагале са частицом па-п роб ек, па-роб-ок, да добију значење пасторка, или момка, ћетиња, тако су се равно слагале и са частицом сајузном съ, са, со сж, су. — *συν*, con — да означе општинство рода и племена између деце, унука, праунука, потомака, као по примеру: спрежник, сродник, суродица, сапутник сажитељ и т. д. — Сърбя Soerbe, *συντεκνον*, conpuer, consobr — inus млош: — сърьбята soerbad, serbadia i Saerbi, за разлику од туђина иноплеменика, чуда, и т. д.“ Ова разлагања г. Николајевића и ако им има места, ипак држимо, нису „била тако неопходна, да се онима горњим г. Шафариковим, додају, тим пре: што доказивати сродство и по материнству, код доказаног по очинству и ако је ствàрсама за се врло добра, пак држимо, није одвећ нужна и неопходна.

Што се нас самих тиче, и покрај неумрле славе и непобитне и скоро једине вредности г. Шафарика у овој ствари, скромно наводимо: да нам се чини, да су његови разлози доста једностранн, па као такви и не потпуни, и ако су му сва тумачења основана на истини и правој и темељној науци, — ипак нису подпупа потпуно исцрпљена и свестрано објашњена. Ово нарочито излази у речи Срб Серб, без да је се имало погледа и на друге произношаје код садањих славен. разних, а некада бивших чистих и само србских племена и Срба, као укупног и једног братског срп: народа. Тако ни су узалудни изговори једног и истог имена народњег: Срб, Србин, Серб Сербин, Србљин, Сербљин, Сарб, Сарбин, Сирб, Сирбин, Серс, Сершн, Сораб, Сорб, Сјабр, Сјабрин, Сибр, Сибрин, Себр, Себрин, Сурб, Сурбин и т. д. Свако то име једног и истог некада само србског, а сада свију славен. племена, народа, има и своје узроке зашто се тако произноси и изговара. Ни једна једита речица, ни један једити звук и глас у сваког народа, није постао без узрока, који је само њему својствен, а не ком другом и којој другој речици. Што је који народ у језику богатији, то он и има више, чинећих, се једнаких речи, које се чин да једно и исто означавају, а кад се добро проучи, онда излази сасвим другчије. Тако греше они који држе: да је она језик богатији, који једном речју означава више предмета. Тиме с показује само слабост и неподпуност тог језика, као и слаба

нејачка, управо недоносна, створна сила тога народа, из ког су такове речи. У нас се н. пр. држи да су такви језици богатији и т. д. Наш је језик и у оном првом погледу, т. ј. да по мишљењу неких, много речи, које су у самој ствари и по склопу и значају различне, готово једно и исто означавају, најбогатији од свију дан. језика. Осим овог, богатство се српског језика показује и у писменима његовим и у изражајима свију чистих звукова или гласова не полуживотних, носових, шуштећих и пиштећих, као у осталих неких народа. Он надмаша и све славенске дан: језике имајући више звукова, који се оличавају у писменима ћ, ђ, и џ, која налазимо још 10 и 11. веку да суштаствују, а не као што неки наши наводе: да су пре неколико десетина година створена, и да су по нека од њих, као џ, туђа и да само служи за изражај туђих звукова и у туђим речима. На основу тога избацују га и у страним кореним речима, у коима одиста постои, као што чине писаіући реч Мађар у место Мацар, које је и правилније и право име дан: наших Мацара, — или Манџур, — а не Мађар која је реч постала од шкипске речи Мађар, којом се означава име животиње тако зване магарац, или галокелтски роб. Богатством нашег језика, којим превазилази све језике дан: европске и сва слав: наречија, неидемо да се похвалимо, чему би имало и места, да је наш народ тај прекрасан дар, којим је од више силе обдарен, употребљавао и употребљава на добро — напротив, баш овом богатству свију звукова, речи, лепоти и т. д. нашег језика, имамо да благодаримо: што изучавамо остале језике најлакше од свију народа на свету; што овим лаким изучавањем шкодимо сами себи и вечно се преливамо у све друге народности. Ово је зло тим веће, у колико смо у додиру били са таквим народима, као што су: Китајци, Немци, разна турко-финска племена, Елини, Римљани, Гали и т. д. који решително немогаху да изуче и изговарају туђе, а нарочито слав: језике; те се у њих и преливасмо. Тако дакле свима оним, готово једним и истим именима Срба, узрок је само богатство нашег собственог језика, и значај разних ступња друштвених, просветних, државних и т. д. једног и истог братског народа, а не крива и хрђава изговарања једног и истог корена у језику једног и истог народа. Сваки оњај произношај, и ако се чини да означава једно и исто, од једног

и истог народа, ипак у истом значају једног и истог показује и неку различицу. Коме није познато: да се Срби Сережани — која е реч постала од Серс, Серси, Серби— зову зато: 1. што су вечни војници, 2. што су особите храбрости и 3. што су граничари или Крајинари, Краишници. Тако налазимо негда ове Серсе или Сербе, у дан: Берманији, од којих најмањи мањак показује се у дан: Доњолужничким Србима. Налазимо их у дан: Маћедопији, око дан. Сереса, који је и био њихова и од њих основана паланка и град, као гранични и међарски. Налазимо их и дан данашњи у Аустрији, где као војници под именом од једних Краишници а од других Сережани, — Сережанин — и т. д. и дан данашњи чувају аустроугарске међе и покраине. Даље коме није позната реч Серб, а односно наречија или изговарања у једних Срба је као а н. пр. Сарб а у некадашњих опет Срба а дан: Бјело Руса је, као ја, дакле Сјабр да означава: силу, мложину, масу, народа од једног и истог рода и колена? Ово је свакоме познато, ко и јоле мало познаје, не само слав: језике, него дан. српски и старо-српски, или сада тако звани црк: славенски. Но било је, и има људи, који занешени раз: политич. назорима, а немајући правог погледа на ствари, ово име у свим његовим изговорима, производе од санскр. речи savara, која значи: низки, подли, хрђави, неваљали, грешни, црни и т. д. човек, као што то доказује г. Гиљфердинг у својој књизи: „О срод. слав. јез. са сан. Сп, 1853 год. стр. 243.“ Разуме се по себи: да људи без строге критике и дубоког и правог знања, о ономе на чему раде и пишу, изводе и хрђаве и погрешне закључке. Тако код чистих и јасних корених речи у санскр. језику, које означавају име Срб, они овом имену натоварају име Аварина или сан. савара, којом су речју старе санскрите означавале црне људе дошавше са острова Негре — Етиопе — а не своје сопствене Србе и себе саме. Тако узима г. Гиљфердинг, као и још неке Славенофилисте: да Серб значи проста, груба, управо смрдљива човека, па још и нешто ниже од овога. Овоме се нетреба никад чудити и дивити, кад се узме у обзир цел и намера писања. Свака наука, која се меша са политичним назорима, није наука но је изопачавање ове. Зар, ако мислимо да славемо у се какав народ, треба да га изопачавамо? Не, с науком неваља и нетреба мешати, силу и политику. Сила

власт, моћ, политика и т. д. може, што но реч, и од блата правити питу, и ако захте и начиниће је; но зато, да се постигну себичне и политичне намере неваља питу правити блатом, па тек као по милости божијој из овог подигнути је на степен пите .... Серб, Сарб, Сјабр, Сирб, Серс, Сораб, Сурб и т. д. осим родства и братства једног и истог народа означава још и: мложину, силу, и укупност од једног и истог целог, а не црне људе, подле и т. д. За ово имамо довољно доказа, како у нашим тако и у туђим спомеиицима. Тако н. пр. у нашем Душановом законику — види Истор. Раич. о Слав нар. Хор. Бол. и т. д. Беч 1795 год. т. 4. д. стр. 248. — чл. 35. „Сбора Себрова да нѣст тко ли се обрјашчет у сабору Серброву, да му се уши обрјежут и да му се осмудит образ.“ И ако се под том речју Себр — односно Серб — разуме само народ, а не властела, господа, опет се он неназива црном гадошћу; него српски народ, који врши друге послове, а не државне, које опет врше чиновници, властела, и т. д. Дакле је Серб сила, маса, мложина српског народа, а не неколико десетина властеле, — спахија — господе, која је владала и т. д. на неколико десетина. милијуна Себра или народа. Од господе и спахија нигде и нема народа, но они од народа постају, па би, као најлепшији цвет и савршенство овога, по тумачењу г. Гиљфердинга и других, морала срп. властела, спахије, господа и т. д. бити и најцрња и најгаднија и т. д. Да никада Серби нису означавали црне и гадне, подле и најгадније људе, сведочи и чл. 20. истог Душановог Законика, у коме се вели: „Ашче кои властелин обезчастит и осрамит властелина, да платит 100 перпера и властеличић, ако обезчастит властелина, да платит 100 перпера, и да се бијет, и ако властелин, или властеличић, опсујет Себра да платит 100 перпера, и ако ли Себар обезчестит властелина, или властеличића, да плати 100 перпера и да се осмудит.“ Дакле шта је овде? Овде излази то: да је и Себар човек и то од елих и чистих људи, који скоро више стои и од самог влаеличића, или од ситне господе и спахија, кад он плаћа само 00 перпера и да му се брада осмуди за увреду и властелину властеличићу. Напротив властеличић, или ситна спахија и ‹спода, кад увреди већу и плаћа толико и још се бије. Ово

је знатан правни појав у нашем прошлом слободном и тако рећи краљевском и царском животу. Тако исто, ако они њега опсују, плаћају 100 перпера, док у њих и међусобна увреда и псовка плаћа се опет толико. Да Серб, Серби, Сарб, Сарби, Сјабр и т. д. означава мложину, или укупан збор једнородне браће, сведочи нам и наша реч Семберија или Серберија, која такође и у санскритском, као што ћемо ниже навести, то исто значи. Осим овог у свима руским старим правдама под именом Сјабра Сјабриче т. ј. Срба означава се задруга у покретном и непокретном имању рођака, браће и т. д. којима се недопушта да сви излазе на судске двобоје, него по један и т. д. А то се исто види и из руске речи: „Себро", која се говори око Волге, а значи: породицу, род, и т. д. Примера ради наводимо само из лекција, професора Рус. Прав. 1864 год. на Мос. универ г. Бјељајева о Сјабрима, из Псковске или Пљесковске судске грамоте, која је 1397 год. састављена из осталих ранијих законика разних бив. великих кнежева псковских и т. д. којој се у главноме каже: Сјабрска су имања покретна и непокретна. Покретним имањама у скупу су могли владати и по даскама — записима — и без ових није им на судовима признавано. Сјабр, за доказ свог права по даскама, могао је се или клети, или заклетву допуштати противној страни, или изаћи са овим на двобој. — Тада је се двобојем право доказивало, у ком су се често били и сведоци за своје парничаре, а нередко и судије упуштале су се у бој да батином и мачем докажу и у делу правду праве стране?!! — У непокретним имањама Сјабри су сви морали имати тапије, које су — сваки за се — на суду, морали показивати и т. д." Даље реч: Срб, Србин, Сирб, Сирбин, Сарб и Сурб и т. д. није ништа друго осим брат, род, народ од једног и истог рода и племена: слободан, независан човек, господин, или човек занимајући се у собственом свом рођеном народу Серба, Сјабра, Семберија, Сербадија, Сарба, Серса и т. д. државним пословима. Осим доказа из санскритског језика, које ћемо ниже навести, имамо их и у нашем народу. Тако реч Србин, у Мало Руса, Сирбин а у Гор: Луж: Сораб, Сорб значи: паметног, најпаметнијег, најразборитије, најодабранијег, најузвишенијег, најслободнијег, најлепшег, најучнијег, највишег и т. д. човека, или једном

речју човека: који је у свом народу Серба, Сјабра и т. д. са свима најбољим човечијим својствама обда рен. Овај значај још и дан данашњи траје у нашем народу. Он се редко коме за живота даје, и ако се дâ коме, тај је од највеће важности и поште и готово и најсретнији човек. Бива обично после смрти кога, кад му све добре и хрђаве стране хладнокрвно оцене, да му кажу: „Е брате, тај и тај пок. био је прави Србин и српски се понашао и живео.“ Осим овога имамо и песму из Мало Руског народа, у коме реч Србин или Сирбин, Сирбовати и т. д: значи господовати, или радити државне, општинске, или општенародне, послове, а не своје приватне засебне и домаће као:

Ој Сирбине Сирбињенку, Покин Сирбу Сирбовати
Ми друг дорогењки! Визми Сирп пиди в стип,
Пшениченку жати и т. д.“

Дакле остави се тог твог посла; но узми срп па хајд у степ да жањеш пшеницу, а зато ће прекрасна нева Серба, да пође за њега као Срба, иначе неће. Тако имамо тисућама примера при изборима људи из народа, који ради земљу за опште државне послове, као и у прва времена по ослобођењу за чиновнике и т. д. где се сваки измиче, неће да га изберу изговарајући се: да је, или луд, или претерано благ, или да није умешан, да је мали човек, да има бољијих и паметнијих, разборитијих, старијих и умешнијих људи и т. д. и напослетку: да за тај посао треба човек да је обдарен са свима најодабранијим врлинама људским, једном речју: да је прави Србин, а он је, или премрсио и огрешио се, или има друге које недостатке и т. д. Једном речју Србин, као што смо рекли, означава човека: најслободнијег, паметнијег, одабранијег, храбријег, праведнијег и т. д. Тако свим тим именима Срб Србин, са разним произношењама, означавало је се, не само народ од једног и истог корена, рода и порода; него и народ који је био на високом ступњу изображења и који је вио, и живи, државним животом, у ком су обухваћени сви појави одног, државног живота. Ето какав значај садржи у себи Србин и т. д. којим се зваху некада сви народи славенски, сада раздељени на имена: Чеха, Руса, Словака, Пољака, Моаца, Бугара, Лужичана и т. д. Ова имена добили су онда су их туђини прегазили и покорили, кад су им утаманили

њихов слободан народни — државни — **живот**, па их направили робљем; јер и дан данашњи српски **народ** покорене Србе назове Србима с тога, што Србин, као што смо рекли: значи слободног човека, слободан независан **народ и т. д.** Одтуда су постала разна имена, којима зовемо нашу браћу **под** Турцима и Немцима, а не што их презиремо и што хоћемо **да их** зовемо : Бугарима Гогама, Рекалиама, Швабама, и т. д. **Прве личности**, које ослобођаху и ослободише поједине делове **покореног** народа српског, натурише им и имена своја као: **Дех, или** Ђах, Пољацима или Ђацима, Чех, Чесима, Хрват, **Хрватима**, Рурик Русима насилници Бугари Татари данашњим **Бугарима, а бившим** Србима и т. д. а најмањи део оставших вечно **непокорених** Срба, задржа своје име Срб и **до** данашњега дана, **као од Косова** Црногорци, од ослобођења књежевине Србије, у овој **и т. д. Док** владаше Авари, Хуни и други, увек бејаше српског **народа слободног**, који носаше своје име, и који уступајући у **борби своје земље** јачој сили, тражаше нове згодније, ма и хрђавије, **из коих** би се могао боље и згодније борити са туђинима. Тако **постаде** Србија Сибирска, тако у Хитају, тако у Берманији, **тако у Данији**, тако на Карпатима, тако данашња, тако у Црној Гори. **С** тога се пресели у Аустрији већији део **властеле српске**, а не маса народа, под патриархом Арсенајем III. **па кад их** и овде хтедоше направити робљем, а са овим и не **Србима**, но Рацима и другим, одоше у Русију, тамо пропадоше и **прелише** се у своју браћу Русе; али као Срби, а не Раци и т. д. Да **Србозначава**, и слободу и да се овим именом само онај зове из **српског народа**, који је слободан, то сваки Србин зна. Тако Црногорац **Србина** из дан: Србији кад није разположен зове: „Шумадинац“ **зато** што даје данак Турчину, а остале Србе још под **туђином за** жива бога неће назвати Србином. Они су или Лацмани, **или Швабе**, или раја и т. д. а Србин римокатоличке вере, **као слободан** у својој римокатоличкој држави аустријској, није **ништа друго**, до Ђаурин, не Србин с тога, што и ако је једне **вере са царем** својим, опет му овај није из његова народа и т. д. **Тако** исто у дан: Срба из књежевине Срби из Аустрије нису **Срби него** Швабе т. робље швабско, из Турске опет Бошњаци, **Шопови** и т. д. што значи робље турско и т. д. Пошто смо наведено **казали** имамо још д

кажемо да реч Србин у Бјело Руса, под именом Сјабрин, означава братучеда, рођака, род, задругара, брата, из једног дома и т. д. у Вел: Руса Серби, здрави и јуначни силни људи; у рјазан: губ: шереб сусјед, комшија, добар пријатељ, рођак и т. д. у тверској разумног, хитрог, окретног човека, а и подсебренит смаћи; шабарша у волог: јуначан, страшан, хрђав, човек; псков. шабаршит безпослицу, или господски, говорити; рјазан: шабољ, човек, који нерадо ради и т. д. вјат. губ. шебаља, љубезничити, ласкати; влг. хабалка, љубазни, драги; черниг: шибаљ, страшни, хитри, окретни, јуначни, а и варалиц а; у орловској и тулској Серб јунак слободан, храбар, човек и т. д. а у Мало — Руса сирбити, седити, нерадити, но само војевати и господовати. Нека се никоме не учини чудноватим производна имена од корена Срб или Серб, Сарб што у неких зцачи и хрђаво. Тако су наше некадашње најсветлије и најлепше и божанственије ствари преобрнуте другим временима и правцима, — који су противни првим — у најгоре и најгадније ствари. Тако вештице некада су означавале најсветије и најбоље ствари, а сада најгоре и црње. Тако се често и господин узме у двојаком значају добром и невалјаном и т. д. Сад нам ваља навести шта та реч Србин значи у осталих народа. У Турака реч *Серф*, *Сирф*, *Сирфиче*, *Сирб* значи народ од једног и истог рода и колена, и то народ: слободан, храбар, убоит, непокоран, ратоборан, дин душмански, или „асиј“ одкуда је и Сефер или Сербер рат, војна и т. д. Одтуда је Видински пашалук од Турака прозван „Сирфиче, или Сарб хази“ т. ј. права земља србска, а односно народа, народ србски. Ово је остало још од оног доба, кад су Тур: под Сулејманом великим своим султаном 200.000 душа Срба изселили и населили нешто око дан. Цариграда, где се налазе два Београда од дан: Београда у Србији и Белградчика у Ст. Србији, а нешто опет населили у Мал. Азији и т. д. Сербез реч значи слободан рахат и т. д. ипротив Срб значи дин душманин или човек ког ваља и треба бити, као душманина турског, и вере мухамедове, који се је, бори и непокоран је власти султановој. С тога се у Турој још и дан данашњи нико несме звати Србином, и коме, од е турске, рекне какав Турчин Србин, значи: да хоће да га ије, и за то дело не само да неодговаре никоме, него се још

и награђује са 30 дук. ц. за сваку главу, док је за рајетина, или Бугарина колико толико одговоран. Осим овог сами фанариоти грчки — и бугарски, — прождревши српску патриаршију, као и народ им, из мржње према Србима, што су им били отели земље пре Турака, свуда су гонили и уништавали име Срба, а подизали Бугара, као слабих, и то све по својој прастарој „византиској политици". Да та реч „Бугарин" незначи Бугарина као засебна човека и народ, сведочи нам још и то: што Грци све славенско зову „волгарика" па чак и књиге црквене па и све народе славенске и чак и Србе у кнежевини, Русе и остале све Славене зову: „Бугари, или Болгари". Ово је узрок што се толики српски народ тамо данас незове Србином. Осим овога било је и налога царских: да се Србином нико несме звати, но сви се морају, звати Бугарином, ако хоће да избегну реч раја, и бугарски језик мора се по школама предавати, што се још и данас чини; и све што је српско, а нарочито књига и школа гони се и утамањује. У семитечиских народа, као: Араба, Халдеја и Евреја реч Србин значин слободна човека, цара, господара, јунака, дива а у неких и разбојника. Тако у арапском Сарб или Срб значи јуначину, силу, разбојника, непокорна човека, који друге покорава под своју власт, одрастла, џина или дива. У Еврејском, Сар, Сарб, значи: господина, цара, независна човека светлог — види Шев. ист: Рус. Слов. Мос. 1859 год. стр. 77. - у Халдејском Сар, Сарб: цар, господин, независан човек, човек јасан, светао, одкуда је: Сер круна, Саребит, храброст јунашство у пренос: гвожђе копље; Сараб светли, јасни Сураб, Сурах господар, владалац кнез Серафим и т. д. Једном речју у сва три та језика, као и у старом Елинском, не само тај корен, но и од њега све произведене речи казују: да Срб, Серб и т. д. зничи слободу, јасност, храброст, светлост, одважност, независност и т. д. Напротив у старих Парса, или дан. Перса, Сар значи главу, првенство, стьрешинство, независност и т. д. као и у нас, а тако исто и највише место, највишу моћ, савршенство и т. д. а *бар*, или *баре* значи: чест, одсечак, одрезотину, комад одсечен и т. д. дакле: главосек, или човека, који оно, што је највише и најузвишеније, и управо врх све моћи и савршенства, сече. Јасно и чисто Сарб или Срб, код ових, опет значи главосека, или човека, кои у рату убијеном непријатељу сече главу. Овај обич-

још и дан данашњи траје у Срба, са којега често и бивају страшно побијени. Тако је један владика црногорски забрањивао то, но није му помогло. Осим овог ова иста реч у парсијском старом значи, као што смо горе побројали, још и силу, храброст највећу моћ и т. д. — Види ист. Арменији Мојсеја Хорен: прев. Н. Ј. Емина Моск: 1858 год. стр. 349. — Ми би могли још много и много наводити доказа, о значењу речи Срб, но почем смо ствар јасно и чисто доказали, остаје нам још да наведемо доказе из оца сад. српског - и индоевропских — језика, као и осталих слав. племена, из језика сада уопште и од свију тако званог санскритског.

I. У санскритском језику, или праоцу свију садањих тако званих индоевропских језика, *хрдъ* или *срд* — hrd — значи језгру, почетак, основ, средину, живот, срч, срце и т. д. а тако исто и првобитну створну силу, без које се неоживљава и неживи. Другим речима сан. поменуте речи значе и у правом и преносном смислу то исто што и наше: срце. Од овог је нашег, и горњих санскр: постала: среда, срч, срчаност, и т. д. а у преносном, сила моћ.

II. Санскр: реч соу — su — значи: прекрасни, јасносветли, блистајући се, руменобели, дивни, свети, прѐузвишени и т. д. рођај т. ј. она сама радња, којом се врши и свршава акт, по ком се дете раздваја од мајке. А та је реч соу од корене речи *хрдъ* или *срдъ* срца, т. ј. начела, почетка, или оног из чега се ствара и оживљава што и т. д.

III. Такође санскритска реч сȏуни — suni — јасно, светло, блистајуће се, руменобело, дивно, јасно, преузвишено, прекрасно свето, оно што је рођено т. ј. син у смислу оба рода. Ова је такође реч од оне прве и значи то исто што и наше: син, сунце, синути, сунути, блистати се, светлити се, величанственост, светост божанственост и т. д. Толики је значај у сан: соуни — suni — а нашој дан: речи син за оба рода. Као син значи одвојак, одељеност, растављеност и т. д. од првобитног узрока и начела срца — у нашем народу трбуха — и преставља за се једну [illegible] независну, одвојену, дивну и преузвишену целину, која је [illegible]ла од узрока или начела срца, свршеним делом соу — su [illegible] ј. јасно светлим прекрасним и т. д. рођајем. Ова иста [illegible]ад означава не suni сина нашег, него и сунце, опет значи [illegible]ност, засебну целину, сасмосталност и т. д. јер се и сунце

рађа, и оно се, за време рођаја, одваја, а по рођају већ је се одвоило од небесних препона, или окружавајућих га тела из коих, као син из срца или утробе, јавља се на овај божији бели и светли свет. Тако исто и све речи, које су од овог корена, значе такође светлећу се и блистајућу сеодвојеност, одвајање, засебност и.т. д. као сунути, синути, сипати и т. д. Накратко: син и сунце једдно исто значе у старих сан: или прастарих Срба, као и дан данашњии сва својства сунчева придају се и сину у прастарих Срба, то јест: светлост, односно белоћу, руменило, односно белоцрвене власи, силу, топлоту, живот, моћ јачину снагу, преузвишеност и т. д.

IV. Од ових је речи постала старо синскритска: серь — ser — која значи: прво породицу, или наше семја, колено, у вел: Руса при Волги Сербо породица, бело Руса Сјабри рођаци задругари, Луж Срба Сорби, браћа, рођаци, Сурби такође браћа рођаци, Сирбо браћа рођаци т. ј. људи или разни чланови од једног и истог оца, родитеља, прародитеља и т. д. Од ове је речи санскритска *са* — *бва* — sa — bva — која значи: трајање, становање, живљење и т. д. укупног једнонародног на једном месту и у једној околини, којег се простор преставља у нас од скраћене санскр. речи *сабва* која је исто са наше „соба". Друго у удаљенијем разпрострањенијем појму од ове је исте сан. речи: ser постала стара ђерманска: „sipja — sibja — племе род, код Славена: Семја, Симја, племе род и одтуда је и семениште задружан живот, или живот, наших римокатоличких калуђера. Треће иде појам од горње речи још даље и значи то исто што и дан. инђијска реч *сермь* — serm — т. ј. нацију, народ, огроман и велики од једног и истог корена, рода и т. д. кои већ, као огромна маса једног народа живи у своим општинским склоповима. Овој речи Серм одговара наша Семберија, Серберија, Сарбадија и т. д. која значе, силу мложину, огромноћу ит.д. разплођеног једног и истог народа, од једног оца и матере, од једних родитеља: дакле браћу рођаке који су постали од једних родитеља односно оца и мајке и који састављају братску укупну и једноставну народност ит. д.

V. Од горње је речи постала санскритска: сарьмнь — sa[illegible] — која значи удаљавање, показивање, престављање неког са[illegible]шенијег напретка од обичне само гомиле и мложине једнородн[illegible]

братског народа, дакле: савршенији општински живот од живота *серм* — ског т. ј. мањег општинског и неразвијенијег слабијег по сали мложини и развијеуости. Од ове је постала реч:

VI. Сарьда — sardha — и сарьба — sarbha — која значи силу, мложину, узвишеност једног и истог народа од једног и истог прародитеља братски народ са јачијим друштвеним свезама, који већ долази и у борбе и сукобе са другим, народима над коима се и показује њихна сила, мложина и т. д. Овој речи одговара наша: Сарба, Сјарби, Серби, Сорби, Сурби, Сербадија, Сорбадија, Сурбадија, Сјарбадија, Сирбадија и т. д. јер сан: *а* претовари се у нас: 1. у *е.* као од бали — бели — наше бели, 2. у *и.* као били, 3. у ја као бјали, у јо као звјезда у место звезда и т. д: Све је ово до сада казано у односу према другим народима да реч. Серб, Сјабр, Сирб, Сораб, и т. д. значи, у односу према туђинама: *народ састављен од саме браће, рођака, сурођица и т. д.* и да све те речи у односу чланова тога народа једног према другом опет значе, ништа друго до: Бра т. Дакле Сербин, Сјарбин, Сирбин, Серс, Сораб, Сурб и т. д. није ништа друго до чисти: и овејани само Брат и ништа друго.

VII. Санскрт: реч: срь — sr — наше срнути, насрнути и т. д. значи: излазити, показивати се, сијати, светлити и т. д. једном речју: бити најугледнијим, највиђенијим, независнијим и т. д. међу свом својом једнородном и једнокрвном народношћу и браћом. Од ове је речи и постао срм или у односу на земљиште значи земљу која се са неколико страна, показује, види светли и т. д. као што је дан. Срем, међу неколико река, стари срп. Срем у бив: Мљетачкој републици и т. д. У другом смислу значи: брзи, хитри и јаки и т. д. као: сара — sara — стрела, срь — sr — срна, срнути, оданост сијати светлости, блистати и т. д.

VIII. Санскр, реч брь — br — значи: бити, војевати, убити, туђи непријатеље свог рода и земље, и са овом кад се ои горње Ср излази Србр што значи: браниоц, управљач, вођ т. д. једнокрвног и једнородног укупног народа. Одтуда су бри, Спбри, Сербри, Собри, Субри, а нарочито и најчистије рси т. д. Писме је на крају отпало по законима језика, као речи: братр па остало брат и т. д.

IX. Напослетку санскритска реч: srmbh — *срмбх* — која

значи: блистати, светлити, показивати се, бити јаснији, светлији и т. д. међу свом силом и мложином своје једнородне и једнокрвне браће и рођака у једном и истом огромном од једног оца и матере, народу, којој одговара: Срб, Србин, Србство, Србија, Србадија и т. д. Све су ове речи постале од првобитне наведене прве речи — односно друге и треће — наведене и све скупа означавају:

I. Прекрасни, светао, руменобели, јасни сијајући се, свети и т. д. рођај, рађај кои се и неразликује од прекрасног црвенорујног и светлог дивног и прекрасног светог животворећег небесног јарког дажијег најдивнијег створа сунашца.

II. Од овог и оваквог рођаја и порода: значи породицу, симју, — фамилију, — колено, појас, нараштај.

III. Од таквог и истог рођаја: једнородни, од једног оца и матере, и од браће састављен народ братски, српски.

IV. Народ кои већ живи друштвеним, општинским животом и задругама, у којима је развијена политична, независна свест, која се огледа у општинским и друштвеним склоповима једног целог једнородног и братског српског народа.

V. Народ кои је са јаким братским свезама, сила, мложина, јачини, снага и т. д. према осталим небратским народима, над којима се и огледа његова моћ, сила, јачина преимућство и снага.

VI. Народ бео, јасан, светао, свети, најбољи праведнији и т. д. кои има савршене државне установе, кои је светао, знатан, чувен, слободан, у којег је подела власти занимања редова, који се на највишем ступњу изображења и т. д. и

VII. Међу самом том браћом, узвишенију светлију независнију, слободнију и т. д. браћу, или браћу која одправљају државне послове и т. д. Једном речју Србин значи: „*Брата, узвишеног, светлог, јасног, независног, изображеног, владајућег, човека и народ, кои стои на највишем ступњу изображена, морално умног државног* и т. д. *народ*, независне, слободне беле, јасне, сунчане, дивне, преузвишене, управо божанствене, силне, храбре, надмоћне, никад неробујуће моћи и силе *браће, рођака* и т. д. међу којом је: државни и просветни ред поредак, правда, љубав, преузвишеност и т. д.

ГЛАВА II.

О СРОДСТВУ СРБА СА СТАРИМ САНСКРИТАМА.

Пре него што проговаримо о животу народа српског, као већ политичном телу, и пре него што покажемо прво место на земљи овом политичном телу као народа, да би обистинили посљедујуће, као закључак, навешћемо његово језично сродство са прастарим Санкритама. Да се покаже и докаже, да је какав народ био местан и из оног места, из ког га изводимо, ваља навести и сравнити језик његов са оставшим једнокрвним народом, на првобитном његовом месту. Осим овога ваља сравнити, обичаје[1], начин живота и т. д. као једине и првобитне сродствене свезе, које везују народе, па ма један био на једном крају света, а други на другом. Сродство језика је првобитна рођена веза, а сродство обичаја и разних других погледа, и односаја друга већа већ, као народа, са политичним животом, или бар општинским и друштвеним, у најмању руку. Све оно што будемо говорили и о сродству, и становању Срба са старим такованим Санскритама, и њиховом земљишту односи се на целу сада тако звану: „Индоевропску расу“ у коју спадају скоро сви европски народи са прилично знатним делом азијских и т. д. Ми истичемо само име Срба, под који обимамо сва садања млога и разно звана слав. племена као једну целину, која се односи укупној индоевропској раси, као један део њен. Тако се дакле ми недвојимо индоевропске расе и све оно што будемо говорили о Србима, односи се и на ову укупну расу, а узели смо само овај један делић њен с тога: што би се онда говорило о целој тој огромној раси; па би ваљало и из свију њених чланова наводити казе, а ми не говоримо о укупној тој раси, но само о њеном једном делићу. Шта више ми ненаводимо у потврдама сродства и дан. поднаречија некадашњег огромног срп. језика, сада тако званих језијка: руског, ческог, пољског и т. д. што све подразумамо под дан. српским и т. д. Ово се једино с тога чини: што нам дело било огромно и ужасно велико и што немамо сре-

става да и ово издамо у целој својој подпуности, а не што ти наводи неби вредили и што су мање важности од наводећих се. Почињемо од првог. Тако сан. *абитас* значи скоро, брзо н: атбије ср. овај час; *агхна* неприкосновено, што неваља убијати н. агнец; *адри* дрво, наш грм а идрашко и адрашко; *адхара* где се меће што, наше јадро, место среда; *амбара* н. амбар; *анти* н. граница, насип; *асала* гвожђе н. ашов; *бха* сијати, видити, н. гледати базити; *брану* господин н. Бан, војвода; *бхата* војник наш бата; *бхатара* поштовани, наше бата, старешина војена и батрити бити силним; *бхил* сећи дрва, н. биља дрво одсечено; *биру* коза н. бирка овца; *бран* дерати се, викати н. бранити се, псовати и бити се; *бхугири* из *бху* земља и *гири* гори н. бугор и гира; *бхујас* велики н. бујни велики; *бхурни* брзи н. брзи; олујиностни; *буса*, мекиње слама н. бусен; комад земље обрастао мекан травом; *бут* ударати н. бутати: *вад* звати н. вадити и вабити; *вала* војска н. старо валка војна, обалити убити; *вардх* поштовити н. ванити и вардати чувати се; *ватра* н. ватра, *ви* с предвам одвијати, н. вити; *вирани* н. вирити, *вирани* дубоко место н. вир; *витх* просити н. вити, извијати у говору; *гад* гатати; *гадх* узбуђивати н. гајде; *габ* н. гамбати тешко ићи; *драгх* драг драги; *дхран*, н. дран или дренчати издавати звук, од куд је драгулије; *кач* качити се, пењати се; *качати* змија у старој Србији качани ја љута каменача змија од куд је Качаник; *куд* смутити смутњу правити н. кудити; *купи* н. кубок; купац; кубчик, *кутх* окружавати н. кут угао заграђен; *куч* претеривати се н. кучати скунотарити, старати се; *лал* лалати; *лата* суварак стабљика, *лата* дреја н. комад на кошуљи: латица; *ланх* кретати се н. лахати трчати; *лила* игра н. лила, *луп* лупити, резати; *мала* хрђав н. мали; *малина* чбун н. малина; *ман* искати н. мамити; *ман* леђовати н. мангуб; *мах* н. махати; *мил* н. мили; *мрд* терет н. мрдати; *мрса* сујетно н. мрзити; *мрл* терет н. мрљав; *муц* говорити н. муцати; *ништја* човек непринадлежећи на једној њој: касти, н. ништ, ништави, сиромашни; *паз* н. пазити; *палита* жар н. палити; *пхал* огоревати н. палисад огорено па ударено у земљу дрвеће; *па*, *пати* господин и чувати н. пан господин; *патака* род птице н. патка; *пил* чувати н. пилити, тестерисати; *правајама* управљам н. управљати; *ра* давати н. ралац поклон;

рати н. рат, војна; *ри* јурнути н. ринути се; *ру* брзо покретати се н. рушити; *руи* безпокојити н. рушити, *сан* склизати н. саонице: сањкати *сап* гонити н. сипати, осипљивити; *сара, сарка* н: сврака; *сила* н. сила; *скхал* н. скакати; *су* изливати н. сунути; *сул* н. сулити; *сур* блистати н. сури, бледи; *тај* н. тајати; *тата* отац; *тумра* дивљи н. тумарати; *труи* н. трупати; *туи* н. тупати; *ума* блесак, слава, спокојство н. ум; *цап* терет н. цапати; *чик* задиркивати н. чикати; *чилл* н. чилити; *чубра* лице н. ћуба; *сан* кретати се н. шајка; *сура* шара, шарен; *шибхам* шибати; *цубк* украшавати н. шуба; *сурја* н. шурњаја; *цур* глупи, сурови; *стхирк* јаки н. штири; *јуван* јуни, млади н. јуваниja, лудост; *јакс* поштовати н. дружитисе; *јакас* н. јасни; *бадава* н. бедевија; *бал* безпокоити н. белај; *бан* н. бенетати, банити се; *зван* звонити; *мач* н. мач; *набхас* небо; *пач* пећи; *рапа* војна, одкуд је раб, роб, рана; *тану* танки; *тета* уважајеми н. тетка; *чхата* гомила н. чета; *видра* јасни н. ведро; *див* мучити се н. девати се; *тик* тећи; *титирида* н. тетерев; *бхага* Бог; *бхас* видити н. бошити; *гај* горети, наш гај; *ган* гонетати; *гхас* гост; *грам* згромотати се; *дама* дом; *кача* власи н. кучине; *мору* н. мора; *нава* нови; *ара* орао; *арван* коњ; *прајас* проја; *ран* ронити; *сабха* соба; *кутара* котор; *сихара* спора; *стхаг* покривати, стог; *твар* творити; *таи* топит; *кхат* хотјети; *кхаккх* хохотати; *куч* кочити, васпитати; *руг* савијати, вити н: рог; *субха* срећни сијајући у Прав. Срб; стопан, господар а и Бог; *васи* жилиште н. *вес* — село — *лагхи* лаки; *паси* пас; *тамас* тама; *дина* дан; *чит* думати, мислити и почитовати; *дагх* ударати давати задах; *лагна* од *лаг* црвенити лагати; *парама* први; *рас* разити; *сачи* сочиво; *тала* тле, под; *кумбха* кабо; *куч* куцати; *стуч* стакло; *чукк* чукати *вап* вапити, вапијати; *тик* тикнути, ударати; *бала* борина, а и бора; *валга* воћица; *вор* воља; *гара* — болест — галидба; *гур* гулити; *гула* гура; *дхр* држати; *каруна* калина; *кхара* калити — гвожђе. Овде је у место *л*, као и у нашем прастаром: изкливити, у место изкривити и д. *кала* црни кари; *клад* красти; *радха*; *радх* лади, ладни, прекрасни; *рич* раздељавати, или наше личити, бројати; *руч, рузи*, уч светлост; *лас* респи; *срана* слана иње; *сара* со; *тарага* ељпге; *таранга* талас; *бхр* брати; *врдх* врдати; *врка* вук рјак; *вр*, врх; *гр* грло, *грдх* горди; *гр* грмити; *др* драти

бити — одадрети — *дхр* држати; *дхрс* дрзнути; *крнами* и *кр* клети; *крца* кржљави; *крт* крт; *рж — иса* лажица, ложица, лижица — кашика — *мрс* мршав; *пр* прети се; *арс* прзница; *прс* прст — земља — *пртх* пртити; *три* трпити; *чрт* цртати; *свр* шваља — за дете — *гр-гр* гргртати — кад се испира грло — *ер* ерити се; *кр* карати; *крсна* кобац — гавран — *свр* свалити; *ср* срнути — насрнути — *тарала* тор; *зјала* заова; *карпата* крпа; *мармара* мрмљати; *парсва* прси; *чару* црвени, прекрасни; *врдх* владати; *гхр* гранути; *др* дробити; *крс-на* гроз д клас; *крв* клеветати; *крш* красити н. кршан, красан; *крс* кресати; *карапа* крпити; *рдтх* ледина; *мрадијас* млади; *мрса* мразити *ирс* пљескати *шри*; шљапата — пћи — *драд* дерати; *драм* дрмати; *дхран* дранкати, дрнкати; *кравја* крв; *ихрат* пртити; *сратх* сретати; *бхарга* благ; *вал* ваљати; *грдх* глад; *карна* клен; *радх* редити; *бхргу* брег; *врдх* врдати, избегавати; *дхр* држати; *крих* крепки; *стр* строити; *трс* трезвен; *шрек* шпрнути; *гарх, гархја* грех; *дхарана* дрен; *рис* резати; *парсва* присни, близки; *гхурн* гурнути; *друн* дрндати; *сурја* сунце; *иур* прнути; *крви* вагаш; *ихалака* задњица — прк.. — *трн* тарана; *барбха* боб; *врт* башта, врт; *катака* град; *бхаџура* бисер; *гирја* гора; *дхваге* двпзати се; *сјава* сиви; *том* томити се; *чжан* чинкати; *бан* бунцати; *гхат* гутати; *дура*, дари дори, дури, далеки; *кунта* канта; *коша* кош; *лут лутати*; *пус* прскати; *рабх* роб, заложник; *рамра* румени; *расала* руса брада; *транд* триндати; *тумура* тумарати; *храс* хруштати, за шљунак; *југа*, *југ* иго; *мур*, *мура* ограда, зид; *муц* мучати; *бхес* бес, бојати се; *вид*, *ведми*, *веда*, ведети, знати; *ека вјек вита* Фидан, гранчица, ветка; *дева* дјева; *девр*, *девара* девер; *дикара* декла; *звид* звезда; *лина* леђи; *рипх* леп; *ниг* нега *дхе* доити; *нема* јама; *ри* игра н: рај; *риз* резати; *света* свет; *сјена* бледи цвет; *сми* смети; *цхет* цедити; *бхи* бити; *гони* гуњ; *дхума* дим; *кун* кињити, *куп* кипити од љутине; *лод* лудити; *лот* љути; *муша* миш; *ипт* питати; *руд* рндати; *устха* уста; *сома* шума; *бхру* обрва; *усна* весна; *уда* вода; *гу* гов. одтуда је говече или говн. једа — што поједенo повраћа и наново у себи једе и жваће; *жвар* журни; *важа* ужина; *чур* чварити; *бхала* бела; *бхаж* бежати; *лалана* ђеља; *мас* месец; *ианзу* песак; *тараса* тело тедеса; *чалан* член; *сара*; спр; *ад* јед; *ад* јадати; *једхара*

једро, јадро; *али* јалови; *сладу* сладки; *ганг* губа; *гнати* зет, сродетвеник; *сви* свети; *свинти света*; *цане* цуцати т. љуљати се и певати; *антра* унутра; *гад* гудити; *кута* кућа; *радх* ред; *шар* рука; *гандх* гад; *мангх* моћи вући; *шинга* пегави, *сандра* сантрач; *самб* сабирати; *транг* траг; *чанд'* учтиви, чедићски *дич* дичити се; *каńку* качка патка; *камбу* коб; *кам* кам; *кратх* кротити; *крк* крак; *кава* која; *чуц* чучати и скочити *свакура*; свекрв *свит* цвет; *цини* цинела; *цицира* цича; *цула* дура; *чам* чамити *чиба* чили, *словак*, човек; *кун* чун; *аку* јак; *брус* брити и *врис гхус* гукати; *канса* каца; *свр* цвиљити; *кома* ком; вршина горе, *мрс* меркати; *мариса* млеко; *врс* плакати, прштати; *шику* шишкави; *јус* јукати; *шајка* мложина, шајка; *цапа* — *та* шапа длан, *цап* цапати; *кунја* гуња; *дежа* дежела. славен област; *мис* са пред: *ут* зн: отварати са *ни* затварати, очима мигати; *гзалија* зора; *гна* гнати; *гам* змија, гад; *зхр* врети; *сантраса* страх; од *трас* трести се; *цхуба* убави прекрасни, а у Босни прилични; *јакас* јахаран, *јаран*; *харј* зарити; *хве* звати; *мах* мазити; *нах* низати; *трх* трса род, пород, порода, лоза; *хамбхајами* гомбам се; *дхруха*, *друхи* друг — син — *хвала* жвала; *стрх* стрићи; хај хајд; *ханса* хасна, корист; *рохти* руда, рића; *чух* чудо; *дакс* десити; *ракса* лоши; *мркс* мрсити *пакша* пашеног; *ракша* румени, црвени, красни цвет; *кшиноми* шинули, — *кси* — *кшоп* копнити, тајати; *ксатар* област, котар *кхуна* купина; *акси* око; *мркш* мргодити се; *чхадт* штит, чадор *чатха* чета; *духитр* кћи; *чира* кора; *карка* крчаг; *сучи* сок *чац*, *частха* час део времена; *вргина* вражиња, враг; *галма*, големи; *гаспати* господ, господар, од *га* род *пати* владалац; *гхарма* жар; *лаг* лагум; *чалана* голен нога; *кандара* гудура; *бханг* буктити; *ангхри* икра на нози; *дан* — *мцслити* — канити; *бхагават* богати; *крв* хрвати се, борити се; *дхарти* дадиља *тата* отац; дед; *дети* дете; *сита* сједи; *сандта* санта; *бит*, *бинт* битисати; *бардх* брадити; *врх* брк; *морам* марити; *пацу* свиња отуда је ваљда наше; пац цац! кад се вабе свиње? — *бабу* баба *ан* — *бан* - банити се: пазити; *ихр* пурити; *скрни* скрнав *сру* струја *ирура* бистри; *искра* огањ искра; *сваср* сестра; *скрамана* скро-; *сарв* стрв; *виж* свјежи; *сасанга* сврака; *ватара* ветар; *кал* кати; *хри* скршити се; *шмаре* шмркати; *трна* стрњика; *дравја* ави; *раих* срп; *нијеса* гњездо; *ксмил* мигати, шпигати; *мрг*

мргодити; *мела* гомила; *лас* калашити; *хрж* кострешити се; *ширас* шешир; *глеб* глупи; *јуж* јужва, гужва; *стамбха* стабло, *ажамбха* жаба; *аруно* рано; *путраку* отрок; *дјаутра* јутро; *сатра* село; *стхавира* стари; *дредха* тврд; *капала* глава; н: капа; *анг, анга* нагли; *апавартана* повраћај; *априказан* априкасан разуман у Пр: Србији; *прасут* безплодни; *прсја* пријатни; *арара* арар, врећа *ардава* ардов; *аро* убица непријатељ у Пр. Срб. *маре* море усклик за млађег; *арч* украс, накит; *аста* доста, довољно; *астрагара* страгар, место где се оружје чува — наши Страгари *сухрд* срд, срдити; *сита* сити, топли; *астри* — *асли* — оштри *манита* висикомислећи о себи; *била* — обиљни — страшни, грозни; *вила* чисти, светли, наша вила; *руд* род; *кула* колено *дизани* жена; *матри* мати; *свасура* свекрва; *јатри* јетрва; *свакја* својак; *манудја, мануса* муж; *љубхва* љубав; *прјас* пријатност *прајатај* пријатни; *манава* малиш; *манака* мален, мали; *лока* лице, *стана* груд, стас; *наса* нос; *пата и пада* пета; *наха* нокат; *снаја* сновање, основа; *джрла* жила; *двара* двор; *пача* пећ; *пачана* печење; *чула* чело; *сваралика* свирала; *адја* једење; *питис* пиће; *гуна* гувно; *садхана* саздање; *набха* небо; *мара* море; *роса* роса; *тама* тама; *прапатас* пропаст; *хима* зима *свес свас* свет; *сведана* свитање; *вачура*, вечер; *ница* ноћ; *вијат* ветар, васдух; *звана* звоно; *гатака* гудац; *стана* стењање, *станајати* стењати; *тат* тај; *етат* тај — етот рус: — *ахња* инн *висва*, сваки; *ма* ми; *азам* аз, ја; *ма* мја; *вана* ви; *ствам* ти, *вас* вас; *разјала* ред, управа; *вираја*, изражај; *кара* карање, казати *викаса* изказ; *каса* коза; *видала* видела о; *вихата* излаз, *валја* вели, велика: *асми* јесам; *барама* бреме; *гаспати* господ *рава* рева; *једима* први један; *адваја* одговарајући; *варага* свиња, од куда је и *Варјаг* име народа, или свињапаса *вихава* удовица; *да дхату* дати; *данам* поклон, данак; *дарана* дар *нахна* наш; *сумана* семена; *тапа* топло; *чатвара* четворо-четири, — *параха* прах; *адама* један; *баха срећа* божанствена сила, — *го* крова, говече; *мадхја* средњи — међја — *снуса* снаша; *пи* пити; *прах* прашати, питати; *три* три; *труп* убијати, од куда је мртво тело човечије, труп, или трупна; *жив* живити; *лупх* љубити; *сад* седити; *стха* стојати; *мр* мрети, умрети; *питр* отац; *матр* мати: *бхратр*, брат; *вер* вртити; *дхрс* дрчати

мрд мрдати, ићи; *прс* прскати; *сава* саван — у ст. славена, *паз* пазити; *сата* сатња — стотина — сотник; *вардара* н. Вардар, управо вода; *плу* пливати; *плавами* пливам; *девас* дев, див наш; *мртис* смрт; *цакха* суварак; *жив* живот; *жива* живи; *дхју* дух; *дува* дивни; *тридаса* тројица; *чај* чајање; *прија*, *прис* пријатност, љубав; *баијам* бојање; *санведа* савест; *јатри* јетрва *махат* могући, јаки; *чару* прекрасни, обчаровајући; *сваду* сладка, од куд је свадба; *грива*, грива — врат — *мала* мед, ка, ко, који; *та* тај; *ви* ви, оба; *вас*; вас када *када*; тада тада, *прати* против; *тзџаџа* овај час; *прадт* пред; *упа* по; *не* не, *стана* стан; *парага* праг; *пена* пена; *смаја* смелост; *сми* смеј; *клес* глас; *мрити* умрети; *мантра* мудри; *мантри* саветник; *ханса* гуска; *сијана* сијање; *двараки* дворцови; *параги* прах; *стхаг* стег; *пад* пут; *пачи* ватра — пећка — *кабила* кобила; *бахута* богатство, мложина; *бегство* бегство; нара човек одкуда је народ; *пратхиувач* противуречје; *правексана* преглед, *прувека* правитељ; *правачана* правда; *ветена* ведење; *чатвар* четири; *панча* пет; *шаш* шест; *сапта* седам; *аштап* осам; *даван* девет; *даса* десет; *екадаса* једанајест; *двадада* 12. *трајдаса* 13 *атурдаса* 14; *винстати* 20; *тринсат* 30; *сата* 100; *да* дати; *дадати*, давати; *трасти* трести; *граб* грабити; *ведси* ведети, знати *пивасш* певаш; *смајасе* смејатисе; *васи* веје, дува; *дџанаси* знаш ли; *бубхешу* бошш ли се; *ста* стати; *свапити* спавати; *видхјаси* сиромашујеш; *најаси* носиш; *дринаси* дереш; *гатаси* гаташ, говориш; *вартаси* вратиш; *бодајаси* будеш; *мишаси* мешаш; *паравит* повратити; *пиду* писати; *плава* пливајући; *шици* шити *доспод* доспети; *сус* сушити; *сио* сијање; *бхадра* бодри; *дали* дол, долина; *гра* град; *грам* громила; *кати* кутњак; *махат* вредни, машисти; *праг* праг; *прасине* прошење; *праста* просјак; *са* со *стала* стол, столац; *тада* тада; *тапа* топити; *траја* траје; *ваје* ...*ини*, *војна*, и т д. — Види Об: отп: јаз: слов: *к* род ...Гиљфер: Мос 1853. од њега Срод: јаз: слав. са Санскр ...3 год. А Вељтм. Ат. и Рус Мос. 1858. К. А. Косов. ...скр. Рус. слов: Сп: 1854-54 ст. Срав: Рус: Слов: Хомјак: сп: 1855 ...т Рус: слов: Ст: Шев; Мос: 1859. Очерк Рос: Вадима Пасека ...с: 1840 т. III. и других — Уверени смо, да ће се овај пре... ...д млогим учинити чудноватим и да је сасвим далек од нашег

језика; али нетреба заборављатп: да ми наш језик још незнамо, и да нисмо још ни покушали да га испитамо а камо ли испитали где и како говори наш народ, изузевши само рад Вуков. Ко хоће да наведене санскр: речи, сравњава са дан нашим: нетреба да узме разно изговарање само једног једитог гласног писмена но свију како глас: тако и сугласних, као и преливања једних у друга, што све скупа чини тако звана наречија у једном језику. Колико смо и у овом познати, и колико наш језик знамо, сведочи нам незнање сопственог нашег језика у Правој, тако зван Старој, Србији и окрајцима њеним граничећим с Маћедонием. Тако се у нас заборавља да се старо српско, или сада тако звано црквено-словенско, ѣ изгора у нашем језику осим као *е*, иje, и *и* још и као ја н: п. мљако, дјавојка и т. д. Тако се исто и самогласно *а* изговара, но врло ретко, и као *о* н: пр: *розум* место *разум*, *розуметн* место *разуметн*: итд. па и као кратко *е* н: пр: *деска*, *дењ* скемија и т. п. Садање наше *у*. где је заменило старо *ѫ* такође се у срп: језику изговара па неколико начина и то као: о, он, а и у па и сасвим избачено н: п: с, *ѫ*-со-са-су-с. Тако га Словенци и и у једном делу дибар: и призренске нахије уравој Србији изговарају као чисто о, н. п. рока у место рука, *рокаји* м: рукави *пот* у м: пут, *може* м. муж, *мошко*, м мушко, стопати м. ступати и. т. д. А ове људе ваљда наши идеални филолози неће уврстити у Самоједе или Тунгузе какве. Осим овог изговара се и као а, н. п, у Маћедонији маж м: муж: рака м. рука, ракаји м. рукави, пат, м пут и т. д. око Битоља и Костура у Пр Србији и као *он* н. пр. ронка м. рука, понт м. пут, монж м: муж и т. д. Даље од полугласних писмена у Пр. Срб. Маћедонији нт.д. *ѫ* и *в*. и кад су заједно једно до другог и кад су одвојени готово се свуда изговорају као ф. н. пр фатати — тако и у Босни — фала тако и офуда, фрвети место врвити врх место врх, фрлити, место врлити његоф м. његов, благоф м: благов и т. д. Тако се исто не само *х* него и в скоро свуда или претвара у ј. или са свим изоставља где дође међу два самогласника, као рукаји м: рукави, нејеста м. невеста, лојити м. ловити и т. д. Даље писме к међу два самогласника претвара се у ћ као: раћија м. ракија, плаћати м. плакати, девојћа м. девојка, мајћа м. мајка и т. д. као и нас у источном крају кнежевине Србије, Писме д. претвара се у ђ

у оним речима, у којима овде у нас остаје као д. па и у јужном наречију као: ливаћа, ливаће м, ливада, ливаде, воћа, воће м вода, воде и т. д. Даље ц претвара се у ћ, а ћ у ц, ч у ћ и обратно као и у Босни и међу аустр. Србима. н: п: цак м ћак ћовек, м: човек и т. д: Ми неможемо више овде о овој ствари говорити с тога, што јој место није, а онако само узгред напомињемо: да би се боље разумеле ове наведене санскр. речи, нарочито при преливању и мењању самогласних, које је у нашем језику такође најбогатије од свију осталих слов. језика, што ваља све ово имати на уму при том прегледу. 2. Некадашње становање Срба у општој индоевропској заједници. Прво дакле, што је и најглавније, прегледали смо сродство садањег нашег језика са ст. санскритским, који је сада мртав у Инђији и само књижевни, страшно и ужасно изкварен и измешан са језицима не санскритским, моногол ско-финске и турске расе. Друго нам остаје, да покажемо некадашње место живљења простарих Срба — у заједници са укупном тако званом индоевропском расом — у Инђији змљи проклетој. За ово такође имамо довољно дата и то: 1. у описима војевања Алек: Великог у Инђији, 2. у оставшим још називима места у Инђији, која још и данас носе или чисто српска имена или слична са овима. Ови су називи имена места итд. која једино у српском језику имају значаја и овим се могу протумачити. 3. у инђијским спомеиицима и 4 у спомеиицима нашег народа.

1. Што се тиче инђијских споменика ту међу првим заузима прво место у Ведама тако звана Бувана Дарса — Васпоне огледало — у којој се свет овај преставља у виду цвета тако званог лотоса, нашег локвања, а у санскрит. palma, пливајућег на води Оба та начела, воде и локвања, као знаци бога Вишњег — т. ј. створца — често представљајући се у животвореем наеду сунца, или Кришне, — представљају се или почивајућим, или ствујућим. У првом виду, као символ видимости, у пространу, лежи он на дну океана, или на змији, вечности, пливајућој ору. Из трбуха овог символа израстло је стабло лотосово, локваљево, којег пупуљак означава стање света до саздања ова, а цветови, већ разцветани, означавају свет овај од његова вета - саздања, који плови на површју морске воде. Разцветали

овај цвет зато се и зове Брама, која реч значи творећи, стварајући — braman demiurgh — у противном значају несазданог суштаства, које се зове Парабрама или наше правелики који као вечност, никад неулази у обичну митолоџију богова. На средини тог симболичног знака локвањевог, или Падме — земног света — узвишава се зачетак плода, који се зове Меру — врх прекрасне планине, — а око њега су знаци оплодотворења. Око ових су нехтари и зачетници, који представљају изворе најзнатнијих земних река, а четири пуштена цветна листа означавају четири стране света: Двипа, или полуострв окружен са две, или више страна, водом, а у Аравитјана Еџипра. Јужни зове се Жамбу-Двипа т. ј. Инџија, сјеверни Куру, васточни Бардразвас, и западни Кетумалас. Међу овима су, осим мањих цветних листова, који означавају мање стране света као: Пегу Персију и Аравију и т. д. и остали други листови, који означавају друге чести света. Даље иде Јона, Арга, или Арија-достојна поштовања - престављајућа се као мати, а Меру као створна сила мушког рода, која преставља средсреду или управо осовину земље, која се узвишава толико исто над површјем ове колико и силази у дубљину. Најузвишенија површност те Мере или Су — Мере, што значи: прекрасне и најсветлије Мере, округла је и окружена венцем Илаврада, који се под именом Сваргабуми — наш Сварог — небесног пребивања на земљи, и дан данашњи у разних народа обожава. С тога Су — Меру има значај у инџијској и осталих околних народа митолоџији као жилиште и становање богова, и умрлих праведника. Са све четири стране те баснослвне планине, она се одупире на разне драгоцене стене од најдрагоценијих ковова и камења. Тако је источна страна Парва, Пурва, од које са западне стране лежи Опара, Опар, или Опарика, под којом млоги подразумевају дан. Африку. Овај се исток још зове и Прач, југ Прачјад, сјевер Куру, у ком влада бог Кувера — наш ков — богатства и т. д. који је тако исто неприступан, као и зраци сунчани. Куру је на бреговима мора Киширода — млечног, а нашег ледовитог, — а за овим је предео Ајровата у ком сунце не сија, но месец и звезде. Са обе стране, источне и западне, земљу обливаіу мора, где се простире земља Барата — Варша до океана парског. Највеће реке зову се: Ганг и Синд или Инд, копх воду пију не само

чисти, него и нечисти народи, као Млеча варварско племе, Бербера, који незнају и необожавају браманство и остали. Са источне стране Мере тече река Сита, са сјеверне Бадра, са западне Апара, Гандика, или Какша. Са врха најузвишенијег Мера пружају се разне гране овога као: Химават, Хемакутас, Нишадес — најлепша, — на којима је живео сурови и одевен у одело од звериских кожа народ Серба, или Срба — Нилас — рујноцрвена — Светас — бела света и богата — Сринговац — од Сринга, врх површина. — Последње четир Нилас — рујноцрвена, — Светас — бела — и Сринговац иду на сјевер, а Химават — т. ј. hiems, χειμα снег зима, и т. д. — и Химакуђа — или зимакуђа а по неким злато дај уђа од hema злато и куђа вршина — јасно се види да су означавале дан. Хималај. Нишадес или прекрасни и неприступни стан богова, као и тисућу око бога Индра, бога који пушта муње и громове, кише, реке и т. д. и који награђава сваку свету ствар и свако свето и богоугодно дело, — био је дакле место станевања Срба, или Серба. — вид: Ритера земљев: I стр. од 19—29. — Тако дакле на самим тим Хималајским и Нишадским планинама, по системама њихним, с једне и с друге стране, па све до Хиндукушских планина и народа, некада је првобитно живео и становао српски народ, као народ и маса, која је се ширила и гранала под доцнијим именима Сјамскрита или Срба — Славена. — Хиндукушке планине око којих становаху, делиле су га од Хиндуша у дан. Бухарским и другим пустарама средње Азије, у којима обитаваху црни народи, дошљаци са острва, са коврџастим косама, малим уздигнутим на врховима носевима, а при челу упали и т. д. о којима нека овај превод из књиге Г. Морошкиња укратко, и само у изводу наведен, каже шта зна. — Види О. М. Морошкина печат. СП. 1843 год. стр. од 163—173. под именом: Нстор: критич: изсљед о Рус. и Слав. у при[illegible]у: „Из Запис. Г. Макар: о првоб. нар. у Рус. — „Још од вајкада зља племена инђијских острва и нове Холандије, као и умлоно народонаселење у дан. китајској империји и у источној поиниији индијског полуострва, обратилу су своје завидљиве леде на западни полуострв и цветајуће тада краљевство Сјамба што ће рећи Срба, — који су испочетка насељавали богату и обрну област Дунавску о којој сада инглиски ђеограф Вилиам Хутри

ово вели: „Le Royaume de Ciampa, au midi, est rempli de bois et de deserst de tigres, delephans“ etc: „La Provience de Dounay est la plus grande.“ У овом свом краљевству и земљи они су били скоро на највишем вршку силе, просвете и свестране образованости. Али сусједи Славенски-српски, црно-кожи, к удрави, са огромним устима, дебелим устнама, кратким широким и на врху уздигнутим носевима и т. д. непрестано су нападали на градове, у инђијским славенским — или србским — земљама, док напослетку праотци свију дан: Славена - Срба неизселише се из својих земаља у Инђији носећи своју нејач, чељад и имања на својим коњима и слоповима, тражећи другог седишта, у ком нема црних и злих народа. Одтуд они донеше и песму о Дунаву јунаку у Инђији као што говори ова дан. песма руског народа:

Ах! звали молодца,
Позивали удаљца,
На игришче поиграт.
Дунај мој Дунај,
Селиванович Дунај!
Шел молодчик удалој,
По дорошкје столбовој,
Во кафтање голубом!
Дунај мој Дунај,
Селиванович Дунај!
Во кафтање голубом,
В красној шапкје на бекрен,
Машет шелковим платком.
Дунај мој Дунај,
Селиванович Дунај!
Встрјели дјевки молодца,
Взјали дјевки удаљца,
Под могучија плеча.
Дунај мој Дунај,
Селиванович Дунај!

Попросили молодца,
Посадили удаљца,
За дубовије столи.
Дунај мој Дунај,
Селиванович Дунај!
Угошчали молодца,
Угошчали удаљца,
Сладким медом и вином.
Дунај мој Дунај,
Селиванович Дунај!
„Не напјусја ја вина,
Сладка меда нехочу“,
Доброј молодец сказал,
Дунај мој Дунај,
Селиванович Дунај!
„Красну дјевицу хочу!
Даст мње дјевка поцјелуј,
Поцјелујем буду сит.“
Дунај мој Дунај,
Селиванович Дунај.“

Ми смо казали: да је некада живео српски народ у Инђији, и да је се одтуда изселио због навале црних народа. Под именом и навалом ових народа, пре свега подразумевамо црно, етиопско

и монголо-мањурско-финско - црножућкасто племе, укоје увршћујемо и прастаре Китајце, као рођаке некадашњих црних, африканских и свију островских народа. О Мисирцима ћемо ниже казати коју, као и о узроку зашто се утаманише прастари Срби у Инђији, својој дивној, најстаријој и прекрасној првобитној домовини.

Да су српска племена некада, у својој прастарој и првобитној инђијској постојбини, становала сведоче нам и грчки писци, који, на 327 год. пре Христа, при спроводу свог Императора Великог Александра, оставише своје описе о Инђији и њеним становницима. Ови, и после њих стари земљописци, у главноме пишу: да је у Инђији, у њихово време, било две главне расе и то: раса белих и раса етонских, или црних људи, и да су се народи у Инђији делили на 60 и више разних народа и племена, међу којима, у тако званој собственој Инђији — India proprie dicita — а у царству Поровом, — Pori regis triputaris — најзнатнији су Малићи - Maliki - који су у време Александра живили по реци Хидроати са јужне стране брега Кечина. Међу овима у мал непогибе Александар. Од њих западно живели су Оћедрачићи, или Драчића, Дракулићи, који се у Птоломеја зову Кесперпани — Caspergaei — врло храбар и силан народ; иза ових живели су Музићи, врло велики и силан народ са градовима: Нишом на реци Ковену. Грци,— са Александром, — држећи да је овај град основан Дионизијем њиховим, или Бахусом, Александар овима поднесе дарове и сврше се жртве; Печела или Пећена на Инду; Масага, у којој су већ становали тако звани грчки и римски Индоскити, или монголско-турска племена Асакени; Тасила при утоку Хаоста у Инд, где је била столица силног цара Тасиле; Капатир, из ког је ђеограф Скилакс спустио се по Инду; Букефала, тако названа Александром у славу свог коња и Никеја основана истим на месту где је одржао победу над Пором; Сањала, где је 17000 људи убијено, а 70000 заробљено; Миногора; Па[illegible]а и Силополье. У приморској Инђији — India maritima — [illegible]ако званом Pandinis regis — или Пановској држави — на[illegible]ди су били: Ларићи, Десановићи, Зорјани, Падићи и Калинги Sorae, Calingae et Padaet, — заливи Баригазски, реке: Намада, [illegible]оља и Тинда. Градови: Белоцура, Барогаза, Мужарис, [illegible]ача и Котар — Belocura, Barygaza, Mzsiris, Barace et

Cottiara — на источном брегу: Комарија, Модура, Нишава, и Маљара. У унутрашњој Инђији — India interior — главне су државе биле: Празијска и Гангаридска, а иза ових силна и велика држава, Сарбарска — србска — из које ističe река Дијамантица, а градови су били: Ганга, Селинда и Палибрата — Ganga, Selinda et Palibothra. — С оне стране Ганга India extra Gangem — знатне су планине биле: Бебирске — Bebyrus - и Семантијске, а реке; Дунав који излази из горе Бебира. Дарија из Дамаске планине, Серба и Сорбана из планина семантијских, а заливи: Србарски, или Сабарски, Бесиња, Сарбана, и т. д. острови Сарбира, Ситара, Јабадија, Бацикота, Котигора, а даље су племена још: Косачи, Сарасвати, Вигари и други. При утоку Кабула у Инд живело је силно и велико племе Пеćиоти, а иза ових огромна и велики Гандари — да нису наши у Пр. Србији Бондари? — Слободни Инђианци, по грчким писцима, звали су се они, који су живили, ван планина Химовати, Јамине и Сарасвате, а међу овима најзнатнији су били: 1. Браћа. Ове Махабарата нацртава као највеће зликовце и неваљалце с тога: што нису имали касте; што су им брамини могли бити из свију сталежа; што су јели разна меса; што су били велике пијанице. т. д. 2. Кући у којих су се жене, са умрлим мужевима, сахрањивале и сагоревале. Даље од ових југу живили су у дивље коже одевени Срби, иза ових мало даље је било старо инђијско царство Карвата или тако звано по значају те речи: „Дрља унутрашња страна“ кроз које је протицала река Кришна, са развалинама царског града Бичоназор и још Бима, и старом столицом овог царства Каљани, са градовима: Девовара, Бидара, Неробуда област, у којој и дан данашњи старе и немоћне трзају и убијају — види општу историју Вебера прев. на рус. Сп 1861 год. стр. до 242 — 420. Земљопис из ст. св. Ал. Брута Сп 18.0 год. стр. 212—236 — Даље у тако званој, старим народима, Серици или Сербици, у Тибету и Китају приморском па све до Сибира живео је тако звани сербијски народ, са главним градом Сербица — Sera vel Serba — а у Римљана Serum Свила, која је ту грађена, а саму свилену бубу звали су ser. У овој Сербиц живело је преко 14 народа, од којих нам Плиније, Амијан и Марцелин казују само неколико имена и то таквих и тако изо-

паченик, да их није вредно наводити, као: Anthropophagi — људоједи, — Aniibi, Isredones haguri, Ottorokorrae и. т. д. каквих ти још неказује небивалих чуда, народа и покора од ових.

Кад какав народ, из разних политичких, економних и осталих свемогућих узрока, изгуби веру, језик, народност, па и тип свој у неколико, мешајући се са осталим народима несродним; онда се чини да је он сасвим и за навек пропао за се, и за оне који би га у некадашњим његовим земљама тражили и испитивали. Много и много има узрока народним пропастима, а по најглавнији су духовно и телесно надмоће осталих народа, који га утамањују, препорођавају и прождиру. Па не само ове силе, а нарочито духовна надмоћ и просветна развијеност, него често немоћ и глупост преливаоца туђих народности у своју чини: да се и бистрији и природом разумнији народи често преливају у глупље и неспособније народе, са мање природних способности. Тако неспособност научити, а нарочито изговорити, туђе речи и језике често чини, да ови у своју народност преливају друге народе способније и бистрије у свему и свачему, а нарочито у лаком изговарању туђих неразвијенијих и несавршенијих, — недаликих од животињских звукова, — језика. Осим овога и додир са оваквим народима чини, да се млоги народи утамањују и упропашћавају. Тако, који је год народ дошао у већи по и мањи додир са Кинезима, са Елинима, Немцима и осталим неким народима, тај је се морао у ове постепено преливати па и прелити. Тако је било и са млогим и оставшим већим делом српског народа у свој дан. Азији, а нарочито у Инђији и Китају, у ком је се увек систематично ишло на преливање туђих народности у тако звану кинезку, или китајску. Но код свог старања преливаоца, код све бриге њихове и преливених већ народа у туђине, да се што више отуђе и удале од своје и прве праве народне особености, и код узајамног подпомагања и туђина и отуђених, — ипак остаје што, што се неда и неможе тако лако затрти и упропастити.

то је нешто, имена: вароши, градова, река, планина, места звалина, извора, језера, и т. д. Тако дакле, негледајући свестрано и преливеног и преливаоца утамањивање, превање, издевање, превођење имена туђих народа у упропастиоце, ет није могуће: утамањеног и већ пропалог народа, све и сва места

преименовати, превести на свој и из свог језика речима заменити и т. д. те опет остаје по нешто за удаљеног тисућама векова истражиоца пропале и утамањене, а некада постојеће народности, утамањеног и већ пропалог народа. Ти остатци та имена и називи баш и доказују некадашње борављене и живљење сада већ тамо сасвим изумрлог и пропалог народа. Ту драгоценост ми видимо још и дан данашњи не само у Инђији и Китају, него и у свој Азији — само ређе — којом се обистињава некадашње живовање тамо пропавшег народа српског, о коме се говори. Међу многим и неизбројним остатцима некадашњег живовања тамо српског народа, ми ћемо навести имена места, и осталог, и то само таква, која се још и дан данашњи само у српском народу налазе, и која се само језиком србским могу објаснити и протумачити; јер је његова својина, а више ни једног народа на овом божијем свету. Тако из поменутих записака Макорова да наведемо ове месности: „У некадашњим слав: — српским, — а односно индоевропске расе — земљама или самскритским налазимо област — провинцију — Богарску, и градове: Рамгор, или Рамњегор, Нагор, Напор или Начпор, Чарнигор — од наше речи чарни у место црни, као у оној народ. песми: „Чарна горо! — у место Црна горо — пуна ти си лада и т. д. — Калькуња, или Калокута. Још више у Тибету и данас постоји река: Буропут, или Бурјампута, ниже у области Непалу постоји вајкадашњи град Горка, а више ове Црногора, у области које цвета град Бјелоспор. Даље по Гангу у дан. држави великог Могола, осим Калькута, има град Новград, даље Рајспор, Кобиље, или Ковиље, Стан, Ковиљастан, Коњомјер, Пољекат, Коњомор. У области Хитробуд градови су: Житомир, река Нерибуда, провинцији Јазмир и град Хутор. У тако званом Хусарту градови су: Женагор, а у планинама Индостанским град Туров или Ђуров, Нагор, Ратигор, и области: Лугнов и Уд. Недалеко од Холканда и Тињара налазимо град Трјачино, или Трјасинопоље. Даље приморска места као: брег морски тако звани Малабара, Малобарушје, Манарос, Бјелазора, Калиш, залив, Кучи, и против њега пристаниште Разклад и Мутнивал. Даље по планинама језеро Царева и Кијефе, или Кијеве, као и градови: Град, Ком, Сава и језеро Кијев, а спрам кијевског језера налази се и

град Велесград — дан. Велес у Пр: Србији. — Даље млога имена станова — од станишта за неко кратко време, а не дугог живљења — показује такође, да су у тим свим земљама некада живили Срби па преминули, такви су: Индостан, Авганистан — или стан турске господе, ага — Бјелуџистан, — стан Бјелића срб. племена — Ларистан, Курдистан — стан Курда — Ратистан", и т. д. Остаје нам да побројимо још неке месности у Инђијама, које до данашњег дана још носе чиста српска имена, која немају никаквог значаја за дан. Инђијанце, нити се могу дан. њиховим језиком протумачити шта значе, чиме се и тврди некадашње становање наше у Инђији. Тако — у књизи и карти: Брит. Импер. у Инд. Сач. швед. Ген: Лејт: грофа Бјорнштајерна пр. Голуб. Мос. 1840. — налазимо ова имена: Млава, Уд, Рацистан, или Рацостан, Самдва, Прамен, Румнад — наша Рума — Килон, Тели, Ћурур, Беднора, Серба, Белари, Дрвар, Мађани, Вари, Вингора, Рангир, Салапур, Пуна, Борач, Сурат, Кера, Камбоја, Кућака, Рашера, обл. Берар, Ћура, Сиргуџа, Србумпур, Дака, Агра — наш Аграм, Загреб — реке: Нербуда, Џумна. — Даље места: Пуна, Етава, Мина, Тата, Сербинагор, Леја, Лађана, Панипут, Бутрин, Ут, Бесалмир, Буга, Куша, Лобнор — језеро — Хајда река, Мутин, Дебељпор, Басара, Трипета, Траванкор — об — Годавери — река — Барели, Етава, Бегар, Силгет — н. Сигет — Брдван, Банда. Даље у сач. и карти Ал: Бјорнса Лејт: Ост: Инд: ком: пр. на рус. М. 1843 год. — Ожен, Вабир, Питин, Дабир, Варна, Кач полуостр Рока — рука — Буђ, Боћан, Загоре, Турија, Кота, Будин, Већова, Вали, Сивоња, Санда, Чедња, Пали, Сирадина, Мокран, Буна рек: Минагора, Танка, Секанда, Сеја, Баре, Расол, Срба, Барка, Котар, Котра, Нагор, Гора, Горе, Бјелера, Балери, Синдрац, Мора, Котор, Карача, Мијани, Тата, Трикала, Матори, Лакат, Мићани, Рати, Сарбчакот, Ношера, Мирбор, Маре, Гора р: Миргора, ић, Лађани, Мањал, Раба р: Уч, Рачан, Резан, Нана, Норани, ъ, Србаљ, Горан, Лија, Трима, Чањун, Лагор, Рамнагора, пуб, Сирбача, Хомољ р: Хомоље место, Зоба р: Сангор, Борје, ба, Сурбкоб р: Суан р: Рата, Барић, Бјела, Моћна, Бјелур, ур, Находа, Кунор, Чињани, Шаран, Бумбар, Муња, Рашир, лур, Ченаб р: Шапур, р: Рука, Манда, Мађура, Сарбату,

Арка, Беласпур, Кидана р: Тимок р: Уна р: и место, Кора р. Кача, Гора р: Пита р. Карача и Андри зал: Сомњана об. Лас, Кумриса, Сата р. Викар, Сехуан, Сербистан, Орал р. Мокран р. Бакар, или стара Мазура, Драги об. Коч, Гондава, Утча, Сатледеца и Беаса, или Белаша р. Малиђан некадашњи престолни град племена срб: Мали или Малиђа, с којим је се Александар Велики борио, Ђура р. У Сејха, или остатака отуђених и у туђе народности преливених некад срп: племена и данас ђур, јур, јуриш ђурим и т. д. као и у старих Срба, значи бога рата и побједе, као што сведочи овај њихов војени усклик: „уа — место наше ура т. ј. у рај иду они Срби који падну, за своју веру народност и земљу у бој-ђуруци ка фате!“ т. ј. да ђур победи. Билашта и Биласта, Чанда, Отока, Речна — зове се један предео међу Робом и Ченабом рек: а Баре између Бијаше и Рабе реке, — Панипут, Рупара, Куда, Која и Дуб на ушћу Инда, Котовар, Мирпур, Пињара пл: Гилан, Морава сел: Лака и Лека пл: Богатор, Рана, Мачван јез: и т. д. Ладак река, пошто смеша своје вале са Шијаком рек. улива се у Инд спрам града Драве, више ког је и река Драва, Кишан р. Чатрала и Искар р. — наша Чатрља и Искер у Прв. Срб. — Памира, Дуран. Страна лежећа по бреговима Перуана звала је се још до 1762 год. Серба, а сада Сенна. Превиђена — обсене — пустарска, а нарочито у прекрасној пустари тако званој Рана, још се и дан данашњи зову Сарб — или Срб — Чара, Бани об. Белеке пл: Паркор полуос: Рана и Ђура р. Тихар раз. гр. Ликодар, н. Ликодра, Кура, Самбра јез. слано, Раока, Рата, Пакла пл: Сајда и т. д. Тако дакле у најкраћијим наводима наведосмо само можда један стотисућни део оставших још и дан данашњи чистих имена јединственог народа српског, која неутаманише ни преливена, а некада бивша чиста српска племена у туђине, па ни сами ови. Сва ова поменута имена само имају значај у старом и дан: српском језику и овим се могу истумачити, а и дан данашњи налазе се у укупним српским земљама, на овом српском тропољу. Тако смо дакле набројали доказе инђијске, о некадашњем живљењу српског народа у Инђијама, навели смо доказе паметарске и језикословне; па нам још и остају наши докази, који се у српском народу сачуваше до данас, о овој истој ствари, које ћемо навести.

Ми баш зато, што су ови докази у нашем народу, к

имена лична, места, села, планина, вода и т. д. и као они у народним пословицама, загонеткама, обредима, обичајима и сродству нашег дохришћанског веровања, и управо једног и истог, са старим Инђијанцима, — и сувише позната, нећемо наводити, ван једне песме народње, која сведочи: и о некадашњем живљењу српском у Инђији, и о његовом утамањењу у тој прастарој и првобитиој његовој отаџбини. Та је песма. „*Свеци благо дијеле*"

Мили Боже! чуда великога!
Или грми, ил' се земља тресе,
Ил' удара море у брегове?
Нити грми, нит се земља тресе,
Нит удара море у брегове,
Већ дијеле благо светитељи:
Св: Петар и св. Никола,
Св: Јован и св. Илија
И са њима св. Пантелија;
Њим' долази Блажена Марија;
Рони сузе низ бијело лице,
Њу ми пита громовник Илија:
„Сестро наша, Блажена Маријо!
Каква ти је голема невоља,
Те ти рониш сузе од образа?"
Ал' говори Блажена Марија:
„А мој брате, громовник Илија!
Како нећу сузе прољевати,
Кад ја идем из земље Инђије
Из Инђије из земље проклете?
У Инђији тешко безакоње:
Непоштује млађији старијега,
Неслушају ђеца родитеља,
Родитељи пород погазили,
Црн им био образ на дивану,
Пред самијем Богом истинијем!
Кум свог кума на судове ћера,
И доводи лажљиве сведоке,
И без вјере и без чисте душе
И оглоби кума вјенчанога,
Вјенчанога или крштенога;
А брат брата на мегдан сазива,
Ђевер снаси о срамоти ради,
А брат сестру сестром недозива!"

Ево какво је било зло настало у проклетој земљи Инђији докле још ту борављаху Срби. Па да је остало но овоме, можда се неби из ње изчистили и разселили Срби, ама дође још горе и црње, па мораше. Чујмо само шта још песма каже.

Њој говори громовник Илија:
„[illegible]јо наша, Блажена Марија!
[illegible]ри сузе од бијела лица,
[illegible] ми овђе благо подјелимо
[illegible]ћ' ћемо Богу на диване,
[illegible]лићемо Бога истинога,
[illegible] нам даде, кључе од небеса
Да затворим седмера небеса,
Да ударим' печат на облаке,
Да непадне дажда из облака,
Плаха дажда, нити роса тиха,
Нити ноћу сјајна месечина,
Да непадне за три годинице,
Да нероди вино ни шеница

Ни за цркву часна летурђија;“ А Илија муње и громове;
Кад то чула Блажена Марија, Пантелија велике врућине;
Утре сузе од бијела лица, Свети Јован кумство и братимство
Када свјеци благо подјелише: И крстове од часнога древа,
Петар узе винце и шеницу, А Никола воде и бродове и т. д.
И кључеве од небеског царства;

Па пошто су отишли Богу на диван и овај им ту деобу и молбу одобрио и кључеве небеске дао: онда ти тек наста јад и чемер, а имено:

„Затворише седмера небеса, Пуно време за три годинице,
Ударише почат на облаке, Црна земља изпуца од суше
Те непаде дажда ни облака, У њу живи пропадаше људи,
Плаха дажда, нити роса тиха, А Бог пушта тешку болезану
Нит, обасја сјајна месечина, Болезану страшну срдобољу;
И нероди вино ни шеница, Те помори и старо и младо,
Ни за цркву часна летурђија; И разтави и мило и драго.

Што остало то се покајало“ и т. д.

Ето дакле каква је грдна, ужасна и страховита несрећа и невоља била, у доби изсељења Срба из Инђије, да није било леба ни за просфору а камо ли за што друго?

Ова је песма тако јасна, тако тачна, тако дивна и чудна, боља и јаснија, истинитија и вернија од свију досадањих наших и туђих паметарница и паметариста. Из ње изводимо ово: да прва година несреће српске у Инђији означава: прве нападаје црних народа, дошљака са острва и из Киндуша или средње Азије. Друга год. означава: нападаје тих истих народа, са сасредоточеном силом Кинеза, који су у свему и свачему сродни са старим Египћанима, црним афричанским племеном. А трећи и последња: најцрњији насртај мисирских царева на Инђију и коначно утаманење остатака српских племена, а за овим насртаји народа семитечских и парско-немачких, или персиско-турских племена као и осталих азијских и острвских народа.

ГЛАВА III.

Сеоба Срба — у заједници индоевропске расе. —

Ми смо још више казали: да су се српска племена морала изселити из Инђ. напором људи црне расе. Ради овог навелисмо најкраће и у главном и сама веровања, садањих тамошњих народа, из поменуте књиге Морошкина, а сад нам остаје да наведемо и историјске податке. Но пре овога ваља да напоменемо: да је први покрет и потисак српских плем: био од стране Китајаца, у ком су се преко 3—4000 год. непрестано борили, докле Китајци нису нагнали Србе на дан: Сибир, а из овога их доцније даље кренули; те они населише земље око Касписког, Азовског, и Црног мора, земље у Ерменији, Русији и Ђерманији, а нешто Шведској, Белгији и Франц. и ту се сучелише са другим Србима дошавшим из Африке. Овај први потисак дуго је се и дуго борио са Китајцима и осталим народима турске, монголске и и манџурскофинске расе; па је у овој борби и најдаље т. ј. најдоцније своје групе одправљао у Европу, коју је такође пре свију садањих и бивших њених народа заузео. Друга и тако исто стара, само још у старија времена, народима семическог племена, гнана из Инђије из својих соп. земаља, српског народа грана — због основаних држава Вавилонске, Асирске, Еврејске, Мидске, Парске, Финијанске, —, протеривана је и сатерана у дан: Малу Азију: одатле је прешла на овај српски, сада тако звани балкански, тропољ, из овог у дан. Аустрију, Италију и Ђерманију где је се у тим земљама сучелила са осталим Србима, као и око Црногмора и т. д. Трећа прогната из Инђије, које морем, а које опет сувим преко данашњег Белуџистана, Аравије и т. д. отишла је у дан: Африку, ту се настањивала, борила, као и остале на свим заузетим новим местима; па напоследку [illegible]е пропала, ту на месту, а које опет гоњена египатским, ти[illegible]им и картагенским државама, прелазила у Европу у дан: Шпа[illegible]у, Франц: и т. д. сучељавала се са осталим помињатим у тим зем: [illegible]пама и напоследку, под именом Вандала: најмањији део од исте, [illegible]орила је и оплачкала Рим, па пропадала, и сасвим пропала, [illegible] великом хаосу келтогалских и парсонемачких племена,

разуме се по себи да је прва, као и остале, прво претрвена римским елинским и осталим државама. О овој последњој групи најбоље је писао пок. Платон Симоновић быв. Инспектор наших школа, но његово прекрасно дело, на жалост науке, још неугледа света. Да је одиста последњи део Срба зајиста овим последњим путом прошао и у Африци се населио, ми других дата немамо: до остатака имена места, вароши, река, планина и т. д. која се још и дан: тамо налазе, као и нешто мало нађених, доцнијим истражиоцима старина египетских у гробницама њиховим, паметарских података. Тако навед: сведочи прво у дан. Белуџистану и данас Белића племе тако звано, које сви путници описују као најдивљије и најужасније људе, а тако исто и племена у Инђији, Драчићи и Хати, или то исто што и наши стари Хети у дан. земљама српским и влашким, о којима ћемо ниже говорити — и још нека племена сада већ преливена у туђине. Имена места, вароши, река, градова, планина и т. д. ова су: Бела, Ђеда, Кукач, Устах, Чинара р. Лора р. Бачва, Хот р. Рудбар, Холмуд р. Мама, Кучен, Бела, Гранђ, Сараван, Сопраб, Пандуран, Харан, Моћ, пл. Колач, Гучар, Чубар, Чех, Кукача, Гал, Галич, Срб, Сира или Сирба р. Бучкард пл. Бучкара обл. Банпур, Пура, Сарбод, или Србод, Кум, Крух, Басман, Качан, Кероман, Ређан, Китан остр. Минаб, Мачин — наш Мачванин — Хиберци, или Сиберци, Срби, Јакистан — област бунтовника независних људи — Моманда, Загорње, Белабог, Рода, Лата, Леђан, Сербчешма р. Замин, Курам, Сарбах, и Хајбак, Дара, Таљиган, Шахар — Сарбза. Даље у Аравији: Салма пл. — Salma sive Elimax — Климач, Зама, Косаница, Сарбо — Sarbo, vel Sabo — Сијагрија, Думача, Јелана, Берепица, Оштра, народ Сарбејани, Катабани, Миљани, град Сава или Сарба т. ј. Срба и т. д. Даље у обл. Керману, Ларистану, Фаристану, Хучистану и т. д. идући црвеном мору такође у Аравији налазимо и дан дан: још ова чисто српска имена као: Лара, Бесодара, Жарома, Мога, Кона, Језд, Сивенд, Дарак, Луристан, Кум, Нена, Натуц, Сава, обл: Санован, Ковар, Језд гр. у коме и дан данашњи живе остатци Себра, које Парси, са њиховог поштовања и обоживања огња, умал нису са свим сатрли с лица земље и т. д. Даље ћемо друге месности наводити кад почнемо говорити о оној грани Срба, која пређе преко средње Азије и дође

у дан. Малу и т. д. Што се тиче самог Египта, под којом речју разумевамо Африку, или прастару Liby-ју, то ми у овоме још од вајкада налазимо ова стара имена места, која су чиста српска као: Сијена гр: од куд Нил постаје користан, Дал р. Себенишка ушће, Бутско језеро — lacus Butos — Танијско језеро Сирбонско језеро — lacus Sirbanis — или српско, Танис гр: Канап, Никопољ, Кинопољ, Клисма, Грмопољ, Ликопољ, Обид, Панопољ, Береница. У држави картагенској: Сиртска, или Српска, област — Regio Sirtica — са залив. мала и велика Србица, Неапољ пређе звани велика Лепта, Сабраћа — Sabratha, — Триполис, Кидам, Мала Лепта, Утика, зал: Рубрикат, Врша, Утика, Масиљани, — народ — Зама, Дира, — Dirus — Трст, — Tretus — Лик, Лика р. Млава, Сига, Цилија или Зилија — Zilia — у Гетулији, или Гетији, живили су, осим Гета, и народи Дарјани — Darae - у ових је било прибрежије Солила а данас Божидар, Дарод р. Гир — луж срб. гира гора и санскрит. — — река и град, Астабор р. — Astaboras — Народ Sebritae, или Срби, Србићи, Сербићи, у дан: Нубији; но још тада су тај народ држали за досељенике. Даље: Град, Пренис, или Прениш, Сарби, Кола — Coloe, — Праз прист: Береница, Рапта, остр: Црна — Cerna — и т. д. Ово све сведоче и дан. имена места близу и око Алексан као: Ракота, Шебреиса или Себриса, у Страбона — Sabras — Курфур, Билча, Сабура, Кама, Терани, Ђебељ ељ Натрун пл: Рази, Вардан, Атрис, Ђуреш, Хата — у М: Рус: кућа — Ерагова, Даравуја, Сербазара — Србсказара — Варак, Субри, Мазура, Шибин, или Сибин, ељ Ком, Руда остр. Субра, Тур. На овом је месту била Страбонава Троја, отаџбина Тројаница, за коју, и Страбон и Виргилје, говораху: да су је особито волели Тројанци, као што сведоче ови стихови:

Procedo et parvam Trojam, simulataque magnis,
Pergama et argentem Xanthi cognomine rivum
Agnosco . . .

луан, Мељава, Брдина, Теретин остр: Тор, Бенедар, Гајада, ранка, Малаће, Серарија, Волоћинујер, Мељава, Деир, Кодир — мр Коптски, — Силан, Селинан, Ерагина, Саувача, Барна, Бељине, Дисна — десна — пл: Веренвка, Тук, Некада

Бибан, Силоа, Губа, Снем остр. Дебуда, Абу — Кора, Киша, Даке, Корте, Сијала, Дером, Сербуа, Тома, Точка, Сиварти или Србати остр. Сијани, Нагази, Дика, Абу — Шар, Тан остр. Банга, Хартум, Тиса река и град, Косеир, Семње, Солеби, Сече пл. Донгола, Напата, Баркаља, и т. д. — вид. Норов: пут: по Егип: и Нуб. Сп. 1840. год. II. — Тако исто у средњој Африци језеро Чад и у племену Музу реке: Шар и Сербевеља — Вид. пут по Африци Барта Ат: 1858 год. II св. — Но међу свим тим остатцима, још најјасније сведочи како некадашње становање *Срба у Африци*, тако исто и од њих огромно захватани простор ове, остров тако звани Серба, или Срба, који припада Тунису, а лежи у заливу Карбском, и који је највећији од свију не млогих острва Африке. На сред овога још и данас стоје развалине од триумфалних сводова подигнутих у част императора рим. Антонина и његовог друга Вела. Али је најзнатнија кула направљена од самих људских глава, баш као она од глава наших очева и ђедова код Ниша. Узрок јој је постанка овај: око 1558. год. предвођаше Шпањолце Медина Чели и Андреј Дорија, а Турке Кара-Мустафа, Турци надбију Шпањолце и од глава њихових подигну кулу, која је висока преко 30 стопа, и која још и дан данашњи показује путницама — ако ико сме тамо да иде — као и братољубцима Турака и њихове вере, хришћанским европским народима, и њиховим владаоцима — изображеност драге чељади Мухамедове и заслуге за човечан: да се и даље за њих заузимају: да их чувају од варвара Срба, као шизматика и осталих Славена! — види Жив. Обозр: т. V. стр. 348,349 Мос. 1839 године. —

Тако дакле прегледавши у кратко бивше и постојеће месности, које показују некадашње живљење Срба и српских племена у Африци, остаје нам: да то и паметарским дат: обистинимо. У овоме, као и у свему, остаје прави закључак дотле: докле се прошлост господствујућих некада, а сада већ пропавших и несталих, народа африканских и азијских, истраживањем њихових старина, још боље и јасније необелодани и не обистини. Пр свега ваља нам да изређамо, династије египатске, да би с ствар о старини овога могла лакше схватити. Тако је била прв династија Тинито — Тивска око 5867 год. пре Хрис: која је и имал 8 цар. и владала 252 год. друга иста са 9 цар. и 297 год. владе.

Мемфиска око 5318 год. са 8 цар. а влад. 197 год. 4. иста 5121. 17 цар. 448. год. 5. Елефантска 4673 год. 9. цар. 248 год. 6. 7 и 8 Мемефијска око год. 4425. 6. цар. 203. год. иста 4222, 5. ц. 75. год. иста 4147 5. ц. 100. год. 9 и 10. Хераклеополитска од 4047 до 3762, 23 ц. 285 год. 11, 12 и 13. Тивска од 3762-3004, са 84 ц. 672 год. влад. 14 Ксојитска 3004, 76 ц. 484 год. 15 и 16. Тивска 440 год. даље 17. царство пастира дало је 16. царева, који су владали око 260 год. 18 19 и 20 Тивска 720 год. 33. са царева 21. Танинтска 130 год. 7. цар. 22 Бубатска 120 год. 7. цар. 23 Татитска 89. год. 4 ц. 24 Сајитска 44 год. 1 ц. 25. Етиопска 6. цар. и 26. год. 26. Соитска 9 цар, а 150 год. И кад смо тако ово учинили, и побројали наведено навешћемо још ово што иде, изостављајући приче египатских жречева, као: да су Египтом владали, до првих царева, које богови које полубогови 42.000 год. и то 12.000 год. Фта Вулкан — а 50.000 Сунце — Ра — Он и т. д. — Колико је до сада на томе урађено знамо: да је старо Мемфиско царство, под именом династије Тинито — Тивске, основано још на 5867 год. пре рођења Христова; да су суштаствовала два царства, поменуто Мемфиско и Тивско — основано још 5615 год. пре Хрис: — ида су та оба царства Мемфијско и Тивско суштаствовала тако рећи једно уз друго, час борећи се час опет мирећи се и т. д. да се царство тивско зове етиопским, што је народ у њему тога порекла; но да се овај ни у чему неодликује од Мемфисаци, као што сведоче надгробни споменици; и т. д. да је се сила Египта тада тек увеличала и савршено оснажила, кад су се оба ова царства споила и то прво као од првобитног народа, а друго примивше у своју крв, живот и народност многе туђе народности и т. д. Даље од 2500 г. пре Христа, пошто су се оба царства спојила у једно, наилазимо на борбе са туђим народима, а имено при другом Аменемсу египатском цару, где се овај бори са народом етиопске расе тако званим Пунт, који му побеђени подносе дарове т. д. као своме победиоцу и цару. Око 2100 год. до Христа покоравају целу огр. египатску царевину народи пастирски из дан. Аравије тако звани Хикси и владају ови белокожци преко 511 год: над изображеним црнокожцима Египћанима, а цареви њихови удаљавају се горњи Египат и тамо владају све до 1550 год. до Христа, када III тмозис-Тутмес - борећи се непрестано са Хиксима и надвладавши

хи допусти им: да се могу удалити у Сирију, а они у 240.000 населе се у Ханану, оставивши успомену Египћанима о чудном поштовању Сета. На храму Тутмозиса III. и његове сестре Нумт Амене свога бога налазимо живописане борбе његове са народима: Рутенима, непознатим у сјеверној Африци, и Хетима у Ханану. После на 140 год. на зданијама цара Сетоса и сина му Рамзеса II налазимо опет уписану победу над народом Рутена и Ремна и над народом Шаза, па опет Хета са њиховим градом Кедем и т. д. Сетос владавши од 1445—1394 год. пре Христа, обвлада земљама у Азији и Европи до Црног мора, а у Финикији до реке Лика, покори Скитају и Тракију у Европи, а у Азији све до Инђије, и знатан део ове, и опет се упишу над надгробним споменицима одржане победе над: Ливицима, Нубијањанама, Хетима па и неким новим народом Лундин — Људин — Сезострис унук његов — влад. од 1391—1328 пре Христа — скупи силну војску од 600.000 пешака, 24.000 коњаника и 27000 убојних кола, па се крене да покори цео свет, и одиста покори све земље у Азији и Европи, до преко Дона и Волге, на којој подигне жртвеник бога богова седећа на сунцу, који се зове Ра, или Фра — од куд је тако и Волга прозвата Ра — даље покори преко Дунава у Европи све земље, а у Азији преко Ганга у Инђији и т. д и после деветогодишњег роблења, палења, убијања и т. д. врати се, са млогом добитју и млогим и силним робљем, у своју земљу. Он је свуда туда у пок. земљ. оставио своје намеснике и војске који би покорене народе и зем: држали у стези, и од ових су постали, у овим српским земљама тако звани стари Елини, као и у Инђији и другим местима други његови људи, за које стари писци боравеће у Инђ. веле: „Становници сјеверне Инђије наличе на Египћане, а јужни на Етиопе и ако нису имали: кудраве косе спљоснуте носеве“ и т. д. Ово никакво чудо није за наше дан: Филоелине, као и насељенике египатске у Инђији и другим азиским крајевима бар у виду војених колонија кад знамо: да је цео данашњи Афганистан и Кабулистан некада засељен Еврејима, које Навукодоносор и други овуда населиште, а из Палестине изселиште и т. д. С тога се још и дан данашњи Афганистанци називају: „Бен — Израељ“ т. чеда Израиљева, а кад им рекнеш: „Југуд или Јудеј“ хоће ти очи да ископају; јер им је то име као презрително. Афгана им је име од првог воће, који је се тако

звао. Тако ће бити и дан: Елинима криво име етиопско, или египатско, но шта му се зна кад је у ствари тако — вид. Бјорнштер: ст. 264. — Међу овако млогобројним покореним и одвученим у Африку народима, као што су: из целе Азије, тада познате Европе и Африке, била су ту и српска племена из Инђије и Азије, а незаробљена потиснута су даље у Европу; те се тако измакоше мача и робства египатског. Међу заробљеницима несретни Хети били су сасвим утамањени и изтребљени с лица земље; освојен им је престолни град Отек. Даље је овај исти покорио: Сциосе Тогене Љубине, Амаре - Аморите — Пурсате - Филистеје - Робе - Рифеје - Тир и Макатира, Саиртаве — Сидонце — Фајкрује — Финикињане — Мазуас-Демаск — и т. д. Тако је дакле било преселење српских племена из Инђије у Африку, и ако ово слободно и почесно допуштамо и пре овога доба, што нам тврди и мит египатски, који вели: да су се Озирис и Изида, Тифон и Нефтида, родили у петом празничном дану од Себа — Серба — и Нупте т. ј. Елинског Кроноса — времена — и Реје - земље — у чему ми видимо почесно пресељавање срп. племена — односно индоевропска расе — и сливање ових са старим етиопским. Но највећа маса народња претерана је у ово доба у Африку, од које су нам и остала толика имена места и т. д. и коју од доцније називали дошљацима и т. д. А од ових су они Срби пок: Симоновића, који се из Африке насељаваше у дан. Европу. Што се тиче наведеног Мита, о коме пише Плутарх, ту нема ништа чудноватог с тога: што су обично сва другостепена, а често и првостепена, божаства, у ст. народа узета од људи, знатнијих догађаја, смесе једног народа са другим и т. д. што овакови и неморају бити бог зна колико стари за ондашња доба; што се у фантазијама жречева обичне ствари увијају у чудноватe, замотане, замршене и т. д. Напослетку што се саме речи: „Себа“ тиче, она и неозначава ништа друго: до време, као коначно са крајем и почетком, које је у поднебесном своду, а између неба и земље постоји, док чији богови седе горе у сунцу, управљају овим доњим, ју особена, сасвим у свему од овога различита, имена и т. — Види Веб. Ист. об. стр. 76—243. — А да су поминьата мена, као: Хети, Рутени и т. д. заиста српска то нам све- е и дан данашњи остатци од тих истих Хета, или прастарих а, у дан. Инђији, које као одвеч с урове и дивље, но при

том војинствене и храбре, сви путници по Инђији описују. Напослетку сведоче и наши Хети или Ети, Енети бивши у дан. српском Тропољу све до Трајана, и на другим местима, као у дан. Млетачкој и Италији и т. д. које сви признају за чиста и овејана данашња наша срп: племена а сада тако звана разним и млогим именима славенска и т. д. —

2. Део Срба из Инђије пошав преко дан: средне Азије Персије, Ирана и т. д. на Хвалиском, или сада тако званом Касписком мору, раздвоји се у два крака, од којих један потискиван даље насели дан: тако звану Малу Азију и у Европи дан. српске земље на овом српском — балканском — тропољу, као још и даље, и то пре доласка Елина, Шкипа и других народа. Други крâк дуго је се задржавао око Каспијског мора и доцније погнат другим туђим силама, засељавао је Ерменију и Кавказ, одавде прогањан ишао је даље сједињавао се око Црног и Азовског мора са осталом својом браћом и на последку заселио данашњу Берманију, Русију Пољску и т: д. пошто је још даље потискиван и помогнут осталим групама треће гране, потискиване Китајцима преко данашњег Сибира и т. д. За све казано имамо ових старих и историчких дата у именима места, народа и т. д. као: Ниш, Драгијана и народ Драги, Драгићи, Пура, Морава — Margus — Морављани, Суза, Азара, Раље, Вера, Лариса — наша Лариса — Нина, или Ниновија, Загора, Спасин — Spasinu — Борсипа, Гилане и Морава код дан: развалина вавилонских. У див. Финикији Бел — Belus — река знатна са свог песка, од ког је се правило стакло, и градови: Арад — Aradus наш Арад — Анторад — Анта. узвишеност, шанац и радост — Триполе, Берич, Саробта или Србала. У Палестињи плин: Грман, Небо-Abarim sine Nebo-Морија, Самоковско језер: Дан, Габори, или Габрова-Dan Gaborus., — Јамна, Тамнић, Срба — Tamnith, Serbah — Хебран или Ибра, и т. д. Бел пл. Самосати гр. Береја, Палмира, и т. д. Ово је колико су нам стари оставили, а до данашњег дана налазе с још ова чиста српска оставша и сачувана имена и то: у Пар сији: Рај, Кожан, Сирац, Диров, Ниш, Биса, Белбан, Бистан н реци Стреши, Велеш или Велш, Мерд столица Белуша, Горо Драгестан, Девавенд и пл. Пик Девавенд. — а Вендом су Немц и њихови рођаци Парси од вајкада звали српска племе

као што ћемо ниже видити. — Диран, Ком, Село р. Моган пустара у области Тамишу, Нишабург од срб. Ниша и бург немач. и парс. град, Зарјанга при утоку реке Киндменда у језеро Зарк, Систан, Сирбџан, или Керман. обл. Учан равн. Која на реци Отури, Хусистан, Шираз — вид. Пут. у Пер: Гас. Дурв. 1826 год. пр. Мос. II т. — Даље по другим данашњим државама средње Азије, као: Авганистану, Курдистану, Бухари, Туркестану и т. д. које се немогаше обићи без српског имена, стан или станиште, налазимо ова чисто српска имена: Србјанд, Сикира, Оба, Гојан, Бржуњ, Комар, Дошак, Божун, Дуб, Руј, Бурјам, Србах или Сарбах, Хилжит р. и место, Кума или Хлма р. Белут пл. Бољар р. Татикан р. Ђура р. Бесун, Сербачан р. Харча р. Козар, Духни, Робје, Каралипа, Крши, Миробад, Викан, Вичан, Минор, Кулпа, Ардаљ, Сираб, Благуј, Куђа, Липа, Каљурна, Сирбанд, или Србад, Мерочак, Сардаба, Србдуба, Мирђан, Чичак, Сирбенхан, Чача, Чинар, Радкан, Ниша пустара и развалине града и река, Нишабур, Кожан, Сарбуан, Кочањ, Отрок р. Сурбан р. Мала, Дераб, Сарби, Ковар, Кум, Лиса, Шуша, Себрис р. Хоџабана — бан срп. господин — развалине великог Бана, Мирабад, Самарканд зове се и Зорашан. Племе и дан. у Бухари, Ерзари — наше Ере, — Туршиште, Племе огромно Сераци — Сербаци — Чарак, племе Сарбака, Сарака, иза ових Салор данас Туркомани, који причају: да су дошли са острва Цејлона, а и лице им се ни учему неодликује од Китајаца т. ј. чело дугуљасто, лице плоснато, подачне кости одвећ излазеће и т. д. Гускин, Кучан, Тури, Табористан, Табор, Кокан р. и об. Сарбага, Шибан, Шипраг, Сеја, Чика, Роса, Колиба, Чупан, Ата пл. Тугија, Сарбурни, Дерагуз, Гуз р. Бајнакора, Сарбог, Горе р. обл. Хулумска, Робот, Јурча Рогор, Србог Штураб, Катуга, Сарбади Сузаниран пл. Бандала, Урамитан, Чупаната пл. Јама, Мирча, Србода, Чинас, Митан, Јар, Бати, Јаруга, Дархан, Чулик, Шјахри, абру р. Чул р. Чијама р. Дуб, Чулак, Мир, Заравшан р, Малић, ксач, Чил р. Чуј р: Зармитан, Хоча, Убан, Божадин, Брда, рдоба, Мирабат, Благоје, Робита, Дуб, Пидна, Туман, Баја. ма, Бучање, Бучањска р. Зангора пл. Јагла, Берој, Беркут, трак, Бајдак, Батман, Ђуростан, Гаљача, Гедоња, Угљан, Сучин, ан, Доњадор, Дода, Див, Пан, Данић, Пајин, Загорјат, Зармитана

Иноје, Куjан, Кула, Короб, Кућа, Лапта, Љуљи, Луче, Лугати, Лака, Мелик, Мелник, Момин, Русе, Рума, Сил, Силибиша, Татиме, Узоје, Угљан, Рушнаји, Лисјак, Мулан, Чупљачи, Милан, Кидоје, Јабу, Чирик, Тумарић, Коморан, Малић, Которан Ора р: Кобда р. Ох, Андекан, Чир, Чика р. Маргилан, или Морава, Гилан, Дувно, Јармазар, Сузак, Уратепет Уратупа, Сигуна р. Ђурђена р. Балканске план. залив и река Балкан, Тнор, Чибер, Вакчар. Неманић Неман, р. Деруга, Козак, Цер и Авчан р: Ужице, Утин, Шерсаберски хан, Зорашан, Аби шехри, Сјарбзи, р. Чељата р. Рисан, Чедан, Килки, Шипраг, Уст, Шуковаљ, Козице, Косице, Губа, Сар, Сарб, Лија, Божани, Љунди — Људи — Громб, Паниван, Бале, Бељиие, Вељ, Мома, Ветар, Раж, Мер, Добањ, Жабока, Жаока, Пљева, Сироте, Сјенке, Дојездин, Солна Мача, Куда, Киша, Дуван, Људак, Дувина Сербе, Ташан, Тор Торај, Пук, Гусле, Роса, Иче, Чика Сањари Чека, Жук, Чекић, Ечине Царине, Мајак, Тичин, Кальуга Гучева, Тори, Курва, Гумно, Мокрен, Канде и т. д. — вид. Кар. Турана с подр. и проч. сост. по Вејланду Н. Зујев Сп. 1853 год. вид. Ханик оп. Бух: Сп; 1843; Опис. хан. Хив. М. 1840 год. и т. д. — Ми немамо никакве нужде да наводимо и даље још млога друга имена места и т. д. једно што је ствар доказана, а друго што нам те све земље још нису како треба, а готово и никако, познате. Међу млогим и разним дан. турско-монголскими т. д. племенима и дан данашњи носе млога чисто српска имеиа; одликују се од осталих још којекако лицем, типом, обичајимо и т. д. и ако су сада Мухамеданци. Да нас неби побројаване и описивања ових одвело далеко ми би их преставили овде, а овако само то наводимо: да осим чистих српских назива места и т. д. имају у многоме срп. обичаја и типова и т. д. Ово остављамо за други пут, а напоменућемо само мимогред о далеко распростртим племенима тако званих: Сарта — Сарби — Сибераца, Сјархаза и т. д. која сва носе имена Срб, Срба и т. д. Први су се скоро сви прелили у Бугаре — Бугарце или Булгарце — у дан. ханству Бугарском, Хивијском и т. д. задржавши унеколико, до данашњег дана, свој тип и нешто језика, баш онако исто, као што су се њихови тамошњи господари Блгари прелили овде на српско-илирском а сада такозван: балкан: тропољу у Србе, такође задржавши у нешто свога типа блгарског, млоге речи из прастарог свог језика, неке обичаје

своје а не слав: и т. д. Као да је сам ток паметарске неправде учињени спрам српског народа хтео колико толико да своју неправду заглади; те да се губитак српског бив: тако огромног народа у Азији надокнади врло малом и незнатном заменом преливеним Бугарцима у Србе овде на дан: срп: тропољу, којег уопште зову балканским.

Осим наведених доказа, о некадашњем становању српском у свој дан. Азији, ми имамо ових и у самим најстаријим споменицима азиских народа, као туђих и несродних са српским. Тако међу многима и сувишним, наводимо само имена Срб, Срба и т. д. шта је у ком прастаром народу значило. О овоме смо већ више казали и то како у Јеврејском, тако исто Халдејском и Парском или Перском језику, и казасмо да Срб Серб и т. д. значи само: светлог, јасног, узвишеног, прекрасног, цара, господина, господара, човека и т. д. које баши све значи: да су Срби некада туда живили и то као независан и госпоодарећи народ, народ, светао, јасан, бео, преузвишен, управо свети царски и т. д. па теке доцније утамањене и прогнан из тих своих сол: земаља и т. д. Сам мит Египатски Серба и Нумпа неозначава ништа друго: до Србе и Нубију као земљу која је се удостоила тога: да буде оплодотворена тим народом. Да су Срби овуда морали живити од вајкада и то на неколико десетина тисућа година до Христа, сведочи нам историја Халдејска, Ерменска, Еврејска и других народа, који су и били узрок српском прогнанству и уништењу у тим земљама. Но да су и Срби опет марили један за другога, и ако разтргнути на много станова, и у најудаљенијим земљама, сведочи послана војска из Египта у помоћ Тројанцима у Малој Азији, на које су нападале орде египатских колониста, тако тада званих наших Елина и т. д. Старина Срба у свој Азији може се такође објаснити историом семитских народа. Но и ако ова далеко у старину пре Христа иде, позајмљено име Србина и приденуто њиховим божаствама иде још даље и дубље, јер семитска племена немајући вишијих израза у свом језику, за виша и божаствена суштества, примала су постојеће име Срба и ово обожавала и узносила званијама богова. Ово нека небуде никоме зачудо тим пре: што имамо примера и у новија — пре Христа — времена у Грка, Римљана и других. Тако по Халдејској историји, коју су писали Бераз Александар, Полигистир, Абиден и други, а које Мојсеј Хоренских наводи, халд: „Алор —

који одговара у годинама чак Јврејском Адаму — је царовао 10 шарова, или сарова, а сваки тај сар има 3600 год. што износи свега 36.000 год. Тако су осим тога Алора до потопа живили још и ови халдејски цареви: Алапар — који одговара Евр: Ситу. - 3 сара, или 10.800. год. Алмелон 13. сара - Евр: Енае — 46. 800. Аменон 12 сарова — Евр: Кајнан — 43.200. Амелхалор 18. — Евр: Малалин — 64.800. Даон 10 сара — Евр: Јаред — 36.800. Едаванх 18 сар. — Евр:Енах — 64.800. Амепсин 10. сар. — Евр: Мафусал — 36.000. Отијарт 8. сар. - Евр: Ламех — 28.800. год. владали до потопа и Ксасуфр 18. — Евр: Ној — 64.800. свега дакле: 432.800. Старина, дакле у годинама као што се види, врло замашна и сасвим неодговарајућа нашој хришћанској тако званој старозаветној мојсиовској. Но била та митска старина ма каква, т: ј: истинита или не, о њој нећемо говорити, него прелазимо на историју Халдејску после потопа. Тако видимо у Халдеја, извесну и већ јасну и опредељену, историју, која нам бележи правилно цареве и њихове владе, који правилно и редом један за другим долазе готово од Евр. потопа. Ове исте видимо и у Ермена, коих ћемо имена навести упореду са Јврејским главарима, да би се тиме могло време њиховог живота одредити. Тако су дакле Халдејски по еврејском потопу први ови цареви:

1. Ари, 2. Арали, 3. Суцарис, 4. Ксерсе, 5. Галеј, од ког је постала тако звана Галилеја, 6. Армамитреј, 7. Белох, 8. Алтадас, 9. Мамиф, 10. Махалеј, 11. Сфер, 12. Мамил, 13. Спареф, 14. Аскатод, 15. Аминф, 16. Белох, 17. Балатор, 18. Мамприд, 19. Сосар, 20. Лампар, 21. Пањане, 22. Сацармн, 23. Мифреј, 24. Тевтам, праотац дан. наших Тевтона, или Немаца 25. Тевтеј, 26. Финеј, 27. Деркили 28. Евпалмеј, 29. Лаосфен, 30. Притајад, 31. Офрати, 32. Офратан, 33. Акрозан и 34. Сарданапаљ и т. д.

Друго Јврej. и то: 1. Исак, 2. Јаков, 3. Леви, 4. Кат, 5. Амрам, 6. Мојсеј, 7. Исус Навин, 8. Гафонил, 9. Аод, 10. Барок, 11. Гедеон, 12. Абимелех, 13. Тола, 14. Јајир, 15. Јефај, 16. Јевесвај, 17. Јелан, 18. Авдон, 19. Сампсон, 20. Јелији, 21. Самујил, 22. Саул, и 23. Давид.

Ермен: 1. Ара, 3. Анушаван, 4. Парет, 5. Арбак, 6. Заван, 7. Парнос, 8. Сур, 9. Хаваник, 10. Ваштак, 11. Хајхак, 12.

Ампак, 13. Арпак, 14. Шаворш, 15. Норајир, 16. Встаскор, 17. Горак, 18. Херант, 19. Ендцак, 20. Хехак, 21. Харо, 22. Зармајик, 23. и 24. нема их, 25. Пердч, 26. Арбун, 27. Базук, 28. Хо, 29. Јусак, 30. Кајпак, 31. Скајорда, а 32. 33. и 34 цара нема.

Из наведеног јасно се и подпуно види: да су све те државе на неколико тисућа год. пре Христа суштаствовале и да није могуће било измислити толика имена царева, а нарочито описе њихових радња, које се са свима укупним околностима, као и месним положајима, и остацима разних развалина, — порушеним од појава монголско турских племена и мухамеданства, — градова, паланака, разних здања и т. д. подпуно, јасно, тачно и определено подударају. Рачунања Инђијска, Китајска, Халдејска, Египатска и т. д. од постанка њихових царева на својих 40 до 50 тисућа година пре рођења Христова, такође има смисла, кад се године ове по њихових бившим астрономијама добро и како ваља проуче. Халдејци су били први тако рећи астрономски народ, коме неверовати данас, што се тиче хронологије, било би и непаметно и ружно. Ми се нећемо сада упуштати у истраживања дужег, или краћег трајања њихових година, јер нам није овде места. Свакојако морамо само ово навести, да би се видила тачност у рачуњању: шар — sarus — а у Халдеја сар, или такође шар, био је чудновати и строго одређени период времена, који је захватао 3600 год. по чему је и било по Мојсеју Хоренском 36.000 год. од постанка халдејске државе, а не 432.800 год. као што они броје и т. д. јер по схватању Халдејаца: сваки знак зодиуса делио је се на 10 раздела, од коих је сваки захватао 3 градуса; сваки овај раздељак делио је се опет на 60 минута, а минут на 60 секунда. По овоме је се сваки круг зодиоков делио на 120 делова, и како је се сваки раздео делио на 60+60 излазило је 3600 делова на сваки раздел, а цео круг 432.800 год. као времена од створења света па до потопа. Саставни су делови овог броја: сар — ови, или 3600, год. које се зову и пер-ови 600 и сос-ови 60 год. и т. д. А то све показује најтачније и потпуније опредељење и бројање простора и захватаја времена, како су га разумевали стари Халдејци, први астрономски народ на свету. — види Euseb. Caesardens Chronici P. I. p. 10. d. 11. — Од потопа пак, па на амо, бројања су скоро

једна и иста и ми ћемо их изоставити наводећи речи научених геолога: да је стотинама тисућа година прошло од саздања наше земље и њеног света, а не онолико колико каже еврејски писалац Моша. Нама није стало сада овде до определења простора времена; но до оног доба: кад су Срби изгнани, у већијим и огромнијим масама, из све Азије од Инђије па до Мале Азије, дан. и срб: земаља у Европи и кад су и у које доба нагнани у ове своје садање земље? А то време није нам могуће друго узети, до оно, кад су у свој Азији почеле постајати најсилније и највеће државе, којима, као да бијаше посао, утамањивати и прогањати у туђе земље себи несродне народа. Тако видимо Евреје, где бегају из Египта, по дошав у Палестињу прогањају тамошње становнике Гале и Келте, који се разпршташе чак у Африку, а нешто преко српских земаља у М: Азији и око Црног мора у Европу. Видимо их: да они прогањају, прогнане из Египта Филистимљане, опет тамо натраг и т. д. као што нам сведоче нађени записи на разним колонама у Африци, који гласе овако: „Ми, ханански владари, побегши од лица ужасног разбојника Исуса сина Новиног дошли смо овде да живимо", а ово је било на 1480 год. пр. рођења Христа Спаситеља, и то у време поменутог Исуса Навина. Ко је год читао наше старозаветне црквене књиге видио је с каквим су варварством и с каквом храброшћу наши стари Чивути затарили свуда све и сва, велико и мало, старо и младо, женско и мушко и т. д. О овоме нетреба напоминьати; јер су они сами све то описали и оставили нам на вечна чувања ради знања. Ово исто потврђују и друге паметаристе, као н. пр. Прокопије Кесаријски и остали који вели: Кад је Исус Навин ступио у Палестињу, сва су племена приморских страна, почев од Сидона па до Егита, да би избегла мач еврејски, очистила своју постојбину и преко Египта настанила се у Африци и сву сјеверну страну ове заселили, тамо основали градове" и т. д. — Види истор. војне против. Ванд: к. II глав. 10. — Даље још додаје: „Ови изсељеници основали су град у Нумидиополу, који је био на том месту где се сада налази Тигис. Ту су, недалеко од великог кладенца, стајале две колоне од белог мрамора са овим финикијским надписом: „Ми смо баш они главом, који смо побегли од лица ужасног разбој-

ника Исуса сина Навинова". Али кад дођоше у подпуну снагу азијске државе као Вавилонија, или Халдеја, Асирија, Миддија, Финикија Парсије и т. д. оне разпршташе опет Евреје; те их сада има и у Афганистану, и Китају, и Инђији, и Бугари, и Хиви, и Кокану, и т. д. већ као преливених у турско-монголска племена и т. д. Тако то бива са свима на свету народима, који се одликују, или варварством, или глупошћу. На њих цео свет и сви народи мрзе, па и опште светска мржња на Евреје није узалудна ствар; јер су се они, као народ у прва времена а нарочито у почетку, одликовали варварством, а доцније као непроизвођачи ничега на свету, но само трговачким шпекулацијама и т. д: својом вештином у лакој зарадн новаца и т. д. Од њих се, нико ничему ненаучи, па зато их све и сва и сваки народи мрзе и гоне. Као што смо рекли: да се у свим азијским државама налази Евреја, већ преливених у туђе народе, тако смо исто казали: да се налази и српских-славенских — племена у свим азијским државама преливених такође у друге народности, но која су још сачувала у равницама мање, а у бреговима и планинама више и скоро сасвим и у свему, чисти свој тип српски-славенски. — Овим се разјашњава брзо и лако преливање тих разних народности у наше Русе, које ће све лакше и брже бити у колико се буду Руси приближавали планинским азијским пределима и ове завлађавали, а нарочито планинама Хималајским и осталим. — Ми знамо бивше азијске државе само од оног доба кад су биле у подпуном свом јеку као Халдејску, или Вавилонску, од 3500 година па до сливања у Асирску под Нином око 2000 год. и пада ових око 530 год. пре Христа. Тако исто знамо, као одрастак ових халдејских и асирских држава и народа, и за Мидску око 708 па до 559. и подрастка опет ове тако зване Парсијске око 559 год. па до 330 пре Хр. Ајску, или Ерменску, на 2350 па до пропасти њене око рођења Христова. Еврејску око 1480 год. или од Исуса Навина па до пропасти царства израилског око 72 . год. и јудејског око 585 год. пр. Хрис: Финикијску око 1200 год. па до пада око 450 год. пре Христа. — види обшту истор. Шлосера, Вебера, Лоренца Бекера и т. д. — А као што смо већ горе казали, знамо: да су све ове државе нејаче од себе народе, не бројем, него слабији јединством, утамањивале и прогањале из њихових зе-

маља. Тако исто знамо: да су се њихове границе, како у којих и у које време, пружале по целој Азији, те тако и опредељујемо годину изгнанства Срба — но не свију и свега народа српског — из средње па до Мале Азије, Каспијског и Црног мора, од 3500 год. па до 2800 год. пре Христа. А да су одиста некада живили Срби у тим, или бар окрајинама тих, држава имамо, осим горе наведених сведоџби, још и ту прекрасњу, која се састоп у остатцима српског језика у Пелском и Парском, или тако званом сада персијском. Тако н. пр. наша реч Бог само се у старом парском употребљава у том значају и означава Бога, док напротив у санскр: та реч означава, срећу, божанствену силу, од које је постала реч bagapatis т. ј. Господ среће и т. д. Осим ове горње наводене сведоче и ове наводеће се речи и то заменица: во и ве наше ви или источног говора ве; гва — њега твој — тебе и те; у двоброју такође сродни свршетци другог падежа н. п. dizvje н. дјевје. Тако и ове речи из Зенде и Пелве показују гореспоменуто, као: дјавам н: дајемо, дан; зивад, зивед п живетх н: живети; дедајете зенд: додајете, дајете; земо зенд. земља; гнад н: гони гонити; медо мед; вешче, вешчао већа већао; висве све све; паурвно први; два два; три, три; четверe четверe и четири; трећим трећији; трестем гридесет; трајосете, тристотине; аоба, оба; антара, унутарњи; азем, аз; ањи, ини; уч, уча, разумевање; катара, котори, који; камере, комора; круч, кричати; гајити, гора; гара, грло; жи, живети; жена, жена; заири, зарни жути; зема, земља; зем, земати, узети; земјена, земљана; зима, зима; зередоја, среда, срце; тата рађајући, тата, отац; сура, силни; сур, јунак, одкуда је Сурб Србин, јунак, а значи и суров храбар, несавладим човек; мизда, мзда, мазда; гојити, гујити, годити; нач ноћити, ноћ; береза високо растући, бреза, и т. д. А тако исто и у Еврејском, као: зе, се сеј; гор, гора; дерех дорога; код, код; кос ковш, куто; фуга, туга; сење, или шене, сан; кец, конац; сар, цар господин, одкуд је Сарб, или Срб, господар цар, независан, преузвишен и владајући свети човек или Србин, салах, слат; јаин, вино; мишљ, мисл; мисао сарав или жарав, шарав, жар; заро, зора, зарја; и т. д. — види Ворр Gram: der Sansk — Sprache 125: Шевив: ист. рус. слов. и т. д. — У ерменском: мјец моћ, моћи; пар пљасати, играти по пару; парел,

парити, играти у колу; сакр, сакур сикира; цуц или цуиц као и глагол цуцанем, цуцати се т. ј. љуљати се с певањем, одкуда су наше Цуце племе, Цујићи повешани Срби у Боки которској у последњем рату, од варвара Немаца и Мађара у Аустрији, Цукићи и т. д. уни вино; спанд спадај, убијање; дтун или том дом; андрањи бијући се, непобедими борци, од андрака бој битки; — ст. срп: — мир или михра, мир; свет видело, а и сунце; богин бог, кумир идол; бог, богин жртвеник са идолом, из чега излази: да су први појми о богу у Ермена, — којих је држава под Ајком царем око 2-50 год. пре Христ. била силна и знатна, — постали и узети, од пређе живших ту Срба; окп или акн око; доје дојкиња, ранитељка; керт, крпити, правити; лајка лак, црвена боја; ачки очи, наочари; мутен тамни, темни, мутан; вратама, врата; дурен, двор; хруден победилац, од хруди или груди јаки од куд је наше руди унапун, и груди прси; тач мотка, дирек тачка; тачар дворац; јар непрекидна, силна сила н. јаран; јари унапун дорастни; лез, лезуи лизаити; таговорац матјаг говорећи о царевима књига; шинем правим, од куда је наша шиндра; хајтал ићи скакати; каруцањем правити лађу, кола и т. д. од куд су наше каруце; бан час реч човечија, а час разум, наш бан господин дакле разумнији и речитији човек од других људи; банавар наше бенаворњати и варњати, којешта говорити; арнем родити; арно добро; кцатра цар; остан, столица; плуге плуг и т. д. Тако помоћ: глагол бити спреже се у Ерменском овако: је-м, је-с, е; Мложина јем-кх, е-кх, је-н, Парскији или персијски једнина: а-м, јесам а-и, а-ст. Мложина: ап-м, јесмо, аи-д, а-нд. Глагол брати, једнина: бер-е-м, fero, бер-е-с, бер-е. Млож. бер-емкх, ferimus, бер-е-кх, бер-ен. Глагог Жив: једн: ке-а-м, живим ке-а-с, ке-а Млож: ке-а-мкх, живимо, ке-а-кх, ке-а-н. Живити санскр. Једина цив-а ми, цив-а- си, цив-а-ти. Млож: цив-а-мах, цив-а тха, цив-а-нти и т. д. Да су некада одиста тамо у бившој сад. и старој свој Ерменији живили Срби сведоче нам остатци имена месности, река, развалина и т. д. чистих српских, која се могу само српским језиком протумачити и којих се значај ерменским неможе разазнати нити штогод на дан: ер: језику значе. Тако дакле ево нас у сада тако званој Таринској обл. у којој нам долази пряо: Корен Гроздана р: Врандук — наш Врандук — Ераск р. Ар-

мавир, Пархар пл: Венда — Срби — област и народ насељени ту, Мецамор р. Тил, Јерез, Можак, Зора цар Гетуна — Срба — Бугнан об: племена Сербинијани и у Сурбе насељеници у Ермениј, од коих је св. Глигорије, Аребана, или Ребања, Вероспора, Богоран, Ута об: племена Тури, Тморић, Бесили племе, Чермес или Црмеси, Стреша р. Стара, Цопа, об. Двина, Непата планина Сагастан, Срби, Белур, Спер. обл: Сребра пл: Серпух обл. Дерчан, Сухавет план. Галич и Мелоч р: Севанско јез: Никопољ Дрчан, Карин об. Јеречен, Јериза, Сембратован, Богатуни, Баловит об: Десноварк, Аховит, Кор, Окан, Вишак, Заришат, Горња, Мичу, Чермацор, Куричан, Мари, Јерна, Кер, Зарекаван, Чареванд, Будунић, Бужунић, Брђа, Дарни, Еритунић, Торнаван, Зујаш, Палунић, Гукан, Маранд, Варажунић, Рештунић, Остан, Нарек, Берка, Варог, Ван, Ђука, Сван пл: Кусакан, Брдацор, Сисакан, Пијанк, Богинк, Богован, Родибака, Три, Партав, Брда, Гардман, Бука, Радолеж, Брдацпор, Шарак, Ванад, Закат, Дујин Девин, Ниш, Азара, Богорјана, Одар, Борис. Даље се спомиње о Рацима у Ермениј, који се зову Сарбабаре или Сарбапар т. ј. Сарб или Серб глава, главар независан, господар, цар и баре персијски сеђи што обе речи значе персијски главосеци т. ј. народ који у рату одсеца непр: главе; а и прича се да је овај народ одвеђ жесток, јер он сече, онима које ухвати, ноге руке итд. Теруна, Бежуна, Вижана, Мрцан, Лепинић, племе, Нахичеван, Копатан јез, Сахрани, Туруни, Сарбапана об: Богеш, Татијана, Урекан, Рустави, Руста, Меран, Кацерат, Кацан, Кита, Цицарне, Сурб Саркиса, Сурб Атомаван мон: Баван, Брдакор, Богањ, Драгог, Ороз, Орозцар, Гавачић, Гавиђан, Траки, Трапи, Трап, Вигари, Цилмир Зов. р, Карча об: Чев, Сербуц, Сибабера, Црмнић, Мардин, Бела, Барец, Сасун, Нагор Берласи р: Алеван, Бичан Сурб, Госарцин Давуш, Годан, Багуни, Бијани, Сисахан, Крта, Парчкан, Морави, Брдачор, Цара, Сурб Симон, Покри, Статева, Мигри, Копанска об. Сурб. Аствацин, Восторат пл. Ачер, Копан, Кусакан, Куч, Лимн, Доват Сурб на остр Лимском, Мрдан, Тилок, Гилан, Саларин, Вујана, Копихан, Нарек, Гукан, Сурд, Окоп, Крчун, Дукан, Трунован, Дувин, Сурб-сархис, Ревањ, Бдини, Кулп, Сурбмари, Сурб-Григор Сурбкотисе, Овсин, Вршаци, Богован, Сурб гоган, Којовит, Сарбат, Ширакован, Мичац, Сарбарутијан, Одзбрд, Кут, Жигов

Срнец, Сурбаракел, Муж, Кори, Говар, Дилар, Сасун, Хут, Десноворк, Волара, Крич, Мушега, Погнадун, Горек и Дедик окр. Драги, Тори, Отењ, Силан, Спавута, Чевта, Серав или Сурбав, Ођун, Тржек, Цапапор, Зарапор, Макнарић, Бога, Морага и Могарац, Карин, Богарић, Сербенут, Серехли, Сурб Тарос, Котар, Даријар, Суркарапет, Душеша об: Гора, Борчизин, Телова, Белоканска, Сађан остр. Горетубан, Авлобар, Белокона, Марчхани — — наши Мачвањи — Бодбе, Гуржани или н: Гружани, Мукучани, Велишциури, Дурићје, Цабана р Дума. Међу Грмом и Ениселом Лопата, Сањарбог, Чичавка р: Стари р у Пшавели река Пша или наш Пшин у Прав: Србији где је мр. св. оца Прохора српског свеца тако званог Пшинског, Сагареца, Трешја р: извире из пл: Ставуше, Пшава племе и план: кавкаске мимо које протиче река Бјела, Арагвја, Борбала р: Херсурбека р. Сигама и Кусна р. Хевсурија или Хевсурбија обл: и племе народа у планинама кавкаским које се дели на Гудомочаре, Гудатоуре, Кисте, Богосаме и Дидијаме. Приче о Кавказу арапске и осталих говоре: Балка знаменита лепотица Саби или Сарби — Срба која је посећавала Соломуна еврејског, рођена је од џина или Дива који влада светом и т. д. а ови џинови још и дан данашњи живе на највишијим врховима кавказских планина, које преко 4000 стопа превишавају Монблан дакле имају преко 18.500 стопа висине. А у унутрашњости старе Колкиде: град. Surium, Sarbana а народи су Лаза — Laze Serbi et Sbri, Sani — у Иберији планина Srbana а у равницама Jberi, градови су им: Serbumara, Zalisa, у Лабији — Албанији — народи Albanus и Casiuš градови: Лабска врата aIbani pylae — Ca balaca, Albana на реци Лаби, која још и данас носи то српско име. У Sarmatia Asiatica планина Врањева — montes Corахici — реке Hipanis — Ипана или Ивања — Вардан, дан: Кубан, даље Мали и Велики Раб или Рабитес —Rambites parvus et magnus, — а међу народима напоминју се Sires и Siraces градови Панагорија — Phanagaria — Шемира, — наше, Шемнице у Прав: Срб. код Прилипа и у овај дан — Дида, Орбелин, — наш Орбелин планина у Ст. Србији или планина белих Орлова — Сбер обл. Сванети планина итд: — види И: Шопена Истор Пам: Ар: Сп: 1852. Истор: Егише Бардапета прев; Ш. Тифлис 1853. Собран: Ак: ат. к обозр: истор: Арм: Нар: III том Мос:

1833. Г. А. Езова внутр бит древ Арм: Сп: 1859 и Истор Мојсија Хоренског прев. Н. Емина Мос: 1853 год. Обозрјен: Росијкс владјен: за кавказем сп 1836 год: За кавказ: крај барона Авгус: фон Хактхаузена П Сп 185/ гок. — Даљећемо навести већ историјске доказе грчких и римских писалаца о живљењу Срба око Каспијског, Азовског и Црног мора, који нам то тврдиште на неколико стотина год: пре Христа. Но пре него што пређемо на трећу грану Срба, која се бораше с Китајцима и пређе у Европу преко Урала и т. д. ваља да напоменемо још једну ствар, која је од велике важности за нашу повесницу и Парско-Иранске изсељенике тако зване наше Дајчере, или Тајчере, која реч долази од манголско-финске, или тако зване у нас Татарске речи: Тапчи, што ће рећи: роб, Монголофина итд. Ми се око ове ствари нећемо дуго задржавати, но ћемо само навести: да су наши Немци млого доцнији досељеници од Срба и осталих садањих Словена у Европи, и да су управо они последњи народ пред Хунима, који се амо доселиште, гоњени монголско-турским ордама. Још најстарије паматариште налазе их у данашњем Ирану, Парсији и т. д. због којег су и дан: Ирландију наименовали; пошто је заузеше и отеше од староседиоца итд Што се тиче историјских дата нећемо их о томе наводити јер и ми волемо име наших Немаца или Тевтона старих доводити од асирског цара Тевтеа, сина Тевтамова, који владаше од прилике у време еврејског цара Јеровоама, дакле око 975 год. пре Христа. За оца овога Тевтеа прича Мојсије Хоренски: да је слао своју војску у помоћ Тројанцима — види Мрјс. Хар. глав 31. — Што се тиче навода нашег да су наши Немци рођаци старим, па и садањим Парсима и т. д. и да су потекли из старе Парсије или Персије, као своје првобитне колевке и т. д. а не Инђије тврдимо га са идућим сравњењем језика Осетинског, парсијског и немачког, које је најачији и најтврђији и истинитији доказ. Остатци ових Осетинаца, Алана, Јаса и т. д. још и дан данашњи живе на кавкавским гормама, а они сами себе називају, Ир, дакле Иранци, или по новом немачком Ирландци. Осет: Худ немач: хут, капа шешир; ос Мон,муж, н: ман, Ах ја н: их, Ди ти н. ду; Андер, свуда н: нирдер сад; Хуца бог, паријски Худа нем: гота; Истир већији немач. стур, дански стор, литав: стур; Тор

ресцинен бојим се, нем: тростен, персиски терсинден, зендски, тересче, Фарсин питање пер: порсиден, нем. фраген; Дон; вода лит: и ливонски уденс, старонемач: и галски тон или дон; Мидаг; високо н: литач; Дзурев ст; гал: такође говорити Буљ устне перс: леб, курдски лев немач: либен љубити; Кох гора, високо, пер. ког, немач: хох, читралски или хундјутски кох; Кхаз, гуска, курдс хаз, турски каз, од куд је каз Бошњак т. ј. луди бошњак као гусак, немач: ханз.; Сер, глава хурдски саро, пар: сер — а'бар сећи — серб главаш, прво лице, цар, светао, независан, бели, блистајући се, црвенорујни, владајући господаређи човек и т. д. Сахин, говорити, немач: саген, хунцут: сагун; Карт, двор готски гард, пермски карта, ирланд: корт италиански карте; Ухуански у Бухари фет отац, немач. фатер; ухуански којин дете, немач: кинд; хунцуски манч човек, немач: менч; хунцудски дете дерк нем. кинд, осетински дете Зевелан немач: зон, зоне, син; Кнанин родим, парсијски кунем, старонем: такође; Киззг, девојчица; курд. хиз, хунцутски цаор, немач: кинд, дете Дард далеко, пер: дур, курдски дура, немач дорт тамо; киша пада, осет. варен, перс. дер, немач тир; Авсенак, гвожђе немач ајзен; Дендех, зуб пер: дендан, зенд: дентано, лат: денс, немач. цан; Стале, стал, звезда, лат: стела, немач. штерн, одкуд је, и стал челик немач.; Ном име пар. нам, немач: наме; Царм, кожа пер: чарм, курдски черма, инђ; черма, немач, као осетин.; Зирх, лепи, пер зурх, лит: и лив: зарка н, нем: зер врло; Суг, шума, холанд: парс: туг, бретонски коад, влашка куед; Оених, чело, пер: и курд јех, индијски ијух, вотјански и остјацки јенк; Филдер, млого немач. фил; Мад, мати пер: мадер, лат: матер, немач мутер; Биндча муха немач: бинен пчела; Нилеиг и нинг, ниско нем: нидер; Ких, нога чеченски кох, зирјански и пермски кок, литовски која; Царг, оштри курдски сраф, немач шарф; Зинг, ватра персидс: задчер; Фид, отац перс, немач: фатер; Мида пчела; биндза немач: Зард, песма бине; пер: згоруд, немач: занс; Кух рука пер: кеф, немач: ханд; Мастк ханин, срдити се пер: маст, немачк мишен; Цах со пер: сак, вотјанско сјак, немач: салц; Хо, сестра бретонска хоар, шагнански у Бухари хадс; Комфр стадо немач: камп поље; Кус, уво, пар: риш, курд: рит, немач Марон, убивати немач: мерден; Љаг човек више број лети, немач: лајте, или лејте; Худ капа грузинскп куди, немач: Хут;

Маркау, понедељник немач: морген јутро, монтаг; Таг, дан нем: таг; Ахзес, шест немач. зекс, парс: шеш, зендски хшуст; Ост, осам, курдски ахст, парс: хашт, зенд: аште, немач: ахте; Дез, десет зенд: дезе, немач. цен; и т. д.

Осим овога налазимо сродства немач. са финско-манџурским неким племенима. Тако налазимо племе једно манџурско, које се зове Дучери-Дајчери -- у њега дјоро зн. злато нем: голд Наш навод, који је истинит, а именно: да су дан: Немци људи не од индиске или санскритске тако зване расе; него удаљеније гране његове, тако зване мидо-парске; да су се они тек за Србима, на неколико хиљада година, после ових доселили у Европу, а не пре ових, као што неки њихови историци говоре; да су они народ црњкасте, истина индоевропске, али ипак не чисте беле боје, које су Срби; да су преливши у својој дан. Ђерманији и т. д. у своју народност Србе постали и сами бели и свој тип: мали, ниски, шишкави, здепани, округласти, са широким лицем, дебелим вратом и т. д. изменили у дан: тип, који је више српски, у већем делу целе дан Ђерманије и т. д. но стари њихови прави азијско-парски или и турски и т. т. д. Ово им све сведочи и ношња азијска, чарапе и чакшире до колена, које су постале од димлија. и т. д. Напослетку сведоче и саме норманске сагге, да су они из Ирана, Турско-Асанско племе и т. д. А све ово тврди и сам барон Август фон Хастхаузен — у свом делу. Закавкаски крај итд .пр. Сп 1857 год II том стр. од 180 па даље — наводећи ово: „У опште карактер народа Осетинског —и ако му језик није чисти немачки — показује сродство са ђерманцима. Полако говорење Осетинаца, које је сасвим противно свима осталим кавказским народима, тон, којим се изговарају звукови — а не само речи — све то има у себи нешто немачког и то сјеверног, а не јужног, и то тако: да на неком разстојању — кад их човек слуша — учини му се: да чује сељаке из доњне Саксоније, да међу собом зборе. Па и сами напеви осетински имају у себи европског, и то поменутог немачког. Осетинци сами себе зову: „Ир, Иран“ што такође доказује да су Немци, а и по митолођији Скандинавских Ђермана, племе Азави, или Асови одовуд је се изселило и т. д.“ А да су пак и овуда живели Срби то казују многе речи заоставших у

том истом, и осталих народа кавказских, језицима као: ћетић у свију па и Черкеза и Осетинаца значи јунак; кхами јама, такође; ницн ништа; аз ја; датн дајем; мама имам; димин дим; зима зимег; мозак мозг; мед мид; манх обман. серде срце: губан труп; топло топар; лулег лула; итд.

3. Сад долазимо на народ најзатвореннји, најнегостопримнији и најнечовекољубивији у целом свету, на народ китајски, који извесно највећи део српског народа прождре и утамани, благодарећи својој средсредној подпуно бирократској сили, абсолутној монархији и у свему и свачему тачно и строго одређеним границама, и размерама, како телесном тако скоро и безживотном и обраћеном у телесно, духувном. Говорити коју о Србима негда живпшм ту и прво потиснутим овом етиопскомонголском расом, а нерећи штогод, и то најкраће, и о тој самој етиписко монголској раси, које преставнике данас зовемо Китајцима, или Кинезима, било би, држимо, сасвим, непаметно. Но о народу, ког држава постоји преко 4000 година пре Христа — а по њиховом бројању и преко 30.000 — и који и дан данашњи броји преко 500 милиуна синова— поданика — Богдихана. стрица сунчевог, оца месечевог брата даничиног и т. д. ваљало би, или коју рећи како треба, или никако. Да нам допушта време и простор би коју и рекли више, а овако и на ово мало држимо, да нам се неће замерити. Ми ћемо између стотина тисућа главнијих цртица, којима се сад: и стари Кинези подпуно слажу и подударају са старим и изумрлим Египћанима, својом рођеном браћо, самом неколико навести; те да би се видило да је одиста китајски и некадашњи египатски народ, — коликосу нам оба позната — некада састављао једну расу, или једно племе тако да га назовемо Етиопскомонголско, и да су живили као такви у једној и то млого топлијој од дан: Китаја земљи, а та је Африка и дан: њени не млоги острови. Да би, — баш као и египћани — најбоље сачували својим најпотоњијим потомцима своју прастару — китајску — мудрост, они су изумели, од памтивека, јероглифе или знаке којима су означизали разне појмове и мисли. Примивши већ једном створене, тако зване, куа, од вајкадашње — митског — свог цара тако званог Фо-хи које је исти изумео, тако да се изразимо идеална и облична писмена, којих је сваки знак показивао одвојене

појмове, независеће ни мало од звукова разних речи. Постепеном развићу народњем за новије и новије појмове стварани су и новији и новији знаци, који праве такву сбрку, да се за неколико десетина година једва научи читати. Оделна писмена несастављају звукове, него нешто цело већ као изражено у подпуном свом појму, престављајуће не само поједине речи, но и целе реченице. Оваквих знакова они данас имају преко 50.000. од којих се у науци само половина употребљава, а за обичне преписке нетреба више од 4000. Сво богатство овог, можда најсиромашнијег на свету, језика, чему се има благодарити што прели у се толике огромне народе, — састои се само из 500 једносложених корених речи, које се могу обртати по разним произносима и ударењама у 1445 гласних значаја. Све што се појима, и што се може појимити, и то само спољно у најтачније одређеним границама, а без духа и живота, тако да се изразимо, у китајском језику састоји се у обичним за живот нуждним стварима и у примерима живовања најстаријих Китајаца. Ту им је философија, ту богословија ту једном речју, све и сва. С тога се Китајци од првобитних својих изналазака на неколико тисућа година пре истих изналазака у Европи и другим земљама у свима текничним струкама, од почетка ових, па до данашњег дана непомичу ни за једно влакно напред. А презирање свега страног и туђег, и одвеч високо мишлење о себи, чини их: да су скоро постали неспособни за усавршење свега онога, што сами познађоше и што европци дотераше до високог ступња савршенства. Спољност и подпуна тачност ове, без дивне и прекрасне сразмере у мери и времену без духа и жњота, чини их да су у свима стварима: ладни и окорели, укочени и окамењени, баш онако исто, као египатске мумије. Оба ова народа целог века свога ни зашта се више нестараше до само: да сачувају прошло укочено, окамењено, изумрло, пропало итд. у чему се и огледа јединство рода и земљишта. Саме установе, дух ових, спољни облих и цео ток ствари показују: да су један и исти народ, из једне и исте земље, само неприродним током паметарнице раздвојени и удаљени местношћу, али не духом, типом и свим осталим, један од другог. На обалама Нила, као и Хоанхо-а и Јанчехјан-а вера је једно и исто проповедала: бегај од зла, а за добра дела да се чине није се ни тамо ни амо старало. Ово одричуће добро

било је обликом претеране гибкости, тобожње мекости, спољне учтивости у највећем степену, која помагана бамбукавим тољагама и на једном и другом месту, створи сталеж бонски, жречки, шаминскиј, мандаринскиј и т. д. беше у исто време основ свиу гадости и подлости. Брак и у једних и других био је најнежнији, понајравноправнији и т. д. и не гледајући на допуштај млогоженства опет готово у оба ова народа био је сам други или једноженски. Но и ова нежност женкарошког створа, једног и другог народа није га сачувала од ужасног содомског и гоморског блуда, којима се њихови вечни потомци Елини, а доцније и Римљани одликоваху, као утркујући се да сачувају све старине својих рођених предака. Војена служба и у једног и другог народа била је знаком терета и досаде, као и презрења. Употребљивање свог живота и свију средства само на то: да се сачува старина и прошлост дошло је до највишег вршка свог у Египћања грађењем пирамида и осталих до данас сачуваних њихових видимих споменика, а у Китајаца, награђујући за заслуге живећих људи, њихове прапрачукуђедове и т. д. Знаци су писмени и у једних и других једни и исти, само у Египћана на већем ступњу изображења приближујући се већ фонентичним, но још никако правим, писменима. За ово Египћани имају да благодаре напливу у њиховим жилама кавказске тако зване краи. Бирократизам, а са овим сљедствено и државна и духовна служба и у једних и других, — баш као и у потомака им Грка и Римљана — рачунала је се управо у живот, а све остало ни уштa. С тога је се проповедало, у свима књижевницима, или државним философима, да се тежи само ово постићи, — баш и као у потомака им Грка и Римљана — које одликује човека од народа и смешта му, ваљда, у исти мах и све узвишености. Награда безнаравствености, као: лоповлука, разбојништва и осталог и у једном и другом — баш и као у њихових потомака старих Елина и Римљана — рачунало је се, тако да се изразимо, огромно добро, почем то не само није кажњено; него је и награђивано и т. д. — вид. Жит: Кунхсеса или Конфуцијуса, најслав: философ: воз: древ. уч: до истор. наук. нрав. и проч. Китајц: СП: 1790 год. Сан Цзи — Цзин, или тројесл: пр: с кит. Јоакин: СП. 1829 год. Др. Ђор. Веб: об: Истор. пр. СП. 1860 год. и остала. —

Да су Срби одиста од искони живили преко Хималајских планина по дан: тако званом Тибету и у тако званој Китајској империји, па овима час питискивани даље Сибиру, час опет покорава̀на и преливани у Китајце, имамо и сувише како историчких дата, тако и остатака трагова о истоме. Борбе ове Срба са Китајцима ови су нам последњи у неколико описали називајући их, по свом обичају разним именима и немогући изговорити писме р но увек као *л*, а и *м* и т. д. називају их час Сјамбима, Селбима и т. д. урачунају их час у Монголе и остала племена, а час опет ове у Србе доказујући: да се једни у друге сливају и т. д. Још у најстарија времена, европске ђеографисте знаду за земљу Seres — Serbes — и народ тог имена, коме незнајући правог значаја — као што је поготову свуда и данас — доводе га час од финикијске речи Ssaerbahh која, вели, значи удаљену страну, а час опет од римске речи serum свила, која постаје од речице ser, и која значи ништа мање ни више до свилену бубу и т. д. Разуме се само по себи, да оваково тумачење и нагађање невреди ништа, као и финикијска реч, која значи далеко, удаљено и т. д. тим пре, као да за Финикице, Африка, Балтијско море чак у Европи и т. д. нису ствари још даље, а нарочито дан: Јапан и острви океански, а по некима чак и Америка и т. д. Сами Финикињани ту су земљу називали Saerbah одкуда је и оноликих уметака h и s хтејући самим тим означити Србе и Србију. Ствар је у овоме: што тадањи стари народи о тој Србији и Србима нису ништа друго знали, до ово: да се простире од Хималаја до Сибира и Скитије или средње Азије. Од 14. племена, неки напомињу само неке људоједе и т, д. од којих смо на једном месту нека поменули а од градова Jsredon, Serica и Sera — Serba. — Но у колико нам није ништа остављено о Србима у толико нам понешто надокњађавају китајске паметарнице и њихова знања о својој данашњој земљи. Китајци ни најмање не крију ово: да су се на неколико тисућа година пре Христа доселили у дан: Китај, које са острва, које из друге топлије земље преко мора, — Африке — а које из прибрежних земаља; да су у данашњем Китају застали сасвим друге народе, другог типа и језика; да су ове које истребили и прогнали, а које опет прелили у свој собствени

народ и т. д. као што и дан данашњи чине са свима азијским народностима, које дођу у већији па и мањији додир с њима, а да су у самој ствари Китајци и у овоме дошли до највећег савршенства, о томе нема сумње. Тако исто, да су нађени ту староседиоци одиста били типа белог т. ј. српског као што нам сведоче дан: тако звани Усуни, Сафири и Сербири — Срби или као што их још другчије зову Мухамеданци Кафири и т. д. о томе нема никакве сумње нити то одричу Китајци, који се још и данас хвале својим црним монголско-етиопским типом и т. д. и да је тај народ говорио и другим језиком непојмљивим за старе Китајце, такође нема сумње, као и да је се звао многим разним племенским и пределним именима, која Китајци, по свом обичају, предеваху у чудновата и обична стварна, т. ј. дајући им друга имена подобна налазећим се око њих стварима и животињама и т. д. такође нема никакве сумње. Тако исто: да су Китајци, и ако су предевали српским племенима имена, — опет некако сачували оно првобитно Сјаб, Сјабри Сјамбри, Селби, Семби т. ј. Срби и т. д. чак и до 300 год. после Христа, већ преливеним у туђуне само зато да би овима показали да нису један народ са Србима и т. д. те да би оне силније и веће бројем могли, по свом обичају, лакше прогутати, у своју народност прелити и т. д. такође нема никакве сумње. Напоследку да су се Срби вечно борили са својим угњетаоцима и насилницима Китајцима, Монголима и Манџурима час преливајући се, државно по сили и политици у ове, час бегајући од њих у удаљеније земље, а кад их Китајци, раширивши своје границе и тамо налажаху онда се опет боришe с њима бегаше преливаше се у њих и т. д. такође нема ни о томе никакве сумње. Ово нам последње још сведочи и историја народа Тангута, који су се око 2282 год. пре Христа преселили, или управо избегли, из Китаја у Хухунору, а кад Китајци и овде дођоше око 444 год. пре Христа дакле после 1838 год. од њих онда који могоше побегоше чак на запад, а који немогоше покориште се и доцније слише у Китајце и т. д. — вид. ист. Тиб. и Хунор Јоахин. ст. 1. т. I. — Али пре него што би напоменули ово: да Кинези држе, да од постанка њихове државе има већ више од 30.000 година; да им учени европци ову старину признају само на 3082 год. пре Христа; да су њихови велики императори Фо-хи, Јао и Хун већ били тако државно развијени: да су просецали планине

скопавали брегове брда па чак и целе планине, проводили канале, оцеђивали баруштине и т. д. за које се хоће од дивљака и етиопско-монголског скитача — више наличећег на звера и мајмуна, но човека — па до тог савршества више но десетинама тисућа година и напоследку; да им се утврђују већ и династички владоредови од Ина, који владаше на 2205 год. пре Христа. — Пре свега тога, као што рекосмо, ваља да кажемо још нешто, што је необходно нужно, да знамо, читајући кинеске, тако да их назовемо, пропагандо државне паметарнице, земљописе, статистике и т. д. Ово је тим важније и нуждније, што и сами Китајци признају и тврде: да ваља сваком народу извртати име, језик и т. д. једном речју све и сва, па га сливати у синове Богдихана у поднебесној и јединој на свету Империји, само да би га тиме усрећили!!?? То што хоћемо и морамо да кажемо, јесте духовни остатак видимих предмета, који се уздижу и узвишавају и који затрпавају тамом и мраком можда већ пструлиле челичне, огромне и јуначке, али глупе, костуре српске, у њиховим јадним и жалостним гробовима и гробницама, као јединим знацима и остатцима о некадашњем тамошњем свом живовању. Ма колико да је се упињала сва најрафинираније, највештија, најузвишенија државна и укупна мудрост прастарих Етиопо — Монгола, Китајаца, помогнута свима на свету најподлијим и најнечовечнијим средствама, само својственим монголо-турско-етиопским племенима и осталим, њиховим рођацима — опет није била у стању утаманити и искоренити, те видиме духовне знаке некадашњег живљења српског у свим овим некадашњим прастарим својим, а сада туђим земљама. То неучинише и њихови рођаци Германци ни ближији Бугари, Мађари и остали па ни удаљенији потомци Елини и Римљани и остали. Тако дакле остадоше сва средства и сви начини узалудни, те ми у овим чистим српским именима градова, села, вароши, река, језера, планина, места, развалина и т. д. налазимо јасне и праве доказе некадашњег живовања српског, у бившој овој некада његовој а сада туђој земљи и држави. Тако да почнемо од Тибета: Нано — хе р: кад јој се одузме ово кинезско хе, које у идућим именима где га буде нећемо ни писати, онда излази чиста наша Нана, мати и т. д. Чен, Божан, Милован, Бан, Чујан, Људин, Чедо, Данаши, Брама, Лујан, Досјела пл. Јарлин р. Макјен, Сила, Јарак, Миламили

Милан, пл: Мањка, Корчука, Лишан гр. Лаертан, Сареб — Салеб — Алогонти, Мили, Драгор, Јадигол, Коњчак гр: Пољача р: Керун, Шибан, Аца пл: Добјела пл: Лука р: Банму, Малин, Зобана, Куна, Банчана пл. Банча, Сарбилин, Бачун, Божан гр. Бачур, Ланан р: Цича р. Баго пл: Сабије, Самба или Сарба, Срби, Маро, Сила пл. Лагун, Јанда, Сјамбра или Србица пл. Омча р. Ривуча, Рупељ, Јујбјела пл: Сочујла, Моба, Бједа, Чун, Богун, Чаја р: Ванка, Каки, Идар пл: Чуила, Теватан, Самча р. Додан пл. Додан, гр. Конча р. Давоски јам: Бујча р. Манадин, Шар пл. Лацо јез: Сјеган, Камча р. Себандо или Србандо гр. Тан, Бушила пл: Чакља пл. Барилан, Тарчун гр. Бучиндо, Мутић језеро, Мутић р. Укча, Рудник, р. Чулакан Цјан пл. Рјечен, Бигун, Кона, Женчила, Лумари, Кјемидатан, Шума, Тјемо, Конанча р. Немда или Неда, Чадо, Колеба, Чулакан, пл. Ценила село и р: Бјегутан, Класа гр. Самје, Чедан, Јара гр. Тонкар гр. Бјелбун, Сера, или Серба, Неданвар, Камбача, Белам гр. Тала, Жунча р: Немча р: Нагорчун, Контен, Зорјан, Омилин, Хонтен — пју, Молин гр. Тарден, Сањарин гр. Јара, Чанбуча р. Племе, Горкинца, Нелама, Литан, а Хласу главни град зове прост народ Леса, Симача, Дујој, Бабуши, Ридак, Драгојан, племе Холо потомци старих Цана, Тир, Данаши, Гора, Луч пл. Гора, Батан, Сисун, Даља, Гуша, Водуни, Дати, Богун, Чадо, Сербандо, Борилан, Банбара, Осучани, Мечогуии, Куси, Бенама, Лој, Жељун, Момин, Секарчун, Самака, Чунгор, Сажун, Ниш, Чуво, Пуванлун, Лаћина, Жеја, Пинша, Лају, Часун, Мога, Сеча, Сека, Дуљин, Јала, Чедан, Нимучин, Лева, Пелун, Неман, Ладичудо, Баја, Храгор Хор, Кука, Чајки, Сирахабу, Бајин, Ходода, Дубумри, Секча, Шака, Рало, Ингора, Мучи, Сирака, Чоногора, Цумље, Балуна, Шибанора, Думиња, Сурбоје народ, Сезар, Гуча, Облаја, Серби, Гусјо, од госа господин, Несјарба толмач, Тогуцјела пл: Јагарла, Сјењба, Ладин — Сјерба пл. Личу, Бечу, Момин, р: Лечу р. Сечу р. Дугајла, пл. Добула, Дангуба, Богун, Бади и Надо пл. Сјабандо, или Србандо обл. Србјандо, Чила и Бутила пл: Бидала пл. Батича р. Кокча, Деча, Дечан, Сапча и Закуча реке, Будила пл. река Србидун, Сункала, Гола, Цјела, Гогала, Керуша, Живакиња пл. Бача, р. Тунла пл. Сенби р. Лоба р. Недан, Сенба или Серба, Ларба, Јава, Сечен, Бодуни, Рямуча, Чуба, Самје,

Речан, Речје, Дичан, народи Сенбо, Сјекар, Часат, Сјабри или Цјабри, Цјабарци ред Ламиста, Андин, Анга, Ба обл: Бачу окр. Багуан р. Бајши, Баја, Баосјан, Баохан, Ван срез, Вудин, Видин, Булан, Вујан, Гучан, об. Дамомин, Даљига р: Дасја ср: Дидо, Дичен ср. Ича, Ини, Куђа обл. и нар. Лумин, Лича пут, Ломан гр. Лашуј, р. Лугошан пл, Луга долина, Малишар ср. Мигун ср. Мобан, Нин, Ноћан, ср: Ниш, Синвеј, Самча, Силишан, Цичин, Синхо гр: Сунцо-ху долина, Сјабјан, Чан некадашња престолница Китаја, Чеси пре Христа народ и држава сада где је Турфан, Чича, Шишин гр. Јечан гр. Јасан ср. и град Јанче, Јанша, Јакша, Башуј река, Бајан р. Биље р. Бинча р. наша Бинча, Морава — Бинче гр. Бише, Бошан пл. Богај, Бунај гр. Бугур гр. Лутај Сланско, гр. Ванди гр. Војан гр. Вувеј об. Вулахангр. Вej Граоран гр. Гочан, Гичен или Драгичен гр. Гичен об. Гујан гр. у об. Уратској, Гујци обл. Хума стара држава, Дај обл. Дачен гр. — Дрaчен — Драч — Далај гр. Тола р. Жан и Ман об. Корија гр. Куча обл. и гр. Лаха р. Лишан пл. Лојан гр. Лукчан, Људмин, Лишан или Саварба тог пл. Леке, Лелин об. и гр. Лејша р: Лучен гр. Лукчак, Љамцин гр. Мочуан р. Мајшан пл. Мијушан пл: Минша, Меница, Мудри г. Муха гр: Нами р. Науп Нинчен, Нинхан гр. Ночуан р. Памир пл. Пишан, Пишинај, Помир пл. Пулу, Сербик, Сијан гр. Сила, Синчен, Синьчен, Сија, Солин, Стражар, Сурбјеса, Сушен гр. ст. цар: Сушен, Сјевушуј р. Серлик гр. Сјанбишан пл. Таман, Темниљ, пл. Торбогатај, Терам, Јека р. Јалуга Камичак, Букашан р. Јан-шан обл. Јан град, Ухуан пл. Ум окр. и гр. Хама или Халмил обл. и гр. Хангај пл. Инша пл: Ниша гр. Отан, Синчен, гр. Хила гр. Сјачу обл. и гр. Сјаши пл. Целичен гр: Хума гр. Цињан пл: Чуди, Цвињен, Чеши народ тако звани предњи и стражњи, обоји су пропали и слили се са Китајцима, Чаду об. гр. Чичен гр: Чила обл. Шара пл. Јесил, кул: јез. Шара р. Субурхан или Вунка, Хара р. Боро р. Дулоша пл. Могајта пл. Норин р. Серба и Тола р. Богдо пл. Сибоски, Шибета, Хорбата пл. Јан р. Бодалин пл. Гирин град, Одола, р. Сиван, Бедуна, Усура и Клисура р. Ниман р. Сирха - Сирба, Шобарта — Сабарти — Гвозден, Печ пл. и река. Печа, Татан јез. Микања р. Нинка гр. Сагистан, Дукан р. Чуо р. Шикања, Ечин гр. Роват пл. Китенен, Китици пл. Хајдар Муња пл. Ажар-нор јез. Санташ и Лепенац р. Лепша р. Текша р. Хомгор

пл. Јар или Јара об. и гр., Чуј рек. Убса, Громба, р. Тиса или Теса Малга или, Магла пл. Тамир р. Косогор јез. Селби или Серби Милан, пл. — А да Китајци писме р. изговају као л види Рит. стр. 142. т. II. Тимков и друге — Катуна р. Бјелуха, Звечан, Кемчика, Могарак пл. Бијаса р. Кезир р: Мазар р. Дунбали, Чада Народа пл. Гашун пл. Сенчи, Сурбуин, Лужа, Хора пл. Уде, Мирчај пл: Гилан-нор, Кујтуна р. Налиха, Мукота, или Гого, Сладан Цука р. Толанхора план. Луција р. Серба пл: Богана, Зарин пл. Кућуна р. Орошани, Чубар, Онани, р. Сирбјо, Војска Белбог Чидера и Чуј р. Отрар, Корсоња р. Коча, Помир р. Томча р. Ижа пл. Тарча, Моталан, Торташ пл. Мирча пл. Пиштан, Јаркан, Јаркан и Старча, р. Мајар пл. Кора р. Сирба, Пиштао, Пески, Богањамур нор. јез. Лабача пл. Сарби, Усу р. Паја гр. Чига, Роман, Брлуча пл. Борота-гол р. Царин гол р: Сокол р. Чурлута пл. Трсић р. Чачан пл: Чује гр. Токсан р. Субјеси — Србјеси, Пичан, Сталак, Баба пл. Кушер р: Гурба-доби р. Кућукбај р. Шертиња и Бога-шертин јез. Дубнор јез. Белагор р. Муруј р. Ница, Улен, Мурен р. Умин, Дучин, р. Чатуј-чен, Цича, Мичче, Гроздан, Бандиди, Грачум, Даткун р. Хоман, Роптанкит, Кошуј р. Жељан, Бејла, Дубсу-нор јез. Атангол р. Нагорин јез: Цисе јез. Шара јез: Челучан гр. Болангир је з, Гујаче, Ечине р. Орахон, Језгран, р. Једер, — Јадар — р. Изалут р: — Изисти — јести — Босут јез. Тура јез: Јерута, Гончин јез. Суте јез. Махор р. Чабга, јез. Ток, Мухан, Бодарић р: Јон р. Туј р. Бојир јез. Селодин, р: Начала р. Сенча пл. Тор р. Думан р. Дурбот, Буна р. Дубкора и Ладура р. Бачун, Крушар, Досели, Могој, Одад, Абача, Јањта, Рукачем, Шибета, — Србега, — Кода, Отун, Сибортај, Обачунор јез. Сарабо, Сибе — Србе — р. Стражун, Горбон р. Гордуча р. Јаркута, Причан, Дебатај р. Махај, Јаман, Сјанча-хе р. Леор Шака р. Кемир, Оден, Туман р. Зорка р. Селе, Стожар, и Самиша р: Јака и Чама р. Дикча и Каљуга, Шумар р. Гирин-хакон гр. Сироб р. Сирун и Јарон, Мељун, р. Мор р. Бођањ р. Сењул, Олеми, Махора, Дун р. Парен р: Хата, Утун р. Чана, Оди, Приштин, Ладура, Ница, Камор, Тенке, Рад, Ибер — Ибар — Учу, Колар, Курил, и Арунаили Јаруна реке, Тунен, Немир, Колин и Мулур р. Барин, Шорун, Курчетај Ширета Ниџиси или Ниши-си, Љаха, Лита, Кудин, Вила р. и т. д. — види Карту об. Ам. Граф: Куш: Без 1859. год. СП. Кир: ст. 1854 вид. А: Рит зем: Азији; Тимков пут чер: Ман: Диман

Дурвиљ пут вокр: свѣт: Јоакиньфа об. нар. Тибет: и Хун: Опис тиб: и т. д. — Оволика побројана места, која чисто српска имена носе, држимо да ће сваког а убедити о наведеном. При оцени овога ваља имати у виду то, што се Китај и његова огромна империја још баш ни најмање непознаје ; јер су сва ова имена само од путника, којима допуштено бјаше, да као посланици своих држава, под стражом китајском и по китајском правителство у одређеним путом, дођу до Пекина и од овога опет оду натраг изван китајских граница. Кад би се дакле китајска империја, као и Азија средња и остала, пропутовала, како треба и ваља, онда би се можда нашла још по која племена, која, ма и покварено, говоре Славенски а нарочито по ужасним гударама и правилијама. Нетреба само заборавити ту околност, што још и дан данашњи млога азијска племена носе имена дан: Славена, — индоевроп: — као и млога што носе немачких народа и т. д. Особито кад се узме, да и у Китају има војених народа, који носе имена таква, као Сибоје — Србоје — Осети, наши Осећани у Босни и т. д. А све ово тврди, још једна околност а имено та: што се сви ти народи покорени Русима, врло брзо и врло лако преливају у ове. Као год што на Русима лежи: да погубљену за славенство бившу нашу браћу поврате у лоно славенства, тако им исто лежи и то у дужности: да све те народе боље и озбиљније проуче. До сада на ово није се од стране Руса обраћала, скоро никаква пажња, што сведочи и непознавање осталих славенских племена, која као такова живе гину и умиру за то и под тим именом. С тога ће од Руса, свако чути, кад им се само спомене име ма ког славенског племена, да вас запита : је ли то у Сибиру или Симбирској губернији за Србе и т. д. или у којој другој за остале Славене, а често бива још горе и пита се: да ни су то Тунзузи, или какви Самоједи, или који други народ ? и т. д. Особито би руски путници требали да знаду и остале славен: језике, кад путују по азијским странама. Држимо , да нам нико неће за ово неколико речи, замерити и да се неће узети као неки укор или налог браћи нашој Русима, тим пре: што би ма какав налог увек радије волели себи давати, да је Бог дао да имамо своју државу и да смо такви и толики колики су и какви су Руси наша драга браћа и узданица. Растајући се с Китајем и његовом огромном империом, која не-

када долазаше до иза Каспијског или Хвалијског мора овамо, и која баш тада погурну из себе разна Монголско-Финске орде, које навалише у Европу под именом Фина, Хуна, Монгола, Бугара, Авара, Казара, Турака и т. д. неможемо, а да ненаведемо нешто о последњим борбама Китајаца са Србима, или као што их они писаше Сјамбима. Нека нико неузме: да ми у овом добу, у ком ћемо навести као последњи изданак српског народа у Китају, узимамо овај као чисти народ српски. То нећемо из разних узрока, а нарочито тога: што се Срби најлакше и најбрже од свију народа на свету преливају у туђе народности, па и оне, на велику несрећу и жалост, које стоје на много нижем ступњу изображења од њега. Да неидемо далеко, него да наведемо пример из садањости. Свако зна: да Шкипси дан: — Арнаути — стоје на много нижем ступњу изображења у Ст. Србији па негледајући на то, што им језик и ако има у себи $^{2}/_{10}$ дела латинских $^{2}/_{10}$ дела галокелтекских, $^{1}/_{10}$ део грчких и $^{5}/_{10}$ делова српских речи, неможе ни обичне домаће потребе да изрази, опет они, и ако неумеју ни копати ни орати па управо и ништа радити, страшно преливају Србе у се. Пример је довољан да наведемо: да су пре 10—15. год. сва села око Дечана говорила српски и врло мало шкипски, а данас, ван 8 кућа у Лоћанима, незнају скоро ни речице српски. Тако је и са Власима, који у малом Банату, или од Алте до Дунава, пре 60 год. говорише српски, а сада сви влашки Ови и наши у дан. Србијици страшно повлашавају Србе, а да и неспомињемо у Аустрији шта се ради. Доста је да се наведе само ово: да једна девојка влашка, доведена у задружну српску кућу, за неколико година повлаши сву кућу, а неколико десетина, па често и две три, повлаше сво село. Ко се сумња о каз: за Власе, нека прочита чланак печатан у Срп: Летонису за 1865 год. стр: 77—130. Ова је ствар целом свету извесна, а што се Шкипа тиче биће говора у опису наших земаља у Турској. Тако дакле нека се неузме ово што се преводи у виду чистих Срба, но неке у пола отуђене масе српског народа, која борећи с неколико тисућа година са Китајцима, као такова, напоследку издише и утамањује се бар још под својим народним српским именом, ако не и језиком. Млоги узимају ове Сјанбе или Србе за китај. племе, Оно сада и може бити да је се у корејска племена прелило, али

да нису тада били Корејци јасан је доказ што се представљају као бели, а не црни људи и т. д. Китајске паметариште како на неколико десетина тисућа година тако и на неколико тисућа пре Христа, а и после, увек су се одликовале, особеним начином писања паметарница разних народа, које су увек старали се што више заплести, замрсити, извртути им имена и остало; да би се тиме што пре и лакше прелили у Китајце. Управо њихови списи могу се назвати: географски, статистични, политични, економни и у неколико етнографски. Њима није било стало до правог познања тог народа, до његовог језика, рода, племена и т. д. но им је стало само до тога: како ће се империја од тих дивљака заштићивати, а нарочито како ће се дивљаци утаманити и слити у Кинезе. Њима је до тога било стало: да народи, долазећи ма у какав додир с њима, изгубе имена, језике, вере, обичаје и т. д. те да постану грађа за китајске зграде. С тога су надевали свима народима лажна имена, презирали их и користили се у сваком случају тих народа глупошћу, слабошћу, употребљујући их за оруђа своих цели. Они су им истина разбирали и описивали у неколико обичаје, али не зато што су им се ови допадали и што су их, као боље од своих, хтели усвојити; него само зато: да би по средством ових, а нарочито слабих страна могли постићи своје себичне политичне цели. Ово су чинили онако исто, као стари Римљани са примањем и узимањем богова свију народа, и смештавањем ових у свој тако звани Пантеон, и то не зато што су им се богови свију народа, тада познатих, допадали и што би им се хтели молити и уважавати их; него с тога: што су хтели своје богове да уведу и натуре свима народима оставивши их најпре без њихових сопствених. У старих китајских политико, — паметариста сви су народи долазили од два главна племена једног и истог народа, јер су били: племе једног и истог народа, које још није покорено Китају, т. ј. које није још дошло ни у какав додир с њим, и племе истог народа, које је у борби с Китајцима, и које се има покорити. Сви покорени народи нису били, нити су могли бити, што друго до: Китајци и синови богдихановог средњег царства и поднебеске империје. Китајци су имали посла са: „*ми*“ т. ј. Китајци, и „*ви*“ т. ј. туђини, који треба да постану Китајци. У њих више није било народа ни држава; па чим

је који народ само побијен био, ма он и непокорен одма је се урачунавао у: „*ми*“ Китајце — па му се макар и нехтело и немогло. Држећи се тога правца у њих је још на 1764 год. пре Христа Шуњ Вej, послед. огранак бивше у Китају династије, Хон, отишао у сред: Азију и тамо основао Хунско-Монголску империју и династију Хуну, која је се делила на 2. династије и то царског дома Хуна и Дун-ху. Тек на 3. века пре Христа, кад су ови рођаци једног и истог народа, у две државе, постали тако силни, да су Китај љуљали из основа, Китајци дознаду за ову премудрост! Царска породица Хуну, по њиховим паметаштима, захвата царски дом Могул-Хана, који је владао западном половином Монголије и ког је се власт простирала од Калгана сјеверу до Бајкала, а западу до Торбагајских планина. Династија Дунху захватала је царски дом Татар-Хана, који је владао источном Монголом, и власт му је се простирала источно до Хинганских планина, а западу до Калгана. Ове две државе једног и истог Монголо-Татарског, или Турско-Аварског народа, које ћемо од сада именовати Монголо-Турског под које спадају: Уархуни, Утургури, Кутургури, Бугари и остали народи као: Турки од Тјуке глава господин, Узбек, од уз сам свој и бек господар, слободан човек, Кир од Кер господар слободан човек, хиз, или гиз, или хирд војник дакле опет слободан човек и т. д. Сва ова племена једног и истог Хуно-Монголског или доцнијег Монголо-Турског народа, у поменуте две државе на неколико десетина тисућа година пре Христа, страшно су притешњавали и давили српски народ, бивши корени у тим земљама, којима ти дошљаци завладаваше. Остатак тога јадног и чемерног, вечно доброг, наивног и лакомисленог српског народа, преко утамањеног и преливеног у Монголо-Турке, прогнаше те дивље хорде преко дан: Сибира у Европу; те се та грана, са оном рођеном Сирицима, Асирцима, Чивутима, Мидо-Парсима, Финикицима и т. д. која се настани у М. Азији, дан: Турској, Аустрији и Италији и т. д. сучели око Каспијског и Црног мора, а одавде оде даље у дан. Берманију и т. д. Да би се пак осветио својим насилницима, борио је се са овима, а у тешким приликама ступао је у сајуз са Китајцима и за новац ових ратовао противу својих насилника. Но кад су ударали на неискрености и себичности Китајаца, које су често теже и од

Хуно-Турске биле, онда су прибегавали овима и с њима заједно рушили и обарали вечну поднебеску државу. Но најглавније, неналазећи ни код једних, ни других, праве искрености и братства, и сукобећи се са њиховим дивљим себичностима, борили су се и са једним и другима, докле нису, у овим тешким и ужасним борбама напоследку, са највећом муком и патњом, склопили своје плаве очи; док нису изтрзани и утамањени, своје велике и крупне телесине спустили под копите туђинске и овима заривени у своју сопствену земљу, опростивши се за навек са свим својим милим и драгим, светим и несветим, очекујући правог и истиног суда, Вишњег Господа Бога!.... Тако те тужне и чемерне наше праочеве, у време династије китајске Хан, побије Шањује Моде и они негледајући на чемерни сајуз са Китајем, кад ни су хтели да буду. „Ми", побегну далеко иза утврђене стене и то од црте Љао-дун; те живећи у суседству и борби са Ухуанцима, Хуно-Турском племену, спречавани овим нису се, за неко време, могли осветито својим подлим сајузницима и тако нападати их. Тако су дакле они хтели, или нехтели морали постати од овог двога једно: или Китајци, или Хуно-Турци? У почетку династије и владе Гуан-ву Хуни покоре Србе, па са овима и својим рођацима ухуанским племенима насрну на поднебесну империју и стану је страшно опустошавати одводећи у ропство не само просте поданике китајске него и чиновнике, необзирући се у своме варварству ни на један кружић мандаринског и чиновничког одличја, па и ни на једно обојадисано перо и остале њихова господства и божанства знаке. Срби се ослободе од Хуна и као сајузници ових нападну на Китај, али их управ. обл: Цзи-Чун разтера, пороби и т. д. а недопавши робства пошљу своје посланике двору тражећи обнову сајуза и т. д. Да би се горње наше речи оправдале, најбоље ћемо учинити, да наведемо превод китајских списа у коме и над Србима владаше до њиховог додира с Китајцима, као што ови по својим (државо) политичким списима говоре — од бегства — такође нека китајска династија: „Срби састављају бокову грану дома Дунху, а одељно од овога настане се на планинама, које се прозову по имену њиховом Срби-шан. Пошто су ови Србици били разсејани, настане се у источној Монголији на јужној страни реке Шара-Мурена, коју

су у то доба Китајци звали Жаолешуј. Они су се почели осиљавати 98 год. а пропали су у 181. Језик ових Србијанаца налячи на ухуански, а тако и обичаји, само што се Срби пред брак шишају и бријају, скупљају око реке Шара и ту банчећи свршавају венчања — и т. д. иде опис земље. — У време китајске династије Хан, они су опет били разбијени од Шањуа Мода и потиснути далеко иза утврђене стене. Тамо живећи, покрај Ухуанаца, нису имали никаква додира са империом. У почетку царовања Хуан Ву, Хуни се страшно осиле, а покорив Србе и Ухуанце непрестано су нападали на империју и ни једне год. не беше мира. 21. год. владе Хјан-ву 45. племена српских сајединивши се са Хунима уђу у Љаодун Цзијун, управилац ове области побије их и готово све које истреби, а које зароби. Од тог доба владао је међу њима ужасан страх, а нарочито кад је се јужни Шањуј покорио дому Хан са својим сјеверним Хунима. 49. племенских старешина српских 25. год. први пут ступе у договоре с Китајем и њихов старешина Бан, са осталима, јави се Цзи Јуну и понуди му своју услугу, те му је заповеђено: да нападне на сјеверне Хуне. Овај наиђе на источне Иђујце, племе Хунско, и посече 2000 људи. Од тог доба овај је Бан сваке године нападао на сјеверне Хуне и побијајући их секао им је главе, са којима је се јављао у Љаодун да за ове добија уговљене награде, а ове су му даване у 270.000 лана сребра. 30 год. 54. срп: плем: старешине отму од Китајаца две провинције Цзин-цеу и Сјуј-цеу; а њихне две ста-решине Вујча и Монтам јаве се са својом родбином двору и поздрављајући овај, изјаве дужностну жељу покорити се Китају? Император дâ првоме кнежевско достојанство Ван, а другом Хеу. У ово време монголска племена Ухуањани и Инџибени под Инџибењом неколико пута нападну на Шангу, али је император Цзи-Јун опет подкупио Бана да и на ове напада. Бан их нападне и убије им вођу Инџибена. После овога старешина се српска опет јави за награду у Љао-дун и покори се Китају! При управи Јуан, Хин — Који нападне са Србима на Хуне разбије их, а 93. племена српска заузму побегших земље. Заоставши Хуни у 100.000 домова *приме народно своје име Срби*, од ког су се времена Срби опет почели усиљавати. Девете године 97 пле-

менских српских старешина нападну на град Фејжухан у Љаодуну, а управљач те области Цзи — Сењ предан је суду и умрло је у тамници, што су га Срби, при реци Гујшују, побили. 13 год. владе Јун-Јуан-а 101 старешина: плем: срп: из Љаодуна нападну на Ју-бој — пхин, из овог ступе у Јуј-Јан, но ту их побије управљач ове области. После овога, а за време владе имп. Јун-Цу 110. племен: срп: старешина под својн владаоцем Јанчом — Јанчијан — јаве се двору с поздравом, Дин-Хеу зато да Јанчи књежески печат са пантљикама, црвена кола с три коња и заповедио је сместити га под градом Нинче, где се морао и двор подигнути који је био и за промену и одкуп робља и т. д. и тај сав приход да прима Јанча али да буде веран Китају и да што више убија Хупа. Од 120. плем. срп: свако је да доведе таоца и од тог доба час су се одтрзавали од империје и на ову нападали, а час јој се покоравали, бијући се час са Хунима, а час опет са Ухуанцима и т. д. Друге год. владе Јуан-Чу 115 срп: плем: обседну град Вулуј-хан, у ком су се китајске војске, из оближњих области, слегле и добро држале. Одавде нападну на логор у Фули и ту побију све чиновнике и житеље који непобегну. Четврте године овог императора 117 срп: племена под управом Ранка, Срба из Раоса, сагору пограничну брану — вратнице — и нападну на житеље, а ухунска старешина Јуј-Цихуј, бивши у вражди са Ранком, притекне у помоћ Китајцима, нападне на овога, убије Ранка и разбивши га савршено убивши му 1300 људи, а остале све Србе зароби. Сва добит и земља српскá да се Ухунцима и Монголима за награду. 5 год. у јесен 10.000 коњаника српских у Дајгуру пређу стену и раштркани нападну на градове села и варош. Они су сагоревали дворце и правителствене зграде, побили чиновнике, па се са пљеном опет натраг вратили; јер је погранична оклопничка војска отишла била на зимовку. Зими опет Срби ступе у Лијан, област, и обседну град Гјуј-јун-гуан. Шесте године они опет пређу утврђену стену Моченеај и побивши чиновнике врате се натраг са добитком, али их главни Ухуански пристав Дин-Цзуњ са 3000 стрелаца и млогим Хунима стигне, разтера и оплачка. Прве године владе Јун-Нин-а две старешине српске над 120. плем: Уљун и Цичијан, из Раоса, јаве се двору, поднесу даре и покоре се, а император заповеди

их произвести у чинове кнежеске и према тима обдарити их свиленим и кадифеним поклонима. Но већ прве год. владе Гјањ-Гуана Цичан срп: старешина одтргне се од империје нападне на Гјуј-јун, а управљач обл. Јун-цун, Чењ Јан који је противу овога изашао, буде савршено разбијен, негледајући на личну заштиту његове особе официром. Јан, — Му, који је са друговима, у том боју и пао. Срби опколе главног ухуанског пристави Сјуја Чана, кога тек спасу са својим војскама главни хунски пристав Гин Кјеј и Пхан Сеј управ: обл: Јујџеу. Срби су имали неколико десетина тисућа коњаника, па чак су непрестано и главно, при нападајима, убијали чиновнике и власти, дрзост им је долазила до највећег вршка. Прве год. владе Јањ-Гуана опет су нападали и грабили Јанмин и Динсен после на Тхајујан, а 2 г. после тога Цичан, или Цичић, са 10000 коњаника, које раздели на многе групе, нападне на јужне Хуне у срезу Манбохјан, којих је кнез Југјанжаџ пао са 1000 војника. Треће год. над 124 пл: Цичан или Цичић у јесен нападне на јужне Хуне у Гаољу, разбије их и убије им кнеза Цзјанхана. У јесен са 126 плем. стар. исти Цичан нападне на Дајгјуњ, у којој битци падне, областни упр. Ли Чао, а идуће године са 127 племена Хунски пристав Џан Хо са 10000 коњаника и пешака и са силном Монголском сајузном војском разбије Србе који 2000 кола изгубе и т. д. Сад даље иду непрестане борбе Китајаца са тим Цичаном, који се већ и иза својих стена боре са овима, а кад умре Цичан, тада се ређе јављаху Срби. Али у време царовања импер. Сју-Ањ-Ди, од 147—167 год. — јавља се цар српски Танча — о којег се рођењу по азијским гаткама много прича. — Он је завладао многим зем: издао законе, основао дворац под планином Чочеу, нешто мало више од 300 ли од Гаоља. Он је непрестано нападао и плачкао пограничка кит: места, на сјевер задржи Динлине, на југу побије Фујује, на западу Усуне — и данас остатак кавкаске расе — и завлада свима земљама, које су некада биле под Хунима. Танча је непрестано нападао — даље се описују те битке у којима је по неколико десетина тисућа српске коњице плачкало и убијало све — китајску државу и двор врло обезпокојен силом Срба пошље посланика Танчи са титулом Вана, кнежевим печатом и утврђајем мира на основу сродства. Танча то неприми, но још

силније почне нападати на империју плачкати, грабити и убијати са све три границе и то тако, да је у јесен Јуј писао држави: „Срби су од почетка пролећа па ево до ове јесени више од 30 пута на нас нападали и плачкали. Усуђујем се представити: да би војске из свију окр. области Јуџеја зими, ван стене једанпут, в сваког пролећа два пута на њих нападале. Овако би се савршено обезсилили". Влада се није сагласила на ово. Пре овога тансутски, збачени за каишарлуке, пристав Тхјан Јан, тражио је звање и и Ван Фу изради му место војводе над војскама, које ће војевати противу Срба, а у сајузу са Монголима, Хунима и осталим Монголо-Хунским народима, којима су српске земље требале. Овај га предложи влади са Хја — Јујем но већина државника није била зато, а Цај Јун да ово мњење: „Старе паметарнице говоре о неспокојствама, која је Китај трпио од јужних туђина. Тхан је војевао на Гуј Фан, дом Џеу војевао је са Хјањуњанима и у Мањ-Учин-у, Дом Хан имао је посла са Дјањан-има и Хањхај-јима — и т. д. Ву — Ди је се хтео да разпростре на све четири стране света. На југу је уништио Бојује, на сјевер је ишао противу силних Хуна, на западу је покорио Давањ, на истоку Џјао-сјањ, и одовуд је скопљена држава Вињ-ди и Џзин-ди; те је се пролило изобиље на империју, а у продужењу неколико десетина година влада и народ дошли су дили до слепачког штапа источивши се сасвим. Тако је установљена продаја соли, вина и гвожђа, удвојила се цена новцу, те је с тога од Гуањ-а на истоку букнула буна и путови су учињени непроходним. — Даље описују се зла и слеђства војне, закључак мира, титуле министрима и т. д. — Од тог доба како су побегли Хуни, осилише се Срби и завладаше пређашњим њиховим земљама. Они имају преко 100.000 војника, далеко су чувени свуда са телесне силе и напредују још и у изображењу. Додајте овоме: да је дисциплина на нашим границама ослабела и да се млого провлачи кроз решетке запрека Непријатељи од нас добијају, као данак наше чисто злато и најбоље гвожђе. Одбегши Китајци служе им као саветници. У њих су коњи бржији од хунских, а оружје још је оштрије од оружја ових. У некадашње време Дуан Ин био је одличан војвода, био је познат са војном и искуствама ратним; Хја Јуј и Тхјан Јан у званију

војеном једна ли превазилазе Дуан Ина? Српска су племена још силнија и млогобројнија него што су пре била, и већ је две године како неможемо да измислимо начин којим би им се доскочило. Ми се ласкамо успехом, но ако овога небуде, онда нам ваља оптерећавати нашу државу сабирањем војске, издржавањемове и осиливањем туђинаца" итд. Даље се опет описују тегобе и шта је која династија учинила добра за државу и т. д. Но император није послушао овај савет већ је ону двоицу послао противу Срба — Види Јоак ист. о нар: в. сред Аз: СП 1851 т: I стр. 160—175. — Даље се причају битке Китајаца са Србима; но Китајци су свуда били побијени, утамањиване су провинције, оплењене и оплачкане и т. д. Ово је све трајало до смрти Танчине, који је живео 40 год. По смрти његовој његових 5. синова нису били кадри задржати државу од пропасти; јер су се браћи међу се поделили, ратовали, мирили и т. д. Половина народа остане под Караном најстаријим сином Танчиним, која је војевала са Китајцима, а половина остане под осталим четворицом, од којих су неки и помагали, противу најстаријег брата, Китајцима. Кад су већ Китајци завадили браћу међу собом, разуме се, да ту није могло бити дуге среће и напредка, што се на скоро и оправда; јер је при нападају једном на китајску државу Каран убијен из самокреса, једним житељем среза Љанхјанског. По смрти Карановој, или Царанновој, народ не избере за цара сина му Цармана, него неког рођака Кућана, који је неко време владао и народ се под последњим својим владарем Будигом утамани под игом Хуно-Турских племена, оставивши још и данас имена своја, неким данас Фино-Монголским племенима, која су још и данас сачувала свој тип, остале народне особине и зову се: Сјамбима — Србима — Усунима и т. д. У борбама српских племена противу Китаја напомињу се и предњи и стражњи Чеси, који су такође као и Срби пропали. Тако причају китајске паметарисше, но ми се с њима неслажемо ево зашто: што се зна, да су Усуни, људи беле расе, око 177 год. до Христа притесњени Хунима одмакли се даље од китајских граница на реку Иљи. Одавде их Шан-јуј око 165 год. прогна до преко реке Јакцара у Согданију, они опет одавде прогнају Цзе, сврну македонске

власти и утврде се у тим земљама, у којима су неколико векова живели. Они који су остали на реци Иљи такође су достигли до високог стуиња силе и славе. Сам Китај око 107 год. пре Христа углављивао је сајуз с њима и орођавао се давајући им своје царевне. Напоследку им сила малакше и они се удале у Сибир преко Иртиша и других земаља. Они су утамањени народима тако званим Турско-Хунског племена, који заузеше земље њихове, које опет покорише и прогњаше народи монголског племена потискивани Китајцима. Ово племе по китајски Тукјуе — побѣдоносни — пошто се у 6. веку узвиси над својим пређашњим угњетачима Јау-Јањ, под којама су робовали, постане за Европце значајно. Око 552 год. знатан вођ њихов Тујекјуе, или Турке становао је на Иртишу, одакле су се даље продужавали од Каспијског мора па до Тибета, Бајкала и т. д. застрашујући Китај и Персију. Западне пак орде овог народа, пошто су одрекле данак Аварима, летеле су од Волге па до Азовског мора и туда чиниле чуда и пачваризе од бивших ту народа. Због овог је импер: Јустин II 569 год. слао свог посланика Земарха њиховом Бахану Алтају. Најзнатнија су им племена била: Уархуни, Утургури, Кутургури, Бугари и т. д. која и ако су им сродна била, опет су под њиховом влашћу стајала и данак им плаћали, а која су била потомци утамањених у V веку Хуна. Од ових Хуна, по китајским летописима сачувало је се само једно једито детенце, у ког су ножице и ручице тако биле стегнуте везама: да је једва одпузило до неког блата. Овде га нађе курјачица, која га одрани и с којом оно — кад одрасте — роди 10. синова; но пре овога оно је, с том курјачицом, вишом силом, пренешено било на исток од језера на неку планину, која је сјеверо-западу од Ујгура. У овој је се планини окотила та курјачица са 10. деце мушке, која су после отела себи жене, изабрали себи за вођу Асена или Цена — курјака — под влашћу ког им је број нарастао до 500. а за знак свог произхођења узели су на своје заставе курјачије главе, које доцније видимо у некадашњих Бугара, као и цареве Асене који по Раховским и другим незначе „Не мрачне“ „дакле светле“ него курјаке. Тако исто видимо у наших садашњих Србо-Бугара и имена Асена, Цена и т. д. Тек су доцније наши Србо-Бугари заме-

нули свој прастари грб курјачије главе — од куда Стара Мала Скитија има грб, — са лавом старо Рацким, или како га зову Фракским. — О гор. вид. Рит зем. Аз. т. 2 ст. 33, 54, 28 и т. д. — Тако дакле потиснвана српска племене ишла су све даље и даље амо у Европу и ову засељавала. Ми их чак и у V веку по Христу видимо око Хвалијског, или тако званог данас Каспијског мора, где их лажни Авари у 6. веку у мал неутаманише око овог мора. О овим Србима неправо пок. Шафарик држи да су Хунског порекла и да се као такови одликују од Срба и у српској доцнијој држави под именом Себра. Да су Срби одиста некада у Сибиру живили, који и треба тако и да се зове то нам јасно сведоче наводи туђих писаоци у нашем неумрлом Рајићу — види Рајићи истор. нар. т. г, ст. од 126—156. — А да су одиста стари и прави Бугари Монголо-Финске, а не слав. — а не ови данашњи Срби са натуреним бугарским именом, које је само државно, а не и народно, — расе јасно се види из ово неколико речи узетих из књиге: „Собр. сочин. А Гиљерф. стр. 20—23 и 66—71. као: „Авитохол први Хан бугарски живио је 300 год. род му је: „*дуло*" а године су му: "*дилом твирем*". Ирник 108. год. такође „*дилом твирем*". Хастуну — с 20 род му се *Ерми* а године *докс квирем*. Курт — сада турски курјак — тако звани у историји Кубрат година ξ, од племена *дуло* а године су му *шегор вечем* Бъзмер ϝ. год, пл: *дуло* а год. *шегор вечем*. Ови су сви владали, са обријаним главама, и димлијама итд. са оне стране Дунава. *Есперих* ζ г. пл. *дуло* а год. *вереииалем*. *Трвел* ка пл. *дуло* а год. *текоучетем*, *твирем*. Кн. пл. *дуло* а год. *дваншехтем*. Сьвар є. пл. *дуло* а год. *тохалтом*. Кармисош ζ. ї. пл. *вокил* а год. *шегор твирем*. Овај је променуо племе *вихтуњ винех* ζ год. пл: *укил*. Тълец ϝ год. пл. *угаин* а год. *сомор алтем* и овога род *умор* м дана пл. *укил* а њему *дилом тутом*". За оца најславнијег бугарског цара Симеона тако прозваног Бориса, вели се: „**сеи же Борисъ Болгари крестихъ єсть къ лѣто** „*ехт бехт*" опет туђе за славенство речи, које исти Гиљфердинг тумачи и то: *Дуло* значи Мађарски опустошити, а *дилом твирем* зирјански савршено испунити. *Шегор вечем* значи: ја сам препун помоћи и ја сам помоћник. *Вереииалем* живим у крви. *Текучетем твирем* ја сам испуњен поштовањем. *Дваншехтем* добит добијам. *Тахалтом* ја утврђујем и испуњавам. Кармисаш променуо

је племе *вихтун винек* т. ј. учињио крај. *Сомор* утамањивати тугу и т. д. Све ове речи имају значаја на мађарском дан. и другим овоме сродним језицима. У истом делу од 66—71. стране наводе се обичаи бугарски, кои су и данас чисти татарски. Ту се види: да су брijали главе, носили чалме, на заставама имали, као и сва турска садања племена, коњске репове, купали се у амамима своим, држали више жена, шкопили се — штроили — као и сада Турци, ишли у бојеве само у одређена — по корану — времена и т. д.

Из свега досада изложеног излази ово:

1. Да су Срби прво становали око Хималајских планина далеко у дужину и ширину преко и иза ових.

2. Да су одавде погнани Етиопско-монголо-финском расом отишли вољом и невољом једни у Африку, а из ове преко Гибралтара које прешли у Европу а које тамо пропали и утаманили се.

3. Да су се Срби, из своје првобитне отаџбине Инђије, насељавали по свој Азији и одтуда гоњени зауставили се у дан: Малој Азији, око Каспијског или Хвалијског, Азовског и Црног мора, као и око реке Волге, где их већ европске паметаристе находе, и о њима, као већ народу пишу.

4. Да су гоњени Китајцима преко Сибира, у ком су се задржавали и име му своје оставили, пошли даље и редом по дан. Руспји, Данији, Шведској и т. д. насељавали се, а одтуда, као и они са Хвалијског мора и из Мале Азије, гоњени, једни засељавали дан. Њерманију, нешто Француске, Белгије и т. д. а други опет данашње српске земље, у Турској и Аустрији, Италију и т. д. А ово све наведено остаје нам да прегледамо.

ГЛАВА IV.

Срби око Хвалијског, Азовског и Црног мора, у дан. Русији, Њемачкој и т. д. као и Малој Азији, Италији и српским земљама у Аустрији и Турској.

У старини море Хвалијско, или дан: тако звано Каспијско звало је се Mare Caspium u Hircanium, а Азовско Palus Maeotis — блато меотско — Palus Sarmatiae, Cymmeriae paludes, Scythica stagna — скитски прудови — n Ponti Euxini mater — т. ј. Понта евсимског мати или Црног мора а море Црно звало је се најпре Pontus — т. ј. чавртија — после морем негостеприимним т. ј. таквим, које утамањује своје морнаре — *ἀξεινος* или *Καξεινος* — а после већ Pontus Euxinus — *Εὐξενος* — т. ј. гостоприимним, пошто се на његовим обалама населиште Грци јонинске породе. Око првог, или Славенског Хвалиског мора, да су одиста Срби живили, осим наведених, остатака имена српских, потврђује нам још и ова песма орска Велико Руса.

Aj, как да по морју?
Aj, как да по морју?
Aj, да как по морју морју сињему?
Aj, как да по мору, морју сињему?
Aj, да па сињему,
Aj, да па сињему,
Aj, да па сињему по Хвалиском,
Aj, да па сињему по Хвалиском.
Aj, плила лебеђ,
Aj, плила лебеђ,
Aj, плила лебеђ с лебеђатама,
Aj, плила лебеђ, с лебеђатама,
Aj, да са малими,
Aj, да са малими,
Aj, да са малими са утјаћама,
Aj, да са малими са утјаћама.
Aj, да плившаја лебеђ,
Aj, да плившаја лебеђе,
Aj, да плившаја лебеђ окунуласја,
Aj, да плившаја лубеђ окунуласја.
Aj, да окунувшисја,
Aj, да окунувшисја,
Aj, да окунувшисја стрепенуласја,

Aj, да окунувшисја стрепенуласја.
Aj, гдје ни взјалсја,
Aj, гдје ни взјалсја,
Aj, гдје ни взјалсја доброј молоћец,
Aj, гдје ни взјалсја доброј молоћец.

Aj, да убил, ушиб,
Aj, да убил, ушиб,
Aj, да убил, ушиб ћебеђ бјелују,
Aj, да убил, ушиб ћебеђ бјелују.

Aj, да он кров пустил,
Aj, да он кров пустил,
Aj, да он кров постил, по Хвалијскому,
Aj, да он кров пустил по Хвалијскому.

Aj, да он пух пустил,
Aj, да он пух пустил,
Aj, да он пух пустил, по ћисту пољу,
Aj, да он пух пустил, по ћисту пољу.

Aj, да гдје ни взјалас,
Aj, да гдје ни взјалас,
Aj, да гдје ни взјалас, красна дјевица,
Aj да, гдје ни взјалас, красна дјевица.

Aj, да сабирала пух,
Aj, да сабирала пух.
Aj, да сабирала пух, на падушку,
Aj, да сабирала пух, на падушку.
Aj, да на падушку,
Aj, да на падушку,
Aj, да на падушку, милому душку,
Aj, да на падушку, милому душку.

Колико се опомињемо овако целе ове песме нема напечатане у руским народним зборницима. Ми смо је чули у Кунцову, на Филјах и у Богородцском Московске Губерније где смо је и прописали. Осим овог својеручно написао нам је и дао Г. Иван Мартинов тадањи — 1864—1865 год. — штудент импер: Мос. университера. Од старих паметариста напомињу: да су Срби око побројаних мора и на Кавказу живели имено: Иродот, који је око 455 год. путовао, а око 444 год. пре Христа написао своје сачинење и дан данашњи одвећ важно и за нас, даље Страбон око 20. год. после Христа, а по некима око 60. Плиније око 79 год. такође по Христу, Птодомеј око 161. год. по Хр. Тако дакле ево шта пише Страбон: „У западиој Азији живе Срби и Брђани — т. ј. Срби и Брђани, по планинама, или грч: аорси као што ћемо ниже видити; јер где су год Срби ту су и Брђани као племе српско или људи који живе по планинама и

који се одликују својом русом косом, плавим очима и т. д. — до кавказских планина. Једни се скитају, други живе под салашима, а трећи раде земљу." Народ Србо-брђански — т. ј. Срби у равницама и Срби планинци, јер грчка реч аорси значи Брђанин и долази, као што се казано од грч. Ор планине и т. д. — долази до Азовског мора. Они су, као што се види, прогнани из њиховог сјеверног — горњег — отачаства. Срби су сјевернији од Брђана. Облак цар Срба, у време владе Фарнака над Босфором, послао му је 20.000 коњаника, а Господин Брђана 200.000. Они владају *највећијим делом брегова Хвалиског мора*. Тако су они трговали и из Инђије и Вавилоније и од Мидјана и Ермена добијали су робу на камилама донашану. Са свог богатства ишли су одевени у злато. Брђани су живили по Дону, а Срби по Волги. — „Videntur Siraces — Sirbaces vel Srbaces — et Aorsi patria superiore ejecti; Sirbacesque magis quam Aorsi ad Septentrionem accedunt. Equidem Abeacus — Ableacus — Sirbacum Rex cum Pharnaces Bosporum teneret xx equitum millia mittebat. Spadines — Gospodines, — Aorsorum Rex etiam ducenta. Plures his Aorsi superius habitantes, ut qui terrae plus obtinerent, ac fere maximam partem orae maris Caspii. Jtaque negotiabuntur etiam camelis Jndicas et Babilonicas merces a Medis et Armeniis excipientes, aurum quoque abdivitas gestabant. Aorsi Tanaim acceduut, Srbaces Achardeum" — vied. Strabo.Geogr. lib: XI — Страбон дакле описује српски народ у време Фарнака сина Митридатовог, који је владао, кад и Помпеј дакле, око 70 год. пре Христа. Сад је дакле јасно да су око Хвалијског мора живили Срби, па шта више, ми их налазимо туда још и после Христа на 300 год. где их Хуни гоне да с њима нападају на источну и западну Римску империју и Гото-Немце. Осим овога надазимо им остатака ту још око 558 год. пос: Хр. где их Псевдо Авари мал неутаманише, око тога истог Хвалијског мора — види Menendr: Exc: leg: 101 и 102. — Дакле је и ово јасан и снажан доказ, противу мишлења пок: неумрлог Шафарика, да нису турско племе, а и да се нису тако одвећ далеко одатле потисли иначе: одкуда би се Руски народ тако дугачко и широко пружао? Г. Шафарик вели: да су Срби тамо оставили о свом живљењу речицу Сарпу, која код Царичиног утиче у Волгу, а ми велимо још и речицу и

срез у Моск: Губернији као и варошицу Серпухов дан. Даље око Азовског мора сведочи нам Плиније да су такође, још у његово време, око 79. године по Христу, живили Срби, што се јасно види из ових његових речи: „A cimmerio accolunt; Maeotici, Vali, Serbi, Arrechi, Zingi, Psesii и т. д. — вид: Plin: Hist: Nat: 1. VI. c. 7. § 19. т. ј. Око Азовског мора живе: Меотићи — Поморци — Хвалићи — а били су написани Валићи с тога: што у лат: писме h никад се не меће пред сугласно v — Срби, Реши, или Раши, Рашани, Цинги и Псеси или Пљеси — т. ј. они који су живили у дољним или блатним местима. Сва ова племена и тобожњи народи и нису ништа друго, до разни делови срп. народа. Даље нам сведочи Птоломеј: да су Срби живили на Волги, Азовском мору и Дону, као што то тврде ове његове речи: *Μεταςὺ δε τῶν κεραυνιων ὀρὲω και τοῦ Ρὰ ποταμου Οριναιοι και Ούάλοι κάι Ξερβοι.* — *Σιρβοι* — вид: Ptolem: Geogr. I. V. c. 9. — Даље Иродот сам — у својој књизи Геогр: к. 1. глав: 125 — напомиње: да у Кировој Монархији, а около Хвалијског мора, живе тако звана Хвалијска племена: *Λιρουσιανοι, Γερμάνιοι, Λαοι, Σαπεέιρον,* — *Σαπειροπ* Srbi — т. ј. Лирусијани, Германи, Лаји, Срби и т. д. Даље сам Гвидон Равенски, који се обично зове: „Аноним Равенски“ и који је око 880 год. умрљо, у свом драгоценом делу доводи Србе — Славене — из Скитије, коју дели на малу у којој су Срби — Славени — и велику у којој су Казарска племена, па вели: „Sexta ut hora noctis Scytharum est patria unde Sclavinorum exorta est prosapia: sed et Vites et Chymabes ex illis egressi sunt“. А овим хоће да покаже не крвно сродство Срба са Скитима, но месност земљишта. Држимо: да је и Вацерод Чех, који је списао речник у 1102 године написан пре — 920 год. после Христа Соломоном епископом костаничким под именом Mater Verborum и у ком је назначено: да су се житељи старе Сармације звали Србима — то исто подразумевао. т. ј. као бив. срп. земљу пре Сармата, а не да су Срби од ових постали, кад је казао: „Sarmate, Sirbi tum dicti, a serendo id est quasi sirbûtiû“, и на другом месту, „Sarmathe populi Zirbi“ т. ј. Сармати су Срби. Напоследку што се тиче имена источних монаха, који су се звали Sarabaitae, као што вели неумрли Ша-

Фарик на стр. 171 својих Старожитности: да их је Вацерад лажно пренео на народ српски, кад је казао: „Sarabaite proprie currentes vel sibi viventes Zirbi“, греши неумрли Шафарик и ево зашто: 1. Што су баш у Ерменији први монаси и први свештени људи били од племена српског. 2. Што Ермени, Монголи, а и Манџури све своје храмове и свете ствари и незову другчије и другим називима до имнеом Срб и од овог произведеним именима, а то је зато, што су ту бивши, па пропавши, Срби били први, који су идолопоклонцима Монголима и осталим поменутим народима дали своју, сада тих народа, идолопоклоничку, веру, а бившим Христијанима, до Мухамеданизма, опет своју христианску веру. Да није тако, онда зашто стари Ермени, храм, цркву, крст, св. место и т. д. као и Монголи и остали идолопоклоници у средњој Азији, нису другим и својим именима звали, а не именом означавајуће Срба и народност његову? Још један доказ горњем: што су и пре христијанства и Христа почешће називали српска племена, покрај племенских назива још и светим. Тако Тукидид — кн. 11. гл. 96 — зове Гете, срп. племе, Мачеиосаца: „Гети Божаствени ‘. На другом опет месту вели поменути Аноним: „Decima ut hora noctis grandis eremus est et nimis spatiosa invenitur, cujus a fronte vel latere gens Cazorum adscribitur, quae eremosa et antiqua dicitur Scythia“. О Лабо-српској кавказској земљи вели Плиније — vid: Pl: lib YI cap XI et XII — „Сав простор од Кура — до Хвалијског мора — захватају Лабанци, по њима Иверци, које дели река Лазана утичућа у Куру. Најзнатнији је Лабски град Кабалака. Одма на граници Лабије на свим вршинама планинским живе свирепи народи Силви — Срби, — а ниже њих Љубени — „rursus ab Albaniae confinio, tota montium fronte gentes Silvorum ferae et infra Lubienorum“ — Птоломеј опет о Албанији узима исте границе протежући их на сјеверу преко Керавне и даље у пустаре Сарматске — vid: Ptol. lib. Y cap IX — „Jnter Hippicos montes et Ceraunios Surani — Surbani Срби и река Сура, Сурба Срба — et Sacani — Seĉani — Jnter autem Ceraunios montes et Rha — Волга — Orieni, et Yali — Хвали — et Serbi. Et inter Caucasum montem et Ceraunios, Tusci — Тури, Турићи — et Diduri — Дидићи. — Et juxta mare Caspium Vlae... У Мидији: Cadusii, Gelae et Dribices“ — Дрбићи, Дрвићи. — Да су пак Срби у једно и исто време

могли бити пијског и око Каси Црног мора, и на Волги и у Малој Азији, Италији и у дан: земљама у Турској, Аустрији и Берманији, јасно сведоче толики писци, који их описују, као најмлогољуднији народ на земљи бар после Инђијанаца. О томе имамо довољно доказа, као: 1. у преводу арапских писаоца о Славенима од Г: М: Шармуа изданих под именом:„Relation de Masoudy et d'atres auteur Musulmans sur les anciens Slaves y Memoires de l' Acad. Jm: Sciences de St. Pet: VI. Serie Tome II. Sp. 1834. у којима се вели: „Les Slaves se comporent de différents peplades, qui se fond la guerre: si la discord ne regnait ent re eux aucune, nation ne pousrait leur resister pour la force et l'audaie". Као што то тврде и речи такође аравског пametариста у истог Шармуа преводу: „Les Slaves sont une nation redoutable puissante et empetuese. S'ils neussent eté divises eu un grand nombre des races et des tribus differentes aucune nation au monde ne leur eût". Нека се све ово и не однесе на старе Србе на неколико, ако не десетина тисућа, а оно тисућа, или бар стотина год: пре Христа, но нека се однесе на све сада тако звање Славене, — опет имамо и за саме Србе јасно и чисто још Иродотом казаво у овим његовим речима: „*Θρηκων δε εθνος μεριστον εστη μετα γε Ινδους παντων, αντρωπων ει δε θα ενος ακοιτο η φρονεοι κατα τωυτό αρακον ταν ειη και πολλω κρατιστον πυντων ετνεων κατα γνωμην την εμην αλλα γαρ, τουτο απορον σφι και, αμηκανον μη κοτε εγγενηται, εισι δη κατα τουτο ασθνεζ ονομαστα δε πολλα εκουσι κατα κωρας εκαστοι νομοισι δε ου τοι παραπλησιοισι, παντεζ κρεωνται κατα παντα πλην Γετεων κα Θραυσων και των κατυπερθε* — види Hirod. V ст. 33 т. ј: „Срби — Раци — су, бар после Инђијанаца, највећији народ на земном шару. Кад би имали једног старешину, или бар кад би били међу се сложни, били би најмоћнији народ на земљи; али је то у њих ствар немогућа, те их баш то и чини слабим. И ако су им млога пределна — и племенска — имена, ипак су им закони и обичаји једни и исти изузевши нешто — мало — разлике у Гета, Трауза и више њих живећих Кршћана." — Овде Иродот говори о Рацима, или Рашанима, као о туђинама, а не Србима, па би се могло коме учинити: да је то сасвим некакав други, а не српски народ, или његов племенски део. Како ће

нам Брђани, Рэци и више долазити, а и како и данас постоји Рашка река која се улива у Марицу, где су и развалине старе Рашке првог града српског, као и развалине од друге Рашке више Скопља $2^1/_2$ часа западу, и како се Права — Стара — Србија зове Рашком, а и увек се један део Србије звао тако, који је имао градове: Средац — Софију — Кустендил, Скопље, Штип, Куманово, Врању, Филибе, Татар — Пазарџик и т. д. — држимо, да нећемо погрешити, ако овде протумачимо реч Рашка и Раци, којим ће се показати од куд се тако зове тај народ Иродотов. Прво што се тиче напред у овој речи уметнутог елинскоч писма на то одговарамо: да је метнуто само по својству шиштећег, и још подпуно неразвијеног у гласовима чистим, језика старог грчког. А ниже ћемо навести римске писаоце, који су писали: Ratia, Raetia и т. д. Што се тиче тумачења Венелинова: да та реч долази од словити, говорити — т. ј. елинске ritor и т. д. — од куда су Словенци, одговарамо да ова тумачења нити вреде што, нити је потребно, да се о њима што говори, почем су основана на политици и политичким целима: да се дроби све оно што није оног народа, на којег су језику ти списи. Да овога није код Венелина, могло би му се опростити, али како је цело његово дело само због прокрчина политичким тежњама; то држимо да му је и ово мало казано сувише тим пре: што нема на свету народа, који се зову говорљивци и који доводе своја имена од својих телесних особина као: великоглаваца, дугојезичника, малоушиоца и т. д. Јасно му се све политично огледа, кад доказује: да је и садања азбука српска са варварским писменима ћ ђ и џ, варварска и т. д. а неће да призна: да је азбука српска најбогатија и најсавршенија од свију, бар садањих европских, јер се њом могу изразити сваки чисти, и већ од животињских гласова одвојени, и прави људски гласови, и да су писмена ћ, ђ и џ само као врх савршенства, ког је могуће ма ком језику достићи па и огледало прастаре старине, која је морала и одвећ дуга и повољна за језик бити, па да се та писмена створе од њихових корених и приближавајућих се животинским звуковима, сугласника. Нећемо се задржавати ни на тумачењу Г. Швеара Ивана, који држи: да Рац, Рашка долази од латинске речи трак, трех и т. д. која

означава: „човека, који се уме добро с мачем борити и овим баратати“ и т. д. Наводимо: да та реч и називи наше Рашка, Рашани, Рацн, Рацијa и т. д. долази од санскритске речи Rakša, која означава црквеноруjну боjу, румени цвет црвен и т. д. од које је постала и реч radz дан: раца, која одговара слав. речи радец или лице које влада управља т. j. цар, или краљ. Да одиста ова реч у нас означава прво и главно њено значење, које је такође у исто време скопчано са слободом, или бојом црвеном, као противној боји робства, или црној, сведочи нам и одело у тако зван: дан; Правој, Старој, Србији, или прастарој Рашки, Рацији и т. д. као што је туђини зову. Тако се и дан данашњи носи црвеноруjно одело, у Призрену, Пећи, Тетову, Дибри, Ђаковици, Скопљу, Скадру, Нишу, Лесковцу, Врањи, Куманову, Кичеву, Прилепу, а већ мање у Штипу, Ћустендилу, Велесу, Самокову, Софији, и т. д и другим местима, у којима је имала већиjи приступ цивилизацији; те натурила своје опште светско одело, и у којима су турска варварства имала већег уплива на народ, те му свукла све до кошуље и гаћа. Црвеноруjна боја не само да је била царева и власти српских боја, као знак слободе, независности и т. д. него је и била и остаје главна и најпретежниjа боја народи нашег. Тако у свима местима, где је мање, или никако, водила Турска рат са туђинима, и где је мање имала утицаја, са својим, развратом, зверством и варварством на народом српскнм, народња је се ношња сачувала до данашњег дана, која се састоји: из беле доламе обточене увек свуда и на сваком месту, плавим обтокама, а у оближњим местима Косова, због битке косовске, загасито-плавим, или још и црним. Из белих, на неким местима, као у Правој Ст. Србији око Лесковца, Радомира, Софије, Куманова, Врање, Самокова, Прилипа, Дибре, Битоља, Костура и т. д. а плавим у Ерцеговини, Црној-гори, Далмацији и т. д. чакшира или бечви. Свуда и на сваком месту из црвеноруjних појасева и прслука — јелека — као и ћурди а где се ове носе, као у Црној-Гори, и свака бивша стара горња хаљина, као што су старе коласте јаздије и т: д:, ћурдије, а данашње кабанице. У Босни је се до скоро носило сво плаво одело, као долама, чакшире, ћурдија, а појас опет црвен. У горепоменутим местима, Праве Србије, сав варошки народ још носи

сво црвенорујно одело: као чакшире, појас, доламу, ћурдију и т. д. У местима пак, у којима су се Турци или други народи борили са туђинима, као у дан. кнежевини Србији, Босни, Срему, Банату, Бачкој, Борањи, Славонији, Словенији и т. д. и у онима кроз које су често војске пролазиле и у њима се задржавале ради изхране, као у Маћедонији, Тракији, равној Правој Србији и т. д. или напоследку у коима су била већа турска и осталих народа варварства и насиља, као готово у свима српским равнијим земљама и покрајинама, — народног одела поготову и нема; јер је ово свучено и скинуто с њега. Ту је народ остао без одела, остао је у одртинама којекаквим, а управо наги го, само у кошуљи и у гаћама. Кошуља и гаће нечине народну ношњу, јер су својина свију на свету народа. Ту нема народне ношње, а скоро ће је, са сиротиње, јада и чемера нестати и у оним крајевима у којима се још држи, као: у Ерцеговини, у Босни код потурица; јер ове сада свуда примају мундире и униформе, у С ба у Прав. Србији, делу Маћедоније и тако званим сада Албаниама. Тако исто неста ће га и међу Србима у Далмацији, који се сада баш зато у Боки и боре са Немцима и Мађарима; нестаће га међу Сережанима, Крајишницима и т. д., а у војеној граници чим се ова укине и т. д. Свако се вара који држи: да је само бела боја народња. Напротив видимо: да су у старо доба носиле целе области српске готово једну боју, као Босна плаву, око Рисња зелену као и данас у Дибар: нахији тако сван: Мимци што носе само обтоке зелене Рашка црвенорујну и т. д. Напоследку, да је црвенорујна и плава боја са белом чиста народна сведоче толике раздељене задруге, које се с тога разделише: што кућне старешине за се узамају црвене, а за остале плаве тозлуке и џемадане. Наши називи познаваоци народа и којекакве називи појете и незнају га и неће да га познају. Осим овога у Мачви и по свој данашњој Србијици, као и у Посавини босанској — колико ми знамо — а нарочито у Мачви, и дан данашњи ни једна баба неће извести огрлицу мушке кошуље и женску кошуљу другим бојама до: црвенорујном, загаситоплавом и белом. Младеж и у овоме преступа старе обичаје, а бабе се и стари људи вајкају говорећи: „Дошао је раноо смак света, како се везу кошуље жутом, црном, зелсном и алавом бојом, а

појасеви се женски у место загасито плавих ткају шарени". Што се тиче боја наших гуњева и осталога, та није народња но ропска, као и црне шубаре, које су замениле места високих самурових калпака, са перјаницама и висећом црвеноруљном кукуљицом, које до Омер-паше — 1851 год. — и потурице Ерцеговачке носише. Турци су све боје, осим црне и беле, које су баш натуривали и нагонили народ да их носе, као знаке робства, забрањивали, па их још и дан данашњи забрањују. Напоследку сведоче наше старе заставе државне или војене, као и сватовски барјаци стари па још и садањи, који се увек праве од тих боја и то још највише црвене и плаве, са белим месецима, рукама, звездама, плавим сунцима, звездама, мачевима, разном животом домаћом и осталом и т. д. —

Што поменути арабски писци спомињу Славене у место Срба, та је ствар већ одавно доказана: да су се сва славенска племена од искона звала само Србима, а туђини су их звали, или пределним и племенским именима, или Склавима, од које речи Славени створише Словене и Славене. Странци су их још најобичније, покрај Склавина докле су им робовали, као слободне звали: Вендима, Виндима, Антима, Винидима, од куда су даље сва имена као: Вандали, Вандобони и т. д. као што и Јорнанд писалац готски у 6 веку — умро је око 552 год. по Хрис. — дели Гете на: Pileati, Zarabii, т. ј. Срби — Terce и т. д. Као што смо већ навели: сви славенски садањи и прошли научењаци, ван заражених глупошћу и неком себичном политиком, признају: да су се некада сва дан: славен: племена звала Србима и да су од Срба и постала. Овде наговешћујемо: да се ми, као они, који сачувасмо то своје, од десетина тисућа година, име, тиме ни најмање не дичимо и непоносимо. Не, то нек нам се непребаци јер би ми много више волели: да је био какав владалац наш тако паметан, па ма био црни циганин, који би нам као Рурик бив: тамо разним, и под разним именима, српским племенима, дао једно име државно, у коме би се сва почесна имена изгубила, као што је данашње државно име Рус, Русија, као што је још и данас некадашње бивше државно име, а не народно, Бугарин или Блгарин, Блгаријата и т. д. Да су се сва садања, и изумрла, славенска племена звала Србима тврде, осим осталих као најславнији: Добровски, Шафарик и остали, и то једни на основу пра-старих историчких имена и дата, а други на основу звања

Србима дан. лужачких Срба и нас овде и т. д. Ми ћемо навести прастаре паметариске доказе и то поштених и честитих туђина, који нити могаше од поштења и образа, нити хтедоше лагати и ако им је спадало у корист да тако чине, као многе наше славенске паметаристе Колар, Морошкин, Венелин, Соловјев, Погодин и остали, а у најновије време и Г. Гиљфердинг који доводи име Славена од неких Арија и то само зато: што неће да призна прастаро Србин, из политичких узрока, као да би Срби, који са сваким даном пропадају, прогутали толике огромне Русе и најнапреднију на свету државу Русију. Он одбацује име Руса само зато што је туђе и ако је оно сачувало сво славенство. Без Рурика и Руса ми би сви били по свој прилици Немци, Тунгузи и какви год хоћете народ, а још пре би опет и Руси и остали Славени пропали, без нас и наших победа под Урошем, Милутином и Душаном над Татарима, Монголима и другим народима. Допада му се име Арији зато, што означава: мили, љубазни, питоми и т. д. а заборавља, да је то баш право Мидо Парско, или како га данас зовемо персиско и Немачко и т. д. Тако је од поменутих неумрли Добровски рекао: Die Aehnlichkeit des Names der Lauzitzer Sorben, oder Serben, und illyrischen Serben ist nicht Zufällig, sonder stammt aus uralten Zeiten her. Unter diesem Namen varen beide Ordnung der slavischen Volker ehe noch der allgemeine Name Slaven aufgekommen ehedem begriffen" — види Добров: у Бечу Jahrb: der Liter: 1827 bd XXXVII — Одтуда се објашњава што се и дан данашњи Лужички Срби, као и илиријски зову Србима, и то је то име некада било обште свима слав: дан: племенима. — Даље опет вели неумрли за славенство Добровски: „Кад сравнимо два достоверна извешћа о Славенима у 6 веку т. ј. Јорнанда и Прокопија одма ћемо видити: да су Винди и Спори — Срби — главна имена једног и истог народа — Српског". — Неумрли за истор. Славена и остало Јосиф Шафарик цео је један том свог дела посветио на ову ствар, на чему му је потомство вечно благодарно. Ми већ, као што рекосмо, утврђену ствар, од стране учених слависти, нећемо наводити; но ево речи баварског летописца, који је умрло око 819. а по некима 880. год. „Zerviani — Srbi — quod tantum est regnum ut ex eo cunctae gentes Sclavorum exortae sint et ori-

ginem sicunt affirmant ducant" — т. ј. Срби, којих је царство — земља, држава — толико: да су из њега свеколики славенски народи — племена — произашли и своје порекло, као што сами казују од Срба доводе. — Дакле сви славенски народи своје порекло и име од Срба производе, а не Срби од њих, па ако Срб значи Сврaб, или слугу, војника, онда и остали нису ништа друго до: деца сврабљивaца, џебрака, слугу, само војника и т. д. Но ми имамо још и старијег готово у 300 година — 269 — туђина паметариста, који је умрло око 552 год. и који нам за Анте и Славене вели: да је име Анта и Славена од искони једно и исто. Србима су се од искона звали једни и други. — „*Και μην και ονομα Ξκλαβηνοις τε και Ανταισ εν το ανεκαθεν Ξποροτε* —Srbote — *γαρ το παυουςοδ αμφιωτλαε εκαλουν.*" — Да су се пак Виниди или Венди називали — Славенима, т. ј. покореним под друге народе — Србима, а не каквим Тунгузима или Самоједима, такође имамо доказа све туђих. Тако Фредегар, око 650. године у својој хроници вели за Самовлада: „Samos in Sclavos cognomento Vinidos perrexit" — т. ј. Самовлад отишао је Славенима, који се прозивају Виниди. — Јон. абат Бобиски у Италији у 7. веку вели за св. Колумбана ово: „Ei cogitacio in menten ruit, ut Veneticorum, qui et Sclavi dicebantur, terminos adiret, caecasque mentes evangelica luce illustraret" — вид: Joanus vit: sanc: Columb: c. 33 — т. ј. Паднe му на памет — св. Колумбану — да оде Венетима, који се зову још и Славенима, и т. д. — Ово исто тврди и св. Бонифације епископ Мајнцски, који је умрло 755 год. по Хр: Тако се исто, у државама немачких царева, спомињу као: „Jn terra Sclavorum . . . qui vocantur Moinvinidi et Ratanzviniji — на Мојињу и Радницу — Sive Bojoarii, sive Sclavi vel Vinades — види Hormayr l. c. p. 57. D. Ludov 846. — Но како се наши политичари, тако звани Велико Хрвати, вечно затежу да признају бар да су са Србима равни, ако не браћа и један и исти народ, само што се од Карпата план. зову Харвати или правилније требало би Карпати т: ј: планинци са карпатских планина, и како се опет наши Словенци неће такође да зову Србима, а у ствари су ништа друго до стари Раци, — Срби — ваља, да им ради утехе њихове и осталих, наведемо ове речице од непознатога ческог писца, које наводимо из дела тако званог данас „Далимилова

рукопис" а која је преписана око 1310 год. са много старије и можда изворне неке рукописне књиге. У њој се ово вели:

„V srbskem gazyku gest zemê, Gjz Chrvati gest gme"; а ово је у истом веку — 14 — преведено на немачки језик овако:

„Czu Yinden ist ein Gegend, Die ist Grauacia genent" т. ј.

У српском језику — народу — налази се земља која се зове Хрватска.

V te zemi bêše Lech,
Gemuz gmê bêše Ćech,
Ten muzoboystva se dočini;
Pro nez svou zemi provini.
Ten Lech gmiegieše bratrûo šest,
Pro nêz gmiegieše moc i Čest,
A od nich mnoho Čeledi.
Giz gedné noci Ćech osledi,
J vubra se se všemi z zemê,
Gjz Charvati gest gmê.

У тој земљи бјаше Лех,
Њему име бјаше Чех,
Тај због човекоубиства,
Буде окривљен свом земљом.
Тај Лех имађаше шест брата,
А са ових имађаше част и моћ.
И од њих имађаше много чељади.
Њих једне ноћи Чех озлоједи,
И изсели се из те земље у земљу,
Гди се Хрватима зову и т. д.

а даље ниже опет вели:

A ze gich starostê Čech diegiechu,
Pron zemi Čechy vzdiechu,

Тако дакле прегледавши укратко становања Срба око Хвалијског, Црног и Азовског мора, као и Волге и Дона, доказали смо горенаведено. Наводима из старих паметариста доказано је: да су се сва тако звана дан: слав: племена, од искони звала само и искључно Србима и да су дан: Слав: имена: Пољака, Чеха, Моравана, Словака, Хрвата, Словенаца, Руса и т. д. само доцнија и махом странцима наденута и натурена. Нарочито Славенин, или Словенин странци су назвали српска племена робујућа т. ј. Склави робље и Склавинија ропска земља, покорена; ови опет да се покажу да нису такви, обрнуше то склав у Слав, Славни и Слов Словени, као говорљив народ или говорници, као да су остали народу неми, без језика и мутави. Државно име Руса има својих политичких узрока, а из политике је и постало, и благодарећи му разна племена ујединише се у једно и склопише оволику државу, диво и чудо овог света. Бивше државно

име Бугара, Блгара и т. д. натурено Фино-Монголским племеном Угурима, или тако званим Блгарима нашем Србо-рашском народу у дан. Бугарској и Рацији, нити има основа, нити пак какве цели. Оно је још као сенка некадашње силе Фино-Монголских бивших Чорда, које служи на позор и срам не само онима, који га одржавају и који се њиме још и дан. данашњи зову, него и целом Славенству.

Остаје нам да кажемо становање срп: племена у Малој — Азији, данашњим земљама Турске и Аустрије, у Италији и Ђерманиј и т. д. те и почињемо.

1. О земљама српским у Малој Азији.

Под именом земаља мало-азиских у којима су српска племена прогнана из Инђије на неколико тисућа година пре Христа, — ако не и досетина тисућа — живила, урачунавамо: 1. Витинију, која је се звала и Бебрија, а кроз њу су протицале реке: Рибака, или Рибар — Rhyndacus — Загорија — Sagarius — и т. д. а градови су знатнији били: Пруса, — Prusa — Никомидија, Љубиша — Libyssa — Витиниум 2. Пафлагонију, кроз коју је протицала река Галич — Halys — Лика — Lycus, — а градови су јој: Миза, или Низа — Amisus — Комана, Сабира — Sabira — и т. д. 3. Мизију, у којој су главне реке: Граник и т. д. а градови: Пара — Parium — Дева — Thebae — Обида, Рета или Рата, Дардан, Илион или Троја — Jlion, Jlium Troja — 4. Мидију, кроз коју протичу реке: Грм — Hermus — Иљача, и у којој су планине Тмол — Tmolus — Сипил, — Sipylus — и пристан: Микала, а градови: Сард или Сарб — Sardes — 5. Карију, кроз коју су протицале реке: Главач — Glavacus — Меандра — Meandrus, — а градови су били: Ниш — Nysa — Милача — Mylasa — Ковно — Counus, — 5. доцније грчке насеобине у свој тако прозваној Јонији, и на острвима, у којима остадоше имена српских градова и под отмичарима и насилницима, српских племена, Грцима као: Смирна — Smyrna — Лебед или Лабуд — Lebedus — Теја — Tejos — Панона — Paniouium — Пријена — Priena — Мијуш — Myus — Милет — Miletus — Ликија Мила или Миљача — Lycia, Milias — кроз коју протичу реке Србица доцније названа од Грка Xanthus и Лимира — Limyrus, а још су били градови; Србица, Патара, Мира и т. д. 8. Памфи-

лију с Пизидиом, у којима су били градови: Облија, Италија Перга, Сида, и т. д. 8. Киликију, кроз коју је протицала река Селин — Selinus — Латма, Пира и Срба, а градови су били: Селин или Тројанопољ, Селевција, Рацка, Соља, Тара, 9. Кападакију у којој су били градови: Миличина — Militene — Комана, Тијана. Мазара — Mazara — Ниш, Сабира, Никопољ, 10. Фризију у којој су били градови: Синада, Србира, или Сибира — Cibyra — Класа, и 11. Острве, као, Проконез и Чизик у мраморном мору, Лезбос, Тенедос, Сатни и т. д. у Егејском мору, Хијев или Хијос у Јонском мору, у Икарском мору разсејани острви, или како су их Грци звали Sporades, острв Сами, — Samos, Кос, Кипар, Саламин и т. д. Једном речју, под именом малоазијских земаља, у којима су српска племена живила, као првобитна и најстарија — aborïgenes, autochtones — и то пре долазка Елина, Сираца и осталих, доцнијих уљеза, ми разумемо: све земље азијске од Ермениje и Колкиде па да Егејског мора, у дужину, и од јужних брегова Црног мора па до Сирије у шируну. У том дакле простору налазимо, да су од искони живила ова српска племена:

1. Раци, т. ј. Рашани, које су старе Елинима звале Пелазгима, и који су, после разорења Траје, од Грка, пребегли у Европу; но у Азији им је име било познато још у време баснословног похода Аргонавтског по златно руно. Аполоније Александријски, који је живио око 240 год. пре Хр. делио их је: на Дољане, Мизе, Бобриће или Бебриће, Галичане, па и Беркуте или Бркуте урачунава у Раце, или Рашане; јер се његова Рација, или Рашка у Азији протезала од Елеспонта па до Боспора.

2. Мизи, који су такође, као и Раци, или Рашани, бранили Троју од насилника египатских, вавилонских, колониста Грка. Под Мизе урачунавају: Бобриће, Беркуте, Себкре, Србе, Облиће, Тмолиће, Лиде, Ораовиће, а често их опет урачуњавају у Брегиће или Брђане; даље Витјане и Мигдоне. Помпелије Мела и Плиније опет урачунавају и Тројане, Брегиће, Дардане Пеоне, Поличане, Пољане, Елеспонтјане, Олипљане, па и Македонце у Мизе. По Иродоту они су пре живили у Лидији, а по уништењу тројанског царства, Грци су често урачунавали сва рацка или рашка племена у Мизе.

3. Брегн или Брђани — Breges — Египћани су Брегјане или Брђане поштовали за најстарији народ на земном шару. Брђанима припадају: Тројанци, Хомоћани — Homona — Трипољани — Tripoli — Ораорићи — Orchaori i — Брегмани — Bregmaeni — и Орнићи — Orkynoi —

4. Лелићи били су најстарији становници тројанског царства, за које су се жестоко и ужасно 10 год. борили противу Грка.

5. Кари потомци Лелићи, које су Елини тако прозвали од њихових перјаници на шљемовима, које су наличиле на петловске кресте, с тога грч: кари значи петлови.

6. Манића племе произашло је од родоначелника свога Мана, а Лидићи су произашли од Лида праунука Мановог.

7. Тиренићи, или Ретића, долазе од родоначелника свога Тирена или Трена, брата Лида, а сина Атова — од ата отац. — Због глади многи се изселе у Италију и тамо су чувени били под именом Рашана, Раца, Рета, Резана и т. д.

8. Торибојићи или Трибоићи.

9. Дарданићи оделивши се од Брђана прозову се тако по свом родоначелнику Дардану.

10. Дољанићи — Doliones —

11. Кијевљани прозвани по свом родоначелнику Кију, у њих је била река, Залив, а град и планина Кијев.

12. Бебрићи — Bebrycі — живили су око Кијевљана и борили су се са Тројанцима противу Елина. Сама Витинија у старо доба звала је се Bebrycia.

13. Себренићи живили су у Брегији и састављали су део државе Пријамове; имали су и град тог имена Себрене — Kebrene.

14. Брекићи — Berekyntoi — живили су до Галичана и Бобрића.

15. Витићи далеко су се пружали по прибрежијама Пропонтиде и Црног мора. Они су се у најстарија времена звали Стримони, а држава им је се звала Strjmonia — Стременија или Срменија дакле Сремија Срем — Из овог, као и свега осталог, излази да су они и Струмићани у Европи једно и исто племе српског народа.

16. Севкрићи — *Θεβχροι* — које Иродот назива и Панима, — од Пан господин, Жупан земље господин, — а Страбон опет

Мизима. Потомци њихови звали су се од искони Горци, Горштаци, Горјани — Gorgitae — они су заселили острв Крит.

17. Пеонини — Peones — доводе своје порекло од Севкрићи — Србићи — имали су и градове тог имена. Они су тако прозвани од свог родоначелника, Пона или Пеона. Један део овог племена српског народа звао је се Србопани — Sigoraones — или као што их г. Чертков назива Шчиропанима т. ј. правом, јаком, силном господом. — Овако су Србопанима Грци звали један део Пелазга жививших на Криту. Но овде морамо додати: да су Мизи, Пелазги и још нека имена наденута од Грка српским племенима, која су носила своја родбинска или месна имена. А ова Грцима наденута имена тим племенима српског народа не значе ништа.

18. Попелићи су један део Пана.

19. Мигдонићи као и Марјандићи — Mygdones Maryandini — живили су у Витинији, а име им је од родоначелника Мигдона, ког је споменик трајао још за живота Павзанијевог. Од ових доводе име доцнији Македоњани.

20. Прази или Пруси — *Πρυσαι* — живили су од искона на острву Криту, са чега су их Грци звали: Eteohretas т. ј. правим крићанима, ради одличја од осталих нових досељеника. Близу њих живило је племе срп. народа Лебенићи, или Љубенић — Lebenii —

21. Хрвати — *Κυρβαντοι*, *Κορβαντα* — огромно племе српског народа; живило је у Брегији и на острву Криту. Из њих су увек бирани жречеви, који су служили у храму брежке богиње Сибеле — Србеле — Kibela — звали су се, с тога, обично још и Kurites и Heliades т. ј. синовима бога сунца. Родоначелник тога племена био је, по Страбону, Кориба, као и у других Хорвата, које производе од племена Телчина — Telchines — живших на острву Родосу.

22. Кауконићи, и Цичићи — Caucones, Cicones — живили су у Пафлагонији покрај Венда или Енета. Они су помагали Тројанцима, против Елиња, а у време Страбона већ су се једва познавали да суштаствују. Они су најрођенији рођаци Македонцима.

23. Галичани — Halyzones — они су помагали Тројанцима противу Елина и живили су око реке Галича; но одавде прогнани и изкорењени Галима, које су опет гонили Евреји, прећу у Европу.

24. Енети, Венети, Венеди и т. д. живили су по бреговима Црног мора, помагали су Тројанцима, а по победи Елина над овим последњим, преселе се у Европу и то највише у дан. Италију. У време Прокопија налазили су се још у својој праотачаској земљи у врло малом броју; али већ под туђим именом Honoriotae што значи: часни, славни и т. д.

25. Хвалићи — Halybes, Chalybes — рашањско племе, живили су по јужном брегу Понта још у време Аргонавта у Мал: Азији идући у Колхиду.

26. Морићи, којих је се земља звала Поморија или Морјани — Morzi a земља Morena — живили су све по морском брегу. Међу њима било је једно племе, које је се звало Венаши — Venanii — у ових је био храм serbca — бога — Дакског.

27. Под именом Paphlagones — Блатића, Поблатића — Грци су звали сва племена, Галичана, Хвалића, Дака, Енета, Морића, и Сиборева, — т. ј. Срба — која су живила по прибрежиама Пантовим.

28. Сибарени, — Sibarenoi, Tibarenoi — живили су у Котару око Хвалића на прибрежијама Понтовим.

29. Даки или Драка, Драчићи, живили су око Црног мора, близу Хвалића.

30. Дрилићи — од старо српске речи на балтијском мору и у Берманији drill брзи, хитри, бистри за воду, од куд су и наши Дрилови, или Дримови црни бели, Дрина и т. д. — живили су око Трапезунта, други опет Бралићи живили су у Лидији, где су имали и град под тим именом.

31. Македонских племена Плиније, у Малој — Азији, наброја неколико, као: Makedones Kadveni, Macedones Philadelphini оба су живила у Лидији, Macedones Hyrcani око Смирне, Myzo — Macedenes око Ефеса, Macedones Askulacae у Мизији, а Страбон Caucones урачунава у Македонце.

Пошто смо тако прегледали племена српска, жививша негда у Малој Азији, или у горе назначеном простору, остаје нам сада:

да прегледамо имена места вароши и т. д. из којих ћемо се највернije и најистинитије уверити: да ту заjиста нису били Тунгузи или Самоједи, но да су били Срби. А да је тако одиста и то јемчи што су сва та племена Грци рачунали у варваре, па и своје унеколико рођаке Македонце, — а не најрођенију браћу Литоваца дан. или остатке ових, Шкипе. — Ово су чинили још и чак онда, кад велики Александар и двор му, као и сви државни послови, збори на чистом елинском језику. У књизи „Страбонова ђеографија“ глав. 12 13 и 14 налазимо, све наведено и ниже наводеће се, као и у осталим старим паметаристима и земљописцима пре и до 3. века после Христа и то: Иродота око 444. Полибија око 183. Диодора Сицилијског око 20. Апијана око 150. Касија око 222. Евсевија око 340. Ливија око 1. Скимна око 90. Птоломеја око 175. Помпела Мела око 48 год. и т. д. жив. пре Христа и т. д. које са малог простора неможемо и нећемо наводити, а ко би се посумњао у наводима велимо му: да смо ми сопственим прибелешкама учињеним из неких од ових и осталих писаца служили се, као и драгоценим делом г. Черткова: „Фракијска племена у М: Азији, Италији и на Балканско полуострову. О Прото Словенима — печ: у Мос од 1850. год. и т д. — Нека се тамо завири па ће се о свему идућем свако подпуно уверити. У Витинији протичу реке Исила — т. ј. Сила Кулпа и Загора — Kulpas et Sangarios — градови су: Modra. Вођ Енета звао је се Пламен — Pylaemene, Котора — Kotoros, Крома — Kroma. У Рашкој једно је се племе најпре звало Sinities, после Sinti после Saii и напоследку Sarae - Sarbae и тд. Даље Odrysse р. — Одра Одриђ Родак и Света. Пафлагоњани, вели се, говорили су и рашким језиком и семитских племена. Ради потврде, да су одиста били једно племе, српског народа наводимо им нека лична имена, као Bagas Богуш н. Богош, Богоје, Богша и т. д. Ratotis Раточ, Ратај Ратош Ратман и т. д. Gosys Госа, Газда, Гиша, Гашић и т. д. Ologasys, Vologaeros. Дион Касије, пише да је овај био Рошанин из племена Бјесића, а други то исто што данашњи Валогаст, Водогаст, Владогаст и т. д. Manos Ман, Манич, Манојло, Манил и т. д. Sardoves, Zardoces Срђ, Срђа, Срдак, Срдок, Срдачић, Срдајић, дан. Zibius, Ziaites a и Zaboites и Ziboetes дан. Живота, Живко, Живадин. Живул и т. д. Прво га је писао тако Полибије на

својих 223 год. до Христа, а другог други на 315 г. такође до Христа и то једно и исто српског племена име, само разним лицима разно написано. Даље Бабиновићи име и планина Бабина, Бабиново, а Митридат је основао град, који је се звао Bogodariza — Богодари Помодишена Помолица гр. — Pomoliza, Дивопоље, Меди Медићи, Медари, Кијев, којих у нас само у Ст. т. ј. Правој Србији има преко 6. Апа, Мирлеја, Никопоље, Раје, Љубиша, Ђаковица — Dakibyza — Срђана — Smyrdiama — Душа — Dussa. — Rhibas — Риба р: Дјевица р: Лех и Бела р: Dolanze, Adrasta — Драч Драча — Salona вид. дан. наш Солун у Маћ и Солин у Далмацији и т. д. До каквог су ступња стари Грци обраћали воду на своју воденицу, види се из тумачења имена реке Граника у Азији, за које се вели: име ово долази од елинске речи Graeci и niki т. ј. Гр: побједа: дакле од Грка и побједа. Ова је се река тако називала на 500 год. пре Христа. Македоњани, под Александром Великим, а не Грци, одржали су ту победу, на 200 и неколико година доцније. Шта дакле из свега овог излази? Ништа друго до то, да Граник долази од чисте српске речи: грана, ветка, ветва и т. д. Вила, Милет, Мирина, Дјева, Пела, као и лична имена, Мира, Гумно гр. Чех пл. Загора, Бела и Калита р: Људи р: Уда гр. а Дулопоље, или Дугопоље, Грци су променили у Akanthos, Триопа или Трипоље, а у Редази: Сопила, Tantalos, Јадромита, у Педиста — Pedasta, Јарина, у Ксантосу — Xanthos, Ком у Jiliopolis Србица — Sir-bes — река, Душа, Котар, Загора, Ђаковица — Dakibyca — Смрђана — Smyrediana — Грб — Gorbes — Кулпа, Загора, Дјевица — Devica — Калуша, Тимова, Кљета — *Κλεται* — Даруша, Риба, р. — *Ρηβα* — Симбрија — Chymbria — или Србија Ладак, Милан, Пила, Скотуша — Skotussa, Троја — Морена об. Милатопоље и језеро тог имена — Miletopolitis — Зеља гр. — Zelia, Реза р: Resus, Беркота гр: — Perchota, Обида, Шеста Аризба и гр. — Arisba, Abidtos, Sestos, — Дјева равница. На Границу, Сидена гр. Јадриста долина, Дарданија, Галипољ гр. Гргита — Gergiton — Грђити, Ксантис, или Срб племе, живило је у Троји и у дан. европској Рашки, око Ибра или Мариде И тамо у Азији и овде су биле реке и градови тога имена. Гига име цара Лидског, Поље а после Полисма, Рјецији рек: Лариса и у Европи наша Лариса, Житна р. — Sitnois. Атандрај Ки-

стена, или Кићена види наш Кичев или Кићев, Перперена гр. Берисад, Антóвар, Перперуга, Лептир и т. д. Андира, Пијона гр. — Andira, Pionia — Манда, Бргула — Bargulia — види наше Бргуље, Педаша и Милет, око ког се и дан данашњи виде огромне српске гробнице, Сапра јез: Кила гр. Темна — Temnon планина, вид: наш дан. Темнић, Хрша, Палача — Palaca — и Андара гр. Гергита село, Антиша, Митилина, гр. Брдосело остров, Кијев острв, Прича обл. — Phricium — Коло јез. изкопано је да се у њега слива вода са планине Тмола текућа. Ниш, Сибира, Кобала и Синда гр. Мијуша, Симбрија — Thymbria — Срем, Микала пл. Милан и пред. Лај. Око Ниша налазе се: Кошкина — Koskina — Брила, и т. д. Дадила гр. Окрома гр. Ант лице, Јаш, гр. — Jassos — Брђила гр. Страданица, Пинара пл. Sirbes рек. Корак, Карадра, и Кидна гр: у којима се чувало благо Македон. царéва. Горица прибрежије, Хлм и Сола гр. Лама р. Малеш гр. Пангај — Pangaion — Карпат, Лопата и Кита гр. на Криту, а Карпати две пл: Нин и Бел имена лична, Милоша гр. Бариш р. Климача гр. Загора и Залишка гр. Миле пл: Рашко, Хмар пл. Радопоље гр. Кроја, Коледа, Прња, Крес, Трапа, Перуша, гр. Главач и Инд. р: Смирна, Самара, гр. Пана пл: Синила. Мостара, Брили и Мужомакедонци су племена српска живећа око Ефеса. Псанија, Киле, Тара, Галичара, гр. Острви око Кипра: Штирија, Доличиста, Рог, Лагуша, Едногора, Скупља, Карпат, Зима, Ништра и Килидна са градом Нишем, Кијево р. и град. Витинија је се негда звала Талија и Стрменија — Strymonia. Плаха, Скулица, Закут, Пјаст и Пламен лич. имена, Вита Витица река, Душа, Крсеница, Никомедија, Задрача гр. вид: дан. Задар, Богдоман об. Bogdomanis, Жиљани племе — Zygjani Клин, Котор, Дим — Timenos — и Гора гр. Меда поље, Петница — Pitnissa, Забрата, — Sabatra, Горшабора, гр. Тата јез. Љубиша, Модра, гр. Мешогост пл: Лики су се првоначелно звали, Мили, Миљади, а имали су градове: Дедала, Пињару, Патару, Миру, Тлосу, Србицу, Подоља, Хом, Ниш, Руда, Семена, Арна, Сербода, Рога, Сенагора ос: и Салогуша, Харадра, Хулм, Тарша, Соли, и Лама гр: Лама р: Праша, Гортиња, Љубан, Осмида гр. Долиха, Лопата, Велостан, и Сербица место, Шчир ос: Око Босфора Кимерског и у осталим населбинама грчким на Црном

и т. д. мору. Баногорија — Ubi intra corocondamiten navigaveris Phanagoria est memoribilis urbs — vid. Strabo libxi — Загорје — Zacori, Горјан, Gorian, Корија — Coria, Ватица — Vatiza, Белица, Лагуша — Lagussa, Жали — Zalei, Пангорје — Pangorie, Гира — т. ј. гора и дан: у Луж Срба — Гинопоље, Торић, Кита. На надгробним споменицима налазимо грчким писана српска умрла као: лица *Ροδονος* — Радан *Μὺ-ρονος* — Мирон, Бориша. Радун и т. д.

2. Српска племена у дан. Италији.

Од искони и пре доласка и насеобина грчких у Сицилији и т. д. пре доласка Римљана и Гала и њихових држава и т. живио је скоро у целој дан: Италији, као корени и једини народ српски и то у облику ових својих племена:

1. Горњићи — Hernici — живили су по свим бреговима око дан: Рима и његових равница, од куда су се тако и прозвали — et rascida rivis Hernica saxa colunt — као што сведочи Виргилије. Но да он и некаже: да они живе по планинама, ипак нам и само име Hernici рим. и елинско *Ἕρνικοι* то сведочи. У њих је био град Korventa по Дионизију Галикарнаском дакле Хрвата. У њих је такође био град недалеко од Пренесте — Praeneste, Ора Ороја т: ј. Орахова, Раковица.

2. Aequi Volani, живили су међу Горњићима, Сабинима, или Сарбинима и Марсима граничећи се са Лабићима — Labici — и имали су градове: у племена Вољанићи, Вољан међу Пренестом и Лавицом или Главицом — Lavica — На 407 год. пре Хрис. од њих је Нума узео млога устројства за Латињане.

3. Вољићи — Volsci — са градовима: Апула, Приверна — Priverna, Антум — Antium, Велитра, Оста, Полушка, Кориола, Веруга, Артана, Фабратерна, Корита и т. д. од којих скоро сви носе чиста српска још и данашња имена.

4. Раци — Raeci, Raci или Рашићи Решићи — живили су заједно са. Аргирусцима — Argyrusci — Страбон их урачунава међу народе Лациума. Градови су им били у Ратула: Adria — Јадрија, Јадар.

5. Русели, Рутули и Лабићи — Labici — који су живили на 120 стадија од Рима и има ли су главни град Lavicum или Главица.

6. Обрићи — Ombrici — најстарије племе у Италији, које је се простирало од Тибра до Јадранског мора. Њих су покорили Лиди досељеници из Мале Азије. Главни градови били су им: Равена на реци Бодашу — Bodesos, Сарсина — Arimina — Јаримна на реци Пруси, Сена до долазка Гала, а пошто ови покориште то српско племе назва се Сеногалија, — Tuder — Туђар, Нарна — Narna, на реци Нори, Отрикол, на Тибру, — Esina — Јасена Доња, Патала, Свила, Сваша — Svasa, Svila — т. ј. Вила Trebia — Требиђ, Оштра — Ostra — Солина, Кура, Криновола, Витала, Видена, Турокола, Бутрима, Нара, Мутина, Падиња, Матора, Вељеја. Сабина, — Sabini — или Сарбини били су такође племе Обрића, као што вели Дионизије Галик: Плиније зове их Savini т. ј. Савићи у којих је језеро Вељa — Veliae. Од њих произлазе Picentini и Samnitae, а од ових последњих Лучани и Брети — Lucani, Bretii — Самнити се зову још и Sabelli и Sauniti. Близу Орића живили су Picentini, а Дуљеби некада су основали Анкону. Градови су им: Јадра, Матра р. пред. н. план: Треја — Treja — Клвана и Чубра — Klvana, Cupra. —

7. Марши, Маруђани, Вестини, Френтани и Пељни, била су племена Самнићана, а Виргилије назива их Marubii и земљу њихову Marubia — т. Морављани, Моравија — Главни град им се, у време Виргилијево, звао Moreva — Морава, Куђина — Cutina и т. д. у Самнићана је био град Језернија — Aesernia — Бојана, Темна, Пауна — *Παυνα* — Вертана река, Лај, а у Брута: Темеша, Међма или Међа = Medma — Голеч р: Сила, Шума, Кременa, Коња — Koenys и река Кратај.

8. У племена Орунићи — Aurunci — глав. гр. Кора, који је се доцније прозвао Suessa, а кад су их прогнали, са својих места, Sidoceni, прозове се Aurunca, од куда је и име тога племена. У Јапигији живили су: Салетини — Salentini и Калабри, а градови су: Авлона, Кротона, Бар, Веречња, Рођа — Rhoda или Руда, Лапа, Салепа, Сила, Буква, Темебела, Борка,

Страбела, Силена, Загра и Венуша припадајућа племену Давни -- Davni. —

9. Опиђи — Орісі — старо и млогољудно племе српског народа, које је живело по равницима Италије, тако званом у у Римљана Campoпіа. У њих је било 12. градова, међу којима понајзнатнији је: Колација, Атина, Калена, Кора и река Сава Опиће су из њихових земаља изгнали Тирени. Од свих племена српских опи су се најпосле полатинили, као што нам сведоче старе паметариste, које говоре: да су Опиђи још и до половине I века по Христу говорили својим, за Римљане, и њихов народ, туђим језиком. Међу њима је било једно племе које је се звало Пољани — Poligni. —

10. Тирени и Етрусци. Племе Лида из Мале — Азије преселило је се у Италију под својим вођом, који је се звао Тирен, од куда се и то племе тако прозове, а доцније опет прозове се исто Лидско, или Тиренско племе, Етрусцима, или Еруспима, Ерама нашим, са своје земље, у коју су се у Италији населили. Око 600 год. пре Христа галска племена Боја и Лингона отму им земље и градове, а кад опет ове Римљани 183 год. пре Христа победе, наместе своје колоне у овој земљи; те се тако и прелију староседиоци у римски народ. Земља је се овог племена српског народа купала међу два мора, а кад у срцу њеном Римљани оснују свој Рим, тада се раздели у две половине и тиме још више ослаби. Силу Ерића увеличавали су ушав у састав њихов, преко триста градова Обрићских, од којих смо неке горе сноменули. Међу градовима понајзнатнији су били: Кремона, Берон, Брест, Ком, Видена 40. стадија од Рима. Племе Видена сачувало је свој језик до Стробона. Веја огроман град, ког су Римљани 10 год. држали у обсади. Кад је Ромул освојио овај град, и заробивши војводу племена Венетског — Venetani — вукао га је са осталим заробљеницима по свом Риму заповедивши, да се виче: „Срби су — Sardi, одређени да се продају.“ Овај је се обичај празновао сваке године и овако исто још за живота Плутархова. Градишка — Gradiska Сареба т. ј. Срби — Sareba — близу Веје, Хвалишка међу Римом и Отроколом — Jaliska. Тако је се звало и племе које је насељавало Хвалишку или Фалишку, као што се говори још и

данас фалити у место хвалити. Влшинија град и племе, Цера — Саега — Грци, као и свуда доводе му име од *χαιρε* добар дан здравствуј, доказујући, да су им тако одговорили народи у њему и око њега живећи, кад су туда прошле колонисте Грчке и назвале им бога; те се и град тај од тог доба тако прозвао. Цер је постао још онда кад Грци нису ни видели Европе, а камо ли Италије. На 384 год. до Христа Дионизије цар Сиракузски — Грк — оплачка га и однесе више од 1000 таланта блага. Перуша, Кротона, која је се пређе називала, Котарна, Арецијa, Коса. Косаја припада племену Volki, Volcinti т. ј. Вуковићима. Овај је град био основан на једној коси, или једном огранку планине, коју је омивало море. Римљани, пошто су овим градом завладали, населили су своју у њему колону. — Cosa volscientium a populo Romano deducta. — Међу Косом и Градишком Страбон напомиње место *Ρηγισβιλλα* где је негда био град Малет — Malaetos. — Око 388 год. римљани утамане град Вук, Вукић, а 8000 душа одведу, по свом обичају, у робство и разпродаду. Тако су чинили и са осталим срп. племенима и народима, који су долазили у додир с њима, што нећемо због кратког времена описивати. Лука, Луна, Селена, Видина Поплана — Poplana, Бјетлана — Vetlana — Вада при утоку Ћекине — Haecina, Ћетине у море и т. д. а реке су: Мокра, Арна, или Јарна, Ћетиња, Србица, — Umbra, Sumbra — Тим, Клен, Лаба, доцније Тибар, Мутна, Јаникол пл: — Janikola.

11 Раци, Реци, Рети и т. д. као што вели Плинније — Plin: III 24. — постали су од Рашића. Они су одавна изгнани из своје домовине Галима. Ти Ерићи под својим вођом — duce Rhaeto — Рашком населе се у гудурама Алпијских планина. Рашка и Винделикија по Страбону почињала се је од саме Италије па даље преко планина на југ. Земља та Рашка, дели се на две половине Рашку и Винделикију или Србoлехију — Винд Венд и т. д. значи: Срб, Србин, Ликија Лекија и т. д. — Међу племенима која насељавају ове две земље најзнатнија су:

1. Заљеси — Salasi — на које је 143 год. пре Христа нападао конзул Апије Пулхер, но је у тој битци, изгубио 5000 војника и био разбијен. Император Август победивши их прода по свом римском обичају, као и у другим пок: местима преко

36000 у робство, а 8000 узме у своје легионе. У земљи тих Заљесиња појави се такође римска колона под именом: „Augusta Praetoria Salassorum.

2. Лепонићи — Lepontii — којима Плиније прибројава Vibere живеће при извору Роне. Главно место у Лепонића била је Уcha — Uscela — Још се и данас, на левом утоку Роне у Женевско језеро, налази и место које се зове Градац — Gradetz напротив Sitten — а, у ком су негда живили Лепонићи, а даље Brieg, Chur, Prada, Strada, Maloia, Zernez — Црнац — Misok, Chamuta, Sura, Rogatz — Рогач, — а планине су још и данас, као и ова горња места, задржале стара српска имена и то: Црнобрег — Cernesbérg и т. д.

3. Камуни — Kamuni — при реци Ogli, Котванићи — Kottanitii — Триумполини, — Триполићи Верјаги — Veragri и остала млога племена, од којих су у неких имена тако изопачена, да се немогу разумети. А у Срболехији живила су ова племене српска:

1. Likatii — Ликићи, или Лекићи, живели су око реке Леха, од које су и ime добили. Главни град звао им је се Avgusta Vindelicorum т. ј. град основан импер. Августом у земљи Срба и Синда.

2. Клавтинићи — Klavtinatii — живили су око дан: Ина и прозвани су били у надписима, у част Августу, Katanates.

3. Брегићи — Brigantii — живили су око дан: Констанцског и Боденског језера, са главним градом истог имена, који је се звао и Bregenz, као и констанцско језеро Lacus Venetus. Даље јадни и чемерни Сиромашићи Venones, или Venesci, Венићи живили су у самим провалијама Алпијских планина, међу којима још и дан. данашњи једна се у Швајцарској зове Val Venosco. Ови су исти живили при извору Рајне под именом Vendes, Vendelices са градом Vindonisra — Србониша — дан: Vindisch. Тридентићи живили су око Адиџе реке, Стони, или Стенићи, — Stoni — сјеверно од језера Lacus Benacus дан. lago di Garda Даље још Љубићи — Libyci — Око Вероне и данас ова имена показују да су ту негда живили Срби, као: Славина, Луга, Бојан, Пањани, Славино ди Марко разв: Прун, Вале, Пленина — Планина, Турија, Луган, Сирмио — Срем, Речан, Гу-

голага, Кијево, Мочуга, Повељана, Мужикона, Струга, Рубана, Орзере, Ошењега, Валдонега, Град, Лех, Домајара, Верига, Мазурега, Тредеспина, Ортигора, Сало, Паји, Засама, Варана. Напоследку и сам Линц дан: звао је се Lentia или Летија, Чепана, Руда, Тула, Летова јез: Плесо, Шар пл. Битурица р. Секана р. Лува р. Родар, Сабер р. Милан, Миличак, Коњ. Но не само на југ од Дунава, него и на сјевер од овога живила су некада срп. племена, као што сведочи, још у 8. веку по Христу цела област на Мајни под именом: Regione Slavorum juxtu ripam flumine Moin. Ово нам сведоче и сама тада бив: имена места, као: Голахова, Иногова, Панчево — Banzhova, Салгова, Баригин, Тареша, Клч, Раткова, Дурнин, Дуригин, Маталаги, Хлстково, Стрева, Матакова, Милићан, Суликова, Рјечин, Тргова, Бара, Речић, Слапац, Цигуљин, Јастов и реке: Итица, Вирага, — дан: Verr, Врага — д. Aurach Вила, Салца, Чубара, Рота, Велина, Луг, Буда, Ветрова, Луганова, Паженца, Ишанишка. Сам дан. Салцбург звао је се Салцкова, а Ратисбона, Радопана. У Тирингији још и данас једна река носи име Sarbecz, Ludvigora и Slavica т. ј. Србач, Љутогора и Славица. Баба планина — Babae montes од куда је прво постао Babenberga, па после тек дан. Бамберг. Утица р. Трубежа, Совача, Бјељак, Нартово, Мутово, Солца, Мачиха, Прама р. Брама, Варница, Бара, Морданова, Калчуга, Врница, Брента, Јаково, Баригин, Брег, Дверигово, Јастево, Рогово. У дан: Италији око Кома, налази се планина Црнова — Cernobio, и речица Брегија даље: Медвица, Дол, Мир, Стра, Мовата, Милица. У дан. венец: краљевству Сача р. Море, Славини — More di Schavani. Одера, Град: Медвак, Брента, Бурјан, Морана, Ливенца, Плава, Сила, Јара, Моречан, Баба, Мосорбо, Бабина, Тврђе, Малакера, Малагуња, Налега, а у Тиролској: Србоматра — Виндишматра, Брегенц, — Брег, Блуденц, Бреганица, Црнавац, Греден, Камина, Кладенац, Пештера, Мала, Клеш, Лапа, Ликача, Влтов. У Швајцарији још и дан дан: Виндиш, Градац, Кур, Полесје, Љес, Бјела, Белич, Беленец, Чернец, Дело, Луг, Луганац, Дубин, Кременице, Лужани, Копина, Замолић, Меч, Руденец, Даледи, Хорванта, Веспровац, Ташна, Висоја, Ставјач, Ветран, Просто, Куница, Полич,

Србашко, Мутенец, Бруспи, Зелин, Црлице, Неслов, Паслов, Костнице. у Баварији још и ова: Виден, Бидач, Видо, Бранебург, Бурин, Крајбург, Дољнич, Кућа, Мир, Глерић, Глон, Лек, Планеч, Требић, Трезвић, Горић, Дражинић и т. д. Ово још јасније тврди типографија Слав: у Тибингену, која је око 1550 год. печатала књиге на Славенском језику око чега је се трудио пастор Трубер из Кемптена у Старој Србολехији, и био обећао ове превести: „на Хрватски језик на ком — по мишљењу његовом — говоре Далматинци, Бошњаци и Срби „чак до Цариграда".

10. Енети, или Венети, Венди млогољудно српско племе. Ово је за се састављало одвојену и осебну државицу, која је дуго трајала. О свим побројаним племенима како у Малој — Азији тако и у Италији, као и о срп. племенима на дан. Српском, сада тако званом Балканском, Тропољу, која ће се побројати, Г. Гиљфердинг у свом делу: „Древ: Пер, Истор. Слав:" прештампаном из Весника Европе 18.8 године — држи да су то била племена, којих видимо остатке у дан Шкипима и Власима. Цел и правац Г. Гиљфердинга јасније се још види у „Писма об историји Сербов и Болгар" у којима хоће на силу бога: све Србе, и остала српска племена да побугари, мешајући непрестано и бркајући српска племена покорена Хуно-Финском расом Бугара и Авара са племенима ових хуно-турских чорда и иноплеменика. У целом том његовом делцу, или боље пропагандској брошуруци, јасно се види политика и њени назори, о којој ћемо кад доспемо прозборити, а сада је доста да кажемо: да се том књижицом циља на уједињење свију слав: племена у један огроман колос — руски, па се ради тога изврћу научне ствари и од науке гради карикатура и грдило само да се постигну политичке цели. Овде се заборавља: да политика иде својим путем, а наука својим, и да није следство неслагања политичких цели са науком, да се ове немогу постићи. Зар стара српска, а сада славенска племена, немогу основати једно цело славенско спољно укупно, и међу собом унутра раздељено тело под дан: именима својим, него им ваља примати име Арији, — љубазни, и т. д. и још које друго кад је то име парско и управо немачких народа? Зар вајно спољно славен: племена уједињење неможе у свом језику наћи за се име, но

му треба туђе недоносче? И сувише смо на себи носили туђинштине. Нек јој је једном крај! Зар да се постигну политичне цели оних који и ноћу сањају о уништењу имена Срба треба нам сада да се најпре прозоветмо Персо-Немцима, па онда по милости тек таквих научењака да добијемо име Руса? Ту нема науке, нема братства, нема љубави, нема срдачности, нема правде и начела, кад се непрестано утамањују Срби у Правој — Старој - Србији Маћедонији, Албанијама и т. д. а натура се свуда и на сваком месту бугаризам? Мисли ли се да смо ми марва и стока, која ништа невиди и незна; мисли ли се икада о нашој љубави правој, о нашем правом братству, којег имамо спрам нашег братског народа руског, спрам његове огромне и славне државе, спрам његова великог и Белог Цара, што све опевамо и у нашим народним песмама, умећући их одма после Бога и његових светих, — спрам свега што је руско по крви и души, и не ће ли се тим неправедљивостима довести до тога: да се поколебамо у томе и да непостанемо, узинат, који у Срба подпуно влада, још једна Пруска и Ђерманија у место на Лаби и Рајни на Дунаву и Сави, у место на Балтијском и Немачком на Јадранском и Јонском мору и т. д? Хоће ли се спрам нас сада овде то што бијаху Пољаци спрам ђерманских Срба; хоће ли се од браће и пријатеља најрођеније, најверније и искреније браће, своје или се хоћу туђини и не своји? На ово нека одговоре сви они који досада раде и раде: „да се распростре народност Волошско Руска — Бугарска — на рачун српске и т. д. Ми остављамо овде и г. Гиљфердинга и његове присталице, уздајући се подпуно у високу и мудру владу, у свестан и братски нам народ руски, да ће већ једном погледати на нас не као: на Пољаке и Дајчере, Немце и Тевтоне, враге и угњетатеље Болгарске; но као на браћу и праве пријатеље, које баш сви угњатавају и гоне, утамањују и упропашћавају са нихова добра срца, немарљивости и лакомислености, са изкрености и простодушја. Нама небеше место да се удаљавамо од предмета; потомство ће имати места да нас осуђује за ово но кад разбере наше стање, држимо да ће нас оправдати. А ништа му друго за ово нетреба но да прогледа све дан: списе па да се увери: да Срба и нема више, — по мишљењу ових — до овде у Србији, Босни и Ерцеговини. Ето, овде је

Србија, овде царевина бивша наша, овде Патријаршија, овде престолнице наше, овде народ онај, што све то створи и изгуби. Једном речју: овде је све и сва, а чим пређете границу дан. кнежевине, тамо? . . . тамо су: Болгари и у Самокову и Нишу, и Пироту и Пећи, и Призрену и Дибра, и Ориду и Прилипу, и у Битољу и Костуру, и у Радовићу и Петрићу, и у Скопљу и Велесу, и у Куманову и у Врани, и Штипу и Берковцуг, и т. д. То је све Болгарско: и вера и народ, и језик и црква, и обичаји и земља, и задужбине целе и разорене, и свеци и несвеци, и умови и тела, и реке и планине. Све је то Болгарија и Болгарска, нема нигде и ништа српског. Што ово говоре Турци и други туђини они бар имају својих рачуна, а што нека наша назови браћа чине неразумемо премда сами мисле да имају рачуна, али се варају, јер: они под именом неких рачуна стварају збрке и нерачуне, који ће за нас бити хрђави, а и за њих не најбољи, кад се већ једном отуђимо и пропаднемо. Но доста, нека иду те мисли, те несреће, нека нам се непозлеђују ране и од свога најрођенијег и по телу и души; те и прелазимо на прошло наше. — Прича се: да су се Енети, или Венети, Венди, населили у Италији после пада Троје. Сви су туђини и најстарији писаоци говорили и писали о овоме, но г. Гиљфердинг их побија. Скимон Хиоски говорећи о Венетима напомиње, да су имали 40. градова, а не побројава их. А да су они један и исти народ са Енетима мало — азијским, Брезима, Тројанцима, Пафлагонцима и т. д. јемчи нам тај исти Схимне Хиоски, који вели: „Henetorum vero quinquaginta urbes in illo sitae ad intimam partem. Duos transgressos esse aiunt, ex Paphlagonum regione habitasque circa Adriam. Heneti finitimi sunt Thraces, Jistri dicti" etc. — Они су од вајкада заузимали сво дан: тако звано млетачко краљевство, и преко овога — колико долази — од Алпијских планина па до реке Пада и од Јадранског мора па до Истрије и Гардског језера. На њих су нападали разни народи и то од прилике, на 400 год. пре Христа Гали, на 303 Шпартанци а 186 год. пре Христа су их били већ сасвим покорели Римљани. Међу градовима најзнатнији је био: Патавија, Спина, Алтинум, Адрија дан: Атри, Белуна, Вечета, Град, Видна, — Видин, Видена Целина, Равена. Падва река, а у ову су се сливале: Треба, Тара, Штира, Ти-

чина, и даље реке: Плава, Боденка, Сила, Медвак, Натиса, Тура, Ливена, Залив тако звани код Равене Ватрена. „Vatreni dicitur“ вели Плиније, Срем обл: и т. д. Да су одиста свуда туда живила чиста српска племена, као и по свој дан. Аустријској царевини, ми ћемо, колико нам време и место допушта, ниже навести доказе, а сада овде стављамо само још нека имена места и т. д. која су била чиста српска у свој дан. Аустрији и која су ту од искони и до доласка и покорења Римљанима и осталих, скоро и до данас остала. Тако у: — Tabula Jtineraria Peutingeriana — Поштанској таблици састављеној око 150 и неколико год. после Христа — и у Tabula Jtin: Antonini — Путопис — у, који указује на све путове римске импер. у 4 веку — можемо их најбоље видити какви су народи живили у Ст. Винделикији — Србολехији — Норици, Крајини, Венецији, Панонији, Рашкој и т. д. 1. Пут у Рашкој или Рацији, Рецији и Винделикији. Ту се налазе ови градови: Кура, Међа, Клуннја — Клонија, Бреганција, долази од брег, Таргент на месту дан: Lindau, а долази од трг, тржиште и т. д. Касилака, Вјака, Новоје, Рапа, Августа Винделикорум, при уливу Врта у Лех, Домаша град Лехића, Августа на Србολехији била је зато основана, да заграђује пут нападају немачких племена у бивше српске, а тада римске области. Нова на р: Леки дан. Lechfeld — т. ј. поље Лекића — Ободјак на р: Ковељку, Скорбља, Чарнић, од черни, црни итд. Вељедена, а даље по Дунаву: Виндониша, Србониша и т. д. Бригопана на р. Брежици, Самолука, Септемјаци, Лозодика, Међана — Mediana, Лејнача, Биричана — Biricjana, Ветањана, Драчвина, од драти борити се, Вјана, или Вјена и Пањана, Радостпана — Radospana, Сербидора, — Serviodura, Радопана, Вељача, Труса, Веска, веска, вес село — Братанана — Bratanana, Изинишча, Бедајо, Ведако. У Крајини: Литана, Лончиум, Сетата, Јавор, — дан. Салцбург, Лачјака, Трголапа, Овилаба, Овилава, Јовача, Станако, Ловјача, Наморе — Namore — Трићисама, т. ј. Тријдисама, Комагена, Виндобона — дан. Беч. Кроз Норик од југа к сјеверу: Ларић — Larix, Сијантика, Вируна, Сироте, Жаботинка, Овилаба, Кукале, Гравјаци, Упела, Белидрум — Biliandrum, Пучина, Милета — име лица — Сербјано т. ј. Србјани, Веруга, Јасиница, Залога. И даље по другим местима:

Сава р. Морава, Мокра, Мана, Треба, Кора, Медула, Болеч — Boles, Камена, Кремена, Матуша, и т. д.

3. Српска племена у данашњој Аустриској, Турској и Грчкој држави.

Више смо напоменули места, украј бив. римских путовп, која су у то доба носила чиста српска имена, а сада нам остаје да напоменемо племена српска живећа у горепоменутим земљама. Но пре него што пређемо на саму ову ствар ваља нам казати како су се административно и политично делиле те земље. Тако почињемо:

а. Илирија — Illyria, а чешће Illyricum. Под овим именом у разна времена разан је се простор земаља урачунавао. Но обичне и најприродније су јој границе биле почев од дан. венецианског краљевства и извора Саве, па Савом до утока Дрине у ову; даље Дрином, потом Барањом Ибром, у Косуву и даље идући на Призрен и Шар планину, као границама, од Тривалије и Пелагоније; даље планином Равном и Струшским језером до на реку Бистрицу и утока њена у Кара-су; а одавде до Пинда планином, и од Пинда границама дан. грч. краљевства до заливи Арте. Цео дакле простор тај, међу поменутом пругом и Јандранским морем, са острвима, звао је се, скоро увек Илирном, у коју дакле спадају: Истрија, део Крајине, Штајерске, Хорутанске, Хрватске, Славоније, цела Далмација, Босна, Ерцеговина, Црна Гора, тако звана сада Албанија и Епир, део Праве—Старе — Србије, са својим деловима Дарданије и тако зване Пеоније. Бивало је да је се Илирија рачунала чак и до Цариграда, а бивало је да је скраћивана и то: до Авлоне, или Полоне, па до Драча, до Скадра и напоследку да је се ограничавала самом Босном и т. д. Први је Филип Маћедонски, покоривши Орид у Илирији, ову од Драча па наниже урачунао у Маћедонију и тако је скратио. Овај комад Илирије доцније се прозове и Грчком, Илирном а горњи „Независном Илирном или Варварском.“ У независној, или варварској, били су градови: Metul у Јапидији на дан. Јулијским Алпима. При освојењу овог града Император Август био је рањен. Jadera — Јадар у

Либурнији, у време Клавдије покорен и засељен римском населбином. Scardona, — Скардона, данас још се виде развалине на реци Ћерки, или старом Тицији. Трогир т. ј. Трогор — дан: Трава, Салона где је живио импер: Диоклециан; Норона на реци истог имена, место пребивања римског судског савета. Далма, или Долма — Долама, на реци Нарони. Њега је Сципио Назика покорио и разорио. Епидавра, или дан. Дубровник — Рагуза, и Скадар — Скорда, столица цара Генције рим: сајузника.

У Грчкој, или зависној Илирији били су градови: Драч — Dyrrhachium а пре Epidamnus — у ком су Римљани населили Корцирјане. Он је био војено пристаниште римско, кроз које су увозили војску, на овај српски тропољ, а извозили из ових земаља робље и богатство. Од њега, па Ориду и даље, ишао је римски пут начичкан градовима и тврђавама. Он је увек био дебљији крај клина, који је укуциван у сред срца српског народа; те га тако делно на две половине, слабио и утамањивао. У новијој Паметарници српској, а имено од 8 и 9. века, кад Срби ослабише, источни Римљани, или као што их зовемо Грци, увек су старали сé да га заузму и отму од ослабелих Срба; те су туда насељавали из Епира Шкипе и слабили Србе. Ово су чинили и Венецијанци са Скадром и т. д. Одтуда је та маса Шкипска у чистој и најјезговитиој, првобитној и најстаријој земљи српској, која се зваше за владе Дрвенаровића „Дедином, Црвеном Хрватском, Горњом Далмацином или Приморје," а за време владе Немањића „Очином, а још доцније Зетом." Полонија — Apollonia или дан. Авлона — из које су такође Римљана основали војени пут под именом Via Egnatia или Jgnatia у Рашку или Тракију стару. Албанопољ — Београд Арнаут — од ког се после цела земља прозове Албанија или Лабија т. ј. Бела земља, у којој живе бели људи, а не загасито црни и етиопске расе Грци и Римљана. Даље Орид и остали градови, које покориште које Римљани, а које опет пре ових Маћедонци, или Шкипи и Елини, или Грци. Као што смо више споменули у Илирију спадао је Епир или земља од ниже Авлоне међу планином Пиндом или Тесалиом међу морем и дан. грчким краљевством; но он је се од вајкада одвоио од Илирије и са-

ставио за се одвојену државицу, која је се одликовала и народношћу својом Шкипитарском.

б. Ми смо више напоменули о Рашкој Србији на дан. Алпијским планинама и како их покорише Римљани, а сада нам ипак остаје да кажемо, још коју о Рашанима Алпијским, које тако назива и Дионизије Галикорнански — Rhaesenae — Рашка је се почињала западно од Венетске државе, језера Беначе, Ларуса и Врбане, па све до Апенинских Алпа. Даље овим сјеверно и од извора Дунава па све овим до утока реке Енуса у овај, којом је се делила од Норике. Градови су били: Ушћела дан. Домо, д. Осуља у Савоји, Билицион дан. Беличана, Кијевана, Тероли дан. Тирол, Тридент д. Трисент, на реци Атечису. Хуни, под Атилом, униште овде римску населбину. Курија дан. Коар на Рајни, Велдидена дан. Вилтен, Мост Енски, дан. Инспрук, Сабио, или Србио дан. монастир Севен у епископији брискенској у Тиролској. Осим многих река знатан је Вид и Лех и т. д.

в. Норика је била земља међу Рашком, Дунавом до ниже Беча, Венетским краљевством и горњом Панонијом. Градови су били и то на Дунаву: Бајодура, при утоку Ена дан: Инштадт основана ради заштите Боја од Маркомана, од којих је — првих — и постала дан: Баварија. Овилабис дан. Велс, на реци Травни. Овде је била знатна римска населбина под именом: „Colonia Avrelia Antoniniana" Лаврак дан: Лорх, ући су се населили Римљани у време импер: Аврелиана, де им је и флота дунавска становала. Њега су разорили у 6 веку Авари. Цетиум — Цетиња — дан. Сент — Пелтен. Јувавија дан. Салцбург, Соља Флавијева дан: Солфелд, Вирун дан. Фолмаркт и Целеја дан. Цилеј у Штирији.

г. Панонија, или земља Папа, Господе, заватала је цео простор почев сјеверно од Норике, међу реком Савом до утока ове у Дунав, и Дунавом од ниже Беча, па све амо до дан. Београда Делила је се на тако звану Горњу и Доњу Панонију. Градови су: Виндомина, дан. Беч, Карнун око дан. Петронела, Србарија д. Арабона, Стрида место рођења св. Јеронима дан: Сисак, Сегестика, Емона дан: Љубљана, Навтор, Брђана или Брегеција ниже мало од Комората на Дунаву. Овде је умрьо им: Велентин I. Аквинк

дан: Будим. У њему је 375 год. им. Валентин II извикан за цара. Акуминк дан. Варадин, Таурунум — Таврун — данашњи Земун, Сирмија код дан. Митровице, при утоку Бакуње у Саву најанајзнатније место. У њему је била прва патриаршија српских племена, која је доцније — у 6 веку — пренета у Митровицу на Косову, па у данашњи Ћустендил, у Прехвалу на Шари, из ове у Солун Београд код Орида, па у Орид и т. д. У овом граду умръо је и погребен Марко Аврелије 180 Клавдије II 270. родио је се Проб 232. ког су убили побуњени воіници због млогих послова око изсушивања ритова, а Максимијан Херкулес родио је се близу њега. У њему је рођен и Констанс II 317. и Грацијан 359 год. а разрушен је овај град у V веку такође Хунима. Будалија или Бубалија недалеко од Срема, или дан. Митровице знатан рођењем импер: Деција; Србалија знатан са победе одржане Константином великим над Лицинијем, незна му се место, неки држи да је наша Свилајева у окр: Шаб: Мирша дан. Осек и Сопана место рођења импер: Максимина, код дан. Петоцрквја — Fünfkirchen.

д. Србаљија — Тривалија — или прастара Србија граничила је се од запада Илирием, ноčев од Призрена и Шар планине па све до утока Дрине у Саву. Од сјевера Дунавом па до реке Вида Великог, а од истока Видом па до Балкана и јужно до дан. Црне Горе — Качаника и Шара планине. У њој су били градови: Сингидуним дан. Београд; Златогорск дана Смедерево, у ком је прва винова лоза, а за владе импер: Проба посађена; Марг на утоку Мораве у Дунав; Виминака, или Биминакум, неки држе да је Костолац, а неки дан. Видин; Таљатис или Талија дан: Градишка; Егеста код Трајановог моста; Ратарија на реци Србици, или дан. Цибрици. Због Дака овде је био двојни легион римски; Ниш место рођена им: Константина Великог; Улпијан дан. Коотендил. Јустинијан је овај град назвао Јустинијанија I. — Justiniania Prima, а Призрен II. — Justíniania Secunda - Скопље у ком је Регилијан управитељ над војскама илирским извикан за импер: по победи одржаној над Галијеном. Овај простор земље опет млоги зову Горњом Мизином; но под овим именом ваља разумети све земље од извора реке Рашке на дан: Балкану, па овим све даље овамо захватајући дан. Софију и друге земље.

е. Долња Мизија, у овој су, вели се, од искони живили Срби или Србаља. Она се простире од реке Вида па све до угока Дунава у Црно Море, и од Дунава па до Балкана. Градови су Осек — Oescus — главни град Србаља; Никопољ основан Трајаном; Доростељ дан. Силистрија а некадашња и права престолница до Симеуна бугарских царева, са столицом патриарха бугарског. Егпс дан. Исакци, овде је Дарије цар Парсијски направно мост преко Дунава, преко ког му је војска пролазила у Скитију; Истрополис, или Истр. дан. Ћустенце. На Цр. Мору: Томи дан. Баба, или Томисвар; Калатис дан: Мангалија; Одеса дан. Варна, Круна, а доцније Дионизиус близу дан. Варне.

ж. Под именом Дакије разуме се земља од Дунава сјеверу па чак до Герцингских шума и т. д. што ћемо ниже навести; но најобичније подразумевају дан. Румунију, Бесарабију Седмоградију и т. д. Што се градова тиче, такође ћемо и о њима доцније више говорити.

з, Рашком, или Трацином, обично је звата земља почев од Кавале дан: па право југоистоку на реку Нишаву стару, а дан. Карасу. Од ове на Доспатске планине, а са ових на Балкан и овим до Црнога Мора и Мале Азије. Од јута Рашку омива Јегејско Море. Но, као што смо више казали, она је се простирала од Црног и Јегејског мора па до Дунава и од Старе планине и Курбетске па до Босфора. Градови су јој: 1. Месемврија 2. Аполонија 3. Византија дан. Цариград, 4. Перинт, а прећашња. Мигдонија, 5. Лизимахија, 6. Сест спрам Абида, на азијској страни, 7. Кардија са гробницом Хели, од куда су Хелини добили име, 8 Дариск на Ибру или дан: Марици, 9. Абдера и 10. Скоптесиле спрам острва Тасо. 11. Трајавопољ, на Ибру или Марици 12. Плотинопољ на Ибру, 13. Адрианопољ, а прије Орестиада, добио је име од им: Адриана, који га је обновио — дан. Једрена — 14. Филипопољ, осно- Филипом Мак: такође на Ибру, а Римљани га назову Тропланинским — Trimontium.

и. Маћедонија, којој име, као обично, Грци доводе од Македона унука Девкалионова, имала је у разна времена и разне границе. Тако у време Филипа њој је придружена тако звана Пеонија — Пелагонија — Дарданија, или јужни окрајци некадашње Србије, а садање турске сјеверне покрајине Маћедоније,

а по некад тако зване и Уруминлије, а наше садање турске или за разлику од ове тако зване Старе, а боље и правилније Праве Србије. Но најстарије највернije и праве границе њене иду од утока р. Саламврије па средином Олимпа, од ког сјеверна стр: припада Тесалији, а јужна Маћедонији; одавде право међу језером Острово и Тахово иде на више у висину до спрам језера Охридског ниже варошице Градишке, од које иду јој границе право истоку до планине Орбелуса. Од овог спуштају се право до спрам Кавале, а од ове, не дошав до мора, иду право западу до Струмице са изливом које и сама допире до мора. Сав горњи простор са градовима: Битољом, Костуром, Крушевом, Прилипом, Градишком, Радовићем, Штипом, Велесом Скопљем и т. д. припада старој Дарданији старијој још Пеонији, или јужним окрајинама Праве Србије. Ова имена давана су овој покрајини у разна времена, по народима у њима ст њујућим. Градови су јој били, истоку од Вардара: Кренида, о. Филипа назван Филипи, знатан што га је подигао Филип са својих златних рудника и са одржане битке Октавианом и Антонијем над Брутом и Касиом. Но најзнатнији је с тога, што је сам Апостол Павле писао посланија своја његовим становницима, од куда је и постала у српском народу бивша, а сада пропала, секта Павликијана; јер су се српска племена ту одма и у времена апостолска, крстила. Амфиљ, на Струмици, граничнн град међу Рашком и Маћедонином, Стагира на обали Стрменице или Стрмице место рођења Философа и ритора Аристотела; Акант знатан са Ксерксовог канала на полуострву Акти; Торона, Олинт, Потидеја, знатна с тога, што ју је Филип по освојењу од атинске републике разорио; Халкода, Терма, а после названа Тесалоника — дан. Солун — тобож с тога што га је Тесалија освоила. Но да су оба та имена измишљотине грчке, кои су се у тима особито одликовали, и да је се од искони звао Солун, сведоче посланице Апостола Павла, који га зове Солуном, а његове становнике Солуњанима. Дији приморски град; Пидна, а доцније Хитран, знатан што је у њему уморена Олимпиада мати Александра Вел: по заповести Касандра и што је ту пропао 585 год. по Хр: последњи цар. Персеј; Метона знатна с тога што ју је Филип по освојењу разорио с тога, што су му при јуришу избили десно око. Пела столица

Филипова и место рођења Александра Великог; Едеса престолница македонских царева до Филипа, после гробница ових и место Филиповог убиства.

к. Пеоније или под владаоцима српским Дарданије т. ј. најглавнијег дела као што је се звао Праве Србије границе казали смо, а и обширније ћемо ниже казати, сада само наводимо: да јој је главни град био Белагуња — Pelagonia, Pelagona — садање развалине у Правој — Ст. — Србији. Име јој незначи ништа друго до: бели гуњ, као што га Шкипи зову: „Мпелагуни и Мпелагона."

Оволико што се тиче старих земаља напоменусмо само зато: да се по политичким и непрестаним појединих шарлатана својевољним ширењем и сужавањем граница побројаних земаља небркају појмови о њима и тиме да се неправе заплети и замршаји. Ми нисмо напоменули границе данас чистих грчких земаља, као: Тесалије, које је име измишљено новијим Грцима, а у старо време она је се звала Ливадија, дакле опет српским језиком, а то значи: да су и у њој српски племена живила; Епира, Акарнаније и т. д. у којима негда становаше српски народ, па се прели које у Шкипе, а које у Грке и т. д. Ми би их могли навести, ама која војда кад су за српство и укупно садање славенство већ одавно пропале. Но да би се наша ствар још боље обистинила, сведоче ова имена места, градова и т. д. т. ј. да су Срби пре Елина у њима живили, а која најстарији Елини, или колонисте египатске, по доласку у ове српске земље, задржаше у употреби. Ми ћемо само она навести, која имају корена у српском језику, остављајући остала, као и она: за која би се посумњало да су српска. Тако: Орић — Oricum, Палеста — Palaeste, Бутра — Buthrorum, Никопољ — од Ићи нацати и поље — Додона Олимп, или Липа, Липјак пл. Оса пл. Пена р. — Peneus *Πηνειος*, Мелибеја — од Мели, мелки, мали Moelibea — Погази на заливу истог имена — од По и газ, газити преко воде прелазити — Мала — Malea — на реци Спери Спери — Sperhea, Трач — Trachys, Ламија — од лам, мали срндић, кошутче Лариса — од лар, ларчик, скрињица и завршетка иса иза — Инах, Ина р. — Inachus, Кранија, или Храна пл: — Crania Страт гр: — Stratus од стратити, сатарити, изгубити — Ликорма — од лик свет, скуп лица и орма прибор овом, а

можда је и Ликодра, па су је Елини онако изврнули. Калидон — Calydon, Ликирна, Ликореја пл. Парнас пл. — од парити у ваздуху лебдити, Крриса — миш — Копајис јез. Левадија — Платеја, Атика — од ата отац, Рамње, — Rhamnus, Алопека место рођења Сократова, Микена или Мичена — Мусепае, Тречан, или Трезен — Traezen, Грмиона — Hermiona, Немеја — Nemea, Карија — Caryae, Селозија, или Слазија, Неда — Neda р: Анданија, Мешена — Messene, Пила — Pylos Самић — Samicum, Счил, или Чил — Scyllus, Селина р. — Selinus, Силена — Cyllene, Дима, Палеа, Пирена, Паланција — Pallantium, Карин, Ида пл: Горчина — Gortina Пара, Тера, Саламин, Мелита и т: — Вид. земљоп. из древ.. свјета из раз. источ: н. пр. Алек. Брута II СП. 1828 год. — Остаје нам да прегледамо сама племена, која су некада живила у свим гореказаним земљама:

1. Рашани, или Раци — *Ορηκον* — племе најмлогољудније, бар после Инђијанаца, на свету и од искони живеће у свој бившој Рашкој, која је се простирала од Дунава до реке Пјен е у Грчкој; од Црног до Јегејског и Јадранског мора. Дакле у време Омирова Рашка је захватала све земље дан. српског Тропоља па и сама Елада и Грчка била је засељена Расима, шта више и у самој Атики живили су Раси или Рашани. Одтуда је Иридот могао рећи оно што смо напред споменули, а Јорнанд опет за Србе под именом Винида: да су врло млогољудни; да се састоје из разних племена, која носе помесна имена, на којима живе; но да су сви „Sclavini" Тако је дакле био народ српски млогољудан и одтуда се само може протумачити Рашка Алпјиски, ова овде, као и остале.

2. Мизи, под овим именом Грци су разумевали: Србаље Тривале -- Гете, Даке, Дардане и т. д. Ми смо раније казали: да се неслажемо са млогима, да су Мизи били мужеви; но да је то име измишљено и натурено неким српским племенима од стране Грка, као и име Пелазга. Као што смо рекли под именом Миза разумевају се сви становници дан. српског Тропоља, ван у Македонији, Рашкој, или Трацији и Илирији.

3. Брежани, Брегићи, Брђани — Горци Breges, Briges, Brygi, Brysas и т. д. такође племе срп. народа. Овај назив горе планине брда и т. д. брегом, само је се у данашњом српском на-

роду сачувао, а у осталих сидањих слав: племена не. Ово српско племе како овде у дан. срп: Тропољу, тако исто у данашњих слав. племена земљама живило је увек само по бреговима и врлетима, са којих је тако и прозвано. С тога видимо их око Драча, у дан. Турској Србији, по планинама, на Алпима и по другим врлетним странама. Од ових и данас су се у нас сачувала Брда у Васојевићима, Брсјаци у јужним крајевима Праве — Ст: Србије скоро опет, ако не око Драче, јер се ту на жалост пошкипише, а оно око планина и на планима Крчену, Плашкавици, Лајници и т. д. огранцима Шара. Једном речју и данас се сви становници по брдима са јужне стране Шара зову Брсјаци т: ј. Брђани, брски, или брцски, од куд је скраћено брсјак, као и од невесте неста, рукави рукаји, и т. д. Овде је писме *д* најпре прешло у *и* као и у дан: јужном наречју нашем, а после у *с*. Бива почешће да се каже господин, госпоцски па и госпоски од куда е и реч госа госки, место господ госпоски или господски постала. Напротив у тим се истим земљама по равницама сви и данас зову Пољани, Пољаци и т. д. од поља. Г. Верковић тумачи ово име другчије и доводи га од брз. То тумачење као и произвођење од неког Монголо-фино-турског народа нема места и оно се може само однети на г. Верковића и његову филолошку мудрост. Грци су ове Бреге, или Брђане, звали још и Orestes т. ј. брђанима. горцима. У исту врсту спадају и Coralli или Горали, Горци, Горштаци, Горани, који су по Страбону живили на Балкану, а у првом веку по Христу Овидије у својој Понтијској Елегији описује их око Тома града, близу дан. Дунава. Као најмањи део Брега, Брегиња живи и данас; — но сасвим пошкиљени, ван типа и више од половине српских речи, као и свију обичаја једних и истих са Србима — шкипско племе Брегиљи на Немеричким планинама у Албанији и на Бегудетским — Брекудетским — на граници дан: грч: краљевства. Од овог се пружају приморјем чак до дан. Авлоне. Из овог су племена тако зване Сулиоте, или Славоте, далеко чувене са своје храбрости и јунаштва. Где год ови живе и данас им се сва места зову чистим српским именима. Они се такође деле на млога племена, које нам недопушта мали простор побројавати. Горани, Горанићи и данас живе у Прав. Србији у Пећској

нахији, а нарочито у Васојевићима, што опет показује оно исто што и Брђани или Брда. У средњој дан. Албанији Неманића Зети, а Дрвенаровића Дедини, Црвеној Хрватској, Горњој Далмацији, или Приморју, живи и данас племе једно Горани, које се шкипски зове Гаш, а језик гашским или горанским. Осим типа и више српских, но тако званих шкипских речи у језику ништа више није ово племе сачувало српског. Остало му је још поштење и образ којим се од осталих Шкипа још и данас одликује. Од њих су постали и данашњи Крушмали или Кршмали, т. ј. кршогори; јер мал значи гора планина на шкипском језику. Гаш у дан. Турској Србији славе св. Петку, а племе православно и дан данашњи муче и приморавају да прими другог свеца; јер их ови, славећи с њима заједно, опомињу на некадашњу бившу њихову народност српску, веру и језик, којим и данас више; но шкипски говоре. У другим приликама помажу свом племену оставшем, као Срби правосл: због сродства. У горње Горане урачунавају се и дан: мања тако звана сада Шкипска; ио управо пошкипљена и још и данас нека скоро чиста српска племена, само са вером мухамеданском а имено: Солп, Мавричи, Шала, Шоша и Хати, који се још ненаучише шкипски; него и дан: данашњи говоре српски. Шаља племе слави и дан. св. Аранђела и говори још и данас скоро сасвим српски. Солп, или Слб. т. ј. Срб слави св. Аранђела, а Шоше св. Враче и више их је још и дан данашњи православних или Срба, него Мухамеданаца, или тако званих Арнаута. Даље Мрконићи, који осим српског језика и незнају други. А негледајући на свој мухамеданизам и дан данашњи још врше, као и сви остали, многе српске обреде и то н. пр. сви славе св. Димитрију, по чему се православни у пећској и осталим нахијама у Турској Србији још и данас зову Митровићи; носе крста, или преслављују, а ови Мрконићи и Мрконићи носе још и барјаке црквене заоставше од старине, на којима су: крстови, оцила, свеци, сунца, звезде и остало, и ове им све ствари баш ништа несметају и не вређају им мухамеданизам. Они живе од Скадарског језера па до мора и од Црне Горе па до Бојане. Ови, као и Хотњани, Сопотнићи, Краснићи, Битичани, Гашњани, Крснићани и т. д. који живе са оне стране Црног Дрина, а говоре колико српски, толико тројином шкипски, славе

многе свеце и т. д. Горанском племену у турској Србији припадају и Крстенићи, који имају преко 2000 пушака, а живе око Плаве, међу Рожајем и Бераном, и негледајући што су Мухамеданци и што су скоро сасвим изгубили свој језик, опет признају од неког доба, за свог врховног господара кнеза црногорског. Ово племе зове се тако у Шкипа и Турака, а у Срба — т. ј. православних — Његушко и Дробњачко. Оно слави св. Ђурђа, којег слику предаје својим млађим појасевима. Васојевићи пошкипљени и потурчени славе св. Александра, који пада 30. Августа, а Хришћани, осим овога, славе још и св. Саву. Тако Херцеговчићи, потурице у Никшићу, славе св. Ђорђа, Пипери — потурице св. Аранђела. Кучи потурице св. Николу, Феризовићи, потурице св. Луку, Груде — потурице — св. Николу, Цулуповићи св Аранђела, Хоте, Чевљани; или Озреновићи св. Аранђела. Сви ови говоре само српски језик. Племе Горана разпросгрто је и скоро по свој турској Србији по планинама, што баш и сведочи наше наводе; но и дан данашњи више их је православних но Мухамеданаца и Латина, више их говоре српски но шкипски, а сви имају једне и исте обичаје у свему и свачему и сви су грана једног и истог народа српског. Њих праве Шкипе обично зову Љумљан, а они сами православне, или Србе, зову Митровчани за разлику од себе, као Горана. Но осим овога у дан. тако званој турске Србије Црној Гори више Скопља налазе се развалине од града Горана испод којих је село српско тако звано Горане. — Овим племенима ваља додати и плинијеве Gurescae, или Гориће, живше по свим бреговима Дарданије и Маћедоније. Данашњи тако звани Голак, или Горак, и Голап, који живе по целом Косову, Риланској, Приштинској и другим нахијама и који говоре, као и сви досада побројани у Горњој тако званој дан. Албанији, или старој Зети, Црвеној Хрватској и т. д. — више српски, но шкипски, а има их који незнаду ни речице шкипски. Тако исто тако звано племе Лаб или Лап, које махом живи по косовским равницима — а оба та племена до данашњих наших јужних граница — више српски, но шкипски говоре. Обичаји, тип и све им је једно и исто са Србима, само их је од ових вера, а са овом и равноправност са Османлијама учинила да се, као деле од Срба, или тужне и чемерне раје турске, која је као и животиња и ствари, савршено

безправна, по Корану и милости европске дипломације. Први славе св. Ђурђа и Аранђела, а други св. Николу и Илију; али како су на великом простору славе и друге свеце.

4. Лелићи, или Лелеги, по Страбону живили су по свој дан. Грчкој, Акарнанији, Етолији, Локриди, Виотији близу Мегаре и Левкади. Један део Мореје звао је се Лелегија, или Лехија, а старешина им је се звао Љељ — Lelex, — а син му Полкан — Polykaon у ког је жена била кћи Триопа. У Левкадских Љелића био је чувени Тјелебој са својих 27 синова, од ког је постало особито племе Тјелебоји, које је познато са своих разбоја. Дионизије Галикарнански сведочи: да су од овог племена постали доцнији грчки Етоли и Локри. Овом племену припадају и Лекићи. Млога племена и породице, како српске, тако и арнаутске, које се и данас зову Леки, Лекпћи но ови су доцнији досељеници српског народа из Ђерманије и Лужичких Србија. Лека има међу дај. Шкипима највише, међу којима су и пок. Биб Доде у даљенији неки рођаци и својте. До ових живили су тако звани Курићи или Кори, за које Страбон вели: да су живили близу Олимпа у Тесалији, о чему сведочи и тако звана Karitza или Корица, Корча.

5. Племе Kebreni — Срби, Србени или Сербрени — живили су по Страбону у дан. Трацији, или Рашкој око реке Аризбе. Севкри, или опет по нашем Серби — Срби по Иродоту не само да су населили сву стару Рашку; него су се разпросгрли по свом дан. Тропољу српском и дошли чак до реке Пене у сјеверној Грчкој. Племе Сарбе, или Србе, Срби — Satres — живило је, по Иродоту, на дан. планинама Родопским и Пангајским у Рашкој, где им је, на врху ових, био и храм бога Ваха, из ког су давали и изказивали пророштва осталим рашским племенима. Тако исто и племе Серберензес — Serberenses т. ј. Срби живили су у Рашкој око самог Дунава. Они су грчки писани Σερβερεις што значи Сербис или Срби, Србићи. Да сва та имена равно написана означавају једно и исто Срб. Србићи, Србин и т. д. јасан нам је доказ и у томе: што је скоро после 1500 и више-година, од овога, тако исто писао и Нестор Руски паметарист. Тако у његовом опису похода Олеговог на Цариград каже се у преводу: „Олег скупи млого Вар-

јага, Новгородаца, Туђина, Кривића, Мера, Древљана, Радимића, Вјатића, Пољана, Сјевер" — т. ј. Срба и т. д. Тек је Порфирођенит на 1400 год. од овог доба почео писати правилније и то: у место Satres, Ξεβερος, Sporates и т. д. Ξερβιων, т. ј. Срб, Србин, као што то осим осталога налазимо и у његову опису поданика руских кнежева до Монгола, као што је ово у преводу: „Руски кнежеви у Новембру одправљали су се са дружунама, из Кијева, у друге градове. Одправљали су се у земље ϑερβανων — Древљана — ϑρουγουβιτων — Драговића — Κριβιτςων — Криваћи — Σερβιων — Срба — — и ту проводили зиме узимајући данак од ових; но од Срба нема записано шта су узимали из чега се изводи: да им ови као и Козарским Каханима и нису били покорни. Тако се јасно види, да су Кијевци предложили козарској сабљи: „Меч обојуду остри," Древљани: „по черној куни", Радимићи: „по шљагу — т. ј. новац — а Сјеверјане, Срби, незна се шта. На основу овог оваквог писања хрђавог од туђине, који немогу ни написати ни изговорити име Срб, руске паметаристе непрестано патежу, па вели: да су то били Сјеверци, а не Срби и ако нележе сјеверу и најсјеверније од свију тадањих племена, која саставише Русију. Само један једини честити и поштени Вељтман узима ствар онако какова је. — Навод наш сведочи нам и Дион Касије, да је одприлике око 29. год. пре Христа, пошто је изагнао Бастаране из Рашке, Марко Крас. рим: војвода, ухватио млоге Србе и Мерде — ваљда Смерди — и свима заробљеницима изсекао руке. Но да баш немамо и овога, опет нам је јасан доказ о наведеном, толика оставша до данашњег дана имена места итд. у свој дан. Турској која носе имена Срб, Срба, Србића и т. д. а у која се ненаселише Срби у 5 и 7. веку. А да ово није од 5. 6 и 7. века по Христу, кад су н ови приливи Срба ђерманских дошли да утамањивану своју рођену браћу, у овим земљама, помогну и оснаже противу туђина, — то се само по себи разуме. Другчије нити је нити може бити; јер нема смисла: да какав народ, за своје силе и славе, за свог пуног и силног суштаствовања, надева имена местима, која сва скупа зове једним својим именом. Морају дакле бити племена, која опште народно и какво име носе, па ово и саобштавају својој месности; морају бити неки особити сталежи у једном народу, који своја имена дају месностима; напоследку мора бити нека особита љубав спрам тог имена па и

редкост његова; те да се оно надева месностима, и природно је: да мора бити нека особита свест о себи самом, те да се то своје, које припада општности, даје и надева месностима, које изчезавају и губе се у општем свом и свога укупног народа елементу. Ми ћемо само неке месности навести, које носе име Срб. Тако: Србљани у Епиру, Србана, и Србљана такође тамо. Србињан код Кустендила, Србкеј — т. ј. српско село код Самокова, Србин на Струми, Српско село више Орфана, Србица, на Алакмо́ну, Срби на заливу Воло, Срби у Фтиотиди, Србљанка у Коринту, Србани у Елади, Срби у Аркадији, Србина на Еубеји, Србота у Месенији, Србица такође тамо, Србејка у Лаконији, још једна Србица, такође тамо и т. д. — вид. Рус: Бјес: 10 1859 године Ово све, као и још 80. места Срб у Турској и Грчкој, јасно сведочи о станишту Срба у свима тим земљама још пре Христа и пре доласка Грка и Римљана, иначе ми немамо дата историјских, да су се кадгод Срби насели па целом дан: Балкону, а напротив баш у његовим гудурама видимо сачуван чисти тип српски и славенски, што га у Бугара сада тако званих подунавских, или око Дунава живећих, скоро сасвим нема, те и личе више на Монголе и Татаре но на Славене.

6. Паранићи — Paranitae, долали од *παρα* близу и около (но по нашем парити извијати вити се), и *ορος* планина — живило је по гудурама и провалиама свњу дарданских или јужне садање турске Србије, планинама, као што веле Плиније и Тит Ливије. У нас и дан: данашњих има Паранића, Параносића, Парезановића и т. д. као и места и села и по томе нема никаква места тумачењу туђем, које је увек произволно и на никаквој филолођији и лођици, основано.

7. Милинићи и Миличанићи — Myones, Mylones — живили су по свој данашњој Тесалији, а нешто и Епиру. Њих још и дан данашњи има преко 150.000 души, од којих једвали још 50.000 душа помало говоре српски, а остали су се сви које погрчили, које пошкипили и поцинцарили. Једини тако мали и незнатни „Гусинце," као одгранак од овог негда великог племена, и ако су потурчењаци, говоре још и дан данашњи врло мало

српски. Понајвише стањују око дан. тако зване планине Мичкела више Јанине. Ових Мија има које правосл: а које мухам: у дан. дибарској нахији око 32. села и сви говоре српски.

8. Племе Добрића и Добрета, по Иродоту и Плинију живило је у дан. Маћедонији и Рашкој. Они су знатни, као сајузници Аварских ханова што са овима још у 6. веку по Хрис: нападају на Солун, који неосвајају с тога што га св. Димитрије Солунски брани и заштићава. Одма до њих живили су Ситонићи, Лучани и Горићани — Sythones, Lyncestae et Gorynes, — као што веле, Страбон, Тит, Ливије и други, а Менандр, вели: да су они у 6. веку по Христу са 100.000 војника ударили на ослабелу Грчку сможђули је и тамо се населили. Ово је вбрка факта и неистина; јер су српска племена од искони тамо живила. У ред Доброта и Добрићи спадају и Драговићи — Dragovitae — који су такође војевали на Солун. Пошкипљене Доброте обично се зову Језерите и живе у дан: тако званој дебарској нахији у којој се и данас налази једна погловина, за коју причају, да је било езеро са кога се Доброте или Добрићи, Дебрићи зову Језерићи и Језерите. У њој је до скора био и један камени идол, ког су Инглизи однели. Народ га је поштовао, као и данас што поштује ту котловиност. Држи се, да је ту негоа живио неки змај, а у народа српског около тога места живећег, као у Јанчи, Тресанчи, Битуши, Раосоки, Требишту, Реци Мелничанима, Косоврасти, Лукову, Голом Брду, Речу, — кроз која села протиче река Радика, те се ти људи у нас зову Рекалијама — и данас се пева песма: „Али тотнит ал' се земља тресе,

Ил' се вали језеро Добретићско?" и т. д. а у њему воде ни од чуда. Одкуда дакле на 400 и више год: пре Христа да Иродот спомиње о овима, па ти опет да се на 500 и више год. после Христа налазе на једном и истом месту, као непријатељи, и душмани грчки, и одкуда је то: да они Иродотови нису Срби, а ови св. Димитрије Солунског да су Срби и варвари, нека нам одговоре паметариште, које су противног мишљења? Главно је нека нам одговоре фино-елинисте, филошкинисте и остали, који у свима овим народима волу да виде Тунгузе, Самоједе и остале, а само не Србе и славенска племена. Међу ове спада и наша Слависта г. Гиљфердинг, па да и

неспоминеш туђине, који вечно држе: да су се дан. славенска племена једног лепог јутра појавила, као печурке, у европском земљишту и да су они варвари, Турци, и бог те свети зна шта још нису. Скоро 100 милиона Славена никоше уједанпут?!!? Е то је диво и не диво, чудо и нечудо. Као бојаги зашто немогу нићи чак и у 5. веку па и у 8 и 12 по Христу, кад могу гливе и печурке да једног јутра освану онуда и на оним местима, о којима нигда и не сањаху? — Имена, Добрићи, Доброта и т. д. има тисућама и скору су сви још и дан данашњи српска ван нешто мало пошкипљених, потурчених, погрчених и поцинцарених. Нетреба нам ништа више до само да наведемо нашу Дьбарцу, Дабарцу, Деборцу у Правој — Ст. — Србији, која је у време св. Саве звата Дьбьр или по дан. изговору Дабар, у којој је била епископија прва међу осталих још 12. као што се вели: „тажее епископы и скепетники и діаконы и подіаконы и кысь слоужьбьнїи чинь“ разделио је и устроио како треба и како ваља, а сам митрополитски, или архиепископски чин поделио је, по месностима и ондашњим потребама земље, на 12. равних делова у то само у чистој срп. земљи, дајући им значај дванајесторице апостола, а сам је био први патриарх, или глава све српске цркве. Рекосмо патриарх, јер независаше ни од једног патриарха васионског. Што није и титулу патриарха носио, узрок је смиреност. Тај је се титула потпуно оличавали у речи „први архиепископ“, а осталих 12. српских митрополита били су други то јест другостепени архиепископи или митрополити. Први архиепископ свеједно значи што и патриарх. Неће бити згорег да наведемо на овом месту по реду и основане митрополије српске у чистој срп: земљи, у време светог Саве, из којих се може видети и тадањи простор српских земаља и деоба српске црквене управе, која је била само над народом српским. Тако нам дакле долази I „оу хлъмскон зємли оу Стонѣ, вь храмѣ прѣсвѣтыѣ Богородицѣ“. Столица је ове српске митрополије била у дан. Стагњу приморском далматинском граду. И данас још стоје огромне урвине и развалине од бив: срп. митрополије и митрополитских дворова и православне цркве св. Богородице, коју називају и св. Николе, ваљда од једног дела саборне цркве, посвећеног св. Николи 1. оу зѣтѣ діѡклитїнскомь помориоу вь храмѣ архистратига Михаила“. Скоро на средини пута између Драча и Леша у дан: Албанији,

а у самом приморју између села: Мојке, Ишма и Лађина, стоје и данас огромне и велике урвине од бив: српске митрополије, саборне цркве св. Аранђела и осталог. На урвинама ове цркве стоје и натписи који су старији од св. Саве, а на новијим грађевинама стоје и из доба светог Саве који нам геворе: да су од његова времена, т. ј. нашег св. Саве, које ћемо на свом месту и у делу којем припадају и навести. III „въ дьбрѣхь“ а то је данашња Дољња и Горња Дъбрца, Дьборца, Деборца а и Дабарца, као што се зову, и лежи око 4 часа, а неки веле и 5. од Орида идући истокосјеверу. Цео се предел зове још и „Место и град цар Владимир“ т. ј. град св. Владимира Јована, којег су мошти, код дан. Елбасана у Албанији, и у његовом сопственом монастиру. Ова је митрополија, у време нужди, и у турско тоба премештана и то: 1. под Балшићем Ђурђем, 7 часова одавде идући западу и преко Црног Дрима у дан. оридској нахији, а ниже села Боровеца, где и сада стоје огромне урвине од бив: града Ђурђевог и епискупије, или бискупије, којим се именом зове и цео околни предео, а и село једно мало „Бискупица“ и „Бискупица Ђурђа Баалшића.“ II одавде је пренета била у тако звани „Граждан“ сада урвине 5. часова сјеверу од дан. турске Дибре, па кад је и овај од Турака порушен, и насилно потурчен, као и сва садања дибарска нахија, под том обвезом: „да свака кућа плаћа год. Султану по 9. пара“, онда пошто Турци основаше дан: Дибру, пренесе се у ову, где се и данас находи и т. д. IV „оу Боудими ва храмѣ св. Геѡрьгїа“. Ова је митрополија била југу од дан: Корче у Правој Србији, за 2. часа хода, на окрајцима планине Бучина, или Будимља, где су и данас огромне и ужасне урвине и развалине од бивше српске митрополије, саборне цркве, бивше око овог, као и око свију поменутих, митрополија, града и т. д. V оу Расѣ въ храмѣ св. Апостоль.“ За нашу стару Рашку Грци причају да је била негде око дан. Разлога на источним окрајцима тако сада зване Старе Србије, између: Самокова, Татарпазарџика и планине Периндага, или старог Орбелуса. Али овде није била наша стара Раса, или Рашка; него је била на дан: Балкану и то на реци „Вопча Рашка“ или „Голема Рашка“ која се ниже Филипопоља улива у стари и тадањи Ибар, а садању нашу Марицу. И данас стоје огромне урвине и развалине од старе српске престол-

нице Рашке, где је садања турска варошица Илица на реци Рашкој, и за 2. часова југозападу од ове садање Илице и Лисе старосрпске престолнице рашких жупана и Немањине Рашке, близу села св. Апостол Павле, — стоје ужасно огромне урвине и развалине од старе српске митрополије Рашке, бив. саборне цркве, двораца, града око ових и т. д. Због ових урвина и цркве св. Апостола прозвано је и садање село ниже ових св: Павле а једна му се улица или махали вове „св. Петар". Да није Рашка дан. Нови Пазар, видеће се на свом месту. Осим случајно назване дан. Рашке и старе црквице св. Петра и Павла близу данашњег од Турака основаног „Ени Базар — а" — или срп. Новогпазара на место разореног срп: града и паланке „Трговишта" који лежи 2. часа југозападу од турског Новогпазара, који је чисти превод срп: стар: Трговишта, — стоје огромне урвине и развалине од града Рашке, код којег је сада и огромно арнаутско село, у скопљанској нахији, за 4. часа хода сјеверозападу уз Вардар од Скопља. Осим овог града Рашке, и села са тим истим именом, ту је и река Мала и Велика Рашке, које се уливају у Вардар. Кад неби била стара Рашка на горе назначеном месту у дан. Балканима, онда је приличније да је ова овде Рашка у Скопљанској нахији старосрпска престолнице, наших краљева и бив: великих Жунана, а не вајно и случајно названо местаице Рашка као дан турског Новогпазара и т: д: Али и ова овде, као и поменута случајно назвата код дан: тур: Новог Пазара Рашка да нису праве и старе престолнице српске јасно сведочи деоба великог жупанства Рашке, под срп: краљем Бодином у почетку XI века, на јужни део, великог жупанства рашкот који је дао жупану Вукану, а овај седео у Скопљу, и сјеверни, који је дао вел: Жуп: Марку или Стефану, а овај опет седео у дан: Нишу и т. д. Иначе како би ови седели у Скопљу и Нишу? VI „оу Хвостьнѣ оу Стоудєннцѣ" а ова је Студеница 5. часова право сјеверу од Пећи, а око 5½ југу од Новог Пазара. И данас стоје огромне урвине и развалине од ове митрополије. Ту је село Студеница, Река, која се улива у Исток, такође Студеница и т. д. Она је се звала, за разлику од Немањине дан. Студенице у кнежевини још и Стара, а и Мала, Студеница и т. д. VII „оу Прнзрѣнноу въ храмѣ св. Богородицы". Овај храм стои још и дан данашњи, али

је потурчен и зову га „Џума џими си“ т. ј. св. Петка џамија. VII „оу Градьчаници вь храмѣ Богородицы“. На место старе цркве св. Милутин краљ српски, — којег су св. мошти у Средцу, а сада тако званој Софији, која се тако прозва од цркве свете Ссфије, коју је ту подигао свети Милутин, — подигао је данашњу Грачаницу на тужном и чемерном Косову пољу, $2^1/_2$ часа западу од Приштине. Одавде је се селила митрополитска столица у Липљан, Приштину, Јањево, Новобрдо и т. д. где је и пропала. VIII „оу Топьлици вь храмѣ св: Николи“ и данас стоји доцније преправљан, прастари манастир св. Николе у Топлици 5. часова сјеверу од Битоља у Правој - Старој — Србији. Он се и данас хвали и слави, као митрополија, а има и турске берате да му несме нико и ништа; но покрај свега тога он долази своме последњем паду. Око њега стоје 24. урвине од бив: разних цркви и монастира, као и око св. Богородице у Дабарци и т. д. X „вь Браничевоу вь храмѣ св: Николи“. Старо је Браничево било све од Мораве и Дунава, па и између ових, Старе Планине и Балкана до реке Вида и утока овог у Дунав. Цео равнијски предео овог простора звао је се Браничево. Од овог је један део био уступио Милутин бугарском краљу Шишманину, као прћију уз своју ћерку Неду, а доцнију св. Јелену, па Стефан Дечански опет то повратио Србији по смрти свог зета бугарског краља Михаила. И данас при утоку Вида у Дунав стоје огромне урвине од потрикане и разв. цркве св. Николе. XI „вь Бѣльградѣ вь храмѣ св: Богородици“. Ова је епископија била у данашњем Белградчику јужно од Видина, за 9. часова а од границе кнежевине Србије $1^1/_2$ час хода, а не у данашњем Београду; јер се дан: Београд није у то доба звао Београдом, а да је се баш и звао, он није био у српским, него у маџарским рукама. У маџарским рукама од дан: кнежевине Србијице, или бив: турског београдског пашалика, било је у то доба $^3/_4$ све док се Драгутин неожени са Катарином ћерком маџарског краља и овај му непредаде област београдску, зворничку и т. д. као што причају наши и туђи летописци. Свети Сава дакле није могао постављати своју и српску митрополију у маџарској држави, нити би му је ова титула, све кад би он хтео. И XII „оу Моравицахъ вь храмѣ св: Ахилиа“. Ова је српска митро-

полија била у дан. селу Архиљевици, при речици Моравици, кумановске нахије, а не где је дан: наше Ариље. Што се у нас држи: да је то дан: Арње у кнежевини, то је чиста измишљотина, као што се и у већини у нас држи скоро за све наше прошле ца и за неке оставше епископије, и митрополије које су тек онако од ока узчмате и по наличитим и једнаким именима сад: места и села. Да одиста ова митрополија св. Саве није била у дан: кнежевини, сведоче нам огромне урвине и развалине цркве св. Ахилија у Архиљевици сада своим арнаутском селу Кумановске нахије Праве - Старе — Србије. Огромне и дивне урвине ове са натписима још и данас стоје и стајаће још дуго. У њима леже погребени многи наши митрополити те срп: св. Саве митрополије, као и знатна лица из царске и осталих породица. Да дан: наше Ариље није место митрополије, коју је основао св. Сава, необорим је доказ овај: што је тај храм подогао Драгутин, пошто је добио, као прићију, уз своју жену од Мађара Београд, Мачву, Зворник или боље да кажемо $^3/_4$ дан. кнежевине. Подигао га је пред саму своју смрт, кад и Троношу, Рачу, св. Тројицу у Босни, Ловницу и т. д. А ово је се све сбило на својих око 96 год. после св. Саве, или боље за пуних 100 год. доцније него што је св. Сава оснивао у Србији поменуте митрополије. Нагађање: да је одавде пренета епископија у Ужице, невреди ништа, јер одкуд је онда она бив: у ваљеву, Шапцу, Гроцкој, Смедереву, Карановцу, Крушевцу, Новомпазару, Зворнику и т. д.? Епископија је ужичка, после светот Саве, као и све поменутих места, чедо турског, а не срп: доба, — а пре доба ев. Саве и овог Илириских екзарка — па као такова несаслужује да се о њој говори. О овим доцнијим епископиама и Љетописима, није вредно ни говорити, као о стварима, које изађоше испод пера јежовинских руку и глупих њихових присталица, који се стараху, *да: униште све оно што је било сриско, или бар да га сведу на најмањији простор, како би га лакше прождрли и како би што пре нестало Срба и свега сриског са лица ове сриске земље.*" Ко се сумња о нашем наводу, нека добро проучи измишљотину ону, као да је св. Сава основао некакву своју митрополију у некаком селу Дабру у Ерцеговини. Свако зна: да је Ерцеговина постала тек у 15. веку и то у време њеног поглавице Косаче; а св. Сава живио

је у почетку 13. века, дакле око 200 и нешто више година. Тако је исто и стару срп. Рашку могла само јежаванска пропаганда пренети на дан: турски и од њих основани Новипазар. Ово ваљда зна сваки зналац наше прошлости и знаће да је чиста лаж и измишљотина, што млоги држе да је дан. Новипазар на месту старе престолнице Рашке, а нарочито пак они, који знају, да је дан. Новипазар постао од Турцима разореног старог српског Трговишта. Ко пак незна, а сумња се о наведеном, нека прочита ове речи у Рајића ист. т. 4. ст. 443—445. Божијеју милостију православ: Архиепископ Пећскиј и всјех Сербов и Богаров и Цјелога Илирика митрополит и патриарх Василије Јовановић. — Даље св. Горе Хиландарске архимандрит Елпсеј родом Расијанин. Смирени митрополит Рассијскиј Евстатије, св. Успенске велике Лавре Смирени архимандрит Констаитин и Игуман Рувим и свето-троическе обитељи Дечанске смирени игуман Захарије и Ново-Пазарски Протопресвитер Андреја Николајев и т. д. сви веле; „Второје место било Торговиште, Шлос и дом перви Рашковића, јакоже и ниње стјени јего стојат, при рјецп Рашки, еже Турци разорили и в мјесто јего постројили другоје мјесто еже назваша Нови-Пазар таже: скоро в љетје 1688 и 1702. город стенами сазидаша" и т. д. А ово говоре ето видите прва и најзнатнија, најпоштенија и најученија лица међу свима Србима у год. 1703. која немају ни глупости, ни интереса, као млоги наши и туђи историци што чине једни и по заћешености, а други и већина глупости. Што пак тако мисли и држи пок. Шафарик, томе није чудо; јер је се он у овоме, као и у свему што се ђеографије и етнографије српске тиче, држао само васпитаника аустријских језована, људи којима је ваздa Аустрија, са својом пропагандом уливала мрачне мисли и појмове, из којих би их могла само Аустрија у свет лост и то само немачку известп. Ако се тако хоће да узпма и тек онако од рамена опда је се и данашња Рача при утоку Дрине у Саву звала Рашка и ми можемо набројати којекаквих речица и потока које носе име Рашка као и места најмање 50. баш онако исто као и Бистрица, Дрпнова, Драчица и т. д. Парфпрогепит и остали кажу: да су Срби заузели земље по Ибру и Рашкој, а у то доба нити је се ова Рашка ни Ибар па ни дан. Марица звала тако; него је се Марица тек кад

су Срби под Милутином завладали њеном средином тако прозвала Марицом, а до тадањи и доцнији у Грка и Грчкој Ибар прелио се или боље да каже предено се — Ибар — у Марицу. Данашњи Ибар често се зове и Рибар у песмама, а у Старој Србији зову га његовим правим именом само „Баранска река", а никад Ибар, ван оних који су долазили у кнежевину и то му име у њој чули. Тек су га званична акта у томе утврдила, и то од времена кнеза Милоша, који је и предео Рујански, у ужичкој нахији, преименовао у Мачкатски, Бинчу Мораву у Бугарску, те ова тако и остаде негледајући: што сва Права — Стара, — Србија и све мапе до кнеза Милоша зову тако звану дан: Бугарску Мораву, Бинчои, Бинч Моравом, а највише само Моравом. Она има и градове тога имена Биноч 3 часа од града Мораве, а 6 од извора њена од куда се тако и зове. Кнез Милош по својој тадањој увиђавности и својевољињу је крстио у Бугарска Морава само зато што је неколико села населио у Србији јужној, по његовом мишљењу Бугарима, те тако прозове и ту Мораву и цео срез Бугар — Моравски, а стару Моравицу или западну Мораву прозове Моравом, коју доцније ђеографисте назову српском, као бајаги да је она горепоменута Манџурска. Ко неверује овом нек завири у званична акта, мин. унутр: дела, нек види предевање Палежа у Обреновац, Гургусовца у Књажевац, Деспотовице и Бруснице у г. Миланонац и т. д. Напослетку и предевање презимена људима и печатање: да н. п. Јакшић и Угричић нису од оних старих јунака српских и старих породица знатних војвода Јакшића и Угрица и т. д. него су то тек узели људи себи да се тиме само боље препоруче и т. д. Народна правда, народна имаовина, народна свест и народно добро, захтевају: да се име Бугар — Морава укине и да јој се поврати право старо име њено. Даље овде, као мимогред додајемо: да и епископска столица тако звана Студеничка, или Хвостањска није била у дан. Студеници, него у Студеници пећске нахије, од које се урвине и развалине и дан данашњи налазе скоро читаве, између села Тучета и Белице 5. часова од Пећи а у селу Студеници, крај којег протиче и река Студеница', о чему говори и Екард; а ми смо још и горе више напоменули. Народ те развалине и дан данашњи тако зове и прича: да је ту седео св. Сава, а не у Студеници дан. кнежевине. Тако исто епископија

Топличка није била у дан. Топлици на Косову; него у Топлици јужне турске Србије, или старе Дарданије у монастиру св. Николе Топличког битољске нахије, где је и река Топлица, која се улива у Жељезничку реку и т. д. Да је другчије требало би се запитати: шта ће толике и тако ублизу епископије, у Липљану, у Топлици, у Градчаници, у Призрену у дан. Новом-Пазару и т, д. кад ту нема ни понеколико часова разстојања? Да одиста нису биле митрополије св. Саве у овим местима и да нису захватале овај простор, зар неби Грци, пошто се намирише са кнезом Лазаром и о титули императорској и простару српске патриаршије, од овога одузели још коју епископију, као што је случај са софијском, ломпаланичком, врачанском, велшком итд. и као што је случај са екзархиама и њихним епископиама, Охридском и Трновском, које отргоше испод државне управе пећске патриаршије, а дадоше својој цариградској и под ову подвргоше? Пећска патриаршија, под Душаном захватала је сву Маћедонију, скоро сву Тракије, сву Тесалију, Епир, део дан: Грчке, сву Албанију, Бугарску, Влашку, и Молдавију итд. Ове све земље одузеше Грци, пошто се измирише са Лазарем као земље над којима владаху до Душана патриарси грчки, екзарх оридски и бугарски и т. д. Шта више од чистих срп: земаља отеше епископије: србичку — серфиџе — трикалску, пелоганску и још многе друге па их придадоше екзархији оридској, а тако исто поминьате — софијску, видинску, врачанску, ломпаланичку и т. д. па их подвргоше под цариграоску; јер је ова била прождрла екзархију бугарску. Ово ће нам све потврдити и простор бив. срп. патриаршије тризнати као срп: под Лазаром — вид. Глас. срп. уч. др. т. 8 и 9 Београ: 1866 и 1867 год. — У овај простор спадају епископије: 1. Дупничка са столицом епископа у Дупници, у Правој Србији; Ихтиманска у Правој Србији, на дан. Балкану, 3. Самоковска, у Самокову у дан. Пр. Србији, 4. у Скопљу, 5. у Врању, у Егри Паланци, или Кривој паланци 7. у Тетову, 8. Нишу 9. у Хисару, или дан. Крушевцу, 10. у Радомиру, 11. у Ћустендилу или Костендилу, 12. у Штипу 13. у Радовиљу све у Правој Србији, 14. Новом-Пазару, 15. у Босни Сарајеву, 16. у Мостару — Ерцеговини — 17. у Травнику, 18. Хисарџику на Балкану у Правој Србији, 19. Плијевљу — Таслица — 20. Приједору у Крајини — ова је погрешком напи-

сана у Пријенољу — 21. у Зворнику 22. Ужици, 23. Дебарци, пр. срб. 24. Мецову у дан. костурској нахији Пр. Србије 25. Клисури, авлонској нахији, Пр: Срб. 26. Локвену прилепске нахије 27. Бељови, међу Воденом и Јенице у Маћедонији, 28. Еласони у Тесалији, 29 Мајдану у босанској краини, 30. См дереву, 31. Чинару у Елбасанској нахији, 32. Лешу, 33. Ладедника, а то је у топличком манастиру битољске нахије, Пр: Срб: 34. Призрену, 35. Пироту, 36. Кратову, 37. Дубровнику, 38. Белградчику, 39. Враци, 40. Берковцу, 41. Србици или Чибри, дан: вид. нах: 42 Патију у Маћедонији, 43 Лариси у Тесалији 44. Разлогу у Правој Србији и још 8. епископија, за које се незна где су и т. д. Пошто смо тако пребрајали српске патриаршије епископије, или Владикате, остављамо их с том примедбом: да су оне опет имале своје владикате, које су им биле подчињене, а столице им биле по монастирима. Ово јасно доказује паше горње истините и праве наводе, а руши и обара непроучене добро факте и онако насумце и обично наше лакомислено суђење, или управо да се изразимо и несуђење никакво, но нашу претерану и дивљачку лакомисленост. Особито се ово види у епископиама Злетовској, Жеглиговској и многим другим, које се: у нашим споменицима спомињу, а у турским беритима нема их нигде ни од корова. Напослетку нам ово све сведочи и сам простор земље српске, коју је Немања ослободио повратио Србији, од Грчка, а његови потомци, ако је нису увеличавали, као што знамо из историје нису одиста умањавали. Тајје његов простор био истоку од дан. реке Великог Искра а боље Вида, па прелазећи овај код места тако званог Бугарског Извора, одатле иде право истоку на прави Балкан спрам Габрова, а од овог иде југу на Чирпан па Марицу сниже овог и т. д. Зна се да је и Стефан Дечански побивши Бугаре и кад су му се ови улагивајући се и грдећи свог убијеног краља Михаила, покоравали и т. д. — дошао само до границе српске на међи ове и бугарске државе тако званог места Бугарског Извора, а даље није хтео да иде и т. д. — види Срећ: Стар. Дечан. стр. Одавде је ишла јужна српска граница све западу до више Мелника, Демирхисара и т. д. па од више Прилепа спуштала се доле ниже и још јужније до испод Лерина, и одавде ишла право западу до Јадранског мора спрам Авлоне итд. Од сјевера ишла је захватајући већи део Далмације, па се спуштала југу захватајући

више од половина садање Босне и $^3/_4$ кн: Србице и више Неготина у овој ударала на Дунав, а овим даље до утока уњ Вида, на којем је био стари бугарски Видин, са којег је се тако овај град и прозвао и т. д. Ово ће нам све најбоље потврдити речи из животописа Немањиног, о којем се до данас нико и ништему несумња. У њему се вели ово: „Скеты Сумеѡнь сь оугрьскимь кралемь — и т. д. — доиде градь до срѣдьца. Средаце дан. Софија која је тако прозвана због цркве срп: краља Милутина св. Софије, у којој му и данас леже нетљене мошти, но без десне руке. Руку су му одсекле пропагандисте бугарске, кад су тела и мошти да му униште, али околни сељаци Срби прав: и Мухамеданци недопустише да то ураде. Ово су зато хтели да учине да изкорене српство тобож из бугарске земље; јер знају да су те земље српске иначе српски краљ неби се сахранио у туђој земљи. Колико смо глупи нека се види Крстићева Историја Срба која се предаје у нашим Гимназијама и у којој се дан: Софија или српски Средац зове стари српски Велблужд!? — иего и къ ѡпоуѣтѣнїе конъхное рекомаго и къ съкроушенїе постави. Къкрадоуже се рнѫ оугрьскомоу къ своѥ немоу кладнуьство, ѡнь же свети Шкрадь се ѡт иего иде съ силою на градь Перьминь — и данас развалине на планини Периндагу, или огранку старог Орбелинуса. Ово је на граници праве Србије и Маћедоније, — и тъи съкроушивь силою своею и къ ѡпоуѣтѣнїе съткори и градь Стобь — и данас је Стоб на граници Праве Србије и Маћедоније, но мала и незнатна варошица са силним развалинама старог града Стоба — и градь Земьлинь — дан. раз: 4. часа истоку од Штипа. Сада је и село Землин ниже ових разв: — и градь Вельблоуждь — и данас огромне разв: на Етрополи Балкану сјевероисточно од Софије више варошице Етрополја — и градь Житомьскь — и данас огромне развалине 5 часова југозападу од Прилипа на планини Крушевици — и градь Скопѣ - дан. Скопље у Прав. Србији — и градь Лѣшькь къ долинѣ; полоуѣ — данас раз: више монастира св. Атанасије у селу Лешку $1^1/_2$ час истоку од Тетова — и градь Градьць — и дан: раз: у Дељној Дебрци, или град св. Владимира 5. часова сјеверу од Орида, а 7. југоистоку ниже Дибре — и градь Призрѣнь — дан. Призрен — и градь Сльбьнь Нишь — дан, Ниш — и градь Скрьлиць — и данас развалине од града у књежевачком округу, од куд је добио име и срез сврлишки — и

градъ Ракьии — ниже дан. Видина на реци Арцеруму и данас стоје раз: овог града, који је се у Римљана звао Rataria или Ramnia. Неки држе да је на реци Србици или дан. Чибрици — **и градъ Козьникъ** — и дан: раз: од града у крушевачком округу одкудаје и срез кознички постао. Види Pam; Drev: Pis: Jchos: P: J: Safarik Pr: 185 год. — А што се тиче Далмације и Зете или Дедине и Очине Немањине, види даље у истом делу. Архиепископско место, или столица тадање патриаршије св. Саве била је 3—4 год. у Жичи, а кад му се брат Стефан правовенчани зарати с Мађарима, пренесе се у дан: Пећски манастир, где је доцније смештена Душанова патриаршија; *јер је Жича* — по писму светог Саве св. Арсенији првом — „**била на међи оугрьскои земли.**“ Ово је доказ колико је се тада сјеверу пружала Србија у овој дан. кнежевини Србији. По овоме и простор у признате, под Лазаром, од Грка и васионске цркве, патриаршије српске; ово је још мањи део српских земаља захватала, но што је била земља државе Немањине, а сведена је на исти и мањи простор, који је био под патриаршиом српском основаном св. Савом. Грци дакле нису ни једну стопу присвојених Србима српских земаља после св. Саве признавали за српске земље.

9. Долонци, Долинићи, Долићи — Doloncas, Dolonci, Dolones, Doliones и Doloncae — Живили су како у Малој Азији и око Црнога мора, тако исто и у данашњој Рашкој око Ибра или данашњој Марице. Као што прича Иродот, ово је српско племе чувени Милциад атински са грчким безкућницима, скитачима и скитницама, на превари, покорио и обрнуо у робство. А да би их у овоме одржао, као и да би и остала српска племена живећи тада око Ибра, или дан: Марице, покорио, подигао је огромне тврђаве и зидине, око див: долинићског града Загоре — Zagora — и из ових зидина и тврђава непрестано нападао на простодушна, поверљива, искрена, срдачна и лакомислена племена српска, одводећи их непрестано у робље Остатци ових и данас се налазе у Рашкој, или Трацији дан. Неки део од њих избегао је одтуда и докопао се брдовитијих предела, као што су кичевска, тетовска итд. нахија у турској, или Правој Србији, где неколико десетака имена села и места налазимо, као и река, које носе име Доленци и то: Горњи Доленци, Доњни, До-

ленце и т. д. Но осим овога они живе у скоро свој тако званој сада средњој Албанији, у пределу тако званом од странаца Мацукул, а они га зову Малакула. Ови данас нити су тако рећи прави Шкипи, ни Турци, јер како на језике, тако исто и на народности ових Турака мрзе и непримају их за своје а тако исто ни сУ веде ни Срби; него састављају за се неку особиту народност, што им је могуће код својих 30 до 25000 пушака. На Шкипе праве особито мрзе, и диче се својим језиком, који је истина највише српски, али страшно изкварен и осакаћен туђим језицима и речима млогим. Славе такође, као и они горе поменути у тако звању данас Горњој Албанији или српској Црвеној Хрватској, Зети и Приморју, св. Николу, а и понеке друге свеце. Њих расутих има и по осталим срп: крајевима, или бар од њих оставших имена места и т. д.

10. Црнићи — Ceraunii, а град Црнач Cernes — На V. табли Европе означени су да су живили, по Птоломеју, у Илирији, Далмацији и близу Јадранског мора и Јадрије. Они обично, по старим ђеографистима, живе по планинама, које се зову Црне — планине или mons Ceraunii. Већи део овог негда бившег чистог српског племена са мухамеданством примио је и шкипски, као слободан и у околини господствујући, језик и дан данашњи живе под именом Црно-горца на српском, а на шкипском језику под именом Малезија — од Мал планина и зи црна, црни. — Малезије су са свога јунашства, разбојништва и карактера целом свету познате, те с тога о њима нећемо говорити. Но ваља нам рећи о Црногорцима, који остадоше још Срби и који се од искони тако зваху, а и данас зову. Они и дан данашњи говоре најчистијим старо-српским језиком. Они и данас као и на Велебиту у Далмацији носе сво црно одело и дреје не само, него и рубље и преобуке, па и капе и чарапе, оплакујући тужну и чемерну пропаст српског царства на несретном пољу Косову. Они вам то сваки причају и говоре, те и знаду зашто тако чине. Црногорци ови у кнежевини Црној Гори и на граници Далмације и Ерцеговини носе само црно око капа, као знак туге и жалост за Косовом, а ови у Скопљанској нахији Праве Србије све и сва. Црногорци се у кнежевини боре за име и народност српску с ножем и пушком у руци, а ови угњетени са свију

страна, само са речима, оделом, понашањем и изглединама својим. Ми се нећемо упуштати у даља сравнивања и тумачења, но ћемо само ово рећи: да од разорених неколико више од две стотине цркава и монастира, који, по причању народнем, зајиста стајаху у Црној Гори Праве Србије, у Скопљан: Гиланској, и Кумановској нахији, неколико села православних сачуваше не смо свако по две, него и многе старе књиге, које им као што пишу „на зорт“ одузе путник један, о ком је се разгласило да је био г. Гиљфердинг. Они и дан данашњи живе у овим, као најзнатнијим, селима: *Кучевишту* са 120. кућа и школом, *Мирковцима* са 80. и школом, *Бањанима* са 50. *Чучард* са 40. *Бразди* са 30. *Побужи* са 40. и школом, *Бродцу* са 20. *Љубанцу* са 50. *Оризару* са 20 *Булачанима* са 80. кућа Срба, школом српском и 80. пошкипљењака, *Љубетену* 80. пошкипљењака и 2. Срба, *Блаци* са 40. *Висбедову* са 60. с. и 20. пошкипљењака. Ово исто српско племе живило је под именом Црњића — Carne, Carni или Чарни Чарњићи, што опет означава Црњиће, — у Италији до Венета, или Венда и у сјеверној дан. Грчкој, од којих су произашли: Телебоји — Teleboae — Вагри, Дуљеби и Харвати или Рвати — Dolopes et Corybantes — и звали су се по Страбону сви у скупу Акарнани. Пошкипљаци овога племена, које Хришћани зову Црњићи, а они сами себе зову Валишњи, или Општро Зубаничани, славе св. Василију Кесаријског, ког зову Велики.

11. Дарданићи — Dardanos које Солин зове „Trojana prosopia“ — живило је од дан. Дунава око Видина и Ораховца, на реци Скитулу у Правој Србији, па чак по свој бившој Дарданији, или јужним и југоисточним окрајинама Праве, а сада турске Србије. У ових су градови: Рашки на реци Рашкој, која утиче у Марицу Штип, Самоков, Скопље, Крушево или Стари дол, Радовић, Прилип, Битољ, Костур и т. д. од његовог некадашњег живовања око дан. Ниша остао је назив једне простране равнице, која се зове Дардана а и Дердена. Мањи део овог српског племена пошкипио је се и живи у тако званој дан. Албанији, а већи живи још и дан данашњи, као Срби, у номенутим градовима и њиховим околинама. Као садањи Шкипи под именом Дарда ово се племе одликује, како храброшћу и карактером, тако исто и још чистим типом српском. Од њих су Гусинце, који

су сви Мухамедани, а ни речице незнају ни турски ни шкипски и једнако мрзе на један и други језик као на туђе и непријатељске. Њих има свега до 150.000 душа.

12. Торбеши, Торбићи и Торби и Ерићи или Ере — Tharops, Erops, Aerapos, Tharypos, Tharybas, Triopos, Dropidos, Dryopos и т. д. као што их пишу Страбон, Дионизије Галикар: Диодор и остали — простирало је се негда по свој дан. Грчкој и Морећ, на планинама Ета, Спере, р: око Парноса, на границама Епира међу такође српским племенима Селцима и Кашубима — Selles и Kassopaei — а одавде даље су се повлачили све по планинама, докле се нису настанили по свој дан. Шар планини, и њеним границама: Влајници, Дервенској и осталим оближњим Тетовске, Призренске, Дибарскеи нешто кичевске нахије у Правој Србији. Они су данас скоро све сами потурчењаци, ама ни речице неће да говоре на другом језику до на свом правом матерњем и очинским, чистим српским, а има их који су се тек пре 150. год. изтурчили. Они имају и сада по двоја гробља и то једна стара, у којима су им очеви као православни христијани сахрањивани, и садања, у која се као мухамеданци по вери, али по народности ипак као Срби, погребавају. Старпне српске, као цркве, монастире и т. д. неруше, а где би се то догодило, као што је био случај пре неколико година у Броду, у ком има преко 700 кућа, што су једни ђаволасти сватови, да би наљутили једну бабу, која је вечно палила недељом свеће и кандила у једној читавој цркви, ову развалили у неколико и старе јој књиге разнели — опет све Бог казнио. Ту их веле и ако су Мухамеданци ове је казнио тим што им је те године ударила поплава и скоро сне утаманили. Они се и данас венчавају само у недеље. Врше све српске обреде и обичаје, као: славе, венчања, погребе, рођења, задужбине, даће и т. д. Певају све само српске песме. Ово су једини потурчењаци, који се нестиде и пекрпју, да вам кажу да су Срби и сада, да су се нагнани силом потурчили, да су имали своје старе српске цареве, а ови садањи турски да су им туђи и т. д. Они су најсвеснији од свију и Срба и Мухамедапаца у Турској и најснажнији и јачи, те су с тога обично сви пеливанн. Ради овог пеливанлука иду по свој Турској и тамо се науче турски, али шкипски и ако знаду тешко

говоре. Кад их као пеливање остави снага, онда праве бозу, алву, кокице и млекадије су и т. д. те опет скитају по туђим странама. Једино је у чему наличе на Турке, а то је саревњивост спрам жена, те их гоне да се покривају. Који остају дома главно занимају се само са сточарством, с тога зими иду са стадом у Тесалију, Солунско поље, Малу Азију и т. д. свирајући у своје гавале, или кавале, и поштујући и слушајући сви старешину, који се зове Челник. Бачија такође је у њих у правом значају. Од пре неколико година незадовољни су са високом портом, што их узима у војску, што им наплаћује данак и т. д. а они су се веле потурчили зато, да недају ни богу колача ни цару арача. Међутим не само да им не српски и не христијански но мухамедански цар, него и Шкипи узимају све и сва; те тако остадоше сиромаси пуке сироте. Док они иду на страну да хрвајући се и радећи друге тешке послове зараде коју пару, да купе леба и одела, Шкипе им отму и поробе не само овце и овчарске магарце, него и овчаре, жене и децу, па чак и овчарске псе; те им све то после враћају под тешким и великим одкупима. Тако су само једном пеливану и из једног села његовог ове год. отерали 20.000 оваца, овчаре, па и Челника, њихова, псе, магарце и нешто друге чељади. Да нам простор дочушта рекли би још коју, но завршујући ово неможе нам се на ино, а да ненаведемо неколико понајзнатнијих села њихових и да некажемо: да је у тих људи најчистији тип српски још и дан данашњи сачуван. У призренскеј нахији у тако званом од њих Горском Дукађину: Брод са 700. кућа, Злипоток виш кога је планина Превалица са развалинама старе нрестолнице српске Прехвале, Рестелица, Крушевац, Борје, Глобочица, Диканц, Рапче, Опољска, Ћафа, Ћале, Река, и Реч на граници призренске и деборске нахије, Бањко, Млике, Врањишта, Орчужа, Бела, Кукалане, Краковишта, Крстац, Новосело, Орешке, Брезне, Ренса, Планинике, Љубовишта, Шипковце, Топољане, Шутман, Рестелица; у Кичевској: Србици ½ села Арнаута и потурица, а пола њих, Пласници, Стаговец, Другово, Србјани, Премка, Микимци, Колари, Поповљан, Јасово. У тетовској такође пола села мухамеданаца, а по пола православних Срба и то у овима: Селцу, Вешарима, Не-

готину, Врабчаштама, Зајечару, Цепчишту, Слатини, Теарцу, Шемшеву, Чолопецима, Лисцу они и шкипи, Лешници. Урвичу само они, Бањаци и т. д. Они славе разне свеце а нарочито св. Ђурђа и Аранђела, млоги и св. Николу због својих путовања.

13. Мијуни, или Мијићи, Мије - Myones — по старим ђеографистима насељавали су се око планине Парнаса у Тесалији. О њима се више ништа незна, до оставших неколико оваквих и од ових поставших имена места, села и т. д. Тако исто о племену Кијевцу — Kiani Kias и т. д. — друго се ништа незна до оставших неколико имена села и т. д. Кијева, Кијевица, Киоска и т. д. како у дан. кнежевини тако исто у Црној Гори а нарочиот у Правој Србији преко 10. Нарочито су знатна два у Пећској нахији, у којима су врло живи и окретни тамошњи Срби, а и свуда и у свима Кијевима живе само Срби, без Турака и Шкипа, живе јер ове никако неволу и нетрпе их.

14. Бобрићи, Бебрићи, Берићи, Беркути, Бркути — Bobrycі. Bebrycі Berekyntoi и т. д. живили су скоро по свој Рашкој, у Малој Азији, једном речју: они су живили у једно и исто време, по Страбону, и у једној и другој чести света. Живили су још и у Маћедонији и Тесалији по реци Цјени. Они су живили и у другим крајевима овог српског Тропоља. Ово још сведочи и у дан. кнежевини место Берковаци у Турској, или Правој Србији, Берковац вар: и речица; Бебр у Хрватској, Бребир, даље Бер и Беран, Беркут и Беркући у кнеж: Осим овог и данас се племе у Правој Србији Бебрића или Берана од којих је и Беран у Васојевићима са Турским градићима и посадом. Од њих је племе Кучи, као што их Срби православни зову, а Шкипи опет Бериш, који живе чак и до Косова. Но има Бобрића или Бербића који још живе и у Горњој и тако званој Доњној Дибри. Они незнаду ни једне једите речице османлијски ни шкипски, а овамо се, као и Бошњаци, урачунавају у баш праве Турке и Османлије. На Шкипе мрзе и на њихов језик особито, као и на православне Срби, с тога су у вечној завади и омрзи с њима. Но негледајући на сву њихову мржњу на Србе, они су опет прави најчистији Срби са најчистијим типом и старосрпским језиком, којим се слободно могу дичити и поносити и ако га мрзу и презиру; но шта им се зна, кад до сада, на нашу

велику, и обштег славенства, срећу, ненаучише ни турски ни шкипски. Славе разне свеце, а нарочито св. Ђорђа, Аранђела и Николу, као и св. Петку, које је и црква у Дибри потурчена и обрнута у џамију. У опште може се приметити: да сви дан: тако звани Шкипи, или Арнаути, бар у средњој и горњој тако званој Албанији, поштују и уважавају св. Петку. Одтуда је то, да нема нигде цркве посвећене св. Петкама, — у ван фанатичких потурчених босанских Срба, — нису рушили, него су их само обртали у џамије, као што је случај у Призрену, Дибри и осталим местима.

15. Лекића, или Леке — Lekyti, Lekes — живило је од ваикада по свој тако званој данас Албанији и Тесалији. Оно је се особито умножило доласком у 5. веку нових Леха, или Лекићи из дан. Лужица, кад ови населише цео простор од Италије, па до ниже Превезе дан. у старој црвеној Хрватској. Племена овега има више данас да је сачувало до данас српску народност, но што је се потурчило, са мухамеданством пошкипило и поцинцарило. Међу Бератским, Београдским и костурским тако званим садањим Цинцарима одликује се племе Леха или Лета особитим типом српским и осталим обичајима, а од шкипских данас племена далеко су чувене Лехе или Лекићи са своје храбрости, карактерности и т. д. којима је прошле године умрла племена старешина Сен Лека, старац од 90. и више година. Он је знатан и чувен још и са тога што је однео у гроб са собом неколико рана добивених у борбама да се Шумадија неослободи. Неће дуго проћи, а ове ће Леке, или Лекићи, које сада зовемо Шкипима, пропасти сасвим за српство и славенство; јер ће се скоро сасвим пошкипити. Ове Леке као Шкипи славе св. Николу.

16. Витићи, Витинићи Битићи, Битини и Вјетићи — Bithini, Yithini, Vetii у Страбони Ethices и Haetices — живили су најпре у Малој Азији, из ове се преселили у Европу, у којој су живили око дан. Цариграда и старог Византа, или Бизанта ког су и основали по реци Виту или Виду код дан: Цариграда и т. д. Кад су се стари Грци осилили онда су се повукли даље у Рашку, у овој су живили по Марици, по Струми у Маћедонији од које су их реке Грци прозвали, Струмци, или Стрмоници. Ово

су име они задржали све дотле, докле их Византици непокорише и неназваше „Sklavi“, а земљу њихову „Sklavinia“, што ће рећи робље и ропска земља. Са ових доцније после натурише то име свима славенским, а пређе бившим српским, племенима. Ветњи живили су на реци Пјени.

1.. Морци — Morzi, Морићи, Поморци у Плин: Morirenii circa Ponti litora — живили су најпре на обалама Црнога мора у Азији, а из ове су се преселили у Европу, у којој су се опет настанили били на обалама Црног мора и Дунава. Но кад су Грци и овима завладали повукли су се даље, населили обале Јадранског мора одма до Венета и даље се разсејали по планинама и гудурама, кад их је сила и пропаст гонила од мора. Тако им остатке данас налазимо у јужним покрајинама турске, или Праве Србије, а и у Маћедонији где се још зову у свом округу Морњеву Морњи и т. д. Они су прави и чисти Срби, што ће ваљда, као и досад наведено уверити сву господу србомрзце и србождере, да нису Комчадалци и Утургури. Имају и своје славе и остало што само једини на целој земљи српски народима, па и вилe и ве штице и вампире и т. д. што такође само у данашњег српског народа постоји, а нема ни у срп: сусједа дан. Бугара, који се славе својим „курбанима“ као и сва татарско-финска племена.

18. Племе српско Крајинци. Они су негда, као што Страбон вели, живили до Венета, или Венда, па даља до дан: Грчке, захватају све покрајине приморске. Од како је Срба увек своје покрајинце зову Крајинарима, Крајишницима и т. д. Они као Шкипи, а са огромним трговима србизма, како у обичајима и типу, тако исто и у језику живе од ниже Авлопе па све до Грчке границе. Најзнатнија су им места: Браништа, Дарда, Врачар, Љесковић и т. д. До њих одма станује данас најзнатније племе шкипско, но са грдним остатцима србизма, како у типу, у обичајима, славама, тако исто и у језику и т. д. које се зове Селићи и Селпте. Врло их је мало сачувало православље са језиком српском, и то они који припадају тако званом племену Шејпстан у пределу истог имена. Овом племену припада и тако звани „Мат“ са својих 150. села које потурпца, а које врло мало Латина, од којих и једни и други мрзе и гоне православне Србе. Око Леша, Драча и Тирана и манастира св. Владимира, код Елбосана, око Београда и т.

д. живе остатци Срба, а племена Селића, који се већ даве како у шкипизму, тако исто и у мухамеданизму и латиништини. Њих Шкипи зову Гоговци, — Геге — а они сами себе Големовићи и славе св. Мину 11. Новембра. За чудо је да се ових рођаци зову овамо у пећској и осталим нахијама Мартинићи ваљда за разлику од православних Срба, који се опет тако исто као и горње Шкипе зову Големовићи. Племе и рођаци ових Срба славе св. Стефана Дечанског ког зову св. Краљ. Исто племе но под именом Галинића живи и данас, но као Срби православни око Солуна, где имају и реку тога имена, Галичница. Остатци племена Галича налазимо у дебарској нахији у селу и околини Галичника, остатке Орлића налазимо у Орланцима кичевске нахије и т. д. где и дан данашњи живе као Срби и са српским језиком. Сама пак тако звана данашња Албанија није ништа друго до стара Лабија или Белих људи — Срба — земља, а Београд њен звао је се негда тако исто Алба, или Лаба, као што нам то сведочи животопис св. Владимира цара српског, кога је убио на превари бугарски узурпатор Владислав и Самујил, као што споменути Србљак стр. 137. сведочи: „Сеј свјати славни књаз доблествени мученик Јован Владимир, возрасте од благочестиваго и благодетелнаго корене, во градје Албији — Београду, — прјавшаго владјеније и всјем Илирпком и Далмацијеју владичествоваше“ и т. д. А да пак сви дан. тако звани Арнаути, или као што се зову Шкипе, ван Гега, прилично г дела тако званих Тоска, Барда, Бдајча, — Дајчера — Кастра, Скала и т. д. нису ништа друго, до негда бивши чисти Срби, а сада пошкипљењаци, сведоче, међу осталим многим сведоџбама, и остала племена, која и данас говоре више српски, но шкипски, а која имају све обреде и обичаје српске па још и данас имају само чисти српски тип, а не какав други. Груде славе св. Арапђела, Шуше св. Ђурђа, Шекуларско у православних Срба, а у Арнаута Кобашко славе св: Јована Крститеља По кадкад Мухамеданци из овог племена прелазе у племе Гаш и узимају да славе св. Петку наводећи, да је све једно славити св. Петку или св. Јована; јер су они били споспици т. ј. у једно време постили се. Клименте и православни и Мухамеданци тако се зове с тога што оба та племена срп. па-

рода славе св. Климента пап у Римског. Мухамеданци живе у тако званој љутој Ругави пећске нахије, у којој је веће преко 80. села, али у ова несме нико да приступи. Они још говоре којекако српски. Племе православно тако звано Таворско, а у Мухамеданаца Таш, славе оба св. Јована Еванђелиста. Товарским се зову зато, што је св. Јован са Ис. Хрис. био на Тавору пред страдање последњег — Вид. плач ст. срб. ст. 46—48. —

19. Племена српског народа; Пеони, Пани, Пелагони, или Белогуњи — Paeones, Panaioi, Panones, Pelagones и т. д. — по старим ђеографистама и пametaристама преселиги су се из Мале Азије и настанили се око реке Струме, где су се прозвали Пани т. ј. господа. Од ове су се реке даље пружали чак до иза Пене, па и у самој Атики два су се места називала Пеонија. Они су се пружали по свој Илирији и Панонијама чак до самога Норика, а од овога чак до Дунава. До њих су одма живили Попели, који су са Панонима и Србима доселили се из Азије у Европу. Ове је последње Дарије опет вратио у Азију, но пошто му је се сила уклонила из Азије су се они опет вратили у Европу. Пани, или Пеони, као и Белогуњи састављали су за се целу област, коју су Срби под Немањићима назвали Дарданом и која је, састављала са осталим земљама, данашњу Турску Србију. У Белогуњи је била дуго и дуго и српска епископска столица. До ових су одма живила мања племена као: Медићи, Латовићи, Љубићи — по Страб: Lebeni и Lubeni и Хрвати, који су најпре живили на острву Криту и са овога се по невољи населили на копну. Тамо им је био град Хрва. Ми држимо, и то ће, по свој прилици бити истина: да дан: наши Хрвати носе име од ових Хрвата са Крита, који су тамо живили на неколико можда десетина тисућа година пре Христа, а не од Карпата. Данас има племе српско Медићи, а тако исто и Шкипско са старешином који се зове Меди-агњан. Пана има и данас српског племена, а тако исто и Шкипског. Што се тиче Пана живећих у Панонијама старим римским, или тако званој дан: Мапарској ми имамо ове и доцније римске пametaристе, који их од вајкада тамо налазе и у тим земљама. Тако Дион Касије, који је био управитељ Далмације, по повратку из Африке, и који

је као очевидац непристрасан. Пошто описује живот и границе Панонаца вели: „Пани добили су име своје одтуда, што кроје горњу хаљину с рукавима, коју зову Пан — *Παννους*. — Али баш незнам да ли се од тога, или одчега другог тако зову, но Грци, незнајући им правог имена зову их Пеонима — *Παιονας*. — То је назваље старо и принадлежи Родопу и приморској Маћедонији, с тога ја ове последње зовем Пеонима, а прве Пановима — Бановима — јер се тако сами зову, а и Римљани их тако називају: — *ὑφ ουσπερχαι εγὼ εκεινους μεν Παιονας, τουπου δε Παννονιους, ὥσπερ που και αυτοι εαυτούς και οι Ρωμαιοι σφας καλούσι προσαγορευσω.* —

20. Езерићи — Страбонови Osserites — живили су у Панонији међу Савом и Дунавом, око планине, која је се звала Бабина — Baebii mons — Доцније се налази исто такво и под тим именом племе у Морејн.

21. Србаљи, или Србићи, Срби — *Θρυβαλη*, или Tribalitae — живили су не само у казаној Србаљији — Србији — или Трибалији тако званој старој; пего у свој дан. тако званој Албанији, Маћедонији, Босни и т. д., а Теоф. Хрон: вели и у свој дан Бугарској, или долњој Мизији и т. д. као што је се ова и звала Србиом, или Д. Трибалиом и т. д.

22. Цичићи и Чекићи племена српска — Tzacones, Cicones и т. д. по Страб: и осталим — живили су по свој Рашкој од извора па до утоке Ибра, или дан. Марице, у море, а нарочито од града Марони, или Ортагоре, па до утока Маричиног. Кроз земље овог племена српског народа прошла је војска Ксерскеса цара Парског. У њих су били приморски градови: Сала, Жена — Zena, Вила — Phyli, Струма, — Strymna, Дикаја — Dikaia, Абдера, Топир — Abdera, Toryros, Стјена — Sthenas — језеро Ишмор, река Лиса, Ниш или Нишава — Nesos, Nisros — Трава и долина Сила. Грци су им отели све ове градове и они су се морали повлачити даље од Мора, те их тако Помпоније Мела у II. веку по Хрис. а Вибије Секвестер у IV, налази високо на Марици. Кад је се византиско царство још више осилило, они су се заједно са Одрићима, Србима и Смрдима морали повлачити све даље и даље Дунаву. Даље 23, Галичани, који се и у 14 веку спомињу и остала племена, као 25. Бесићи и т. д. које ћемо ниже на-

поменути и која сва сведоче наводе наше, а не оних, који свуда и у свакоме виде само неке Шкипе, Чукче, Манџуре, Самоједе, Ескимосе и Лопаре ваљда.

24. Крајинци, а земља Крајина називала је се од вајкада ова иста што је и данас тако зовемо — Carni, Karni, — и то је означаваало не народно име српског племена, које и данас ту живи под именом Словенаца, и које се већ гуши у италианштини и немштини, — него је означавало административно име некадашње српске државе. Означавало је Крај, Крајину ове, или границу и пограничне људе који су вавек били војници; те одтуда у нас реч Крајина значи: војна и Крајипити војштити завојштити, бити се итд. Крајина је било млого, које све указују на некадашње границе срб. државе. Тако је Крајина у дан. Босни, крајина у Епиру, око Авлоне и т. д. Људи пак који су живили на тим крајинама звали су се увек па још и сада Крајинци, Крајишници, Крајинари, Сережани, Пандури, а доцније и најновије Граничари. Да је тако јемчи нам и Душанов законик у својој тач: 82 који вели: „Где се год обрешчет Гусар през државу Крајишника, пленит где шчо, и опет се вратит са пленом то све да платит и крајини само седмор.“ У средњим вековима Немци Крајину назову Kärnten из које је речи постало опет новолатинска Carinthia, а као мала Крајина Carnio'a и Carniolia. Даље нам долази још 26. племе Истрици, који су тако од вајкада звани и писани и то не као народним но месним именом од острова, које су им име Грци по свом језику дали и прозвали их по називу острва Истров и т. д.

Племена пак Macedones Kadvenis, Macedonot Hyrcani. Macedones Philadelphini, Macedones Askulacae и Caucones ми урачунавамо у старе Шкипе, те тако их и непрегледамо. Напоследку имамо да споменемо још за Даке и Гете, да су они такође били Рашани и српско племе, да су најпре живили на Родопу и осталим местима од Балкана до Дунава, као што вели Тукидид и Дио Касије, а Иродот прича, како су се сва српска племена покорила Дарију, па и најмлогољудније племе Бодрићи, а само су се једини Гети противили, али његова 700.000. војска смрви их за час. Грци су и Кривиће и Србе урачунавали у Гете — Krybyzu et Serberenses, — а Дион Касије и Ским: Хиос:

вели: да су се Даки звали Мизима све док су живили у Рашкој, а после тога да су се прозвали другим именима. Тако и Иродот, који је на 440 и више год. пре Христа писао, узроком нападаја парсијског око 513 год. пре Христа, на Ските, назива Гете најхрабријим и најправеднијим од свију Рашана, — *οιδε Γετα Θρηικων* Eontes *ανδρειοτατοι και δικαιοτατοι* — Страбон тврди да су Гети са Рашанима говорили један и исти језик — *τῶν Γετῶν ομογλωττου τοῖς Θρᾳξιν εθνους.* — Даље Страбон говори, да су Даки и Гети један народ, само што су први живили даље на сјевер од Гета и да су били непознатији Грцима. Плини вели: да су Гети у Римљана прозвани Дакима — Getae Daci, Romanis dicti — А коментатор Виргилије Севри говори: да су опет Гети и Мизи једно и исто — Getarum fera gens etiam apud majores fuit: nam ipsi sunt Mysii; quos Sallustius a Lucullo dicit esse superatos. —

Пошто смо тако најкраће побројали племена српска, која су у поменутим земљама живила можда на неколико десетина тисућа годинм пре доласка у те земље Грка и Римљане, — неће бити сувишно да покажемо и имена места и т. д. која су тада и у дан. Румунији итд· носила чиста српска имена. Тако налазимо Архидава дан. Слатина у Влашкој, Агнадава, или Огњава, Маркодава на Моришу, Децодава, Срђава, Акадова, Пелендова, Русидова, Буридова, Нетидова, Чушидова, Комидова, Рамидова, Сандова, Петродава, Кршидава, Бршова, Машклања, Петра, Црногора, Букља, Обтачиана, Тржана, Лужичић, Ручана, Друбечиш, Северин, Стена, Чедонија, Братериа, Арбина, Палода, Клепидова, Ниоша, или Ниш, Метана. Загора, Оревија, Олта, Малош, Ладак, Сана, Лица, Ета, Трахида, Сепоја, Очила, Корила л: Велика, Селозија, Селена ир. Љубишта, Каменица р. Мудрица, Закоље, Врбица, Градца Луганица, Селица, Загора, Врана, Гладица, Горица, Јесинова, Печа, Прастовица, Гора, Паровица, Местице, Сељани, Вишице, Пољани, Зимова, Доља, Куна, Дибра, Јелница, Савица, Гора, Јаворина, Белазора, Девић, Вељигај, Леповић — Lepavits, Кучи, Миљата — Milata, Срби, Недино, Бјело, Лепшава, Лешина Задрва, Речан, Будва, Драча, Сарбача, или Србача, Лејна, Набара и т. д. Сва ова наведена имена показују: да су Гети, Раси и Даки — или Драка, Драчићи мора бити — говорили на срп-

ском језику, иначе би нам оставили и имена места својих градова вароши, река планина итд. на кирзизском или калмуцском језику, кад нису хтели на дан. Шкипском, старо Латинском, Елинском или ком другом. Ово ћемо доцније још боље показати.

ГЛАВА V.

Сгари Елини, Римљани и пропаст српских племена у Малој Азији, дан. Турској, Аустрији и Италији.

Пре свега ваља нам да се запитамо: какав беше, кад и куда пропаде тај силни и толики народ српски, као и од кога и зашта? Питања су огромна и замашна, на која ћемо за сада одговорити само у неколико редака, остављајући до згоднијих прилика и другог нашег чланка „О прошлости Срба.“

Пре свега ваља нам казати ово: да су сва та српска племена, као што и у доцнијим вековима видимо, живила својим не — тако да назовем — државним и обште народним животом; него су живила: помесним, племенским, и највише обштинским животом, Великих и већих не само племенских простора, него и обштинских јединства међу њима није било; те да би се могли одупирити спољним непријатељима, који су имали обширне централисане и војено уређене империје, као што су биле: Асирска, Вавилонска, Египатска, Парска, Мидска, Грчка, Римска и т. д. Осим овога живност и незлоба, као и непостојанство и несталност, у свему и свачему још и данас међу славен. племенима свима је позната; а апатија свему удаљењем од себе и неко оснивање на човечност и правду, превазилазе и дан. данашњи, сваку меру. У којој је мери све ово било пре пет, шет, или десет тисућа година, кад све ово видимо и дан данашњи и гледаћемо можда до амина века. Ништа више нетреба навести до то, што и данас постоји, да се, сви Славени оснивају, у свему и свачему, на неко право и што још и дан данашњи, после толиких десетино тисућно год. мука и невоља, ненаучиште памети неопаметиште се и непроменише се. Свако

ти то вели, за каквог обштег злотвора: „Па шта му ја чиним да ме нападне? Он нема права“ и т. д. — У овом свом ситном племенском, и мало и највише нешто повећем општинском животу, српска су племена у свима побројаним бив: српским земљама превазилазили у свему и свачему, што се умног развића тиче, остале народе, само на велику нашу жалост, не у државном. Они су имали своје градове, вароши, храмове, споменике и т. д. којима су се чудили, како што се тиче огромниће и богатства тако и лепоте и украса, стари Грци, Римљани и остали народи, и које су све скупа звали Циклопским, или огромним, непостижним дивовским — џиновским што ми кажемо. Они су имали веру, и о безсмртију душе најсавршеније и најчистије појмове, као и о свему преузвишеном, божанственом, и прекрасном итд. и то онда, кад најстарији тако звани европски народи и најпросвећенији Римљани и Грци, бејаху још у дивљем и чемерном стању, у стању, у ком се може наћи само војник ужасне деспотске државе, државе египатске. Кад ови знадоше и прослављаше у име богова и виших сила само своје вође и војводе, тада српска племена у велико знадоше и вероваше у загробни вечни живот, вероваше у вечност и неутамањење људске душе. Њиховим художествама, знањама, радовима високом ступњу просвете и изображења дивише се чак и после Христа ти славни и далекочувени Римљани, као што ћемо ниже видити. Они дадоше и веру и више надчовечанске појмове о свему високом и преузвишеном како Римљанима, тако исто и Грцима, који вечно трчкараху у своју првобитну египатску постојбину, да тамо црпе мудрости и знања. Ето укратко таква бејаху српска племена у време оно кад их покораваху туђе, дивље и на ниском, или никаквом ступњу, изображења, стојеће војене чорде етиопске. Но да нам се неби приметило: па што и неостадоше таквим, ако су заиста и били такви, каквим се описују? Одговорамо, на ово: А зашто неостадоше Египћани, такви, зашто Грци, Парси, Арави, Асирци, Вавилонци, Евреји, Финикињани, Картагенци и остали стари народи, које немамо времена побројавати? Од Срба су се научили Грци и Римљани копати руде, ковати новце и т. д. Напоследку римске Севиле или Виле, Леповиле, грчке Ладе и т. д. нису ништа друго до чиста српска и од Срба примљена божаства. Реја је била

мати Ромула, и она има значај само на срп. језику и значи прекрасна, прелепа па и рајска. Нума Сабин — или Србин — је установио 12. салијских жречева у част Марса Градова — Salias duodecim Marti Gradivo legit, — који су му певали песме и играли. Дуб је и у њих био знак бога муња и громова, бога победе као и у нашег Перуна. Неколико векова они су се служили језиком у својим храмовима, на ком су говорили првобитни житељи дан. срп. Тропоља, или простари Срби. На томе језику писане су им и све свете књиге и знатнији уговори. Кад су им ове књиге постале неразумљиве, са латинског језика, тражили су опет прастаре становнике, па чак и у Азији, да им исте проуче и друге нацишу, што сведоче многе паметаристе. Саме су им тако зване Sivilae носиле имена опет вила, а не каква друга. То сведочи Hero — Jhyla т. ј. Јаро, или Јеровила, Demo — phyla Демовила и т. д. Шта више и сам Рим основан је на три брега: Palantion Kelion и Velia т. ј. Палата, Вељa и Чело. А да је Вељa одиста била висока планиница, то сведоче сви писаоци римски. Тит Ливије вели: да је Конзул Валерије живио на Хуму, или Брду — iu summa Velia, ibi alto atque munito loco — А Валерије рекао је опет народу: Нека живе на Вељи, на том високом и тврдом месту сви они, којима се може поузданије поверити безбедност грађана, но Конзулу Валерију — „Jn Velia aedificent, quibus melius quam P. Valerio creditur libertas.“ Но наштa је наводити толике доказе, који су били и који још и данас постоје, а о којима се може рећи, код неразвијених, да неодговарају оном чему се хоће. Место свију њих, да наведемо само неке надгробне, који су у оно време писани, кад су и погребовани они којима су подигнути. Тако наводимо ликијски надпис нађен у Малој — Азији на Лимири бив. Лидском граду, којега, ни један од учених свију европских народа неможе прочитати. На њему се налазе два чиста садања наша писмена Ч и Ж. Г. Александар Ходзко прочитао га је и он гласи овако: Увано — вено, гроб сеј памети грановити Седаријем Пан^{a} Чадом про себја дља е Лади — Вељади — увај и Чаду Мужжалоју“. Даље на ликијском новцу, из Мале Азије, стоји написано: „Чех“. Даље на трећем споменику пише: „Те дски жрвјени“ — т. ј. даске жртвене. У Италији на 1. „Даву Цербера мења за то руче“, т. ј. удавићу Цербера мене зато ручавам, или дајем за јемца. 2. „Ми велерје-

в бјелопеве; парити моји фасти. Радо вери мих рочеч очен вела" т. ј. Мени вељеговори — или хвали, ме — поштуј моје законе. Радо веруј мојим пророштвама, која су врло силна. 3. „Ти наш Кобил" Ти си наш Кобил — т. ј. псето које стражари 5. Avle seanti sinu lartarl. Viscusa clan" т. ј. Поклоп од Вискуше Лартове — кћери — Авлу Сеанттову Сину 6. „Velusa selvanse, cker svetli clan" т. ј. Светли поклон Велушу — Велешу, Селвана кћер 7. Avla Gaspediena т. ј. Авла господина 8. На надгробном споменику — саркофагу — Етрурском, или Ерићском, као што смо казали, на коме су и два огнила наша, прекрасно израђена, — стоји овај надпис, као што га је прочитао г. Егор Клас: 9. „Бел детина, Бел презнатјал" т. ј. Бел — т. ј. тако звани Бел Бог — дете, Бел тако предзначио. На другом споменику такође са огњилама и у среди, као и у првога точком, кругом, или вечношћу, стоји опет написано: 10. „Бел, детина, колодањал" т. ј. Бел бог те је дете заточио. Да наведемо и ових 25. надписа, који су такође са надгробних споменика: 11. „Тања јединеј crupua Латинал таки ни јае" т. ј. смрт је — Тања богиња смрти — једина јака или верна, а Латинац није такви, 12. На жртвеном камену „Tu Mamaja poreis raczyviu trebêtê т. ј. ту мати времена пор — жртву — треба 13. Lepideê lecsz Joveê vyzesi od orla solejti. — Леподејеш лејеш. Јове — Јупитеру — више од орла летиш над сунцем 14. Mea tetena svetlejši klau т. ј. Мојој теткици најсветлији поклон 15 Lart Jan Czarny vetjal т. ј. цар Јан, чарни-црни, извештао 16. надгробнк Jarno thu, jarno tole Ješce y jara nadali т. ј. Јара ту, јара толика доле, а још јаре надавали 17. Mila Lale moja krasa т. ј. Мила Лале моја краса 18. На жртвеном ножу: „Czasa — czasa teczet czerez Ariman т. ј. часови теку преко Аримана. На надгробнику детету 19. Lez dêtina, lez zaporinaju — лежи дете, лежи ја затварам 20. Lartia umria puia т. ј. Ларта умрла девојком 21. Detina Arntina u detina Lisa т. ј. дете Арнтина и Лиза 22. Velusa Selvansla cker tvetli clan т. ј. Велуша Селвања кћер светли поклон 23. Atu velhe supinai т. ј. оцу Вељку Жупану 24. Vel Visnie Velos setri ckere Ciizarlii. т. ј. Вељa Вишњи Велес сестри ћери Чизари и 25. „A veseli Srban supanai т. ј. Ја весели Србан Жупане. — Сад долазе доцнији већ на латинском језику — P. Petronio. M. quir. honorato Praefec. coh. c. raetice — т. ј. Публију Петронију М

Хонорату командиру рашке т. ј. српске роте. — 2. L. baebius. l. f. gal. juncinus. praef. fabr. praef. coh. III. Raetorum trib. milit leg. XXII. deiotarianae praef alae asturum и т. д. — т. ј. Беби Јунцин старешина занатске роте командир 4. роте — састављене од Рашана — Срба — војени трибун и т. д. 3. Sex: fulfennio. c. f. ter. salutari praef. Cohar. IV. gall. Equit. trib. mil. Cohor. 1. Mil. Vindelicor praef. alai, 1. pannoniorum, — т. ј. Секст Фулфенио заповедник на 4. кохорте — ексадрона — коњаника Гала. Заповедник над 500 коњаника Срба и 1000 пешака Панонаца, или опет Срба из Панонije. Међу осталима да наведемо само још ове и то на дан. језику српском без латинског. Ово чинимо зато што пишемо за народ, а не оне који су учени: 1. „Титу Аврелију Сперату Каваљеру Сабинионава дивизиона родом из народа српског — Рашког — живио 37. а служио 18. год.“ и т. д. Други: „Пудентину витезу родом Србину — Расцу — живио 30. а служио 17. год.“ и т. д. и трећи. „Т. Ав. Пакотину витезу Калпурнијанова дивизиона родом Србину, служио 11. а живио свега 26. год. и т. д. Код дан. Мехадије међу осталим надписима још пре христијанства нашао је се још и овај: „D. M. jul J; fil. Sergia Basso decemvir. Dobretae quaestori, interfecto a latronib. А ово је надпис једног Дака и гласи. Д. М. Јул. Ј. Фил. Сергија Бјес — Бас — Доброта Децемвир и Квестор римске насеобине у Дацији, погинуо је од разбојника. Вид. Егар. Кл. Нов. Мат. и пр. III. т. М. 1841—1861 год. — Чер. Черт IY. т. м. 1841. 3. 4. и 5. — У нас самих такође има неколико старих надписа римских добивених из Праве или сада тако зване Турске Србије, у којима пише: Попар, даље Душица и т. д. чиста српска имена, као и у овога Доброте, што га убише разбојници. Све су то докази горе наведеног, осим тога још и за ово: како су стари Рамзеси — Римљани, узимали у војску и српску мушку децу од 11 год.

а. Пропаст малоазијских срп. племена.

Све европске паметарнице урачунавају, да је Нин Асирски цар, а муж царице Семирамиде, живио, по једнима на 2000. и неколико стотина год. пре Христа, а по другима само на 1500

год. Неоснованост у годинама ових последњих јасно нам уништава Мојсеј Хоренски паметариста ерменски, који је живио у 5. веку по Христу. Овај је основао своју паметарицу на подлиним писаоцима халдејским и другим, који су, на неколико стотина год. пре Христа живили, а своје списе црпели такође са подлиника халдејских и осталих написаних на неколико тисућа год. пре Христа. Нарочито су неки од њих писали своје паметарнице са подлиника из царских архива халдејских и осталих. Тако су могли не само цареве и њихове династије назначити — не само пре Христа на неколико тисућа год. но и пре потопа на неколико десетина тисућа година, — него још и означити, тачно обиљежити имена династија и година и влада итд. А да овај свет наш није тако млад као што га Моша еврејски представља, више смо навели, а и сви земљозналци сасвим су његов систем срушили и основали други, по испиту земне коре, који се слаже са паметарницама старих народа, којима је се Мојсеј Хоренски служио и које је имао под руком, као: Бероза, Мар Абаса, Александра, Полиметора, Абибена, Кефалеона и осталих, којих сачињења не дођоше до нас, но се само у наводима доцнијих писалаца спомињу. Дакле основавшији свој спис на овим и оваквим паметаристима, Мојсеј Хоренска вели, — у својој I. књизи гл: 13. 14. 15. и 16. — да је Нин цар асијрски, а муж Семирамидин, — пошто је разуме се покорио сву Азију и дошао чак до Црног мора у Европи и т. д. — немогући трпити више разпуство своје жене, — побегао на острв Крит и ту се настанио; те тако и није погребен у општој царској асијрској костурници. Даље се зна да је та иста Семирамида владала и разпростреда власт своју по свој Азији, завладала Инђиом, свом унутрашњом Африком и основала Вавилон, на коме су и Евреји, као робље родили. Тај њен Вавилон био је ужас и чудо света и износио је преко 12 немачких миља дужине и ширине, стене, или бедеми, били су му високи преко 350 стопа, а дебели преко 87. Кроз сред Вавилона протицао је Еуфрат. Тиме је превазишла престоницу свога мужа Нина, Ниневију, која је имала само 10. миља простора, а стене јој биле само 100 стопа високе. Пошто је тако владала та дивна и чудновата царица, покоривши тако рећи цео свет, па и Ерменију, и подигавши свуда и на сваком месту градове, здања, тврд-

ђаве и т. д. у којих су стене биле као из сира изрезане, — погинула је од руку сина свога Нипија, или Замасиса, а азијски народи, да би је преставили онаквом каква је, саставише веровање: да је се напоследку и сама претворила у камен са натписима. Син њен Нинје, или Замазис, владао је после матере своје неколико десетина година и баш за његове владе умире Аврам еврејски, а унуци му се селе у Египат под владом унука Нинијевога Арала. Преселење Евреја у Египат било је око 1900 год. пре Христа, у коме су они преко 400 год. живили, у тако званом округу Гесемском, а изселили су се из овога око 1520 год. јер им је Мојсеј на границама обетоване земље умро око 1480 год. које је год у Халдеји владао Армамитреј предшественик Белов. Шта дакле излази из свеге овога? Излази то; да је Нин на 2000 и неколико десетина година, ако не и сто год. пре Христа живио, владао, покорио сву Азију и напоследку се настанио, било са зла своје жене, или из политичких узрока, што је вернје, на острв Кипар, са ког је владао и управљао око њега лежећим земљама. Видимо даље: да Семирамида такође покорава не само сву Азију, него и чак унутрашњости Африке, прави тврђаве и остало, а на једној од тих раде и Евреји, са млогим народима покореним овом чудном и силном царицом. Видимо даље: да ови Евреји око 1900 год. а под владом Арија и Аралија — првог унука, а другог праунука Семирамиде и Нина — бегају, у Египат и тамо се настањују. Ми неузимамо, да су они тамо населили се добром вољом и због глади тобож, него држимо, да су их тамо силом населили Халдејци, као своје насеобине и унеколико рођаке своје, да им те земље чувају. Да није овако, као и да су Евреји били и радин народ, од куда би после били највећији војници, и страх и ужас целог азијског света? Одкуда би могли прогањати толике народе, и одкуда би, могли као чисто египатско робље, у једанпут, тако владати оружјем, да државе руше и народе утамањују? Узмимо даље паметарницу египатску, па кад је добро проучимо налазимо ово: да на 2100 год. пре Христа египатска царства покоравају неки тако звани — колико су прочитани њихови споменици — Хиски народи семитског порекла из Азије. А ови египотски Хиски и нису ништа друго до војници Нинови и Се-

мирамидини, који заиста покорише не само обрежја, него чак и сву унутрашњу Африку. Ови владају 511 год. над египатским царствама, док их у то доба сасвим ненсчистише, а пре су тога разуме се, једне по једне изчишћавали и прогањали у које спадају и Евреји. Све оно остало што је писано у Мојсеју само је гола прича, која има у толико вере, што су египћани страшно, пошто се осилише, угњетавали Евреје и напоследку их и прогнали, као туђине и орде насилника својих Халдејаца. Тако је дакле јасно: да је Нин живио на 2100 год. пре Христа, да је у то доба дошао на остров Крит са својим људима и војницима, да са овога влада над српским племенима у Европи и Азији, а ти су му његови војници — од којих налазимо остатке у старим Грцима, — они исти, који се и у Египту подразумевају под именом Хикса. Одтуда је у Грчком Миту старији Грк од Елина, као доцнијих колониста и насељеника опет Египатских. Гоњени Евреји Египћанима настањују се око 1445. год. у тако званој „Објетаваној земљи", под својим вођом Исусом, које га Галска племена, бегајући од њега чак у Египат, зову: „Разбојник Исис син Навина". Ове саме Гале видимо где у свом бегању нападају на српска племена у Малој — Азији, неки се одма до њих настањују, а други, престрављени Евреjама, иду даље и насељавају дан. европске земље иза Срба, тако звану стару Галију и остале. Но рађа се питање: да ли ови исти Евреји нису били опет само као аван-гарда сада Египћана и да ли у место тражења „Обетовање земље", нису ову баш по вољи Египћана, као њихове колонисте, заселиле, или да ли нису као робље египатско и морали те земље заселити?

На ова питања нек нам опет унеколико одговари египатска паметарница. Из ове се зна, да је Египат којег покорише поменути Гиски, благодарећи својим тивским царевима, не само очишћен био од ових него је још под Сетосом — вл; од 1445—1394. — и његовим сином, славним љубимцем бога Амона, са чега је тако и прозван Сезострисом, или Рамзесом II — влад. 1494—1328 — покорена, била под Египат сва Азија, Инђија, па чак и Европа до Дунава Волге и т. д. на којој је подигнут храм богу Ра од ког је тако и прозвата. Знамо, да су ови оставили своје војске и посаде у дан: српском Тропољу, Малој Азији и т. д. и од тих су друге старогрчке, или елинске чорде, које се, као млађе од оних сирских

назваше Елини. Ето с тога су подигнути споменици са надписима покориоцима тада целог познатог света, па чак и унутрашње Африке, који веле: „Ти си изишао да покориш суседне земље и да разрушиш цео свет твојим гласом правде; ти си умирио врагове твоје, као Ра на небу; ти си очистио срца свију варвара. Ра ти је дао њихове границе, твоја војена секира висила је над престолима свију осталих страна, и цареви су њихови прободени твојим мачем". Тако дакле египатски цареви са својим 700.000 војскама покорили су све земље и као своје колоне населили Евреје у старој Галији, или Палестињи, а данашње Грке, као своје рођаке, у српским земљама, где су се они смешали са старим Гиксима опет рођацима Грка, или опет колонијама и насеобинама халдејским или асирским — свакојако и једни и други смеса разних азијских и африканских народа. Тако се дакле угњезди етиопска и семитска раса у чистим српским земљима, те они с једне, стране на дан. српском Тропољу, други њени огранци у Италији под именом Римљана, или некадашњих поклоника Ра опет Етиопаца у Италији, а доцније опет Парси у Азији, — утаманише и угасише народност српску у Малој Азији.

Ко узме добро и проучи сву римску и Грчку паметарницу, наћи ће, што данас већ сви учени мужеви признају за истину: да су Римљани и Грци, или старе Елине, један и исти народ, но само да су се Грци пре населили у дан. земље, а Римљани опет у своје доцније. Наћи ће да Грци целог свог века иду у Египат да се свему и свачему одтуда, као из своје рођене земља и извора, науче, а Римљани опет у Грчку и т. д. о чему ћемо мало ниже коју проговорити. Тако дакле узрок пропасти српске народности у Малој Азију бијаху: прво насеобине семитских племена, или Грка; друго насеобине њихових у неколико рођака Етиопљана — Египћана — или доцнијих Елина: насртај Гала као бегаоца од својих насилника Евреја, или авангарде египатске; после насртај Парса и покорење срп: племена под ове; насртај Шкипа; опет Грка, Маћедонаца, Римљана, Турака и осталих народа. Тако пре свега видимо: да семито — етиопћанска раса, под именом Грка, или Елина т. ј. Етиопћана, — јер су се оне прве насеобине самитске сасвим прелиле у ове етиопске — око 1190 год. пре Христа тако силе и снаже, да под својим царевима.

војујући пуних 10. година без престанка, сасвим уништавају срп. племена у Малој Азији, покоривши им Тројанску једину, у неколико централисану и састављену из неколико обштина и племена, државу. Каква су зла и насиља они тамо чинили ми ћемо ниже навести. Од ових пак ослободи их и уједини у једну државу Крез цар Лидски, те тако мало дануше душом од тешка и силна робства и варварства елинског или африканско етнопског. Влада лидских царева није дуго трајала, јер Кир, срушивши Мидску државу и основавши парску, или перску, као што је зовемо, око 552 год. пре Фрисга — покори сва срп. племена у Малој Азији. А под Дарије Хистапсом, покорише Парси и остала српска племена живећи у Рашкој, Маћедонији и т. д. на овом српском Тропољу чак све до Дунава. Од тог доба па све до Александра Великог, или до 334. год. пре Христа, српска племена у Малој — Азији разтрзали су час Парси, којих је јарам био сноснији од грчког, час опет Елини, или Грци, а од тог времена буде им натурен нов јарам маћедонски, који је се продужавао све до 280 год. у којој год: прогнани Гали, из европских страна, или роћаци у неколико дан. Шкипа, — оснивају своје царство над српским племенима, а у половини другог века пре Христа подпадну опет сви скупа под Римљане.

б. Пропаст српских племена Италији, Рашки Алпијској Панонији и т. д. и о Римљанима.

Први насилници и утаманиоци срп. племена живећих у Италији били су такође ови исти семито етиопци, или Грци, са својим насеобинама у Сицилији и осталој Италији и т. д. а за њима одма Картагенцн. Грци су тада и то на 1000 год. пре Христа заселили били не само сва прибрежја Италије, Сицилије и т. д. него су дубоко ушли у Италију и тамо, које покоравајући, а које опет утамањујући тамо живећа српска племена, живили су, као и обично свуда, само на рачун покореника; јер Грци нису никада ни орали ни копали нити што друго радили, ван певали, свирали, играли актерске ствари, малали, инатили се по својим зборовима, били се и отимали не само од туђина него и један од другог све па и ишли на то да се сасвим и изкорене. Друг-

чије није могло ни бити код остатака дивљих војника африканских и асијрских, који су по свој прилици били састављени из разних народа. Остало су све радила и производила разна српска племена као робље сужно. Но и ово зло било, за српска племена живећа у Италији, а горе небило, као што каже наш народ, али ево горег и ужаснијег. Други опет Етиопци — или чисти Африканци тако звани свештени, или свети Ramnes т. ј. потомци Рамзеса II Мјамуна што ће рећи љубимац бога Амона а поклоника вечног бога сунце или Ра, под својим тако званим Ромулом оснивају на 754. год. пре Христа Рим. Кад се добро прегледа први свети народ Рамнес, или војени потомци египетског цара Рамзеса, и кад се све добро и како ваља проучи, — онда излази то: да нема никакве сумње: да стари Римљани, или Латини, нису одиста ништа друго до стари Египћани и остатци њихових војених насеобина. Проучивши рисмску паметарницу налазимо: 1. Ромула са својим Ромнесима, као војника, као безкућника, као разбојника, као јединца и самца, као човека и без вере, земље, имања, стања, куће и кућишта, који са стотином људи своје народности, као преставницима будућег поколења и народа римског, са 1. тисућом коњаника и 10.000 пешака оснива и подиже Рим, оснива и подиже римску државу. Да би се осилио, да би пбстао рад му оно наштa смера, да неби напоследку заједно са својим Рамнезима, са својих 100. представника будућих благородних породица, или војених старешина египетским, са својих 1000 коњаника и 10.000 пешака пропао, он, отвара врата разбојницима, лоповима, безкућницима и свима неваљалцима из свију српских и других племена и ове одомаћује у свом војеном кастру, у својој тако званој тврдњи. Овим сили себе, као насљедника власти бив: египатских царева, пад покоренима и опет прима у свој елеменат све неваљалце и насилнике из свију српских племена. Да би се дакле одржао, и да неби борећи се сваки дан, са српским племенима живећим у Италији, пропао и утаманио се — вара сабинске, или српске жене и девојке и насиловав их, отима их и увлачи у свој ваљени војени логор, у свој каструм Рамзеса, или будући Рим; и тако једно узима услове за подмладке, а друго, и по невољи, увлачи то огромно српско племе у своје пријатељство. Рачун је прав, Рим се шири, умножава, и у колону Римзесових египатских војника, по

смрти Ромуловој или обоготворења, после 30 год. живота и узношења на небо, зацеле се јавља Сабиниц или Срб Нума Помпилије 716 год. пре Христа — као цар, а с њим одма још 100 преставника будућих властелских породица, или војених старешина, српских са 1000 коњаника и 10.000 пешака. Ово је зато: да се неби египатска колона осилила на рачун срп: племена, њихове вере и језика. Ромул је приморао ове: да ступе у заједницу египатских војника. С тога по смрти Ромуловој видимо борбу целе год. дана, док ненадвлада народност српска над египатском; те се изабра Србин Нума, који целе своје владе од 30. година ништа друго и неради него устаповљава ред и поредак, заводи празнике српске вере, богослужења, дели жреце на 8. врста, оснива календар итд. безверним Египћанима итд, По смрти његовој, после смутња и разпра војене старешине, или сенатори, већ бирају ни Срби, ни Египћанина, но смесу неку из ове обе народности, бирају за цара око 673 г. пре Христа Тула Хостилија којег је отац био први пресељеник к Ромулу из знатиог неког града, у ком су живила српска племена, а мати му беше најзнатнија украђена, под Ромулом, српкиња — тако звана Герсилија. Овај, као син вође првог разбојника и неваљалца, целог свог века ништа друго и неради, но непрестано напада на оближња племена српска, покорава их и присаједињава римској државици, под именом робова, или људи који ће да раде за господу војнике и њихове старешине благороднике. Он немари ни за празнике ни обреде, ни за светине, ни за храмове итд. његово је: борба и побеђавање. По смрти његовој год. 640. кад га уби гром, са женом и породицом, буде изабран од обе народности, разуме се после дуге борбе Анк Марције сии ћерке Нумине, који као и ђед му ради на светим стварима. Он увлачи још 100. војених старешина, којима одговара 1000. коњаника и 10.000 пешака не из неког народа, него управо, баш из смесе, јер и сам произлази из ове међу којом је највише било по свој прилици, опет из елемента српских племена. По смрти овога маса безпристрасних или оних, који неприпадаху ни Рампесима и њихових 100. војених старешина 1000 коњаника и 10.000 пешака ни Србима и њиховим 100. старешина 1000. коњаника и 10.000., пешака, ни оној смеси Анкијевој, од 100 војених старешина 1000 коњаника и 10.009 пешака — изабра за цара, после борбе разуме

се, тако званог Тарквинија Старијег. Одкуда је он био разно се говорило, час је, по једнима рођен у Етрурском, или Ерићском, граду тако званом Тарквинији и т. д. час од других на другом месту и т. д. но он је својим радом показао шта је и одкуда је. Од његове владе јавља се маса робова, која подиже главу, која хоће да живи и да ужива оно што својом крвљу и својим знојем зарађује, а не све то да јој прождире 300 представника војених старешина и толико њихових породица, не 5000 коњаника и 30.000 пешака и т. д. Од тог доба иде ужасна борба ових робова са Рамнесима, Рамнезасима и осталим срп. племенима ушавшим насилно у састав њихов, која се свршава на штету и пропаст последњих. Од тог доба ствара се доцнији тако звани латински језик или, језик који постаде из збрке и смесе језика, египатско етиопског, халдејског — српског грчкога и осталих живећих народи у Италији. У то време већ се више није хтело да разбира за Рамнесе, Сарбинце, — т. ј. Србе — и т. д. него је се знало за Патрицију или племиће и за народ или плебеје, риту, фукару, сужно робље и т. д. Место пређашњих племенских борба наступише сада сасвим друге социјално економне, и Рим се брзо вину да покори и прождре све што бијаше око њега, да оплачка и пороби све, урађено и направљено, стечено и произведено српским племена живившим тада у Италије; јер он: и не рађаше, и непроизвођаше, и не стваваше и не украшаваше, већ само готово ждераше, прождираше и утамањиваше. Успеси су му били свуда и на сваком месту, јер сили његовој небеше равне; али на жалост, по њега, у Картагењанима нађе за неко време преграде. Но још пре ових, још гладнији и лењији, грубљији и храбрији, још већи разбојинци, са гоњења и прогањања, Гали, насрнувши прво на мирна племена српска у Италији, па пошто их покорише, — навађиваху и на Рим и његове разбојнике и прождрљивце. Борба је се повлачила, и неваљалци с тога што су као такви и рођени и постали, одржаше врх над онима, које праочеви ових приморашe, да оставе све своје, па да скитајући се по белом свету, и тражећи крова и покрова — постану и сами разбојници. Овако и на овај начин поставши народ тако звани римски није ни чудо што све прождираше и утамањиваше, све претвараше и преливаше у Рим-

љане, или доцније Латињање, који 496 год. пре Христа, после дуге борбе са ордама Рамзесовим, закључише уговор: да буду барем равни с њима. Овим се објашњава и то: што се, под импер. Каракалом, све провинције изједначише, посташе сви покорени народи целог света грађани римски, па као такви уједанаут проговоришe у свој бившој ужасној и огромној империји римској, шта се мисли? „латинским језиком.“ Ове наше истине, ова наша правда многима ће бити трн у око, многи ће Фило-Елини и Фило-Римљани тако охнути и раздерати се, да ће се сва земља протрести, да ће се кости и прахови Рамзесових војника потрести и узбунити, али баш они, они ће и бити ти, који ће нашу истиниту ствар и засведочити. А наше учене, дружине, друштво, наши преставници знања и мудрости, наши свезналци и полубогови, држимо: да ће нас смрвити као ништавог црвка, да ће нас својом божанственом, надземном силом и мудрошћу, својим најученијим главама, презрати и уништити и да ћемо пред њима као дим пред лицем божијим изчезнути. Но зато ће за награду ових себичних и својехвалних најузвишенијих научењака и полубогова свега људског знања, овим тако рећи боговима, доцније потомство одати: достојну похвалу и славу, а имена им уписати на својим страницама као безсмртне труднике и мученике за свестрана знања, а нарочито та, којима убише и смождише ништавилост једног црвићка који се усуди називати, братом, сином, рођаком и т. д:?? Једино је што нам се може пребацити: да је и Ромул, и Нума, и Марко Анције, и Тарквиније само мит, а не постојавша дјејствителност. Ми баш тим и тврдимо, да је истина и правда. Митиско лице никад и непреставља једну одјелну личност, једно извесно време и место са свима њеним особинама; но оно преставља средсреду разних времена, дјејства, месности и т. д. које су једнородне, које немају противности у себи и т. д. А да би се све то изразило усредоточава се у једној личности, под којом ваља разумети не лице, него скуп укупних једнородних појава и радња једног народа у неколико периода. Оно није личност, но збор једнородних појава укупне радње једнога племена и народа, а не личности какве. Оно узима такво типско лице, за свој укупни изражај својих свију једнородних појава, које је кадро изнети и преставити на себи

целу и огромну масу догађаја и појава; те тиме и добија карактер подобан својим преставама. Оно није прагма, која указује и ређа број лица, број година, растојања места и времена и т. д. са свима разним, личним, местним, временим појавима и т. д. оно напротив незна и неће да зна ни за месност и својство његово, ни време ни разноличности; но само зна и хоће да зна: за догађај. Оно узима на се укупност једнородне свршине, а не борбе, противности и процесе ових до свршетака њихових. У народима остају само неми, или управо умни појмови и сазнања о нечему, које они, да би га показали видимим, сасредоточавају у једну личност саздаиој у уму њиховом, а одговарајућу ономе што хоће да представе. А та им личност тако саздана и изнешена на овај бели божији свет, ствара све и сва у једно и исто време, у један и исти дан. Она је кадра, као и Ромул, саздати у један дан, и град Рим са свима тврђавама, шанчевима, обкопима, зградама, кућама итд. и војени савет, и ред и поредак, и све и сва на свету на и отети жене и девојке туђе, породити породе, завојевати туђе земље и градове и т. д. Та иста изражена личност, али митолошка, само за друге ствари, за веру и светињу, као што је Нумина, — у стању је једног лепог и прекрасног јутра: створити и жрчеве, и храмове, и веру, и оно што јој је противно, и ред и поредак, и светињу и ђаволштипу, и календар и законе и т. д. А те исте преставе у 3. виду, у трећем лицу Тарквинија старијега, кадра је опет, при чаши вина, или при каквој закуски, створити: плебеје и аристокрацију, ујединити све разлике и разноплемене народе, ујединити дивљег војника египатског, завојевача Рамзиса, са мирним и развијенем трудником и прозвођачем срп. племена. Она је у стању натурити им и један општи језик, који нити је египатски, нити срп. племена, него нешто треће, т. ј. „Латински.“ Но баш ова митска лица с тога и јесу знатна и истинита, што имају извесна правила, извесне законе, по којима се стварају и јављају, што показују, и ако не тачан број година, а оно извесне периоде, од којих су и у којима су дакле и постале. Тако Ромулов период захвата време од египатског цара Рамзеса па до првог мешања остатака његових војника Рамнеса са срп. и другим племенима живећим у Италији. Други период, или оличина у личиност показује борбу

преставника оба та народа. А трећи период, или трећа личност показује борбу власника, духовника и војника оба та народа са масом, или фукаром, оставшом у својој првобитној радној изгледини и не успевшој угурати се у властелу, поповштину итд. свеједно, ма ко у од те две народности. Сва та три времена врше се од Рамзеса II. Мјамуна — Сезостриса, коме дати надпис од бога Амона у виду, српа, бича, и палице говори: „Узми срп војени, да умириш туђа племена и да сечеш главе нечастивих, а бич и палицу да владаш над Египтом!“ а то је време од 1320 па од прилике до 451. год. или до основа десетомужија. Дакле кроз цело време од својих 860 и неколико година! Толико је требало, да се сазда нова народност, нова сила и власт, која већ у основу састављена из разних елемената могла је и цео свет прождрети и прогутати, док Грци састављени из два главна народа, а и трећег финикијског, вечно се само међу се бориште, гледајући да један другога прождеру. С тога је Рим био кадар прождрети сва српска племена у Италији, а Грчка не, но их је оставила и до калифата. Грцима није стало било до увећања себе, но до својег робља, и до прождирања Атињанима Шпартанаца, Шпартанцима Тивљања, Тивљанима Локријана, овима Ахајаца и т. д. једном речју један свију и сви једнога, као и Маћедонцима опет свију итд. Од тог доба Римљани су непрестано покоравали једно по једно племе српско у Италији. Покорене су махом одвлачили у робство, и то што је било старо мушко и младо женско, а младо мушкиње трпали су у војску. Описивати ова покоравања, јаде жалости итд. била би ствар сувишна, јер прелази већ у паметарницу, а не кратак поглед, који се односи дан: етнографији наших земаља. Можемо рећи, да је г. 174 пр. Христа пала Истрија, 82. 32, и 8. пре Христа све земље од Италије па до Дунава, а од Дардапела, Јегејског и Црног мора пале су још на 168 год. пре Христа са покорењем Маћедонског царства.

Г. Грци. Општи поглед Грка и Римљана. Маћедонци и пропаст српских племена на Српском, или дан: Балканском, Тропољу.

Грци се хвале својом старином, својим знањем и вештином Старина им је, као и све остало, претерана, знање преузвишено, сила преувеличана и т. д. Прва писмена постала су им око

600 год. до рођења Христова — вид. Plin: Nat: Hist: I. V. c. 29. — а први писаоци били су им: Ферикад сироскиј, Акузилај Аргоскиј, Еланик Лезбоскиј, Хекатеј и Дионизије Милетчани, од којих је посладњи живио у 65. Олимпијади, или око 520 год. до Христа. Но негледајући на све измишљене бог зна какве старине, на своју мниму коренитост и остало, остаје оно што смо већ више навели: да стари Грци нису ништа друго до остатци војених чорда асијрских, које су се, као и Рамзисе у Италији, смешале са срп. племенима живећим ту, а тако исто и остатци војених трупа Рамзесових, или Сезостриса II. египатског цара. Међу тим, и ако ће бити и сувише ларме, навешћемо, да се сви дан: цигани, ван тако званих Гурбета, или монголских цигана, зову „Фараонима", да им је језик сродан с грчким и да они Грке и данас зову Фараонима и својим рођацима. Кад се језик и остало овог врло важног, а ни најмање неиспитаног и неизученог народа, проучи, онда ће се млоге ствари одкрити о којима нисмо ни сумњали. Навод наш тврди још и сам Иродот, који вели: да је очима својим гледао статује подигнуте Рамзесом. Ево његових речи из Вебера Г. стр. 128. „Од млогих подигнутих споменика, у разним покореним државама, Сезострисом већи део већ несуштаствује. У Сирској палестињи — а то је баш око Еврејског првог населења у „Објетованој земљи," — ја сам сам собом видио неке са писменима — јероглифима — и женским удовима. А у Јанији — баш где су Грци — налазе се два изображења тога мужа, која су изсечена на литицама, и то крај пута, идући из ефеске провинције у Фокеју и из Сарда идући у Смирну. На оба места изсечен је човек од 6 педљи, држећи у десној руци копље, а у левој лук. Сво остало оружје и у једног и другог је једно и исто египатскога и етиопскога про исхођења. Од једног рамена к другом, преко прсију, иду египатска света писмена која значе: „„Ја сам покорио собственим рукама ову страну"". Ми смо још раније казали: да су се Грци настанили у српским земљама, као војници и војене страже семитске и етиопске расе и да су као такови морали састајати се из разних народа, који су управљани једним језиком изпочетка и то на 2100 год. пре Христа асијрским, а после од 1445 па даље опет етиопским. Казали смо да никада нити су били, нити су са-

стављали масе какве огромне и да им број душа никада није био велики, као и да никада и ништа нису радили, но готово урађено од робова јели и трошили. Тако исто навели смо и да су се борили међу се баш зато што су се састајали из првобитних војника припадајућих разним народима, па као такви и језике су асијрски и етиопски разно произносили и изговарили. Ово нам сведочи све оно што ћемо доле навести. Тако дакле сама њихова паметарница сведочи: да су се досељавали разни народи и да су ови састављали одјелне насеобине из којих су постале Елине. Ово им насељење баш и пада у године које им стављамо, као остатцима војника горепоменута два народа и две државе. Зна се да им је, по њиховом причању, највећи део народа населио из Египта Кекропс и Данај, од којих је први основао Атину, а други Аргос. Кадм Финикијанин основао је Тиву, а Пелопс им је дошао из Фригије и потомци његови смешавши се са потомцима египатским од Данаја, основали су силне државице Пелопонеске, међу којима игра прву улогу Шпарта. С тога су се Аргос и Шпарта дуго поштовали као главе свију грчких земаља. У томе се опет несмемо сумњати да ови дошљаци нису знали многе фокусе, комедије, и остало. Само оснивање грчких храмова њихових богова и остало није ништа друго до чиста египатска, или етиопска ствар као постанак најзнатнијег храма њиховог о којем се прича ово у овој басни: „да је црна голубица слетила са египатских храмова у Тивама и долетила у Епирски Теспроти, стала на грм, или дуб, проговорила човечијим гласом: да ваља направити храм Јупитеру, а житељи Додона покорили се тој божијој вољи, направили храм“ и т. д. Имена Тива и тамо и амо, јупитера тивских, једнаких обичаја, закона, државних устројства, празновања итд. које је све наученим људима познато, а нашу ствар већ и сувише доказују. Но нама за сада није толико стало до знања о једнакости Грка и Етиопћана, колико до тога, да знамо у најкраћијим цртама каквису били? Ко о горњем сумња, нека противно каже, па ћемо му целе томове о томе написати. Описујући разбоје, које су вазда Грци чинили, нападајући и грабећи све прибрежне народе и узимајући морепловство у место свезе и односаја међу собом и разноплеменим народима не за благостања и укупни напредак свију, но за себична и гадна плачкања

отимања, разбојништва итд. које им све и сам Тукидид правда са речима: „*οις κοσμος καλιος τυτο δραν*“ — т. ј. „таква дјела служе у част“ — разумесе онима који их роде. Тако су они једни другима у име данка обнезивали се плаћати, међу осталима, и данак састојећи се у дечој мушкој и женској деци, као што су Атињани Крићанима, што сведочи ово: „Tum pendere paenas, Cecropidae jussi, miserum! septena quotannis, Corpora natorum“ — т. ј. Тада је потомцима Кекропсовим заповеђено ужасно дело! сваке године давати данак у седам младића. — Но ово није био такав ужасан терет за господу атинску, за потомке етиопске, јер је он плаћан робовима, који су били из покорених племена. Даље им се виде нарави и из овога: „Hic crudelis amor tavri suppostaque, furto Pasiphae“ и т. д. — т. ј. Ова ужасна љубав к бику и подло подтурена Пазифа. — Подобне гадости чинили су вавек Грци. Тако је њихов цар Тантал најгадније и најнечовечније обезчастио прекрасног Тројанског младића Анимеда, а кад је жена праунука овог варвара цара Менелаја прекрасна Јелена побегла за тројанског царевића, они су подигли војну, војевали, под видом да освете прекрасну царицу Јелену, равно 10. год. разорили Троју и покорили под своју власт сва српска племена живећа у М: Азији. Но при повратку својим кућама, рођена су им браћа ове попалила, имања разграбила итд. — вид: Гил. I. п. стр. 65 — Молитве својим боговима, који пију, једу, љубе се, бију се, чупају и све раду, па и краду један другога жене и наложнице, и којих број по Гезиоду прелази више од 30.000 — бивају само онда, кад: „*δυστυκιας επιτασις και σωτηριας απογνωσις ευκη Θεων*“ — т. ј. Молимо се боговима, када падамо у несрећу и кад се ненадамо спасењу. Тако су се Шпартанци заклели, као што Страб: каже: *ομοσαντες μη προτερον επανηξειν οικαδε, πριν η Μεσσηνην ανελειν, η παντας αποθανειν*“ — т. ј. заклевши се невратити се дома, докле или неистребе св: Месињане, или сама неизгину. — А шта је са туђинима, варварима рађено, кад је се овако радило са својим рођеном браћом? Да би увеличала што више своје худо и мало населење, састајеће се само из 30.000 душа, тако звана Шпартанска држава, допустио јој је савете, да могу младићи облежати туђе жене; те се деца одтуд рођена прозову Партеније: „*Παρθενιας*. Jilius,

natus ex eaquae qum duceretur, virgo non erat" — т. ј. син рођен од матере, која ступајући у брак није била девојка. — Ето тако су им и име и своју вештину избичкали! У Шпартанаца, као и у других елинских, или грчких племена, лоповлуци, разбојништва итд. не само да ни су кажњени него су шта више и награђивани, као и у Египћана. По закону Ликурговом казнио је се онај код ког је нађена ствар, а не онај који је исту украо. Основ морала види се из закона земље какве. У Римљана и Грка тек су Валенс Валенцинијан и Грацијан узакопили: да родитељи несмеду убијати своју децу. Од оца је зависило избацити новорођеног сина из прага свог станишта — и своје земље: extra limen aedium eos humi abjicere solebant — или га одраслог продати коме хоће и пошто хоће. Шпартанци су слабу, нејачку чораву или ма у чему нездраву децу одма убијали, а Философи грчки проповедили су, да ваља и у утробама убијати децу, ако их се више но што треба зачеди. Тако да наведемо саме речи Платонове Политике у књизи 5 § 9. а по Лондонском издању: „*Ουκουν και τα μιγνομενα, εγνονα παραλαμβανουσι αι επι τουτων εφ, εση κυιαι αρκαι ειτε ανδρῶν ειτε γυναικῶν, ειτε αμφοτεραι — κοιναι μεν γαρ που και αρκαι γυναξι τε και ανδρασιν — Τα μεν δη τῶν αγαθῶν, δοκῶ, λαβοῦσαι εις τον σηκονοισουσι παρα τινας τροφους, χωρισ οικοὺσας εν τινι μερει της πολεως τα δε των χαιρονων, και εαν τι τῶν ετερον αναπηρον γιγνηται, εν απορρητω τε και αδηλω κακακρὺφουσιν ὡς πρεπει*" — т. ј. И тако рођену децу примају зато одређени начелници из мушкиња, или женскиња, или и из оба пола; јер морају опште дужности бити у оба. Добру децу, како ми се чини, нека носе у васпитателни дом дојкињама, које живе у оделним деловима вароши. Децу од хрђавијих, и ако се потреви какво слабо, нека их сакрију у какво тајно место како треба — у Аристотеловој политици 7. к. гл. 16 стоји опет ово: „*Περι δε αποθεσεως και τροφης τῶν γιγνομενων εξω νομος, μηδεν πεπηρωμενον τρεφειν. Θια δε πληθος τεκνων, εαν η ταξις τῶν εθνῶν κωλὺη μηδεν, αποτιθεθαι τῶν γιγνομενων ὡρισθαι γαρ δει της τεκνοποιας το πληθος. Εαν δε τισι γιγνηται παρα ταῦτα συνδοασθεντων, πριν αισθησιν εγγενεσθαι και ζωην, εμποτεισθαι δει την αμβλωσιν*" — т. ј. што се тиче одгаје и одбацивања новорођених, нек је

закон: да се неподиже ни једно — дете — ма у чему сакато — или накажено — Тако и на рачун млоштва деце, ако уређење народно незабрањује, треба бацати новорођену; јер број новорођених мора бити тачно одређен. А ако се зачеде преко — одређеног — броја, ваља их пре убијати, но што се роде. Грци су и простодушне и поштене Парсе научили содомији, или педарастији, вели Ксенафонт — de institut: Cyri I. стр. 238—243 Нрави женске: Motus doceri gaudet Jonicos Matura virgo, et fingitur arbitus. Jam nunc, et incestos amores. De tenero meditatur ungue" вели Хорације — т. ј. Одрастна девојка налази своје удовољство у томе, да би могла примити увијотине Јоњана, и од тог узраста мисли на против јестаствену љубав. — Докле је разврат долазио ових остатака асирских и етиопских војника јасно се види и из овога: што је Харидем управљач Атина, при свакој својој мнимој услузи учињеној држави захтевао: да му република изда прекрасног младића маћедонског, који је ту био као роб! Македонски цар Филип сву је Грчку освојио не силом но подкупом, као што се види из овога: *και κρηματων διαδυς τοις εν ταις πλεσι ισχυσι, πωλλυς προδοτας των ωατρισων* — т. ј. раздавши млоги новац онима који су што важили у градовима, добио је тим предаваоце својих собствених, отаџбина или: — *Παρα γαρ τοις ελλησιν, ν τισι, αλλα πασιν ομοιως, φοραν προδοτων και δωροδοκων και Θεοις εκθρων ανθρωπων, συνεβη γενεσθαι; οσην υδεις πω προτερον μεμνηται γεγονναν* — т. ј. Било је, не само у појединих Грка, него у свију млого издајника, људи сребролубаца, непријатеља богова и људи, каквих нико не памти. Но негледајући на све то, ти су исти људи били у стању назвати сина тога Филипа, који их подкупљиваше, богом и признати га баш за правог бога и сина Јупитерова и то онда кад га један Инђианац — по Аријан: VII 1. 8. — пресрете са овим речима: „Ти си такви исти човек Александре, као и ми сви остали само с том разликом: што си оставио своју отаџбину, јуриш у туђе далеке земље да нарушаваш општи мир и да дајеш млого посла и себи и другима!" Грци никад нису били овако простосрдачни и искрени, т. ј. нису никад имали оволике моралне снаге, што сведочи ово: Кад је се пронео глас о смрти великог Александра, Дионисије управ. Понтијске Хераклије

од радости је пао у несвест и подигао богињи радости кумир. А у сенату Атинском оратор Демадид рече: „То није истина. Да је Александар одиста умрьо сва би се васиона испунила ужасним смрадом од његове трупине“ — вид: Plutarch Phoeion u Demaetr. Phal: § 500. Није ли дакле умесно један латински песник, за своју браћу Грке, рекао: „Бојим се Грка и кад ме обдарују“. — Timeo Danaos et dona ferentes. Ми од наше стране нећемо више казати, ни речице о старим Грцима, а ево нека о њима кажу преводи осталих писалаца. Тако у „Черткову „Рашка племена насељавајућа Малу Азију“ налазимо ово: „Међу свима непријатељским народима Грци, вечни бунтовници и зликовци, највише су зла чинили српским — рашким, племенима свуда, а нарочито у Малој Азији. Јелини разложени по својим градовима вечно подстакивани својим варошким телалима и неимајући шта јести, јер се никад нису занимали са земљоделијем, морали су тражити у разбојништвима средства, за живот. Оваква разбојничка преселења главно су смерала на то: да нађу где год какав комадић земље поудаљенији од места оног града из ког су, у коме би се могло ситном трговином и вечним нападањем и робљењем варварских — српских — племена као и продајом ових, господски живити. Елини су увек земљеделије презирали и као таково презрено и недостојно себе занимање увек су га остављали српским племенима која су били робље у свој Грчкој. Насеобине грчке нису ништа друго биле до изгнанство свију најневаљанијих и најпокваренији и профуњкалих грађана грчких. Тако је 12.000 атинских невољалих, и по све покварених грађана, који су изгубили право гласања, прогнано и насељено у Рашкој земљи, међу српска племена као што вели Плутарх, а пре тога Дионизије пише: да су Атињани опустошили српски полуострв и тамо населили својих 1000 најневаљалијих и изгнаних сугрђана. Изгнанима давали су оружје и све остало из државног имања и заповедили су им да отимају имања и све остало, као и да робе српска племена; те овим начином славне Елине поробише и покориште српске земље у Малој Азији и све побрежне европске. У отетим земљама подизали су тврђаве, у којима су остављали своје највеће невољалце да вечно робе и плачкају мирна, вредна и простодушна,

безазлана српска племена. Ово наличи на насеобине Инглиске у Новом свету, само што су Елине имале двојну корист т. ј. отимање земаља и имања, као и робљења и продавања својих покорених, који вечно беху лакомислени и живљаху својим обштинским животом. Ове грчке посаде имале су у дужности, кад им је угодније било, њи и унутрашњост српских земаља, те их робити. С тога је на сваког атинског грађана долазило, преко 20. робова, а на 8000 шпартанских грађанина робља је или Илота, превишавило 600.000. Сви су Грци били нечовечни, варвари и прави дивљаци спрам свога робља. Бивало је доба, кад славних Шпартанаца није могло више изаћи на бојно поље ван 1000 људи, а остало све био је сами чисти и овејани роб разних славенских племена, које су звали Дацима, Гетима, Трацима, Карима итд. Кад већ није било више славенских племена на прибрежиама морским непокорених, а у унутрашњост земље дубоко нису смеле плашљиве Елине да иду, као и на туђе уређене државе — и кад се није смело море остављати, које је било као вечна заштитник грчки, онда су славне Елине продавале и душе и тела своја ма коме који је само хтео платити их. Тако је само Кир имао преко 13.000 безкућника грчких и разбојника, а брат му Артаксеркс од њих је саставио велики део своје милиунитне и више војске, па негледајући на сродства и братство своје, Елине су се за парско злато, гњавиле и давиле међу се. Да би научили своје резвратне, женоподобне и савршено у свему и свачему још у корену деморализиране навике, војеном искуству и храбрости, њихове војводе, обично су нападале на живећа српска племена ова робили, убијали и т. д. Кад ових није било, или кад нису смели на њих нападати с тога што су се гдегод сасредоточили, онда су нападали на своје робље и сва та недела звала су се само: „Наук Грка војеном искуству!?“ Клеарх, последњи неваљалац, погодио је се са Киром парским, да му наврбује, разуме се за велики новац, неколико тисућа Грка у војску, и пошто је сабрао знатан број, а да би га научио „војеном искуству грчком“ нападне на славенска племена, која је убијао, арао палио и т. д. и то славни писац Елинске премудрости Ксенофон назива: „Он је се тиме прославио и учинио је највеће добро Грчком народу!!“ Тај је се неваљалац заиста прославио; но с

друге стране — са стране безславља. Он је, као и сви до и после њега, ухваћене Славене резао живе на комадиће ове раздавао својим из мушких арема изишавшим, војницима само да би их научио војеном искуству и да би их охрабрио. Но нису само овакви то радили, као што је био овај прослављени муж; него су и сви први људи грчки то радили, па и све државе њихове. Тако је радио Алцибијад, тако Милцијад, Фокиён, тако Кимон, који је отео од Струмићана све земље заселио их грчким зликовцима, Стрменине прозвао „Склавима" т. ј. робљем, одкуд је и име Славенин, а земљу им Склавинија. Он прогна са острва Шчира све Дуљебе итд. Тако су радиле све републике, сви владаоци грчки и цео тај народ, ако се тим именом може назвати остављена чорда безкућних и безпородичних Нинових и Рамзесових војника. Тако је оно 10.000 Грка, које поби Атаксекркс, бегајући из Азије свуда и на сваком месту чинило чуда и покора, да се описати неможе. Тако је Дракон опустошио Мизије, Тимброн Лидију, Деркулиг Брегију, а Агезислај, са парским војницима, све остале земље Јонане и остале, а њихове пренаучене главе све то прослављаху као најбоља дела. Тако су чинили образовани и научени Грци, који су били за српска племена то што кондотијери за народе европске у средњим вековима." Одтуда је у св. хилиндарском рукопису написано ово: „Оље великија бједа от лукаваго рода Грчьскаго!" Иродот и остали описали су пропасти срп. племена у Малој Азији и т. д. Тако звани Јоњини мало-азијски, били су сбор с коца с конопца из свију тадањих грчких република. Они као безкућници где год су дошли побили су све одрасле мушкарце, старце и бабе оставили за рад, младиће стрпали у своје хареме, а жене, кћери и сестре побијених узели су за се; јер они нису имали женскиња са собом. „Грчке колонисте — вели Иродот и Павзаније — пошто освојише Милет, побили су сво мушкиње, а жене и девојке узели су насилно за се". Тако су то радиле просвећене Елине, а кад ове покориште крвожедни Римљани, онда опет наступи таква иста и још гора и црња сцена за српска племена живећи како у Европи, тако исто и у М: Азији. Напоследку пошто дивља чорда Османлија заузе и поплави те земље мало-азиска срп: племена сва се потурчиште и постадоше они изпочетка османске државе вечно

против њих бунећи се Карамани, а садањи такозвани Јуруци, којих има и у Европској Турској, нарочито око Солуна где смо и ставили боју на нашој Историјско Етнографској мапи да Срби излазе на море, а без ових неби излазили.

Но није доста навести им само разбојништва и неописана злочинства њихова, којима се увек одликоваше; него им ваља и њихове моралности, бар напоменути нашем свету, да их види и позна. Све оно што смо казали за Грке, потпуно се односи и на браћу им Римљане па и на њихову сабраћу тако зване Маћедонце, или колоне египатско-асирске у Маћедонији. Ми хоћемо и ове стране ова два народа да представимо колико допуштају образ и поштење, као и чисте и непокварене душе и срца нашег јадног, најпоштенијег и најваљанијег народа, на овој божијој земљи. Ово нарочито чинимо због наших школа и тако званих учених људи, који су толико заузети за „Елинство“ и „Римство“, да би — само да им је могуће — волели претворити се и у прашину њихову, но бити Срби. Ово особито важи за оне, који се грче, бугаре, цинцаре итд. неказнају куда, коме и какьима иду. Ми још сад предвиђамо да ће се богзна шта износити на нас што ово престављамо; али се тога небојимо имено зато што све ово само преводимо из других књига, које су скоро напечатане, а неизносимо их први на свет. О овим стварима већ цео изображен свет зна, па би грехота било да их ми глупаци незнамо, а нас се највише и тичу; јер је тај цео свет тако рећи иза божијих леђа овим народима, а ми смо им вазда били и сада смо пред лицем и с њима у вечном додиру. Ми смо рекли: да оно што кажемо за Грке односи се и на њихову једнородну браћу Римљане и представнике Македонске див: државе. Из досад наведеног јасно се види ступањ моралности њихове, а из наводећег се опет из сачинења поменутог Черткова — стр. 36. у примед: — видећи се још боље: „Грци су — пише отворено Ксенофонт — пре свега старали се да заробе најлепше младиће. Продаја најлепше деце мушке била је најзнатнија трговина развратних Елина. Разврат им је био тако велики, да су овим заражени били најзнатнији и најученији сви без икакве разлике њихови мужеви. Ови су стојали у содомији са својим васпитаницима, којима су тако да рекнемо предавали стару философију. У грчких

насељеника у Криту био је шта више законом прописано: како ће младићи бирати себи љубавнике, како ће се обред овог зверства свршавати, какве ће им дарове давати за овакве среће и оваква поштења и какве ће се, шта више, жртве развратним грчким боговима зато приносити. Разврат и гадна поквареност Елинског народа таква је била: да су овакви младићи били поштовани и уважавани у свима грчким државама. Оваквим су свуда давали прва места на јавним зборовима и договорима, они су носили одликујуће их хаљине, које нису скидали кад су долазили и у старије године. Они су се преко свега тога звали још и „*Κλγινοι*“ — т. ј. веће знаменити и т. д. Њихове знатне даме као: Фрина, Елефантина, Котити, Мелити, Филена, и т. д. биле су узор свему добром — разврату по грчком обичају. Од оба пола створила је се дружина прозвана Котито, која је по примеру поклоника и поклоница богиње Церере, радила сваке гадости, које се несмеду и немогу описати, а које је описао појет Евполис у свом делу под именом „Raptes“. У Риму опет сестре, тако да назовемо ових Гркиња, славиле су се: Лизиска, Клеопатра, Агрипина, Валерија, Нехтимена, Цезонија, Тарција, Вестила, Картила и остале. Оба ова народа или боље оба ова остатка египћана задржали су и религију египатску, у којој се вечно наслађаваху богови сваким неваљалствима. Међу овима најразвратнији имали су највеће поштовање. Тако су у Грка: Јупитери, Јуноне, Паладе, Аеродите, Бахуси, Венере, Церере, Пријапи и т. д. а у Римљани такође Венере, Јупитери, Вахи, Пријапи, Панови, Фалуси, Прозерпиње и т. д. били свуда и на сваком месту, и у заштиту њихову стављали су се први градови римски и грчки, а у овима њихови житељи. Разврати и гадости ова два једнородна народа превазишли су разврате и самих Асираца њихових праотаца, Египћана њихових отаца и т. д. Шкопљење људи дотле је било дошло, да су и Папе, доцније и у Хришћанству, издавале буле противу тога — види булу Папе Климента XIV — а Јустинијан узаконио је: да се сам отац ушкопи, који шкопи своју мушку децу ради продаје. Оваквима, а особито адумцима подизане су штатује, којима је се још више развратан народ, или чорда египатска, саблазнавала, ако је се највећи на свету саблазник могао још чим саблазнити. Особито

је се одликовала једна штатуа адумца и адумице у Риму, која је се до последњег времена сачувала; а Плиније у својој јестественој паметарници вели, да су се они особито уважавали и скупо продавали. Славни и великољепни, непостижни, по нашим наученьацима, Римљани и Грци, који се толико узносише, да своју силу, све што је римско и грчко, што припада укупини оба ова народа, под именом Рима опеваше устима и језиком Хорација.

„Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis et celas, aliusque et idem,
Nasceris, possis nihil urbe Roma
Visere magis — т. ј. Благодетно сунце, ти које свиђеш и смркаваш данове са твојим колима, и које се сваки пут ново јављаш, но увек једно и исто, да бог дâ да никад невидиш ништа веће и великољепније од Рима — су сами као што је наведено ти људи, ти сами народи дошли дотле негледајући ни на науку Благог Спасителя, ни на народе и окружавајуће их све противне околности, противне нарави и обичаје ових и т. д. Они се нестидише пузити и клањати пред љубазницима и љубавницима својих тирана; они се допустише да им владају шкопци и харемњаци; они се допустише да их Калигула са имањама, женама, породицама итд. једном речју са свима и свему што се зове њихово, као и са самим њима, уједанпут прогласи да нису ништа друго до имање и његове ствари; они су дошли до тога да њихови сенатори и најзнатније Матроне излазе, за новац, на бине и ту представљају у виду гладиатора своје неморалне представе и против блу..... и да на исте изводе за паре своју мушку и женску децу, са којима су на сценама одрастнији ступали у активне бракове, негледајући на не једнакост полова, а оба та народа гледаше такве скандале и таква најгаднија злочинства и деморализације са особитим задовољством; дошли су дотеле, да најзнатније женске стуцају у публичне домове и да се предлажу свакој спречном и попречном; да им императори заводе у дворцима публичне домове из најзнатнијих дама и младића, који су се одавали свима и свакоме, па чак и робовима и гладиаторима. Ето дотле су дошли, а никад и нису били бољи та два народа, да су у сред вароши и тргова јавно се предавали противприродностима и

осталим гадостима и неваљаствима; па ни закони Србина Јустинијана сина Управданог немогоше им ништа доскочити, те опет родитељи продаваше своју школьену мушку децу, за скуп новац да их употребљују горе и гадније од сваке стоке и живине. Таквима остадоше у неколик и изродци оба та народа. Османлије наше одговарају и данас у најподпунијем значају свега изказаног, само још са тим савршенством што и женскиње школе. Напоследку ненаводећи на нашем прекрасном и најпоштенијем језику све гадости и све најужасније ствари и сваког презрења недостојна дела ових народа, наводимо овде ово на већ признатом класичном, латинском, или оном, језику чија је то сопственост, жалећи што исто немамо, под руком и на грчком или елинско-македонском, као њима припадајућем, па нека га фило-елини, фило-римљани и фило-македонци проуче: „Harum enim quidam jam viri barbaram indentidem radebant et vellebantur: alii vero barbati citra pudorem vicissim re impudicabunt stupris intercutibus re flagitantes; regi vero duo vel tres circumducebantur, qui paterentur muliebria, et eandem operam navarent alios subagitantes. Quamobrem illos iure aliquis non amicos regis, sed amicas esse credidisset, nec milites; sed prostibula nuncupasset, ingenio quidem et natura rangvinarios, moribus autem virilia scorta et cet — Pheop: lib: IX као и ово у његовој 26. к: „Philippum cum Thessalos intemperantes esse, ac lasciviae petulantisque vitae prospiceret, eorum conventus ac contubernia instituisse; iisque uti placeret modis omnibus fuisse conatum, cum illis saltasse, commissatum fuisse cuivis libidini se ac nequitiae tradidisse". Но не само сав народ од корена па до вршка свога, да је био заражен у Грка и Римљана тако званом грчком — педерастиом, — *παιδεραστια* римском — paedicare педикаре; него су се овим славили и њихови вршци силе и власти, знања и науке, те тиме и показали: да је то њихова чиста и изкључна народна ствар и својина, а не појединог покваренога човека, или сталежа Тако Марцелин вели за Цезара, да је био: omnium mulierum virum, et omnium virorum mulier" — т. ј. муж и жена свију мужева и жена." Истина да су се издавали и декрети за најзнатније сталеже, да се неизлажу овим стварима као што сведоче ове речи: — Ан: XI 85. — ne questum corpore faceret, cui avus

aut patermarutus equus rommanus fuisset"; но баш ово и идуће тврди још боље горње: муж Неронов био је неки роб одпуштеник, а у исто време и жена његова, као што сведоче ове речи Тацитове: asprexerinte matrem examinem Nero et formam corporis ejus laudaverit, sunt qui tradiderint, sunt qui abnuant" — XIV гл. 9. — и Диона Касија: „*Και αύτην τε πασαν ειδε, γυμνωρας και τα τραύματα αύτης επεσκεψατο, και τελος πολύ και τοῦ φονου ανοσιωτερον επος εφθεγξατο: ειπε γαρ οτι ουδε ηδειν οτι ουτω καλην μητερα εικου*" које неможемо превести. Но не само тада, већ је Рим са Грчком и доцније до најпоследњијих својих часова, — а ова и дан данашњи — православљао и православља се овом својом народном славом. Отрови, убиства подмукла, издаје, предаје и све што је црно и гадно, све је се то настанило у ова два народа не само до пропасти њихове, него их није оставило никада и по овој. Одтуда она чуда и покори у Папа, она неблагодарност Грка што их ослободише сви европски народи од ужасних тирана Османлија. Разни комитети, из разних и у разним народима, састављени у свој Ервопи, купише не само новчане, него и људске војене помоћи; те их слаше у Грчку, да се за ову боре. Тако је паризки комитет састављен из највишијих сталежа поделио цео Париз и земљу на делове по којима су ишле највише даме те просиле милостињу. При сваким забавним зборовима већ је био обичај да улазећи гости прво прилажу на Грке што хоће и могу. Тако је било у Инглисној, тако у Берманији и свуда. Тако је, краљ Баварски Лудвих дао сам 100.000 фор. сребра, а при путовању по земљи, све што би се трошило на његов дочек заповедио је да иде на помоћ Грцима, а сам је се тако рећи патио и мучио за ову цел. Но Грци су им скоро свима, по свом старом обичају, благодарили. Међу тисућама своје старе и већ народне безсвести, само ову једну нову да наведемо. Ко незна и није чуо за славну и ужасну смрт француског морског официра и то Бисона баш у оно време, кад је се Европа борила за њих? Старо Елинско-Грчко сребролубље најгадније и грозније утаманило је овог честитог и ваљаног борца за народност елинску заједно са његових 15. другара — види Живопис Обозр. стр. 41—43 т. 7. 1841 год. М. Ефеок. Бор: Грец. за Нез: СП. 1863. П. Кудрјав. Рим: Ж. М. 1860 Шауенштт: Суд М.

пр. М. 1865 Шера Всеоб. Ист. Лит. пр. Сп. 1863. Гигијена брака Д. Дебе пр. Мос. 1862. Кудрјав, Суд Итал. м. 1850., Гил: Ист. Гр. —

Ми смо већ видили с каквим су народима имала посла срп. племена; но негледајући на сву ту силу и величину Грка, као што смо већ више казали, они су подпуно господарили само на морским прибрежијама срп: земаља, немајући довољно силе, са свог малог броја, да покоре све земље, на које су непрестано нападали ради плачке, добити, робља и да се науче својем грчком војеном искуству. У Европи били су узрок пропасти српских племена прво Парси, после Македонци и Римљани, Скитска племена — Немачка — доцније Хунска, Аварска, Турско-Бугарска, Печењешка, Мађарска и т. д. Ми смо видили да су Парси били покорили скоро све српске земље, али нису дуго у овима остали Као почетак највеће несреће срп. племена био је Филип отац Александров, који умеше новцем, лукавством, преварама и т. д. завладати скоро свом Грчком и прокрчити пут слави своме сину Александру, који без њега, његовог новца, његове војске, његових војвода, његовог устројства и т. д. неби био ништа, до један обичан владар мале и до Филипа сасвим незнатне Маћедоније. А мудри је Филип све то чинио као што каже устима Хорацијевим Диодор Сицилијски: „Difidit urbium Portas vir Macedo, et subriuit aemilos Reges muneribus“ — т. ј. Македоњанин је разрушио врата градова и утаманио своје сапернике — цареве — даровима. Без Филипа Александар неби био Алессандар и ко стоји добар: да неби сам Филип све оно свршио што је Александар и то боље, о мање људске крви, труда и осталога? Но шта су били ти Македонци, ко су и одкуда су? Старих паметарнице јасно и одрешно говоре: да је само влада у Маћедонији била Елинска, а народ је био варварски а не елински. Тако се јасно каже: да је кнез, или цар, тако звани Каран из Аргиве, потомак млогобројног Херкулесовог племена, побегао из своје земље, бојећи се да га не казне млоги цареви грчки, којима је учинио неке пакости, — населио се у земљу, која је имала само 300 миља у окружности и ту се настанио, пошто је са својим храбрим друштвом покорио староседиоце те земље, а ови су били српска рашка племена. Он је се настанио у граду тако званом Едеса, која је се

после прозвала Егама — од *αιξ αιγος* коза, што значи кози град, — а доцније она је се прозвала Македонија из непознатих узрока. Земља ова све до Филипа била је врло мала и незнатна, а њени цареви, са осталим својим дошљацима, помало су губили свој првашњи елински језик и кварили га месним покорених народа. Владаоци Маћедонски сви су редом отимали један од другог власт и тако је та борба вечно траіала. Грб свој имали су на свима својим стеговима, као и новцу, козу. Оваком збрком грчког језика са језиком староседиоца, изашла је нека смеса у језику, који управо није био ни грчки ни варварски. Племена варварска била су она која Каран са својом дружином неможе ни прогнати из њихове земље ни покорити, но је ступао с њима врло политично, учинивши пријатељство и дружбу; те тако могаше ова шака Елина остати у овој варварској земљи. За дивно је чудо, да ни један грчки владаоц ни у једној грчкој државици није се увек и правилно звао царем, док напротив македонске владаре сви су грчки писаоци звали увек и вечно царевима. Међу овим спомињу се после Карана Ценус, Фиримас, Пердик, који је раширио границе Маћедонске, а за овим владао је Александар, за овим Архелај I. после смрти кога за 50 година било је безцарије у Маћедонији, јер су се скоро за сво то време отимали о престол: 1. Орест од 405 год. пр. Хр. 2. Ероп II. од 402. 3. Архелај II. од 394. 4. Аминт II. од 385. 5. Павзаније од 391. 6. Аминт II. од 390. 7. Аргеј II. од 385. па опет Аминт 8. Александар II. од 372. 9. Пердикк III. од 371. 10. Птоломеј од 370. опет Пердикк од 380. Опет Птоломеј од 367. опет исти Пердикк од 365. 11. Аминт III. од 360. Овај се не беше још ни охладио, а Филип отац Александров, по речима Диодора, већ је се био наклопио не само на престо, но и на посао — *„Διατρεφων δε εντανθα δυναμιν, ὡς απεθανε Περδικκας, εξ ιτοιμης, δυναμεως οπαρκουσης, επεπεσε τοις πραγμασι.* Но кад и овај бјаше у напун своје силе и славе Александар с мајком својом Олимпиадом подизаше буну противу њега баш кад Илирци нападаху на Маћедонију мислећи одтргнути се испод власти њене. Ова је буна била с једне стране Олимпиадина, да би се осветила своме мужу Филипу за непрестане нарушаје брачне верности и да би му пресекла непрестано и неколико туцета узимање и венчавање за се жена,

а са стране сина му Александра с једне стране опет зато, да би се што скорије дочепао свега стеченог Филипом, те тако да се што пре прослави, а с друге да би се лишио многе браће коју Филип произвођаше. Ову опасност Филип је по својој вештини уклонио победивши наново Илирце и уверивши Александра, да ће он једини наследити његов престо и његово имање. Наскоро после овога неки Павзаније Македонац, или из освете своје личне, или по наговору Александра и мајке му Олимпијаде, кад је Филип ишао у театор, убије га. Тако ступи на крвави престо свога оца Александар Велики кога прво дело беше покорити сва српска племена на дан: Балканском или Српском тропољу, што он одма и учини, кренувши велику војску те удари прво на Рашане, Гете и Србаље или Тривале. Ми смо мало више казали: да је Александар могао постати Александром Великим тек после онаквог оца, какви је био Филип и тек са оном спремом и са онаквим средствима, каква му је Филип оставио па и само покорење поменутих српских племена има се однети такође пре Филипу него Александру.

Знамо да је Филип још у првим годинама своје владе, а по смрти Атиса цара српског племена Панића, не само заузео и покорио под своју Маћедонију целу тако звану Пеонију или Панију, него ју је још и разрушио до основа, порушио, попалио и поробио, за овим напао на Илире и пошто је ових 90 год. цар Брадил погинуо у битци, заузео им Орид и остале земље; те тако дошао и до мора Јадранског, за које Страбон вели: сва је Илиријска страна начичкана прекрасним пристаништама — и та су боља и безопаснија, но у Италији *απαντ χ των Ιλλυριχων* — scilicet *χωρον — σφοδρα ευλιμενον ειναι.* Даље знамо да је се он у прве године своје владе обвезао давати данак Рашком цару Котису, и давао га, а чим је побио Илире одма је овоме објавио војну, отео му земље и градове, који су лежали по реци Ништави или дан: Карасу — овај се излива у море спрам острва Тасо — и знатан град Крениду под планином Пангајом, коју је преденуо у Филипи — дан. Филипопољ. Дограбивши се Филип овим начином богатих рудника, одма је ове одпочео обрађивати, новце ковати итд. те је тако богатећи се постајао све силнији и снажнији. Ови су му рудници у бив: срп: земљама доносили преко 400.000 дукати год. прихода.

За овим је се обрнуо на Тесалију и овој натуривши своје људе такође је покорио. По повратку своме, и пошто углави пријатељство са Арибадом Епирским царем, нападне наново на Илире и Паниће и покоривши их још боље натури им још већи данак, а по смрти Котиса Рашког цара завади му синове Хрзоблета — Врзоплета, Верисада — Берисава и Амадокуса, те тиме још боље се утврди у отетим земљама и још неке друге придобије. Даље је, по свршетку грозних и ужасних дела у Грчкој учињених, која починише Грци његовом помоћу једни над другим, ударао на горњу или бреговиту Рашку, а имено на земље великог и јуначког племена српског Орлића, која су живила и по дан. Марици, или ондашњем и чак доцнијем Ибру, и умешавши се час као помагач једном племену противу другог, а час опет као непријатељ оног истог коме је помагао и из свега овога само сам користећи се, дотле је гонио своју политику док није ових цар Медок пао и тиме их које ослабио, а које и покорио. Од тог времена он је по својој, њему само својственој политици, умео ступити у пријатељство са царем Лагаром племена срп. тако званог Вагрића, које је живило на самом Балкану и које је свуда и на сваком месту помагало Александру сину му. Особито је се овај добро живио са самим Александром још за живота Филипа, као што сведоче ове речи Арианове: „*Λαγγαρος... και Φιλιππ ζωντος ασπαζομενος Αλεξανδρον δηλος ην, και ιδια επρεσβευσε παρ „αντον“* — т. ј. Лагар, или Лугар, је још за живота Филипова, опријатељио се са Александром и помоћу његовом устројавао своја дела. Даље знамо: да је Филип, са свег срца примио понуду Скипског цара Агеја — Немачко-Турских племена живећих на Криму и даље око Азовског и Црног мора, која су се била населила на неке срп. острве при утоку Дунава у Црно море, а из којих су их гонили Срби, као ујезде из своје земље српске — да га Атеј призна за свога насљедника, разуме се по својој смрти, а за то само да Филип помогне противу српских племена. Занешен о наслеђу Скипског царства и у тој мисли: да разпростре своју власт до и преко Дунава, а опознивши са помоћу, јер су ова српска племена, по смрти свог храброг цара била побијени од Скипа и њихова Агеја — Филип је овим дивљаком био изсмејан и осрамоћен,

те тако: „свагдашњи лисац у лавовој кожи“ — по изразу старих паметариста, Филип буде већим лисцем, скитским царем изигран. И у његовом захтевању: да му допусти скипски цар подићи кип свом неком богу су ону страну Дунава, што је значило, да га неприправна нападне, скитски га цар надмудри са одговором: да му тог идола пошље па ће га он сам наместити на најлепшем месту, а кад би га Филип намештао ма где, онда ће га његови Скити разковати на копља и остало; те тако га и у овоме изиграју. Филип видивши, да се неможе ништа са лисичлуком обрне лавовску страну, удари на Ските, али су се ове већ за раније биле склониле, те тако он поробп и оплачка опет српска племена, у броју од 20.000 душа одрасних, заједно са заоставшим ту скитским колима и коњима, које отера у своје ергеле код Беле. Тако исто знамо: да су га у путу ужасни и најдивљији и храбрији, по тадањим паметаристама, варвари и дивљаци Србаљи — Срби, који су: „често покоравани, но никад нису били покорени“, онако обтерећеног са плачком и осталим дочекали у заседама својим, ранили и онесвећена умал га нису убили, да га син Александар, са опасношћу свога живота, није собственим штитом заштитио и сачувао. Из ове битке једва је Филип са својом осакаћеном, и после ове битке до гроба сакатом, ногом и осталом дружином умакао из српских земаља. Тако је дакле још Филип, ако не покорио све српске земље, а оно бар прокрчио пут Александру да их он лакше покори. Осим једног племена српског тако званог Србаља, које је често побеђавао, а не победио, остала су сва скоро сасвим зависила од њега. Осим дакле покорених срп. племена, ван Србаља или Срба, — који опет правдају већ наваћани наш навод: да се Србима зову само она српска племена, која су независна од туђина и која су слободна, — Александар је од свог оца наслеђио покорену Маћедонију, Рашку, Панију, Тесалију, Епир па и сву Грчку, као што сведоче ове речи, Демостенове, Диодорове, Плутаркове, Страбонове и осталих: „*Χαιρωνεια δε οπυ Φιλιππος ὁ Αμυντυ μεγαλως νικησας Αθηναιυς τε και Βοιωτυς, και Κορινθιυς, κατιςη της Ελλαδος κυριος*“ — т. ј. Филип син Аминтов, одржавши при Херонеји знатну победу над Атињанима, Виотјанпиа и Коринтјанима постао је господар све Грчке Srab:

Geograph. C. IX p. 414 По смрти Филиповој Србаљи — Срби и Илири ударе на македонско царство и Александар велики одржаном победом над овим метне први венац славе на своју главу. Чим, по смрти очиној, разчисти са свима оним, који су о престолу мислили, крене се са силном војском право на Србаље, који су живили у свој дан. Бугарској. Старе паметарнице причају нам: да је из свог града Амфинопља оставивши планину Орбелин и Филипопољ на лево ишао 12. дана док је дошао до Србаља, који су га грозно дочекали. Са овима вели се, да су сва независна српска племена устала да се освете Македонским царевима за учињеие им неправде. Македоњани су се били престравили од грозних и ужасних Србаља и њихових војених кола; но Александар се досети, заповеди војницима да легну и да више себе подигну штитове, како им неби могла шкодити прелетајућа преко ових србаљска војена кола!? Војска га послуша и пошто су неколико пута Србаљи са своим колима прејурили преко њих ненаудивши им, Маћедоњани се дигну, одрже битку у којој 1500 Србаља плате главама, а остали побегну преко реке Љига — *Ληγινος*. дан: Лом у Прав: Србији. Иза ове реке гонили су их Маћедонци стрелама и копљама чак до преко Дунава. У овој битци надбијен је био и цар Србаљски Срм, који са својима, побегне на острве дунавске при изливу Дунава у Црно море здраво стрмените и камените, који су се звали Пећски — Qui poscens ortus — Дунава, Euxini pervenit undos, Jrrignam Peucen amplexus gurgite quino. Александар занешен у својој слави, негледајући што је врло мало лађа имао, напуни коже сламом и осталим, те које на овима, које на лађама својим и отетим од срп. племена живећих око Дунава, превезе преко овога нешто своје војске, којом је мислио да обседне Срма — *Ξηρμον* — са Србаљима на поменутим Пећским острвима; но Гети српско племе живеће на сјеверној страни Дунава, које речима, а које и својим страшним јуначким изгледом своје 4000 коњице и 10.000 пешака, одврате га од тога. Син Филипов занешен у својој слави, а увређен оваким грубианством варвара Гета, ноћу превезе своју војску и кроз пшеницу и рану, коју је копљима разтављао — ваљда још се већма сакривао — као што веле старе паметариште: *Πλαγιαις ταις σαρισσαις επικλινοντες*

τον σιτον" довуче се до Гета, који нису никад ни сањали о оваком изненадном колачу; те онако неспремни разбегну се до у град, који је био 4. миље од овог места. Но у овоме буду разбијени непобедимом коњицом и фалангом „плешетар-а" Александровом. Они оставе жене, децу и остало па побегну даље на сјевер, а Александар, разуме се по себи и по старим паметаристама, само добија победе, славе, робље итд. па му ту и сам србаљски цар Срм са својих утврђених острва пошље поклоне и умоли за милост и опроштај, дивећи се храбрости и јунаштву свога господара!? Да су вавек Грци називали Србе Тривалима, или Србаљима као и Мизима о томе се ни један савестан и поштен, ма колико знао паметарницу, човек неможе сумњати. Но на нашу велику жалост има нас и сувише и то баш међу некадашњим српским, сада славенским, племенима, који свуда и у свачему виде Бугарославене или политичко тако звано волгскоруско наречије!?!?... Шта та реч Срм значи ми смо је објаснили при речи Срб. Можемо још само онако додати, да у нас реч Срм, Срма означава: најбољи, најсветлији, најскупоценији, најдражестнији итд. Од туда срма у нас значи бело злато, или то које остали зову платина. Од чисте срме граде се у нас, а и градили су се, најскупоценији накити и украси, а тим именом „срма" зову у јужној турској Србији злато најчистије. Спачај те речи нама је познат, но да се неби ко сумњао о томе имену наводимо му: да је од њега постао Срем овај наш и бивши у млетачком краљевству пре Христа докле се тамо Срби неполатинише. Г. Гиљфердинг у својој последњој књижици доказиваше: да су негда живили Славени у млетачком краљевству и то Срему пре Христа, а за наш Срем и Сирмиум град — Срм, или Срмов град, дан. Митровицу такође пре Христа — неће ни да хаје и да главом махне. Па коме се неће учинити ово чудновато и то тим чудноватије што тај наученак тражи Славене онде где су већ пропали, а утамањује онде где суштаствују и то у једним и истим именима и околностима? Он у свом већ поминатом делу шири неке Хуно-Турске-Финске или Бугарске чорде чак даље те вели на стр: 229. „и на конец савјан болгарских селенија которих били обширњес чјем ниње. Нал сјеверној сторони Дунаја они владјели нињешњеју Валахијеју и частју Венгрији; к југу обхвативали почти всју Македонију, част Тесалији Аљ-

банији и Грецији"!!?? Ми се нечудимо јадном Влаху, сиротању и убогом човеку, а душевно слабом Јурају Венелину, који бугарисаше и поповаше бугарнма, но руско волгком наречју за драг новац славено-филски, нужда закон мења, па шта ћеш му; али се чудимо човеку, који је пун свега; и новца и славе, и силе и блага и части и поштовања и уважења, и науке, и свега на свету; па кад такав човек изврће паметарска дата, пређуткује једно постојеће и живо само зато што није Бугарско; упиње се из петних жила да докаже противно, суштаствујуће само зато што се незове Бугарима; упиње се из петних жила да докаже пропавше, српско само зато што је пропало и што се изреком није звало српско или га странци неумедоше под тим именом забиљежити; — онда неостаје нам ништа шта би могли о томе и таквом човеку да рекнемо? Чиста српска имена села, места, планина и једни и исти називи ових као и у садањим живим крајевима српским Г. Гиљфердинг и остала му братија премилостиво глаголишу да нису српска. Он ће вам са својом братином у један мах све српско назвати: „бљугарска-та или волошска-та". Шта коћете више од таквог научењака, који доказује: да су Војушићи сада шкипско племе, које живи по Х ну од реке Војуше па доле до близу Грчке, Шкипи?!!, а неће да зна: да је то било негда српско племе па се доцније пошкипило, иначе, за бога милога! нека кажу све шкипитаристе: шта значи Војушић на шкипском језику; има ли та реч у њих; као и одкуда долазе? Ама је и овде ваљало уврћене Бугаре довести у ред Славена, направити их тако исто старим још и старијим и од Срба; па их разпростети вездје гдје Срби живе. Ако — нма ужаса од науке одиста је овде. Зашто та ГГ. Гиљфердинги, Бесонови, Григоровићи, Венелини и остали неће да виде Бугаре онде где им беше место н. п. у њиховом бившем царству казанском, које Руси тек у 16. веку сасвим покорише, но тамо налазе све саме Русе!? Зашто невиде разне народе у својим губерниама, које се језиком много више разликује па и типом и обичајима него Срби од прастарих Срба, а садан. тако званих Бугара, Словенаца и осталих, од којих неке руске пренаучене главе, хоће да створе све разне народности; но само не српску, као да им је ова оца за језик вешала? Шта то

значи, наша иде и наша се смера, кад се Срби у Маћедонији у Трацији и у другим чистим српским местима зову другим народима, надевају им се имена и угурују се у противне народности српској народности и т. д. Шта се може мислити о тој нашој ваљној браћи кад она и грдан новац на то троши, кад Србе у Русији гоне и називају час Дајчерима, а час Пољацима и т. д. Ми нећемо ништа да од говоримо на ово; но ћемо куриозитета ради навести два знатна и чувена писаоца руска и то 1. Г. Бесонова, који у свом делу: „Епос Болгарски и Сербски печ. у Мос. 1855 год. свуда и на сваком месту гледа да разпростре Болгаре и знатне докле? е, моја браћо! чак до Београда у данашњој кнежевини!!? Његова паметаројезикозналачка, пропагандска политичко фанатичка глава хвата се за све, само своје да докаже и ако у Бугара и нема Епа и нема епских песама и ако је све срп. побугаравао, он иде даље у својој славној занешености и фиксе идеји, те при женидби Душановој, у бугар-кабаници његова сестрића Милоша Војиновића, који ову навуче, а коња обши међедином, да га ујак непозна у сватовима, јер га у ове није ни звао, чујте! наће: да су Бугари све до Вучитрна на пољу Косову седили иначе: како би Милош имао кожу међедову да обшије коња — да није ваљда био и сам међед, за ову неговори премудра научна глава, — како би могао имати бугар кабаницу!!??.. Друга нам је личност Г. Григоровић, који опет свуда и на сваком месту види Бугаре, као и продана и сваког презрења достојна издајничка душа свога народа и племена, унијатског пропагандисте, Г. Стефана Верковића, који на рус. језику написа: да су дибарској нахији прави и најстарији Бугари!? Г. Григоровић у охридској патријаршији види, ама ак и чисту, бугарску патриаршију. Тако он и у надписима, у којима се нигде и неспомињу Бугари но Мизи, види, налази и тумачи само Бугаре. Ко хоће да се увери ево ту његових собствених речи узетих из сачинења Импер: Ак. наука у Петрограду у тако званом спису Материал дља. срав. и об. грам. рус. раз: и друге слав: нар: стр: 122. — „8 о спом. св: Григорија епископа Мизији В. Григоровић бив. у бугарској архиепископији у Ориду?? !! — На

огромној полуразрушеној цркви св. Софији, која је била подигнута у време Константина Мономаха 1042 год. Бугарским??!?.. архиепископом Лавом, нашао је овај надпис: „*Γρηγοριε... σκηνην εγειρας ... των θεογραφων νομων εθνη τα μυσων εκδιδασκει πανσοφος... σφκ...* — т. ј. Григоријев... храм сјени подигнут — заповедима — богописаних закона народе Мизијске поучавши премудро 6520 т. ј. 1012 год. Дакле је ово, ако је верно, учитељ Мизијских или српских народа, а не некаквог манџурског или монголотурскофинског тако званог бугар. Кад су живили овуда Мизи, или Србска племена, није било ни гласа ни трага од каквих Бугара; но да и то одобримо високоученом Г. Григоровићу, али ваља пре свега да се запитамо: чија је била та Оридска патриаршија, ког народа, од када је и одкуда је? На сва ова питања нема сумње да Г. Григоровић неби одговорио јасно и подпуно, и да неби изказао праву и сушту истину, но само кад неби она била српска, већ кад би била каквог другог па ма и манџурског народа, али овако кад је српског ваља је ма на који начин утаманити за Србе и створити ма за какве Манџуре, Хотентете и кога хоћете народа на свету само не за Србе. Он зна врло добро: да је оридска-српска патриаршија била основана још од светог апостола: Петра, Павла и Јакова синова Заведе ових и то за тада од њих крштена српска племена, која су живила у дан. турским и аустријским земљама; да је столица те патриаршије био Сирмиум или дан: Митровица, у ком су седили млоги римски императори и у истом били и рођени, све до 441. год. по Христу. Зна такође: да су први патриарси овог српског народа били, осим поменутих апостола, њихова млађа браћа, такође св. Апостоли: Епенет, Андроник, Иринеј и т. д., а тако исто зна: да је се ова патриаршија српска, пошто јој Хуни под Атилом, од којих видимо доцније потомке, Бугаре, Мађаре и Аваре, разорише престолно место у Митровици, и за владе ових дивљака, — скитала тако рећи од немила до недрага и седела у Митровици на Косову, Солуну и т. д. све до 535. године. Зна такође да је исту наш Србин, а римски император Управда Истоковић, или тако звани у Римљана Јустинијан, те године пренео у своје место рођења тако звано Бедерини, одакле су је прогнали Авари

са браћом и робљем својим дан. Бугарима. Он зна: да су се ови српски патриарси настанили, кад Срби у почетку 7. века обновише своју пропавшу државу, по жељи папа у Дукли са ону стране Шара у гостиварској нахији Пр. Србије, и да су ту патриарховали. Г. Григоровић, и остале његове присталице, зна и то: да су Бугари, по примљеном христијанству имали своју патриаршију, коју им је г. 870 основао Фотије, а 945. признана и послао им и партиарха чувеног Грка, веле Теофилакта само зато: што су се биле цркве одвојиле и што су папе преко својих српских диоклијтских или илирских патриараха тражиле: да ови, као и дотле, владају и над доњном Мизиом т. ј. дан. Бугавском у којој је живио српски народ, који је пређе састављао једно цело са осталом браћом својом и подпадао под српске тако зване илирске патриархе; но у то време већ покорен хуно-турским племеном Бугара. Зна се да су патриарси бугарски, докле је Римљанима — Грцима, била воља да живе, седили у Дартјолу, или дан. Силистрији, где су им и цареви боравили и кад су Римљани покорили Бугаре око 971. год. укинули су им и патриаршију коју више нису ни подизали за пуна два века, све дотле док се Бугари опет неотресаше робства и неподигоше престол царски и патриаршки у Трнаву; но и ту небеше им, по несрећи нас свију. користно и дуговечно. Даље Григоровић зна: да су разгната браћа Шишмановића тако звани Комитопули, Ермени: Мосеј, Арон, Давид и Самуил разштркали се по белом свету и овај последњи са својом дружином заузме, по одобрењу нашег цара Владимира, Преспу, а по убиству св. Владимира око 1013 Ориди и ту застане патриархе Србо-Илирске, који су се тако звали; али никад нису се звали патриарсима бугарским као њиховог народа но увек Илирским и Мизским што значи народа српског у свој Илирији, у Мизијама или Бугарској — покореног Бугарима — и у Србији. Зна г. Глигоровић да баш и ова патриаршија, ако је узме за бугарску што неможе, није трајала дуго; јер је Василије Булгарактон римски император год. 1018. разрушио и ту разбојничку 87. годишњу тако названу бугарску оридску дужавицу, основану на српској земљи и у српском народу, благодарећи тадањој слабости Срба и мучком, подлом и гадном убиству срп. цара Владимира тако званог св. Јована, који је становао у правом српском Београду код дан. Орида и у Ориду

кога бугарски цар по својој турско-финско бугарској нарави, као свога рођака на најгаднијој превари уби заједно са својим владикама који уверише Владимира: да нема преваре. Све то зна мудра глава славнога научењака Григоровића, као и да нису никад ни живили Бугари у Ориду и у Маћедонији и другим земљама и да је то била само чета моиголофинска, коју сасвим утамани руски кнез Светислав; ама неказује бака како је сан снила, но како је за њу боље. Он зна и то: да Орид није она Јустинианова Бедерина и место његовог рођења, које Шафарик држи за Ћустендил дан: Малтбрен за Призрен, Енгел за Пећ, а други за Скопље, неки за Ђурђеве Стубове; но нико други за Орид до црквених људи, што ту налазе патриархе све до 1766. год. или до сједињења њиховог, као и пећске патриаршије у тој години са цариградском. Он зна и то: да Јустинијан изреком каже за ово у својој XI. Navella Constitutio и да овако дели провинције своје Илирске префектуре: Дакија прибрежна и средња друга, Мизије — т. ј. Горња, а долња је прва — Дарданија, Превела. друга Маћедонија — т. ј. Пелагонија и део друге Паноније, где је Rasciensis ciritas а погрешно преписано Baciensis, — а то баш место и јесте у старој Рашци у дан. Балкану на реци Рашки која се улива у Марицу или стари Ибар, а не на овој нашој малој Рашци. Нама су причали многи: да је то место источно од дан: Ихтимана на Балкану, а идући развалинама Рашке наше. Ми немамо о овоме подпуног уверења; те с тога и остављамо ову ствар држећи се са г. Шафариком да мора бити око Ћустендила и то не у овоме него идући источно од њега Балкану. Да су пак Срби одиста још у прва времена христијанства примили ово и да им је патриархова столица била у дан: Митровици, или старом Сирмиуму у дан. Срему, јасно нам сведочи ова песма у другој књизи Вука Караџића, за коју пок: Вук мисли да је као и она о Инђији и да говори о једном и истом делу.

Збор зборише божији Апостоли,
Збор зборише на небеска врата,
Од туд дође громовник Илија,
А пита га Огњана Марија:
„Ђе си био мој брате Илија?“
„Казаћу ти огњана Марија:
Ја сам био у земљу, проклету,
Ђено јесте боже незаконство:
Ђе немоле Бога да помогне,

И неслуша пород родитеља,
А неслуша млађи старијега;
Ђе кум кума не држи за кума,
Ђевер снаси о срамоти ради;
Ђе брат брата по судовим ћера,
И мучи га муках пред Турцима;
Не светкују св: никаквога,
Нити жегу у цркве свијеће,
Нити служе божју литурђију.“
Оно рече, на ноге устаде,
И господске даре дијелиште,
Што је њима Господ поклонио:
Св: Петар и апостол Павле,
Ев узеше пуље — славско вино — и шеницу,
Свет Илија грома небескога,
А Марија муње и стријелу,
Св. Тома печат од облака,
Аранђео јесење бријеме,
А Никола на воду бродове,
Св. Спасе житњега цвијета,
Св: Саво леда и снијега,
Св: Јован сабор Анђелима,
А Ђорђије пролетне цвијеће.
Кад Анђели даре дијелуше,
Они свјету муке ударише:
Илија их громовима гађа,
А Марија муњом и стријелом
Не могли их Богу обрнути.
Аранђео навали бријеме,
Никола им затисну бродове,
Св: Петар и Апостол Павле,
Узеше им пуље и шеницу,
И од земље свакоји беријет;
Па их боже сунце изгорело,
Горело их три године дана,
Док узавре мозак у јунака,
Докле пуче ками у лугове,
А осану гора проз планине;
Докле црна земља испуцала,
Пуче црна земља по три лакта
Те се ломе коњи и јунаци;
Св. Сава пуштио снијега,
Три године снијег не опаде,
Док у свијет ништа не оста де,
И овчари овце изгубише,
Из свијета чеље побјегоше,
Са свијем се свијет дотамани,
До у Срјему, у то мјесто жупно
Е се купе Сријемски главари,
На сакупу пред бијелом црквом,
Ту дођоше млоги свештеници,
Посједоше, ђе је мјесто коме,
Одтуд дође самоуче ђаче,
Па им ђаче ријеч проговара:
„Сви се браћо на ноге дигните,
И пружите мени десне руке,
Вјеру дајте, да ме неварате!“
Сви једнак од земље скочили,
И сви ђаку десну руку дају;
Тада ђаче њима проговара:
„Хад'те Богу да се обрнемо!
Да служимо божу летурђију,
Да молимо Бога по закону“
Сви се беху к Богу обрнули;
По три пута љубе земљу црну,
И послуша пород родитеља,
И послуша млађи старијега,
И брат брата неводи на суду,
Нит га мучи мука пред Турчином,

И светкују свеца свакојега, По правилу, ко је Богу мило;
И сви моле Бога милоснога, И Бог им је услиша молитве,
Без престанка и дневи и ноћи, Смилова се Бог на сиротињу:
Те се опет свијет наслиједи.

Да нису Србо-Хрвати од самих Апостола примили Христијанство и ови им били први патриарси, како би могао Папа Јован X. — паповао од 914—929 г. — писати неким малим господарима — Томиславу Хрватском и Михајилу српском у Захумљу — ово: „Ко се сме и може сумњати да се црква у краљевству Србо-Хрватском неурачунава у ону, коју су још први Апостоли основали и која се урачунава у првобитну васионску цркву? Она је, као рану проповед апостолске цркве са млеком вере, примила, као што су је Саксонци примили у најновије време, а под мојим предшественником благе успомене Папом Григоријем, и т. д. — види Шафар: I. т. стр. 112 а узето из Фарлатија и Катанчића — Ово исто тврди и Нестор руски паметарист кад вели: Да су од искони живили Славени на Дунаву и у Илирији и то пре Влаха, или Римљана, и да су они примили христијанство од апостола Павла и Андрије. Но шта сада значи и Нестор где се хоће Срби да утуку; шта значи све то, наведено па и сам тај Рус кад се хоће Срби на силу Бога да утисну на неколико стотина година да су млађиији од остал: слав. пл. и тосамо зато: да се изједначе са Бугарима или Волго-руским језиком; кад им се хоће да натури: да су примили веру тек од Кирила и Методија и то све зато и по ћејфу тих пропагандиста, који хоће пошто по то да их прождеру и утамане? Ми поштујемо, славимо и уважавамо св. Кирила и Методија и као свеце и баш нашерођене Србе; али неможемо да кажемо: да смо на 950 год. доцније примили христијанство кад смо пре. Ми би сами волели да се у толико стотина година подмладимо, ама кад небива шта ћемо? Нама ће се пребацити и ово: да смо и од папа Дона, Агатона и Јована примили још око 650 год. по Христу веру садању — но и ово одричу пропагандисте, а камо ли време апостолско. Ми нато одговарамо: да је одиста ново дошавши део народа, који дође иза Карпата из дан: Пољско, Беле Русије, Литве и са Балтијског мора, који прогна Аваре и њихове чорде Бугарске из српских земаља и ослободи своју браћу од ига ових, — заиста тада и примио

христијанство. Но ово је само један део, управо државна власт а не маса срп: народ. Овим су се изједначили Власи, што у њима неки виде Римљане, неки дан: румун: писци Румине; а неки Келте, и т. д. са Србима т. ј. бивши Христијании Срби римске вере дакле Власи са Србима идолопоклоницима. Тако су под свима новим доласцима Срба из Ђерманије у своје првобитне ове земље, сва браћа њихови Срби Христиани, који се неизселише из ових земаља, а бијаху крштени, звати Власима — Римљанима, т. ј. људима покореним Римљанима и њихову веру верујућим. Од тог доба па до дана данашњега Срби се зову по вери, а не народности. Тако свака нова вера српска спрам старе стоји као спрам Влаха. Тако Римокатолици православне зову Власима, или људима који верују стару православну римску веру, што су је од Римљани примили, а себе Латинима, као да су то два народа, а не један. Мухамеданци Срби зову православне опет Власима, или то што се у Руса и осталих зове староверима т. ј. људима, који примише ту веру од Влаха или старих Римљана. Осим вере овде се још подразумева и подчињеност томе народу као што је и до дана данашњег сачувано. Тако су ослободиоци покорених Римљанима Срба, а дошљаци из Ђерманије у 5 и 7 веку Срби под Свевладом и Звонимиром заставшу овде своју браћу, прозвали и по вери и зависимости од Римљана Власима. Тако и с тога се зову у Аустрији Срби, па баш православни Швабама, што им ове јаше на грбини, док римске вере тако незову, него Шкокцима итд. урачунавајући их у слободне. С тога се Срб из Турске зове од многих и турћијаш, што ће рећи покореник под ове итд. Ово је прави значај Влаха, а не онај који пришиваху овом имену многе паметаристе, па и сам пок. Шафарик непознавајући стање ствари и прави значај његов — Враћамо се на прекинута ствар. Александар принесе жртве богу Дунава и Јупитеру, а удаљенији варвари као: Келти, Бојн и Сенони, пошљу му своје посланике, које видивши надувене, запита: „Од шта се највише боје?“, а ови му одговоре: „пад неба“. При повратку своме јаве му пријатељи Пеонњани, или Панићи: да су се Илири под Клитом, сином убијеног цара Брадила подигли на оружје, а тако исто и Главач цар Тавлантија, а племе Илирско Автариади, да му мисле пут

преградити. Александар са коњицом свога друга, па и самим Лугаром Ватријским дође под Белиону — Белу, Илирски град и намести свој стан на реци Апси и Еригони, где стигне и Главач са млгом војском у помоћ Илирима. Битка буде и, разуме се по себи, Александар савршено разбије своје непријатеље. Докле је он овако војевао и покоравао срп. племена у Грчкој се разне се глас: да је погинуо; јер Грци незнајући — као што веле старе паметаристе — праве истине, разносили су оно што им је било пријатно — *Ου γινωσκοντες τα οντα μαλιστα καϑ ηδονην σφισιν εικαζον.* Славни Лакедемоњани већ су се смутили у мислима и уображавали су да предводе устанике — *γνωμαις αφεστηκοτες*; а јурнувши у своју постојбину Тивјани убију Аминта и Тимолаја — *κδεν υποτοπησαντες πολεμιον*; старешине Кадмеје спремали су се већ били да изтерају и посаду маћедонску из града. Кад такви гласови дођу до Александра, он оде у Грчку, с којим се сада и растављамо, као са победиоцем срп. племена на дан. срп. Тропољу. Но пре њега, његова оца и Грка, ове су земље били прегазили Парси, као што смо више споменули. Овде у борби Александра са сриским племенима спомињу му се управо као поданици Келтске или Галске и Немачке плем: старешине, као преставници ових народа који су се скитали тада око Црног, Азовског, мора и пустара дан: окрајње јужне мале Русије. Била та ствар истинита, или само надувеност и измишљеност Александрових животописаца, да му што већу слави пришију, ми нећемо дуго разбирати, држећи наведено за истинито, што се тврди и оним Скитама, које превариште Александрова, оца и које су се биле настаниле у срцској земљи сада тако званој Добруџи или Малој Скитији. Они су могли повремено налетати и за неко време настањивати се туда, па и Александру јављата се у виду посланика и мнимих поданика но у то време нису могли стално живити и настањивати се код силне и велике масе и силе срп. племена што видимо у Гетима, или тако заним римским Дацима. Тако ми видимо: да је се баш у то време, па све док је непокориште Римљани, Гетија или Дакија простирала од дан. Дунава, као границе са Рашком, а доцниом римском дољном и нешто горњом Мизиом или Србаљиом — Србиом, па све до реке Лабе — Albis или Елбе Она је дакле заузимала све

земље од Дунава до дан. Баварије, па и тако звану Херцинску далеко познату и чувену Шуму, из које све немачке паметаристе, као из неке рукавице, извлаче немачка племена чим се ова изцрпе у туђим земљама. На исток простирала је се до Бористена или Дњепра, иза којега су чергарили Тарагени немачко, Јациги и Сармати турска, а иза Лабе Свеви такође немачко племе. Ово исто о Дакији сведочи Птоломеј, Стефан Византијски са другим старим ђеографистима и паметаристима, а Страбон за западну границу Дакије вели: да се у њој почиње Дунав, дакле протеже је од прилике чак до дан. Швајцарске. Где су овога, и горњих, били Даки и Гети, ту опет Јорнанд, при свршетку 3. века по Христу, или при нападају Гота под Ерманариком на Дакију, — налази Србе, или Виниде, Србо — Анте и Србо-Склавине, или Славене. Тако је дакле: сва дан. Румунија Седмоградија, Моравија, Чешка, део Аустрије или Ракуске, сва Шлезија, Пољска, Мађарска, Банат, Галиција с Буковином, Бесарабија и Мала-Русија до Дњепра, састављала некадашње царство српско, или тако звано Дакско и Гетско. А да су ови били само српска племена више смо казали, као и да су се звали Србима све и до 12. века по Христу, јасно нам сведочи превод Зонарев налазећи се у Волоколомапском манастиру напечатан у Чт: 31. Ист. и древ. Рус. у Мос унив: 1847 год. стр. 58. где се вели: „*Тројан . . . воинствова же на Даки, сирјеч на Србље, началник же сриски; Диковил" и т. д.* Овај је превод учињен у 12. веку, дакле на 1000 и нешто више година од када је Тројан покорио ту српску државу тако звану Дакску. А да су Србе одиста и грчке и осталих народа паметариште под тим и именима Миза и Србаља, или Тривала, држали за највећи и најстарији на свету народ, који је пре Грка живио у овим земљама, — јасно нам сведочи Халкохондила, који вели, у преводу: „Срби су — т. ј. „*Мизи и Србаљи или Тривали — највећи и најстарији народ од свију народа на земљи.* Но да ли су они: 1. преселили се из Илирије у Мизију и Србаљију, — Србију, 2. или су прешли са сјеверне стране Дунава на јужну, те се насељили до Јонског мора, од почетка к г па све до Мљетака заузимају и над целим тим простором господаре, или су 3. напоследку изашли из своје првобитне отаџбине са јонских брегова — у Малој

Азији — и са ових населили све земље чак у Сармацији и у Скитији"? он неразбира, но зна: „да су сва дан. слав: племена један једини народ, у ког су једни обичаји и један језик, да су *најстарији на свету од свију народа и да је највећи народ на свету српски* — Види Вен. изд: Chalcocondylas Histor: Byzant: l. 1. p. 14 .У више поменутом простору Дакије разних писалаца живила су независно разна српска племена, која су по смрти Александра великог присајединила овом простору и све дунавске срп. земље почев чак од Маћедоније. Но негледајући на огромно то пространство, силну мложину живећих у тој Дакији Срба, они никад нису умели ово обоје, као и окружавајуће их околности, имати у виду, те саставити државу, која би била прва и најсилнија у свету; већ су се непрестано гложили и заједали око којекаквих ситница и безпослица, нехтејући једно племе признати вдаст другог, а сва скупа једну општу. Држава ова српска трајала је непрестано од смрти Александрове па до 150. год. пре Христа, и захватала је како кад границе, које су се пружале до Епира, Тесалије, Лабе и Балтијског мора; или од Балтијског до Јадранског и од Јонског, мора па до преко Лабе у дан. Ђерманији. Често су на њих ударала галска и немачка племена, увлачила се у средуи срце срп. земље, као што је био случај са тако званим Скордисцима, који основаше д. наш Скадар; но чим су се српска племена једно другом приближавала и сљубљивала, ова су одма ове улезе прогањала између себе. Тако су Скордисце, или праоци дан: Шкипа, протерани у М. Азију. Овако огромна држава, овако силна грова и ужас тада силним Римљана, није могла бити а да већ једном недође и у сукоб с њима. На неколико десетина година пре Христа и пошто су Римљани покорили тада чувени цео свет, они су се Римљани, непрестано тајно спремали: да изненадно нападну на ту огромну државу, коју зову час Гетском, а час опет Дакском. Ни су пређе долазили у сукоб с њом из најглавнијег узрока тог: што нису хтели да мећу на коцку своју државу; него су непрестано покоравали мање државе у целом свету и тиме се све више и више силили и снажили. Ми не можемо веровати Страбону да им је узрок био овом непападању тај: што су се тобож бојали гало-немачких племена, која су иза ове дачске, или српске државе чергарила, да им ова несруше империју! Њима је

увек лакше било изаћи на крај са чордама, разних дивљака но са државама огромним и силним. Баш кад су се највише Римљани спремали да изненада нападну на Србе, или Даке, и њихову државу пошто покориште цео свет, у то време владаше над свим српским племеница цар Буревић — *Βορεβιςας*, *Βυρβιςας*, *Βοιρεβις*, Boerebistas. Boeribistas и т. д. како га писаху стари Грци и Римљани — муж врло паметан, прозорљив и разборит. Он је савршено изкоренио Боје галско племе, које је се покоравало Критаризу, и Тавриске; те је тако од ових и осталих савршено очистио све балканско српске земље, ван Маћедоније, Тесалије и дела Илирије. Да би изкоренио порок пијанства међу српским племенима, као узрок раздорима и свађама, и да би довео у ред и поредак државу, користио је се лажном науком обсенара — проповедника Дике — *δηχανεος* — или Дикана, који је много путовао и тумарао по свету. Тако изкорени у свим српским земљама ви-о нову лозу и састави огромну војску од 200.000 војника добро уређених. Пошто је све ствари како ваља уредио и управо очекивао Римљане, ови по својој подлости: „divide et impera" подигну буну међу Србима, у којој Буревић погине, а заповеђеним легионима римским: да нападају на Дацију, дође такав исти глас: да им је Ћесар, — Цезар, погинуо: те тако подлаца опет убију своји непријатељи и подлаци. У овој међусобној распри и борби 50.000 српских породица из дан. Румуније пређе и населе се по јужним обалама Дунава. Мисао да се покори Дакија није оставила римски сенат и у највећој забуни и сметњи, те се одреди Антоније да покори ову. Тако је дакле јасно: да су Буревића Римљани убили кад и у својим расправа по смрти Цезара незаборављају своја дела да покоре Дакију — види Appian: de bello civil: II. 16. и III — По смрти Буревића, прича Страбон, Даки онако силни и страшни разделе се најпре на многе државице, а кад је Август послао на њу војску имала је већ 5. држава. У време овог истог Августа и Тиверија толико је међусобним раздорима ослабила, да је једва 40.000 неуређених којекаквих војника могла извести на бојно поље и то са највећом муком и натегом. У овом жалостном стању, осим Римљана, насртала су немачка и турска племена непрестано на ту српску земљу као: Бастарани, Јациги, Роксолани, Сармати и остали, којима вечно требаше хљеба и одела;

јер ова неумедоше у то доба ништа друго радити, до скитати се, чергарити и отимати. С једне стране ти дивљаци, а с друге уређене римске војске, разтрзали су непрестано ту несретну и вечно поцепану, као и остале, српску земљу. Тако прича Дион Касије — l. b: Lt. 23—27. — да је римски војвода Крас 29 год. пре Христа, грабио и плачкао српска племена живећа на овом срп. Тропољу, а Бастарани — Немци — не само да су то исто чинили; него су прешли Дунав и населили се у дан. Бугарској, а тадањој Србији. Ови су покорили не само ту српску земљу; него побивши Мизе, Србаље и друга срп. племена прешли чак и преко Марице, одакле их је једва та римска старешина, бојећи се да непређу и у његову Маћедонију, устукнула. Побивши ове дивљаке он дозволи својим војницима: да оплачкају те српске земље што ови и учине. Бастарани се скоро поврате опет натраг, где их Римљани опет разбију, али их нису могли изгнати из ових земаља док им Раде — Rales и Oroles — старешина једног срп: племена није помогао — „Daci quoque soboles Getarum sunt: qui, quum — Roles, vel Oroles rege, adversus Bastarnos male pugnassent“ Justin. XXXII. 3. — Но за ту своју услугу поштени Римљани опет су им вратили грабежом; што и примора на срп. племена: да се колико толико уједине и да га разбију и сатерају у Маћедонију. Али чим су то учинили, они се опет двоје, те на њих опет навалују Бастарани, који и поробише и оплачкаше српско племе Дечиће или Дечавиће — Dentheletes којим управљаше старешина Сет — Sitas, — а Крас чувши то опет тавали на Бастарине разбије их и закључи мир са њима, а својим војницима допусти: да глобе, робе, арају и плачкају срп. племена колико им душа хоће. Тада су два српска племена тако звана Срби — Serbi, vel Serdi, et Mardi vel Smerdi — и Мрди или Смрди страшно утамањена и то зато што је Крас заповедио: да се свима заробљеним из ова два племена изсеку руке! Ова су племена имала градове: Јаворину, Jamphorina на дан: реци Тунци, тад. Јаворини Мединy Петру, Белузору, Bylazora сад: Велес итд. а пређе им се тако звани рашки цареви и војводе спомињу под именом: Medar, Medok, Medoce, Medocus, владар Орића Медосад Medosade, итд. Тако су Римљани учинили и са другим срп. племенама, ван Одрића којима Крас поклони неке земље отете од срп. племена Бесића,

с тога што су се поклањали тадањем римском и грчком богу Ваху, или Баху. Наскоро заиште од овог Краса онај помињати Раде, или Орол, помоћ противу Дабића старешине неког српског племена, што овај одма и учини; те по победи, и скоро затари сва срп. племена, која му неумакоше непитајући: да л' су била са Дабићем — Дарух, или противу њега? У овој својој сили обседне и најзнатнији тада град срп: тако звани Јаниклу, или Јанину, у којем су владали Бастарани, држећи да ће тамо наћи стегове и римске орлове, које су ови отели од Антонија; али неучини ништа. Даље је грабио и плачкао свуда и на сваком месту где су само била срп: племена, која су се непрестано бунила и подизала противу ових римских тирана и тиранства. Овако је исто чинио и Пизон и сви остали Римљани. Тако знамо из истог Диона: да је око 22. год. до рођ: Христови сенат осудио Марка Примуса што је оплачкао и разграбио срп: племе Одриће. Тако је Клавдије Маркел опустошио државу Бесића, а Луције Пизон осталих; али од 6. па до 9. г. пре Христа у један мах устала су били сва племена српска од Италије па до Грчке, као и сва Дакија, на Римљане под своја два цара, који се именују, као и до 7 века по Христу, у Срба Бато — Вато т. ј. брата. Војна ова продужавала је се неколико година, докле Римљани нису покорили све, ван још Дака, са својом 180.000 редовном војском, осим осталих дивљака, као: Бедуина, немачких и галских племена и т. д. Војна ова била је после пунијске најужаснија као што вели Светоније говорећи о Тиберију — Sed nunciata Illyrici defectione, transiit ad curam novi belli, quod gravissimum omnium extemorum bellorum post Punice per 15. legiones, paremque auxiliorum copiam triennio gessit — Страх и ужас био је у Риму, од ужасног и страшног оружања; јер је петорогубо умножавана сва војска; позвани су били сви изслужени војници и нарушено је било и само најсветије право Римљана узимати у војску и само робље, које је одправљено под Германиком Тиберију у помоћ. Сам импер: Август, по причању Диона Касија, уплашио је се од општег народног очајања; те је с тога наредио торжаствене молитве и игре на којима је заповедио: да говори и држи речи нека чудновата пророчица — лажна, у које су руке биле исписане разним писменима — по свој прилици св: рамзесовим или старим египатским. Он је н сам знао, да она незна ништа, али да би народ сачувао од

општег очајања, до ког га доводи упропашћујућа војна са срп. племенима и глад, — он је то тако наредио: да завара грађане и готов је био све учинити да спасе народ, од општег очајања — *Οτι γυνὴ τις ἐς τὸν βρακιονα γράμματα ἀττα εντεμουσα, ἐθειαςε τινὰ; ἠςθετο μὲν γὰρ, ὁτι ὀυν ἐν δεοῦ κατεσηστο, αλλ' ἐν παρασκευῆς αυτό ἐπε ποιῆκει επειδὴ δὲ τὸ πλῆθος ἀλλως τε και δια τὸὺς πολεμους, τουτε, λιμον, ὸς και τοτε αυθις συνεβη, δεινως εταραττετο, πιστευειν τε και αυτος τοῖς λελθεισιν επλαττετο, και πανθ'ΐ̈ςα παρα μυθησεθαι τον ὁμιλον ἠμελλεν, ὡςκαι αναγκαια επραττε* књига 55. — Но и ова војна свршила је се на штету српских племена. А по победи одржаној над овима и на питање Тиберијево учињено Бату: зашто је се дигао на оружје? овај је одговорио: „Ви сте сами томе узрок; јер стаду своме нешиљете пастире или псе, него курјаке". — *Ο, δε εφηοτι: ὑμεῖς τοὺτων αιτιοι εστε; επι γαρ τας αγελας ὕμων φὺλακας κοὐ ὐνας, ὀυδε νομεας, αλλα λὺκους πεμπετε.* Разуме се по себи: да је и после ове војне продавано заробљеног српског народа онако од ока, или ћутуре, по непроменљивом римском, а и грчком, вајкадашњем обичају. — sub hasta vendebantur. О томе нам сведочи Страбон да и у ово време нису Римљани одступили од својих правих и етиопских народних обичаја; него је и у ово доба император, победивши Србе, све заробљене одправио у Епоредио и тамо продао ћутуре. Од 36000 заробљених срп. душа 8000 тисућа способних за војнике, узето је у ове, а остале је Теренције Варан продао ћутуре — „*ὑστερον μεντοι κατεστρεψατο αυτους αρδην ὁ Σερβαστες* — погрешно у препису *Σεβαστος* — *και παντας ελαφυροπωλησε, κομισθεντας εις Εποραὶδιαν*" и: „*Γῶν μεν ὀυν αλλων σωματων τρεῖς μυριαδες ἐξητασθησαν επι τοῖς ἑξακισλιλιοις, τῶν δὲ μαχἵμων ἀνδρῶν ὀκτα κισκιλιοι; παντας δε ἐπῴλησε Γερεντιος Ουαρρων*". Ми наведосмо говор Батов са Римским царем, зашто се дигоше српска племена на оружје т. ј. што им слаше Римљани курјаке, а не пастире или псе. Но сам Дион Касије сведочи ово: „Цезар Август, на 32 год. пре Христа, заповедио је војскама да ударе на Панонију немајући никаква повода или увреде од стране Панонаца; но он је ово једино зато учинио: *да обучава воїнике и да их изхрани на рачун туђ: јер је он рачунао у допуштена и праведна дела да напада на све оне без икаквог*

узрока само који су били од њега слабији и нејачи!? — Αβ . . . ἐπὶ Παννονίους ευστρατευσεν; εγκλημα μεν ουδεν αυτοις ἐπιφερον, ὐυδὲ γαρουδηδικητο τι ὑπ αυτων, ινα δε δη τους στρατιώτας, ασκῆ τε αμα, και ἐκ τῶν αλλοτριων τρεφη πᾶν το τῶ κρειττονι τοις ὁπλοις αρεσκον, δικαίον ἐκ, τοῦς ασθενεστερους ποιομενος — Тако су дакле и Римљани, или Рамзеси, као и браћа им Елини, поступали, арали, плачкали, грабили итд. само да обуче војску војеној вештини и да се изране на рачун других. Ето, и ово је један знак сродства етиопског и асирског племена и уљеза у срб. земљама. Даље нам прича исти Каспје: „Но почем су становници равних места оставили ова он, — Импер: задржи војнике од грабежа надајући се тиме приволети их к себи; али дошав њиховом граду Сиску — Siscia — искусио је њихово непријатељство због сатареног им усева и попаљене хране и имања" и још се даље причају ужаси и варварства римска и т. д. Узрок и овој борби и несрећи српских племена била су не она, но дивљи и развратни Римљани, који никад и ништа не радише, већ вавек, као и браћа им Грци, живише на рачун српских и осталих покорених народа и племена. Са Гетима, у дан: Румунији, и то са њиховим царем Котом — Кочом, одкачити, гојити хранити, васпитавати, неговати, лелејати и т. ј. — Август закључи мир уговоривши, као што вели Светоније: да узме овога жену за сестру, а своју ћерку Јулију да му да за жену. Но негледајући на то ова су српска племена помажући горњима у свој Илирији, Панонији, Винделикоји и т. д. непрестано нападала на империју, а кад око 69. године по Христу, а у време владе им: Вителија, чују да су немачка племена ударила па Италију — прећу Дунав и изтерају римске легионе из свију данашњих на српском Тропољу, и тада српских земаља. После овога, а за владе император Доменциана, пошто сатрше и савршено утаманише две римске војске Римљани им се обвежу и данак плаћати, који су плаћали до прве влада Тројанове. Тада су Срби разбили Апија Сабина и Фукса, који је био прешао Дунав. Но за све ове своје победе одржане над Римљанима ваља да благодаре своме цару Диковалу — Decebalus Traianus Caesar victo. Dicebalo, Domito, Dacia, Votum, Solvit итд. на колони Тројановој — који је неколико пута разбио Римљане

и приморао их да му и опет данак плаћају, што је и учинио и сам Домицијан импер: метнувши чак и на главу Ћетића — Djegis Диковаловог посланика венац, или круну. У то време послао је овај импер. Диковилу и знатне художнике ради подизања зданија и т. д. Диковал знајући за лукавства Римљана пошље свог посланика Пакора Партјанском цару и осталим тада знатним државама, који је се вратио у оно доба, кад је Тројан већ нападао на царство Диковалово, или Дичића. Лукавста, разбојништва и непоштења Римљана, као и никад недржање уговора, одма се обелодане чим ступи на владу Тројан, који је се вечно молио боговима говорећи увек: „Да ми помогну свемогући богови да само направим мост на Дунаву и да Дакију обрнем у римску провинцију!“ јер је он држао: да што дуже буде плаћао данак Диковалу, то ће овај све силнији бити и с тога одма нападне на Дакију, разбије Даке, или Србе, на Тари; али су овде и сами Римљани тако силно страдали: да је сам Тројан цепао своје одело те завијао ране рањеним. Друга војска послана под Луцијом дође до саме престолнице Диковалове, ту се сједини са главном императоровом, обе заузму војени стан Диковалов, у ком нађу и заставе римске отете од Фукса и остало; те се ту учини и примирје по ком су Срби дужни били: срушити све своје тврђаве, вратити римске бегунце, непримати оне који би им добегавали итд. После овог по речима Плинија: „Срби — Даки — су народ који никад и никим нису били побеђени до Тројана,“ изгубили су много, па и сувише од своје силе. Овај мир учинио је Тројан само с тога да се још боље спреми, да попуни своје изгубљене силе и т. д. јер је сам овај Тројан доцније држећи се: за примирје самим овим правдао своје нападаје. Од тог доба па за 4. пуне год. или од 100 до 104 год. по Христу, борба је се продужавала, ужасна какву дотле невиде никада ни Рим ни Грчка; но кад те године Тројан доврши ужасан мост, који је прелазио преко Дунава на 20. огромних стубова, или боље да рекнемо стена, ког се развалине и данас виде код нашег Костолца и влашког Турна-Северина, он преведе преко ове грдосије своју страшну и ужасну војску састојећу се из: десет римских легиона и то: 4. 5. 6. 7. 10. 11. 13. и 15. secunda adjutrix и Minerva prima. Осим ових телохранитеља царских 10. кохорта, свега дакле редовне преко 73.880. које

пешака које коњаника. Осим ове војске имао је сајузника ако не преко 150.000 а оно бар 130.000 — свега дакле преко 200.000 војника — и то: 1. Буре нем. племе, које је тада чергарило од Висле до извора Тисе, дакле у самој Дацији, 2. Јациге такође Немце, који су чергарили око дан. Новог Сада и Варадина, 3. Сармате, 4. Роксолане чергариће око дан: Дњепра, 5. Батовску и Нумидску коњицу, која је чак одтуда, по римској премудрости: „Provinciarum sanguine provincias vincit" — т. ј. крвљу једне области, — знојем и имањем — влада одржава се над другом — и 6. чергареће око Дакије Немце, који једва дочекаше туђег добра. Тако дакле Тројан шпански Срб по происхођењу, а по вери, нарави и осталоме варвар етиопски 106 год: по Христу покори дакијску Србију и завлада свим срп. земљама, ван прибалтијских; те с правом устима Јулиана рече: „Ја сам уништио Србе — Даке — који су били најхрабрији од свију смртних, не толико по својим огромним и прејаким телесама, колико са своје моралности; јер они по учењу Самовом верују у бесмрће душе. С тога је у њих страшна решителност при јуришању — и несрећама; — јер су уверени: да душа неумире, но се само пресељава у вечни живот; те нежале овај садањи". Диковал, кад је видео своју несрећу, одврати реку Стрелу од свог тока и у дну њена корита затрпа сво своје и државно благо, па је опет повратн да тече својим првим коритом; но један заробљеник одкрије то Тројану, који ископа сво то благо и са главом Диковаловом пошље га у Рим, који је се чудио, како огромнији богатства оплачканог у Срба, тако и дивној и дотле непознатој Риму изради накита и украса ових. На колони Трајановој изрезани су његови војчици и сајузници му, као и покорени Срби у кошуљама и гаћама са калпацима, па и у доламама или душанкама, а сви у чизмама. Ту су престављени домови српски двобојни и једнобојни како их запаљуји Римљани, руше итд. како народ одводе у робство и како овај бега даље на сјевер дан: Балтијском мору итд. Означене су и заставе српске и све једном речју на и браде и дуга по сред главе раздељена коса српска. Осим овог они су престављени, како подносећи своје драгоцености на поклон Тројану, о којима варвари Римљани немадоше ни појма. те једну у виду златног рога Тројан поклони храму Јупитерову при војевању на Пар-

тјане. Какви су се тада ужаси чинили над јадним Србима унеколико преставља и та Тројанова колона, на којој није бадава престављено, дављење покорених Срба по разним рекама и т. д. јер и сам Евтропије сведочи: да је Тројан, да би попунио опустошене земље Дакије, заповедио: да се у ову насеље млоги Римљани — Ex orbe Romano infinitas eo copias hominum transtulerat ad agros et urbos colendas. Etr: VIII. 3. — Међу тим насеобинама долазе: 1. Colonia Zernensis — Tsjerna Dierna, и Zerna. Ова тако звана Црна насеобина налазила је се близу дан. Оршаве на реци Црној, која је се и тада тако звала; те се и та насеобина од ње тако чисто српски прозва. Овде је становао 5. легион римски. 2. Zermigevethusa — Црнођетуша — такође основана Тројаном и то код разорене престолнице Диковалове, са чега је тако и прозвана. Овде је прво, по разорењу те српске престолнице, био римски стан, који је зват Ulpia Trojana, кроз који је протицала река Губица — Hubiza. — Развалине од ове налазе се међу ова два села, Валери и Градишка. Столицу Диковалову писали су старе и туђе паметаристе, немајући у свом језику гласове писмена и за српске речи, овако: *Σερμεισεγεθουσα*, *Σαρμεσογεθαυσα*, Zarmisegedusa итд. које ми читамо Црнођетуша а могло би се читати и Цароседуша т. ј. Цариград, 3. Насеобина тако звана Colonia Apulia дан. Карсбург, у средњим вековима Alba Jylia, покрај које је протицала река Златна, или Златица — Zalatna. Овој насеобини и њеном граду давали су Мађари своја, Немци своја итд. имена, докле није постао чисти превод срп. прастарог Београда од којег је и постао: Album Castrum Alea maenia Veissenburg, Veissenthurm и т. д. 4. Насеобина Напака — Napoca, дан. Марош Вашаргели 36. миља од старе српске Силине — Silinae, а дан. Торде — Torda. 5. Патавиња — Patavissa, Patavissenvm, међу Силином и Напоком или Напаком. Ову је основао имп: Север. 6. Прељеса — Parolissum, Parelissum, ова је била при извору Мароша. 7. Colonia Centum putea код дан. Молдаве, или Бошњака — Bosniak, а Манерт каже близу Ораховице, која је још за времена римска постајала. Даље неки урачуњавају и дан. Никопољ да је у њему Тројан основао једну своју рим: насеобину. Тако је дакле свега 7. насеобина било у свој бив. Дацији, од којих постадоше оволики

дан. силни и млоги, од својих преко 6.000.000 Румуни, или Власи. Но осим ових насеобина, или колона, смоминьу се још ови градови мунципије, села и т. д. као: Ad media, дан. Мехадија близу насеобине Црне 2. Mvncipium Tibiscum или Tibisciensis гди се улива Бистра у Мориш код дан. Каравана. 3. Aequae или ad Aquas близу града Житна — Szitna 4. Салина — Salinae vel Salinum дан. Торда знатна са мајдана соли од ког је тако и прозвана. Осим ових било их је и око мајдана руда златних у Златни и Бошњаку. У време Трајаново овде су у ове руднике слати Христијани да ваде злато из те Златне, 5. Преторија Praetorium 6. Ad Panno-nios оба на Темешу 7. Pons Augusti на реци Бистри — Bistra 8. Castra nova, 9. Romula, 10. Pons Aliti — т. ј. мост Алте — 11. Castra Trajana близу дан. Ротентурмса. 12. Pons Vetus и 13. Avgustia крајна римска насеобина на истоку. Но осим ових чистих римских насеобина у срб: тој земьи налазимо још и Сарматске на једном надпису који гласи: „Praefecto provinciae. Daciae, Coloniarum, Ulpianarum, Trajanarum, Sarmaticarum" и т. д. Тако дакле паде ова прекрасна земьа српска под власт најужаснијих варвара и остатака чорда етиопских, под власт прерафирираних рамзесових војника, и постаде ништа више до само: област римска, над којом се врзаху чорде ових варвара. Она је такође, као и све друге области простране римске државе, искусила и све римске врлине у управьању областима, које је по Тациту значило: „Пьачкати, отимати, убијати — робити, палити, — а мир и тишина у завојеваним областима само је се тада повраћала, кад су покорени сасвим утамањени или остављали своју бившу земьу" -- Tacit, Agricol. 30. Auferre, trucidare, rapere, falsis nominibus imperium, atque, ubi solitudinem faciunt, pacem appellant. — Ето, шта дочека та прекрасна земьа српска као и остале, па остављајући је под оваквим најужаснијим разбојницима неможе нам се на ино, а да ненапоменемо и знатнија места њена, ван већ побројаних. Тако на развалинама старог Смедерева у ком становаху тадањи владари срб. подиже се дан. Романов Молдавски, на развалинама Београда, столице владара белосрпских, или биосрбских, које преденуше доцнији туђини у Бесарбе, или Бесарабе, — Белосрбе, а земьу им у Бесарабију, подиже се данашњи Акерман који опет то исто

значи — Београд, само на туђем језику. Даље: Будва, Србониша, Резан, Лепшиња, Варидва, Бјело, Левшава, Најђено, Недина, Стравјана — Stravjana, Варјана — Varjana, Срба, Рвати, Литовићи — Litavici, Вереја, Мутни — Mutenum — Ваљци, Лимуша, — Limussa, Миљача. — Milatha, Кућа — Cuici, Лепавић — Lepavíst, Крутовал. — Crotobalus, Србин — Serbinum, Луговина, Лужина — Luziena, Загора, Сала, Болеч — Bolenthium, и т. д. Од Тројана па до Аврелијана Дакија, је или поменута Србија остала у рукама римским а у то доба овај император да би забашурио губитак ове области прозове Дакијом део Мизије и Дарданије или дан. и турске Србије. Но на 10 год. још пре Аврелиана — око 259 год. дакле на 15. год. од покорења Дакије — при опису царовања Галиена из ових се речи Етропијевих: „Dacia quae a Trajano ultra Danubium fuerat adjecta, amisa est" закључује: да су је Римљани сматрали за изгубљену; јер су у овој устајали, противу Римљана покорени Срби, или римски Даки, а разна немачка племена, већ су је разтрзала и плачкала још у време Адриана око 130 г. као што вели Јулио Капито: — „et Germanos, et Dacos et multas gentes atque Judaeos rebellantes contudit per praesides ac legatos. А с каквом су се силом Јевреји тада бунили противу Римљана то нам прича Јосиф Флавије, који вели, да су волили и децу своју јести, но се Римљанима покорити и предати. Алани, Сармати, Готи, Јацигн, Маркомани Скити, Квади, Херули, Данкери и друга којекаква сила и мложина, немачкоскитских племена већ у време Галијена и Клавдија — 268—270 по Христу — завладала је била свом Мизиом, Србиом — Трибалиом, — Маћедонном, Илирном па и самом Грчком и т. д. а од Римљана у овим српским побројанним земљама, већ није било ни гласа, ни трага.

ГЛАВА VI.

Срби Ђермански, на Балтијском мору и пропаст њихова.

Пре него што пређемо ђерманским и прибалтијским срп. племенима, ваља нам да кажемо укратко: да дан: Румуни, који броје на 6000.000 и нешто више душа постадоше од чистих Срба и оно мало римских и сарматских колониста, као и доцнијих разноплемених насртача; али им се језик највише изкварио напливом немачких, финохунских, турскобугарских, турскоаварских, финомађарских, хозарских, печењежских и осталих туђина и туђинских племена, који се сви после Римљана туда ширише и башарише. Да пак нису ништа друго: до махом поримљени Срби, сведоче нам сва имена места, вароши, градова, река и т. д. која до данас носе чиста срп. имена. Но да сва ова места нису остала пуста, па их те римске чорде, као таква заузеше, јасно нам сведочи то: што се не само Крајавски Банат или срп. крајина са градом Крајевом тако рећи до јуче зваше српским — дан. Краљево кога основа Стефан Дечански српски цар, и које Власи зову Мала Влашка, — него и народ у њему до скоро зваше се само Србјештима што ће рећи Србима, па чак и по званичним актама; те је тако и данас још и у самом народу. Сведочи нам још и то, што и ако сав народ у тим земљама говори данас тако званим влашким језиком, или као што га сада крсте у румунски, опет међу 6. милиуна Влаха има више од $1^1/_2$ милиуна Срба, и више од $^1/_2$ милиуна данашњих Србо Бугара, који се још сасвим неповласиће. По овоме и осталоме до сада наведеном она Контемирова у његовој књизи — Истор. о Жиз. и дјел: Мол. гос. књаз Констан Контемира Мос. 1783 год. од 1. до 33 стр. у предговору — гатања, као тобож: да су дан. Румуни, ама баш прави и ак Римљани — невреде ни две паре и као да су славенска дан. племена смес Сармата и Татара. Ствар је чиста и јасна кад се само зна ово: да у дан. румунском језику има бар

$^5/_6$ разних срб. речи; $^2/_6$ римских, толико циганских и $^1/_6$ раз. турских и немачких племена, да су им сва лична имена чиста српска; да су се служили у цркви и у држави старосрбским језиком до скора, као и писменима до Кузе; да им постаде ова држава опет од Срба и то баш у тако званом Банату, или Бановини Срба: те се одтуда господари ове крајине српске, а садање Мале Влашке, или Србешта, и зваху непрестано Бановићи од Крајова — Banovitz von Krajova. А ова је се покраина звала још и угро-влахиом зато што је Влајко син Радулов обвезао се био плаћати данак Мађарима у 1324 г. Одтуда су у данашњих и старих Влаха имена: Војвода, Господар, Књаз, Бановић, Хетман, Бојарин, Постељник, Дворник, Погарник, Кључник, Шатрар, Исправник, Кућелник, Столник; велики Кључар, Служатар, Ђак, Маченосац Житничар, Питар, Купар, Путничар, Коморник Тужар, и т. д. „као: кама расуи де житница, ватавул де столничај, ватавул де дворникул, де трг“ и т. д. Све су ове речи чисте српске и само се у Срба свршују имена звања и занимања на ар, као: качар, чизмар, бравар, воденичар, секретар, угљар, шумар, винар, стенар, и т. д. То исто сведоче и имена лица која се налазе у њиховим старим споменицима и која се и данас налазе као: Мирча Радуловић 1382 год. даје манастирима Тисменском и Водицском села, која носе имена чиста српска и остало, Владислав, Жупан Драгота, Станчул, Жупан Бјелота и Мавчул, Бојарин Веља, Драгош, Оприш, Иван. Даље Хрисовуља од 1437 г: помиње Влада војводу Рајна, Радула, Драгомира, Албула и Влксана или Вуксана Бољара. У њој се спомиње: жупан Војко, жупан Тодор, и жупана Нинча, Мирча, Бодин и т. д., а у другој опет жупани: Вуксан, Татул, Србул, Јарчул, Шербан, Добрица, Стојко, Цапаљ, Негрев, Буда, Вукул и тисућама других имена срп. — види Влахо-болгар. или Дако-слав: грам. Вен. СП. 1840 г. — Једном речју: свуда и на сваком месту спомињу се само чиста и најчистија српска имена и званија, којих у осталих слав. племена, од кад се одвојиште од Срба, неналазимо. Тако исто и ове речи: баб, баба, баћа, тма, безн-а, бичју-бич, боб, богат, бодри, бричи — бритва, вериг-е, поклон, даждје, — данак, нерад — лењи, обли, отав-а, трјеб-а, код, куп-а, кујн-а, камен и т. д. показују оно да су за што их ми и наводимо. А да

није то, онда како би могли Бодрићи из Дакије — сад. наше Румуније — још 824 г. по Христу слати посланике императору Карлу Великом на сабор у Ахен и жалити му се противу насиља од Бугара. У исто време, вели животописац Карлов Егинхард, јаве Карлу: да му иду и посланици бугарски, а овај заповеди: да му недолазе; но где се застану у његовој земљу ту да се и задрже, а међутим призове к себи најзнатније мужеве ових Бодрића.“ Шта из овога излази? Излази прво то: да су ови Бодрићи живили у дан: Влашкој, друго: да су имали своју велику државу и као такови, да су слали своје посланике другим великим државама и 3. то: да су на њих нападала уралска фино-турска племена Бугарска, која неке пропагандисте хоће још у оно доба да уврсте међу дан: славенска, а тадања чиста српска племена. Молимо само ово: да нису били Бугари финско турско племе како би се српска племена жалила противу њих чак Карлу и Немцима, кад видимо: да сва српска племена од Италије па до Грчке и од Балтијског мора па до Јадранског и Јонског устају ни Римљане и боре се с њима? Не жале ли се овде Срби Бодрићи Карлу на Бугаре као турскоаварске чорде, на које Карл војшти? Да пак нису изкорењена и изсељена сва српска племена чак из Мале — Азије, а камо ли из данашњих српских земаља под дан. турском и аустриском царевином све и до 7. века по Христу, и да су Срби у свим тим земљама живили као робље, грчко, римско и остало — сведочи нам јасно Михајил Сиријанин који вели: да су српска племена у Малој — Азији, или тада већ тако звана Склавинска т. ј. робска, — као да има и ропских племена, и као да има на свету и народа, који се зову од родова својих нп: бријачки народ сејачки, жњевачки, шиваћки и т, д. — у време Јустинијана — а то је око 690 год. по Христу — имала преко 70.000 коњаника, с којом су, војском, служила у најам императору. Но када су Арави побили Римљане, они су ступили у заштиту Калифа који им је и поклонио бив: њихове земље око дан. Антиохије и на острву Криту вид. Chronique de Michel le Syrien Jour: Asiat 1849 Avril et Mai p. 339. — Одкуда би и за кога постале епископије у местима чистим српским као: 1. У Моглену у тако званој садањој Маћедонији још 692. г? А да тај Моглен није тунгуски или камчадилски сведочи му и само име

његово, а да није ни елински на римски такође јемчи то што је основан и подигнут на развалинама старе Едесе. Даље 2. у Драговици, или месту Драговића, који нападаху још у 6. веку на Солун, дакле пре мнимог доселења Срба у 7. веку око 879. 3. у Рентини и 4. у Србици дан. Серфици код Солуна; такође се спомињу епископи око исте 879., г. 5. у Сетуну још око 689. 6. у Језеру 897. 7. у Велестињу, 8. у Васињу, 9. у Гардину, или дан. Гардику и 10. у Мелнику око 890. год. спомињу се такође епископи, а колико их је још пре тога било у побројаним и другим засад непозиатим местима то само Бог зна? Напоследку — вид. Глас: 18. стр: 316 — јасно се говори, да се: престо патриаршије св: Апос: Павла простире, до Равене, Лонгобарда и Солуна, као и до Склавена — Срба — Ξκλαβον — Авара у Панонији и Скита. Да нису одиста живили Срби и у време Христа и после овога свуда овуда, како би могли учени људи тврдити: да су некада сви народи од Оронта у Сирији па до Данцига у Берманији; — а друга опет од Евротаса у Грчкој па опет до Данцига — свуда туда, и сви народи у том простору, од искони па до најновијих времена живили и говорили један језик? Што сада говоре бивша млога и силна српска племена: шкипски, грчки, румунски, турски, мађарски, италијски, немачки, и друге језике, то није следство да су некада у тим бив: чистим српским земљама живнли туђини. Огромност и величина племена срп. или садањих славенских, може нам протумачити живовање њихово свуда и на сваком месту и даље од назначеног простора и земљишта. Одтуда налазимо године 820 и раније у Халифа Кордовског Ал — Хакема 2000 телохранитеља Срба, у Абдурахмана III. око 950. 4000. Одтуда налазимо Србина Сабура да влада као цар у Бадахасу од 1009—1016 год. Тако у разним договорима Млечића још у десетом веку налазимо чистих српских имена: Брада, Добрашин, Будина, Станко, Благошић, Вукашин, итд., а видите то нису мадуска, или башкирска каква имена? У Сиријског памећариста, познатог подименом Бар Евреји — рођ: 1228 ум 1286. — налазимо ово: „Прве године владе Мостаркија изашли су разни народи, као: Алани, Славени — Срби и Лазги. Они опустоше сву земљу до Адербајџана, отму град Бердау и убију

у њему 20000 људи, па се врну натраг.“ А кад Латини освојише Цариград 1204 године онда налазимо у деоби империје и област српску у М. Азији — Provintia Optimati, Provintia Nicomedia etc: — Provincia *Σερβοκωριοις* т. ј: Српска. Тако налазимо око 754. 691 и т. д. год: свуда у Азији и на сваком месту Србе. Тако је још у време Јустинијана, дакле пре мнимог преселења Срба у ове земље овде, у Малој Азији било 30.000 војника Срба сабраних у тој земљи, који су састављали одабрану војску под својим војводом Невулом — *Ηεβουλον*. Но све то на страну, али питамо све противнике Срба и њихове старине: Како је могао наш цар и император Душан постављати у старој Троји у Малој Азији свога намесника да тамо није било Срба? Ево подлиних речи летописчевих: „*Богдану мужу искусну во воинствених потребах одал Ассак в Тројади*“ и т. д. — видн В: И: Ламан: О слав: в: М: Азији. По Вељтману и другим новијим паметаристама живила су срп. племена у свој дан: Ђерманији па и у Данији, која је се се још и звала Србија, и нешто у Шведској тако званој Богусланској и Смоландској области, у којој се и дан данашњи народ одликује оделом, језиком и обичајима од осталих Шведа. У тим областима, као и по другим местима, колико нам је познато, међу млогим именима места и т. д. која до данас остадоше чиста српска, само ћемо укратко идућих неколико казати, остављајући до другог пута да о овај ствари, као и о срп. племенима жившим у Ђерманији, коју више кажемо. Тако дакле имена: Смоланд, Богуслан, Богуш, Нерика, Даљекарлија и Умео Здрављан области, као и Севар р. Јадерн, Медопад, Гередаљен Маљунга, Сиљан, Божан јез: Орша р: Мора, Мотала р. Скора, Бравичен, Сунебра, Раба, Села остр. Даља р. и Богуслани, Богуши, Смољани, Рекарни и Миљани племена, јасно сведоче наш навод, као и лична имена: Богуш, Годрун, Вулистан, Љуба, Раде, Рашко, Драго, Лакман, Бојемунд, Одо, Ателстан, Ивар, Горда, Сидок, Татил, Ласкар Сваран Смирди Милан, Божа, Радан итд. Осим овог сам титул шведског краља вели, да је он: краљ Шведски, Норвешски, Веноски т: ј: вендски, или српски, Готски итд. а овако се неби могао звати, да није негда владао над неким делом срп. народа, који живљаше у његовој краљевини па се доцније прели у Шведе. Да су одиста Срби живили као Срби и у 13. веку по Хр. дакле пре и 600 и

нешто више година, у дан. Шведској, јасно нам још сведоче, имена: Вукашина, Ђураћа и Нелпана, итд. који се у то доба угураше у дан. Француску. „Totum residium Vulcasini domino regi Jranciae remauebi:“ и: „in perpetuum dimittimus et quittamus Girortium et Neelphan et Volcasinum Normanum“, итд. записано на карти de pace Exolduni inter duos reges ano M.C.X.C.V. и Charta pacis inter regem Jrane, et reg: Angl: Johanno mec. Види стр. зибл. и поход Викин. Стринхол: — Од њерманских, или Срба из тако зване свима писаоцима Велике Србије, краљ Рашко војевао је на Инглиску, ту био побијен и ослепљен вели Раић на стр. 147 своје паметарнице. Но ван њега, млога су племена српска живила па пропала у Инглиској. Тако међу осталима Вулићи, основали су град у Ингл: Вулић, који је данас најзнатнији, са својих бакарних фабрика. Тако исто млога и тисућама управо имена места варошп, градова река итд. у Инглиској, то нам сведоче, као: Силапа пл: Драгеда, Мајак остр. Вилар р. Сабера, Серба, Каљна р. Ротар Родна, р. Љиг р. Вратана Ужа р. Медвај итд. Тако се исто зна да је била цела област српска још у II веку по Христу у дан. Инглезској, у којој су била ова чиста српска места: Дуговица — Delgovitia или Дрговица, Сарбјодуни — Sarbioduni итд. која чиста српска имена носе, а наш навод сведоче. Осим свега овога најјасније нам сведоче млоги обичаји баш у оним крајевима, у којим живише па се угасише Срби, у дан: Ингл: а нарочито гајде и остало. Ми сада само напомињемо све ово остављајући до другога пута, кад ћемо ствар опширније и колико нам силе допуштају представити.

Грана Срба, која је од китајске империје преко Сибира, дошла у Европу, настанила је се у дан: Германији, једном делу Француске, Белгије и Холандије, па из ове један део, отишао у Енглеску данашњу и тамо изчезао у Англо-Саском народу, оставивши после себе као знак свога тамош: бића, гороспоменуте градове, стотине села места итд. која до данас носе чиста српска имена. — Она обухвата, осим споменутих у Рајићу и у других осим млогих ситнијих српских племена, још и ова:

1. Поморјане, живили су од реке Висле до Одре, по брегу морском. Кроз земљу ових Помораца протицала је река Прситица, која је делила ово племе на двоје: западна страна од ове реке звала је се Предњим, а источна Стражњим Приморјем. Међу овим

српским племеном живила су још српска племена, у истом простору као: 1. Рани или Ранци, 2. Волиђи или Вељиђи 3. Рујани или Рујанци.

2. Племе Вељића или Љутића, живило је западно од Одре, а међу овима Укри на реци тако званој Укри, а ови Вељиђи или Љутиђи опет дели су се на 4. главнија племена: 1. Ратаре, 2. Доленићане, 3. Щиропане на реци Пени и 4. Кићане. Вид: (Адам: Бремански: у Gesta Hamenburgensis ecclesiae pontificum Oddaru Pomeranos dividit a Vilzis", а исти за Вељиће или Љутиће вели у истом сачињењу: III V. 21. стр. Cum multi sunt Yinilorum populi fortitudine celebres, soli quatuor sunt, qui ab illis Yelici, a nobis dicitvr Lutici. Ni sunt Hicini et Circipani, qui habitant citra Penimflovium et cet.

3. На југозапад од Велића, или као што их Адам зове Љутића, живили су Стадорани на реци Спреви и Хавољу, они су се такође делили на неколико племена, међу којима понајзнатније је било: Брежани при изливу Хавоља у Лабу. И Стодоране и Брежане често зову једним именом Гавољани.

4. На северозапад од Гавољана и Љутића живило је српско племе Бодриђи, или Абодрити немачких писатеља. Они су заузимали сав брег Ерског, или садањег тако званог Балтијског мора од Реченице до Свећина реке. Кроз земље овог српских племена протицале су још ове реке: Лаба, Бела, Травна или Травник, и Свећина. Ови Бадриђи звали су се још и Разозима, а и делили су се на млога мања племена, међу коима су 1. Вагри највећи јунаци на мору били, 2. Полабци; а међу Лабом и реком Степеницом живили су 3. Глиђани; истоку по реци 4. Варнави, Варни; 5. Раци т. ј. Рашани са Рациградом; а у Вагра је био и остров дан. Фембра. 6. Кашуби кои су у 19. веку изумрли, 7. Доленићи и 8. Ратари. Ови су дан: понемчени Штетинци. 9. Вилинићи око дан. Берлина или Брандербурга, 10. Бризанићи. Они су дан: Хавенбурци 11. Ере или Ерули. Они су дан. Мекленбуржци; 12. Бризнићи, или д: Пригнићини и Перлбергци. 13. Хавољани или дан: Ховелбургци, 14. Сединићи или дан: Штетинци, 15. Кислинићи дан: Грифенвиздци; Разози, дан. Штолпенци и Анкламенци, 16. Србиђи дан: Најбранденбургци; Варни су дан: Роштохинци, Буцовци и Густровирци; 17. Бодриђи или данашњи Мекленбургци

и Шверинци, Полаблани су дан. Рацебуршци; Вагри и 18. Љубенићи дан: Љубегсци и Алденбургсци; Рани и Руjаини или дан: Ругијани; 19 Глинићи или дан: Аненбургсци; 20 Сороби и Серби дан: Сервестани; 21. Лужички Срби или данаш. Саксонци, Мисници и Липисцини, 22. Милчани такође Саксонци данашњи и Прусији. Тацит описуjући српске земље даје им сав простор од стране Галије, Рацијa и Панонија, који заузима Дунав и Рајну, са стране Сармиције границе су му нестално; а сав остали простор њихове земље опасује Ерско, или Српско, море са млогим, острвима и заливима, у којем су Римљани, он вели, од скоро, пронашли још неке нове српске народе, па чак и са царевима. Осим целе данашње Германије Срби су још живили и у већој чести данашње Француске, па ево нам доказа у истог Тацита и Јулија Цезара De bello Galico, а у Тацита De moribus Germanorum к. XXУIII. Српска Галиа делила је се на горњу или Germania superior или Prima и доњну Germania inferior, vel secunda. Прва је састављала jужну Расију, или Рацију Auster, или Est Rassia, или Austrasia и западна Onest — Rassia. Горња се опет делила на ове земље: Ђурђевску, или Туришку област, која је се простирала по реци Мазељу, а у њој је живело српско племе Ђурићи, или Jураничи, 2. област Дрванска, а по Птоломеjу Обришка са племеном истог имена, 3. Савска и Санска, у којима су реке Сава, Сана и Секвана са Сењом, које све упадаjу у Рону, осим Секване и Секане које се изливаjу у залив инглијски. У последњој су области племена, српских: Лужичана, Љутића и Лешка. У овој последњој области српској била је варош или град, Девин, данаш. Дижон на р. Сеони при утоку реке Уша. У доњној српској земљи у данаш: Франц: главна је област и племе Норића, у којих је била варош Божан на реци Србици, а међу Могом и Мазељом рекама била је област Ђурићска, у којој су живили Ђурићи, са градом Требочица, или Требиње које је постајало још и у време Карла Великог, а тако исто постојао је и Ниш на реци истог имена, која се данас зове Нише и која се излива у Мазељ. Овде је живило племе српско Неманића, са Намуром градом при изливу Србице у Мазу. Данашња Данија са свима својим острвима у старо доба и то како до Хр: тако исто и после Хр: до 900. год: звала је се Србиом

којој су неки делови дан: Шведске и Норвегије ирибрежне припадале. Међу свима народима, осим Гала који нападаху на Рим и његове области, били су Срби најужаснији нападачи са осталим племенима српским. А зашто су Срби нападали чак из Данијe дан: са Српског мора и из Франц: на Рим јасно је кад се зна: да су ти њихови нападаји били само због повраћаја отетих од Срба земаља, које су биле овуда у сад: нашим и другим местима; јер се из тих земаља најбољи и најхрабрији удаљише нехотећи сносити римски јарам, и одоше својој браћи живећој на Српском мору у вечне снегове и ледове, молећи за помоћ и за избављење: те са истим Србима, који насељаваху сву дан. Ђерманију, почеше дуге борбе првтиву Рима и његових развратних Квирита, као што каже Тацит, к. 37. De moribus Germunorum: „Близу Океана живе Срби, народ у садање доба доста слаб; али пређе по својој слава огроман и велики. На величину тога народа показује огроман бив: стан њихов с обе стране реке Роне. По пространству овога може се судити о величини и сили непостижној тога најхрабријег на свету народа. Кад је се навршило 640. г. од саздања нашег града (на 60 год. пре Христа) и то у време консулства Цецилиа Метела и Папирија Карбона, први пут код нас чули су се ужасни звуци српског оружја. Од тога времена до другог консулата Тројановог свршило је се 210. г. како се ми непрестано боримо да би покорили те Србе, а колико смо несрећа за то време претрпили, то само богови знају. Ни војне Срба у Италији, ни војне за покорење Картагена, ни војне за освојење Шпаније, ни за покорење Галије, ни за покорење Партије, ни су нас скупље стале, нити нас све скупа више тиште од војни за покорење Германских Срба; јер је слобода Срба рђавија од царства Арзасова. Шта смо ми у Азију изгубили осим убиства Краса, за којег је опет у замену погинуо Пакор и унизио се Вентидије. Напротив тога Срби германски разбију и заробе Карбона, Касија, Скавра, Аврелија, Сервилија Ципиона и Манлија, уништили су 5. римски армиа за време владе у Риму само консула (свака армија по 80.000 д.,) заробили су Вара, са три легиона царска. Па шта више пошто су на саму Италију напали Марије није их победио без веће своје штете; тако исто Јулије Цезар у Галији, Друз, Тиверије и Гер-

маник у њиовој сопственој земљи. Осим сьега овога кад им је који цезар грозио и претио, они су га изсмејавали, па пошто и после свега тога бјаше учињено примирије, они користећи се нашим раздорима, наведу на нас Гале, и побију нам наше легионе. А пошто смо их из Галије прогнали, они опет понашали су се не као побеђени, него као победиоци.

Диодор Сицилијански вели, да су међу свима Србима најхрабрији Лужичани, који живе у Шпанији и данашњој Португалији. Страбон вели, за ове Шпанске и Португалске Србе: „Они су велики мајстори, да праве заседе, и да проналазе сакривене непријатеље; они су лаки, хитри, хабри, обртни строги, праве пиће од Zuta — Жита — па се опијају", а Тацит вели: „дању и ноћу пити код њих није срамота." У Плиниа налазимо написано да су у Шпанији и Португалији, а особито у Шпан. Галицији и Лужицији, или Андо-Лузијит. ј. антској Лужици, живили Срби. Сајузници Срба, по Страбону, рим: историку Флору и Плутарху противу Римљани, били су Ђурићи или Турићи, а не као што Немци пишу да су били Дајчери, јер тамо у надпису Марију стои међу осталим ово: „Exertum bellum cum Srbis (Cimbris) et Turici, et Tvgurici — или Ђурићи, а не Teutoni", као што Немци погрешно напечатали. Ови Срби у Шпанији и Португалији, држимо да су оне српске колоне, које су из Африке у исте прешли, а оне су од оне треће гране, која је се, као што смо већ казали из Инђије у Африку упутиле и тамо живиле; па о њима и ваља коју, ма и најкраћу рећи. Пошто су Римљани покорили Картагену у Африци, одма су већ и сву Шпанију и Португалију данашњу покорили били; но једно племе Лужичких Срба, као што вели Страбон, које је се одликовало својом храброшћу, разбојништвом и јунаштвом, и које је живило у Галицским планинама, и на рекама Тајној, или дан: Тајо и Миници и по прибрежију Атланског Окена, — није се никако хтело покорити Римљанима. Ови Сирби Лужички, вели Страбон, пошто су Римљани свој јарам натоварили на сва Шпанска племена, па не само на ова, него и на саме Римљане, живеће ту — нападнута су 152. г. од Римљана са огромном војском која са том својом силом уђу и у саму ту Шпанску Србију а ти Луж: Страбонови Срби учине се као да се покоре Римљанима; но идуће год. 151. сав тај народ удари на Римљане и све што нађе прегази и потре,

а рим: намес: Серви Сулпици Галба, изгубивши 30.000 војника једва сам умакне и изнесе главу. Исти рим: војвода 150. са две стране удари на шпанске Србе, а Срби неприправни, који се немогну сакрити у гудуре, покоре му се. Од сакривених у гудурама нека српска племена, по наговору тога Галбе изађу, из својих гудура, па пошто их као јагњад исти као пријатеље одведе у равнице, — све их на превари изсече. Чим остали Срби за то чују, они сви под своим вођом Виријем устану и нападну на Римљане, а сам овај Вирић побегао је некако од Римљани са равница на којима су изсечени они на превари Срби. Пуне 4. г: сва страна иза Галицје до Каталоније и Гвадалквира била је на оружју и Срби побију неколико стотина тисућа рим: војске. Страх се разпростре по свој рим: држави и сенат је непрестано слао легионе за легионима у Шпанију против Срба. Напоследку Римљани пошљу, за намесника у Шпанију, Каја Лелиа, кои је се називао због своје хитрине Премудрији, а за главног војводу Квинта Фабија Максима Емилиана. Оба ова 145 г. пре Христа дођу у Шпанију са 9. легиона или са 80.000. војника. Лелија, дошавши пређе од Квинта Фабија, истера Вирића из земаља рим: у Шпанији, а Вирић повуче се у Шпанску Србију. Фаби тукао је се, по долазку своме целу годину са Вирићем, па опет ништа неучини. После год. он одржи победу над Србима, али идуће године Срби освоје сав полуострв шпански до Новаре града; 143. г. рим: сенат пошље преко 200.000. војника под најбољим вођама Квинтом Цецилиом Метелом Македонскпм, кои је са 100.000. морао напасти са севера, а 100.000. под Квинтом Помпеом морало је ударити на саму Лужичку Србију и Галицију у Шпанији; ови истина одрже неколико битки, али непокоре Србе, него шта више Помпеј буде тако разбит Вирићем да је одма писао сенату, да се нова војска пошле у Шпанију и сенат 142. год. пошље с новом вој- Квинта Фабија Максима Сервилиана, који и одржи победе над Србима: Но Вирић пошто је као побијен био уједанпут нападне на Квинта и сву му војску стера у провалије, из којих само милост Вирића могла их је спасти. Он је могао сву римску војску једним махом сатрти, али на своју и Срба несрећу само закључи мир по коме се Римљани обећају и закуну: да неће ударати на срп.земље, а Срби са своје стране да неће опет ни њихове. Овај уговор

потврди и сам Римски народ 141. године. Но Квинт Сервилије Цепиан брат горњег наговорио је сенат да одступи од овог срамног мира, а сенат сагласи се на то. Вирић ненадајући се такој превари разпусти своје војнике, а Римљани са новодошавшом војском ударе на Србе, но Цепијан буде разбијен до ноге и он намисли другим, и то римским путем, постићи своју цељ; подговори и подкупи три друта Вирићева: те ови убију Вирића ноћу кад је спавао 140 год. Тако се племена српска распадну и Римљани покоре Луж: Србе у Шпанији. Но северни крај у Галицијама продужи још жешћу борбу с Римљанима и негледајући на неколико годишњу обсаду главног града Зоре војскама римским: Римљани стану сами молити за мир; Срби им га у Галицији даду, но рим: погазе и тај уговор и са новом силом и изненада нападну, наСрбе; али рачун изађе хрђав за Римљане, јер их за две год. на сваком месту потуку Срби. Тек 133. год: Римљани одрже победу над Србима, а Историк рим: вели: „Негледајући на то покорени су добили име најхрабријих на свету, и негледајући на све пренешене муке и страдања, они су (Срби Лужич. у Шпан.) били најсрећнији народ на земљи зато: што су сајузницима доказали ненарушиму верност и без ичије помоћи неколико десетина година борили су се противу најбоље војске, покорителя целога света, и побеђени највећим војводама овога света ништа тим оставили нису, чиме би могли доказати свету своје победе.“ С тога нам се неможе на ино, а да појезиом бив: шпанских Мавра, а устима дан: Шпањолаца, као унеколико потомака тадањих Срба, као што су први казали за своје истребленье у Аламбри, — некажем опет за истребљење Срба у Шпанији и да нерекнемо:

Raza de valientes,
„Quien te extremino?
Ciudad de las fuentes
Quien te cantivo?
Alhambra quesida!
Mansion del placer,
Paru que es la vida
Si no te he de ver?
Un infiel muldido,
Del Abencerrage,
Tiene el heridaje:
Asi estaba escrito“.

Племе храбрих!
Ко изтреби тебе?
Вар извора, ко покори тебе?
Аламбра, љубазна, животе за
насладе! Зашто да живим, ако
те нећу гледати? Неверни вла-
даоц наслеђем Абенсерацима,
ваљда је тако досудно.

Ово је у две три, о Србима у Шпанији, а сад ваља опет да пређемо нашим Србима који дођоше из Сибирије и населише северну Европу пре свију народа, у којим земљама налазе их још на неколико стотина г. пре Хр. Финикињани купујући јантар (ћилибар) од тих Срба, који живљаху на бреговима Срп., или дан: Балтијског мора. Једини је узрок што су Срби оставили те земље, по нашем мишљењу, што су се турска племена у средњој Азији јако разплодила и ојачала; а ови су своје робље, немачка племена. пред собом одтуда гнала у Европу. А да су Немци после Хр. дошли из Азије и то бегајући испред тур. племена још се и из овога види: што је тип њихов био чисти азијатски и што се после појава у Европи Немаца одма за њима и њихови господари турска разна племена јављају такође у Европи. Немци најпре се јављају на Црном мору, по том на северу кад их овде стигоше Хуни и остала турска племена, па кад их са севера опет протераше Срби, они дођоше, пошто падоше Срби под Римљане, у ове српске земље овде, а из ових Галата, или Гала један део оде натраг у М. Азију итд. Али Амије Тијери вели: да су се из Сибирије због густог населења иселила прво финска, па немачка и напоследку славенска племена да су тобож била последња, која су дошла у Европу. Она нису била последња него су она била прва и нису се иселила због густоте, него због силе Монголо Манџура и осталих, насилника српских племена. (Његове су речи ове: Les nations Jinnoises fort espacees a l Ouest et au Nord, mais nombreuses et compactes a l Fst autour du Volga et des monts Ourals, exerçaient sur le Germain et le Slav une pression dont le poidyse fairait deja sentir a lempire Romain.“

Око 98. год: пре Христа орде Немаца, Гота, Дајчера и осталих немачких и других туђих бегајућих чорда од турских племена од Црног и Каспијског мора, навалиле су на Србе живеће у данашњој Бесарабији, или Белој Србији, Влашкој, Молдавији па пошто им неиспадне за руком да се у ове бив: српске земље населе и да дођу под заштиту великог Рима, оне се упуте на север преко редко насељених српских земаља и једва се скрасе око дан: Даније, или старог острва Србице. А да је ова (Данија) одиста била српска и да је се Србиом звала све док је туђини непокориште, имамо и следујуће у њој дотле бивше српске чак и владаоце, из којих ће се имена свако

уверити да су заиста тамо живили а Србине Самоједи (у Hist: de Dane mare par: J. B: des Roches. 1740. год.) Први се књез, или жупан спомиње: Segub, или Segud, кога је столица била у граду Србици; 2. Trojdans или Trojans. 3. Telomir; који је пренео столицу из града Србице на остров Зеланд доције Готима тако прозван; 4. Ostrad или Ostroj; 5. Trojdan II, 6. Orel или Torel 7. Jelo, Jelachin т. ј. Јелашин; 8. Vico, Voica; 9. Bogoi, или Boghscho. Зет Богојев, Вичан или Виђан, владао је градом и облашћу Слезвигом или Сузицом на реци Слиј; а житељи те области била су Сљевонићи, српска племена. Зеландија, дан: Лангеланд, као и Моне, звала је се у то време Витослав и Вителошскији острви. У време морске војне краља српског Богоја прогиву Фриза, поморских Француза, који су се у Римљани звали Saxsones, од Saxum стрменити брег, литица, по на говору Зеландског једног великаша, који је се звао Humblus, Humlus, и који је имао за жену кћер Виђанову, — одвоје се ти острови од Богоја жупана српског и над собом признаду тога немца Хумла, који је имао опет сина од српкиње коме је било име Дан, па од њега Данија добије и име дан: своје. После Дана владао је његов син, који је имао ђедово име Хумли; овога протера брат Лотер; а после тога Лото над тим островима владао је син његов Скиолд; а после овог син му Фридлеј, по Саксону Граматику. У то време у Срба владао је књез Годомир, који је имао сина Вратислава и кћер Световиду. Немац тај Фродо био је, као што историја каже, славољубив, лукав преварљив, завистљив итд. тако да би победио књеза срп. плем. тако званоног курског Драна био је изкопао јаме те у њих окрио грањем своје Дренкове војнике; а да би разбио флоту тога књеза он најми људе, који све лађе проврте: те тако добије и на суву и мору победу над Србима. А да би узео град Пљесков направи се да је као умро; житељи тога града видећи да непријатељи траже место за гробницу своме владаоцу, радо ово уступе и почну веселити се: Фродо увуче им се у град и све изсече. Тако се Готи мало по мало тако страшно осиле, да Србе са острва и Данаије протерају, које и покоре сасвим; па сами стану ту владати. После горе поменутога Фрото владали су немачки краљеви: Веремунд, Улфо или Олаф, Дан II. Хунглет, Фрото II. Дан III. Фридлев, и Фрото III. А после српског књеза Богоја владао је:

10. Хладан, или Владан, 11. Раја, 12. Олег, а у време владе тога Олега у Србици, или данашњој Данији и у Скандинавији владао је Антислав син Годобрата, из чега се види да је и Скандинавскији полуостров био насељен Србима. После Олега владао је 13. Рален, кога прозову Крагуј или Врана, а после овог; 14 Годој који је пао у битци противу Богоја одступника српске вере који је се био почео поклањати нем: Богу Одену. После овога владао је још у срп. полуострву срп. кнез, или цар 15. Јаровит, а после овога 16. Војбор, који је основао у тадањој Србији трад Војбор дан: Вибург у немачкој Русији. Овај Војбор и био је по свој прилици у Србици или Дан: Данији последњи владаоц српски, јер знамо, да је до владе још Фроте III. сва Данија већ била Готска. До овога Фрота већ у готској Данији управљали су 12. Диара, који су од свачега наплаћивали и свакојако глобили и мучили народ. Тако ко је хтео пред краља да изађе морао је платити, Диарима; ко је хтео своју кћер удати, морао је платити; Диорима ко је хтео ма какав посао свршити, морао им је платити итд. — „Neque fas virginibus nubere, nisi quas experiundo tales esse ipsi prius cognovissennt.“ У време овога Фроте III., по Саксону, Склавина, или Срби, по Меурсију Вандали, или опет Срби, под предводитељем својим Струмићем нападали су на бивши српски, а у то време већ немачки полуостров, да га отму од Немаца и да исте са њега протерају. Војна је била на мору и на суву; Срби буду разбијени, а рањени и заробљени сви буду разпети живи. Да би Фроте III покорио и ту саму Вандалију, т. ј. Србијуон почне дозивати све народе себи на службу, а обичај у срп. или славенских племена, тада је био, кад је код куће мирно, ићи и на страну те тражити славу као што каже Тацит — „nobilium adolescencium.“ Фроте кад види скупљене Србе почасти их и одведе дубље у земљу, па окруживши својим војницима све изсече; те после те преваре одма ступи са готовом немачком војском у област српског племена Вандалију, коју, без велике муке, покори, и од тог доба почне се звати краљем Данije и Вандалије. Фродо по савету својих 12. Диара намисли да се ожени са Јаницом, или Јаном, ћерком кнеза Холмогорског Јанка, просиоци дођу Јаници, а она ни зашто није хтела за Фрота; но као што историци тог времена веле: њу уврачају, и она пође. Фроте је овим начином ми-

слио да придобије и те земље тога владаоца срп. једног племена; али се другчије догоди. У двору Фрото друга страна доведе Алвилду кћер краља норвежског, а Јанко са 69. по једнима, а по другим историцима са 200. кнежева доведе војску противу Немца Фрото III.; са 900.000 сувопутном војском управљао је Јанко, а морском Олимир или Еломир. Битка је на мору и суву 7. дана и 7. ноћи трајала, но Фрото помоћу Ерлиха краља Норвежског разбије ту војску срп. племена. У овој војсци спомињу се српски кнежеви: Олимир Холмоградски, Јанко Кијевски, Јанко Саксонски, Раул или Радул Оркаских острва, Дејомир Хелзингије, Јаробор и Јамтор Лапски, Дако Јетски. Фрото III. од Алвилде није имао деце, те после његове смрти на престол дође син му Фридлев од прве жене, па како се о томе ништа није знало, Готи изберу некога скалда или певача, Јарна, (појету) кога име показује да је био Србин, но Фридлев који се у једанпут пронађе да је жив дође са војском противу Јарна и разбивши истога заузме престол свога оца, а Јарно побегне на острв, који се и до данас по његовом имену зове Харноа. Фридлев је узео за жену неку Ђурђицу кћер неког кнеза српског Грубана, и од ње добије сина Олега; овај умре у младим годинама, остаивши два сина после себе а на престол Фридлева дође Фрото IV. а после овога Игњо стриц његов. Синови тога Олега Гараљд и Фродо 5. разделе земљу на 2. чести, али Фридо удави свога брата у мору и сам остане као владаоц. Тако после уништене горепоменуте српске династије дође на владу династија Огњановића, који су продужавали борбу са Готима, но Готи под Ерманориком успеду; те све српске земље покоре. Како су Готи мучили, поступали и угњетавали Србе имамо једну песму Жмудсколитовског народа, у којој се вели:

Perkunas Dievâitis,	О Перун Боже!
Nemuszk Zemáytis,	Не мучи Жемојта,
Bet musz Gudu,	Већ мучи Гота,
Keip szuniu rudu“,	Рудога пса.

Ове Готе нетреба узети за Србе као што су Римљани у време Томе Архиепископа Далм: звали: — Nostro quoque tempore Ragusunae matronae, cum ancilie Sclavenae nationis sub-

cessent, eas Gothas appellant.“ Па да видимо одкуда је тај Ерманарик Готски. Јорнанд вели, да је Сигберт краљ Готски покорио многе народе као: Сците, Чуде, Ете, Мордву, Кире, Фине Таћице, Атуле и т. д. а Саксо Граматик, коме ми више верујемо вели опет овако: „Сигберт краљ Готски разбити краљем, срп. племена Сављана у Скандинавији Годојем, побегне у Србицу полуостр, или садању Данију, па како је књез те земље отишао био на војну ван своје земље, овај Сингберт са остатком својих Немаца уђе у тако безљудну Србици па пошто изсече и многе разапне одрасне мушкирце нападне на жене и незаштићену нејач срп. па пошто многе изсече и разапне, — он се направи ту господаром, али не задуго, јер српски књез Изимир дошав с војске, тако разбије тога Сигберта, да се једва спасе сам на острову Фионију, а син му Ерманарик са двеме кћерима падне ропства у тог срп. кнеза. После овог Сигберт нападне на Славенију Србију буде убијен од управитеља области Самске Самом. Међутим тај Ерманарик својом хитрином удвори се цару, или кнезу Изимиру, који га заволе, па кад је исти књез српски Изимир после смрти брата свога давао му за душу дању, Ерманарик са једним Хуном, покраде благо Изимирово, запали дворове књежеске; те срећно побегне на острв Зеландију, у којој узме у руке власт над тим народом немачким и одма закључи са осталим немачким племенима сајуз противу књеза Савског Годоја: и тако Ерманарик обвлада том облашћу српског племена, но са помоћу неког бившег великаша тога Годоја, кои је се звао Саво. После тога сабравши своју силу нападне на остров Србицу и заробивши 40. књежева све их повеша. Пошто то учини он се одправи даље и покори све народе на путу, па као што смо већ једанпут казали 300. г. после Хр. завладане само свима срп. племенима у дан: Германији него и у овим овде земљама живећим. Још је једну битку одржао над Србима балтијским на мору и како рањене тако и заробљене привеже за ноге и репове коња и дивљих бикова; те их тако разтргне и од тога доба Саксо вели: српска племена ослабе и предаду се Готима у робство; али и тај Ерманарик у 4. веку падне од руке српске: те му скоро сву државу заузму Хуни народ Турски. Саксо овако прича о смрти Ерманарика тог: „Ерманарик ухвати четири брата разбојника морска Срба, који

су ишли из Хелеспонта са добитком; примора их да са њима поделе добит, што они и учине, и узме им сестру Свевладу за жену. Код тога Ерманарика био је у робству Ливонски Краљевић Вук, који налаже Ерманарику: да Свевлада живи са Фротом сином његовим од прве жене. Ерманарик заповеди те се Свевлада разтргне коњима, а сину баш при вешалама опрости. Вук ово јави браћи Свевладиној, или Славладиној, који дођу са војском, опколе Ерманарика, па како је он живио не међу Немцима, него међу српским племенима, народ тај нехтедне му помагати, а оно мало његових Немаца та 4. брата побију; те ухвате жива Ерманарика, одсеку му руке и ноге: те га тим и другим мукама уморе. Ево дакле види се, како испадоше те прве борбе Срба са Римљанима и Немцима Готима; но и ако су била само надбијена скоро сва српска племена Ерманориком, опет за то нису била покорења. После свију ових насилника јављају се Хуни, који све Србе покоришe, ван једног малог дела, а после Хуна опет Авари, који такође владају над славенским, или српским племенима, о којима ћемо доцније говорити, а сада се опет враћама Балтијским и Германским Србима, да још коју о њима рекнемо. Ми казасмо да је се борба, која је се почела међу срп. племенима и Немцима у I. веку по Хр. продужавала кроз сво време тако рећи до наших дана, и да су Срби у погдекојим ћер: земљама савршено утамањени и уништени тако рећи јуче, јер и у почетку овога нашег 19. века било је људи у Шлезвих Холштинији, Холандији итд. који говораху месним срп. језиком, а можда се и данас тамо по која душица у блатима и шумама находи, која по коју бар реч зна свога прастарог материњег језика. Осим поменатих борба Срби су побили у једној битки 53.000. Немаца под својим кнезем Звездодрагом, после кога дође Белослав на српски престол и падне у једној битци противу Карлове војске пошто одржи над Франкима и Немцима неколико бојева. Али брат његов Дрвенар освети бојеви изгубљене и отме им сву Турингиију, Саксонију и неке комаде Француске. Овај Дрвенар, пошто су Авари обладали овде српским царство 631. године пошље сина свога Звонимира око 634 год. (као што вели Константин Перфиродни) који протера Аваре из ових српских земаља и ослободи покорене Србе. Тако су исто много во-

јевали Срби и противу Карла Великог и међу осталим многим победама на једном месту пало је преко 40.000 Француза и Немаца, те 808. г. буде мир међу Карлом и Србима учињен; али се наскоро опет поремети мир због тога што Карл убије на превари кнеза српског Милића. Српско племе Бодрића, противу Данаца, или Гота, под Драшком својим кнезом буде разбијено; но исти Срби после разбију на Лаби Данце. После смрти Карла побију Срби 50.000. Немаца и Француза у једној битци. После победе ове на својим лађама оду у Енглеску, да поврате и ослободе тамошње српске земље, но тамо изгубе битку и свога вођу Рађа. После овога опет се крену у Енглеску тамо оплачкају и побију немачко племе Англо-Саксе. Од тога времена па до коначког свога истребљења непрестано су Срби војевали противу Немаца, као чорда које им отимаше земље и имања како на мору тако и на суву, па час су губили а час добијали, док их елемент немачки није сасвим утамањио и истребио, но не силом, него по средством вере папске. Немцима су у овом њиховом послу, по налогу Папа, помагали сви хришћански западњи народи да се папска вера с ватром и мачем разпростре међу Србима, а са том папском натуреном им силом вером Срби мораху заборавити и свој језик; те примити немачки, као год што Бугари примише српски, а у Русији крштени Татари, Монголи, Манџури, Фини, Самоједи, Лопари и остали са Христијанством руски, који се сасвим и прелише, у Русе задржаавши само свој тип. У XII. веку за српско племе Вагре вели Helmol: у својој Chronicum Slavorum: „Данија окружена је разним изгиботинама и острвима, у којима се крију Срби, па из тих засада нападају на све и убијају све. Разбоји и непрестане војне њихове с Немцима тако су свакидашње и велике, да сва немачке државе стрепе од њих, па кад војска немачка навали на ове храбре борце, они сакрију у јаме жито, злато и сребро, а жене у шуме, те побеђени ништа непријатељу не оставе, а сами с Немцима ратове држе за насладу и на сваком месту презиру Немце као рђе и страшљивице. Острви Фембра и Рана напуњени су таквим пиратима, који сваког заробљеног Немца одма убијају". Међу свима Немцима на Данце, или Готе и Саксонце највећма су мрзили Срби, па ево шта каже Хел-

молд. „Пошто су Бодрићи и Вагри покорени били у XII. веку њихов заповедник Херцог Хајнрих Лав, свади се са Данским краљем, па да би се истом осветио допусти покореним Србима да ударе на Данију што они одма и учине и за неколико дана опустоше сву Данију; а сам се краљ сакрије на острвима.“ Са робовима својим Немцима вели исти Хелмолд Срби су се крђаво опходили, јер су једне мучили, друге убијали, треће приносили на жртве својим идолима итд. Тако у граду Љубици у почетку XII. века Хелмолд са епископом својим сврате се код књеза Тешимира, који их почасти; али вели исти Хелмолд нико није могао јести видећи муке заробљених Немаца, а особито попова“ (зашто?) а Немци заробљене Србе давали су на одкуп српским слободним племенима, које су они одкупљујући пуштали да сваки иде својој кући“ баш онако исто као што су наши одкупљивали робље од Турака овде. Срби су ово све прво научили од Немаца, па су им само враћали жао за срамоту. Само Немци нису човечније поступали а заробљеним и покореним Србима што се види из ових речи Титмар: „Sclavanicae ritu familiae, quae accusata venumdando dispergitur“ etc. — т. ј. Све што је нашој Мерзебургској цркви припадало разпродато је као и (славенске) склавске породице, које су ма у чему обвињене. Хелмолд вели да су и она српска племена, која су већ била примила христијанство, Немци, а особито Саксонци, држали као нешто ниже од себе; те су их звали не другчије но псима и сматрали само као средство ради свога ненаситног обогаћења; јер немаху кога другог грабити и харати: „intimavit eis illutam sibi contumelium et quia Saxsonum vace Sclavi canes vocentur“. Француски краљ Дагоберт у VII. веку покори српске земље у Холандаји и данашњој Белгији са градовима њиховим, међу којима ћемо навести само тако звани Славеноград. Немци, који су од папе и целог запада добијали помоћ да би тобож обратили у Христијанство Србе балтијске, са свим другу цел имали су, а та им је била, као народу, тврдицама, лукавцима и завистљивцима, како да разпростре своје земље, тако исто и да покоре и заробе што више робља, које би им бадава радило. Сами свештеници, или тако да се изразимо назови свештеници, њихови били су такви исти као и цео тај преко сваке мере себичан и ужасно тврдоглав и сребролубив народ, па су

и сами тако гледали на покорене Србе. За ово ево доказа у Адама Бременског. Краљ Хенрих Птицеловац, ужасно разбије Србе у дан: Прајској и Саксонији, па основавши свуда градове постави у ове своје војнике који су неограничено право имали над побеђеним српским племенима. Преплашени зверским поступцима ових најужаснијих варвара и дивљака добровољно обећају се да плате краљу данак, а Богу да се обрате у Хришћанство: само да би им он оставио живот и имање. Они се одиста и крсте те тим самим, постану: „tributariae et serviebant.“ Доста је да наведем само ово: да су најсмиренији проповедници Христијанства међу Србима, немачки попови, презирали Србе и гадили се од њих као од неких поганика. Тако су се неки морали чак и купати, да би се од потанштине тобож неке очистили кад су само једном, ови свети оци Немци, видили голе Србе где се купају, а овамо сами нису били најчистији заједно са својим светим отцима папама. Ово се све види осим другог и из речи Прибислава књеза Бодрића и Вагра казаних, Епископу Немцу, кога је пратио Хелмолд, који нам је и записао те речи. Тај је Епископ доказивао како треба да се крсте Срби те да дођу у рај и да се оставе својих неких недела, а Прибислав му је казао ово: „Verba tua, o venerabilis pontifex? verba Dei sunt, et saluti nostre congrua. Sed qualiter ingrediemur hane viant, tantis malis irretiti? Utenim,“ итд. а то ће рећи: „Речи су твоје о уважајеми светитељу, речи Бога и оне се одиста клоне нашем спасењу; али како ћемо ми поћи тим путем окружени толиким бедама и невољама? а да сазнаш нашу невољу саслушај ме само трпељиво: Видиш, народ, кога ти овде видиш истина је твој народ и ми нашу несрећу можемо ти слободно одкрити, јер је и твоја дужност да нам помогнеш. Великаши Немци тако нас угњетавају, да при данцима и претешком робству, које је на нама, боље нам је да сви и помремо, него да овако живимо. Ево само ове године наш мали овај комадић земље платио је 1000. Марка Херцогу, а графу покрај тога још толико па опет нису задовољни, него сваки дан иште и отимају од нас мучећи нас. Кад ћемо да мислимо о вери, како ли да подижемо цркве, кад нам ваља сваки дан бити готови да бегамо, па да бар имамо куда и то би добро било. Да пређемо за Травну реку, тамо је така иста на-

паст, да идемо за Пену реку тамо тако исто. Па шта нам остаје друго, до бежећи са земље ићи на море и тамо ајдуковати? Зар је наша кривица, што смо силом изтерани из нашег отачества Нечцима и што смо морали побећи на море, што тамо убијамо и пљачкамо Немце и Даице и што смо затворили море. Зар то није кривица наши владаоца?" Па кад је епископ пресвети одговорио да треба да се крсте, Прибислав је реко да ће тада крстити се кад им равња права даду са Немцима, и епископ после ти речи оде одатле. Што Срби нису примали Христијанство, узрок је тај што су са овим морали одрећи се свога језик и народности своје, па одтуда је и она борба, која је се продужавала скоро 18. векова међу њима и Немцима, одтуда она свирепост српска, што они заробљене Немце, а особито попове мучише и приношше на жртве својим старим боговима; одтуда се и због тога они често и као Хришћани враћаху вери своих праотаца; јер са овом била је скопчана и слобода и народност њихова. Тако са преснижним српским костима никну данашња Германиа, Белгија, Даниа, Холандиа, већи део Француске Шпаније, сва Аустрија, Прајска и Италија, сва Грчка, цео Балкански полуостров, Влашка, Молдавија, и остале земље Сама несрећа гонила је непрестано српски народ, да целог свог века колико се за њ паметарска зна, долази у додир све са најужаснијим и најсебичнијим народима. Тамо га гажаху Етиопци најразвратнији на свету а овде опет такви исти, који су још од искона, као што вели Херодијанус: „Sunt Germani pecuniae imprimis avidit," и Велиус опет: „Germani versutissimi natumque mendacio genus" који се и ни су старали о Хришћанству међу балтијским Србима, но о својим себичним користима држећи се ових правила у својим ужасним и најнечовечијим војнама противу Срба: „Tributum, vetigalia, decimae, similque Christianitas; et, nisi tributum et dicimae nulla Christianitas; tributo accepto faetaque praeda nullus porro de Christianitate sermo" називајући вечно тамошње Србе не другчије, до: „Псима". Но негледајући на све то Срби нису само и једино са Немаца и осталих туђих пропали у дан. Ђерманији, у којој су на неколико тисућа г. пре Хр. живили; јер ти исти Немци које Срби увек презираху и који вечно бјаху

и у сваком, а нарочито културном и просветном погледу слабији од Срба нису били у стању, негледајући на сву поцепаност Срба, да их покоре, а камо ли тако ужасно да их сатру, утамане и прелију у се бар најмање 30. милиуна, ако не и 60. срп. душа. Узрок овоме свему бјаше вера, цело Христијанство, а нарочито рођена браћа Пољаци, који са сваке стране помогоше Немцима и у свако доба; те борба српска, са Немцима, пвчета још у 1.веку по Хр. сврши се у 18. дакле за својих целих 1800 год. у којој се истина утаманише Срби, али и Пољаци неостадоше онакви и они који су и какви су били у то доба, а цвету свог државног живота већ и ј ш и сада издишу под игом тешког и челичног робства немачког, преливајући се у ове са сваким даном. Није могао срп: народ без крвника својих рођених тако лако пасти и пропасти и то онај народ коме Немци од великог страха даваху имена Хуна, најужаснијих и најсилнијих на свету, и под овим га именом непре тано подразумеваху као што веле паметаристе готске — „Slavos olim et interdum Saxones postea Vindos — I. Venedos dictos, ataries nortris Hunos audiisse — Edda Saem Jndect. — Тако: „огроман народ и на неизмеримом простору, — ако се овоме дода цела некадашња Угрија, у које становници неодликују се од осталих Срба, на обичајима ни језиком" као што вели Хелмолд — није могуће тако тек покорити а утаманити га и сатрти га са лица земље, да није ту била умешана братска крв, али небратска дела: — „Dud si adieceris Ungariam in partem Slavoniae, ut quidam volunt, quia nec habitu, nec lingna discrepat, eiusque latitudo Slavicae linguae successit, ut pene careat aestimatione". — Готово кад је се последњи пут служила служба на српском језику у остатцима не понемчених Срба живећих у Луненбужској области 1751 год: родила је се у некадашњој српској, а сада немачкој земљи тако званој Аххалт Зерпској, а у понемченом Штетину, месту борављења бога Триглава, Августа Софија Фредерик 21. Априла 1729 год. а прешавша у веру православну 28. Јуна 1744 год. под именом Екотарина Алексејевна, која 25. Јулија 1772 год. као последњи изданак срп. у бив. великој Србији, подписује уговор са Марием Терезием аустријском и Фрицом пруским о разделењу Пољске. Тако утамањена Велика Њерманска Србија у лицу своје последње преставнице

српкиње Екатарине, прозване Велике, а Императорице руске свети се над својим убицом, својом рођеном сестром Пољском и враћа јој жао за срамоту. Тако дакле пропадаше они славни и велики Срби, да им се тако рећи и трага данас незна. Христијанство их утамани, а стара вера не беше у стању да се навали обште светској одупре толико да их задржи верне својим боговима и то: 1. Највећем свом богу Триглаву кога храм беше у Штетину и који имаше три главе са покривеним устима троугланим марамицама састављеним из све три боје још и данас српске рујно-црвене, плаве и беле; Богу Перуну кога прослављаху и Литавци као смеса Срба и разних немачких оставших туда Чорда у тако званој старима земљи Улмигерији — види Којал: Ив. Бел. Рус: СП. 1857. Чер. Истор. Литав. нар. вил. 1854 год. — У Перуна бјаше: сребрно лице, златне очи, коса и горећа уста и т. д. 3. Световиду на острву Рујану у ког беше 4. главе. 4. Рујевиту са 7. глава 5. Поревиту са 4. главе. 5. Јаровиту 6. Свирожићу, 7. Радигосту, 8. Рановиту, Белбогу, Црн-богу, Купалу, Љељи Пољељи и т. д. који имадоше одело из чисти српских боја, којима и народност своју показиваху, а који бранаху и заштићаваху Србе докле ових вероваху у њих и њихове силе и моћи, божаства и милости дотле их украшаваху, зданијама и храмовима којима се чуђаху и дивљаху дивљи Немци, који кад видеше двокатну кућу српску у обседнутом српском граду Коренићу, мишљаху, да су Срби: „метули кућу на кућу“ чиме и показиваху своје дивљаштво и грубост. Узрастни и виши свију људских растова кипови бо гови, а на својим коњима по тадањем српском веровању бораху се вечно за Србе и њихову народност. Триглав или то што и дан. св: Тројица, који и у Литоваца бјаше под именом Трове или Троје, Тројства, и није ништа друго био и са своим главама означавао, до: моћ или силу над силама, над горњим или небесним светом, над средним или земним светом, и доњим или подземним светом т. ј. мртвим којег је увек могао и оживити и ускрснути га. Осим казаног н у Рајићу побројаних племена, као: Поморанаца, Љубића, Стодерана и Вилаца дан. Берлинца и Бранденбуржаца, Брижана, дан. Пригнишана и Перлбержаца Гавељана дан. Хаволбуржаца, Сидњанани дан. Штетинаца

Љутића, Вељебита, Широпана дан: Волгастена, Судена, Деминских и Вилзнаценских, Кислинаца дан: Гуцоваца и Грифевалдаца, Редара д. Шполенаца, и Анкламенаца, Толенаца или Доленаца дан. Најнбрандерђуржаца, Варна и Ерула дан. Роштоховаца, Буцовца и Густровинца, Борића дан. Мекленбуржана и Шверинаца, Вагра дан: Алденбуржаца, Полаба дан. Раценбуржана, Рана дан. Ругиана, Лина дан. Аненбуржаца, Сораба или Срба дан: Сервестана, који под својим царевима: Звездодрагом, Бјелославом, Дрваном, Миледоком, Драшком, Рашком убијају у једној битци 53.000 Саксонаца — Немаца 52.000. Француза 50.000 опет ових Гало-Немаца и то све у 10. веку по Христу, — ми се подпуно у овоме слажемо са Г: А. Вељтманом: да су Срби од искони заузимали не само те земље у Г. Рајњу и у г. Гиљфердинга књизи: „Истор. Бал. славањ“ опредјељене, него да су далеко и далеко још на све стране ширили се. Да ово није онда одкуда би Јулије Цезар налазио Србе у дан. Белгији, где им је главно пристаниште било тако звано Језерјак — Jezériak и одкуда би он могао ове називати Антима, т. ј. Србима? — Вид: Јул. Цез. Com: de bello Gallico кн. III. гр. 8. Hujus civitatis est longe amplissima auctoritas omnis orae maritimae regionum earum; qnod et naves habent Veneti plurimas quibus in Britanniam navigare consueverunt et scientia atque usu nauticarum rerum ceteros antecedunt; et in magno impelu maris atque итд. — Тако се исто подпуно слажемо са Г. Вељтманом: да су Срби ире Данаца или Гото-Нормана живили у дан. Данији, да су имали тамо своје владаоце: Сегуда, Ацу, Тројда, Телемира, који пренесе из Данije столицу на острв Зеландију, Остроја, Годоја, Тројда II. Тура, Јелашина, Војицу, Богоја под којим Фризи и Сакси завладаше Данијом и тако је прозваше. А да опет није све то тако као што и Цезар говори, а Г. Вељтман доказа, онда одкуда би могао тако звана, Преподобна Беда осветити цркву у Славенбургу дан. Вердигену — apud antiquam Slavenburch quae nune Vlaerdingen est. — А овај сам још и уверава: да је послао проповедника у земљу Фризију где живе Срби — Sklavini — у којој налазе ова места са чистим срп. именима, и то близу Утрехта: Вилта — Vilta Видениц — Videniz Камен — Kamen Света — Sueta — итд. А све нам ово тврди и сам титул

још и дан. њихов краљ, који се незаборавља звати; краљ, Српски-Вендски Готски, Херцог Шлезвижски Холштински и т. д. Ко хоће нека прочита прекрасно сачинење А: Вељтмана под именом Атила и Рус. IV и V века М. 1858 год. само без назора о Хунима као Славенима и о владању Руса над свима осталом бив: слав. племенима које је опет ствар славено-филска, или Русо-филска. Остатци имена места и т. д. које сада наводимо, нека кажу о себи више и боље него сви нагађачи и погађачи, тамо живили и још неки други Славени, ван Срба: је су ли Бодрић, Цртаво, Србиште, Морача, Преслава, Дрбић, Матица, Кућан, Љутић, Драгун, Пљунск, Сусла, Љубица, Добуњ, Врља, Швања, Ниш, Милахов, Кићан, Востров, Калиш, Лењак, Димин, Плот, Ратар, Борч, или Борач, Велегошт, Љешан, Лошица, Рјечниц, Штитно, Хатков, Требељ. Требиње, Јармени, Столп, Узноим, Штетин, Аркона, Српци, Волин, Старград, Београд, Славно, Словац Дрљави, Вршањ, Вишеград, Данск, Вратислав, Бреслава, Коренић, Кореница, Кађогаз, Баре, Коло, Ратибор, Ладан, Звјерин, Добиво, Добиљ, Сгорјелац, — Бранденбург — Градиште, Видаково, Вид, Чедно, Пирић, Старград, Бјелград, Градић, Перун, Крстово, Костна. Остражња, Љубин, Белбог, Велегост, Леб, реке: Златица, Нишава, Требињица, Пена, Травна, Свала, Лаба, Бистрица, Моравица, Лебица, Прсканица, Дубица, Дриница, Старача, Тимок, Љиг, Јасеница, Рибница и т. д. Даље градови: Кремниц, Златан, Вид, Трст, Крупина, Кушиња, Трнава, Хулмић, Штавница, Бистрик, Лавица, Жељин, Радовци, Бир, Оштрихолм, Орашје, Поток, Гута, Сирак, Молаковци, Ђедо, Пазнић, на р. Пазица, Топлица р: Чик, Грана, Тиса р. Штира, р: Ужице, Липљан, Радовић, Папрад, Росица, Струга, Рашка, р. Србиште, Црновци, Драговци, Дугопоље, Ђурин, Бор, Миладин, Поморјани, Добромил, Добуј, Тешањ, Рудник, Трнав, Белопоље, Ломача, Горјан. Коштан р. Бучањ, Љутин, Љутица, Ружин, Припет, Призрен, Марица р: Дражња, Шевин, Дубица, Звечан, Струмен, Козељац Стојетин, Радомир, Сузица, Нишица, Мисљенице, Породим, Дрил р: Дрилача, Борић, Бојанов, Стобрава, Бродица р: Бучава р. Јелда р: Косица, Лењица, Кошћани, Роса, Опаљеници, Језава, Међуречан, Пореч, Ћетице, Чубин, Рогошани, Кособрдо, Трешин, Десница, Каменица, Ср-

бица, Белова, Будишин, Будин, Гљивица, Десава, Сава р. Жаровица, Орид, Старидол, Крушевац, Брешће, Среш, Срем, Ступица, Земљан, Кожин, Добрин, Млава р: Ћевин, Рацијева, Гује р. Поступин, Копаоник, Осма р. Оборник, Видовка, Међана, Клапова, Вид р. и град, Мезирић, Прибор, Страхањице, Обилић, Капљице, Сријелци, Орлице р. Ковин, Градчаница р. Коштин, Рујани, Мачвови, Вишеград, Луковице, Борић, Црница р. Висока, Триглав, Тројан, Ломача р. Невесин, Крка, Олава; Љика, Бран, Јесковац, Зенице, Сјеница, Свидница, Вучитрн, Тимок, Косовица, Љубој, Врања, Новобрдо, Разтока, Дубница, Милошац, Згођело, Рашан, Зворник, Локвањ, Велешт и т. д. Но нека се узме: да сва та имена припадају свима слав: племенима што непостоји, онда питамо: зашто се остатци ти ђерманскнх Срба, или те велике некадашње Србије дан: Лужичани, који живе у Саксонији — језгри Немаца — и Пруси,и — највећој немштини — незову као ма какво друго слав: племе; него се зову Србима или по свом наречију српском Серсима, Сарсима, Саробима, Сербима и т. д.? Шта више и у својим песмама зове се та мали остатак Срба, који као опзић лежи у ужасном сада простору немачком, само Србима. Међу осталим доказима само ћемо навести ове две њихове песме:

Сербјо со до Њемцов хотоваху,
Словечка пак њемска немужаху,
Своје сеј коњики седоваху
Своје сеј втраху пшипинаху,
Свеје сеј мечики пшипасаху,
До рунох поља со сједзоваху.
Прјени круч на војну ћехниху,
Вулке там добиђје счиниху.
Диж бје то зхонил там краљ
а фјершта,
Дал је их вшитких вун пшед
со пшинћ;
Дал је их вшитких вун звобљекаћ,
До љутох' червенох' чорлаха,
Други крућ на војну ћехниху,
Вулке там добиђје счиниху.
Диж бје то зхонил там краљ а фјершта,
Дал је их вшитких вун нову
драста.
Трећи крућ на војну ћехниху,
Вулке там добиђје счиниху.
Диж бје то зхонил там краљ, а
фјершта,
Дал је вун којждему ризи коња,
Хишће тон свјетли меч зејровану.

Но да се види: да се и женскиње зове српкињама, а не само мушкирци Србима, ево такође песме:

Сим Сербов, Серске Холечо,
Ми Анка рјекаја,
А весље себи спјевајо,
Мам спјешносћ до ђела.
Диж шковранчк ранко заспјева,
Ми спјева к ставању,
А једу ли до ђећеља,
У њим спјевам на пшемо.
На межу јежу зељену,
Серп тупи вотсју сеј,
А жњеју траву росоиту,
На мези квјеткој теј.
А диж со ручка вомачка,
Теј травеј росојтеј,
Ми першћењ мој со блискота,
На ручци, на мокреј.
Тон першћен мам вот љубехо,
Рјанехо пахола,
К нам, вечор диж со чисмјеркло,
Мој љуби пшикхађа.
Сим зими к новеј кошуљци,
А к платеј на пшадла,
Плат давно је жњо наткањи,
Плат требам невестă.
Теж перје је шо вудрене,
На долгих вечорах,
Диж посљешћа мам хотове,
Ве својих коморках.
За червењи бант на хлави,
Ћу шјећ вјенц руђањи,
Маћ буђе чјепцов купић ми,
За дрохе пењези.
Ми дружчић буђа Хољеча,
Те весње товаршка,
А буђе квасна хошћина,
Пшед тси дњи заспохи — види

См. стр. 32. 252 и 253. —

Дело ће се свршити у II. свесци, а имена г.г. уписника нисмо напечатали у овој свесци с тога, што нам ни један од г.г. скупљач непосла имена г.г. уписника до уреченог 10. Марта. Због овог имена ће се напечатати у другој свесци, која се штампа. У овој ће, другој, свесци бити и предговор овоме целом делу, с тога, опомињемо г.г. уписнике и купце да неподвезују ову I. свеску за се, него нека пречекају и другу, па нек обе уједно подвежу, а предговор напред пред овом првом — свеском метну, где му је и место. Нарочито о овом опомињемо, што су обе ове свеске једна нераздвојна целина, коју смо само због крајње материалне нужде неприродно и без икакве засебне целине разделили на два дела.

ОДЛОМЦИ
ИСТОРИЈЕ СРБА
И
СРПСКИХ — ЈУГОСЛАВЕНСКИХ — ЗЕМАЉА
У
ТУРСКОЈ И АУСТРИЈИ

ОД

М. С. МИЛОЈЕВИЋА.

II. СВЕСКА.

ОВЕ СВЕСКЕ ПОМОГЛО ЈЕ СРПСКО УЧЕНО ДРУШТВО СА 70 ДУК. ЦЕС.

ВЕОГРАД.

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ

1872.

ГДЕ ЈЕ ШТО.

		СТРАНА.
	Поговор	165
1.	Појав Хуна у срп. земљама и стање источ. и запад. римске империје у то доба	1
2.	Српска држава под својим краљевима од 492 год. .	12
3.	Краљ срп. Свевлад и Борис	14
3.	Срби у Италији под својим краљевима: Татилом, Рејом покорење Рима од њих и пропаст њихова	15
4.	Остатци Срба у Италији и данашње њихове песме . .	22
5.	Краљ Самовлад II. и Селимир овде	26
6.	Краљ Владан	27
7.	Радомир и три безимена краља	28
8.	Авари у овим срп. земљама и пропаст Срба	29
9.	Друга држава српска под: краљем Звонимиром. . .	48
10.	Краљ Будимир и *админ: деоба Србије*	50
11.	Краљ Светолик I. и Владимир I.	56
11.	„ Томислав I. и Себислав I	57
12.	„ Разбивој I. и Владимир I.	58
13.	„ Хранимир I. и Тврдислав I.	59
14.	„ Остројило II. и Тугомир I.	60
15.	„ Предислав I. и Крепимир I. и доцнијој адм. деоби Србије	61
16.	Краљ Светозар I. и Радослав I.	64
17.	„ Чеслав I. пропаст Србије, и појав Бугара . .	65
18.	Мађари у српским земљама	80
19.	Краљ Петрислав I. Павлимир I. и безимена краљица .	91
20.	„ Тресимир I. Прелимир I. Хвалимир I. и Легет I.	92
21.	„ Силивестар, I. Тугомир II. Хвалимир II. и Петрислав II.	95
22.	„ Владимир II. свети.	96

СТРАНА.

23. „ Драгомир I и Доброслав I. 98
24. Краљица Неда I. и краљ Михајил I. 100
25. „ Радослав II. 101
26. „ Бодин I. 102
27. „ Доброслав II. и Владимир III. 103
28. „ Ђурађ и Грубеша 104
29. Краљ Ђурађ 105
30. „ Градиња I. Радослав III, уништене срп. краљевства 106
31. Немања I. 110
32. Краљ Стефан II. право и правовенчани 114
33. „ Радослав IV. Владислав II. и Урош I. 116
34. Драгутин I. Милутин I. и Стефан III. Дечански . . . 117
35. Душан I. Урош II. 118
36. Краљ Вукашин I. и цар Лазар I. 119
37. Царица Милица, I. деспот Стефан IV. Ђурађ и Лазар II. 120
38. Стање Срба у Турској и Аустрији 121
39. Је ли Душан узрок срп. пропасти? 124
40. Политика (и стање Срба, Аустро-Мађарска 130
41. Статистичко, етнографски преглед Срба и српских (југословенских) земаља 152
42. Дела употребљена за овај састав 157

ГЛАВА VII.

Хуни, Српска Свевладова држава, Авари, српска држава под, Дрванићима, или Дрвенаровићима, Бугари и Мађари.

Пошто Ерманарик готски краљ разпростре своју власт над свим срп. племенима, живећим од Балтијског мора па до Дунава, и од Црног мора па даље сјеверу, захватајући њерманска племена и земље, јављају се ужасни Хуни народ финскоманголске расе. Први сударъ Хуна са Готима и њиховом државом били су узрок Роксалани Сарматско племе, којима је био тежак јарам готски; те су Хуне позивали на помоћ, против својих господара. За ове договоре Ерманарик ужасно казни жену поглавице њихове и везавши је за репове четири коња живу је разтргне. Помоћ Роксаланима, Сармитима и осталим од Хуна неизостане. Хуни су дотле били покорили сва Турска племена од Урала, Каспијског мора и даље идући Црном. Међу покореним били су и Срби живећи тада на Кавказским горама и око Каспијског мора, Алани и остали. Борба буде и Готи подлегну овој; те Ост-Готи обвежу се Хунима данак плаћати. Визи-Готи напротив под своја три краља: Атанарихом, Фридигерном и Алавитом договоре се, да се боре са Хунима; но глас о појаву ових тако преплаши ове мучиоце српске, да у место одбране... први побегне у Карпатске планине, а други двојица предаду се Источној Римској Империји, пређу Дунав и населе се у земљама те државе. Међу овим насељеницима 200.000 било их је са оружјем: „а остале неси могао пребројити колико песак у мору“ као што вели Марцелин. Угњетавани римским чиновницима, и негледајући на дате таоце у деци и оружју, они једпо с тога, а друго из страха од Хуна, јер су се ови приближавали Дунаву, — навале на Империју и 378 год. 9. Ав-

кол дан: Једрена побију римску армију, спале импер. Валенса и заузму сву Тракију и Маћедонију. Међу тим и сам Атанарих тајно пређе Дунав, те се придружи осталој својој браћи. Један део ових, у броју 200.000 војника, под Радогајсом нападне на Италију, а остали опљачкају Маћедонију, сву Грчку и Атину, у којој сруше и храмове идолопоклоничке; па пошто, по наговору источних императора, нападну на Италију, настане се у Илирику и у овом оснују независну државу. Ужас је владао свом Италиом, у којој 6. Ав. 410 год. робови отворе врата опседнутог Рима; те га Гали опљачкају свега за пуних 6 дана непрекидне пљачке. О овом ужасу писао је блажени Јераним: „Кад је се угасила светлост целог (света) мира, и кад је била одсечена глава Римској Империји; тада је погинуо цео свет у једном граду; мој је језик занемио, и ја сам у бездну унижења сурвао се. Сиријски шпекуланти куповали су римске жене и госпођице, те их продавали по трговима.“ Можда варвари Готи, под својим Аларикоm, и неби напали на Рим, да није глупост и сплетка придворних око Императора свргла са звања Стилихона, који је пређе растерао Радогајса са његових 200.000 војних да несу глупи Римљани, а по своме варварству и зверству, заповеднли: да се све жене и деца војника варвара у римској служби побију. Несрећу, коју постигнуше, Тамканус Гаији Рутили Кумацнан описује овако: „Од тог доба од кад је Тошкану и пут Аврелијев опустошила рука Гота, и од тог доба, од кад домови незастављају распростренење шума, пустара, и од кад мостови неудржавају реке; безопасније је поверити се неверном мору“, (него верној земљи италијској) Тако је дакле страдала римска Империја, некадашње страшило и пакао целог света. Но њој још није враћена жалост за срамоту. Хуни, по смрти своје старешине Белханамира, живели су под равним племенским старешиинама. Њихове чорде распростреле су се око Дунава, који је био природна преграда да ненасрну на Источну Римску Империју. Пре него што кажемо коју о њиховом Атили ваља нам да напоменемо: да су главни и најзнатнији сајузници, или боље рећи покорени народи, Хуна били Каспијски Срби и Алани, ван осталих млогих. Но негледајући на сва та разделења Хунска на племена, ипак су

покорени народи строго од ових зависили. Док су год овако раздељени били на многе племенске старешињице и племена Римљанима не беаху опасни, но шта више још корисни, служећи у војсци ових. Тако се прича и за самог Атилу: да је у младости био римски војник. Тако се зна: да је цар њихов Улдин бранио Рим, као римски начелник и пријатељ, од Гота и других варвара. Но обе Империје не беху дуго сретне, а то с тога што се међу Хуннма јави знатна личност, којој суђено беше: да застраши цео свет т. ј. обоје Римљане и Гало-Немце. Честољубиви и властољубиви, а хитри, Атила, са братом својим Бледом, око 435 год. већ је сва хунска племена подвргао био под своју руку. Докле му требаше брат, као оруђе ради постижења сопствених цели, дотле га је трпио и с њим подједнако власт делио, али, кад му овај поста не само излишан, но још и на досади, он га, по азијским законима и обичајима, 444. год. у мртви; те тако оста сам самцит господаром многобројних Хуна и покорених народâ. Прво дело беше му: обезбедити и повисити данак, који му плаћаху обе Империје, као и закључити уговор: да му се издаду сви Хуни у служби ових, а тако исто и они који би у будуће прибегли истима. Њему је требало још неко време да у Азији, за свога сина Ејлака, или Иллака, обезбеди неке земље покорених Хазара и других турских племена, што је на скоро и учинио. По овоме окрене се свуда и на све стране противу Гало-Немаца, као да их је особито мрзио, и као да им је се имао за што светити. Овоме су узрок били, по свој прилици Каспијски Срби, његови верни сајузници и поданици, које сви зваху Хуно Сабири, или Срби т. ј. Хунски Срби, и који, као први поданици Атилини и Хунски, могаше нешто израдити за своју браћу, над којима господарише до Хуна Немци. Напослетку и сама та околност, што су ови били робови немачки, и што им је стало било до тога, да се освете оваким страшним и најужаснијим угњетачима, спрам њих је хитри Финомонголски заповедник, који беаше и ваљан политичар, имао више расположења, него спрам Гало-Немаца, као господара и људи, који имадоше и војске, и спреме војене, и власти, и тако рећи државе. Једино је ово, а не као што Славенофили, на основу тог разположаја, тврде: ка бајаги да

је Атила, са свјим Хунима, био Славенин и то Бугарин, или са Волге Рус. Кад би се тако по ћејфу и вољи могли преливати народи у Славене и Русо-Бугаре, онда би ови Хуни били пре Срби, као што ова веровања Гота и Данаца сведоче. „Slavos olim et interdum Saxones postea Vinedos, Vendos dictos atarie nostris Hunos audisiiss (т. ј. Под именом Хуна наши су стари разумевали Србе (Славене Балтијске, а ту су живели од искана само Срби) по некад Саксонце, које доцније називаху Србима (Виндима, Вендима) Напоследак и сама сага Hervrar каже: Eitt sumar et Heidrekr Kongr var i hernadi, kom han lidi sinn vid Hunaland: Hunli hiet kongr er par riedi fyrir; dotter hans hid Lunfa (Slava)" (т. ј. Летом је отишао краљ Хејдрек на војну и дође са војском у земљу Хунску (Србску), којом владаше краљ Хлум, или Хум и у ког беше кћи Слава.) Но ми не можемо извртати паметарске истине, нарочито кад сазнамо и легенде, које се створише о Атили и његовој личности. Ове се деле на три дела и то: 1. Грчколатинска, или хришћанска, види Атилу као изрода ђавоља послана богом, да казни Римљане за страшне грехе и ужасне разврате и не наравствености. У ових Атила ваља да се приближи што више ђаволу те му је с тога: глава ћелава, уши велике долазеће до размера магареħих, глава често магареħа и т. д. Једном речју: Атила ваља да наличи на Анти-Христа, па мирна крајина; те на тог и наличи. Друга Нормано-немачко-галска у којој Атила неје ништа друго: до чисти Карл Велики, па је и био, и добар, и разборит, и више грађански но војени човек. Само Гото Нормани хоће да га преставе, по свом карактеру, крвожедним. По трећој, или назови потомака његових дан Мађара, он је онаквим каквим га описује Приск изосланик Цариградски у год. 449. к Атили. Овај је видео Атилу лицем к лицу. Такви је исти каквим га описује и Јорнанд 550 год. и Проспер Аквиријски и Идације шпански епископ. Ови га описују ни узми ни остави до каквог данашњег правог Мађара, Бугарина дунавског и из Добруче, са Волге Татарина, или Киргиза. У њега је: нос кратак, широк, при челу сасвим га нема, на врху издигнут. Он је омален, дежмекаст, шишкав, крутуљаст, с кратким дебелим вратом, широким

раменима, загасито црнпураст, подочне кости врло испупчасте, лице широко, затиљак затурен натраг, као кијак, или иде у вис једном речју: прави Монголин и друго ништа. Но да баш овога свега и нема, и да наличи на каквог чистог Славенина, опет нам паметарница каже: да су Хуни разбијени Кинезима у првом веку, и почетку другога, по Христу, са разширених кинеских граница, чак до дан: Сибира и скоро Каспијског мора, и отуда овима (Кинезима) прогнани и отурени, зна се: да су се Хуни неколико тисућа год. пре Христа, непрестано борили са Китајцима и то као Монголи и Фини, а не као какви Славени, Немци, или који други европски народ. Што се у Атилину стану налази људи, који праве и пију пиће сготовљено од жита, (ζιτος) то није никако чудо. Узмимо само његову војску, која је, пошто он посла своје посланике 450 год. у једно и исто време у Цариград и Рим, и који се ту јавише Императорима са речима: „Мој и твој господар, заповедио ти је: да му приготовиш твој дворац.“ — ступала у Галију; па нам не треба никаква слављанофилска поповања. Војска му беше састављена из свију готово народа европских и азијских, бар граничећих се са Европом. Прво стајаху, у његовим војеним редовима, Ост-Готи, са три свја краља; за овим Гепиди, под својим владарем Ардариком?; Ерули, или српске Ере, од којих стрепљаху и сама најварварастија и дивља Галонемачка племена; за овим Сцири, Турцилинги, Бургунди, који пре тога, занешени христианством, разбише Актара цара Хунског; за овима тако звани Хуно Срби, или Каспијски Срби; за овима: Уархуни, Хуни, Утургуни, Ургури, Кутургури и т. д. т. ј. Мађари, Бугари, са разним Монголским и Финским племенима. Неје ли ту дакле могао видети човек и правог Мангола и Европца са својим принадлежностима? Неје ли ту видео свакојаких људи, почев од загасито црне масти крутуљастог и широког лица Хуна, Монгола, или дан изродка ових Мађара и Бугара, па све постепености у бији лица и косе, до беложућкасте косе Србина, са плавима очима и белим лицем? А сваки тај јахао је свога коња, па још на своме седлу; држао је свој мач и друго оружије. Атила му неје могао дати, а неје ни имао одкуда; јер он неје ово ковао и коње патио. Шта више, он их неје могао не само слити у један народ, све баш

и кад би хтео; но неје их могао све ни оденути у своје хунске дреје, јер је и сам ове отимао од других и туђе и навлачио на своје људе, а никад их неје правио, нити је имао за то времена и знања. Борбе атилине ми, нити смо позвани, нити нам је потреба, наводити. Ствар је свима позната: да је притесњавао све и сва, кога је год могао и колико је год могао, неразбирајући, ни за веру, ни народност. Једина му је заслуга што је допринео: да се што пре сурва отрезла у гресима и у сваком неваљалству једна и друга Римска Империја, гурнувши их још више у понор разврата и неваљалства. Њему имају Славени да благодаре: што је својом силном и снажном Финомонголском десницом проредио и ослабио галонемачка племена, која му негда измакоше у Азији робства, и која је он са особитом вољом гонио и утамањивао. Благодарећи њему и учињеном сајузу са Вандалима (од којих су дан. Бошњици, који се још зову ајдалије или вандалије) српским племеном, живећим тада у Африци; па и ако тада Атила не узе и не опљачка Рим, то учинише Вандали, као сајузници и пријатеља његови. Да су Вандали одиста били српско племе јасно нам сведоче ове речи Адама Бременског: (Serbes) Servia (Sclavonia) amplissima Germaniae provincia a Vinilis incolitur, qui olim dicti sunt Vandali (vid. Adam Brem: l. l. 2. c. 6. 4.) а тако исто вели Vambecius у свом Orig: Hamb: 1. c. ss. Српски језик у Хамбургу зове се Вандалски (Liguam vandalicarum voc. vinilorum) Узроком Атиле непаметни и развратни као и остали, импр: Валентин својом сопственом руком 454. год. уби спаса Империје, славног Ајецију, који у Галији устукну силу хунску. Али и овај развратник не царова дуго; јер га 455 год. уби сенатор Петроније Максим, који се обуче у крваво одело императорово. Већ 453. год. лежаше Атила, у сред свог брачног, са Алдином весеља, мртав и то онај Атила, који застраши цео свет и од чијег се страха изсели сва Падуа, па се настани на мору, где у страху основа богате, но развратне Мљетке, или Венецију. Чорде његове како су се саставиле, тако су се и разпрсле. На 16. година после смрти његове т. ј. 469. већ и мртва глава сина његова Денгезита оде, као знак подле римске политике, у Цариград, а од силних његових Фина и

Хуна већ не оста ни гласа ни трага, Смрт његова и разпадај његове огромне државе од Јадранског па до Балтијског, или Српског мора, и од Рима тако рећи па до Цариграда оживи, тако рећи, српска племана у целом том простору; ови дигоше главу и почеше се силити и снажити, јер немаше ко да им смета у томе. Источна империја попуњаваше испразњене Хунима благајнице и проређене Гото-Немцима војнике, а нарочито сви и сваки грабљаху се да ступе на импер: столицу, како би и оно мало државна богатства и силе поцрпели и расули. У Риму не беаше ни за длаку боље. Осим страшњих, свију способних и грабежих се за императорско звање, лица, варвари зобаху и оно мало римског добра, што остаде непозобано. Војска, у место своје војене вештине, упражњаваше се у непрестаним изборима нових и нових императора. Негледајући ни на титулу Императора: Dominus (господ,) ни његову aeternitas (вечност,) ни на majestas (величанство) ни на све окружавајуће га свето, вечно, преузвишено, благословене, безсмртно и т. д. као sacrae cibiculum (свете особе) sacrae largitionnes (св. сакровишта) и т. д. груби и незадовољни војници вечно су давили и гњавили ове; те друге постављали. Још је Септимије Север учио своје насљеднике: „Лажите војнике и смејте се над свима осталима.“ Императорске вечне, свете и величанствене главе летеле су непрестано с рамена њихних, као старе печурке са трулих пањева, негледајући на то: што им за живота њихова, њихове кипове обожаваху и у ред богова уврштаваху. Ово је овако и морало бити, јер Рим не беше оно што је био негда. Он је био чорда рамзесових још дисциплинарних, а сада посве развраћених свију народа, војника који владаху над разним покореним народима. Његово право и све египатскожрече тајне сенатора и патриција беаху и народу одкрите, доцније изсмејане, презрене и заборављене. Сталеж рамзесвоих војника оно мало своје египатске крви мораше растуривати по жилама млогих покорених народа, а у своје жиле примати бујне реке, а не струје засушивајућих се поточића; те тако Римљанин и не личаше више на Етиопца. Стари Рим неприличаше на нови, а нови, ни у длаку неналичаше на стари; у старом Риму, или сакривеној Српској Хва-

ленцији, беаху рамзесови војници, који покорише околне народе и над овим господарише, беху аге и бегови; ту бејаше борба међу плебејем, или вечним робом, са патрицом, или вечним господарем. У овој међусобној борби покорише те обе силе Шпанију, Картагену, Грчку, Парсију, Јудеју, Сирију и друге богате и изображеније земље. Са покорењем ових рамзесових потомци непрестано се богатише како са урађеним богатствама, тако исто и са робљем, које умеше ови јунаци градити и стварати. Рим благоваше и аговаше; ама са покореним народима улазе у крв и државу римску, и масе варвара, које такође хоће не само да робују, но и да господаре. Стари поплеснивили сенат и сва устројства затресоше се, а дивљаци почеше се облачити у императорске ћурдије. Докле иђаше та борба с влашћу и господством народ пропадаше од тешка робства и умора; али сад наступише борбе ових међу собом, а и земаља небеше више изображених, у којима би се могло што год уџелепирити; те да стари и вечни Рим само ждере и тражи што готово од других да отме. Оно што беше робља изображенијег, са глупости римске, поста јадна и незнатна раја, која мораше обрађивати земљу и вршити многе ситне безкорисне послове у господским домовима као: при сваком часу дерати се и викати у место садањег нашег избијања часоказа и тиме покавивати време госиодарима, лајати као псето и т. д. а не радити већ знајуће занате, вештине и т. д. У државном робству ово је морало излазити у аренама и циркусима те се борити, међу собом и са љутим гладним зверовима за насладу Римљана. Борбе ове заузимале су понеколико тисућа људи, који су често сви плаћали животом. Међу тим, као што рекосмо, богатих и изображених земаља нестајаше, а варвари око граница римских, голи и боси, гладни и разпојаси, чечаху и погледаху на Римљане, као на богове, но са тим својствама, који се могу опљачкати. Разврат, луксузи и ужасне потребе идоше узастопце, а ове праћаху највернији другови: скупоћа, глад, помор, незадовољства и остало. Римска држава,као и сви војници, поделила је се у два ужасна и свима правилама одвојена један од другог табора, и то један у коме владаше квиритска разњеженост, најгадниja и најужаснија деморализација а са овом, од тешких наслада, таква изњеженост и слабост, којој требаху

ви језици детлића, гнезда колибри и остале нежне и најскупоцење ствари да се само та преслабачка женкарош подкрепе и изхране. Њима требаху одела од злата и драгог камења, а за то све ваљаше да се стара други табор. Напротив у овоме другом небеаше већ више ни душе ни срца, ни силе ни снаге; јер му све одузеше, што имаде па и ћери, и жене, и децу обојег пола и т. д. Овај не маше нилеба да једе, а камо ли што друго. Он га не умеаше већ а и немаше с чим, ни да произведе. У војсци владаше то исто т. ј. или претерана разнеженост, која не беаше већ ни за насладе собствене снажна, да их готове ужива, а камо ли да се бори и бије, а друга страна беаше грубља и дивљастија од свију варвара и дивљака. У прва времена, римски војник, огледало овог сталежа, врх производства, силе и храбрости: подиже огромне путове, насеобине, градове, градиће, тврђаве, вароши, паланке, дивне водоводе, прекрасне храмове и све остало, и то све својим сопственим знањем и рукама, тако, да га кажњаху за изгубљену битку само радом и трудом. Он се у то доба мољаше богу и старијима: да га воде у рат да погине; јер воле и погинути, но с радовима, и у овима, жив упадати у земљу и затрпавати се у овој. У ово време нехваташе квиритима снаге да бар обиђу те путове, које им подигоше предци да поправе то све направљено и т. д. и ако грубија маса, вечно се дераше; „немамо леба и воде, скапавамо од глади, жеђи и голотиње!“ војник напротив викаше управљачима: „Ви нашу крв и живот уцењујете на дан у 10 асова (3 гр. и 5. пара чар.) а то нам не стиже ни за одело, ни за оружије, ни за чадоре, а још морамо плаћати за одпусте и одкупљивати се од тиранства и нечовечанства центуриона“ и т. д. Несретни војници морали су плаћати: за 1. фунту говеђине 12 ½ гр. чар. 120 гр. чар. за најгрубију обућу тако звану caliage. и т. д. па се то све, покрај његова рада и патње неописане, и опет неје имало одкута узети. С тога су слетале императорске главе са рамена им као печурке; с тога видимо Императоре не из римских благородника и доцније поставшег народа; него из свију покорених народа. Тако Трајан и Адријан беаху шпански Срби; Албин и Септимије Север африканци; Филип Араб, халдеац и жрец сиријског бога сунца; Антоније Гели-

огабал (Елагабел) Србин дански, или тако звани Гет, као и Александар Север и т. д. а од Аврелијана већ римска крв не ступаше па императорски престо. Овај непрестано заузимаху Гали, Немци, Готи, Грци, а највише упола поримљењаци из разних српских племена. Ови се сви подизаху од чистог и најунижењег робља; али све беше узалуду: јер Императори не баеху криви бедама и несрећама Рима и његове државе од 40.000.000 душа. Уплив туђи свуда је и на сваком месту био. Ту неје било борбе простака са властелом, и робља са господарима, него су баш ове варварске народности истискивале свуда и на сваком месту оно мало заоставше нечисте римске крви. Сенат већ беше састављен из самих варвара, а литература римска поваћаше се час по једној, час по другој провинцији и по тим народностима, гледајући како кад беху ове престављене у држави и другоме. Тако видимо уплив робова Елина да је толики велики био још у време Цицерона, те овој рече за елинизам и језик му: „То неје некакав слаби поточић, који из Грчке тече у Рим; већ је то страшно велика, силна и бујна река.“ Сва римска литература и сасредочавала је се и у понеком Ливију, Андронију, Покувију, Енеју и т. д. Грцима. После ова подпада под уплив италијских градова, од којих Кремона и Милан додаше Виргилија; Падуа Тита Ливија, ког укореваху за варваризам у језику и осталом; Верона Вертувија Хостилија, Корнелију, Непота; обрежје језера Гарда најграциознија појета Катула и т. д. По овом влада уплив Галије, која даје: Трое, Полтеје, Петроније и т. д. Даље уплив Шпаније, које појете, а нарочито кордовске, прекорева још Цицерон за одвећ велике разкошлуке у фигурама. Шпански упливладаше над Римом од Нерона до Трајана, а преставници овога беаху: Калумела, Помпоније Мела. По овом иде уплив африкански, кога су представници: Ани Корнут, Септимије Север (предак императора) Фронтон Нумидијанац, Тертулијан и т. д. Стари Рим покораваше, изтребљаваше, утамањиваше и продаваше као робље туђе народе, заузимаше њихове земље и богатства, које свуда и на сваком месту насељаваше својим насеобинама. Од Христа напротив, или тако звани Императорски Рим, већ уступаше непрестано један по један комадић

земље дивљацима и варварима. И ово му небеше доста, већ овима даваше своје земље, насељаваще их у својој средини, примаше у војску и т. д. и то све не беаше у стању да га сачува од пропасти, да га учини бар за једпу годину мирним и спокојним. Буне се подизаху свуда и на сваком месту (као разтичуће буре, кад се удара на једном месту, да се устава вода, а оно разтиче на 10 других и т. д.) и све су те буне од самих војника, којима најтеже беаше; те за 20. год. промену се и погибе преко 30 Императора, који у исто време ничу у Италији, у Галији, Шпанији, Азији, Африки, Илирији и т. д. Грађани, који се пре дичаху тим именом, и бораху се да до њега дођу, сад остављаше земље и градове, те бегаху варварима и дивљацима; и вољаху у ових, као што тада говораху: „под именом робова, живити слободно"; него „у Римљана под именом слободе робовати најсужнијим робством". Земља је римска са дана на дан све више и више пустела и гинула сама од себе а што неје опустело, и што је још остајало у таворењу то је непрестано молило богове: да дођу варвари, да их побију, да се не муче, или како спасу! Не су помогли ништа ни закони, ни највеће и поштеније намере многих императора, који беаху већи и паметнији од прошлих времена. Трулеж је заузео мах а на поправке нико неје нигледао, нити је се ко на њих обазирао. Народ уморен, и упола мртав, немогаше се ни пренути, а камо ли отрести умирања; разкошлук вишег сталежа дотеровао је дотле: да је покрај пред њима павших не само од непријатеља, но и њих самих, другов, пријатеља и браће, (као и покрај павших од рођене браће, коју још недохвати рука и мач непријатељски и брат рођени у место да се брани и отима непрестано је дерао се и викао: (дајте нам циркусе, арене, насладе) и т. д. У оваквом стању неки виде пад западне римске Имп. и продужују до 5 века до пада Августула Ромула 475. год. Ово чине само с тога: што хоће пропаст Рима да подведу под случајно име императора, који беаше имењак основаоца Рима, т. ј. хтело је се да Рим и оснује Ромул и под Ромулом опет да пропадне, као што и Цариград, подиже Константин, а под његовим имењаком заузеше га Турци. (Види Шлос: Стасуљев: Ешев. Апол. Сидон; Лор. и т. д.) Ми овај

пад остављамо до појава српског владаоца Татиле, који оде у Италију, заузе Рим, настани се и погибе у овој. Он бејаше онај, који сурва Запад: Римску Империју, из које урвине више се никад и не подиже. Неје наш позив, у овом кратком погледу на народност, етнографију, и прошлост, народа означених на нашој карти, да описујемо и пад зап. Рим. Империје онако како треба и ваља. Ми смо само укратко напоменули стање њено пред пад и навели узроке, са којих она пропаде и то најкраће и најслабије, остављајући онима, који се баве Општом Паметарницом да то учине како ваља и треба и да напомену: да је Рим и његова царевина у време пада имао и више војника, и народа, и свега но кад гуске спасоше Рим и кад Римљани тежином злата одкупљиваху се од Гала. Но у ово време, да неје имао воље и моћи тај Рим и његова огромна Империја да се брани и заштићава, то је познато, али зашто баш неје хтео и зашто се неје могао одбранити? наше неје да испитујемо. Ова су два питања од велике важности како за сваког паметаристу, тако и за државника, економисту, статистичара, војника и једном речју за све и свакога.

А. Срби.

У оваком стању зап. Рим: Империје (а у бољем по готову не беше ни Источна) и пошто пропадаше и утаманише се чорде Финохунске, а Империје немадоше ни моћи, ни воље да поврате све своје земље отете им најпре Готима, па Хунима и тд:— ускрснуше тако рећи српска племена, која су се, од смрти атилиног сина, почела непрестано приљубљивати и придруживати једна другима. Дуго, тешко и жалостно робство научило их беаше памећу; те се уједнинише. Можда би им и ово уједињење и приближење остало узалудно, да се нејави Самовлад, или Свевлад, први до сад познати, на овом срп. Тропољу срп. владар, ког туђини зову Готом. Старе паметаристе доводе овог нашег владара Свевлада из Велике, или Ђерманске, Србије, а зову га. са његовим народом, Готом и Готима, но у исто

време веле: да су Славени, а они сами себе зову веле Лужичанима. Сви се слажу у томе: да су ови Срби Лужичани под Свевладом основали државу у овим земљама пре доласка старих или уралских, Бугара, по млогима на 4. људска колена. Онда незнамо зашто наш Г: Николајевић усвом, иначе прекрасном и неоценимом делу, угурује Свевлада за целих око 149 год. доцније. У овим својим и историско критичким покушајима, он меша другог Самовлада, Самка, или Свевлада, који је се борио са Дагобертом франконским и као што веле био му у неколико и подчињен („Samo dixit, terra quam hauenus Dagoberti est, et nos, si tamen nobiscum disposuerit amicitias conservase, Sicharius dicens non est possibile ut Christiani, Dei servi, *cum canibus.* (Тако Гало Немци увек зваху Србе ђерманске, или из прастаре Велике Србије) amicitias colant. Dagobertus superhiter jubet de universo regno Austrasiorum contra Samonem et Vinidos movere exercitnm et cet: (vid: Fredegar: C. 67) А да су пак Србе звали Готима то нам јасно сведочи више показани навод („Nostro quoque tempore Ragusanae matronae, cum ancilis Sclavenae (Serbae) nationis subcessent, eas Gothas appellant" (т. ј: И у наше време (вели писалац Тома ђакон) кад се госпође дубровачке разсрде на своје служкиње Српкиње, зову их Готушама, или Готкињама) Што се тиче пак Лужичана, да су они прави Срби, о томе нема никакве сумње, и да се још и мимо Срба зову. а и звали су се Милчанима о овоме и сам Дитмар тврди (vid Dithm l 6. Pagus Milzeni, sive Milceni fuit pars Saraborum, ut notat Reineccius etc)Ми се нећемо бавити око ове расправе Г: Николајевића, која је у основи, што се година и понеких појединих лици тиче на понеким местима погрешна, а у споредностима и даљем развијању врло добро обрађена; већ ћемо прећи на саму ствар Дукљанињовог Летописа, који је преведен с латинског и напечатан у Срп: Летопису 1853 год: Ми смо, бавећи се у Москви, имали под руком Луцијеву паметарницу и пребележавали смо и из ње што се овога тиче: те тако једно другим попуњавајући прелазимо на прекинуту ствар. Дакле рекосмо, кад Хуни пропадоше, пошто утаманише готске чорде у овим срп. земљама, а обе Империје забављаху се свака својим престолничким невољама, из Велике, или Бал-

тијско Ђерманске Србије, дође Свевлад да обнови некадашњу српску овде бив: државу и да подигне овде живећи Српски народ, скоро са свим утамањен и сатрвен. Ми смо видели: да су у овим земљама владали Хуни, и да су и последњи Готи отишли под Теодориком у Италију још 458 год и тамо се настанили, а ове су српске земље остале тада са свим чисте од свију туђина. и биле у потпуној српској власти.

1. Свевлад, Самовлад, или Само, Самко I. од 492 — 530 год.

Свевлад, или Само, Самовлад, као што су га писали, одпочео је тако рећи дејствителпо владати (од кад се зна) око 492 год. по Христу у овим српским земљама. Од тог доба знају зањ паметаристе које веле: да је се он појавио у време Папе Гелалие (постао Папа 491 а умро 496) и Императора Анаста- (владао од 491 518 год.) Како је, од кад је баш управо почео владати овај наш први владаоц Свевлад засад се још ништа поуздано незна, само се зна: да је око 530 год. умрьо, оставивши после себе 3 сина: Бориса, или Бруса најстаријег, Татилу, или као што га неправилпо пишу Тотилу средњег, и најмлађега Стројила, или Остројила. Тако је дакле Свевлад владао пуних 38 година, од када се зна, а колико је пре овога владао незна се. А владао је од дан: Старе Планине и Рила па до Јадранског мора, и од ниже Авлопе па до испод Трста

2. Цар Борис, или Брус I. Свевладовић или Самовладовић, I. од 530 — 540 год.

Борис, или Брус остане у очиним земљама, а два млађа брата му Тотило и Стројило крену се да освајају за свога брата друге земље, у које се већ почеше уплетати источни Римљани или Цариграђани, као што ћемо их од сада звати. Ови прво нападну на Солин у дан: Далмацит, освоје га од подложника цариграђанског Мунда, пошто му прву једној битци убију сина. Освојивши Солин у њему убију тога Мунда пређашњег издајника Теодориковог. Даљео, чисте од туђина, целу

Илирију, Истрију и Панонију скоро сву до Дунава. Император Јустинијан чим чује шта је се догодило пошље одма своју војску под војводом Константином противу ове браће. Костантин се извезе на обалу далматијнску; но шта је ту даље урадио незна се. Око 540 год; умре Борис или Брус, а место његово заузме најмлађи му брат Стројило, или Остројило, који се настани са својом столицом у Прехвали на дан: Шар-планини, гостиварске нахије. Можда је и сам Свевлад, отац му и брат му Борис, или Брус, који владаше 10 год. (од 530 — 540 год) овде становао. Тако је се срп. држава под овим срп: владаоцем још увеличала, од Јадранског мора, па до Дунава и утока Саве у овај.

3. Цар Остројило I. Свевладовић или Самовладовић II. од 540 — 552 год.

3. Цар или Владар српски био је *Остројило* I. *Свевладовић* или Самовладовић, II. а старији му брат Татило, са силном дружином, оде у Италију да тамо за себе оснује државу. У самом овом дележу, што Стројило, као млађи остаје на огњишту и у кући очиној, јасно се види чисти српски обичај: да при деоби најмлађем сину, или мезимцу, остане за живот кућа и корена баштина. Ово је обичај и у осталих некада бив: српских, а доцније тако прозваних разних славен. племена. Обичај да најмлађији остаје у кући, сачувао је се до данашњег дана у Српском народу.

Срби у Италији и пропаст зап. Рим. Империје.

1. Татило Свевладовић III. од 541—576

Пошто је се Татило одвојио од свога млађег брата Остројила, пре тога утврдивши га на престолу пок: најстаријег брата и цара срп: Бориса, он се крене у Италију са силном и огромном војском. Европске садање паметаште причају, као по све извесну ствар: да је по Теодорику готском краљу, који је завладао Римом, ступио

на престол Илдебалд, па кад Готи овога убише, изабраше Ругијанци Ерариха, који после пет месеци погибе, на његово место, веле, Готи изабраше за свог цара војводу Теодорикова Татилу око 541. год: О овим и оваковим изборима нашег Татиле од стране Гота ми незнамо ништа, нити је то истина. Као обично што се чини усвима стварима, тако је и овде: европске паметњаковиће видеше у један пут у место Теодорика и његова два последника Татилу нашег где влада и царује у Италији, па незнајући ни ко је он, ни шта је, ни одкуда је: прилепише му избор неки од стране Гота неких. Татила, као и његова браћа, отац и народ му, несу никад ни живели са Готима, а камо ли да се зову овима и као такви да бирају за свог краља срп; цара Татилу. Не савесност њемачких и осталих писаца спрам свију дан: славенских, а некада српских, племена, већ је целом свету позната. Ко би веровао: да су они од српског племена Ђурића створили Тевтоне неке, а од Срба некакве Сигамбре и т. д:, а то је у самој ствар фактично обелодањено. Ми се нећемо упуштати, нити смо се упуштали у којекакве илузије. Ми нећемо, нити можемо, стварати Готе онде и у оном народу, у ком они нигда небеаху. Татила је ишао да бије Готе, а не да им постаје цар. Он је то радио и овде са оцом и браћом, а зашто му је отац и дошао из Велике Србије, или тако зване Њемачке и Прибалтиске, ако не да гони и утамањује Готе, а не да их подиже и снажи. Он је дошао у ове земље да ослободи угњетене и скоро сасвим сатрвене Србе, а не да их са Готима гази и гњечи. Ко ијоле мало има памети, и ко се запита: шта ће готи у Италији? па ако се одгорори: хоће да пљачкају и харају, то непостоји; јер је Италија од Хуна, а нарочито српског племена Вандала, тако опљачкана, да се већ више неје имало шта пљачкати и грабити. Но баш и да је било чега да се пљачка онда: ко воле оставити земљу покорену и са народом покореним, а обезбеђеним за се, па се кренути на Рим и Италију, у којој још стоји војска, стоји цар, власт, сила и све? Да ли би ико хтео оставити тек онако олако и без неизбежних последица, (сопствене своје пропасти,) земљу, богатства, па ма какво завичај, светињу и кости својих предака, и то тек онако лакомислено и без нужде, па се винути по свету од не милог

до недрагог; те тражити преко погаче, извесно пројy? Ово заји-ста не, тим пред код Немаца, код којих све од искони иде по рачуну, по вишим иредписима, налозима и т д. који се од вајкада тешко крећу ни једно, ван њихове власти, имајући друго ма и најхрђавије у својим рукама. Татилу нико. неје изабрао, нити је он тражио да га ко бира зашта. Он је сам био већ пуновластан господар, и то не већ над деморализираним и покварепим у Риму Готима; него над одабраном војском састављеном из чистих, овејаних и најбољих Срба, као што је и он сам био. Татило одржавши славну и знатну победу над Цариграђанима код Фајенце, пође даље покоравајући и Готе и Римљане, па дође и до Калабрије, и одовде даље освоји и сам Неапољ. Паметариште причају: да је Татило својом справедљивошћу, својим благим и човечним понашањем, којег нигда небеше у немачких народа, и осталим прекрасним својствама, застидео назови цивилизиране Источне Римљане, или, да по нашем обичају кажемо, Грке. Јустиниан чувши, још и за ову несрећу, пошље опет Велизарија, такође по происхођењу Срба, али по раду Грка и Римљанина, у Италију; но немајући довољно војске, овај у место да отима од Срба Неапољ, оде у Рим да бар овај сачува. Татило из Неапоља оде и опседне, Рим ког 446 год. Татило Рим и освоји и по нужди уступи својим војницима у пљачку. Благодарећи благородству српске Татилине душе, Римљани несу много пострадали. Грабеж се заустави и државна мудрост, спојена са човечанством, које је дубоко лежало укорењено у српском срцу Татилином, доведе ствар у ред и поредак каквог Римљани неимаћаху већ неколико векова. Они благосиљаху Срба Татилу, као паризлије 1815 год. Руса и Императора Александра I. Он одма предложи Грцима услове мира, које Велизарије неприми, и кад је управљајући се по војеном току дела морао оставити Рим, пре но што је изашао, срушио је сав град као и Немања I. повраћене српске градове од Грка: Ниш, Средац, или и дан: Софију, Липљане и т. д. и већ хтео и огромну гробницу Адријанову, која је увек могла град заменути, да га неје Велизарије умолио рекав: „неруши велики споменик, великог негда народа“ Велизарије чим заузме Рим одма почне подизати порушени град.

Да би ово могао што скорије учинити, заповедио је војницима, да ваде тесани камен из старих палата и зданији што ови и учине овде и у другим градовима. Видећи то Срби и сами несу хтели остављати Грцима станишта; те тако пропадне скоро сва стара римска архитектура и то благодарећи источним Римљанама, а не Варварима, Србима. Скоро сви храмови, гробнице, палате, споменици и т: д: благодарећи овом глупом налогу Велизаријевом пропали су, а што је од Грка и Срба остало утаманили су Алемани, Гали и т. д. Пређашњи варвари, говоре стари писаоци, несу рушили здања, гробнице и споменике; него су само грабили и пљачкали оно што је се носити могло и што је штогод вредило. Докле је овако војна трајала у средњој и доњој Италији између Срба и Грка, у сјеверној или Горњој, Франки освоје све земље од равнице По и Вара, па до Венерије. Зверству и грабежу ових неје се никад догодило равнога и Велизаније видећи: да им се ништа учинити неможе, замоли милости у императора: да га одпусти из службе, што му се одиста и учини. Те исте године (549), кад је Велизарије отишао у Цариград, Татило опет заузме Рим и са његовим становницима и житељима још је блажије и боље поступио, но што је то учинио први пут. Татило оснује морску флотилу, преброди на њај у Сицилију и отме је од Грка, али наскоро млогобројени цариградски флот примора га повући се у Италију. Он заузме тада Јонске острве, Корзику и Сардинију и опљачка неке морске грчке лађе. У то време дође из Цариграда млогобројна војска, под управом дворског љубимца Нарзеса. Татило пошље свог војводу Теју, али га Нарзес надиђе и сударн се са главном срп: војском код старог Ерс, ког града Губије Gubio Нарзес, као љубимац двора, са силном војском, састављеном из свију на свету разних народа и наоружаним свима родовима оружја, надбије Србе. У овој битци легне на пољу битке 6000 одабраних срп. јунака. Цар Татила буде рањен и на скоро од те ране премине. Грци су битку добили, особито благодарећи својим стрељама. Срби су били тешко наоружани, нарочито мачевима и копљама; те се тако издалека несу могли борити. Татило умре одма после ове битке 552 год. у Павији оставивши по својој смрти Србима за цара

Теју. (Реју) Тако дакле Србин и овде подобно Пољској сурва зап. Рим. Империју, али ону Империју, која му постаде негда у срцу његовом па изишав из овога забоде нож у исто и тако га умртви. Судбина је била да Татило утамани Рим и његову Империју, као што је доцније Екатарина Велика Велику Пољску и њену државу. Тако дакле на једном и другом месту народ српски врати и једном и другом жао за срамоту. Од туда је пословица у срб. народа: „Србина нема у паклу с тога, што се он још на земљи за све наплати било за зло или добро“

2. Теја Реја (Хтеомир) Татилов Свевладовић VI. (552—563.)

Италијски владаоц српски Теја, по свој прилици син Татилов, Свевладовић, IV. постане царем српским у Италији и покаже чудо од војеног знања да му се и дан: данашњи стручни војени људи чуде и диве. По смрти Татилиној и одржаној победи Грцима над Србима, ови су били сасвим раздвојени и удаљени једни од других. Али Теја, или Реја, (Раја) успе обманути Грке и оба дела раздвојене српске војске ујединити. Теја (Хтеомир) међутим примора Алемане да ступе с њим у сајуз, и пошто је био окружен са свију страна под Везувом, тако се утврди на једном месту, да му Грци несу могли ништа учинити. Он би се и одржао, да га неје издао управљач флоте, и кад већ неје имао ништа са својом војском да једе, предложе му Грци: или да се преда, или да се бори? Теја се реши на последње; те првог дана битке падне, а оставши Срби тако су се борили, да су им Грци предложили мир таков: да се сваки може слободно вратити својим домовима; да задржавају имања и собствености своје и т: д: Сви приме ове услове, но 1 000 војника неприме их, и са мачем у руци, прокрче пут кроз Грке и оду у сјеверну Италију Францима и Алеманима који са 70.000 војника ужасно пљачкаху, убијаху, грабљаху мучаху и остала зла чињаху, која су својствена крвождном и зверском галонемачком племену. Ови продру и у средњу Италију, а Нарзес, држећи да ће се сами, по свом обичају, међу се затрти и пропасти, остави им сва отворена места, која они и ута-

мане. Нарзез се неје у рачуну преварио; јер ови дивљаци, које заражени поднебјем средње Италије, а које другим околностима, заијста се сами утамане. Тако Нарзес око 563 год: утамани и покори сва српска и остала племена у Италији, а Император га за ту услугу постави намесником целе Италије. Влада српска у Италији је трајала дакле од 541 па до 563. год. свега дакле, 42 године. Да тај народ, који под својим царем Татилом сруши зап. Рим. Империју, неје одиста Готски или Немачки, као што га туђини називаху, јасно сведочи цело оделење једно вароши Палерма у Сицилији, у ком живљаху млогобројни Срби. Палермо, тада бројаше преко 300,000 душа, од којих је најмање 80 до 100.000 било чистих и овејаних Срба. Осим овог кварта, који и по ноше име српско, било је и други који су се другим именима звали с тога што већина у тима несу били Срби. Тако ми знамо: да је Србин Масуда око 924 год. освојио и град св. Агапија, а после 9 год: Сареб (аљ Саклаби т, ј: Србин) довео на 30 разбојничких лађа мложину Срба. (trente vaisseaux de corraire Esclavons) Емир Сицилијски Салем — ебн Асад, или Ебн — Рашид присаједини их к свом флоту, с којим је пљачкао и грабио Калабрију, Сардинију, Генуу и т д: (вид: Лам. о Слав. М. Аз. стр. 196 197) Наведене речи из почетка у преводу Шармуа, арапског памећаристе, или управо Иродота: да су Срби (Славени?) народ силни, снажнији, храбри и могући; да несу разделени на млога племена и народчиће онда ни један народ на свету небп био већи и силнији од њих. Тако исто и Ал—Бекријеве, који је после 600 год. писао: „да се они (Срби) одликују унутрашњом слогом и сагласијем ни један народ неби им могао силу одолети“ А то поготову све говоре писаоци арапски и Шпањолци, који даље из својих земаља некорачише, а особито први. О којим дакле Славенима они пишу? да ли о Балтијским, или овим овуда? О Балтислим, не, заијста, јер писајући о Србима (Словенима) они су увек подразумевали Србе живећи у Италији, Шпанији, Сицилији и Африци, у којој налазимо да по коју реч опсују српски Арабима, а ови зато нарочито уче то неколико речи да дознају шта им је казано и зато се тајно свете. Поменути кварт срп: трајаше све и до 18. века, и неке

године још и доцније повлачаше под тим именом и ако се у њему Срби прелише у Италијанце. Татила је имао под собом преко 200.000 самих Срба војника, од којих је, по речима Велизарија, стајало, по изласку из Рима 150.000 војника противу Грка (vid Proc 1. 24), а у Велизарија, при доласку у Италији, било је веле Грци, око 16.000 војника састављених из разних народа, међу којима налази се и Славена и Анта. Око Рима и данас налазе се места у Вили Палатинској као: Мањани и Колачи (Magniani, Colacci) даље Вратнице и пут Лабичани (Parto et via Labicanu) и Пренесте вратнице старе Колине (Colina), пут тог истог имена и Саларија (Salaria), планина Грана (Monte del Grano) коју неки доводе од зрна, па је тако и зову; развалине Селце (Torre Selci) Братица (Pratica) и т: д: Ми немамо никакве нужде наводити доказе о зајиста бившој, па пропавшој српској, народности у Италији. Нама је довољно да наведемо само данашње доказе, по којима је њено, тамашње становање, тако верно и јасно, доказано као што је и божије сунце доказино, а имено: да су некада тамо живили Срби у Италији и то почевши од 6 века, илиод времена свога цараТатиле (нерачунајући овде оне пре Грка и Римљана, о којима је говорено у I свесци) па све до 13 и 17. и 18 кад се скоро сасвим утаманише, а тако исто да још и данас по где где у последњем рапцу, у издишу и утамањују се. Нећемо овде наводити: да и у оних 200.000 Радајсових тако званих Гота неје било бар половину чистих и овејаних Срба. Што се пак тиче Срба пре Христа у Италији ми смо то већ казали, као и да су се поримили. Све што говоримо ми, говоримо сада од пропасти зап. Рим. Империје, коју сруши Татило, а не о ономе што је пре било. Тако налазимо још и данас чистих и овејаних Срба са својим српскорашким црвеним рујном оделом и већ издишућим језиком српским у Живој води у јужној Италији, као и по другим неким местима, што се види на нашој Мапи. Ми се нећемо дуго упуштати у ову ствар, и ову народност српску, коју је случајно пронашао и одкрио Граф Пуцић Загорски и напечатао о томе 1855. год. Фебруара 7 у „Osservatore Dalmato," а из овог превео и напечатао млогозаслужни и први слависта по знању и поштењу Г. Ј. Бађански у Чтенију

Им: Општ: Истор и Древ: М. 1858 год. к I. Ми ћемо овде навести само неке песме народне, које су у тој књизи стављене, из којих ће се најјасније видети: да ти насељеници, несу (као што мисли Павла Ђакона) дошли у Италију тек око 1467 год: но још у 6. веку. Разуме се да је писалац 16. века збркао више ствари у једну и да је преставио ствар онако како непостоји. Ми смо већ казали: да је ово неколико села српских, при свом издисају у народности српској, чисти остатак Татилиних Срба, који се негда далеко и далеко пружаше по свој бар средњој и јужној Италији, ако не и горњој или сјеверној. Тако наводимо прво погребну, или покајничку, песму, песму кукања, нарицања и т: д: у којој се зове умрли брат да пресретне своју такође умрлу сестрицу.

1. Песма.

„ Брате мој, зајди прид нашу дивоњку!
Понеси ју у небе прид Бог!
Учини јој пут,
Ти знаше ка дивоњка је мала!“

(тако нарицаше сестра за умрлом сестром, а мати јој прихваћа:

„ Ружице моја, ди си пола? (пошла)
Боже мој! ухит за власе ова моја цура!
Држи ју свасдан крајем тебе!
Зашто није взеј мен ? (т ј: неје уз мене)
Боже, Боже мој!!“

Деморализирани властелчић италијски вара прекрасну, прелепу и пређежну Српкињу, негледајући што је она простог происхођења, по мишлењу италијском, говорећи јој:

2. Песма.

„ Липа дивојћо хомо (хајдмо) по ружице!“

па кад је превари и узе јој дјевство, она тужно пева:

„ Ја мам вит твоје сарце Иван Довице!
Сасушит како сасушу ове ружице,
Ће ја сад вржем своја ова стина?
Ди сваку ноћ плачем за тебе!“

3. Мајска песма:

Ко је река, ка Мајо ни маше
доћи?
Одећа на прид он види њего
проћи.
Хор
Липе господине наше!
Хитите ними штогоће
Ми јесмо чељаде ваше.
Прва четворица:
Ја виђу наше земље траве пуне,
Ја виђу ваше овце пуне вуне.
Хор:
Ја виђу сит,
Добра досћа ваша лит.
Ја виђу наћве,
Пуне вина ваше бачве.
Први
Мајо је нама доње липе дане,
Ја виђу дубе пуне ваше грѣне.
Хор:
Липа моја лозица,
Ћа будеш чудо родити,
Изван пут ти шћ' ма водити.
Прва четворица:
Бог чува наше граде и наше
стине.
Здравје вами, и свихи ваше
сине.
Хор:
Липе господине наше!
Хитите нама штогоћи,
Ми јесмо чељаде ваше.

4. песма залубљена Влахиња.

Ди си поша липи сунце?
Ди си пала звизда моја?
Ова душа бише твоја:
Ко је т' оја (отео) сприда мен?
Сваки хип (час) ја та видаху,
Бису весеја крајем теб,
Реци мен си јес' у неб'
К' онда визет ћу та до.
Убах ја! да ти с ма уздала,
Ја те има други дићале
(детић)
Који Бог, који краље
Ми те простит на ви свит?
Ти маши плакат' ове сузе,
Ко ја хитам сваку ноће,
Груба немила ове оче
Вазда плакат' моју та вит'
(видит)
Ах! ја нећем твоје сузе
Е, ти хоћеш сузе моје,
Ови срце јаше је твоје,
Ниса немило ка но ти.
Ка ја стојим дола земље,
Никтор плакат ће ма доћи,
Ди ја стојим намаше проћи,
Намаше газнит моју јам (гроб.)

Ето, од неумрлог учитеља живоводског Јована де Рубертиса. Тужан и жалостан напев, као и у свију српских, и у обште славенских, песама, и овде се ори подобно надгробној мело-

дији. У овоме се изражава душевно и телесно стање народа, који га пушта из својих широких и снажних, но не срећних и изумирујућих српских, прсију. Уопште ове песме, као и све наше, и несу ништа друго: до предсмртна и погребална процесија, вечно изумируће, негда огромног, највећег и најсилнијег... најпоцепанијег народа српског. Неје узалуд ово казао још Сенека за народне напеве: „Ita plerique ingenio sumus omnes, nostri nosmet poenitet. и *ψυχῆς νοσούσης εἰσιν ἰατροι λογοι*“ као што примећава Плутарх.—

Више смо навели: да је најмлађи син Свевладов Стројило ступио на владу, после смрти свога најстаријега брата Бориса. Пре свега он се утврди на Шар планини, у својој престолници Прехвали, која је била на огранку Шаре, тако званој прекрасној планини Прехвали, а у дан: Гостиварској нахији, од које се и дан данашњи, као и од Дупље, или Дукље, ниже за 2. часа сјевероистоку налазе развалине у тако званом Горском Дукађину. Овај Дукађин лежи југозападно од Призрена, и у њему су данас све сами потурчењаци Срби, које православни и римокатолици Срби зову Торбешима, а они сви себи само краљевима, као тобож да су од њих сви бив: срп: краљеви и цареви произашли. У 40 и неколико чистих њихових села понајзнатнија су: Злипоток, више ког су и развалине Прехвале за једно $2^1/_2$ часа даљине уз планину. Остала као: Растелицу, Кукулане, Враништа, Брод, Борије, Бањко, Крушевац, Глобочицу, Шиповце, Крстац, Љубовишта, Дикапце и т: д: види на нашој Географској мапи Праве Србије, који се гради. Прехвала и Дупљан, или Дукљан, несу ништа друго, до два престолна града недалеко и један до другога лежећа, од којих један и то Прехвала, по свој прилици био је летњи, а други Дупљан или Дукљан, зимни град; јер је овај лежао у уклонитијем и много нижем месту, док се са Прехвале, или Превалице као што је данас зову, виде, веле, морски бродови чак око Драча како плове. Са њега је се видело и чак море солунско. О овоме, и ако мислимо да је претерано, ипак несмемо ништа рећи незнајући друкчије, а онима ваља веровати, који нам приповедаху и који тамо беху, Погрешно наше и туђе паметаристе држе за Прехвалу и Дукљу дан: развалине од диоклеционовог

града под Подгорицом, ниже црногорске границе. Сбрка је ова произлазила отуда, што су Скадар узимали за исто што и Шар планину или Скордијске планине. (Mons Scordiscus, Scordus и т: д:) Ово је зато што је се и Скадар наш на Бојани звао Скордус, а и Шар планина тако исто, и што се на Шар планини налазе развалине Дукље или Дупљана, који је управо био столица Срба од династије Дрвенаровића, а не садање урвине и развалине више Скадра Диоклеције. За Диоклецију, или престолницу Импер: Диоклецијана, који од најнижег роба дође до цара римског, даде оставку, настани се у месту рођења, у ком подиже палате и зграде, о којима знадоше све старе паметнисте, узимаху нашу Дукљу или Дукљан, Дупљан, поменути на Шари. Цела околина, од својих 43 села племена Торбеша српског народа мухамедове вере, и дан данашњи зове се Горњи Дукађинци или Дукљанци. Ово име добио је тај предео од поменутих развалина око којих се, као и оних више њега прехвалских, налазе многе ствари, полупано посуђе и тд: о којима призренски конзули незнају од куда су и чије су. Напротив у Диоклецији разореној има надписа римских, налазе се новци римски и разне римске ствари, док у Прехвали гривне старе српске и т: д:— Стројило, или Стројимир, како је се сместио у свом очином граду и чим га је утврдио и т: д: одма се крене са војском својом, те покори и разори градове римске: Рагузу, у којој мало ниже оснује градић и прозове Дубровник, Спљет, Трогир, Крк, Рабу и т: д: а житеље из свију тих градова, који непобегну на море, одведе у робство. Даље он прође и очисти све српске земље од дан: Беча, или старе Виндобоне Винданише, па све до ниже Авлоне, или Пољане, и у том простору насели народ дошавши које под његовим оцем у ове земље из Лужица, а које за живота његова. Од туда су грдна имена и презимена Лека, Лекића и т: д: почев од дан. Грчке па све до у Италију. У неким приморским градовима, брањени флотом римском, још су боравили Римљано Грци, али кад Стројимир освоји и Солин у дан: Далмацији, тада најзнатнији град од Цариграда па до Рима, сав је поменути простор из међу Дунава и Јадранског мора, и између Војуше у дан. Тесалији па до Старе планине и Искра реке у турској Србији, био

напуњен само чистим српским народом и под српским царем Стројилом, или Стројимиром. Пошто је тако очистио тај простор поменуте српске земље, пошље сина свога Самовлада, или Свевлада, са силном војском, да заузме и очисти српски комад земље тако звани Загорје (Transmotana) који је лежао међу реком великим Искром, Старом планином и Балканом. Овај очисти и тај комад земље српске од туђина и присаједини га очиној држави. Но док је он чистио ову српску земљу, цариграђани, незнајући шта ће и како ће да раде и несмејући ићи с војском противу Свевлада а разабравши, да је мало војника остало код Стројимира, — ударе са грдном војском морем, извезу се код Скадра, или Драча, па изненада ударе на цара Стројимира, који у тој битци, држећи се јуначки и борећи се, од млогих рана премине, а остатак му војске које изгине, а које опет оставе Грци вративши се натраг, докле неје дошао Свевлад. Тако се ово догоди око 552 год: Свевлад чувши за несрећу очину врати се натраг, али већ не застане Грко — Римљане. И тако дакле год. 552 ступи на престол српског царства.

4. (6.) Цар Свевлад, или Самовлад II син Стројимиров, Самовладовић. III. (V). од (552 — 564)

И владао је српском царевином пуних 12 год: т ј: до 564 год: Свевлад II одма обрне своју војску, те проће кроз сву земљу своју од ниже Војуше па све скоро доВеча, и од Јадранског мора па до Искра у турској Србији. Он је немилостиво у том свом путу, гонио и угњетавао Христијане, негледајући и на рођену браћу своју. У то време Солињани, са својих морских острва и заклона, пошљу просбе у Цариград, да их овај заштити; но на срећу њихову, а несрећу срп: народа Самовлад, или Само умре, као што смо рекли 564. год: а на његово место ступи син му.

5. (7.) Цар Селимир I. Свевладов или Самов син, Свевладовић или Самовић IV. (IV.) (564 — 585.)

Селимир и ако је био идолопоклоник опет је допустио бракове својих једноверника са хришћанима. Он је и ове пос-

ледње примао са очинском срдашношћу; те тако земља српска новим доласцима Срба, које са Црног мора, Дњестра и Дњепра, потискиваху нове чорде Бугара, Уархуна, или лажних Авара, све више и више пуњаше срп. народом. Пре тога времена и поменутом простору, око Црна мора по речима Јорнанда (око 552 год) живило је српско племе Анта, које је се тако звало од граница или крајина; јер анта у нас и на санскритском значи узвишено место и границу „ (Antes qui sunt eorum fortissimi, qui Ponticum mare curvatur, a Danastro extenduntur usque ad Danaprum, quam flumina multus mansianibus ab irviceni absunt) А тако исто и Прокопије вели за те наше Бело-Србе, или Анте, у којих беаше Београд (дан. Акерман у Бесарабији) и Смедерево (разв. у Молдавији код Романова) престолница (*αι αντῶν χαθυπρθεν, βόρραν ανεμον εθνη τα Αντῶν αμετρα, ιδροντα*) А остале пак српске земље управо од Искра, и Ибра (дан Марице) па до Црног мора, већ су одавна напуњавала српска племена, која су непрестано прелазила Дунав, које бегајући од лажних Авара, а које опет светећи се Грцима већ сасвим, као и Римљани, изнемоглим и малаксалим у којих небеаше довољно снаге за уживање, а камо ли за одбрану Империје. Селимир II умре око 585. год: владавши сретно и мирно 21, год, а на српски престол ступи

6. (8.) Цар срп. Владан I. Селимиров син Свевладовић V. (VII.) (585 — 610)

У време владе Владанове Авари су већ заузимали и његове земље, завладавши целом равницом преко Дунава па све до Саве. Они су већ и Дунав прелазили и грабили и плачкали Владанове земље, који им немогаше, заједно са Грцима, стати, на пут, већ им се обвеза данак плаћати, као и Грци. У које су баш време Авари напали на земље Владанове, као и кад им је овај, и које године, обрекао данак плаћати, незна се управо, само се зна: да је од прилике око 590 или 595. год; Бахан Хакан аварски послао Србима двоје посланике и захтевао од њих данак. Његови посланици дрзским понашањем увреде Србе по цара им и Срби Владана, те им одговоре: „Ко је тај

који би нас на силу приморао, да му се покоравамо? ми смо се навикли отимати туђе земље, а не своје уступати другима. Тако ће у нас бити докле гођ узтраје рата.“ Посланици ови још више увреде Србе и они их убију. Кад то дозна Бахан Хакан аварски крене се са силном војском од којих 60.000 војника пређе преко Саве и Дунава, из данашње Мађарске, те попали и пороби Босну, Ерцеговину, Хрватску, Србију чак до ниже Драча. Ми смо напоменули: да су посланици морали бити код Срба око 595 год: а од тог доба, док је Бахан спремио војску, докле је чуо за догађај са посланицима и т: д: и докле је, по свом обичају, укебао прилику, кад ће да нападне на срб: земљу, морало је проћи неколико година. Осим овог он је заиста неко време и плаћкао те српске земље; те ми одређујемо годину, кад му је се Владан обвезао данак плаћати, око 605. или 606. Владан је владао све до 610 год: или свега 25. год: а по смрти његовој ступи на престол српског царства, син му.

7. (9.) Цар Радомир I. Владанов син Свевладовић, VI. (VIII.) (610 — 620.)

Овај је владао све до 620 год: и непрестано гонио Србе хришћане, као староседиоце, са заоставшим Римљанима и Грцима. Од оваковог непаметног и неполитичног поступка Радомировог, сви Срби хришћани уклоне се у неприступне горе и планине, а само остану Срби идолопоклоници, или дошљаци из велико Ђерманско-прибалтијске Србије, тако звани Лужичани. Пошто Радомир умре 620 год: неоставивши правог насљедника на српском царском престолу, онда ступи иза њега, најприближенији му рођак неки, а можда и син, а иза овога владала су још тројица у неприступним планинама и шумама, у које су се повукли били од насилника лажних Авара, који заузеше све земље па продреше чак и у Маћедонију. А ову последњу четворицу, којих нам наш Дикљанин неостави назначена имена с тога што одвећ гонише хришћање, неможемо ни сами именовати; те тако морамо их и ми оставити неказавши им имена, кад их ондашње паметариште неназначише. Међу последњом неименованом четворицом владаоца (а боље тројцом) биће по свој прилици Пор-

Фирођенитов: 8. (10) Вишеслав, 9. (11) Радослав и 10. (12) Просегој Свевладовићи. Тако је дакле, од 492 до 630. год. свега за 138 год: владало у овим срп. земљама 10. или 11. срп: царева и краљева, и у Италији 2. свега дакле 12 или 13.

6. Авари, Бугари и Мађари.

Да се неби још једном повраћали у Азију, морамо казати у кратко како о Уархунима или лажним Аварима и браћи ових Бугарима, тако и о рођацима њиховим Мађарима. Пре но што пређемо на саму ствар ваља нам да напоменемо: да Уархун, Ујгур, Куртургур, Уртургур, Блгар и Магјар, или Мађар као што их Срби зову, означава све једно и исто и један и исти народ, народ све једно што иХуни. Све те речи означавају и показују народ Финомонголски, или ако се хоће само Монголски, но само под разним изговорањем једног и истог народ: им имена. Сва се та имена оснивају на корену Хун, који означавају народ монголски, а остали додатци напред и при свршетку речи непоказују ништа друго: до разно смештање саставних слогова од једне и исте речи. Тако н: п: Хунгар (Мађар) значи то исто што и Уархун, Кутургур, Блгар и Бухар, које је опет од Хнгун, Хнгар и т: д: Сва та имена као и млога друга, означавају само делове једног и истог монголског народа тако званог Хунског. Сами Турци несу ништа друго, до опет изврнута реч Хун, Хунгар, Ургур, Ургар, Унгар, Кутргар, Утргур, Блгар, са додатком појединих писи т: д: што нам јасно показују и имена првих османских султана или Ханова у Европи. Осим овог на хунском *тур* значи свакојаки, разни, и *кеј* село: дакле скуп с коца с конопца селских, или простих људи, од хунског, или монголског рода. Од те је речии реч *турли*, *турли*, разни свакојаки и т: д: Тако Турци зову свог Хана, или падишаха Мурата погинуншег на Косову од свете и храбре деснице Обилића Милоша „Хунгјар падишах" т: ј: Хунски, Бугарски, или Хуно Мађарски, Монголски падишаху, Господару и т: д: Шта пак значи сама реч Хун ми се нећемо упуштати у њено тумачење, а тако исто и гјар,

ур, гур, уар, гуар, гјар (све значе народ. мложину и т: д; и хун, хунски) блгљар блгјар и т: д: Ово ће мо учинити доцније, а сада прелазимо на саму ствар. Да неби и у овој ишли далеко, и да се неби упуштали у туђу паметарницу, ми напомињемо само ово: да смо, говорећи о Србима у Катају, напомињали и узгредне борбе Хуна са Китајем, колико стојаху у додиру са Србима, за извесно време говореног. Непропуштамо казати: да је њихова корена и првобитна била земља средњеазијска високорован захватајући пустаре Хобе и идући даље мору крај Манџурије и т: д: На неколико тисућа година пре Христа, они су се чес борили, са Китајцима, час један део покоравао им се, побеђавао ове и оснивао своје династије на богдиханским престолима, а час опет удаљавали се и бегали од Китајаца и то врло далеко од њихових граница. Те су се борбе продужавале, као и бегања и нападања на богдиханску Империју, неколико можда десетина тисућа години, о којима нећемо ништа говорити. Нас се тиче само појав њихови и узрок тога овде међу нама. У овоме Китајске паметаристе најбоље ће нам протумачити целу ствар. У њих ми и налазимо ово: да су њихови поданици Хуни (лоше робље) донели влади око 192 год. пре Христа ово: да је њихов хан Моде бојећи се непрастано растуће силе Јуећи — а, напао на ових цара, убио га, и од главе његове направио пехар, из ког је пио свој кумис (из кобиљег млека направљено пиће) које још и дан дан: пију сви Киргизи, Татари и остали Финомонголски народи живећи у рус: Империји. Уплашени Јуећи побегну, заједно са Усунима, а Хуни се натуре даље за њима; те тако вијајући постану и сами опасни за Империју, која је целог свог века завађале не само разне народе један с другим, увек помагала нејаче; него и племена једног и истог народа, и један и исти народ међу собом, вечно извлачећи корист сама за се из тих борби. Борба је ова трајала дуго и преносила се тако речи с једног краја Империје на други; јер и у Хуна и Китајаца беаше и добрих војника ји коња. Ми немамо нужде описивати те борбе, од којих беше резултат ово: да у време наше христијанске ере, ови Јуећи и Усуни, пошто измакоше од силних Хуна, бораху се међу се у унутрашњој Азији у

Хоби, идући Лоб-Нору и око Тјаншјанских планина. Тада Китајци први пут, благодарећи овој борби ова два народа, заузеше део пустаре, коју одма, по свом обичају, начичкаше војеним путовима, кулама, градићама, населише војеним насеобинама и т: д: Овај војено, тако да назовемо, градски пут иђаше између градова велике стене Ши-хуан-ди Мацеу до Лоб-Нора. Овако учинише Китајци желећи изкоренити јужне и разсејати сјеверне Хуне. Овим начином распространише они своју власт чак до Јарканда, Каме и Турфана покоривши Уархуне и Утургуре, који у шест држава живећи зависаху од Хуна своје старије браће. Неје прошло ни 35 год. од тог доба, а власт Хуна (око 59 год. пре Христа) који туда чергариште, тако је ослабила, да је Китај наместио већ и главног заповедника на сјеверном и јужном градско војеном путу Бејлу и Нањлу. Овим Китајци завладаше Тјаншјанским планинама и око њих лежећим земљама. Неје прошло још неколико година, а Китајци поставе две такве војводе од којих један већ сеђаше у Турфану. Тако је напредовало кинезско оружје спрам Хуна, да је у време династије Хан око 200 год: по Христу било разорено и покорено 50 разних хунотурских царства, и границе Китаја размакоше се далеко и далеко на све стране. Од ове тек године сви они Хуни, који бежаху од јарма Китајског, потисковаху пред собом разне Скитске, или Немачке, чорде; те ови, са разним својим племенима, јавише се, с концем овог века око Дунава, Црног и Азовског мора. Они још све беаху слаби докле Атила неуједини и неучини оно што је забиљежила паметарница. Племена Ујгури, или Блгури, Блгари, о којима више споменусмо, као о падајницима хунским, била су чисто турска, или монголска. Државице њихове небејаху велике, а и сами су изсељеници из оних истих места одкуда и Хуни. Они су све до 6. века били покорени хановима турским, од којих је последњи био Турхју око 640 год: Од овога отму их опет Китајци и присаједнне својој држави. По повратку своме из Европе у Азију, Хуне тако ужасно побију Китајци: да је остала прича која подпуно карактерише њихово стање. Већ при свршетку 5. века, пошто се разсејаше и упропастише Хуни, неке чорде њихове изгнане и потиснуте са сјевероистока, разсејано бе-

гале су и населиле се на бреговима Сихаја, или Западног мора (језеро Балхаш.) Но и овде их настигну непријатељи те тако страшно побију: да је само једно једито детенце остало живо; па и оно је било тако увезано, да кад су му ножице и ручице одрешене вишом силом, неје могло овима да миче. Њега је спасла курјачица, с којом оно, кад одрасте, изроди пород састојећи се у 10. синова. Ова деца израсту и под најстаријим Ассеном, или Ценом (т: ј: курјаком) који је имао под собом 500 момака, отму од других жене, и од ових произаће народ доцнији тако звани Турке, (а и Бугари) којих је столица била на Алтају. Остале чорде хунске, које избегоше у врло малој мањини до овог коначног пзтребљења, и које се скитаху по дан: пустарима воложским, (око Волге) бегајући од Китајаца и других непријатеља, као: Кутујгури Утургури, или наши стари Блгари, да би се показали: да су и сами од тога Туркуе, или Турског рода, који се мало доцније прогласи чак и у Европи, надеваху својим старешинама имена Асена, или Цена, које значи Курјака и зваху се Куртугурима од речи курт Курјак и гуру или гару народ хунски. Ови имаћаху, као и први Турке, или Турци, осим осталих својих својина и три курјачије главе на својим стеговима, који грб наши стари Блгари дадоше тако званој малој Сцитији или дан: Добруџи, а и сами носише курјачије главе, са коњским реповима на својим стеговима, докле непримише по хришћанству, а пошто се прелише у ту бив: покорена српска племена живећи у дан, Бугарској, — римског Лафа, у место својих курјака; те га тако метнуше на своју заставу. Овај лаф натурен им је силом истим Римљанима, или Грцима. За дивно је чудо, да су се наши Бугари баш у Добруџи и делу Бесарабије у броју од 160.000 душа тако званих Гагузана и по хришћанству сачували у својој првој народности Хунској, ца чак још и све до дан; — дана те и дан данашњи говоре тим, но ваљда само покваренim језиком, који је средина међу дан: турским и татарским језиком: јер кад дан: православни Бугарин Гагуз говори, разумега и Турчин и Татарин, као и он њих. Прве праоце ових Гагузана налазимо још пре Христа на неколико година где чергаре по пустари Хоби и зову се Гуз или Гузи. У ових наших онај додатак напред Га до-

лази од речице Газ или Хаз, која значи: прави, подлини, истинити, дакле Гагузан, или Гагуз означава баш правог оног Гагуза из пустаре Хобе и садање Бухаре, где и данас у Бухари господаре над осталим племенима. Ови наши алтајски Турци, или побегши у горе и планине Хуни, прво покориште бившу Аварску силну државу, а у овој нађоше робље, које опет задржаше у истом стању Уархуне, или доцније наше Псевдо Аваре, или лажне Аваре. Ови алтајски Турци, или стари Хуни, под својим хановима од 552 — 703. застрашише Парсију, Китај и друге азијске земље. Они ступе у дипломатске преписке са Цариградом, а кад покориште и Аварско царство, онда чорде њихове допираху чак до Азовског мора, са којих успеха слаху посланике у Цариград, укоревајући цариградлије што примиште робље њихово Псевдо — Аваре, као а некакав слободан народ и т: д: Ми ће мо говорећи о нашим Аварима још једном напоменути и овим Турцима, а сада прелазимо на наше Мађаре; те тако нам сад долазе Угри, или Мађари данашњи. Ми смо раније казали да и тај изговор па и сам народ под тим именом неје ништа друго: до један мали део хунско Монголског народа. Ми ове Угре, Уге, или по сјеверном Китајском изговору Уцзе, налазимо где се још пре Христа скитају у кореној, или правој, Манџурију, а и они су се још и друкчије, као и сви Манџури, звали Китајски Мохе, а на свом монгол: језику Монголи и т: д: Дали су Мађари наши икада себе звали Мађарима ми незнамо? Неки хоће у овом имену да виде славенску реч, или управо српску, међу, која значи границу, или крај, од које су као тобож прозвани Мађари т: ј: Међари или људи, који живе на међама, или границама. Разуме се само по себи, да оваком умововању нема места де се туг, цео народ још и дан данашњи у Китају са огромном земљом налази под именом Манџур и Манџурија, а одтуда се изчистиште и ови наши Мађари као што ћемо видети. Шта та реч мађар у Азији значи, ми нећемо да разбирамо, јер она и овде у нас, и то на шкитском језику значи то исто што и тамо т: ј: Магарац или Осел. Да ли је од туда име нашим мађарима ми незнамо. Шкипи тврде да је тако, а ми волемо се држати њихове прве старине и имена. Шкипси тврде: да су тако прозвали Мађаре, са

њихових дугачких и уз главу прилепљених ушију, малог дежмекастог раста, широка лица, дебела врата вечна робовања и т: д: Но и нека су баш све и такви Мађари; опет нема места овоме имену и ми га одбацујемо с презрењем, и ако су у томе убеђени и сами Мађари, јер су сматрали за највећу увреду, да их човек назове тим именом, не само у доба свог доласка у ове срп: земље, но и чак доцније за неколико векова. Ми видимо гореспоменуте Угре, или Монголе, (Манџуре) где се настањују у Корелским земљама, пошто Корелце које утаманише, а које ослабљене прогнаше Китајци. За време ових борба међу Кинезима и разним корејским племенима Манџури се (као кинеско робље) користе свуда и на сваком месту, заузимају опустошене корелске земље и градове, све дотле, докле их Тан не поби тако: да је у једној битци пало преко 100.000 Манџура, а остало се распрскало и разбегло којекуда, па и чак до реке Шара—Мурене, а један део побегне још даље чак у Кореју. Одма после ове, и још других битки, ми видимо, да се китајске границе, и то од друге половине 7 века, па до прве половине 8. протежу чак до иза Каспијског мора, и то време ми полажемо за излазак наших Угра, или Мађара, из своје првобитне монголо-манџурске постојбине. А одтуда има у нашем мађарском језику, као и у бугарском, уплива финског језика. Но негледајући на овај Мађари ипак, као и наши стари Бугари, а сад: само прави Бугари Гагузани, (око Варне Бесарабије) несу ништа друго до: најчистија крв монголска. Што се хоће да угурају непрестано у Хуне, а тобож да избегну монголизам свој, тиме се и праве смешнијим. Уплив финског, или сјеверно чудског језика, види се и на нашем српским језиком у делу Маћедоније и Тракије, или старе Рашке. Он се огледа нарочито у оним придатцима ат, а у Бугара ът као: сребро то, благо то, пушка та (у нас ово може бити и замеиица) у место та пушка и тд: Ово за део маћедонских Срба и за све Рашане, или Трикајанце показује: да су се они доселили у ове земље са сјевера и од крајева финских, или бар даје на њих уливисале та бугарштина, а не да им је то монголштина. Тако исто ми налазимо у чистих В: Руса, око Архангелска и Белог, или Леденог мора, где тако исто имају тај придевак от, а у додир ових никада недође монголиштина, или татаризам, но је и сад финичам. Примера имамо у Максимовића

(Год. на сјевер. сп 1864 год. II) у ком се спомиње да се каже: пут-от, у место пут и т: д: Напослетку додатци наши у Мачви и другим местима, као и у Срба Словенаца, или у сјеверној српској крајини: кор, ка, кор, корна, карна и т: д: несу никад знаци монголизма, као: меника, меникар, меникарна, како — какорно. То је само знак продужавања ма чиме и са чим речи које и т: д: У наших посрбљених, или ко хоће хајде и послављенених, Монгола (Бугара) друга је ствар што се тиче тих свршетака. Без њих неби се умели и могли разговарати, а управо тако звани садањи бугарски језик и није никакви језик: но само научен српски речник, без мењања и спрезања појединих речи и облика. Они показују и број и род и падеже и спрезања и т: д: па и ови несу довољни; но се мора и рукама и ногама и ушима и т: д: мимизирати, стрићи, махати, климатати главом и т: д: док се изрази једна помисао. Овако исто чине и наши Мађари, а нарочито драга браћи тако звана Бугари; те изгледају, кад говоре, као какви актери, који представљају тврдицу Јевреја, или каквог глувонемог, који се телом, а не језиком разговора. Обично сви дивљи и необдарени правим својством говора народи тако чине и морају чинити, да би могли изразити оно што мисле и осећају. — Тако смо у нај краћим цртицама прегледали више оне народе, који имаћаху доцније посла са Србима и српским земљама. Ми смо већ раније казали: да су нови тако звани Турци, или остатци разтурених Хуна, покорили своје господаре тако зване Аваре, којих се држава на широко и на дуго, као што се каже, простираше у 6. веку и то од китајских граница па до Волге и Каспијског мора. Тако исто покорише туда јуривше и чергарившe остатке хунских чорда Угуре, Ујгуре, Уаргуре, Утургуре и т: д: Пошто се ови тако звани Алтајски Турци или Златна чорда (од алтин златни) одтрже од својих вечних угњетачи Авара и ове покорише под своје иго, тада султан, или хакан њихов, пође да обилази покорене земље. У овом обилажењу смислише му се одупрете уархунске, утургурске, кутургурске или хуно бугарске чорде, али их овај праотац дан: турских султана, који ваљда као и ови данас у Цариграду титулираше се; „Ми Хунгјар Падишах, Султан, син

султана, Хакана, син Хахана (како му је име) Хан син победоносног Султана Н. Н. по безконачној благости творца и вечног суштаства, по садејству и дивним и чудним чудесама Мухамеда Мустафе, највећег од свију пророка, на ком почива божија благост, роб и господар града Мекке и Медине, роб и господар царства и земаља по именце," — тако потуче и сатре: да је у дужини од 4. дана сва земља покривена била са 300.000 уархунских трупина! Ето таква беше прва несрећа наших лажних Авара, од турских, или хунских Султана, који носише такве исте и још огромније титуле, као и ови наши цариградски султани, који су у једно и исто време и робови и господари, баш као и папе наше римокатоличке „Servus Servorum et Catholicae ecclesiae Episcopus" са предикатима „свети отац и његово најсветијејство!!" Тако дакле урадише синови пророкови; стричеви, ујаци, кумови, пријатељи, очеви, синови, једном речју сва родбина и својта узходеће и низходеће лозе родства и своје свију небесних знакова, сунца, месеца, звезда: Међедица, Зорњача, Даниица т. д. Такве титула и морају бити, а и обично узимају све неограничене деспоте, које под именом свога робства према другима вишим, које можда и неверују и према небесним, утврђују своје господство и неограничену власт над осталима земним које урачуњавају у ниже од себе. Како би могао н. пр. Папа (или Турски Султан) или роб робова, а господар римокатоличке цркве другчије владати и господарити над другима, да се сам неименује робом опет неког трећег? и т. д. Тако од овог зла за наше лажне Аваре изађе још друго горе; јер их господари Турци одведоше још мало даље и дубље у средњу Азију, у коју затворени, као стока, сносише тешки јарам турског братског робства и оплакиваше своју горку судбину, као Евреји на обалама Тигра и Еуфрата. По неком времену један део ових јадних и жалостних дивљака од 200.000 глава измакне крадом из робства и бегајући насрне на народе, на путу лежеће као: Србе (Сабире) живеће око Каспијског мора, а ови Срби опет на Угуре и Хунугуре, ови на Сарагуре, а ови опет ни Акацире, Акацири на Алане, код којих се једва задржаше. Цар ових бегајућих робова Сарала упозна их са исток. Рим-Импер. са којом они под именом

Авара закључе сајуз и пријатељство. Остале уархунске чорде: Тарњахи, Кочагери и Забендери остану у тешком турском робству. Империја ове дошавше амо, одма на пуцка на своје окружавајући је такође Монголо-турско-хунске непријатеље, а рођаке тих лажних Авара, и ови да би се показали, нападаху и на пријатеље и непријатеље империје. Тако они нападну прво на Хуногуре, или Бугаре, па на Хуно-Ефталите и даље на Србе око Каспијског мора, које умал неизкорениште са свим, Даље нападну на бореће се међу се Утургуре и Кутургуре и једне и друге утамане и са својим чордама слију уједној негледајући што први беаху пријатељи, као и они, а други непријатељ Империји. Одтуда дођу до Дњепра, на ком се сукобеса бесарабским Србима, тако званим Белосрбима, или Антима; те убију Мужимира посланика Антског, чиме и покажу своје варварство и дивљаштво. Око 562 год. дођу већ и до Дунава заузму чак и малу Скитију или дан; Добручу све под именом пријатељства и сајуза са Грцима. Бесарабски (Бели) Срби побуне се противу њих, али ти лажни Авари, или Обри, као што их зове руски летописац Нестор тако поступише са побуњеницима, да су жене њихове запрезале у кола, а можда и плугове: и то онако баш исто као што су њихова браћа Мађари 1848. и 1849 год. чинили са заробљеним Србима као што ћемо ниже видети. Нестор вели: „Си же Обре војеваху на Словени и примучиша Дуљеби, сушча, Словјени, и насилије творјаху женам дуљебским, ашче појахати будјаше Обрну, не дадјашче впрјашчи коња ни вола, но велиши впрјашчи три ли четири ли пјат жен в телѣгу и повести Обрина и тако мучаху Дуљеби. Беаху Обре тјелом велици и умом горди, и Боог порјеби ја и помрьша вси и не остајса ни један Обрини ит ест прича в Руси и до сего дне; „погибоша јако Обре“ их же. њест племени ни насљедка (вид Лет: Нест. по Лавр. Спис изд М. 1864 год.) Од ових Српских племена аварски Хакан пређе даље и покори сва српска племена све до граница франконских, где га мало зауставнше ових краљеви. Напоследку ови их разбију на Лаби у Ческој око 563 год. а мало доцније они заробе самог краља Сигберта, који се изкупи силним благом. Када опет на левком крају Дунава завађени Лангоба-

рди са Гепидима, први, помоћу Авара, утаманише ове друге, и изселише се у Италију, онда Хахан око 568 год. буде господар целог земљишта и једних и других. Око 592 год. Авари почну нападати и на српску царевину, или краљевину Свевладовића освојивши од ових дан: Словенију, а раније су већ око 581. год. покорили и отели од Срба Срем и околне земље. Тако отимајући комад по комад од римских и срп. земаља Авари постану господари чак од Италије и Лабе па све до Стена Анастасиних око Цариграда, а тако исто завладају свим земљама од Лужичке Србије па до Солунског мора. Италија је већ одавна била у српским, и гало-немачких племена, рукама, а све земље од Италије па до ниже Авлоне опет у српским, а кад се Авари осилише онда беаху у Аварским, осим кршевитијих предела старе Илирије. У Европи Грци владаху још само Солуном и Цариградом, као и неким још другим приморским градовима, у дан: Грчкој а од Цариграда неколико часова до утврђених стена анастасијевих, а остале све земље беаху у туђим рукама, а не у грчким. У Азији Грци тако исто стајаху хрђаво; јер им парсијски цар Хозраје узе све земље, осим неких малик острва па чак и малу Азију до испод самог Цириграда. Покрај све те муке и невоље, срп. племена из дан. Бесарабије, или Беле Србије, и са Карпата, непрестано прелазаху Дунав и разбијаху уједно и Аваре под Баханом и Грке Тако око 527 год. пређу преко Дунава по леду и идући браћи својој упомоћ пљачкаху и араху све и сва што им падаше на путу, а 547 године они прођу тако рећи сву Империју од Дунава па до Драча свуда пљачкајући и утамањујући и Римљани и Аваре. Око 550 год. они пројуре кроз сву Тракију и Илирију. 559. год. дођу чак и под сами Цариград, пошто пређу анастасијев зид, а 577 год. са 100.000 војника опет нападаху на Грке и т.д. Даље, кад Бохан направи мост на Сави спрам дан: Београда, а тадањег Сингидунума, пређе преко ове и закле се на вечно пријатељство и сајуз са Римљанима, он ти и сам дође до Цариграда. Ова иста српска племена под именом: Драговића, Сагудата, Велегезита, Березита, Веунита, Сатићи и т. д. видимо где око 587 год. први пут ударају на Солун да га освоје од Грка, а св. Димитрије солунски брани га и прогања их и његова преграђа од њега отима од њих. Пошто Бахан аварски

Хакан направи мост на Сави и пређе на ову страну, видимо га са 100.000 војника да у сајузу са горе поменутим срп. племенима удара 597 год. на Солун. Тако исто видимо, да са Хаканом аварским у 3. (око 676.) и 4. (678 год.) походу ратоваху и Срби на Солун па св. Димитрије и опет Солунцима помаже, и одгања ове варваре од свога града Солуна и спасава своје верне солунце. За овим даље видимо нападаје истих срп. племена на Солун још 687. и 688 год. по Христу. Тако видимо, да овој аварси Хакан око 610. године дође до самог Цариграда; облеташе са својом војском око његових зидина; удари и по роби цркве цариградско с једне и с друге стране мора, па капеле св. Козме и Дамјана, у Влахернима, и св. Аранђела, претвори у пепео, из посљедње однесу путир и остале драгоцености и утвари црквене, а часну трпезу излупа у комаде; одведе преко 270.000 глава мушких и женских робља грчког, нерачунајући у ово децу и остало; заузима једном речју све земље грчке ван Цариграда и овима владакао да му од баба осташе. Кад се овоме још дода што непрестано Парси захтеваху: или главу Ираклину и једини комадић у Европи грчке земље Цариград, или да се поклоне њиховом богу сунца; *онда се потауно огледа стање Грка у ово доба.* Ето у оваквом се стању (најкраће казано) налазаше Империја грчка или боље, у место ове, само град Цариград, кад се јављају Срби по Порфирогениту као поданици Ираклини и овај им тобож даје неке земље, које није ни сам не само кодгод него никад ни имао. Ми се несмо дуго упуштали у описе Ист Им: почем смо о њој казали све оно што и о Зап. Им: а ако ко хоће од Срба да је види у њеном правом облику нека прочита и проучи у Летописима драгоцени превод Г. Николајевића од Теофилахта, Зонара Хроногр: Алек. и остале, писаоце грчке, а ко хоће на грч. језику нека ове прочита, па ће видети боље, обширније и тачније стање Импер. не само од тада; но још од 2 века пред овим. Свако ће се уверити: да Срби несу искали земље од оних који их немаху нити су били на толико глупи, да се упуштају у борбу са највећом силом и мложином аварском, само зато да постану грчке слуге, да прогнају ове из некадашње римске царевине, па да сами драговољно поднесу Грцима те земље заливене својом крвљу као неку дужност своју, а своје шије својевољно вргну у челични јарам грчки! Свако ће знати, да

Срби несу били ни сајузници са Грцима, а ко би и био луд чинити сајуз са оним, који нигде и ништа немаше и којих царска круна и мантија, заједно са циркусовим и театарним стварима, паде у руке Авараима, који са Парсима отимаху и појединa предграђа Цариградска, имајући све остало у својим сопственим рукама већ готово 100. година. А ово што су они држали не беше грчко нити је могло бити њихово. Нама се пре свега ваља упознати са карактером писца Константина Порфирогенита (905 — 959 год.) па тек онда да изрекнемо суд наш о његовом писању о нама. Зна се да је он остао по смрти оца свога Лава Философа под туторством, као непунољетан, стрица свог Александра, који се није бринуо ни о држави, а камо ли престолонасљеднику. По смрти овога сенат преда непунољетна престолонасљедника патрицији Николи, а сам разстури сплетке и интриге, под упливом којих одрасте Константин. 919 год. ожене га и од тог доба владаше над њим таст му Роман, кога се једва отресе 944. гон. Но и по овоме Константин се показа како у карактеру, тако и у свему да није човек за владу, а тако исто и да као човек није од карактера. Будући, и као државник и као човек ништавилан у свему он гледаше да му син не буде таквим и баш за њ писаше оно своје сачињење: „О управљању Империом (De Administrando Jmperio) из ког све наше памеtаристе, као из најзнатнијег извора, црпе све о нама, верујући у све тамо казано, као фанатик Турчин (а и сваки је овакви) у свој Куран. Да Константину нетреба веровати скоро ништи, што је писао о Србима и Хрватима, као тобож: да ови измолише неке земље од Ираклије; да Хрвати дођоше под другим неким вођама пре Срба и т. д. са осталим политичним и намерним измишљотинама, јасно је кад се узме све оно што сам Константин сведочи говорећи: „Ја ћу ти пре свега изложити какав народ и чим може бити користан и штетан за Грке. Даље како живе народи и помоћу кога имено могу се утамањавати и покоравати једни и други. Говорићу ти о њиховој неситости и грабљивости, као и о безобразним захтевањама. Ја ћу ти казати о разликама међу народима, њиховом происхођењу, простору земаља, као и шта је се догађало међу овим и Грцима, а тако исто и шта је у нас ново

учињено у односу овоме. Све сам ја то проучио по законима мишлења! (а не дата) и предајем теби мој љубазни сине да би ти, знајући разлике међу народима, умео се обраћати с њима, мирити их, а кад је могуће покоравати их и побијати, и они ће са страхом и ужасом гледати на твоје великодушије и боја ће те се као живе жеравице.“ Мислимо да је ово довољно казано, да Парф; неје историју народа и да лаж Порфирогенитова излази јасно на видело, нарочито кад се човек опомене оне измишљотине, што су се Срби тобож населили најпре у Маћедонији, основали, на граници Тесалије, град Србицу, па тада одма вратили се натраг, дошли до Дунава и ту молили Грчког неког претора у дан. Београду ?! да им се уступе те земље. Прво и прво неје лако основати град за две три недеље, а и неје ни могуће, па га напустити и ићи чак од Солуна до дан. Београда; те ту бајаги молити за неке земље. Друго тада неје ни било Београда, нити је се дан: Београд звао Београдом; но је се он звао и тада и још млого доцније само Сингидуном (Singidunum) у Римљана, а тако и у Грка (*Συγινδηνον*, и *Σιγγηδον*.) Но па баш узмимо све и да је тако: да су се селили Срби, што неје могуће, питање је: куда су се и одакле селили? Рецимо као што каже Порфирођенит: из Маћедоније к Дунаву. Е! баш се ту и огледа његова лаж, јер он незна да онда Београда, као и Грка, неје ни било овде у овим сад. срп. земљама де каже, а камо ли неке тобожне грчке земље. Зна се извесно, да је стари Сигиндунум прозват Београдом тек у 13. и 14 веку, а од тог времена до Порфирођенита прошло је преко 328. год. дакле: *нити је било Београда, ни грчког каквог претора овде, шта више неје било ни грчке земље не само овде него ни у Маћедонији, и Тракији, и све је то било Аварско, а грчко баш ништа.* Лаж његова и глупост наших назови паметњаковића још јасније излази из овога, што се баш онда Срби, са војеном снагом под Дрвенаровим сином Звонимиром, спуштају са Карпатских планина, пошто се на ове попеше из својих срп. земаља око дан: Балтијског мора, из Њерманије и дан: Пољске кадАвари ови око 626. год. бијаху опколине не само Цариград, све Грке, и све оно што се зове грчко тада стањено само у Цариграду, но и кад још и од прилике доведоше бившу српску државу Свевладовића, или Самовладовића до крајњег ништавила. Они се јављају да помогну

своју браћу и да одрже овде Српску Државу, као у Земљи од Искони Српској, а не за робство грчко; те да се утамањују противу Авара. А да Српска држава небеше сасвим и сва покорена Аварима видили смо где они ступају у сајуз са овима, позивају их да заједно нападају на Солун, што Авари, жељни добити, и чине. Сва је ствар у томе: што је Српска држава тада повукла се у горе и планине, које иду кроз земље дан: турске или Праве Србије или као што данас тај део целим Шаром, па Каробом и Ђурђем планином зову Албанием, и другим споредним планинама доу Епир и Тесалију. А је ли и овај гористи комад од некадашње огромне царевине српске плаћао данак Аварима или не, ми незнамо? Ми знамо, и Константин Порфирођенит знао је још боље од нас, да баш у време доласка друге државне и народне власти Српске у ове земље око 630—634 год. Персијанци под војводом Шахабарзом год. 626 још почев од Јуња стоје (са стране азијске) под самим Цариградом, а Бахана аварски Хакан опет са ове стране (из Европе) и да од Цариграда Грци немаху ни један педао земље у Европи и Азији, па и Цариград сам не бејаше у њиховој власти. Знао је врло добро Порфирођенит за све беде и муке од аварске и парске силе, које трпљаху у свом Цариграду Грци, кад га ови варвари обсеђаваху, баш у оно време кад дође Звонимир са својим срп: народом и војском и поврати опет пропадајућу српску Самовладову државу. У његовим ушима још су на 320 год. после тог догађаја звониле речи Хаканове: „Ви видите ова три посланика Парска који ми јављају да ми Шахарбазар држи у приправности војску с оне стране Босфора (*Ηγαγεν εις ὁ'ψιν ὅ καγανας τεις Πέρσας φοροῦντας ολοσὺρικα* и т.д.) Ако пристајете да изчистите и изпразните град (Цариград) сви колико вас гођ има, и да изађете из овога само у кошуљи, гаћама и појединој дреји озгор; па ако тако пристајете да учините, онда ћу још моћи којекако угодити ствар код мог пријатеља Шахарбарзара, и ви ћете сви прећи у његов логор, а ја вам јамчим, да вам неће ни мали прст на руци заболети. (*Φιλος γαρ μου εστιν χαι περασετε ωρος αυτού, χαι ουχ διχετ ημας* vid Chron. 395). А што се мене тиче, ја хоћу ваш град, ја га хоћу са свим што је у њему, па сад размислите добро, да немате другог начина да спасете свој живот, осим, ако можда непостанете:

рибе те се у море зањурите, или птице да у небо прнете“ — (*Αλλως γαρ υμας υοκ ἔνι σωθηναι, μη ιχθῦες ἔκετε γενεσθαι καὶ διὰ θαλλασσην απελθειν, η πτερωτοὶ καὶ εἰς τόν οὐρανὸν απελθεῖν.* вид; Chron:) Ми ни најмање несумњамо, да све ово није знао Порфирођенит, али није хтео да зна и није му било ни стало до истине. Он напослетку није ни писао истину (историју), већ упутство свом љубазном сину Роману, како ће кад дорасте и постане Император, да сакрива истину, и како ће да влада и покорава остале безобразне дивље варварске народе „са безобразним и безстидним захтевањама, да су независни; те да не остане слепац код очију, као он. отац му. Напослетку он заклиње сина и учи га како ваља да одговара кад какав варварски вођ захтева царску круну, огртач и т. д. како ваља: *увек да тајно оваким гостима, под видом пријатељства, да им подиљује грчку ватру, и како ваља да се поступа са давањем царских принцеза за овакве варваре* и т. д. (Vid: De Ad: Jmper: с 82—90.) Но ми остављамо Константина и његове присталице, а идемо за током ствари и овде можемо додати само ово: Да под именом неког небившег пресељена Срба, које Константин хоће, из града Србије на граници Тесалије, а у Маћедонији, ваља подразумевати, пренашај српске престолнице можда под Звонимиром (или којим доцнијим Дрванићем) из ове (дан: Србице) у Београд на реци Дунавцу, но не ова јнаш на Дунаву, него онај у дан: средњој Албанији, у ком негда сећаше наш цар св. Владимир, кога на превари убише Бугари Маја 1015 год.

Друго државно и народно преселење српске власти у ове земље под Дрвановим, или Дрвенаровим, сином.

Кад већ беаше при издисају и можда првим погребним тренутцима српска држава основана великим Свевладом, или Самовладом, и кад Авари достигоше највећи врших своје силе и господства, а Цариград и Римљани, или Грци, лежаху у праху и ништавилости пред ногама ових и Парса; онда се јави цар срп. Дрвенар са Дукље на Карпатима, или из велике Ђерманске Србије, те посла свог сина Звонимира око 630 год: да обнови и подигне пропадајућу српску царевину, и да крај учини српским бедама и невољама овде у овим балканским и апенинским срп. земљама. (Ano 30. Dervanus, dux gentis Surbium qui ex genere Sclavorum

erant, et ad regnum Francorum jam olim aspexerant, se et regnum Samoni cum suis tradidit" (Fredegar ad h): „Dervanus dux qui Urbibus (Sourbis или Srbis) praeerat Sclavorum, que usque ad id tempus Francis paruerant desperatis rebus, se ad caeteros transfert Sclavos." Ainon.) Ови јасно одређују: да је Дрван био владар српски и то у бив. самовладовој земљи и држави, (али иза Карпата) Што се тиче подчињености Французима ми о тој нећемо ни да чујемо ни да знамо онако напамет без икаквих и истинитих доказа. Но што се тиче Само- влада, или Сама и његовог доба живота, погрешно је се Г. Николајевић повео за Фредегариусом: те држи да је Само 629 год. живео и владао. Речи Фредегарове, ако неје погрешка (а зајиста је) у годинама, те у место 529 преписаоц ставио 629. невања никако узети за оне и онакве какве их он ставља. Ми имамо тисућама примера, да је се једна и иста ствар (и у дан: 19. веку, а камоли у 6.) више пута по преписивању и разним погрешкама разно разумевала. Довољно је дакле ово: да је син тога срп. владаоца, Дрванов, или Дрвенаров.

1. Цар Звонимир I. *Дрванов* (*Дрвенаров*) *(од 632 — 675).*

А 12, на овом срп. свом земљишту од Самовлада српски краљ, или цар, око 632 год. дошао у ове земље, борио се са Аварима, ове истискавао и чистио из ове чисте српске земље. Он је продрео био у Маћедонију, где је основан престолни град Србицу, мало ниже ујугу од реке Бистрице, која протиче на граници Маћедоније и Тесалије. Из Србице је (по свој примици још) он своју престолницу пренео у град Десник, а по неким Зворник на реци Деснику или Десници у дан: тако званој средњој Албанији, који је и назвао свој имименом и у ком је око год : 675 и погребен. Владао је дакле свега у овим земљама 43. год: и оставио престо своме сину Будимиру. Река Десна, Десник, или Дсеница, и данас тече у некадашњој Правој Србији, а дан: тако званој дољној, или средњој Албанији. Она извире из планине Грамосе (Градмосте) па текући право к сјеверу на неколико часова од свог улева у Војушу повраћа се и тече право к југозападу, те се ниже Клисуре улева у Војушу. Развалине града Десника, које се и дан данашњи тако зову, леже више села, које носи то име и то само не Десник, но Дес-

ница. Овде је дакле била прва столица Звонимирова, а не у дан. Зворнику, као што млоги хоће. Осим овога овде је била и прва после Србице столица свију српских краљева после Звонимира тако званаДесник, а не као што га млоги налазе негде око дап. Дрине и као што, са овима, и славни и неумрли Шафарик тако попује. Да прве српске столице несу биле овде и у Србици одкуда би ср. краљ Владимир, кад га прогна из Орида бугарски Самуило, —седео у дан: Београду 5 часова сјеверу од Орида и у дан: Арнаут Београду у средњој Албанији, који лежи на речици, коју називају Турци по свом Ергент, Шкипи час Суми, Луми, а још чешће и обичније Дунафли, или Дунавац, а тако исто и у дан: Елбасану. ? Она извире из огранка помевуте планине, на којој леже развалине некад: српског града Бучина, и која се с тога и зове Бучинград, или Бучиград. Узмите само имена села, места, река, планина и т: д: у тим крајевима, па ће те се уверити; да још и дан данашњи носе на себи најчистија само српска а више ничија имена као: Бистрица, Дунавац (Дунафли) Војуша, Десница, Дрин, Плава и друге млоге реке под таковим, а нарочито именима Бистрица, осим оне крај Србице, и још млоге друге реке. Даље имена места села и т: д: која се сва, као и у самом дан. краљевству грчк. од којих нека наводимо само из овог и који се и овде, само у срп: народу находе као: Граница, Топола, Падаловица, Кладово, Жељихово, Ватреница, Каменица, Браћа, Велица, Красица, Простовира, Буковина, Подгора, Загора, Глогово, Стрјезова, Косово, Моштаница, Студена, Висока, Лопата, Гуменица, Зубача, Частова, Орахова, Пилица, Кракова, Думена, Шљивена, Хум планина, Кршћена, Мудрица, Мудра, Големи, Копаница, Врвица, Њивица, Секула, Кокара, Клиница, пл: Самара, Сулима, Загорена, Пољани, Црница, Вршова, Дољани, Врбина, Хрвати, Црнодол пл: Србејка, Србани, Славохорија, Врбица, Србица, Половица, Пољани, Селина, Глумица, Горани, Лаћани, Кубенова пл: Паница, Пажова, Чирова, Милица, Оштрељ, Габрово, или Грабова пл: Назеро, Смоково, Трнава, Оглавица (Агловица) или Главица, Село, Трњица, Ластова, Земени, Богдан, Белашевци, Адрица, Акова, Адричена, Андровида, Алика, Акоча, Андровиста, Орахова, Брдуња, Беница, Буковина, Брбица, Брњика, Врљика, Бре-

зова, Валта, Вадија, Воштица, Ђурница, Година, Гојица, Гломача, Вратнице, Дари, Долина, Друга, Дарица, Заовица, Костаница, Корица, Кашљава, Куна, Кубанова, Котица, Кубовићи, Лубижда, Лебица, Ливада, Месари, Немањица, Никла, Осина, Полица, Подгорица, Питица, Рзова, Ретуна, Рипена, Субјела, Сопот, Сеница, Совалјана, Трстена, Труња, Тричена, Трековица, Цука, Цицјана, Церница, Јањица, Јалова, и т: д: нека се узму, између неисбројних само понеке чисте српске речи, које су како у Епиру и Тесалији међу Грцима, Цинцарима и Шкипима, тако исто и међу Грцима у дан: Грчкој, још у употребљену као: *ςακον* (закон), *ρουκον* (рухо, одело) *κοσα*, (коса) *σενος* (сено) *σταγη* (стан) *οταβα* (отава, трави) blato (*μπλατη* блато) *σανια* (сање, саонице) *βιβσνια* (вишња) bratimos (*μπρατιμος*) (побратим, брат) bica (*μπιτσα* бич) *τδαδηρον* (чадор, или шатор) *γννα* (гуњ, гуња) *κατσαρις* (качар а и коврцасти) *κοσιρω* (косим косити) *κουτςος* (куси, хроми) *μαργωνο* (мрзнем) *μπιθιας* (пијем и узимати у наруч суд за пиће) *προβοδεο* (проводим) *στουμπα* (ступа) *στελιαρης* (столар) *μπατσαρευω* (бачарим) правим каце, бочке, бачве) *παποντσιον* (папуча) *ηγουο* (изгоним) *ανασταβο* (устајем) *κοκλακαω* (клокочем) и т: д; па ће се подпуно доказати наведено. У Арнаута, или Шкипитара, онд: и у свој дан: Албаннји и Епиру осим ових корених, њихових галских, старих скитских, грчких, и римских речи и немају других својих но се служе само чистим срп: а те су праве њихове речи ове: Чап (кап) јарац; Дру, дрво; Фљака пламен; Франгли, угљен, Крч стабло, Нокта или Нота ноћ, Треч, или Дреч ђаво, Тимар зима, Штракат плести, Сијент свети (ова је српска.) Рус грозан, Риуп, ремењ, кајиш, Пуртека, прут, (српска) Пентан, плашим пудим, Нери човек, Бир муж, Груо жена, Вајза девојка, Шиф гледати, Ари међед, Афер близу, Бале чело, Балте земља, Бјек пећи, Бут њога, Варфере сиромашни, Вапе топли, Вгисхери свекар, Шок, Шокац друг пријатељ, Вехате богати, Веш ухо, (српски) и одевати, Виту теле, Гју ви, Гјаште шест, Гарде ограда, лати готови, (српски) Хјарпер змија, Демп зуб, Емере име, Еште кост, Зања жена, (српска) Тингил угаљ, (српска тињати) Иште јести, Ка во, Ип и Кале коњ, Куш ко, Курм тело, Кримп црв, Крие глава,

Лиш дрво, Мад већи, Мал планина, Зи црни, Маре глупи, Мартеса брак, Мес средина, Мађар магарац, Миш месо, (срп. мишић) Мат година, Нусе снаха, Виери човек, Вех зна, Руш грожђе, Сифер господин (од Срб. Србин) Си ако, Турп убијати, Уге вода, Фашне марама, Арме оружије Армик враг, непријатељ, Верде зелени, Витореа побједа, Нгуште узан, Хјел петао, Грик стадо, Егре и Егресист, дивљи, Ержент сребро, Кен псето, Карп гаврап, Кудере накочањ, Кумерк данак, Љарге широки, Канух певам, Менте ум, Љепур зец, Мик пријатељ, Моле јабука, Март смрт, (старо српска) Паће мир, Пеме воће, Ропа грабити, (срп. робити) Сипер над, Шентет здравље, Шент, Шелнхт и Шич свети, Шерпетор (српски) слуга, Шухета стрела, Турп стид, Тра брвно, Факе лице, Харк лук, Кампа видео сам те, Командуор мислити, Руно роди, Шкро пиши и везн, Везирмо копати, Пен рало, Бир син, Бија ћерка, Вак и ђал дете, Машкул мушко, (српски) Темен женско, Бор снег, Ши киша, Гур камен, (срп: гора) Уј вода, Дрита жито, Драса плоча, даска, Љуг лажица, (српски) Тика нож, Тштуум постеља, Сштшпија и Шпија кућа, Дјел сунце, Акул лед, Чпеј то, Врик трчати, Ипе кал јахати коња, Дије овца, Длен коза, Дландр вет, Андр сан, Дасми свадба, (српска давати) Кампросит полyчио сам, (српска) Ксул капа, На један Ди два, Перенди, (Перун старо српски) бог, Зот и Стапан бог, Ера ветар, Махер брзо скоро, Маштет брже, скорије (обе српске) Кемфрусуом запросити девојку, Дара рука, Камп нога, Гиш прст, Пламб падао, Внеш лоза, Флока коса, Мекр брада, Зверк врата, Чпад сабља, Миш кошуља, Пртек пруће, (српски) Дер свиња, Лум река, Кодр брдо, Бјешк шума, Дет море, Дарда крушка, Уда пут, Ура мост, Бар бело, Кућ првено, Ђак црвенорујно, Бојђак бојна или црвенорујна боја (српска) Верд жуто, Асм непријатељ, Орум Грк, Брека гаће, Роса патка, Пата гуска, (српски) Пуља кокош, (српска) Цал ђаво, Нерадек мртав, (српска) Вен вино, Граш грах, (српска) Каза област нахија, (српска) Маера мера, Пишћ риба, Лан мрзи га, Уљава измити се, Дрек ручак, Дарк вечера, Канери ставити, Ларо орати, (српска) Кампијел посејао сам, Бол млого, (турска) Фара семе, Зјал ватра, (српска) Бинидру дис чин Зјар

наложи ватру, (метни дрва) Круар пити, Ден јаче, Бер ован, Руша медвед, Уjку курjак, Велпа лисица, Брен jелен, Капрен срна, Грик грло, Емпетуор помирити се, Робод чељад, (српска) Гард плот, Доса крмача, Лопа крава, Шкамб стена, Кибаш пешак, Муоје месец, Ова недеља, Груа па Бур удовица, Пљак баба, Кок глава, Тремет де тресе се земља, (српска) Де земља, Дита дан, Мир миран добар (српски) Мириодита добар дан, Ђуема пола, Фаћа образ, Пен перо, Кчуп пањ, Дера врата, (српска) Шкал лестнице, Фалиш погрешка и опростити н: п: Ма фалиш опрости ми, Булуар покривена кућа, Чафа врх планине, Чат наше, Кндо певати, Мосћане плачи, Жчина пуцајте из пушака, Угзуом веселимо се, Гзони веселити се, Рашни Кашни да смо живи и весели, Трима јунак, Јери Пош понизан, Ментар паметан (од мен памет) Ма фал Зот опростими ми господи, (ја сам погрешио) Фај кривица, Дрет правда, Ђкур езд шкопити, Аји он, Тчава разби, Левтур бој, На ми, Неве наш, Иjу ви, Ата они, Имеа мој, Jатија твој, Ијати његов, Ионж ваш, Камлуор мажем кућу, или лепим, Фуша поље, Ари њива, Вњејшта виноград, Дијел зора сунце а и недеља, Унгриу свануло, Прифт поп, Киша црква, Вија бразда, (српска) Круа чесма (чизма) Шушљак туча град, (српска) Летр књига писмо, Косо млеко, Мир добро, Кеђ хрђаво, (српска) Диче запалити, Балт блато, Чеђ и Кен, пас, куче, Пуц кладенац Бук леб, Предзи жалост, Бреса појас, Памартуор мокар, Кепуц ципеле, Унгрисон изпевати, Кеми Кувенди имамо скупштину сабор, Уфал оправити се, Уфатуален помирити се, Коа време, Никец јаре, Дђу језик, Шћа Славенин, или слав: (роб,) Шчијана славенка, Тамл сладко, Драфта сир, Ђуз и Урда (српска) изворок (тварог) Перон клинац, Мембат да поткуjемо, Предмир (српска) уздравље, Бов ти мир (српска) на здравље, Камчаур (кам. српска) дру, или гру цепати дрва, или лупати камен, Пломб голуб, Ундије светли се, Веза, или Вој јајце, Тегр дивље, Фаланча јаребица, Камфитуар добио сам, Камфритруор излетио сам, Клочва (српска) квочка, Съмун болестан, Шъндош здрав, Ета грозница, Дал маћеница, или мошћеница, Пуна Бар срећан вам рад, Бар Пач и ти срећан био, Кер кола, Натне мир лаку ноћ, Утрашен говш да је благословено, користно, Гчзуор радостан, На Казбарт урадио

посао како ваља, Хана месечина, Јулзвезда, Мађар Магарац, осел, Бобаин Мађар, отац мацаревим магарчев, Ткуће и Дори дорат, Кали вранац, Бал, или ђог ђогат, Пљумб олово, Цап комад, Ранд (српска) тежак, Ранд замани тешко време, или век, Наров Станање вјетри (српска) да сачува стари бог Стопан, или вера стара, Пен конац, крај, Луле и Лале цвеће, Зук славуј, Зук на Кьндол славуј пева, Думан (српска) дим, Зок птица, Араораси, Фе вера, Лакра и Лакуор купус, Мула (српски) воденицај, Мијел брашно (српско), Емрет цар, Дукадин, краљевац краљ, Шпиа кућа и т; д: Мисмо из свог шкипског језика пробрали ово 246 њихових правих речи, па и у њима има, осим погдекоје грчке и латинске, још и српских 35 речи. Све остале речи шкипског језика несу ништа друго: до готово све само чисте и праве српске речи нарочито кад се од њих одузму, грчке, турске, латинске и т: д: Ами Бује у свом делу (la Turque d'Europe у 2. свесци стр. 42—5.) набројава речи у шкипитарском из лат: фр: нем: грч: тур: срп: санскр: влаш: и т: д: језика. Да су наши први владаоци одиста седили неко време и у Деснику на поменутој Десници и у Београду у дан. Албанији на реци Дунавцу, или Дунаву, за прво је место ствар већ извесна свима, а за друго имамо осим осталих доказа и у житију св. Владимива у коме се вели: „сеј свјати славни кньаз и доблествени мученик Јоан Владимир, возраста от благочестиваго и владјетелнаго корене, во градје Бјелградје (Албији) пријевшаго владјеније и всјем Илириком и Далмацијеју владичествоваше" и т: д: и: „Егда же Владислав (кнез бугарски убица Владимиров) узрје Владимира идушча к њему, абије устремисја на него и удари его мечем, обаче неможе вредити его" и т: д: (види Србљак). Што се тиче самог заседења Србима, не само Маћедоније, Тесалије, Епира, него и целог дан: грчког краљевства, ми имамо и сувише доказа, али их овде неможемо сада наводити с тога: што држимо да је ова ствар сваком ијоле изображенијем човеку исувише позната. (Види скратиоца Стробанове ђеогаафије Geograph- vet. script. Graec. min. Oxan u Farmerayer geschiehte d. Halbins: Morea verend d. Mittel-Atl: Stutgard und Tüb: 1830. Desselben Velchen Ejnfluss hatte d. Besetsung grichenland durch d. Slaven auf d. Schicksal d. Staedt Athen etc:" и наш Гласник 18. и

то чланак преведен Г. Срећковићем по имен св. Димитрије Солунски). и тд. Звонимир син Дрвенаров, или Дрванов, владао је од 632 до 675 год. дакле 43 год: а по смрти његовој, која је се догодила у год. 675. ступи на владу, одрастни син његов, који је још за живота очиног са овим владао.

12. Краљ Будимир I. Званимиров Дрваниħ II. (од 675—680)

А 13. владаоц српски у овим земљама. Владао је од 675—680 год: дакле свега 5. год: Чим ступи Будимир на престо одма, у договору са грчким царем Константином Поганатом (668—685) и папама Адеодатом, Доном и Агатаном (јер су се у то време гурале три папе око престола св. Петра) који су Будимиру послали своје људе, утврде и уреде границе међу краљевином и ко хоће царавином српском и царевином грчком. Грчки цар послао је био два посланика Лава и Јована, а папе, са својим кардиналом Хоноријем још, два епискупа. Будимир сазове скупштину на пољу Дувљанском, или Дупљанском више дан. Гостивара, која је 12. дана на том пољу већала о разним стварима. Тада приме Срби новодошавши хришћанство; јер кардинал одма венчава Будимира царском круном, што не би магао чинити да се несу кретали. У нашим старим црквама у Правој (Старој) Србији пише обично око главе свеца овога овако: **свети Давидь солунскїи вь царѣхь Будимир, сьрбьски**" а ми имамо и једну прастару непуну од стакла иконицу на којој је осим свију светаца од лозе Неманића још и: „**свети. царь Владимирь**" „**свети. царь Давидь.**" а ово је овај исти Будимир. Будимир да би лакше управљао својом царевином, која је се простирала од дан. Италије т: ј: венецијанског краљевства па и неког дела у њему (у ком се још налазе Словенска непоитаљена села, међу којима су и ових: 51. Чивидало, Шинђурија, Пармосте, Ажида, Дољна Мерса, Горња Мерса, Нађимур, Шкрутове, Мјерса, Пудутана, Јегнад Олтана, Селце, Ковачевци, Гудажи, Кодармац, Парбудажи Подкланици, Намелини, Клинац, Хњидовица, Горендерва, Набрези, Парсивци, Украју, Парпертапијела, Уселце, Парка-

науци, Налијеса, Косци, Долињани, Ожнија, Хљаста, Клење, Шампијела, Шампау, Штубица, Шеплешчишча, Турјан, Робињак, Коналац, Храба, Лесишје, Забардом, Хусење, Костањевица, Парбјевчари, Накомбрешкје, Подромје, Парсивца, х т: д: као и још млога друга, у којима се још ни реч италијска не збори) па све до наше реке Војуше, и од Јадранског мора па до иза реке Србице, (Србе) дан. Чибра, или боље Искра, и Рашке на Балкану, која се излива у Марицу или стари Ибар, па од ове захватајући стару Дарданију и Палегонију, или нашу Рашку по старој и правој граници Маћедоније старе, па све ниже Србице до реке Бистрице на граници Тесалије, и одаве опет до Војуше и поменутог Јадранског мора; — целу ту земљу српску и тај огроман простор раздели на разне делове и покрајине. Ови су се делову звали: Велика и Мала Жупанства, Бановине Кнежине, Покрајине, Крајине, Сатније и т: д: Тако дакле долази нам:

1. Бела Хрватска, или Долња Далмација.

Тако земљу међу дан: Италијом (захватајући и у овај један велики комад) Дунавом, Савом и Јадранским морем до под Спљет, а више овога и утока Цетиње, као и реком Цетињом и Врбасам до у Саву, — назове *Белом Хрватском*, или *Долном Далмацијом*.

2. Црвена Хрватска, или Г. Далмација.

Земљу пак захватајући простор међу Црним Дрином ниже Љеша међу реком Матом и Јадранским морем, па све доле до ниже реке Војуше назове: *Црвеном Хрватском, или Горњом Далмацијом*, а овај је се цео простор звао *Дедина*, а у време Неманића још и *Зета*.

3. Србија.

Земљу између Јадранског мора у простору од утока Црног Дрина или Дрила и више утока Цетиње у Јадр. море и по

овим рекама и то Цетињом, до Врбаса, од утока овог у Саву Савом и Дунавом све до дан. Вида, па даље реком Рашком па Балкану, тако званим Маћеданскимпланинама, захватајући прастару Пелагонију и Дарданију па све до Србице и маћедонском границом до у Тесалију, а од ове граничећи се са Црвеном Хрватском и реком Црним Дрином назове: *Србиом*, коју опет раздели на *Банство Босну и Велико Жупанство Рашку*.

а. Банство Босна.

Од ове Србије и то земљу међу рекама нешто Врбасом, Цетињом, Босном, Дрином, Савом и Лабом назове: *Банство Босна*.

б. Велико Жупанство Рашка.

Остатак земље од одузете од Србије за Банство Босну и то међу Дрином, Цетињом Лабом, Бисомскром, Рашком, која се улива у Марицу, маћедонских планина (захватајући Дарданију и Пелагонију) и старим и правим границама ове са Тесалном до ниже Бистрице, која протиче више Србице и Црним дрином назове: *Великим жупанством Рашким*. Ово се опет у време Бодиново, око 1082 год: дели на два жупанства и то:

а. Сјеверно велико Жупанство Рашка.

Земља међу Искром Белим, Дрином, Савом Дрином и Дунавом назове се: *сјеверно велико Жупанство Рашка*, које је дао неком великом жупану Марку, а овог је столица, по свој прилици, била у Нишу.

б. Велико јужно Жупанство Рашка.

Сва остала земља бивша првог великог жупанства Рашке међу Шар планином, рекама Видом баш се улева у Грчко море Дуна-

вом, и Рашком и т: д: прозвало је се у то врпме: *Велико јужно жупанство Рашке*, у ког је столица из старе праве Рашке (дан: Илица на Балкану) пренета у Скопље и ту је седео Велики жупан Рашки јужни коме име беше Вукан.

Оба она дошавша епископа из Рима са кардиналом Хоноријем Будимир задржи код себе и једног постави за митрополита Беле Хрватске, који је столовао у Салони, или у Солину, а другог задржи код себе у Дукљи. Првоме буду одређене епископије: Сплћетска, Трогирска, Скрадинска, Араузонска, Задарска, Енонска, Арбска, Опсарска, Вељска, и Епидаврска, или Дубровачка. У другог биде су епископије граничеће са првога: Барска, Будванска, Которска, Ульцинска, Свачка, Скадарска, Дибарска, (Дривотска) Полетска, или Полонска (авлонска) Требињска, Захумска и друге идући истоку а он је заједно с царем столовао у Дукљи, или Дупљану. На поменуте земље одма постави старешине, који се зваху: *Банови Велики и Мали*, *Жупани Велики и Мали*, *Кнезови*, *Крајинари*, *Сатници* Велика жупанства и банства разда својој браћи и рођацима, а у Крајине, Кнежине, мала Жупанства и Сатнице т: д: постави своје удаљеније рођаке и најодабраније људе из народа. На тој скупштини издаду се и закони и остало што је требало за једну уређену државу уреди се. Тако се зна: да су велики Жупани и Банови имали по 7 Сатника и Сатнија, који су са овима данак купили. Од скупљеног данка пола су задржавали ови велика Жупани и Банови за се и своје подручне, а пола је ишло у благајницу краљевску, или српско царску. Мали Жупани Банови, Кнезови и Крајинари, имали су само по једног Сатника, са по једном Сатнином, с којима су народу судили и данак од овога купили. Ови су од скупљеног данка $^1/_4$ задржавали за се и своје млађе, а $^3/_4$ морали су слати ублагајнице царске. Од тих уредби само се оводико наспомиње у Дукљанину, а писани закони и уредбе, на нашу велику жалост, несачуваше се до нас. Питање је: да ли су ти закони били писани, и како којима писменима, кад се вели, да су издати? На ова питања одговора нам Црноризац Храбри, који тврди, да су Срби (Славени) и пре кириловске азбуке писали, но цртама и резама, а као хришћани латинским и грчким писменима вели писали су.

(Види Калајдовића стр: 180—192 где се наводе овога Монаха Храбра, или Црноризца речи (о писменима:) „Прјежде убо Словјене неимјеху књиг; но чртами и рјезами чртјеху и гатаху, погани сушче. Крстивше же сја римскими и грчскими писмени нуждаху сја писати словјенску рјеч без устројења . . . И тако бјеша многа љета . . . Потом же чловјекољубец Бог . . . посла им свјатаго Константина философа, нарицајемаго Кирила . . . . и сътвари им 38 писмена, ова же пославјенстјеј рјечи.) Ако им несу била писмена у тим законима, простора српска тако звана Етрурска и Обрска, или бар у најнижу руку доцније донета и натурена у овим земљама, са разним сектама, Грузинско-ерменска, или сада тако звана глаголска, онда су она зацело латиногрчка. Свакојако дакле Срби су имали још у другој половини 7. века своје писане законе и уредбе. Будимир, или доцније од неких (држимо погрешно) звани Свјатопелек т: ј: св. дете, што је примио хришћанство, дакле имађаше још у 7. веку: и државу, и законе, и земљу и све уређено како треба и ваља. Тако је дакле прва држава међу свима дан: славенским, а некадашњим само срп. племенима, била држава у овим нашим земљама само и чисто српска, најстарија и уређенија, а са својим срп: владаоцима, што је врло значајно. Тако знамо да су, Новгородци, Кривићи (Славени) Вес и Чуд (Фини) послали своје посланике чак иза мора Варјагима Русима са речима: „земља је наша велика и обилна, али реда и поредка у њој нема, хајдете да над нама владате и кнезујете (господарите.) И три брата, Рурик, Синеус и Трувор, са млогобројном војском, одиста долазе и владају над бив. срб. а тада по Нестору словјанским племенима: Пољанима, Вјатићима, Радимићима, Древљанима, Дуљебљанима, Бужанима, Љутићима, Тиверцима, Бјелим Хрватима, Србима, Дреговићима, Кривићама, Полочанима, и финьским племенима: Мерима, Муромцима, Черемисима, Мешчеранима, Мордвом, Ливом, Чуђу, Наровима, Јамима или Емима, Весима, Пермцима, Југрима и Печорима— разуме се мимо позива и силом и то тек год. 862, заузимају све те народе, управљчју и владају истима, а као што рекосмо тек од 862 год. дакле на 187 год. после већ сасвимдобро уређене Србије, под Будимиром а на 367 год. од прве државе срп-е

Свевладове. Али да би у будуће било међу свима побројаним племенима реда и поредка, и да се неби више та племена трла и јела међу се, — они за свагда, изрекну велику и славну реч Рус т: ј: Русија, за све и свакога, како земљу, тако и те разне и тек племенске народ; те тако постаде не само и ред и поредак, но још дође и сила, и слава, и моћ, и величина. (Вид. Кар: т: I. стр. 18. 19. 67 и т: д:) Са државним именом Рус, или Русија, сва та српска, или, ако се баш хоће, а оно нека и славенска племена, истина изгубише тричава и незнатна своја имена добивена, или од својих првих прародитеља као што су Вјатићи од Вјата, Радимићи од Радима, и тд. или местна ка што су Пољани од поља, а Древљани од дрва; али зато у замен добише: једно обште, макар и ненародно, но државно за свој опстанак (а тако исто и свију осталих сада славенских а некад само и чисто српских племена.) врло користно и спасавајуће име. Иначе да неје било тога имена, и као резултата његовог дан: једине славне и највеће у свету Русије: ко стоји добар, да сва славенска племена, или бар православна неби била, Турци, Монголи и све што хоћете, само не дан. Славени, или прастари Срби? Историја и политичан живот пољски почиње тек од 965 год: (а то је на 470 год. по Свевладу, а Будимиру 290 год.) или од тог доба када краљ њихов Мечислав I. те године прима христијанство. Остало све што је до њега било вели и сам Ђорђе Самуил Вандке, у својој књизи: (Истор држ: пољске,) „да је невероватно, као и то да је Мечислав прапраунук Пјастов“ Ми неможемо одрицати, да и дотле неје било пољских малих и племенских државица, али ових видимо, на неколико тисући година пре Христа и у чистим (под именом Срб.) срп. племенима, које при свем том што су одиста за нека времена постојале, неможемо урачунати у праве и истините државе. О њима можемо пре рећи у место Држава: котари вечне борбе и зађевица ситних и појединих племена међу се. Ческоморавска држава такође постаје у другој половини 9. века (и то је од уређење срп. државе под Будимиром на 200. и неколоко год. доцније, а од Свевладове скоро на 400. год. доцније) када Свјатоплк ступа у сајуз са ческим војводом Буривојем, и покушава сјединити обе те земље у једну државу;

но Немци и Мађари утамањују их заједно са примљеним хришћанством од славенских апостола, а родом Срба Кирила и Методија. Но предпоставимо и да је било свуда туда држава, опет мислимо да несу постале, кад српска овде т: ј: око 494 год: по Христу или још у 5. веку, и да несу биле на таквом ступњу развитка као наша под Будимиром, а за живота његова од 675 — 680 год; Пошто је Будимир тако уредио све своје државне ствари, он пренесе престо оца свога из Десника горепоменутог на Десници реци у дан Албанијн долној, у Дупљу, или Дукљу у средини дан. Шара поминате Гостиварске нехије, која и постане столица осталих срп: владаоца у породици Дрвенаровића или Дрванића. Будимир Звонимиров син Дрвенаровић умре 680 год. а на српски престо дође син му.

3. Светолик I. Будимиров Дрванић (Дрвенаровић III. (од 680—692)

А 14. Цар у овим земљама владао је од 680—692. год; дакле свега око 12. година. Све што се зна за овог цара српског то је: да је се крунисао и миропомазао у црв: св. Марије у Дукљи, где му је и отац погребен. Даље да су великаши са његове меке и благе дванајесто годишње владе, у својим подручним им земљама чинили доста зла народу. Он умре 692 год, а на престо српски ступи син му.

4. Владислав I. Светоликов Дрванић (Дрвенаровић) IV. (од 692—709).

А 15. владаоц српски у овим земљама. Он је владао од 692—709 год, дакле свега 17. год: За њега се само толико зна: да је млад ступио на престо; да је био хрђава владања, а старешине тако исто да несу биле како ваља; да је био одвећ храбар; и да је војевао са Дубровчанима, који су тада хтели да се одвоје од српске царевине и да је ловећи једном сурвао се заједно са коњем са једне литице у неки амбис и

тако погинуо. Како је овај његов рат са Дубровчанима изашао незна се, нити га каже Дифрез и остали који о њему говори. Прилика је да Дубровчани несу успели у својој бунтовној и одпадничкој намери. По смрти Владислављевој год. 709 ступа на српски престо, по Дукљанину брат, а по другима син му.

5. *Томислав I. Владислављв (или Светоликов син) Дрвановић V. (од 709—722 год.)*

А 16. цар српски у овим српским земљама. Владао је од год. 709—722, дакле свега 13. година. За њега се зна: да је се усаветовао хрђивим поступцима оца (или брата); да је био одвећ добар народу; и да је народ био срећан и задовољан под његовом мудром и праведном владом. Даље се зна: да је овај владар морао војевати са Аварима, које писци погрешно узимају за Мађаре, или Угре, а старешину им за Атилу. Борбе су ове биле у Панонију, или српској земљи између Дунава и Драве. Томислав је, покрај своје доброте, мудрости и благе и добре владе, био још и велика јуначина; те је (по свој прилици) прогнао ове Аваре опет за ону страну Дунава а у дан. Мађарску. Он умре 722 год. оставивши после себе више мушке деце, а на српски престо дође његов најстарији син.

6. *Себислав (или Збислав) I. Томислављев Дрвановић VI. (од год 772—749).*

А 17. цар српски у овим земљама. Владао је од 722—746 год: дакле 24 год. За владе овога цара српског лукави Грци већ почињу нападати на српске замље. Но како су они увек и одискони нападали на својим морским лађама, само на приморске вароши и градове, неимајући сила да сувим војују, а тако исто и храбрости, јер им је лакше било и безбедније, пошто би их разбили, прихватати се се мора и побећи, — тако исто и сада нападну са мора на Скадар на Бојани. Са Грцима

у договори напали су у исто време преко Дунава Авари. Али цар Себислав побије Грке око Скадра и растера их, па кад с војском оде противу Авара, а ови чувши како су им пријатељи и сајузници Грци прошли, већ су се одавна разљудили и сами опљенивши пређане и срп. земље, разбегли се и сакрили у својој земљи. Оволико се само зна за владу Себислава Томислављевоа сина, који умре 746 год: оставивши после на престолу српском своја два сина.

7. Разбивој I. и Владимир Себислављеви Дрвансвићи VII. (од 746—753).

А 18. цареви, или краљеви у овим срп. земљама. По смрти очиној браћа поделе, по прастором српском „или сада опште славенском, обичају, тако међу се земље: да је Разбивоје владао у целом приморју од Италије па до ниже Авлоне или у обе Хрватске, дакле целом старом Илиријом и приморјем српским. Брат му Владимир владао је осталим српским земљама. Разбивоје умре год. 753., владавши дакле свега 7 год:, а по смрти својој неостави насљедника, који би његов део царевине насљедио; те тако, на велику срећу српскохрватског народа, опет се непаметно подељена српска земља споји у једно цело. До ове деобе, види се да је потпуно владао у српској држави издани закон на Дукљанским пољама, а од ове деобе, види се опет да започиње старо српско зло: деоба државе и земаља српских међу синовима владаочевим, као да је то њихова својина. Према овоме, види се да су наши дукљански закони имали за свој основ римске и грчке државне законе.

8. Владимир I. Себислављев Дрвановић VIII. (од год: 753—773).

А 19. цар у овим српсмим земљама Год: 753 почне владати над целом српском царевином. Он је над овом владао од 753—773 дакле 20. год: и пре 7 година својим делом, свега дакле 27. год. Још за живота братњевог он је се оженио са

ћерком Аварског Хакана, те је тако с те стране био миран и обезбеђен. Умре 773. год. оставивши после своје смрти више синова и кћери, а на престо српски ступи најстари му син.

9. Хранимир I. *Владимиров Дрвановић* IX. *(од год: 773—782)*

А 20. цар српски у овим земљама. Владао је од год: 773—782. дакле свега 9. година. Чим је ступио на престо одма се покаже врло строг према старешинама (а не народу као што кажу старе паметаристе). Ове то једва и дочакају, и подговорене франачким, по Дукљанину Алеманским, а по Папалићу Немачким (све је то једно и сва та имена означавају Галонемачка племена) старешинама подигну народ у Белој Хрватској, или Доњној Далмацији, те овај устане противу цара свога. Цар Хранимир крене своју војску и 782 год: на пољима Мјевљанским (зваља Пљевљанским) погине борећи се противу ових глупих и занешених за туђим користима, а на пропаст српску, бунтовника. Тек у ово доба почињу грчке паметаристе да спомињу Велике Жупане Рашке, и то Жупана Вишеслава по њиховом мишљењу независне од српске царевине, или краљевиње. Овде треба напоменути да то и тако пише Порфирођенит у свом упутству сину Роману како ће да ради; *те да влада над Варварима, у којих су захтевања „да се признају за собствене господаре одвећ безобразна.“* Овај велики Жупан Рашки, са столицом својом у Рашкој на дан. Балкану и код вароши Илице, био је потомак брата, или каквог другог најближег рођака цара Будимира; јер је он велика жупанства и банства дао својој браћи да овима управљају зависећи од царева српских. Овај Вишеслав такође, можда Дрвановић, или Дрвенаровић управљао је том српском великом и одвећ знатном земљом, од 739—770 год. дакле 31 год. Пошто овако мукло и издајнички погинецар српски од својих поданика, а непријатеља србохрватске среће и народности, ступи на престо српски син му

10. Твердослав I. Хранимиров Дрвановић X. (од год: 782—787.)

А 21. цар српски у овим земљама. Он је владао од 782—787 дакле свега 5. год: Чим цар Тврдислав ступи на престо, одма

својом благошћу, разборитошћу и правичношћу уразуми заблудивше старешине Дољне Далмацпје, а са овима и преварени и занешени туђим сплеткама и обичним интригама преко својих великаша, народ; те се овај: поврати под општу власт српских и собствених царева. Тако је дакле овај дивни владаоц српски успео опет заблудивше овце своје увести у лоно обште среће и заједнице српске. Али на велику жалост укупног срп. народа он неје владао дуго, а још на већу беду и несрећу целе земље, неостави после смрти своје 787. год: српској царевини престолонасљедника. Свестан и зрео народ српски недадне места сплеткама и интригама својих великаша; него се сазове народна скупштина у Дукљи у Шар планини и ова над гробовима својих помрлих царева изабере за цара српског синовца пок: Тврдислава Остројила; те тако дакле ступи на престо српски

11. Остројило или Стројило II. Владимиров Дрвановић XI. (од год: 787—791)

A 22, владаоц српски у овим земљама. Владао је од 78.—791. дакле свега 4. год: Овај цар и владаоц срп: старао је се свима силама, да се одржи у земљи и царевини српској: мир и поредак, што је и учињено. Он умре 791. год: јер је и постар ступио на владу, а на српски царски престо остави по смрти својој свог сина; те тако дакле, на краљевски царски српски престо, ступи.

12. Толимир Остројилов Дрвановић XII. (од год: 791—799.)

A 23. цар српски у овим земљама ступи на престо српски 791. и владао је до 799. дакле свега 8. година. За владу овог цара српског кажу нам старе паметарпсте: да је била, по народ и сву српску царевину, особито сретна и напредна и да је се: „веселила сва српска земља.“ Но на велику жалост целог народа и све земље српске, она неје више трајала од

прилике од 8. год: По смрти овако доброг и прекрасног цара Толимира, која је се догодила око 799 год: ступи на престол српске царевине син му.

13. Предислав I. Толимиров, Дрвановић, XIII. (од 799—805 год.)

А 24. цар, или краљ, српски у овим земљама. Он је владао од 799—805 год. дакле свега само 6. година. Туђе сплетке и интриге, а не жестока влада овог цара србског, као што каже Дукљанин, учиниле су те се народ у Баспи и Белој Хрватској подигне противу свога владаоца. Овај пође с војском да умири побуњенике и издајнике своје земље и своје сопствене среће; но ови га надбију, убију, и учинивши тако ужасно дело, као највећи зликовци, баце осве̂ћено, миропомазано и у неколико свето тело царско у реку. Ми рекосмо свето зато: што су владари у свију славенских племена били у исто време и највећи свештеници њихови све до христијанства, а у овоме опет први заштитници вере и светиње. Овако грозно, гадно, дивље и нечовечно дело неје ни могло уродити добрим за српску земљу; те је Бог и казнио овакав неваљао и поган поступак којег су српски заслепљени неки великаши извршили а странци одиста смислили створили Толико се само зна о овом срп. владаоцу. По смрти овог српског цара ступи на престол српског царства син му

14. Крешимир I. Предислављев Дрвановић XIV. (од 805—830 год.)

А 25. цар српски у овим земљама. Он је владао од 805—830 год: дакле свега 25. год: Овај владар и цар српски чим чује за грозно, нечовечно и богохулно дело, које је учињено са његовим оцем, одма скупи силну војску, уђе у побуњене земље, покори их и строго накаже све непријатеље српске земље и свога оца. Од тог доба овај мудри, праведни и строги цар српски почео је мудро, мирно и срећно владати царевином српском. Но ово неје дуго трајало; јер тек сада изађу с бојом

насреду Алемани, Франки, или Немци, и са по свој прилици Аварима из које се дозна да су они и билиправи узрок оне побуне противу оца овог српског цара, па и сада побуну народ српски и са силним војскама обелоданавши се, кад сплетком и интригом немогоше и преко Срба учинити што хоће, — почну непрестано ударати на српске земље у дан. Словенији, Крајини, Истрији, Норику старом и т: д: или на Белу Хрватску. Борба је се дуго и више година повлачила, али је увек цар српски и са својим дичним Србима, побеђавао ове вечне непријатеље српског народа овде и у Великој или Ђерманској Србији. Видивши ови Парсо Немци, да немогу ништа учинити, понуде свога првог војводе, који је био приближенији род њиховог цара, своју кћерку за сина Крепимировог Светозара. Овај на то пристане и тако запрети се од стране ових Немаца за неко време овај рат, ваљда да доцније још већма букне. У ово ореме почињу се спомињати по Дукљанину *Бани Босански* и старешине *Требињске*; но ове нетреба узети за неке одвојене и независне од српског цара владаоце. Тако исто по Порфирођениту почињу се спомињати старешине *Захумске*. Кад дакле напоменусмо овде ове земљице, и кад се оне у нашим историјама непрестано спомињу, онда ваља да им кажемо штогођ о њиховим просторима, који су на нашој мапи, као и све бив: административне поделе Србије бар засад најтачније и колико је се могло, обележени. Тако:

а. Поганија или Нерента.

Звала је се у цариграђана земља из међу реке Цетиње, Наренте, Врбаса и планиие Динарских Алпа до под Спљет. Њу зову Грци и Паганиом зато; што тада у њој живећи Срби несу одма примили христијанство. Но како се ова земља нигде неспоминье у српским, бар нама познатим паметарницама, ми је и остављамо као измишљотињу порфирођенитову.

б. Захумија или Захлмција

Била је комадић земље између Неретве, Дубровника Јадранском мора и Иван планине.

в. Травунија, Трибунија, или Требиње.

Ова је област заузимала простор између Котара, Дубровника, Јадранског мора па све до реке Пиве, Дрине и Иван планине.

г. Каналис, или Диоклеција.

Прозвана тако од развалина Диоклиције и канала ког је Диоклецијан направио. Област ова, по Грцима, простирала је се између Котора и ниже утока реке Дрина у море под Лешом, па и између Јадранског мора и Копаоника планине. Све ове области (ако су одиста и биле кад год у Србији) постајале су само по административним (управним) потребама, с тога су се њихови простори и њихова имена, како под којим владаоцем, ширили или сужавали на мање просторе, и претварале у друге области То се види и дан дан. у Турској, у којој је Босна час до Новогпазара, час мања, Бугарска час до Ниша, а час Видина, Маћедонија, Урумелија често долазе и до Приштине и т: д: Како се по вољи и произволу владаоца имена дају и узимају земљама и местима видели смо на Бинч Морави, коју кнез Милош прозва Бугарска или Бугарка Морава. и т: д:

д. Краљевац (Дукља — данас део његов Дукађин) а и Прехвала (или Прахвалитанија)

Простирала је се: од Дубровника до утока реке Мате у море. Даље од границе Требуније, Босне, па границом ове по реци Лабу и Врањи, где је са утоком ове у Бинчу прелазила Бинчу, од Бинче не дошав Радомиру и Витош планини враћала је се па Рујан, или дан. Гурбетској планини на запад, захватајући Куманово, више Скопља прелази па планину Влајницу, са ове на Бабуњу до више Прилипа, а од ове прелази на Црни Дрин више Орида, а ниже Дибре, и иде нешто планином Корабом, даље речицом Гардашем до у Мат

овим даље до у море Јадранско. Овај комад земље био је увек принадлежност владалачког срб: дома. Он је се више пута пружао и до Авлоне, а чешће је долазно и до Спљета горе. Да је одиста увек био као нека сопственост срп. владалачког дома тврди још и дан: назив на шкипском Дукађин што ће рећи српски краљевац, или краљева земља. По смрти крепимировој 830 год. ступи на престо срб: царства син му.

15. Светозар Крепимиров Дрвановић XV. (од 830—835 год.)

А 26. цар срп: у овим земљама. Он је владао од 830—835 год. дакле свега само 5. год: Он је још за живота свога оца владао са овим неколико година и народ је сав једва чекао кад ће он почети сам владати. Овај је срп. цар био је особито поштован и уважаван од целог народа и целе царевине српске, али на жалост неје више владао од 5. год: те и умре 835. год. оставивши на царском српском престолу свога сина Радослава.

16. Радослав Светозарев Дрвановић VI. (од 835—850. год.)

А 27. владаоц српски у овим земљама. Радослав је владао од 835—850. дакле свега 15, година. Влада овога цара била је строга, правична и мудра; те га је цео народ благосиљао и особито поштовао и волео. Он је био несрећан у сину своме Чаславу, или Честиславу, који да би се што пре докопао престола, подбоден туђинима и својим присталицама, тајно подигне буну у Белој Хрватској, или Доњној Далмацији, противу свога оца. Радослав својим добрим својствама умири овај покрет, а син му кад виде, да неможе ништа тајно да учини подигне се јавно противу свога оца. Отац му Радослав, видећи овакву и оволику поквареност свога рођеног сина, и да неби трошио крв народну, остави земљу 850 год: те из Ластве навезе се на море, оде најпре у Пулу, а из ове у Рим у ком, вели летописац, умре, оставивши по смрти својој сина Петрислава; те тако ступи на престол српског царства развратни и лакомислени.

16. *Часлав, или Честислав I. Радослављев Дрвановић XVII. (од 850 862 год.)*

А 28. цар српски у овим земљама. Он је владао од 850—862 год: дакле свега 12. год. За овога се срп. цара зна: да је имао ратове са Аварима, које је предводио некакав Киш, који је и погинуо у овој битци. Даље се зна, да је он ове Аваре побеђавао и прогањаво од српских граница. и т. д. Прогнав ове Аваре од својих граница и изгнав их из своје срп. царевине после једне славно одржане победе Чеслав је био разпуштио своју војску и безбрижно пио и веселио се негде у дан. посавини босанској, ненадајући се црном колачу. Жена погинувшег Киша чувши то скупи војску, прокраде се кроз српске земље и изненада удари на онако усамљеног Часлава, ухвати га, са свитом и неким млогим рођацима, веже у кврге и баци их све у реку Саву. Тако дакле погине цар Часлав 862 год. и прими праведну награду за увреде учињене своме оцу. Од овог доба почињу као независни владати велики *Жупани Рашки* и *Банови* Белохрватски и *Босански*. Овоме је особити узрок био ново основана Бугарска држава, а нарочито то доба, кад се Бугари крстише, са крштењем примише старо српску књижевност и језик и почеше се сливати у народност оних српских племена, која покорише Авари, и монголофини Бугари, који од својих бив: господара Авара и ових, као насљедници, насљедише власт њихову. Шта су, који су, како су, и одкуда дошли Бугари у ове чисте српске земље ми смо више казали, а и сад повторавамо; да су монголско, или Хунско племе, као и Авари, Маџари, Турци, Печењези, Хазари и друга им сродна браћа. Нестор паметариста руска јасно вели: „Славјенску же јазику, јако же рекохом живушчују на Дунаји придоша от скит рекше, од Козар Блгаре, сједаша по Дунајеви, насјелници словјеном биша. По сем иридоша Угри Бјели, насљедиша земљу словенску; си бо Угри почаша бити при Ираклији цари, иже находиша на Хоздроја царја перскаго, В си же времјана биша и Обри ходиша на Ираклија цара и мало сего нејаша; си же Обри војеваху на Словјен.“ и т: д: (вид љет: блаж Нес: по Лавр: спис. М. 1864 ст. 5.) Ево јас-

ног доказа шта су прастори Бугари, а не дан: срп. племе око Дунава бише покорено овим монголима. А ево узрока зашто овамо дојурише. Њих гонише Казари племе турско и војници оних Турака, од коих рођаци њихови лажни Авари, онако безобзирце умакоше амо. Ми недржимо, да и међу Аварима није било Бугара, а ове чорде, које се врзлаху око Црног и Каспијског мора беаху само остатци аварских војника у тим аварским земљама, које су им чували земље и покорена српска племена у Белој Србији, или Бесарабији доцнијој, да се не дигну противу својих господара Авара. Оне чорде, које могоше побећи од ових својих господара Аварима и побегоше, а које немогоше покорише их Козари и под овима, а и њиховим доцнијим разним насљедницима и сродницима, робоваху све дотле, докле нешто Руси, а нешто други народи, неослабише нарочито ове Козаре; те Блгари и основаше силну државу на Волги са престолницом данашњим *Казаном* и сада у урвинама *Блгиром*. Ово им њихово волско царство покорише Монголи напослетку Руси. Ми ћемо укратко и у неколико речи навести имена ових бугарских Хакана који у својој престолници Бугари и Казану на Волги у дан: Русији владаху. Ово чинимо осим осталога и за то: да би се потпунце уверили о монголскотурском роду Бугара сви они, који их још и данас, на поругу знања и науке, увршћују у некакве Славене. Ово, осим млогих других извора нарочито узимамо из књиге Г. К. Фукса: „Болгар и его древнос“ Мос. (1859 год.) Овде међу осталим хаканима бив. бугарским напоминемо имена ових: „Девете год. егире царовао је Ајдар-Хан син Туки Хана. У време овога, а 12 год. егире Блгари приме мухамеданизам од три правоверна посланика Мухамедова. Овај Хајдар Хан владао је 56 година, а кад се узме да је Мухамед бегео из Мекке у Медину 15 Јула 622 год. по нашем бројању, а 12. године Блгара да су примили Мухамеданство, онда излази: да су га примили око 634 год. или у време нашег цара Звонимира. Ми се сумњамо о овоме и држимо: да ове паметаристе подразумевају под овим именом заоставше Блгаре, који и данас живе у сред. Азији у тако званом ханству Бугара, а не ове на Волги. Но била ствар како му драго, ми се нећемо тако дубоко у њу упуштати. Тај Хајдар умре наше 692 год. или у време смрти

нашег цара Светолика Будимировог, Дрвановића. За њим ступи за владаоца зет му и онај Мухамедов проповедник 2. *Хандуал* Хан; за овим су хакановали: син Хандцар-Хана, 3. *Мехмед-Амин*, па 4. *Бурак-Хан*, даље 5. *Сеид-Хан* 6. *Емир-Хан* 50 год: па 7. *Султан Мурат-Хан* опет 50. год: 8. *Селим-Хан* 40. год. 9 *Илхат-Хан*, у време ког је живио Цингис Хан. Даље син овога 10. *Абду-Хан*, 50 год. У време хакановања овог бугарског или по нашем изговору, бугарског, Хана монголскиј Аксак (од којег су дан: Руси Аксакови као и Карамзини од Корамнзин и т. д.) Тимур Хан разруши ово бугарство хаканство. Синови овога последњег бугарског Хакана и то 1. *Алимбег* оснује Казан, и у њему џамије и школе, те се ту и настани са једним делом свог бугарског народа, а са другим делом други му син *Емир-Хан* од чергари на реку Свијаш, где је преко 30. година чергарио, но под влашћу монголском. Кад опет Руси покорише Монголе, или као што их млоги зову Татаре, онда узеше и бивше бугарске престонике Казан и Бухару, или Бугару, на Волги са свим тим бугарским народом, којему, крстив га, натурише свој језик и сад га још и дан дан: порушавају или славенизирају; те тако просвећенији део народа бигарског остаде тамо где су, по милости својих праотаца Хуна и осталих, морали бити. Нас се овај део Бугара нетиче, но онај други, који чергарише по горепоменутим местима, и који зависаху од власти аварске. Око 650 год. налазимо вођу ове чорде Крбрада (или Курта курјака) који прави, по дозволењу ваљда аварског Хакана, чији беаше роб, уговор с источ: Рим: Империом. Но он у то доба непрелази амо у ове српске земље преко Дунава него се шета са својим чергама, или чадорима, по пустарама дан. јужне Русије. По смрти својој он остави 5. синова. Најстарији му син остане у донским пустарама, где се слије у велику чорду козарског турског народа; други му син прејури преко Дона и по пустарама ових још је за неко време чергарио, докле несу Казари и овај прешли, а кад пређу и тај се са својом чордом прелије у ове. Пети му син Албеко, приморан аварски Хаканом, настани се на границама лонгобарске државе, а кад ови буду још даље Аварима потиснути и он је морао са својом чордом ићи даље у Италију. Четврти син морао је се, по налогу аварском,

а бегајући од ужиса печењежског, населити, са својом чадором, у дан. Мађарској. Трећи пак син Крбрадов 1. Аспарух-хан бегајући, са својом чордом од страшних и ужасних Печењега, по налогу Хакана аварског, настани се у комадићу земље бело српске прејуривши у ужасном страху Дњепар и Дњестар. Тај комадић, напуњен рекама, звао је се тада на српском језику угал (*Ογκλον*) а на тадањем бугарском и садањм турском буџак (Vid: Theoph. Chr: tom. 1. p: 547. *Τον Δαναπριν χαι Δανασγριν περασασ, χαι τον ογκλον καταλαβων βοριοτερους τον Δανονβιον ποταμους* (у Нићифора:) „*Ασπαρουχ Δαναπριν ποταμου παραιτωθεις περι τον Ιστρον οιχιζεται τοπον προσοικησιν επιτηδειον ογκλον τη σφων καλουμενον φωνη.*“) Но овде ваља разумети угал не на језику тадан: тако званом бугарском, или само монголисаном у неколико покваренom српском, а сад: тако званом бугарском, већ тамошњих становника Срба. Негледајући на мали и незнатан број ове чорде бугарске, који и кад се сједини са паноским Блгарима, неје никако имала више од 15.000 до 20.000 војника дакле око неких 150—200.000 душа. Блгари, под својим Хакано Аспарухом, непрестано су нападали на мирна српска племена живећа са ове стране Дунава у дан: тако званој Бугарској. Како је ова дивља монголска чорда мучила и угњетавала та племена српска писале су чак и Ерменске паметариште, а руски отац Историје Блажени Нестор вели, као што смо горе на вели: „Придоша от Скит, рекше от Козар Блгаре, сједоша по Дунајеви и насељници Словјеном биша.“ Ово је све овако трајало докле још беаху силни и знатни Авари, противу којих спремаше се ужасна западна бура. А за сво то време становања ове монголотурске чорде бугарске, она нити је била какав народ све до 9 века, нити је стално где живела, ван чергарења по Мађарској данашњој и поменутом срп: углу а турском Буџаку, нити је се она насељавала са страну Дунава. Но као да је сама судбина хтела, да се увек мале и незнатне монголске чордице прославе више и знатније и да дуже живе од силних и огромних српских племена и општина, што баш и показује њихово дивљаштво; јер само изображенији народи могу у већим заједпицама живети. Дивљак сваки хоће да је за се, он неможе да сноси друштве-

ност, за њега је благо узани и тесни породички круг, који се неда да зависи ни уколико од сродног такође не само племенског, мало ширег од породично круга, него и од самог овог ; а међу тим, тим самим постаје најужаснији и најчемернији и јаднији роб изображенијих народа. У животу блгарског и мађарског народа показује се као нека изванредност и управо карикатура природног тока ствари. Две ништаве чордице хуномонголског народа, одржаше се дуго и дуго, на подсмех свега света а нарочито свију окружавијући их народа, који их примише из милости и сажалења у своје земље, док напротив силне масе праве и чисте хунске, монголске и т. д. пропадаше без трага и гласа. Овима су послужиле саме околности, као и Аварима лажним, да се не само одрже него и прославе. Нарочито могло је то бити само међу вечно живећим обштинским и градским или жупанијским животом српских или и сада тако званих слав: племена. Иначе ово неби могло обстати и постојати ни у једном другом народу. Тако јадне и чемерне чордице бугарске, које суновратке и безобзирце бежаху од такође не млогобројних Печењега, као и данашњи славни Угри или Мађари, који при спомену само овога имена готови беаху скочити у највећу пропаст, — беаху овде из милости и сажалења према њиховом ништавом, цебрачком и ропском стању примљене у поданство, или боље робство лажних Авара, а својих рођака. Но кад запад, под Карлом Великим, после 7 год борбе и војених спрема тако поби и утамани те силне и надувене Несторове Обре, или лажне Аваре ; онда ови бегајући тако исто чордама како су и дошли, ступе у поданство својих бивших робова а сада већ господара Бугара. Ми знамо: да је у глави Карла Великог о ваїкада вртила мисао о заузећу Дунава и по њему разпростирањ немачке доцније цивилизације, а садањег културтрегерства, који се још и данас у глави Аустрије усред мозга слободно врти на све страни, разтурујући остале мисли и идеје, као слабомоћније и тек можда стојеће од ове на 10. ступну даљине, а нарочито сада у глави Пруске. Карл, који 4000 и неколико стотина Саксонаца за једанједити дан прождре и уби, негледајући што му се ови људи предадоше на миран начин, подобно Трајану о Дакији, мислио ја о Дунаву и његовим странама. Нарочито га је привлачило тада бивше богатство првих отимача лажних Авара. Своју мисао

прикривао је, а међу тим непрестано је се тајно спремао. Осим богатства он је хтео, и врло политично, да удари тако рећи клин у сред срца срп. племена; те тако да их раздвоји, а ово се неје могло учинити докле се други клин, (Авари) не истисне са свога места. Он је видео опасност своју од Срба, који су га како у Ђерманији тако и даље, са његовим племенима обкољавали. С тога је као ваљан војник и прави политик у Ђерманији водио војну одбрањујућу, а на Дунаву нападајућу. Српска пак тамошња племена, као и овдашња држава српска, гледала су на Аваре као људе које ваља претрпети, да им се по паду њихову недовуче силнији. Сами Авари несу били то што су пре, што нам показују сајузи њихови са Грцима противу срп. царева, као што смо видели. Оплачкавши тако рећи цео свет, они су се разњежили и попустили од свог дивљаштва. Но не само Срби, већ и Сакси и Баварци, као Немци, а да би се одупрли Римо-Немачкој империји карловај, видили су у овима своје сајузнике. Ми знамо да су они и звали Аваре у помоћ. Тако чињаху и сами Баварци мислећи збацити са себе франкоримски или Империјско-римско немачки-јарам, те под својим херцогом подигну се противу Карла. Они буду побеђени Херцог им погубљен и т. д. а Карло те исте год. 786 одпочне да остварује своју мисао, заузеће Дунава. Он заповеди: да се сједини Дунав са Рајном и већ је у велико прокопавао канал, по ком би, говорио је, лакше ишла трговина, а у самој ствари његова војска. 791 год. дође сам на Дунав са целим западом, па и скоро наново покореним Баварцима и Саксонцима. Рат се започне са Аварима и то такав, који је по речама његова животописача Ајнхарда, био најужаснији после 33 год. Саксог, и који је Карло водио са највећим напрезањем духа и највећим већ спремљеним војеним потребама. (Vid. Vit: Car: Cap XIII. „Maxumum omnium, quae ab illo gesta sunt belorum, praeter Saxonicum. Qud et animorius quam caetera et longe majori apparatu administravit") Војна та трајала је око 8. год, за које време не само да је нестало, Псевдо Авара, јер од ових што не погибе сједини се са Блгарима; но је и сва Панонија била опустошена тако: да у њој неостаде ни једне душе човечије! С гордошћу и надутошћу го-

вори поменути писац: „У овој борби пропала је сва властела хунска (аварска) имања, новци и т. д. које су они одавна добијали. Нико још непамти, да је и једна војна тако обогатила Франке као ова са Аварима“ и т. д. Карло води из ове неописане мноштине безбројних робова оба пола и свију узраста, те их преко Чивута, верних другова свију разбојника и невољадаца, продаје чак у Шпанију Муслманима. Он оснива Марке и т. д. насељава Немце или своје Франке, у овима, а на туђим земљама и т. д. Од ових Марка задржавају чиста хунска имена дан: херцојство Аустрија, која је до скора дичила се и именом „Хунска, Хунија“ и т. д. па шта више било је и епископија под тим именима. А оснивати епископију гдегод у то време значило је толико исто за тај народ колико београдски град набијен Турцима и начичкан головима и осталим за варош Београд у време кад Турци владаху кнежевином Србиом и кад Калемегдан са градом беше сав украшен живим на колју срп: мученицима. Франко-Немци продају робље захваћено у земљи побијених псевдо Авара, но ово се несастоји из ових турских племена; него из српских или тако званих славенских, којима не иђаше у рачун: да се из ланца једног звера пренаша у руке другога, јачег и силнијег, који га потрже и вуче на сва светска тржишта целога и најудаљенијег света. Ово беаху узроци што несиадаше у рачун и тадањој срп. царевини да пропадну Авари, и што и она неразпростираше своје границе на рачун ових Шта више ми видимо да се они под својим царевима, а нарочито Храничиром око 810 год. још боре са овим Франко-Немцима који од те године почињу још и да владају понеким неверним српским покрајинама у Штајерској, Хорутанији и т. д. а видимо их где нападају, и на српске северне, или белохрватске, земље још под Себиславом и другим српским царевима. Такође видимо их где под владом оца часловљевог патентавају да се син буни противу свог рођеног оца и т. д. Тако дакле опусти сва бив. Аварија, а заподенуте распре у српској царевини ишле су у корист и Франкима, или Алеманима, новодошавшим чордама бугарским, које се почеше падом својих господара Авара силити и снажити. Ово све неје ишло у зло и Грцима, који су као њој дан јајетом непрестано дреждали и гледали у српску царевину.

Особито им се недопадаху границе тадање срп. државе, које допираху до Епира, Тесалије, праве Маћедоније и скоро пола Тракије римске. У оваким приликама за Бугаре, Франке и друге, а неприликама за Србе, умире дунавско-бугарске чорде Хакан, који је се по једнима звао Челеби, а по другима и незна му се за име. Тиске, или у Мађарској дан: стањујуће, чорде Хакан *Крм*?, пошто му се присајединише око 796 год: многе громилице разбијених и бегајућих од Карла, са бојног поља, аварских војника, јако се осили, осили се па и сам пође на ону чорду дунавску. Како је и којим начином над овом добио старешинство, и са колико проливене крви, незна се, тек се то зна да он: 802 год. постаје Хакан свију бугарских дунавских и тиских чорда. Овај се обрне на чемерну грчку империју, јер на српску царевину и алеминску несмедијаше. Сусталост ове и непрестано бегство војника грчких скупљених из свију народа, увећа силу крмову, који се још под именом Аварина продаваше застрашеним народима. Крм, по свом монголском обичају, гради из мртве главе погинувшег Императора грчког Ниќифора, купу и из ове пије свој кумис, или направљено пиће од млека кобиљег. Успеху бугарском доприносили су и сами Грци, јер се зна: да је прогњани Император Јустинијан II. тражио помоћи код ових да се поврати на престо и управо показао им пут, којим се и како се иде кроз Империју на Царигдад. Као што су чинили ђедови бугарски Хуни, браћа Авари, Печењези, Козари, Монголи, Татари, Турци и т. д. тако су исто и ови. Они су гонили све и сва пред собом, пљачкали и утамањивали све и сва и т. д: без да су гледали на народност, веру, језик и т. д. Тако ми видимо, као и у горе поменутих, и у бугарској војсци разних народности, а особито: „*του Αβαρεις και πασας τας Σκλαβινια*“ (т. ј. Аваре и сва српска покорена племена). По Крму постане Хакан З. Муртага, кога побије 816 год. Импер. грч: код Шумле, те тако и у то време Бугари небеаху са ове стране Дунава настањени, а Алемани невоћаху никакве бриге о Бугарима око Тисе с тога: што остављаху ове чорде до угоднije прилике, да их утамане; и што имаћаху својих других важнијих и пречих унутрашњих и међусобних послова. Бугари охрабрени овим,

већ почињу нападати и на српску државу. Први сукоби њихови беаху са Србима у дан Малој Влашкој или Банству Српском (северијском) одакле слаху Срби жалбе Императорима Франко-Немачким противу овпх остатака аварских. Кнез Борна, ког се састављена земља простираше од Јетре (Јантре) до Тимока и који је имао под собом три жупе Тимочку (од Тимока до Јантре.) Кучајску међу Тимоком, (Дунавом, Моравом и Алтом у дан. Влашкој, Кнежевини Србији), и Бодрићску (између Дунава, Тисе и Мориша) дакле имао је половину дан. кнежевине скоро сву дан: тако звану Бугарску; Малу Влашку и већи део војводства Србије и Мађарске, — пошље, по одобрењу свог великог Жупана, 818 год. своје посланике Аламанима са жалбом на Мурт-хагу блгарског. Тако звани Лудвик Благочастиви Импер. Франкски неучини ништа овим трима срп. жупанима по престави њихових посланства, а више смо казали: да су посланици блгарски, кад је сабор био у Ахену задржани и да несу пуштени пред Императора. Бугари такође сами шаљу овоме своје људе ради граница, 824, 825, 826, 827 год: па кад се Франкиии необзиру на њих они год. 828 нападају на срп: државу у том крају и на пусте бив. аварске, а сад рачунате за алеманске земље; те се разпростру: од Пеште па до Тисе. Власт њихова неје се дуго ширила и задржавала у овој земљи. Они непроживе ту ни пуних 60 год: јер их Угри, или Мађари, утаманише отевши им и све те отете још Аварима од срп. племена земље и имања која су имали. Пошто се сконча Мурт-хага наследник му Хаканства 4. Пресхан почне, ван тајних нападања као и стари му, јавно нападати на срп. државу. Како му је била на путу Рашка, то разуме се по себи прво на ову и нападне. Из некадашње српске земље, а сада закриљене чор, дама турскоблгарским и финско или монголско-аварским, која је се протезала од реке Вида, где је био стари Видин, па до Црног мора, први корак што је учинио к српској земљи било велико Жупанство Рашко, које је су му његови предци војујући с Грцима надилазили. Под оцем му Мурт-хагом такође су нападали Блгари на Србе, али тамо оне, који зависаху пре од Авара, и видимо их под Кишом и његовом женом где долазе и до Саве на дан међи Босне и Славоније. Но негледајући на све те нападаје на

Српску државу и борбе са Србима, Бугарска тадања држава захватила је од Пеште па све Дунавом до Влашке и овом до реке Вида или до граница српске државе. Од Вида је прелазила испод Балкана, а од овог истоку до Црног мора. Бугари несу могли владати даље, а и кад год су продирали у срп: земље, они су увек уз Искар пењали се до дан: Софије или старог срп: Средца, и од ове опет прелазили преко Рашког Жупанства до равница тракомаћедонских, обрћујући се долини Марице, Јаворине, а и Нишаве. (Карасу) Овуда је и овим тем ишао Барис, туда Симеун, туда Самуило те овладао Оридом, у коме Бугари невладаше, као и српском земљом око Преспе и Орида, ни пуних 3 година дана. Самуило је се овде настанио био, пошто је мали део српске земље најпре добио на ужпвање од Срба, а после даље отимао (Орид 1013) и то око 980 или 978; а Василије Булгароктон грчки Император, већ је до 1018 год. покорио био и ту тек основану бугарску царевину, у срцу Србије, или грчке Илирије и срп. државу. Управо је то бугарско оридско, а у српској земљи, тако названо, царство још 1016 год. пало. Управо ово се и неможе назвати царством, и државом; но једном четом разбојника, који се у Ориду настанише, али наскоро и пропадаше. Тако дакле Бугари све до Симеуна несу били отели ни један корак земље од срп. царевине. Извођења њихових и других неких паметњаковића садањих, а нарочито тако названих Славјанофила, а боље и правилније „Славјано непријатеља, и Славјано грдила" да су као тобож Бугари владали и дан: Србиом од Београда па све с десне стране Мораве, чиста је измишљотина. Ми смо раније казали: да оних срп. 7 племена, која покорише Бугари, осим једног дела Тимочана и Кучанаца, као Бодрићи и несу били овде, него су живила у дан: Аустрији и малој Влашкој, а нарочито у дан: тако званој Бугарској између реке Јантре, Црног Мора и планине Балкана. На ово нам баш указује и војна бугарска са Импер: Лудвиком, који разбија Бугаре у дан Мађарској, а ови су вели на њ ударали у сајузу са српским племенама. Овде неје могло бити никаквог сајуза Бугара са Србима: јер су тада војевали Бугари са Романима. Овде су са Бугарима, а противу Императора поменутог, борила се

срп: племена, која стењаху, под игом блгарским, а живљаху у дан. Банату и даље у Маџарској. (Vid: Prud: Tresc: epis. ap, Perth t. I. 448: Bulgari sociati sibi Slavio et ut, festur a nostris muneribus invitati adversus Hludovicum, Germaniae regem aeriter promoventur, sep Domino pugnante vincntunr.) Борба је ова била око 853 год: за време блгарског 5. Хакана Бирхана или Бориса славенски, а Михајила у хришћансту прозваног, који ово прими не по љубави к њему него по нужди, као што вели Нестор, (у издању Тимков: стр. 11 и 12 „В љето † ѕ҃. т҃. ѯ҃. ѕ҃. Михаијл цар изиде с воји брегом и морем на Болгари; Болгаре же увидјеше, немогаша стати противу крестителa просиша и покоришасја Греком. Цар же крести књази их и Болгари всја и мир сотвори с Болгари," а на другом месту: „в љето † ѕ҃. т҃. о҃. ѕ҃. Поча царствовати Василији. В. љето † ѕ҃. о҃. т҃. ѕ҃. Крешчена бист всја земља Болгарскаја" вид: Опис војне: Вел кнез: Св. пр. Бол. и Гр. М. 1843 стр. 121.) Да су пак одиста српска племена, живша у дан малој Влашкој, жалила се Импер. Франачком и да су та, а не које друга, као и она живећа у дан: Маџарској, покорили Блгари, то нам јасно сведочи и Чертков (у својој књизи: Очер: древ: Истор: прот. Слов: М. 1851 год.) Да пак Блгари под својим Пресханом први пут и то 840 год. нипадају на српске царевине једну област тако звану Велико-Жупанство Рашко, које им је било на путу при прелазску у Тракију; то имамо такође доказа. Да се држава блгарска простире само од реке Јантре до Црног мора и до Балкана са ове стране Дунава све до Симеуна, такође је ствар јасна и истинита нити је треба чиме доказивати. Ово се види и отуда: што је столица блгарских Хакана до Борхана, а од крштеног Бирхана и прозваног у овом Михајила, па до Симеуна била непрестано на Дунаву у Дортстјољу (Дристри дан Силистрији, сама је реч старобугарска, и значи: дорт четири и јол, пут) па и столица Екзарха, или кад млоги хоће патриарха екзарх значи владика старији над 6. владика и ништа више) (лгарског дарованог им Фотијем за инат римским Папама. Кад Симеун разпростире своју власт на део Великог срп. Жупанство Рашку, онда тек пренесе своју столицу у Трнав као место заклонитије од напада маџарског, грчког и других, и као место из кога би се

могао згодније даље пружити у ово Жупанство, и остале срп. земље. До Симеуна дакле, не беше ни један корак земље од српске царевине узет, а што се узе и у његово време узрок беаше српска несрећа унутрашња, а не храброст и сила бугарска. Тако ми видимо под Пресханом год: 840. где овај напада на велико Жупанство Рашко, али га тадањи Велики Жупан српски Властимир побија до ноге и савршено утамањује његове чорде (Vid. Canst Parph: de Ad. Jmp. C. 32. „*Επι δε της αρχης του αυτου Βλασιημερου ηλτεν μετα πολεμου Πρεσιαν ο αρχιων Βουλγαριας κατατων Σερβλων επι τριετιαν πολεμησα ςον ηονον ουδεν ηνυσεν αλλα και λαον αυτου αλειστον παωλεσε*“) Тако дакле Пресхан ништа неможе учинити једном само Великом Жупанству српском и Геликом Жупану, као само чиновнику српском за време трогодишње војне. Неје му боље прошао и син му Бирхан, или по материној и славенској страни Борис. Велимо по материној с тога што су Манголо-Турци и Бугари, до Христијанства имали у својим харемима млого жена, које су махом биле Славенке, Гркиње, и т. д. Дуго је се он спремао тајно на рат противу Срба, дуго је крио, као и сви му предци по урођеној својој монголској навики, своје замишљаје противу великог Жупанства Рашког, па једном, кад је дочекао добру прилику, по свом мишљењу, смрт Властимирову и распру његова три сина, Мунтимира, Стројимира и Гојника — насрне, са огромном војском, на Велико Жупанство Рашко. Колико је се ова борба продужавала и где је имено била, паметариште нам несу оставиле ништа назначено, али је свакојако била у дан: Бугарској око извора Вида или средњег Искра. Само се ово зна но Порфирођениту: да је монголско-бугарска војска била сва потучена; да је заробљено 12. бугарских везира, паша, или како су их тада звали Бугари *Бија* (дан: турски бег, бој, бегова, кнежева) неколико војених машина, па и сам син Бирханов Властимир (Const; Porph. Ad. Jm. c 32. „*Και πολεμησαι εισ τοσουτον αυτου εποιησαν οι Ξερβλοι ωστε και του νιον αυτου Βλαστημερον εκρατησαν δεσμιον μετα και βολιαδων δωδεκα μεγαλων.*“) Лакомислени синови Мунтимир, Гојник и Стројимир, чим им понуди Бирхан мир и одкуп заробљенике, они у место да га гоне и да му иду у његову Дорстојлу, или дан: Си-

листрију, пристају на понуђење услове и враћајући заробљенике још ове и Бирхана обдарују по свом српском (славенском обичају) поклонима. Тако Стефан и Бран синови Мутимирови, поклањају му: два сокола (*φαλκωνια*) два ловачка пса и два роба, и испраћају га до Рашке, или дан: Илиџе на Балкану. Зна се да је још отац Мунтимиров и других, а ђед Бранов и Стефанов, још за време оне трогодишње борбе са Блгарима под Пресханом, пренео своју столицу из Рашке на Балкану или дан: Илиџе, у Рашку иза дан: Скопља западу 4. часа Рашку западу од Скопља Ово је нарочито учинио због тих непрестаних ратова са Блгарима. Ето тако су дакле унуци његови допратили Бирхана до Рашке на Балкану, као и ако не крајњег града њиховог Жупанства, а оно као најближег блгарској граници. Наше и туђе нове паметаристе, а нарочито Г. Крстић и остали у својој паметарници срп. народа примљеној за средње школе, тврде, као да су очевидци били Рашке: *да је она ни тамо ни амо, ни лево, ни десно; но баш на сред дан Новог Пазара!!??* О оваквим паметаристима, који ни превод Исидорових Византиских споменике срп. народа нехтедоше проучити, где би видели Рашку у старој Дарданији и где је Грци (а и он) налазе око дан Разлога пиже Ћунстендила, ми нећемо ништи ни да зборимо, јер не стоју тога, не стоју ни два умочаја пера у мастило, а камо ли хартије, труда и штампе. Поминући њихова имена ми би их остављали само да дуже живе у потомству и то докле траје ових наших листина. Борхану ово је правилније од Бирхана мало буде поражаја од велике жупе Рашке, него пређе преко Дунава те нападне у дан Срему и Славонији на покрајину срп. царева тако звану Белу Хрватску, па и овде такође добије што је тражио. На ово га је повукла његова манголо-блгарска грабљивост и нападаји Алемана на те покрајине српског царства. Бирхан, или у крштењу Михајил, био је целе своје владе, како у борбама, тако исто и у преливању Монголо-Блгара у Славенству врло несретан. У његово време он биваше скоро свуда и на сваком месту разбијан; у његово време беаше помор и т. д., а они који се крстише буниште се противу правца примљеног са крштењем, т: ј: противу насилно натуриваног им, са хришћанством, језика српског за њих са

свим неразумљивог и новог ит.д. Тако видимо : да се 10 жупа подиђу противу Бархана, негледајући што и он већ прима Славенство са хришћанством и што се овај већ и прелива са немлогобројном својом манголско-татарскомчордом у ово. Ових 10 жупа и несу ништа друго : до последња борба српског елемента поплављеног манголштином, која хоће са крштењем и срп. језиком да се изравња са овим. (Vid: Hiu: Rem: Ber: Quod—baptisma poceraecsus moleste concitaverunt populum adversus eum. Quodquod igitur fuerunt intra decem comitatus (Zupas) adunaverunt se circa pulatiumtiu ejus), За њим дође после првог му сина, други на владу 5. Симеун, који је најзнатнији и најсветлија личност у бугарској или од христијанства у бугаросрпском народу а бугар. држави. Он нагна све Бугаре да приме са христијанством старо-српски језик, те тако оно мало оставших Бугара морало је се слити у народност српску, а ко баш хоће и славенску. Сви незадовољници са овим сливањем из монголске у Српску народност, оставе Симеуна и пређу у Мађарској својој браћи Мађарима, који у Панонији народност бугарску државу бугарску сліју у своју и претворе их у Мађаре т : ј: предену им само име мађарско, а језик и остала народност и била је једна и иста од искони. Симеун покори и уништи сво велико Жупанство Рашко и то сплеткама, интригама и најгаднијим преварама , које су у свију монголских племена дубоко усађена у душу и срце, Па и у само ово време још Бугари непрелише се у Славене, јер симеунови везири, или већ послављенење војводе: Ичтуглији, Имник, Алагабатура и други још сачуваше своја монголско турска имена и у христијанству. Пошто му војске прегазе велико жупанство Рашко дођу до граница Црвене Хрватске, које Црни Дрин од Рашке дели и ту буду до ноге побијене и од Србохрвата. разтеране и натраг повраћене. (Vid: Canst Paor: De. Adm. Jmp. c. 32. *κα εσφαγησαν παντες εκετσε παρα των χωρβατων*)" Ето, докле су се протезала завојења бугарска у српској земљи. Шта ће сад да нам на ово рекну наша браћа Бугари — те, у којих главама Бугариа: — та се фрлат от Адранско —„то сичко тука до Черно — то морето бре“ ? Шта ће да рекну Словјанофили, покровитељи и заштитници Болгарскаго народа, као и наше назови паметаристе и учени тако звани људи ? Ми се морамо од ових завлачити у мишије рупе,

ми морамо пропасти, нас ће ваљда за ово и под суд ставити наша учена браћа наши православни Срби, а нарочито наше научењаци и научена друштво са свима својим... Што се пак тиче осталих завојевања блгарских у српским земљама, она се и немогу узети за њихова, но српских племена, која становаху ту. По смрти Самеуновој и Петровој већ Блгара, оне татарско турске чорде сасвим нестаде, они исчезоше са лица ове праве и јединствене срп. земље. Овоме имамо благодарити које Мацарима, Печењезима и другим, а нарочито Светославу руском владару, који покорив Блгарску са својом војском истребљаваше у њој монголску расу. Тако исто и Грцима и осталим другим народима. Пошто овај велики и знатни за сво славенство владар руски разби, Казаре и узе им столицу Саркел или Белу вежу по руски, у којој битци погибе и сам Хакан овог силног народа, он се онда обрну на Блгарску, коју покоривши становаше у истој преко 5. год. (Вид. Кар. Ис. Р. т. I. см 106 — 118.) Да би, по свој прилици, истребио оно што сраћаше Блгаре са његовим најужасним непријатељима Козарима т: ј: да би очистио српска племена од монголске расе заповедио је, по речима Лава ћакона (VI. 102 и т. д.) да се у Филипопољу набије живих на коље преко 20.000 Блгара. Варварство зајиста ужасно и готово сваку веру не заслужујуће, но кад се узме у обзир то, што је, по речима Теофилахта Ката, Прис римска војвода око 594 год. заповедио: да се све непослушне војене старешине ударе на коље, а млађији од ових опет другчије казне, онда излази, као да је Светислав руски ову цивилизацију од Грка примио. Но неје само оволико претрпела тужна и чемерна раса монголска тако звани наши Блгари, који се и сами увек одликоваху неописаним зверством и дивљаштвом, докле више крви монголске имаху у својим жилама; но су они страдали још и од Грка. Ово страдање једног и жалостног народа потпуно карактерише варварство и зверство Гркоримљана, којима се тако рећи цео свет клањаше, као првим изображеним и образованим народима. Довољан је само овај један пример тог зверства и варварства учињеног 975 год. од њихова Импер Василија, па да се више о њима и не говори: „*Си цар Василије многи и*

безчисльни пленови створи Блгаром и разбоји лути. Ибо разбив Самоила царје є.ї. (15.000) тисућа Блгар осљети. На всјеко сто једином остављеја с једњем оком, и отсла их к Самоилу. Видјев же их он от јада умрјет.“ (Вид. о прев Ман: Лет: и тд. Мос. 1842 стр. 119.) Кад се број 35.000 војника одбије од 200.000 бив: бугарског народа, више га инеостаје. Ето куд су стари Блгари

Мађари у српским (Славенским) земљама.

О Мађарима, Венгрима или Угрима, као што се још и тако зову, ми смо казали још раније као и о њиховим азијским седиштама. Из првобитних својих седишта, протеране, као што смо казали, прејурили су Уралску планину и настанили се у земљи која је се звала Лебедином, а која је била у дан. Русији а на пустарама прекодонским. Константин Порфирођенит не само да их налази у овој Лебедији, него јој и тумачи то име од бившег неког војводе мађарског, који се зваше Лебед или Лабуд (De Adm. Jmper. c. 38. *„απο τῆς τοῦ πρωτου Βωεβοδού αὐτων ε πωνυμιας οστις Βοεβοδος το μεν τῆς κλησεως ονομα Λεβεδιας προσαγορεύετο το δε τῆς αξιασ ως και οι λοιποι ματ αὐτον Βοεβοδος εκαλειτο...“ „αρκοντα δε εις αὐτούς εἰτε ιδιον εἰτε αλλοτριον ποτε ουκ εκτησαντο, αλλ' ὑπῆρκον εν αυτοις Βοεβοδοι τινες, ων πρωτος Βοεβοδος ην ο προρρηθεις Λεβεδιασ)“* Млоги су се мучили око тога: од куда Мађарима звање Војводе слав: и име му Лебед или Лабуд? па како је ко знао татако је и тумачно, а сви су заборавили: да је то била земља српска и да је за време мађарска доселења у ове још било Срба; па Мађари као савршени дивљаци и чергашки народ, неимајући појма ни о чему, а најмање друштвеним и државним склоповима, примили као и доцније у Мађарској сва имена од стањујућих ту срп. племена име свом старешини и назвали га српском речју *Војводом.* Да неје ово, онда како би могао руски кнез Светослав онако олако отимати од Печењега и Козара онолике земље, кад се зна да су чорде њихње биле неизбројиме? Да су Мађари говорили још у 13. веку т: ј: око 1253 год: по Христу чистим данашњим башкирским језиком, којим још и сада говоре, и да несу никад били нити ће кадгод бити Славени

јасно нам сведочи францинскански калуђер Руисбрек, којег је краљ мађарски Бела IV. те године слао на Волгу да тражи остаске Мађара и он их је нашао у лицама Башкирица (Види Ендлин: Monumenta Arpadiana 1849. Sang: стр. 252) Говорити даље о њима, као о Славенима, што неки хоће, било би и смешно и глупо. По овом су они још у половини деветог века, чергарили, као независни у неколико од Казарских хакана, који тада владаху и том и осталом млогом земљом. Њихова чорда била је тако мала и незнатна: да су је Козари називали *савар* т: ј: безопасни, слаби, ништожни, јадни, чемерни што ми кажемо. Имајући такав поглед на ту чорду, која је непрестано, са својим чергама натовареним на таљиге и самарице, чергарила, Козари су их више из сажаљења спрам њихове мањине и плашљивости, трпели и необтеречавали их својим тешким налозима. У ову Казарску земљу они су дошли бегајући од увек им претерано страшних и силних Печењега, којих су се бојали као живе ватре. Доста је било славном предку данашњег Мађара, рећи „Печењег" и он би сломио врат бегајући од јединог само тог имена. као бегајући наполеона I. војници од „козак" Из овога се види, да су они у Азији овој чорди монголској робовали и од ње љуто гоњен били. Око 855 год: Срби св. Апостоли тако звани славенски Константин и Методије, послани цариградским императором Козарима, у којих се препираху Јевреји, мухамеданци и остали натурујући сваки своју веру, да Козаре обрну у хришћанство, на свом путу из Корсуна на Азовском мору, сретну чорде мађарске и Мађаре, који су по речима ових светаца: *„Завијали и урликали као дивљи вуци и хтели да убију светог, но ни су га ни додирнули."* У ово неколико речица лако се поња бив: животињски ступањ укупног стања и изображења мађарског у то доба. Око 840 год. појаве се Печењези на границама козарским. Печењези утврђавали су све стране својих граница, ван оних које лежаху спрам чергарећих Савара (Савар, безопасан ништавилан вајан,) или безопасних и ништавих Мађара. Страх од Печењега буде узрок да се они сајузе са Узима (*уз* свој) такође турским племеном и тако заједничким силама око 883 год. разбију насртаје једне мале разбијене и бегајуће чорде печењежке. Један мали део ових посљедних бегајући од победиоца прејури преко

Волге, а Мађари чим чују само за њихово име . . . разпрште се на све стране божијег света! и тако постану још мањи, ништавији и ваљнији. Тако престрављени од Печењега, и негледајући ни на то што су се све чорде њихове, а по заповести Козарског Хакана, биле подвргле под власт Алмусе, која је и његовом потомству припадала, и бегајући безобзирце, један им део оде чак у Парсију, а други прође мимо Кијева, и у страху своме наће чак дан. Молдавију; и тек се на Пруту и Серету зауставе и мало дахну од ужасног страха и ужаса. Не само тада и у то доба, него, по причању Константина Порфирођенита, Мађари су се и онда бојали Печењега . . . кад је од њих трептала сва западна Европа! толики им је страх био. А да сами ти Печењези несу били бог зна како силни и огромни, баш кад су били у највећем јеку своје укупне снаге и силе, види се одтуда: што руски кнез Светослав, негледајући на њихову уображену Мађарима силу и славу, пролази кроз њихову земљу, напада на Бугарску државу и покорава је, и што их оставља на границама своје земље и државе небојећи их се ни најмање, а сам иде са свом својом силом из своје земље па и преко њихове чак у тадању Бугарску овамо преко Дунава. Да су пак Печењези били силни и велики, не само да неби се смео мећи Светислав из Кијева, него би се још старао, да их најпре одбије од својих граница. Ништавилост печењешка из наведеног довољно се види, а ништавилост мађарска још се и отуда види: што се у овој својој новој земљи, по својој сопственој огромној молби и преклињању управљеном, на ту живеће српско племе, настањују, као сасвим мали и незнатни, и што овом племену не саму ништа не чине, него и несу могли учинити. Тиверцима пак, међу које се по својој сопственој молби настанише, они су били добро дошли и потребни због разширавања бугарске Симеоновске државе. Несу дуго они седели на миру, подговорени својим добротворима Тиверцима, а позвани Импер: Лавом мудрим око 888. год. ударе на Симеона, разбију га, обседну му престолницу, поробе и опљачкају бугарску државу; па се врати опет својим добротворима и благодетељима Туверцима. Бугари су (као обична чорда од обичне монголске чорде) тако пострадали од Ма-

цари, да је сам Лав писао: „Турци (Мађари) су ми послани одозго (Богом) и сам промисао божији њих је наоружао за спасење Империје.“ Но ученик апостола славенских Симеун, неје очајавао за претрпљену несрећу, већ је одма поручио Печењезима да дођу, знајући какви односаји постоје међу овим монголима, јер је и сам од лозе им био са својим Бугарима или Бихарима (бих бејн гјар народ т. ј. слободан народ); те тако ударе заједно и оставшу чељад мађарску поробе и имања им оплачкају. У то доба Мађари су били позвани (892) Арнулфом краљем немачким противу Моравана. Сам је Симеун, ученик апостолски, пропустио ове кров своју земљу у дан. Банату и т. д. и по одласку њиховом позвао Печењеге, који им поробише безаштитну чељад. Тако Симеун врати Мађарима жао за срамоту, не само пљачкањем и осталим, као они њему, него готово коначним истребљењем. По повратку своме у Ателкузу (међуречје) тиверско, Мађари упрепашћени несрећом, а престрављени самим голим именом Печењега, скупив оно мало разпуђене чељади, нагну бегати. Другог им пута неје било, но на сјевер, те тако опет прођоше мимо Кијева „городју“ као што вели блажени Нестор. Њих опет вођаше стари Алмуса и син му Арпад, првоме помагаше свети дух прича Бележник краља Беле и по савету Руса (Consilio et auxilio Ruthenorum Galiciae sunt egressi in terram Panoniae) или Карпатских Хрвата, дођу у дан: Мађарску; и ту се, које на опустелим земљама, а које опет мирних и обштинским животом живећих срп: племена, населе. Мађари тако населе се мирним путем у дан. Мађарској, а тадањој искључиној земљи само срп. племена. Она љубав карпатских Хрвата (дан: Пољака у аустр. Пољској и Галицији) према њима, о којој још спомиње и Константин Порфирођенит, састојући се баш у самом овом мирном засељењу дан: Мађарске. Становници тадање Паноније живљаху као и у новооснованој у моравској држави, која потраја само неколико десетина годи ја, и у римсконемачкој, својим обштинским животом. Мањи градови и обштине зависаху, као и свуда међу бив. српским у то време већ славенским племенима, од већих, ови још о д већих и т. д. Борбе и сукоби обично су бивали око отрзања мањих жупа и градова од већ

или око задржавања и отрзања подигнутих општина и градова од оних из којих постадоше (метрополија) и т. д. Лукаво монголофинско племе мађарско, које се овим именом незваше чак до 13. века и које презираше, јер означаваше подсмеј (магарац) а које тамошњи Блгари зваху такође подпрдујући им се именом „Унгвари“ — потпуно је поњало свој положај. Оно не само да се неје мешало у жупе и градове тада живећих у дан: Мађарској, а ондашњој Панонији, српских племена, која их из сажалења према њиховом чергарском и цебрачком животу (као ми спрам сад. Цигана) приме у своју средину, — него Мађари несу у овима ни живили, чергарећи по незаузетим пољама и пустарама. Они остављаху градове, села, жупе и т. д. овима, да у њима благују, а сами се скитаху и чергараху по пустарама и пољама, сакривени од непогоде својим чергама. Политичност тадања ове мале чордице, која бројаше само 7. пуковији и 108. племенских старешина после присаједињења Секлела, била је она иста, која и сада у скитајућих се наших Гурбета. Дакле свега могаше, са овима, имати до 28.000 војника или 200. до 300.000 душа. Цакулати, или дан. тако звани Секлери, били су остатак Хунских чорда, који је се крио по гудурама и провалијама Трансивалским (Vid, Sin. Kezy у Endlin: mon: Arpad. l. c. 100 timentes occidentis nationes usque Arpadi permanserunt u in Rutheniae finibus occurerunt (Hunis) isti Zaculi . . . Hunorum residui) Негледајући на њихово хришћанство, и то право православље све до кад је последњи изданак и васпитаник Јежавана Ракоције, борио се за ово противу Уније и на њихова кирилска писмена до 13. века — они су се баш од хришћана, као остатци некадашњих грозних Хуна, крили по гудурама и неприступним провалијама. Наскоро Мађарима присаједини се једна чорда њихових рођака тако званих Кобора, који су бегали од силе и варварства печењежског. Овом се Мађари још више осиле и постану још снажнији. Хришћанство блгарско послужи им на корист; јер они скоро половину Симеонове државе без капи крви заузму. Особито области блгарске државе, у некадашњој панонској Аварији, мирним путом и договором признаду врховну власт над собом мађарску. Не само ове, него и сви Блгари, који

са хришћанством нехтедоше се пославенити, (или боље посрбити) бегаху Мађарима, као рођеној браћи својој. Тако са хаканом Менумуратом (Мену Мурт-хага) који владаше простором захватајући Дебрецин, Велики Варад, Силагошом и т. д. као и са силним и надувеним такође тада блгарским Хаканом Салханом, (Салтаном) они закључе мирне договоре и одузму им постепено све земље. Овима је истина и Симеун долазио у помоћ, но им неје могао ништа помоћи по томе, што су се поданици првога сами покорили Мађарима без његове воље. Један пак од војника мађарских по имену, Тухут убије у двобоју старешину Трансилванску Гелоја и народ му се добровољно подчини. Овога потомство владало је над овом земљом срп: племена све до 1003 год. мирно и спокојно и као независни владари, од мађарских краљева. Тако су се Мађири разишли по свој пустари дан: Мађарске, благодарећи карпатским Хрватима, који их преведоше преко Карпата, населише из милости и сажалења, према тадањем њиховом чергаршком и гурбетском стању у собственој земљи и учинише им толика добра, по свом тадањем мишљењу, само да спрече ширине моравске државе на рачун њихових земаља. Они се у овоме љуто превараше, јер видимо на скоро, по паду Моравске државе, да и сами доброчинци и благодјеји мађарски постају ништа друго, до робље њихово, на рачун којих, као и осталих ту живећих слав. племена, Мађари се разпростреше и разширише у својој народности. Тек што је свет праве истине и науке божије био синуо међу Моравцима, који се просветише овим светом и правом истином науком Христовом помоћу два брата, два Србина, апостола славен: Кирила и Методија; тек што Моравци подигоше цркве и храмове истином и правом искупитељу света; тек што Славени моравски, (а дотле Срби) чуше на свом рођеном старом српском језику праву истину науку божију; тек што им сијну зора лепше и боље будућности, правог познања Бога и ближњега, праве љубави и братства; и тек је се можда лице светитељево почело посмицати: злобни и најзавидљивији Немци, вечни душмани и злотвори славенства, (и српства) почеше гонити праву науку, истини свет, и праву љубав к богу и ближњему. Они још за живота светог апостола и мученика славенског правише, по свом урођеном

начену и обичају сплетке и интриге, па кад и тим ништа не учиниште, онда јавно навалиште, са свом својом силом и моћу на веру православну Моравица, са овом и на народност њихову славенску. Оно што небеше још крштено, ваљало му је или крстити се па се слити у Немца и роба овога, или, као идолопоклоник, опет у борби са христијанством немачким пропасти и изчезнути с лица земље. Ми смо још раније казали: да је крстити се од немачких, вечно неситих свега и свачега, попова, значило не само постати робљем немачким, него слити се у Немце. Код њих и неје било христијанства, него су и они са именом овим, као Чивути са подлошћу, лажом и каишарлуком, богатили се народно, материјално и свакојако. Наше речи нека потврди један паметарист братског нам народа Пољског, који је у својој занешености за вером тако исто славан и далеко чувен, као и наш Мухамеданац Бошњак. Ево речи славног и неумрлог Лелевеља који као римокатолик, вели: „Обраћајући се у хришћанство идолопоклоник сазнао је за једног Бога и искупитеља, а већ обраћени у овом сазнавао је за једног Цесара и да је примљен у лоно цркве и империје. Друго ништа више и ни очему незнаћаше ни духовенство ни обраћени, којем је се у свом другом или трећем покољену, већ силна мисао увртила у главу: јединство цркве, а са овом лепила му срце Императорској власти, а та је власт значила господство Немаца“. У оваком јадноми и чемерном стању наше драге и рођене браће Мораваца Мађари били су, као и једини људи, који им могаше, а на њихову сопствену пропаст, залечити вечне ране. Борба је била међу самим Моравцима немачког и славенског хришћанства. Последњи се, као и још оставши идолопоклоници, приљубиште Мађарима, а први Немцима; те се одпоче она ужасна борба, која застраши цео запад. Још 901 год: доносаше Папи епископ Салцбуржски, како је: „ушао ђаво у срца Мораваца . . . Они су почели већ и мрзити и презирати хришћанство. Они су се сајузили са Мађарима, обрвјали себи главу“ и т. д., а обријати главу значило је у то доба то исто што данас у нас потурчити се. Негледајући на све ово, глупе и неразвијене Папе поваћаху се за јежованским немачким свештенством, одлучаваху од цркве и оно мало хришћанства, које остајаше још верно овоме,

а које се још служаше славенским или старосрпским својим језиком. Глупост и себичност скоро изађе на нос западној цркви, јер Моравци, под именом Мађара и у сајузу са овима: учинише то: да пред њиховим самртним издисајима захори се, по свом западу и у свима његовим црквама, а у сваким молитвама једна општа молитва: „A furore Ungarorum libera nos Deos“ (т: ј: Избави нас Господе Боже од беснила Мађарског.) Беснило не ових: него утамањених и на гробу своје пропасти тужне и чемерне браће Моравача, учини: да сва Европа трепераше од страха и ужаса њихова, кога сирота незнодијаше, од кога је него га приписиваше Мађарима. Од 100 до 200.000 тисућа Мађара, као и од нешто мало мање Блгара, неје се могао толико страшити и плашити запад и исток, који је могао те војне војнике губеташке чордице прождерати у један душак, па да и неосети. Несу ту били Мађари и Блгари, са остатцима Авара, који сви скупа никади небијаху млогобројни, и који никад и непрелазаху сви скупа број већи од 2, 000.000 душа; но су ту била стара српска, а тада славенска племена, којима иђаше у корист: да овим дивљацима надева и навлачи страшна имена Хуна, Авара и некаквих тисућу чуда, а у ствари и ови Хуни и Авари беаху само налипчина на славенским телама, помоћу које, и под именом које, гажаху и сатираху своје вечне упропастиоце Немце, заједно са њиховим вечно лажним хришћанством. Узмите н: пр: данас шта чине непуна два милиуна, опет рекосмо само два непуна милиуна. чистих Мађара? Од ове две гомилице Аустрија прави ужасног баука слав: племенима, која су под њом, па чак и изван њених граница, која броје преко 20.000.000 душа у Аустрији под млогим ситним и незнатним, а од старине већ укорењеним ништавним и злеудним помесним и праотаца а не народним, именом српским именом? Оно што су пре чинила славенска племена противу немачких јежована, сад аустр: Немци чине противу тих истих племена то исто. У Аустрији мора свако бити или Немац или Мађар, друге народности нема; то је све, а тако је и од искони било у културтререрској држави које је задатак: „Austriae est imperare orbi universo“ (т: ј: Аустрије је опредељење да влада цедим светом!!) А ово она свесрдно још и дан: дани и при

свом очигледној издисају, па и после толиких губитака, уписује на своје стегове. Ето, у оваквим неприликама налазише се српска царевина после смрти несрећног Часлова, који беаше недостојан свога славног и великог оца. Банови велики и мали, Жупани велики и мали Кнезови, и Крајинари велики и мали и т. д: сви су тежили да се направе у својим датим им на управу земљама независним, а нико се о обштој држави српској, о јединству њеном, неје старао и бринуо. Велико Жупанство Рашко морало је и претрпети највише беде и невоље; јер лежаше међу две ватре, међу државом цариградском и блгарском. Преко њега морадијаху пролазити и једних и других војске. Оно беаше као клин ударен међу ове дв3 земље, преко источних крајера његових мораше и руска војска Светислављева пролазитн. С тога ми видимо да велики Жупани ове српске земље живе у место у Рашкој или дан: Илици на Балкану, у Десници у дан: тако званој доњој Албанији. Ми већ видимо, да Властимир Просегојев син ратује са Бугарима, његова деца Мутимир, Стројимир и Гојник такође, а ових деца већ се боре по својој и својих предака вечној глупости и неразвијености међу се за рачун и корист других, а они мишљаху за столицу великог Жупанства, које претрчаваху непрестано војске цариградске, руске, бугарске и других. Даље видимо: да унуци Симеунови за неко време јуре чак и у Орид и ниже од овог; те и тамо оснивају своје столице у српској земљи. Ово је дакле све као следство смрти часлављеве и несложних великаша, који се јагмиаху: ко ће пре доћи до круне царске, а у ствари доцније тешког туђег ланца и сужног робства. Ми нећемо напоминњати даља и друга имена великих Жупана Рашских, јер непишемо паметорницу српску, но саме кратке црте ове, колико је нуждно за нашу мапу. Ово је управо само одломак конспекта наше паметарњице, а не ње саме. Ко хоће да зна о њима нека јежованску паметорницу Српску, која се предаје још и дан: данашњи у нашим српским школама!? проучи, па ће видети у жасне подлости, којима се иде на уништење срп: народа и народности. Видеће се: како се само један администратввни део срп: државе тако звано. Велико Жупанство Рашко (па још и то напачке и у границама наружијим и коју му и неприпадаху само да се смањи и утамани народност српска,) узима за целу државу српску и

овај насилу божију натура са својим наужнији и мањим границама, у место целе земље. У Босни такође по смрти часлављеве појаве се господа, која под именом Банова, њаху да буду сретни и независни, а у ствари, која даваше маха непријатељима српског народа, да се на рачун његов разшире и осиле. У Белој Хрватској, или доњној Далмацији, било је још горе и црње. Грцима није тешко било у оваквим смутњама и нередима, на својим вечно крстарећим по свима морама разбојничким лађама да би што заграбили са копна за њих туђина било крађом било отимицом и разбоништвом отети један део ове српске покрајин е од Срба и у њему настанити свеје великаше. К овој несрећи још је се придружила и сила Алеманска особито од времена великог Карла. Овај подврже покорене српске земље суседном новооснованом ерцогству, или Марци или војеној насеобини тако званој Фрулској, у којој становаше војвода Алеменски, Народ је у посавској и приморској хрватској имао права да сам себи намешта старешине, који завишаху од Алемана. Један од оваквих поглавара по имену Људевит, пошто му жалбењегове и народне небуду услишане код царског немачког двора на нечовечна поступања са народом од стране оног Фрулског војводе, дигне се противу Аламана. У приморској Хрватској владаше улизица алеманска Борна, који на сабору ахенском помагаше војводу алеманског и са овим војеваше противу свог собственог народа и противу Људевита. Он обрну и данашње Крајинце на своју алеманску страну па и таста људевитовог Драгомужа. Овај издајник свога зета и народа 821 год. погине у бој, Борна умре, а Аламане победивши Људевита покоре наново те земље српске. Људевит побегне у Босну, а Франки обе те земље покоривши даду неком Ладиславу у управу, над којим је господарио алеманси војвода Коцелин насљедник оног Кодолака, против ког се прво диже та српска покрајина. Беснођа и тиранство коцелиново није се могло сносити; те се дигне противу њега само Порин, који оправи папи просбу, да утиша Франке, што овај и учини. У то време оснује се и бан-ство Личко-Крбавско, а општине приморске ослободе се од власти грчког Императора Михајила Балбе (828 год:) те се почну саме собом управљати. По смрти Пориновој владао је у

дољној Далмацији кнез Мојислав, који је понављао неке старе уговоре са Мљечићима. Иза њега владао је Трпимир па Здеслав ког 879 год. убије Бранимир, те сам седне на кнежевски престо. Иза овога владали су остали кнезови, које нећемо овде сноминати, као ни жупане Рашке, и банове Босанске и т. д. Ми и несмо позвани, да описујемо и у кратко представљамо ризне владајуће, а разбојничке породице, у разним деловима разкомадане земље српске. Само ћемо ово напоменути: да по смрти Часлављевој 862 год. великаши срп. као велики и мали Жупани и Банови, Кнезови, Крајинари, и т. д. сваки у свом делу земље, којим који од њих управљаше, начинише је независним итако разделише и утаманише српску земљу и царевину за неко време. Ово разбојништво, овај највећи грех и највеће зло, веће од свију зала и грехова, јер се њим неубија појединa душа и породица, но цео народ и земља, — неје могло остати ненаказано. Тако буду ови разбојници и одпадници српске земље и државе, који гледаху на народ као на старе и извештале дреје, које цепаху, раздираху и разтрзаху на онолико делова, колико беаше могуће постићи себичних и гадних намера, као и лакомислен ветрењаст народ, — казњени тиме: што вечна правда напусти бесне и љуте Сарацине, а иза ових Грке, који покорише сву земљу српску заједно са њеним разбојничким великашима и злотворима укупног народа српског. Цела земља постаде само сужан и чемеран роб лукавих, нечовечних и вечно вребајућих своје користи лењих и нерадних и разбојничких Грка. Само једно једино Требиње и његова област мала и незнатна, са уским језичком српске земље до старе Дукље и Прехвале под Шаром, коју разбојнички великаши ваљда због сујеверија несмеђаху оскрнити и утаманити, остаде верна старом реду и поредку, а са овим и независна. Од овог доба постаде Требињска област, која се праведно дичаше својим патриотством свој српској земљи и царевини тога доба. Само се једином Требињу има благодарити што непропаде цео народ српски и што се можда и неутамани. Овоме још и дан данашњи благодари свестан народ српски и синова Обилића. Тако дакле, или Требињци позваше из Рима Петрислава сина цара Радосављевог, или сам одтуда дође да заштити своје

право и корист целе земље српске и народа српског, од злотвора и сопствених убилаца, — за сада се незна. А највернije ће бити: да је он ту и био у Трибињу, а не да је дошао из Рима, као што хоћу римокатоличке паметаристе. Само се зна ово: да благодарност Требињцима остаје и у једном и другом случају, т, ј. било да су га позвали, па позватог примили и подпомогли, било да су га они ту у својој средини сачували и одржали, што је вернije. Тако дакле ступа на престо српског царства, а не и целе земље српске

18. Петрислав I. Радосављев Дрвановић XVIII. (од (864—879 год.)

А 29 цар српски у овим земљама, који је владао од прилике од 864 — 879 год. свега дакле 15 год: Ми смо раније казали: да је цар Часлов Радосављев Дрвенаровић XVII, а 28 владаоц српски у овим земљама око 850 год. прогнао оца свога цара Радослава Светозаревог Дрваовића XVI. а 27 владаоци срп. у овам земљама. Казали смо, да је цар Радослав отишао из српске земље у Рим, ту родио сина Петрислава, умро и т. д. Овај дакле Петрислав и долази у ове српске земље, оснива млађу лозу Дрвенаровића, на српском престолу. Шта је и колико је овај владар срп: учинио за српски народ и земље незна се; но може се изводити ово: да је он мирно владао у овом малом пределу српском, да није смео и могао на први мах своју власт даље разпростирати и т. д. и да је се можда морао и прекривати од гадних старешина и Грка, који би га одма и убили чим би сазнали, да је се вратио у своју земљу или да је у овој сакривен чуван од правих родољубља српске земље и народности. Ово се још и с тим тврди што за људе, који су таки и толики зликовци и неваљалци били, који могаху поцепати и утаманити срп. царевину, и српски народ, зајиста није тако много значило убити оно лице, које их је вечно подсећало на њихова гадна и гнусна најцрња и најужаснија дела. С тога дакле ми невидимо цара Петрислава, да се јавља у нашој паметарници као такав и као лице вољно и моћно да поврати стари ред и поредак. О овом срп. цару има највише

прича у срп. народу, а нарочито око Скадра, где се указује и на једно огромно поље, на коме су пропали сви „*Лужани*“ од осталих племена а цар им Петрислав са сином Павлушем, или Белом, једва се сам самцит спасао и умакао у Требиње. По смрти његовој ступа на престо српски, али не на укупно царство српско син му

19. Павлимир или Бела I. Петрослављев Дрвановић XIX.
(од 879—910 год.)

А 30. владаоц срп. у овим земљама. Он је владао такође у Требињу од 879 — 910 дакле свега 31 годину. За овог владаоца српског, о коме се само говори да је владао у поменутој српској области, незна се ништа како је владао. По свој прилици он је се старао да разпростре своју власт и да ову поврати над целокупним земљама српским, али у колико је успео незна се. Он умре оставивши своју жену теретну, које нам име несу записали; те верни и прави пријатељи среће и државе српске Требињци поставе ову на срп. престо

20. Жена Белина (Павлимирова) Дрвановића XX.
(од 910—930 год.)

А 31 владаоц срп. у овим земљама. Ова је владала од 910—930 год. неко време заједно са својим посмрчетом, дакле 20 год. Она роди посмрче Тресимира, ког Требинци као свог насљедног цара одгаје и одхране, који по пунољеству ступи на престо српски.

21. Трссемир I. Белин или Павлимиров Дрвановић XXI, (од 930 — 960 године.)

А 32 владаоц српски у овим земљама. Ступи на владу око 630 год. и владао је до 960 дакле свега 30. год. Он се ожени ћерком Годимира бана Хрватског, која му роди два сина: Прелимира и Кресимира и већ око 950. год. видимо га да се стара да разпростре своју власт, ван области требињске. Тако те године шаље краљ Тресимир свог сина Кресмира, са огромном војском, противу Бана босанскога, а сам са Прели-

ром иде противу Жупана прехваљскога. Кресимир освоји Босну присаједини је очиној држави, а сам Тресимир, са Прелимиром, својава велико жупанство, или банство Прехваљско. У борби с овим баном, који је у битци и погинуо, буде цар Тресимир у више места рањен и од ових рана умре око год. 960, а престол српске царевине, но још ие целе српске земље, супи син му

2. *Прелимир* I. *Тресимиров Дрвановић XXII* (*од 960—982 год.*)

А 33 владаоц у овим срп: земљама. Владао је од 960—982 год. Пакле свега 22. год. Прелимир се одма, по погребу очином, крунише српском круном и одма крене се да поврати под српски скиптар уједини све разкомадане земље српске. Прилика му се укаже, и завлада највећим и важнијим делом срп. земље, тако званим великим Жупанством Рашком. Око 972 год. кад Грци сасвим утаманише државу бугарску, они насрнуше, са силном војском, и на велико Жупанство Рашко. Тадањи велики Жупан, по свој прилици син Часлава Кланимировића, добегне свом цару српском, са своја два сина Пјеном или Пином и Радиградом и са ћерком Прехвалом. Цар, или краљ, их прими, учине уговор и обећа им помоћ, но и зависе од њега, а Прехвалу узме за жену. Цар ове бегунце нађе у Требјему близу Оногошта, где су га нашли, и кад Јован Комискија цар грчки, а освајач бугарске државе 976 год. умре, крене се са војском, ослободи велико Жупанство Рашко од Грка, присаједини га својој држави, даде га своме тасту као великом Жупану, под ког су влашћу и синови му били. Тако дакле и Рашка подпадне под власт срп: цара и присаједини се срп. држави. Прелимир имађаше четири сина, Хвалимира, Бослава, Драгислава и Свевлада, међу које, по старом несретном српском и опште славенском и европском обичају, подели своју царевину, али да сви зависе од најстаријег брата или цара. Брат му је Кресимир владао Босном, а кад му таст Годимир без Хрватски год. 958 умре без мушке деце, онда се и овај домад српске земље присаједини српској царевини; те се тако помало и постепено опет уједињаваше разкомадана и покорена од туђине земља српска. Кресимир је имао сина Стевана и копилана Легета, кога је раније послао свом синовцу Болеславу у Треби-

ње, где се овај копилан одгаји, подигне и ожени са неком де-
војком Славицом (Saviza биће ваљда Славаца) Прелимир умр
око 982 год. видивши за живота спојене српске земље у српске
царевини. На место његово ступи на српски престо најстарији
му син

23. Хвалимир I *Прелимиров Дрвановић XXIII.*
(*од 982—986 год.*)

А 34 владаоц срп. у овим земљама. Владао је од 982 –
986 год. дакле свега 4 године Чим Хвалимир погребе тел
свога пок. оца у цркви св. Петра, одма се крунише царско
круном и миропомаже на престо српске царевине. Влада ње
гова небеше дуга с тога што он строго са својом браћом и
народом поступаше и што ову строгост копилан Легет, си
Кресимиров, умеше подло да употреби на своје гадне и себичн
намере; те народ подиже на буну противу цара и своје земље. У
овој несрећној буни изгину браћа Хвалимирова са својом децом,
тако исто погине и сам цар; те тако зликовац и разбојни
Легет ступи на престо српски

24. Легет I. Крешимиров Дрвановић XXIV. (*од 986 —989 год.*)

А 35 владаоц срп. у овим земљама. Владао је од 986 –
989 год. дакле свега 3. год. Он раздели земљу међу својим
синовима, а сам се стани у котарском заливу, у ком оснује
град, намести у њему престо, са кога, преко својих синова, у ка-
заним областима управљаше само 3. год. срп. царевином; јер ј
Бог казнио како њега и његове синове, ужасне грешнике и не
ваљалце, тако и поводљиви народ, који је се дизао на буну про-
тиву законитог свога цара. Казна божија састојала је се у том
што куга поморила не само Легета и синове му, него и млог
народ. Од ужасног покоља Легетовог и његових синова само ј
се био спасао син Болеслављев Силвестар, који је са својо
мајком дубровачанком умакао био у Дубровник. Народ видев
своје зло и казну божију, покаје се за своје ужасне и највеће грех
те позове Силвестра сина Болесављевог, а унука цара Прел
мира, да заузме престо свога ђеда. Тако дакле ступи на срп
ски престо.

25. Силвестер I. Болеслављев Драноовић. XXV.
(од 989—993 год.)

А 36 владаоц срп. у овим земљама. Он је владао од 989 —993 год. дакле свега 4 год. Он је благо и добро управљао народом и земљом српском, чим је и оправдао свој избор, али на жалост народа неје дуго владао! те тако умре око 993 год. а на престол срп. царства ступи син му

26. Тугомир Силветров Дрвановић XXVI. (од 993—997 год.)

А 37 цар Српски у овим земљама српским. Владао је од од 993—997 год. дакле свега 4 год. Паметариште несу нам оставиле опис његове владе, с тога и сами неможемо ништа о овој рећи. По смрти Тугомировој ступи на престо срп. царства син му

27. Хвалимир II. Тугомиров Дрвановић XXVII.
(од 997—1003 год.)

А 38, владаоц српски у овим земљама. Владао је од 997—1003 год. дакле свега 6 год. О влади овога српског цара такође скоро баш ништа неоставише паметариште; но само се ово зна: да је имао три сина и то: Петрислава, Драгомира и Мирослава, међу којима подели земље припадајуће сопственој царској породици; па даде Петрославу целу Зету, или Црвену—Хрватску, тако звану Горњу Далмацију, почев од утока Дрина Црног у море па до реке Војуше ниже дан. Авлоне, Драгославу даде Требиње и Захумију, а Мирославу даде земљу од реке малог Искра па до Старе планине и Балкана, или тако звано српско Загорје. По смрти очиној ступи на престо српске царевине најстарији му син

28. Петрислав II. Хвалимиров Дрвановић XXVIII.
(од 1003—1010 год.)

А 39 цар српски у овим земљама. Владао је од 1003—1010. год. дакле свега 7. година. О његовој влади над српском царевином ништа се друго незна до то: да је подељену земљу

између њега и браће му још покојним: им оцем, опет уједињо. Тако пошто се Мирослав удави у језеру Скадарском, Петрислав присаједини његове земље царству и примора Драгомира да призна потпуно над собом власт цареву. Он умре око 1010 год. а на престол српског царства ступи син му

29. Владимир Свети II. Петрослављев Дрвановић XXIX.
(*од 1010—1015. год.*)

А 40. цар српски у овим земљама. Владао је од 1010—1015. год. дакле свега 5. год. Овај владалац српски био је врло добар и благо поступао са народом, али на велику жалост није дуго владао земљама српским. Цео његов живот напуњен је бедама и мукама за њ. Тако у првим годинама своје владе, бугарски разбојници већ су се били угнездили у српској земљи, и заклоњени од Грка планинама, цароваху и становаху у Преспи, па кад од прилике око 1013. год. отеше, од свог добротвора Владимира, који им уступи бегајућим од Грка Преспу и околине земље за уживање, Орид у Ориду. Један од ових тако званих Самуило позиваше светог Владимира, да с њим војује противу Грка. Кад овај нехтедне, он изненада нападне на светога, а овај западне у неке кланце дан. Ђавота, из којих мишљаше да побије војску бугарску, али небеше тако одређено. У овима страшно бешњаху змије и један великаш подло и гадно преда свога цара овом бугарско тако назови владаоцу, који га одведе у Преспу и затвори у тамницу, а сам пође даље по срп. земљама, које му се и без цара одупираху. Кћерка Самуилова Косара заљуби се у Владимира, Самуило је да за њ и одпусти га. Због овако близу основане државице бугарске у српској земљи св. Владимир пренесе столицу из Орида, и Београда више него севери за 5. часова, у Београд тако звани данас арнаутски; но и овде неостане задуго на миру. По смрти Самуиловој око 1014 год. син му Радомир војеваше непрестано са Грцима. Грци пак да би покорили бугарску државу њихов цар Василије подговори Владислава сина Аронова, а брата од стрица Радомировог, да овога убије' што и буде учињено помоћу грчком; и Владислав постане у Преспи бугарски владар. Владислав је се бојао Влади-

мира, као зета Радомировог, а овај страх улеваше му још више цар грчки Василије, и наговори га: да преваром смакне са овога света цара срп. Владимира. Владислав ово учини позвавши најпре Косару у госте, па, по овој, Владимира, а кад је се Владимир затезао, он пошље три владике са крстовима, и еванђељама, који поднесу Владимиру ове и рекну: да их је целивао Владислав, а и они му се на тим крстовима и еванђељама и сами закуну: да му ништа неће бити. Владимир се превари, оде у госте Владиславу, па кад га постављена заседа бугарских Владислављевих војника, или боље разбојника, као што је и сам'им господар Владислав, на путу не уби,— онда га сам Владислав... убије изненада . . .у преспанској цркви пред дверима црквеним! Тако погине св. Владимир од гадне и подле руке бугарске, која се увек тим подлостима одликоваше, као монголска. Ово је се догодило 22 Маја 1015. год. Жена му Косара, пошто Срби убију Владислава бугарског цара у опсади под Драчем, пренесе тело и погребе у манастиру, који је још свети Владимир за живота основао међу огранцима планине Белгоста и Граба, а при реци Куњи севернозападно од дан. Елбасана за 1. час хода. Црква источна и западна поштује и признаје за правог свеца св. Владимира Јована, ког тамошњи, народ, и ако већ нема Срба ни по вери, ни по по језику и ако су пошкиљени и поцинцарени, особито поштује и уважава. Његове мошти видају и лече сваке болести свију вера и народности. Убице Бугари присвајавају га као и св. Милутина у Софији, св. Јована Рилског, св. Прохора, св. Петку и све Србе свеце и називају их „бугарски св. цар Јован Владимир" и т. д. У овај монастир сахранила га је његова жена, ту се постригла и сама као калуђерица до смрти остала, зато што је тај монастир подигнут за живота покојниковог његовим сопственим трошком и трудоми тако завештао Узрок овоме био је, као што Србљак пише, и сва предања па и данас сав околни народ свију вера и језика казује и прича, летећи орао, који је на том месту оставио и испустио неки крст, баш кад је св. Владимир туда ловио. Београд овај, или дан: на шкипско латинско грчком језику Елбасан прозван је- по оном доњем Београду, у ком је св. Владимир престоловао, а значи елба, или алба бели и сони или

зони, жена, дакле бела жена или белог т. ј. краља белог жена, (Косара) што је се ту покалуђерила, живела и умрла. По смрти св. Владимира ступц на престол срп. царства стриц му

30. Драгомир I. Хвалимиров Дрвановић XXX.
(од 1015—1019 год.)

А 41. цар срп. у овим земљама. Владао је од 1015—1019. год. свега дакле 4. године. Чим је св. Владимир тако ужасно изненада и подлом преваром блгарског разбојника и господара им Владислава погинуо, у сред преспанског св. Храма; одма стриц покојников, или бар брат од стрица, ступи на престо и пође на овог зликовца блгарског. Сам пак овај Владислав пође да даље заузме српске земље и војске се ударе под Драчем, под којим Блгари буду свршено и до ноге побијени. У овој битци падне, као и сви пре њега бивши подли и мучки, убица светитељев блгарски владар Владислав, а Срби изгнају и утамане копачно угњездивше се разбојнике блгарске у својој земљи. Одавде се крене цар Драгомир на побуњене и подстакнуте на то лукавим Грцима, Которце. Которци такође, по науку лукавих Грка покоре се Драгомиру, пусте га у Котор и при части и весељу . . . убију га са свом његовом свитом! Овим и оваквим поступком Грци завладају целом српском земљом, ван Босне, а пре тога год. 1018 завладали су били и покореном Блгарима срп. земљом око Преспе и Орида, као и другим крајевима. Но ова власт њихова на овако подао и лукави начин добивена неје се дуго ширила над срп. земљама; јер око год. 1036. ступи на српски престо син убијеног на превари которцима Драгомира

31. Доброслав, или Воислав I. Драгомиров Дрвановић XXXI.
(од 1036—1055 год.)

А 42. цар срп. у овим српским земљама. Владао је од 1036—1055. год. дакле свега 19. год. и неколико месеца. По смрти очиној Војислав, или Доброслав, налазио је се у Босни, из ове оде у Цариград и ту тобож упућујући Грке како ће ови над његовим народом владати, упути их тако: да

народ на њих сасвим омрзне. Он се врати у Србију, дигне буну, побије све Грке, и завлада већим делом земаља бив. српске царевине, а старешину грчког Теофила Еротика 1040 год. прогна из Србије; и тако унеколико очисти земљу српску. Те године призна га народ за свог цара, пошто је се, мора бити, уверио, да је он одиста син погинувшег на превари цара срп. Драгомира. Неје много времена прошло, а цар Војислав, или Доброслав, који је сигурно имао ова два три имена да се боље сакрије од лукавства грчког, са својим синовима око 1042 год. разбије грчку војску од 70000 послату противу њега грч. царем Константином Мономахом. Борба је била ужасна, у којој цар српски остане победитељ Грка, који изгубе 40.000 војника на месту битке, а остатак је сав био рањав и за богаље способан. Битка је ова била код дан. Бара, а предводио је грчку војску грчки војвода Михајило, префект дрaчски. Пре тога Војислав је одржао још неколико битки над Грцима, од којих у једној војвода грчки Ђорђе Проват тако буде утамањен, са свом својом војском, да је и сам једва изнео главу. Са Грцима су били, као сајузници њихови, велики жупан рашки, бан босански и бан захумски, које Доброслав такође, као и њихове сајузнике, уништи, а народ српски у овим земљама, као и земље ове, присаједини својој држави. После ових ужасних пораза за Грке, и њихове глупе савезнике, а српске издајице, они се несмедоше више упуштати са Србима у борбу. Војислав је имао са својом женом, а веле унуком бив. цара бугарског Самујила, Недом пет синова: Гојиславa, Михајила, Саганчу, Родославa и Предимира, међу које, по старо српском обичају, раздели своју Србију па: Гојиславу и Предимиру да Требиње и Грбље; Михајилу Обливку, Папратњу и Црмницу; Саганчи Горску жупанију, или дан. Горњи Дукађин југо западно од Призрена, Купресник, и Борице, а Радославу Луку, Подлужје и Кучево или дан. Кичевску нахију са околним земљама у Дибарској, Оридској, Придепској, Велешкој и Скопљанској њих. Праве Србије. Осим овог дао му је још једну жупу и Будву. Тако дакле Војислав раздели међу своје синове земље, које припадаху не само царско српској породици, него народу српском. Ове су се земље почињале

од више дан. Дубровника, па су се пружале све до утока Војуше у море, до ниже Авлоне, а истоку ишле су Иван планином, Лабом и Моравом до иза дан. Гилана; од Гилана прелезиле су на Гурбетску данашњу или Стару Рујанску планину, па захватале Скопље Прилип и даље се спуштиле до Бистрице, а од ове прелазиле Војушу. Војислав умре по једнима 1049. а по другима 1065. год. у својој престолници у Папратњи, а по Дукљанину родила га је мати жена Драгомирова, бегајући од Грка у жупи Дринској а месту *Брусну* што ће ваљда бити брата његова. По смрти његовој ступи на престол српски жена му.

32. Неда I. и најстарији јој син Гојислав Војислављев Дрвановић XXXII. (од 1055—1057 год.)

А 43. краљ српски у овим земљама. Она је заједно са најстаријим сином својим Гојиславом владала од 1055 до 1057. год. дакле свега 2 год. Гојислава болна и на постељи убију, као и брата му Предимира, побуњени Требињци под некаквим Домаником, који је, по свој прилици, доказивао: да је приближенији род царској лози од Војислављевих синова и његове жене, а биће по свој прилици какав грчки политички подметак да се само сруши обновљена, а бив. по смрти Драгомировој, павша под Грке српска држава. Остала браћа прогнају овога и умире Требинце оставивши им Саганчу; но и овај наскоро побегне од буне истог Доманика. Браћа се договоре и уступе Радославу Требиње; но да га очисти од тога Доминика и његових присталица, што овај и учини: и тако се опет поврати мир у срп. земљи и држави. После смрти царице Неде и сина јој Гојислава ступи на престо српски син Војислављев и Недин

33. Михајил I. Војислављев Дрвановић XXXIII. (од 1057—1073 год.)

А 44. цар срп. у овим земљама. Владао је од 1057—1073 год. дакле свега 16. година Ми смо раније напоменули: да је папа писао цару Михајилу и уверавао га: *да је срп. црква још св. апостолима основана.* Грци пак да би прекрили своја

лукавства и подлости и да овај неби, са западом, утаманио им царевину, записавали су име његово у књигу пријатеља грчких царева, почаствовали га званијем и титулом „Протоспатарија“ и још друге којекакве грдости и глупости чинили, као и дали му, по свом грчком обичају и лукавству, некакву царску рођаку за другу жену и т.д. Михајило од прве своје жене имао је 7. синова: Владимира, Пријеслава, Срђа, Зарију, Гаврила, Мирослава и Бодина, а од Гркиње још и: Доброслава, Петрислава, Нићифора и Тодора. По обичају тога и прастарог до државног српског доба даде им свакоме земље, пошто најпре оте од свог брата Радослава и његове земље. Грабливост царева би наказана тиме: што му сви синови, ван Владимира, Бодина и Петрислава, ... помреше без порода! Још за живота Михајиловог буњаху се Блгари противу Грка, а да би имали успеха изморе од цара Михајила сина његова Бодина, кога прозову Петром и признаду за свог владаоца. Бодин, или Константин, а у Бугара доцније Петар, дигне Србе и Бугаре, разбије Грке, али наскоро га ови заробе и одведу у Антиохију у заточење год. 1073. где се овај као сужњи налазио све докле ге стриц неослободи овог сужањства. По смрти Михајиловој тело му погребу у цркви св. Срђа и Ваха у Дукљи а на престо српски царева ступи брат му

34. Радослав II. Војислављев Дрвановић XXIV. од 1073—1089 год.

А 45. цар српски у овим земљама. Владао је од 1073—1089 год. дакле свега 16. год. Овај владар срп. био је одвећ благ и тих. Он ослободи свог синовца Бодина антиахског сужањства и дâ му жупу Будванску са градом Будвом и Грбаљску са градом Грбљем на уживање. Али неблагодарни и частољубиви Бодин дигне се противу свога стрица и добротвора, прогна га са царског престола; те Радослав тако насилно и неблагодарно оде у Требиње, у ком је живео до смрти своје, која се незна кад је била, и по овој буде сахрањен у цр. св. Петра у пољу Требињском. Он остави по себи 4. шћери и 8. синова: Бранислава, Градислава, Хвалимира, Стањега, Коча-

пара, Гојислава, Доброслава и Пизењка. (или Позњенка) Најстарији му син Бранислав имађаше 6. синова: Предихњу, Петрислава, Градињу, Тврдислава, Драгила и Грубешу.

35. Бодин I. Михајилов Дрвановић XXXV. (од 1089—1100 год)

А 46. владаоц срп. у овим земљама српским. Владао је од 1089—1100 год. дакле свега 11. година. Чим је ступио на царски престо, народ му се истина покори, али синови стрица му и унуци т. ј. његова браћа од стричева и братанци, нехтедну му се покорити и заметну с њим борбу, која је на штету народну, све дотле трајала, докле их архиепископ барски Петар не измири. Бодин одма затим покори велико жупанство Рашко, које га неје хтело признати, а да се неби убудуће силило раздели га на два жупанства тако зва́но северно и јужно. Прво му је захватало све земље југо истоку од Лаба, а друго од Лаба све земље па до Дунава, Саве и т. д. у првом посади некога Вукана (Стефана) који у место у Рашкој на Балкану (дан. Илица) становаше у Скопљу, а можда и скопљанској Рашкој (данас огромне урвине и радвалине 4. часа од Скопља западу, од града паланке, дворацa и т. д.) Друго даде неком Марку. За овим освоји Босну и да је њеком Стевану, а тако исто отме и област Драчску од Кормана насљедника Роберта Гвискара, који је умрьо око 1085. год. По овоме Бодин, са својом женом Јаквинтом, почне наново гонити своју браћу од стричева и братанце. Он свеза и баци у тамницу браћу Бранислава, Градислава и синове овога Предихњу, који су му дошли били у госте у његову престолницу Скадар. Остали сви, кад за то чују, побегну у Дубровник, а Бодин обседне овај. У једној битци Кочапар убије Косара војводу Бодинова, а рођака Јаквинтинова. Јаквинта натента Бодина, те овај сва три сужња ... убије пред стенама градским и не одступи од обсаде овога града, докле год сви рођаци његови бивши у овоме неоду у Сплъет из овога у Апулију, а из ове у Цариград. Град се преда Бодину, који после тога, страшно, кајући се за своја не дела спрам рођака, умре. Са Јаквинтом кћерком барског војводе. Арлира имао је 4. сина: Михајила, Ђурђа, Арлирицу и Тому

Бодин је један од најзнатнијих и силнијих владаоца срп. тог доба бар по ономе што се о њему засада највише зна. Подизао је многе, цркве и манастире, давао им повеље и хрисовуље, водио преписке са Папом и западном Европом, од којих су неке, на латинском језику и обелодањене, које су се случајно нашле. Народ због зла и невађалства Јаквинтиног нехтедне њеног и Бодиновог најстаријег сина Михајила поставити за цара; него тајно доведе из Цариграда и постави за цара Доброслава сина Бранислављевог. Тако дакле ступи на срп. престо

36. Доброслав II. Бранислављев Дрвановић XXXVI.
(од 1100—1102 год.)

А 47. цар српски у овим српским земљама. Владао је од 1100—1102 год. дакле свега 2. године дана. Доброслав неоправда избор народњи с тога, што је са овим хрђаво почео поступати. Остала му браћа и рођаци, по дозволењу грчког цара, извезу се у Драч. Гојислав се овде стани са синовцима, окући се и ожени, а Кочапар оде великом јужном рашком жупану и у договору са овим удари на Доброслава. Битка је била на Бистрици иза Дукље а око Призрева. Противници цареви заробе га и одведу у Рашку, или Расу код дан. Илице на Балкану. Ова двојица т. ј. велики рашки жупан Вукан и Кочопар заузму, разуме се по себи, све царске земље, онђачкају Далмацију и по деоби Кочопар заузме Зету, или Црвену Хрватску, а Вукан остале земље. По овој деоби опет наступи мржња међу овом двојицом. Кочопар дознавши да му Вукан о глави ради оде у Босну, ожени се шћерком босанског бана Стефана и погине у једном боју код Лијевна. Народ оставши без цара скупи се опет (ваљда на пољама Дупљанским око дан. Гостивара) изабере за цара Владимира сина Михајиловог. Тако дакле ступи на престо српскога царства

37. Владимир III. Михајилов Дрвановић XXXVII.
(од 1102—1114 год.)

А 48. цар срп. у овим земљама. Владао је од 1102—1114 год. дакле свега 12. година. Цар је овај подпуно оправдао

народњи избор. Он је народом управљао благо и справедљиво, а своје прогнате братанце, браћу од стричева и стричеве позове натраг у земљу и свакоме дâ по који комад земље за уживање. Он се ожени са шћерком јужновеликорашког жупана Вукана и, по венчању, таст му пошље затвореног бившта у Раси цара Доброслава. Владимир бојећи се овога заповеди да га затворе, а Јаквинта, која је тада живела у Котору, отрује Владимира, а насилно затвореног Добросава покалуђери у цркви св. Срђа и Вахе; те тако силом натури народу за цара свога сина Ђурђа. Тако дакле, негледајући на народну мржњу на Јаквинту и њене синове због ње и оца им Бодина, по насилној смрти Владимировој, ступи на српски престо

38. Ђураћ I. Бодинов Дрвановић XXVIII. (од 1114—1117 год)

А 49. владар срп. у овим српским земљама. Владао је од 1114—1117 год. дакле свега 3. године. Овај цар Ђураћ одма, чим ступи на прсто, почне се старати да похвата и затвори све своје рођаке, а синове Бранислављеве. Ови дознавши за његову намеру побегну у Драч своме стрицу Гојиславу. Ђураћ ухвати само Грубешу и затвори га у Скадарску тамницу. Ово је било друге год. његове владе, па чувши за ово Гојислав измоли од грчког цара Кало Јована Комнена војске; те са овом, и својим синовцима, пође противу Ђурђа. Битка буде код града, у којој погине скоро сва војска Ђурђева. Он се једва спасе, са малом дружином и побегне из овог града Оболоне, или Авлоне, Облизке даље, а победилци дођу у Скадар ослободе тамнице Грубешу и поставе га за цара српског те тако дође на цареви српских престо

39. Грубеша I. Бранисављев Дрвановић XXXIX. (од 1117—1124 год.)

А 50. владар српски у овим земљама. Владао је од 1117—1124 год. дакле свега 7. година. Грубеша истина постане срп. царем, али је стајао под утицајем грчким, помоћу којих је и дошао до срп. царског престола. Он је мало помало

старао се овога опростити се, кад после седмогодишње његове владе из Расије наново насрне Ђурађ, побије га код Бара и сам се опет насилно прогласи за срп. цара. Грубеша падне у том бојu и његови људи једва му тело мртво отму и сахране у саборној барској цркви св. Ђурђа. Пре овога он је био ухватио царицу Јаквинту и послао у заточење у Цариград. Тако дакле ступа опет на царева српских престо

40. Ђурађ Бодинов Дрвановић XC. *(од 1124—1143 год.)*

А 51. цар срп. у овим земљама. Он је сада Владао од 1124—1143 год. дакле свега 19. година. И ако је силом дошао до царског срп. престола, опет га несу хтели да признају за цара и Ђурађ употреби лукавства да би приволео к себи своје рођаке. Овим начином домами к себи двојицу од својих рођака Тврдослава и Драгојла, којим дâ добре земље и градове за уживање. Земље су ове биле у Зети, или Црвеној Хрватској, али се за овима неполакоми Градиња брат ове двојице, који је се у Расији био оженио, настанио и страшан био цару. Ђурађ пође с војском на Градињу, побије га, отме му Рашку коју да неком Урошу ког је Грубеша био бацио у тамницу. Градиња сâ својим синовима: Радославом, Владимиром и Лобаром прибегне у Зету своме брату Драгојилу, који истина беше веран цару Ђурђу, али и своју корист никад незаборављаше ширећи непрестано дароване му земље. Градиња је у Зети родио још неколико синова као: Православ, Грубеша и Сирака, међу којима неки хоће да виде и Немању. Видевши цар Ђурађ да се ови лепо живе и све више и више напредују побоји их се и ухвати Драгојла и Михајила сина цара Владимира и баци их у тамницу. Градиња како види шта поче цар Ђурађ чинити, одма се измакне из земље и са помоћу грчке војске, која је увек морем долазила, удари на цара Ђурђа. Војска је под грчком војводом Пиргордом већ била дошла до градова Бара и Врањине. Но од ових ковај буде одазван у Цариград, мора бити да прими упутство: шта ће и како ће да ради, пошто надбије са слабиом, јачу српску страну? Из Цариграда дође други војвода по имену Алекса, са новом војском,

те обколе цара Ђорђа. Народ је већ сав био противи њега и пристао уз Градињу. Цар Ђурађ изгуби битку, побегне у Авлону, из које се непрестано бранио, али кад дође нова и силнија војска грчка, морао је се предати. Њега окована Грци одвезу на лађама у Цариград, где му је и гроб био. Овај ће цар Ђорђе бити по свој прилици онај исти српски цар Загорски и Епирски у Летописима старим српским, који се помиње да је владао у време Немање а звао се и српски Словенски и Епирски, и града Епира или Пирота краљ, или цар Ђурађ, с којим је не само Немања, него чак и његов син Стефан Правовенчани војевао, надбио га и узео му све Заплањинске (иза Шаре) земље на југу и истоку (од Нишеве до Вида). По овоме дође на престо српске царевине

41. Градиња (или Градиња) I. Браниславлев Дрвановић XCI. (од 1143—1154 год.)

А 52. цар срп. у овим земљама. Владао је од 1143—1154 год дакле свега 11. година. Градиња је се старао да поправи поремећено стање српске земље и да јој поврати прећашњу славу и блесак; с тога је позвао све прогнате и скитајуће се, по туђим земљама и државама, своје рођаке. Но паду склона држава, већ се није могла одржати без нових и бољих, од старих, преустројства и правих темељитих поправака. У овом свом раду и лепој жељи Градиња и умре, а на престо унижених срп. царства ступа најстарији му син

42. Радослав III. Градињин Дрвановић XCII. (од 1154—1160 год.)

А 53. цар срп. у овим земљама. Владао је од 1154—1160 год. дакле свега 6. година. Унижености српске државе већ је била дотле дошла, да је овај владар срп. ишао чак у Цариград 1154. год. и тражио одобрење од грчког цара Манојила да га утврди у власти царева српских, и у овој да га призна као владара српског. Од Грубеше, кад су се први пут Грци умешали у српску државу, па до овог срп.владаоца, грчки је уплив у Србији већ био дотле нарастао: да је овог Радослава одвукао чак и у Цари-

гад, помоћу кога је тек могао бити српски краљ, или цар. У овакном стању, где грчки цареви почеше потврђивати српске цареве у њиховим државама, разуме се по себи, да су и веће области српске царевине, којих су се великаши сваком приликом старали се да се учине независним, теглиле свака на своју страну. Тако видимо да Босна од смрти великог Бана Стефана, који своме цару Доброславу 1102 год. помагаше противу Великог жупана рашког и Кочопара, под баном Борићем 1141 год стоји као независна. Бан њен поменути Бориш у сајузу са мађарским краљем Гејзом II. војује противу Грка и т. д. Што се пак Хрватске тиче њу видимо још 1075. год. да се мало помало цепа од укупних српских земаља. Шта више те године, а по убиству бана Славише (од Норманског војводе Амика) који још зависаше од укупне царевине српско, — видимо да Папа Гиларије VII. по дјејству архиепископа солинског поставља Звонимира за краља хрватског и шиље му круну на то звање, којом га тај архиепископ венчава и крунише. Непријатељима је тешко било раздвојити и поцепати срп. земљу, а вад су већ то учинили онда им неје тешко било и утамањити је. Тако видимо да се, по дјејству архиепископа спљетског, 1102 год. у Задру мађарски краљ Коломан крунише и као хрватски краљ; те тако та покрајина српска оде Мађарима, као да су је из Китајске Манџурије са собом донели и створили овде у овим земљама. Радослав дакле Градињин бе̂аше тај који због неизбежних околности и као резултат грчке мешовине у срп. послове још од краља Грубеше, унизи српску државу, и који се у место царског титула задовољи и са титулом великог жупана српског, негледајући на то што цареви српски имађаху под собом неколико таквих жупана. Но да се српски владари несу звали и величали тим жупанским, својих чиновника, званијем, већ да су се увек звали (ῥῆξ, ῥήγες т. ј.) краљем, којом су речју Грци разликовали српске цареве од својих (βασιλεβς) царева, или василевса ми имамо и сувише доказа. Нарочито тек од Стефана Немање сви грчки писци почињу српске владаре, и то само њих неколико, звати именом жупана, а до Радослава споменутог бившег Српског краља, тада већ грчког Жупана, пре Немање, нико и не спомиње то име за владаре српске. Тако су исто

Франачки и остали писци западни чисто и јасно српске владар звали Rex т. ј. краљ. У солунских паметариста тако званих Acta Demetrii тако и у Никити Ханијату и другим стоји написано свуд ῥῆξ т.ј. Rex краљ, а тако и Папе и остали пасаху. Ми овде наводи из Летописа за 1865 год. а састава г. Николајевића стр. 47 ову рече ницу поменутог грчког писца: „*Βασιλεύς δὲ αὐτος᾽ αὖτις μετὰ χαχοργεῖν τού ῥῆγα Σερβιας Οὔρεσι*“ (т. ј. цар овај (Манојло К мнен) чим дозна (1151 год.)да цар (краљ) српски Урош чини зл царству, на ново и т. д.) Да велики жупан значи само пр лице по цару, то имамо такође доказа у тако званој мађар ској држави, која као дивља и варварска и неимајући ни појм о држави и власти, прими све установе покорених срп. племен дивљом мађарском чордом, па и имена ових старешина, ка што се из ових речи види: Дође ту и њихов великп Жупан (са промењен у ишпана), тако се зове први достојанственик д краља код тог народа (*Χνιθουχαί ὁ παρ᾽ αὐτοῖς τὴν ξουπανο εχων αρχην βούλεταιδέ τοῦτο τὸν μετὰ τὸν ῥῆγα παρα τῶ εθνει δεδυνημένου*)“. Но неје само у имену унижена и омало важена срп. држава, која трајаше целих 667 год. почев од Свевлада I. од год 492. па до овог последњег Радослава, ил 1160 год. за име би најлакше било; но је сама држава осла била, малаксала и већ долазила к својој пропасти, које спо љним непријатељима, а које опет унутрашњим раздорима. У овима прво место и управо најјачији и најснажнији подрива српске царевинске зграде беаше разделење и одпадање западне цркве од источне. Папа трзаше народ српски на једну страну, а цариградске папе, или патриарси, тако исто лукави и подли ка и римске папе, на другу страну. Они ни један, нидр уги недаваш подпуне власти српским тако званим илирijским патриарима, кој непрестано тако рећи од Христа, а боље његових ученика, ка Апостола Павла и осталих, па све чак до Хуна сеђаху у Митро вици дан: у Срнму, а старом Срму или Сирмиуму, а кад Хуна у 5. веку разорише овај српски град, они одоше у Митровицу на Ко сову, доцније из ове опет прогнани бедама и невољама у Солун ту седише до Србина источно римског императора Јустини ана, који их настани у свом месту рођења негде око дан. Кустентила. Овде опет борављаху до Авара и њихових нас-

ъедника Бугара, од којих опет потуцаху се од немила до едрага. Но кад Бугари примише хришћанство и кад гоњена рцима из своје Бугарије њихова једна чордица настани се у рпској земљи у дан. Преспи, по дозволи тадањег срп. краља ако званог св. Владимира, за којег време ови патриарси срп. тановаху у његовом Београду више Орида северу за 4. часа, де су имали и огромне школе у дан. месту тако званом *Издеслава* орид. нахије среза Дбрцког,— онда и патриарси српски, настане се у Ориду, престолници срп. краља св. Владимира, а по дозволи његовој, где становаху докле их Грци заједно са другом српском патриаршом пећском непродадоше Турцима, 1775 год. Српска држава да јој сам Бог неје послао избавитеља у лицу Стефана Немање, морала би подпасти, или под грчко царство, или подпомагано папама и западом мађарско краљевство. Већ су се и једни и други спремали да је прождеру, али памет и вештина Немањина непдоусти. Видевши Немања до каквог стања та стара срп. државе политика доведе ову, која непрестано позиваше туђине да помаже слабијим и жешћим не само царевати, но још и да се зацаре, и која даваше места туђину да се меша у унутрашње српске послове, што пре небијаше, а тако исто видевши докле је доведе пред њим бивши најпре краљ Радослав III. па после само велики жупан Радослав, намисли поправити стање ствари и дићи српску царевину из понора унижења. Као богом даровани муж, и као прави политик, он је видео: да, и ако се одтргне и опрости насртаја западних владара, папске се власти неможе одтргнути, јер папе у то доба, као и дуго још, беаху управо рећи свемогући на земљи. Оно што је кадар Бог чинити на небу, папе узеше, да они могу на земљи, па тако и би; те најсилнији цареви западни смели су папама само пољубити папуче, водити пешке и гологлави, са страна, коње под папама, на којима ови јашаху, више њих држати небо, да папе не пече сунце. Така сила беаше римпапа у то и доцније доба, па и трајали је тако рећи чак и до синоћ. Да би се бар ових опростио, Немања се одкаже од своје западне, или римокатоличке вере, а боље тако зване манахејске, јереси. Овим је постигао напоменуто прво и још друго што је важније, љубав грчку,

а што је најважније и чега се ни Папа ни Грци несу сећали било је то: да тим приволе к себи највећу област српску тако звано Велико Жупанство Рашко, које будући најближе Цариграду и земљишту цариградског патријархата, или Папе источног, беше сво чисто источно православно. Ово је било најважније и најзнатније; и Немања тек помоћу овога дође до своје цели. Тек од овог доба, кад задоби за се велико жупанство Рашко Немања се поче јављати као лице, које хоће и уме, да влада. Тако га ми од тог доба и почињемо звати као владара и цара нашег

ГЛАВА VIII.

Срби под Немањићима и другим, стање њихово под Нем: Мађар: и т. д.

43. Немања Стефан I. XCIII. (од 1160—1195 год.)

А 54. цар српски у овим земљама, ступи на јаван политичан живот око 1160. и као цар српски влада до 1195. год. дакле свега 35. год. Прво је и најглавније питање до сада још необјашњено и неразсветљено: ко је Немања, одкуда је, чији је син, које имено владајуће срп. лозе, кога праоца: Свевлада, или Дрвана? и т. д. На ова питања, ми за сада нећемо одговарати, јер непишемо историју Срба, но само одломке из ње ради наше мапе. Но можемо само ово напоменути 1. да је била у српској држави од 492—630. год. владајући лоза Свевладови, 2. од 634. до 862. год. Дрвановића; 3. Од ове год. могло би се породити одиста питање: да ли је опет продужила владати Дрвановићева, или кога друга лоза? Нојествар савршено верна и јасна да је одиста Петрислав био син краља Радослава, а брат краља Чеслава па према овоме: да ли је био и сам од лозе Дрвановића, или неје? нема ни сумње да неје био. 4. Од ове године па до 1018. владају потомци овог опет Дрвановића, међу којима је и св. Владимир. 5. Од 1030. па до 1160. владају потомци Доброслављеви, о којима такође

земоже бити никакве сумње да несу од лозе Дрванића; јер Дукљанин пише: да је Доброслава, или Војислава, одиста родила краљица жена краља Драгомира бегајући од Грка, „у Дринској жупи, у месту Брусно у Босни.“ 6. Да је од поменуте 1030 године па до од прилике 1160. год. или Немање, који на сваки начин неје бијо од ове последње владајуће српске лозе (иначе би се бар тако презивао и бар св. Владимира и Давида (Будимира) Дрвановиће у својим поменицима помињао и на њих се, у многим стварима, као на свеце и своје предходнике, одвећ поштоване у срп. народу, као и у околним другим народима свију вера позивао) одиста владала Дрвановићева лоза, нема никакве сумње. А пошто се Немања нигде и непозива на ову лозу, па и његови потомци, сљедује: *да од те Дрвановићеве лозе неје ни био, па било у правој од Дрвана и Будимира, Петрислава и Војислава, било у побочној, ако су ова двојица од те праве линије била*, ствар је ова савршено чиста и јасна, и још је јаснија кад се узме: да летописци његову старину доводе још од 4. века по Христу, а у 5. јављају се Свевладовићи; па са наведеног и ових летописаца ми и држимо: да је Немања био од те тако зване Свевладове лозе, но пошто је се он звао само: „Не мањи“ од својих предака, остављамо га без и једног презимена. У нашој Историји Срба, на којој радимо, гледаћемо да ове наводе и оправдамо. Први појави његове политичке радње врзу се око: „отачаствија својего рекомују Топлицу, Ибр же и глаголемија рјева.“ Дакле први појав му је на Балкану на реци која се зове Рашка и Ибар, или дан. Марица, а и место се то зове иначе и Топлица, где је и грчки писци тог доба само мало ниже југу налазе, а по дан: турском изговору сва се та околина зове само Илиџе. Она је на дан: Карача Балкану, а прије 8. год. оправљена градивом из старих развалина Расе: те данас ради. Он ову земљу зове својим отачаством, што му прво ту беаше отац па га из ове земље прогна српски цар Ђураћ. Немања неспоминье, да му је Зета отачаство т. ј. место рођења, као летописци, јер му то неспадаше у рачун иваљда не беше. Први политичан живот његова оца по својој прилици у оним општим смутњама почиње у Великом Жупанству Рашком и у Раси око дан. Илиџе на Балкану, па и Не-

мања, као вешт политик, одтуда почиње. Он незове Зету ни зато својим отачаством, што су у њој римокатолици, а видите он вам је сада православни, јер га, као православног и прекрштенца, помаже сам Импер грчки и то онај, који му тадањег срп. владаоца и назва од цара жупаном, главом Мануил Комнен. Да би Немања успео у свом послу поклања му тај исти Император грчки предео тако звани: „Глубочицу“ а овај је иза Витоша југу, где као из једне месности почињу да изтичу реке, које се сливају у Дунав, као стара мала Струмица и Искар, и у грчко море као: Струма и стара Нишава, а дан: турска тако звана „Карасу“ т. ј. Црна вода. Па шта даље ради Немања? ништа друго: до, као прекрштенац, да би се показао баш правим православним хришћанином, он почиње зидати и то православне цркве, па где? ето где ... око земаља својих суроћака и ваљда браће, али као римокатолика! Па и ово му не беаше доста, већ баш у њиховим собственим земљама поче подизати цркве. Тако он почне зидати храм св Николе близу храма св. Богородица на ушћу реке Бањске у дан: Куршумлији, А тужна, глупа старија браћа само: „ревношћу злоју и гњевом јаром одржими“ дођоше му са речима: „Пошто твориши сиковаја, несвешчав о сих с нами, јаже ти неподобајет творити?“ Браћа вежу и баце Немању у неку пећину из које се спасе чудом; па опет продужи даље свој посао, не „свешћавајући“ се с браћом. Кад браћа виде таквог и толиког побожника, они онда шта раде? раде оно што не умеше политиком као Немања да учиниле. Њих сам народ српски оставља а они скупљају, за свој драги новац, Грке, Фруге, или Немце, Турке и разне туђе, но не српске, народе, те нападају на свог млађег брата. Битка бива ужасна и Немања помоћу свог православља и срп. народа разгони ове туђине и побеђава браћу, од којих један тоне у Звечанској реци, где је и битка била око града Звечана. Но пођимо још мало даље, па ћемо се о свему горњем, као и о Раси балканској, а не дан. Новом Пазару, које га за Расу држе само надри историци и васпитаници јежовански, још боље и тачније уверити. Пошто дакле овако Немања не „свешчавши“ се са браћом учини од њих ово оружјем, он се враћа у своју Расу, или Рашку, скупља своје силе про-

тиву млого јачег непријатеља, противу спољног и то тада силне Империје Грчке. Он очекује само смрт свога пријатеља и покривитеља Манујила Комнена императора и кад се ова догоди, и кад му се овај император пријатељ можда још неје ни охладио како треба, —Немања насрће, но куда? куда? прво на Софију, или тадањи Средац!? Како то, од куд то? зар се Средац налази на међи његове земље? запита ће млоги, а и сви коме ово неје ни долазило ни на крај памети да се упитају читајући живот Немањин, од сина му Саве, Стефана и т. д. а које је све и сама критика и сама ствар као необориме утврдила. Коме је до питања, а био је досада глуп и тек онако читао наше и туђе историје и летописе, нека пита а и нек се диви, колико хоће, ако му је до тога а ми идемо за током најистинитије на свегу ствари. Тако дакле Немања освоји Средац или Софију, а он му је из Расе у своје рођене браће земљама на путу. Њега је морао освојити Немања, ради тога он је употребио сву своју снагу и силу, те неуздајући се у ову и удружио се чак и са Мађарима. За овим тек он освојава друге српске, али тада у рукама грчким, градове: Петрник, или Перник, на планини Пернику, или старом Орбелину, а дан: тако званим Деспотовим планинама. Од овог иде на Стоб, или Столп у ст: Дарданији место рођења србина Јустинијана тако названа Грцима *Σχαπλιτω* Скапљица, или Стоблица. Овај је био код дан: Стоби у Маћедонији. Даље Земљин опет на граници Маћедоније и Србије, па Вељблужд идући Етрипол Балканом и данс. село Велбуђ, или Бођана у тако званој Софијској нахији. Даље Житомиск, или Житомирск развалине и дан: у прилепској нахији на планини Крушевици. Даље Скопље, па град Лешък и дан развалине више Монастира св. Атанасија у Тетовској нахији. Развалине ове зову још и Леђан град а околину Д. Полог у којој има 97. разорених цркви. Даље куда иде Немања? Он иде све са оне стране Шара из Лешака кичевској и битолској нахији па долази код Градца, и данас развалине у битолској нахији за по часа североистоку од мастира св. Јована Слепче. Од Градца Немања дохвата се пута, који води из Призрена у Дибру, па кад овај ухвати и пење се на врхове Кораба и Шара планине, он као добар војник, само

се спушта у дан: Призрен и освоја га без велике муке. Из Призрена иде у славни град Ниш, па у Сврљиг, од ког је наш срез сврлишки. Из овог иде у град Равње, по разорењу кога од Турака и Немаца дигнут је дан. Видин, од старог Равња неколико часова западу. Даље се опет Немања повлачи границама земаља своје браће и удара на Козељ, или дан развалине Кознића града у крушевачком срезу и као што његови животописци веле, наравно пошто и овај град освоји од њега, као од свију тих градова: „не оста бо камен на камени, иже не сокрушише се, иже и не воздвигоше се и до сего дне.“ Но ово неје могло баш овако буквално бити; јер се одма по овом, а од самог Немање и његов: синова у Нишу и Скопљу подижу храмови. За овим осваја Липљан, Мораву западу 3 часа од дан: Гилана, Врању и оба Пилота и Раба у дан. Албанији. (Елбасанска, корчанска, клисурска, Авлонска и друге нахије) Но да видите да Немања не заборавља и своје место рођења, пошто постиже своју цјел, са помоћу Рашске и рашком православном војском, те што каже паметариста, пошто по овомо својењу Немања виде, Дукљу и Далмацију: „Отьчьство и рожденије своје истовују дједину своју в руџје Грчскија:“ сад тек пође даље, пошто је очистио српску земљу од Искра и Вида до иза Призрена; и од овог до иза Авлуње—поврати од Грка насилно и лукаво заузете српске ове градове: Дан, Сардонику, Дривости или Добру, Росаф, или Скадар, Свач, Љцин (Улцин,) Бар и Котар. У Бару оснује храм св. Николе, а у Котору дворац летњи. Тако даље од приморске земље поврати лукаво и на превари грцима заузете срп. земље и присоједини их Србији (Рашкој) Зету, и Рабно, и оба Пилата; од грчке земље: Патково, где је била столица епископије српске, а оно је доле више Водена у Маћедонији, Хвостно, Подримје, Кострц или дан: Костур, Држковину, или дан: Држилово, још доле ниже данашњег села Држулова, а становање Тепенд—Алије знатног бунтовника. Даље Ситницу, Лаб, Липљан, Глубочицу, Реку (међу Битољем и Кичевом земља) Ушку идући Епиру, и Бјелицу такође доле на граници Тесалије. Даље освоји Драч и острве ниже овога тако зване данас Јонске; јер је у овима и у Драчу био устао противу њега некакав Грк Михаијло. Земљу сву одан: Котора па до ниже Авлоне назове Зетом и Дедином. Њед

гове поклоне виђаху Јерусалим и Рим, као и св. Гора. Он истреби Патеранску јерес из Босне и римокатолицизам из Далмације. Нама није овде место описивати опширно радњу Немањину, но само ово можемо казати: да је се држава његова простирала од реке Цетиње, Саве и Дунава захватајући већи део Славоније и Срема па до Искра и Вида; од ових горе на Балкан до иза Рашке; истоку од Рашке до иза утока њена у Марицу, ниже Филинопоља; одавде Марицом до више Филинопоља и преко ове на Орбелинске планине; па по планинама захватајући пола Велеса опет ниже Радовића, Стоба Градца и т. д. па даље на Ниш или дан: Ниц планину; са ове право преко Бурина плане на реку Бистрицу; а од реке Бистрице све до реке Војуше и овом до у море; а од утока реке Војуше до утока Цетиње у море све Јандранским морем, као што се то боље види на нашој мапи. Стефан назове Расу столним мостом на сред срп. земље. Овим је он указивао пут свом потомству на Цариград и па остале земље, које он неможе отети од Грка. Раса, или Рашка, зацело и лежи усред српских земаља; но кад се у ове урачунају и тако зване бугарске, или све земљо српских племена на целом овом тако званом сада Балканском трапољу. Расу је он дао свом старијем сину Стефану, а млађем Вукану Зету, т. ј: сву земљу или приморје од више Дубровника до ниже Авлавне, а тако исто и Хум или Захлмију. Немања је се закалуђерио 25. Марта 1195 год., умро је 13 Фебруара 1200 год., а на престол српског царства дође син Немањин

44. Стефан I. Стефанов, Немањић I. (Свевладовић XIII.) (од 1195 — 1222 год.)

А 55. цар срп. у овим земљама. Владао је од 1195—1222, дакле свега 27 год. Око 1208. год. бугарски главар Борил у сајузу са Ханриком Фландриским, грчким императором, сином Балдуина Франдриског, са Стрјезом братом Кало-Јована бугарског краља, с Махајилом префектом драчским и краљем Андрием мађарским, ударе на земље Стефанове, хтејући савршено утаманити на ново подигнуту српску земљу и државу, но ништа немогну учинити; јер их све Стефан побије и разпуди. Пре овога борио је се са братом својим Вуканом, који је, у договору

са папом, римским свештенством и краљем мађарским ударао на брата свог; но овај, које помоћу Дужда млетачкога свога таста, а које св. Саве, победи брата и смири се с њим. У оваквим неприликама Стефан прими унију и буде венчан царском круном посланом му од Папе. Али кад то чује св. Сава он дође и год. 1222 венча га са круном од Никејских царева донешеном и прозове „Право и првовенчаним“ као да неје пре био венчан и крунисан, подразумевајући да је православ: круном тек венчан, а оно венчање римско нерачунајући ни ушта. Сад наново на њега ударе Мађари са млогим језицима; (народима) т: ј: целим западом и свима римокатолицима но св. Сава ове чудама својим не само умири, него шта више по лекциама неумрлог г. Бођанског професора Мос: универзитета обрне и самог тог Маџ: краља Андрију у православље, и назове га, као прекрштенца, Стефаном. Стефан право и прво венчани звао је се: „Велики краљ, намјесни господин све српске земље и Диоклиције и Далмације и Травуније и Хумске земље,“ а подписивао је се: „Стефан по милости Божиој, венчани краљ и самодржац све српске земље и Поморских.“ Св. Сава оснује 12 Епскуција и то: 1. у Стону у Захумији (данас приморска варош Стон, а италијски Стогно,) 2. у Зету у Дукљанском поморју, а то је ниже Љеша у дан: Албанији 3. Дабрцу у дан: Дьбрици оридске нахије 5 часова северу од Орида, 4. у Будимљу, или у дан развалинама града Будимља на планини Бучин југо-западу од дан: Корче ниже преспанског језера, 5. Раси на Балкану око дан: Илице 6 у Студеници у Хвостњу у дан: Пећској нахији 6 часова од ове близу села Трна, а у Студеници селу још и данас се налази развалине огромне бив. цркве Студенице, у којој је била епископска столица, св. Саве, а не у овој нашој Студеници, 7. У Призрену, 8. У Грачаници на Косову, 9. У Топлици дан: Бањи у турској Србији, или као што сада тај крај Србије зову Маћедонија. Два места тако зову „патрикана св. Саве“ ниже Самокова у Бањи и у м. св. Николе Топличког у битољској нахији. 10. Брвничеву, а Браничево је се звала сва земља од десне обале Мораве па до Старе планине, и од ове до Искра и Вида река 11. Београд у дан: Белградчику видинске нахије 12 у Моравици дан: кумановске нахије и т. д. Ми даље нећемо ни укратко описивати бив. срп. цареве, а напоменућемо ово: да

је Стефан првовенчанн још 4. године владао као цар и то по другом крунисању, са чега је, као што гласи натпис на цркви св. Акима и Ане у дан: кнежевини Студеници прозвао се: „правовенчани“ Он је оставио 4. сина и то: Радослава, Владислава, Уроша и Предислава, који је се покалуђерио, био архиепископ срп. под именом Саве II. По Стефану тако званом првовенчаном и правовенчаном дође на срп. престо син му најстарији

45. Радослав IV. Стефанов Немањић II. (од 1228—1234 год.)

А 56 цар срп. у овим земљама. Владао је од 1228—1234 год. свега дакле 6 год. Још за живота његова дође на царева српски престо млађи му брат

46. Владислав II. Стефанов Немањић III. (од 1234—1240 год.)

А 57. цар срп. у овим земљама. Владао је од 1234—1240 год. дакле као и брат му 6 год. Он је почео копати руде особито у дан. Новом Брду у Турској Србији и новце је правио, али има новаца српских још од Владимира светог дакле од 1010 год: дакле још од пре 224 године. За њим дође на српски престо брат му

47. Урош I. Стефанов Немањић IV. (од 1240—1272 год.)

А 58. цар српски у овим земљама. Владао је од 1240—1272. год. дакле свега 32 год: и особито се прослављао копањем руда ливењем новца, од кога највише и има. 1241. год. покоре Монголи, или као што их зову Татари, сву Мађарску и део Ческе, а тако исто прегазе и урошеву земљу чак до Дрина у дин: Старој Србији, Урош их побије и протера из своје земље. Имао је два сина Драгутина и Милутина. Првог је оженио са ћерком Мађарског краља Стефана V. Катарином. Овај да свом зету део бив. под Мађарима Срема, целу Мачву са Зворником и Банат мачвански уз своју ћерку; но с тим да преда Драгутину престо. Урош обећа, али неучини, са чега се Драгутин на њ подигне и протера га с престола год. 1272. те ступи на српски престо.

48. Драгутин I. Урошев Немањић V. (од 1272 — 1275 год.)

А 59 цар срп. у овим земљама. Владао је само 3. год. дакле од 1272—1275 год. Столица му је била у Дебрцу данас развалине на ушћу Вукодража на међи шабач: и ваљевске нахије на Саву код Ушћа. Он је владао: Мачвом, Сремом једним делом дан: Босне и Ерцеговине, као и Турске Србије све до Вучитрна, које је се и звало Мачва па до утока Мораве у Дунав. Даље Сремом и Мачванским Банатом т: ј: данашњим Банатом и Бачком и т. д: и покорио је од Ирска до реке Вида бугарске земље. Подигао је млога цркве као: Ариље, Рачу, Троношу, Дежеву и т. д. Пошто се закалуђери, ступи на српски престо брат му

49. Милутин I. Урошев, Немањић VI. (од 1275 — 1321 год.)

А 60. цар срп. у овим земљама српским. Владао је од 1275—1320. дакле свега 45 год: Он је у Средцу подигао цркву посвећену Премудрости божијој или грчки св. Софију на подобије Јустинианове у Цариграду, од које се доцније и та паланка српска тако прозове Софија, у којој му и данас леже мошти. По смрти његовој ступи на престо српски син му

50. Стефан II. Милутинов Дечански Немањић VII, (од 1320—1333 год.)

А 61. Цар срп. у овим срп. земљама. Владао је од 1320 — 1333 дакле свега 13 год: Он је се борио са својим зетом кнезом блгарским Михајилом Шишмановићем, што му је сестру Неду отерао. Тада је завладао блгарском и повратао српској круни дати комад земље између Старе планине и Вида што је уз Неду био дао Блгарима његов отац Милутин. Основао је Крајево, на Алти у дан: Влашкој, којим је крајем и владао. Основао је осим млогих цркви и манастира, по свој земљи српској, као остали предци што су му чиинили, и славни и највеличанственији у целом светуа, нароч православљу, мр: Дечански, у коме су муи сестре му св. Јелене св: мошти, који је се до дан: дана сачувао од гадних руку агаријинских. За њим ступи на престо српско-царски син му

51. Силни Стефан III. Душан I. Стефанов Немањић VIII. (од 1333—1356 год.)

А 62. Цар у овим срп. земљама. Владао је од 1333—1356 год. дакле свега 23. године. Он је покорио сву дан Грчку ван Атине, присајединио је српској царевини сву Доњу Далмацију, или Белу Хрватску, Влашку, Молдавију, Бесарабију, Гарицу Истрију, већи део Мађарске, сву Хрватску и готово сву сада тако звану Словенију итд. и све земље до Цариграда, једном речју владао је: од иза Црног (свом Бесарабиом, делом Мале Русије и Крима) до Јадранског мора. Владао је скоро свом малом Азиом, у којој је био намесник Богдан. Он је се звао: Император Грка, Бугара, Срба, Угро-Влахије, а кад је одржао побједу над Татарима 1352 год. прозвао је се и Император Мађара и Руса. Овом га је титулом поздравио чак калифет Египатски, као што тврде арапски историци и као што вели и сам Г. Бошански профес. Мос: университета у својим лекцијама. Уништио је сасвим патријаршију цариградску у Европи и Азији и земље њене подвргао под патријаршију пећску, коју су и васионски патриарси признали за четврту васионску, на место бивше Цариградске грчке. Под ову подвргне све бив. архиепископије на овом српском тропољу као: бугарску, илиријску, цариградску, део Мађарске, Хрватску, део Италијанске и т. д. коју сву цариградску је савршево и уништио. Душан је знатан као реформатор у светском и духовном погледу. Издао законе важане, је да је на 400 год. остали европски свет, тек дорастао за ове и овакве. Закони су му тежили на изједначење каста, што се види у прописаним казнима за властеле и Себре, или људе зависеће од спахија и т. д. По смрти његовој, од отрова грчког, дође на престо срп: царства син му

52. Урош II. Душанов Немањић IX. (од 1356—1367 год.)

А 63. цар српски. Владао је од 1356—1367 год. дакле свега 11 год. и сам је се звао Император, а не краљ, или цар. Он је столовао у Скопљу и последње године убије га Вукашин краљ. Још за живота његовог, мати царица Јелена, столовала је независно од сина Императора у Серезу, стриц Урошев Синиша, био је такође независан у свима сада тако званим грчким земљама, као

у Арханавији, Тесалији, правој Грчкој, Епиру ит. д. а мало азијске српске земље заузму нешто Грци, и већ скоро све Турци и т. д. Пошто краљ Вукашин мучки и крвнички убије сопственом руком последњи огранак у правој линији свете лозе Свевладовића и Неманића, који су се звали сви Стефанима у част Немање првог оснивача, или продужиоца I. лозе Свевладовића и Урошима у част првог великог Уроша, — светога Уроша, он сам седне на оскврњени и окрвављени дотле императорски српски престо. Но неје дуго седио, јер буде убијен, а Бог наскоро казни сав род српски и сву земљу српску за овако грозно и нечовечно убиство, свога правог Императора Стефана Уроша, за овај највећи и вечно вапијући грех пред престолом вишњега. Тэко дакле ступи на престо тако звани.

55. Краљ Вукашин I. Мрњачевић I. (од 1367—1371 год.)

А 64 цар срп. у овим земљама. Владао је од 1367—1371 год. дакле свега 4 год. Он се већ незове Императором и да би се одржао, и у самом титулу краљесском, одма је одпочео уступати Душаном заузете земље разним народима, и у место императора, као што је речено прозове се краљем, но и то му непомогне; јер поменуте 1371. год: са 15000 најодабраније српске војске буде од Турака код реке Марице више Једрене за 3 часа ходи западу до ноге потучено и сам Императоро-убица Вукашин погине од руке свог слуге, који га уби за Уроша. Од 1371, до 1376 год. дакле за пуних 6. год. биле су разпре и смутње у српској царевини као и отмице о срп. престолу, и за сво то време владао је 54. краљ Марко I. Вукашинов Мрњачевић II, а 65. владаоц српски. Те године духовни сабор под председништвом срп. патриарха, Јефрема, који је био врло глуп а побожан изабере за цара српског, код живог Синише брата Душанова са синовима, Лазара, који и ступи на срп. престо

55. Лазар I. Грбљановић I. (од 1376—1399 год.)

А 65. цар српски. Владао је од 1376—1389 год. дакле свега 13 год. Он пренесе престо српски из Призрена у Крушевац, пошто су на њега већ нападали Турци, Краљевић Марко син Вукашинов, Синиша и други. Те године погине на Косову за-

једно са царем Муратом, кога уби, под шатором, Милош Обилић, заједно са 12 виликих старца, великим Илукти Везиром, Сарафима, Саветницима и другим лицима, која се десише у султанову шатору. Милош Обилић, са Иваном Косанчићем и Миланом Топличаном уби 12.000 најодабраније турске војске по причању свију наших летописаца, па чак и околних Турака и званичних код Тулбета на Косову лица. А биће ваљда да је се осим њихова боја, и сама војска у овој изненадној забуни и гунгули потрла и побила међу собом. За њим владаше његова жена

56. Царица Милица Југ-Богданова Грбљановића II. (од 1389—1405 год.

Свега дакле 26 год. и била је 66 владар српски. По смрти њеној владао је њен и Лазарева син

57. Стефан III. Високи Лазарев Грбљановић III. (од 1405—1427 год.)

А 68 владаоц срп. под туђим именом већ Деспота. Владао је од 1405 — 1427 год. дакле свега 22 год. По смрти његовој дође на српски престо српских царева син Вука Бранковића из Орида, над ког су гробом (Вукоћим) Турци у Крушевцу, пошто су га удавили, подигли турско тулбе и увек палили му за црну и погану издајничку душу лојање свеће у вече својих свију петкова. Срби освојивши Крушевац под кнезом Милошем Обреновићем разсули су ту гадну тулбу свога издајника, са кога су више од 4 века робовали, и који још робују, извадили кости подле оридске издајице, спалили их; па пепо развејали по васдуху, и на месту где су лежале три дана сва војска ишла је на двар.

58. Ђурађ II. Вуков Бранковић I. (од 1427 — 1457 год.)

А 69. владар срп. Владао је од 1427 — 1457 дакле свега 30 година. По смрти његовој дође на српски десподски престо син му

59. Лазар II. Ђурђев Бранковић II.

А 70 владар срп. који је владао само 1. год. 71. Деспота Јелена такође једну и последњи 72. Михајило Абоговић такође једну, а сва српска земља са ове стране Саве и Дунава, и Босне падне 1459 год. у турске руке, пошто је њоме владао са Краљевићем Марком, који је као што је речено владао у 6 год. и ково и новце Синишом и његовим синовима око 7 владаоца од поменутих реч: династија, ван Балшића, босанских Ерцеговачких, и т. д. По овима владали су нека времена у Правој Србији и дан. кнежевини за које се из летописа зна још 78. Новак 79. Грујица 80. Коча 81. Дели Радивоје 82. Петар Неманић 83. Карађорђе које, као незнатније и тек као појаве при разним покретима противу Турака и не напомињемо. Управо од Ђурђа Бранковића, ове све владаоце не би требало у оваке ни урачунавати. Докле је простор Србије у његово време захватао јасно сведочи летописац пећски, који каже: да је Ђурађ пошто, помоћу Мађара поврати своје десподство од Турака, простирао своју власт иза Момине Клисуре, а та је сада тако звани 2. часа западу од Пазарџика, Кздербенд, Лазар је владао као и син му Стефан још већим простором срп. земље од овог Ђурђевог, а Вукашин је владао не само 3 часа западу од Једрене, него и даље од овог, чак иза Димотике и т. д. У Аустрији Срби изгубише своје владаре тек 1527 год. У Босни су владали као краљеви од 1356 па до 1463 год. њих које неколико су год: и пали под Турке Херцеговина још доцније; У Црној за Турке, а за Србе и у опште за сво Славенство Златној и од драгог камена, Црној Гори Срби никад и неподлегоше Турцима и Османлијама; него ето до данашњег дана сачуваше своју драгу веру и златну слободу, нерачунајући поједине падове, кад их само прегажаваху, а не покораваху Турци. Нећемо напомињати ни то: како и Босна, као и Ерцеговина а и Права Србија и Албаније, не беху скоро никад покорене цару, но зависаху од својих ага и спахија потурица, а некадашње срп. властеле. Маћедонија, нешто Тесалије, Епира и Тракије, небеаху готово никада, негледајући и на истурчену властелу бившу Срп. слободне од тешког и чемерног јарма и ига Османског. У свима тим земљама, као чистим српским Османлије се стараху, као и дан дан: што чине: да униште и

ајслабију клицу народности српске. Тако од најмање 12.000 цр-
ава и монастира, неоставише ни неколико десетина, а остало
ве порушише и у таманише. Да неговоримо претеране ствари и
а смо још мало казали нека се узме ово: да је само у призреиско
ђаковачкој нахији било по 360 цркава и монастира, Чичавици
75., у Црној Гори скопске нахије и на Рујану, или садањој Гур-
ветској планини 398; то је онда у неколико сати разтојања преко
.293 које цркава, које монастира. Нек се овоме дода, што ми под
руком имамо кратак опис у гиланској, или моравској нахији,
преко 120 описаних развалина цркви и манастира, ван у пош-
ипљеним и потурченим селима за које се, са варварства ових,
незнају, онда је јасно: да ми несмо ни издалека, и то у најума-
њеније броју показали прави број ових. Што дан: кнежевини
чува толике старе цркве и манастире, то беаше следство
уговорене предаје Турцима под Абоговићем Михијилом, иначе да
неје овога било и ово би мало прошло и пропало као и у дру-
гим срп: местима, а нарочито Босна. Но нека се немисли, да
и у дан кнежевини неје било више. Кад наш пут „О из-
траживању старина" већ једном надмашив наше обичне сплетке
и интриге оних који би требали оваке ствари да подпомажу, а
не спречавају, угледа белог дана божњега види ће се: да
готово и редовно, у планинским местима, на 2 часа хада долази
по 7 развалина цркви и манастира. Ми опет повторавамо: да
слободно горе споменути број цркви и манастира можемо при-
дати градовима бившим, а број цркава и манастирима можемо
без икаква зазора, ако не ушесторучити, а оно бар утројити и
подићи на 36.000. Нек се погледа на земљу тужне и чемерне
бивше царевине, срц: па ће се видити: да она лежи у самим
урвинама и развалинама, од којих се неможе ни пола часа проћи,
а да се или негази преко њих, или око њих. Све ове цркве и
развалине, сво ово бивше, па у ништено дивљацима и ужасним
варварима, добро српско, утамањено и упропешћено, још више
обара и унижава срп. народ, који нигде у Турској и несме
звати се Србином, а тако исто и у Аустрији до пре неколико го-
сина. Кад је овако било са његовим за сваког корисним згра-
дама, може се лако преставити себи шта је било и шта је и са
самим још и сада под Турцима, а боље му неје ни под дру-

гим. Но шта ми рекосмо, до пре неколико година, а не рекос
још и дан данашњи. Та, ко се неопомиње оних силних изре
н. пр. каквог Тунгуза Манџурско-Монголског Венхејма, који
најузвишенијим местима ликоваше и кликоваше: да и нема н
каквих Срба у Мађарорсагу и аустриских Немаца Фатерланд
но има: Раца, Буњеваца, Шокаца, Угара и т. д.!? Ко се нео
помиње: да н. п: какве Андрашије, или Тунгузо-Монголо-Ма
џури рекну тужним и чемерним Србима из Мађарорсага и Фа
терланда аустријског: „Коме је тешко нек се из наше земљ
чисти“ Боже, боже мој, ето до каквог безобразлука и до ка
квог скотства долазе они, које несретни Хрвати карпатски и
милости и сажалења пустише у наше земље, а ми их прими
смо и одгајисмо, на своју сопствену пропаст, на своју несрећу
и утаманење!?!???... Ето, до каквог се безобразлука успиње
уљез и безкућник, који осим своје изцепане черге, босих ногу
избуцаних шалвара и изеденог мољцима турбана (чалме) на
својој обријаној глави, недоне се ништа више у Европи и ове
срп. земље....!...?.!?. Нама се већ језик кожа од наших
учитеља и њихових последовача аустро-фатерландо-мађарорсаг
ованца, који су и из свију српских учених друштва већ изкезили
зубе, да нас разтргну; но ми ћемо им навести тужну и горку
истину, од које ће им се зуби, ако не скаменити (то неје могуће за
такве) а оно бар мало позаустaвити од своје грозне оштрине. Ево
речи званичника аустро-фатерландо-мађароарсогца Швартнера
на стр. 588 које веле: „У Славонији и у славенским српско-хр
ватским и Илирским-деловима (Мађарорсага а тако и Немцофа
терланда) сваке јавне школе урачунавају се у излишне, забрањене
зато што се народ тај придржава кирилице и глаголице! Тек у
време Марије Терезије успело је се увести латиницу, а са овом
и школе у Хрватској. У осталој Илирији сва усиља да се заведе
латиница остану без успеха до 1800 год: Међу осталим још у
првој половини 18. века изда један *архиепископ калочски* Закон:
да у вароши Калочи ни један несме ни једне речице проговорити
Рацки (*српски*) *на улици. Сваки нарушиоц овог узаконења свет-*
тог оца (пас му за душу) *архиепископа колачког, био је кажњен*
са 12 форинта, или ако неје имао толико ових да изброји (за
сваку српску речицу) *добијао је 12 штапа по стражњици* (на-

нераде) тако зване Шанцрутона у граду и вароши (као и у околини.) У *Калочи за цело* (вели званични аустријски писац) *угасио је се говор рацки* (т : ј : *сриски*). *благодарећи овако благодетелном закону овог римокатоличог просвештеника* Ето, тако нови варвари, уљези и дивљаци поступаше па и дан данашњи поступају са оним народом, који их одбрани од Турака, који их спасе од других ужаснијих, но само за њих а не Србе, варвара и дивљака, који спасоше Европу од дивљих чорда османских, татарских и других, као што вели и сам овај званични аустријски писац, на стр. 112: „Зар може и један Мађар, по савести, одрицати, да несу у борби Јована Запоља Срби решили битку, добили победу и да несу старовери (altglaubiger православни) Срби изгнали Турке из целе Мађарске и принудили их да закључе карловачки мир?" (Вид Пути прав. у Син отеч: 28 Фебр. 1865 год.) Но шта нам је вајде спомињати наше јаде и чемере, те тиме повређивати горуће, разпаљене и проједајуће нас и утамањујуће ране наше? Нема лека и спасења, па кад је тако а оно барем да кажемо, најкраће одкуда нам оне. Дуго би и много било описивати узроке нашој дан. несрећи, нашој унижености до ниже скота, нашој потлачености, нашој утамањевости скоро до ниже црвића, нашој најужаснијој и већој на свету од свију несрећа и зала несрећи, нашој садањој глупости, јаду, чемеру, ужасу, злу да горега нема покору да га црњег и ђаво неби устању био створити, а пакао произвесеи, нашој сиротињи и ништавилу, нашој невољи и беди, нашем црном и чемерном ропству, тежем и дуговечнијем од свију, који беаху на срп. вратовима, од кад их виде земља на себи, а преблаги Господ Бог вишњи сазда и подиже. Ужасне су и жалосне те ствари, грозне и јадовите, па их и нећемо, а и не неможемо описивати, срце нам се камени, живот нам омрзне, и цео свет и земља па и само суштаство које нас сазда и подиже, постане нам сасвим, одвратним кад се само напоменемо свега овог, а камо ли да га опишемо. Нећемо ово да чинимо и што нам позив неје, и што би описујући наше јаде и муке, ужасе и трепете, довели нас и остале: да прогледамо правим очима на ствар и тада тек да се стресемо пред смртним и последњим тресом. Све наше научене главе, сви наши књижевници и фа-

рисеји, философи и филолози, граматици и софисти тврде, ка
два пута два четири, или као бабе у боб: да је и Душан био
узроком пропасти српске земље, што је ову делио и давао нам
сницима, да са њом управљају. Да бог ме: васпитаници јежована
и фанариота и немогу и не умеју другчије мислити и говорити, до
оно и оног што им и како им њихових учитеља главе смисле и
језици из глаголишу. У њих је мозак поремећен, срце поквар
рено, језик научио извесне фразе, па као чекетало, или машина
навијена, чекеће и врти се, али све у обиму учитеља јежована
и фанариота. Зар небеше и пре држава српска раздељења, још
на веће и огромније области; зар неуправљаху и пре овима друг
људи постављени од бив. срп. царева и краљева; зар се неделише
и друге државе, као и пре српска, и што је још црње и горе њи
хови огромни делови и већи од Србије зар се не даваху царским
синовима и рођацима у сопственост, док Душан само намешташе
чиновнике; зар и дан данашњи не даје се у права у свим зем
љама, а над извесним областима људима, који несу цареви и
краљеви; зар и данас велика и славна Русија, чудо овог света,
неје подељена на ужасније и веће области не само од тадањих
Душанових области, него и целих неких држава; зар све ово
неје у осталим државама па и у самој Америци, но га је Душан
створио и саздао на зло и несрећу своје рођене земље, свог
рођеног народа и свог рођеног потомства; зар то тако учини
онај Душан онај Император и цар српски, који покори све зем
ље до иза Цариграда, па и сву Грчку; све српске земље у дан.
Аустро-Угарској поврати Србији; који поби Татаре и од њих
спасе запад и Европу, који им оте и ослободи братску нам
Мало-Русију и би узрок да се Велика-Русија ослободи ових
дивљака и азијских разбојника; зар одиста све то учинио онај
Душан, који покори Малу Азију. који се зваше: Император Срба,
Грка, Блгара, Мађара, Руса, Угро-Влаха и т, д. који уврђен а
сазнавајући своје силе питаше своје великаше: у једној прилици
да л' хоће на Грчку или Алеманску (Берманију), који учини за
укупно Славенство више него ико, који беаше красно сунце и ди
вна предходница наша, узданица и окриље Српско и Славенско,
који цео свој век проведе: у раду, знају, труду, жару, леду, мразу,
киши, снегу, непогоди, муци и т: д: у место уживања, задовољ-

ства, наслада, благованья, узалуд провођења времена, и т: д: који иђаше на то: да изравња у тешком и несретном стању Себра, Отрока, Неропса, Влаха и д: д: са малом и великом властелом, светском и црквеном са господом и господинчићима и т: д: под чијом владом први пут појављују се људи не властеоског порекла, као: Милош Обилић, Краљевић Марко, Милан Топлица, Иван Косанчић, Лазар Грбљановић проклети Вукашин и други, на високим и првим звањама и у положајима припадајућим само највећој властели, за које неће да прође ни ћерка Лека Капетана малог и незнатног властелина, призренског, само зато: што јој је отац капетан и властелин, а они истина војводе, а има од свињара и говедара знате; зар то заслужује муж, који разпростре српско име, по српским земљама; ослободи кукаван народ српски из тешког црног и гадног ропства, лукавих Грка, Мађара, Немаца, Латина, па чак и у Малој Азији турског, у Русији и Чешкој Монголског?!?! и т: д: Е дивнити смо му потомци! Е, благодарнидити смо синови његови! заслужнили смо ми људи, да нам се идруги такав јави и сазда, прекрасни ли смо ми научењаци, фарисеји, књижевници, софисте, граматици, јежавани, и све на свету, само не паметни Срби и људи! и т. д. Та сви људи и народи, као и сами јежовани и фанариоти треба сада од нас да се уче мудрости и знања; јер их ми поцрпесмо од њих, превазиђосмо их, постадосмоми само њихови ученици у низкости, гадости, а нарочито црној и гадној зависти тако и преузвишени и племенити, да ћемо скоро и сунце разчупати и разтрћи што вечно светли, што му завидимо, што је боље и јасније од нас!... Та зар Душан намести издајника Вука Бранковића да се направи господар у Орду и његовој околини; та зар Душан рече Вукашину да му убије јединца сина, свеје драго и прекрасно чедо, своју утеху и подпору; та зар Душан рече свом брату Синиши да створи за се царство у Етолији, Грчкој, Епиру и Тесалији; та зар Душан рече Краљевићу Марку да се курдише у Прилипу, Водену и т. д. и да тамо агује и благује после да се као турски удворци за Турке бије и погине помажући овима; та зар Душан рече гадним Балшићима, да саставе за се земљу и у овој владају; та зар Душан рече осталим сплеткашима и себичњацима, па и Лазару, да се граби о круни српској, код

живих Неманића и правих владаоца, а не о труду, муци и остал
лим патњама и тешкоћама ,које она под собом обухвата ; та за
Душан рече да његова жена седи у Серезу и тамо као нека з
свог сина и девера туђинка независно агује и благује ; та за
Душан рече своме тужном и недорасном сину да буде : „Пре
изліха милостив и кротак јави се, старческија савети отмјеше
младих же савети пријемље и љубе.," зар Душан рече проклетом
Бранковићу Вуку, да због круне српских царева утамани: српску
војску, српску царевину, српску госпоштину, српске свете цркве
манастире, школе и т. д. па и свог таста, пашенога и остале:
зар Душан рече проклетом и гадном Вукашину, кога по-
диже из праха, пепела ђубрета и уштанске ништавилости, да с
по смрти његовој, и пошто му поједе сина јединца, златну и од
драгог камена јабуку, последњу утеху и надежду српску, назива
и зове што иде, а у самој је ствари био: само издајник, одпадни
и убица и утаманиоц целог срп: народа и земље српске : који,
као да му је бабовина и поклањаше туђинима, сам да се одржи у
мањем отетом: „*Постави ме Христос господнна земли Српској и
Грком и западном страном*" и: „*и по се дни веселешту ми се вземли
краљєства ми, с превазљубљеном краљевства ми краљицом Кира
Јеленом и с превозљубљени ми синови краљевства ми Марком и
Андрејашом*;" зар је Душан казао разбојницима босанским бано-
вима, да дођу још и до тог брезобразлука, да се зову и његовим
рођацима и правим потомцима, и да се титулирају : „Такожде
же и мене својему рабу за милост својего божьства дарова
процисти ми отрасли богосадње в родје мојем и сподоби ме су-
губим вјенцем, јако обоја владичествија исправљати ми, прије је
от испрва в богодаровање нам земли Босње. Потом же гос-
поду мојему Богу сподоблшу ме насљедовати престол моих
прародитељ господе српске (земље) зане бо ти бјеху мои пра-
родитељи в земљанем царствје, царствовавше и на небесноје
царство преселили се. Мене же видешту земљу прародитељ
моих по них оставлвшу (а зашто не секиру, будак или трнокоп
какав разбојници једни ?) и не имушту својего пастира. И идох в
србскују земљу жалаје и хоте у крјепити престол родителеј
моих (ваљда ти се род састоји у томе, као што је и Бугарима свети
наш цар Владимир, што си припомогао њихову утамањењу и

да се час пре сбришу са лица своје српске земље), и тамо в Милешеву ми вјенчан бјех богом дарованим ми вјенцем на краљевство прародитељ моих. Јако бити ми о Христје Исусје благовјерному и благопостављеному Стефану краљем Србљем и Босне и Поморју и западним странама;" зар је Душан допустио овима, да се овако величају са својим женама, да му и у гробу кости претресају и номињу га, као неког праоца њиховог бившег на земљи па чак и на небу, да се величају оним чега небеаху достојни; да се јавља некакав још: „*Стефан Дабиша Милошћу Господа Бога Србљем, Босни и приморју и с Господје краљице Кира-Јелени*;" зар је Душан хтео, да се и остали разбојници босански краљеви направе независним од Јадранског мора па до Дрине и Лабе на Косову и да се оваквим истим и други њихови краљеви и разбојници титулирају, као овај први безобразлук; зар је он њима, као и целом срп. народу рекао: да мирно гледе како један најмањи део Срба пропада на Косову, па и сами да пропадну коначно 1463 год:; зар је Душан хтео: да се оснива и неко херцегство, 1444. год. или дан: Ерцеговина под Косачама и да се српска земља зове оном, речју, коју он гоњаше из срп. земаља; и срп. народа; зар је он ишао на то: да се овакви подлаци под туђим покровитедством, а непријатеља српских, шире у његовим земљама под реченим шваиским титулама, па још да мирно гледе, како пропада нар. срп. на Косову тужном; зар је он хтео: да разбојник Балша влада од Скадра па до ниже Авлоне, Драча и од Јадранског мора у том простору па све по црном Дрину непрестано и до 1499 год. и да ови разбојници и отмичари мирно гледе како народ срп. гине и пада на Косову тужном, као и другим крајевима; зар је он хтео и реко овом и овима: да му и име и спомен његових светих предака узимају као наличину, којом су сакривали своја разбојништва и злочинства од несретног народа српског и да се заклањајући се овом зову: „О веље моћна сило пређсветаго Духа, тебе славими в тројици. В отци же реку и сину и в светјем дусје тројице пређсвета слава тебје. В тебе грјешних се и тобоју пријех божаствьноју благодат процистим ми отрасли богосадьеј в родје мојем. Молитвами и моленијем свјетих моих прјеродитељ Симеона Немање, прваго мироточца српскаго

и св. Сави в свјетих својих Бог излив творej чудеса. Тјем же и аз во Христа Бога благовјерни и самодржавни господин Бурађ всеи зетској и поморској земљи" и тд. зар је Душан овластио Лазара, да влада Сремом, Банатом, дан. Србиом и већим делом турске Србије од Шара, Балкана и Старе планине па до Дунава и Дрина црног; зар га је он овластио, да дође до таквог брезобразлука, да се именује и његовим и његових предака славним именом: Стефан В Христа Бога благоверни и самодржавни господин Србљем и Подунављу, Стефан кнез Лазар;" зар је он дао власт и права краљу Марку Вукашиновом сину (Краљевићу Марку) да влада скоро свом Маћедонном и јужним покрајинама дан: Турске, или Праве Србије, од Шара, Кораба и Орбелинских планина па све готово до мора (Солуна) до реке Бистрице и т. д. да лије новце и да се назива краљем; кад допусти Душан свом брату Синиши: да влада свом земљом почев од Драча па скоро до дан. Атине, и од Јадранског до Тесалског мора, да гледа како народ српски гине на Марици и пропада на Косову, па да само ужива и господари, да му пропадне држава у 15 веку и да се зове, на поругу рођеног брата, својих предака: Симеон (већ некакав туђинац) *Полеолог* у Христи Бога благоверни император и самодржац Грка и Срба." *Σημεων εν χριστῶ τῶ Θεῶ πιστος βασιλεγ και αντοχρατωρ Ρωμαιων και Σερβων ο Παλαιονλογος* „и: *Σνμεων εν χριστῷ τῷ Θεῶ πιστος βασιλενς χαι αντοκρατωρ Ρωμαίων και Σερβῶν και παντός Αλβάνου Ουρεσιεε ο Παλαιόλογος* „т. j. Симеон у Христа Бога благоверни император и самодржац Римљана и Срба и све Албаније Урош Палеолог "); зар је Душан хтео и наредио: да 37.000 властеоских породица срп. не само из дан. Србије, него из Албаније, Маћедоније, Тесалије, Епира, Тракије и других земаља год. 1690 под патриархом Арсенијем трећим пређе у аустријске земље, да овим својим доласком униште права ондашњих Срба, који су старији и од Мађара и Немаца у тим својим сада тако званим аустријско-мађарским земљама; зар је Душан наредио, да се ова иста господа, који себом својом лиши народ срп. првих људи, а у Аустрији опет онај народ српски својих старих земаља, вароши и градова, права и прастаре своје старине признате Мађарима, Немцима и другим дотле а од тог доба савр-

шено утамањене, који и на моштима Мађарског краља св. Стефана још у 11. веку писаху српским писменима и то јединим српским писменима украсе овога; зар је Душан заповедио: да се ови исти, кад им дође на врат да раде и да се боре у Аустрији за свој језик и народност, а они бегаху од ове свете борбе, од ове своје прве дужности год. 1755 у Русију и ту се преливају у Русе; зар је Душан заповедио: да се толика подла и сваког презрења достојна бивша бесна и ником непокорна властела српска у свим земљама српским, кад је зле коби доведешо на прво искушење, по својој мекушности, слабости и подлости, истурчи, прелије у Османлије већи део, ослабе тиме народ српски и управо га они и утаманише; зар је Душан био узурпатор, издајник срп. земљама, варошима, градовима и издавао их Немцима, Мађарима, Италијанцима, Турцима и другим што чинише други владаоци од његове лозе; зар је Душан наредио: да се наш кукавни и несретни народ у свој Албанији прелије уШкипе, у Тесалији у Грке, Шкипе и Цинцаре, у Грчкој у Грке, у Малој Влашкој у Влас, у Мађарској дан. у Мађаре, горедаље у Немце, у Италијанце, у Цинцаре и т.д. рече ли он; да се у Русији населе неке три Србије и да ту и ненагађани прелију се не само у Русе, него и да забораве братске једнокрвне и једноверне скезе своје са својом браћом овде, са својим родом, па напоследку, ако га се стиде са костима својих најславнијих предака, са својом светом и некада благосовеном земљом, својим, и ако разрушеним и утамањеним, а оно опет дивним и чудним, спомеиицима, који цео свет неимађаше; рече ли Душан и учини ли: да се ми овде преливамо, као и у Астрији у Власе; рече ли он и оставили он: да се гложимо једемо, један другог завидимо, убијамо, утамањујемо, злобимо, да ни брат брату, а род роду, немислимо добра, да сваког ако сами не можемо, не ћемо, или не умемо шта да радимо, друге који раде, хоће и умеју, спречавамо, сметамо им, па их чак и убијамо и то оне, које векови не стварају; да стављамо на се званија, па и највиша духовна, до којих се долази, лажама, сплеткама, интригама, угурсузлуцима кајшарлуцима, подлостима, пузењем, оговарањем па и што је најважније и убиствама; напослетку код свега тога рече ли он целом срп. народу: да постане

тако да не рекнем у свему и свачему и сам деморализиран и покварен, но апатичан према свему и свачему своме; те да гледају једни делови, његова укупног тела, како други појединце и сами без помоћи осталих, пропадају, утамањују се, како се уопште свуда и на сваком месту у несрећама крвни све само појединци, а сви се у опште само башаре, вајкају и тд. а ништа и нигде не раде? и т. д. не, не, од свега тога нема ни помена ни у Душану ни наличног у његовом законику, у његовом целом раду и животу: то је све сам производ јежевана фанариота и њихових глупих ученика и пристаљица. На кад је све то тако, онда су све измишљотине јежованске и фанариотске о Душану, као узроку српске пропасти, само подле измишљотине и сушта и намерна лаж и клевета Ми своје грдимо и то оно што је најбоље и најсветлије, најзнатније и најславније само зато: што нас научише тако аустријски и других јежовани и фанариоте, што нам то казаше људи и тако названи наученаци (ако се овим могу назвати дивљаци прави). Ми већ видимо: да је цео наш изображенији свет противу нас кад кажемо и само споменемо што о дивљаштву аустријском, већ видимо да су се сви накопиштили на нас и хоће да нас сможде. Но, стојте мало, почекајте мало драга наша Господо, дајте да се разумемо па ћемо се ваљда сложити! Ви видите у Аустрији и на Аустрији свакојаких шара, лепота, дивота, здања, блесака, украса, двораца, каруца, дућана, на војскама перја свакојаких боја и т. д. што се све описати неможе, а непитате: чије је то и одкуда је? Е, претрпите се, разберите се, ладнокрвно погледајте сву ствар па ћете видити: да све то није њихово, као и ово наше на нама, све су то створили, Срби, ко хоће Славени и други. Као год и Римљани и Грци што несу ништа радила, тако и Немци и Мађари у Аустрији нити су што радили нити раде. Они су само господа, грофови, ерцози, барони, и т.д. а јадно робље све и сва гради и производи, које се држи за срећно, ако има права да се назове Немцем аустријским, Мађарем угарским, и да се у ове слије и прелије. Роб аустријски и војује, он копа и оре, он подиже путове и палате, он занате и алате, он фабрике и рудњаке и т. д. напротив брат Немац Аустријски брат Мађар угарски и јежован из свију народа, седи и готованише. Али да нам се

неби пребацила пристрасност у чему, и да се неби посумњали у наше речи, а нарочито наша виша лица састављена из аустријских васпитаника и присталица, и да неби покварили вољу путовању нашег чиновништва и трговаца и осталог сваке год. у Беч цивилизирани, док својуземљу не само нико неће да пролази до оно чиновника, што је обвезано о народњем благу да је обилази, него свако и спречава и неда ни онима да је пролазе који би хтели,—ми ево наводимо туђе речи, из туђег сачињења, из сачињења Алфреда Мишељса: „Тајна историја аустр: прав: прва истор: Аустрије написана по вивернијим доказима Сп: 1861. год.“ Тако давле, као што се свуда и у сваком нашем делу оснивамо само на датама, никад не на произволу, и као што се у сваком делу нестидимо казати и писце којима се служимо, што је у наших многих ствар сасвим непозната, те многи граде и продају од речи до речи туђе преводе туђих дела, под собственом мудрошћу, издају то исто и овде чинимо и све долеказано само преводимо из поменутог дела и то само ово: „У Аустријском двору и политици само је злочинство, разбој, кајишарлук и превара. Императори примају жалење се њима са очинским и родитељским осмесима, са благошћу спасителевом, дају своје царске реча о извршењу и учињењу свега на свету, а међутим чим ови молиоци... од њих излазе одмах постају жртве тајне полиције; тајни расписи и остало смичу људима главе, затварају у луде куће здраве читаве, утамањују не само по једне но и целе породице, племена и области и т.д. Тако су они у самим Нидерландима, а у време Фердинанда II. 30.000 протестанта казнили, живе их са женама и децом сахрањивали и затрпавали у земљу 1524 год. Тако по изданој амнестији протестантима у Ческој уједан пут хватају 40 најодабранијих Чеха и најгрознијим мукама морили су их, док их несу уморили. Тако су н. пр. прво вадили клештама језике, секли руке, ноге и т. д. док несу јадне и чемерне жртве издисале у најтежијим и најчемернијим мукама, по налозима и влашћу најбољих и увек само предобрих и са вечним родитељским осмејцима и материнскии нежностима, благочастивих и благословених аусрнјских императора, који вечно раздираху својим канџама срца оним, којима милостиво и отачаски даваху ма какве привилигије. Тако је император Фер-

динанд овамо се молио Богу за спасење душа и осталог, а овамо су падале тисућама ни криве ни дужне јадне и чемерне душе; но то је све само у оним земљама, у којим неживљаху Немци и они који су се већ сасвим понемчили. Главе, руке и остало ових мученика јавно су по улицама знатнијих градова у кавезима стајале и по 10 година на углед свету и народу. Деца осталих вера и породице, ван римокатоличке у свој Чешској, морала су носита на вратовима црвене пантљике, као знак места куда се има шетати нож, или секира, џелатова кад год се хоће. С њима је одиста то и бивало на најмањији миг ма ког не великаша, већ и последњег одпадника од човечности и рода људског. Имања не само казњених ни зашто породица, но и целог народа оодузимата су увек и свагда; цркве и олтари никад штеђени несу, папирни новац подизао је се н. пр. на 12 гроша па пошто је бивао сав издат из царских благајница у оним крајевима у којима несу били Немци ... наједанпут је спуштан на 1. грош: ковани су бакарни па посребрењени новци, који тек што су се издали и здржаваних благајница ... одма су од 12 гр. побијани не само на 1. грош, него несу ни у по паре примани: и тако је пропадао и утамањивао се народ свуда и на сваком месту и то не Немачки, него само Славенски, Српски. Војници су свуда и насваком месту, са својом тако званом војеном, или офицерском, а боље хотентоском дивљом и варварском ропском чашћу, и под именом ове: грабили, харали, отимали, убијали, па им никада не беаше ни суда ни пута. Онај официр, који је све то чинио добијао је препоруке у кандуитама, а који не он је био увек хрђаво у овима обиљежаван. Да би се из свију аустријских народности саставила само једна једита, најпокваренија и најгаднија разбојничка, народност војенона, — градила је се по средством својске, која неимађаше ни вере, ни бога, ни језика, ни народности, ни родства ни сродства но само беаше, као и сада у Аустрији и другим земљама, које према овој дотерују своје војске, маса разбојника, највећијих неваљалаца и одпадника од рода људског, који знађаху само за неку своју војену, или официрску, част, у место да је се стиде и избегавају је. Њима неје било допуштено ни женити се, ни ступати у друге какве одношаје грађанске без доупуштења, каучија, нарочитих

дозвола, од својих архиразбојника и т. д. Једном речију: они беаху само чете разбојника и невалалаца, па као таквима њима и небеше нужде све то чинити, што људи чине; јер су они чинили оно што чине одљуди и разбојници, а све по упутству и допуштењу најблагочастивијих Императора. Официри се одеваху у војничка најшаренија и најдивљастија одела, баш као дивљаци Америке, Аустралије и Полинезијских острва што се мажу и фарбаја па, са наличинама, араху, плачкаху убијаху мирне и поштене људе, и своје ... родитеље и рођаке! У аустријским законима и данас мора сведочити отац противу сина, муж противу жене и т. д. Војене старешине за две три године свога управљана војскама већ имађаху, баш као паше и везири турски, по 300 и 400.000 форината, као што ћемо ниже видити. У оваквим ужасима и разбојима свуда и на све стране леђаху, као бесомучне, императорске комисије, које под именом мира, реда и обезбеђења свуда и на сваком крају и последњи грошић изнуђаваху од јадног и чемерног, под именом народа, а у ствари најсужнијег и ужаснијег, робља. Они, који су давали своје новце на лихву и онако, добијали су од својих дужника половину, а другу половицу грабила је и плачкала благочастива Империја и т.д. Друга једна амнестија, или клопка, поменутог Императора, коме дођоше на царску и отачаску милост преко 720. властелина, донесе му преко 43,000.000 форината, страшна и грдна сума тога доба. Држава одузимаше и продаваше добра и имања свију и сваког, само кад јој дође воља. Она има право то да чини; јер је у целој Империји све само пуки овејани роб, кога Империја из милости држи у својој земљи!? Да би се држава разбојничка и варварска зајазила благом и ту ђим с крвавим знојем стеченим имањем: хватала је децу и ову мучила пред очима родитељским, супруге пред супругама, родитеље пред децом, драго пред милим, мило пред драгим и т.д. Децу православну и несретних протестанта секли су на две половине живу и једну давали оцу, а другу матери са речима: „Ево вам их сада у два вида“ т. ј. у виду леба (у причешћу) и у виду вина. Свештенике су војници живе пекли, натицали на колье, убијали и злостављали баш онда, кад су износили свете тајне из олтара, парали им трбухе, обезчашћавали им жене и децу,

пред њима самима; на њих, при сретању, као на дивљу зверад пуцили; у место циља, или нишана, ове привезивали за дрвеће и гађа ли их: и то је све налагало правителство, овим управљали јежовани, а извршивала га је славна цесарокраљевско аустријска непобедима и тежећа да целим светом и свима верама влада и управља у виду империје, војска, која је, где је нужде било: умела пузити, ласкати, варати и т.д. док неје избијала и одузимала сва средства одбране од невиних и чемерних жртава; па после чинила што је хтела и што јој је фантазија могла створити и измислити и т.д. Све се ово чува и храни у царским и државним архивама, и недопушта се да се штампа и обелодањује. Тако су свуда и по свима местима сами благочастиви императори и пастири свога стада чинили. Издавани су закони који говоре, да: сви они, који неисповедају римокатолицизам немогу, ни куповати, ни продавати, једном речју: ма чим трговати. Ко прими у стан неримокатолика бива кажњен и плаћа 100. форината, а за свештеника не римокатолика одлази на губилиште. Римокатолички свештеници несмеју пратити умрле иноверце, али им се зато опет мора платити пратња и опело као да су ово сами учинили. Римокатоличкиња за иноверцем, несме долазити у друштва, на јавне забаве, игре, весеља, свадбе и т. д. Само римокатолици могу завештавајући разполагати са својим имањама, а друга не. Шта више сви болесници и сиромаси у болницама и т.д. морају примати... римокатолицизам, иначе, ако неће, одма их ваља (стрмоглавце) избацивати из ових, негледајући у каквом се стању и положају находе, и што су болнице њиховим трудом и знојем подигнуте! Осим римокатолика други се нико и несме примати у богоугодна заведењм, и ако су њиховим мукама подигнута. Слани су свуда и на све стране преобучени људи, који су ишли по мирним селима и варошима, у овима заподевали распре и кавге, а славне војске императорске у један мах, чим су произведене кавге и распре... наваљивале су на овакве безоружане и мирне поданике, убијали их, секли, мучили и т. д. све, који су могли имати 12. година, као што се у узаконењама и правилама каже: „*Omne jugumularetur a duodecim anis.*“ У образите сада н. пр. пијацу нашу да на оов у један мах

изјете какви Хуни, Авари, Блгари, Османлије, Мађари, Монголи и Немци, али да би живље преставили славно цесаро-краљску аустриску војску са свима перјаницима и другим чудима, па да цео народ у један мах и изненада на овој ... покоље погњави, утамани и т. д. уобразите сада по овом покољу крваве разбацане еспапе, исакаћене трупине мртве, нагрђене жене и децу, мртве лешине и после свега тога гробну и мртву тишину, па ће вам се цивилизација аустријских Немаца, и Мађара као и браће им Османлија најлакше преставити! Или преставите, по паду Карађорђевом, београдски град напуњен под капијама својим обешеним за ребра живе Србе, калимегдан и пијацу велику, шанчеве а нарочито садању пијацу код бив. баталџамије са 486. живих набијених на коље Срба, који свијаучу, псују, куну, сламичу, преклињу и т.д. па ће вам се унеколико преставити цивилизација аустријских Немаца и сабраће им Мађара. Но на овој браће им Османлија слици још недостају: жене, деца, старци и т. д. Јадни и тужни народи аустријски дигну се и на сте говима својим крвавим писменима напишу: „Од ига, од тирјанства и свију најстрашнијих мука избави нас Господи! Пошли нам дух непоколебљиви; јер дело иде о спасењу наших душа, о благу, о телу и крви нашој! Тако треба, тако мора бити.“ Но ни сам Бог неје хтео да их заштити и сачува, војска их утамани, а свештеници римокатолички отимаху им жене, децу и имања, па чак и саме преосвећене и високопреосвећене владике и архибискупи унижаваху се да све то и сами чине, а неки шта више од самог римокатоличког свештенства вишег и нижег скупе целе чете разбојника, помоћу којих толико напљачкају чиста блага, да им немогоше стати ни у огромне каце! Становници толико осироманше: да су децу своју *убијали ... и мртве јели.*! У варошима, које имађаху по 30—40000 становника остајаше само по 4—5000, од славних императорских војска; целе области небеаху ништа друго до: пустиње напуњене непогребеним људским лешинама. У својој Германији, кад већ видеше добромислећи људи, да је дошао смак света, од славних цесаро-императорских војска, наредише и узаконише: да се свештеници жене, да сваки може држати и по две жене, да се млађи некалуђере од 60. год: јер од

30.000 милиуна ђерманског, или боље под Немцима чистог престарог српског (од којих остадоше данас још само 180.000 душа Лужичких Срба) народонаселења—остаде само 10.000.000: остали прождре и утамани славна цесаро-императорска војска за време тријестогодишњег рата! Народ је тако одивљао и огрубио био, да је више наличио на звера, но човека, и то у време ступања на престо Марије Терезије 1740. год. па и за време њене владе и чак доцније по њеној смрти такође не беше боља. Сами зверови остављали су своје брлоге, шетали су се најпре по селима, у овима раздирали, разтрзали и прождирали најпре живе људе и њихове трупине, па после кад ових нестаде и обућу поједених. Кад већ небеше народа по селима, онда курјаци и медведи шетаху се и по варошима и варошицама, ови „угледајући се по свој прилици на саму владу и Империју аустријску, а нарочито славну цесаро-имп. војску, кад нестаде поданика, одпочеше нападати и на своје другове рођаке и пријатеље војнике, па чак и славни и далеко чувени Беч, ваљда да се целују и изљубе са својим једнородницима, по роду у Вечу. Тако се заподене борба са славном цесарокраљев. аустријском, војском која утамани толики свет, и са Медведима и Курјацима, борба свуда остајаше на страни ових последњих, који прождираху не само славну кавалерију цесарокрал: аустријску, него и њене коње и остало. Разбојници и лопови несу мање храбрости имали од зверова. Они у пуних 100 година држали у обсади и сам славни и далеко чувени Беч, а становали су на планини Хаунерсдорфом и Фолкесдорфом, од куда их тек Марија Терезија потисне. Мађарски цигани тако исто били су силни и страшни, да је од њих цео императорски свет стрепео. Њих су натицали живе на коље, негледајући на пол и узраст. Ко год је носио име циганина у Аустрији, као и име Србина у њој а у Турској, што је још и данас, био је безправно сушта ство и свако га је, не само смео, него и имао дужност с места убити. Двобојима (дујели), славних цесарокра: војника, у којима је све поштено и племенито истицало из себичних намера и цели, гледало је се да се и овима постигну. Разбоји, краће, лоповлуци, крајне неморалности и т.д. славиле су се по свој Аустрији све до деветнајестога века, или до пре 50. 60. год. као и све казано и доле казати се имаће. Сами посланици других дворова нападани су јавно на улицама, а у

замену им опет од сабраће Османлија бечки у Цариграду; но Империје се то ништа нетицаше. Чизмари и бечки ђаци, са универзитета, особито су мрзили на Евреје, на које су свуда и на сваком месту нападали, харили, грабили и отимали им имања и богатства. Месарима, ковачима и т. д. неје било никаквих граница у насиљама. Тако су крали и од саме марије Терезије њене љубимице, које је она радо и вечно удавала за кога оне несу хтеле. Цео народ па и придворна и великашка лица несу ништа била до: робље и само сенке које су се по вољи и жељи владаоца аустријских управљале и кретале. Ако је кога само неразположено погледала Марија Терезија, или ма који од аустријских императора, цео би га свет остављао и презирао; а ако би га ови опет погледали благо, сви су трчали, љубили, грлили, и т. д. ова суштаства. Другчије неје ни могло бити, јер је било узакоњено: „да сва имања, и све штогод имају, па и сами поданици, припадају императору, па што он од кога узима то узима само оно што му као собственику припада.“ Императори несу ништа друго били до: богови. Они су живели у својим дворцима, не другчије, него као у неким храмовима и само су се по кад кад показивали смртнима. Најмањи знак, најништавија примета и најмање неумење испунити све и најмање неуловиме ситнице етикета турског и шпанског, у двору ових, било је скопчано са главосечењем. Шта више они, кад су се најели до зуба, без икакве церемоније, говорили су својим министрима и придворнима: „Ја сам се најео како ваља сада ми ваља испразнити се како треба“ (sono benspranzato, adesso bisogna una buona panciota).“ При овим речима њихова императорска величанства, избравши неколико најодабранијих, које су хтели особито поштовати, водила су у проходе и тамо, без икаквог зазора, вршила природне дугове, а окружавајући морали су њихове царске особе забављати свима начинима; но увек са прописаним етикетом. Бивало је још и других чуда, као што су помињата у Грка и Римљана која неможемо наводити... Ова иста императорска величанства старала су се и о благу и добру својих поданика, а особито тичућих се србохрватског народа. Да би се дакле распростила цивилизација и у ове доње, по њиховом држању варварске крајеве и

да би се наш, по њиховим величанственим мишљењама варварски и савршено дивљи народ, угледао на благодетне послед вечно благонаклоњених и доброжељених својих императора, они с увек и сваке године редовно, хватали све заражене венерном осталим гадостима публичне женске, и тако болне . . . слали у срп хрватске земље, да се и међу њима распростре цивилизација, док су ове строго гонили из немачких крајева. Послед дице су овог у Дадмацији и данас целе болнице болесника од венерије. Одтуда су и данас у свима срп. крајевима, под Аустријом, пре пуне све кафане најпокваренијег женскиња, које су у овима келнери и све, док их у немачким крајевтма нема; па је вр могуће: да се нарочито овамо нама и у кнежевину тај благодет, по нарочитим тајним предписима, шаље, којега код себ и свакидашњег протеривана преко Саве и Дунава, никако неможемо да се отресемо. Марија Терезија особито се одликовала у овоме. Она је основала преко 50. комисија, које су и дању и ноћу хватале све жене, девојке и младиће из свију кућа који су само на улици, или шеталишту затекле феле и тд. те подвргавале визитацији. Тако дакле, које се хтео спасти овог покора, морао из куће ма зашто и куда изаћи могао је само са библиому руци промаћи покрај вечно вребајућих комисија; но и у црквама неје било боље. Кипови пресвете деве и осталих светаца тако су живо и јасно грађени са свим природним удовима целог тела, који несу ничим покривани: да је светина гомилама налетала на ове светитеље оба пола, а особито који представљаху младо женскиње и уживала у очном *сазерцовању библијске светиње*! Међу тим вечно смешења се и са родитељскии усрђем примајућа и предусретајућа Императорска суштаства, несу била удаљена и од најужаснијих дела. По њиховим налозима и тровало је се и мушко и женско, живо набијано на коље, и старо и младо, а особито овамо у срп. крајевима. У овима је тек, као у Ческим, (мађарским) и осталим, где живе Славени, ишла ужасна резња и мучења. Осим већ тада познатих мука, као: сагоревања по неколико стотина људи, точковања, помало живих палења, чупања из живих жила и т. д. императорском величанству Леополда неје било свега овога доста; но је издао објаву: да се награђује (и то у доба огромне ску-

ноће новца) са 600. форинатa сребра оно лице, које измисли најтежаји начин мучена! Ван овога, вечно су умела импер: величанства, под очињском љубављу слати најужасније намеснике у све-области, који су сва и свака безразличне зла чинили, па кад су жалбе долазиле до престола свемилостивијешега и свеавгустејшега, онда су ови чудили се: како то може да буде, од куд је то, од кад је, зашто, крошто и т. д. говорили су, жалиоцима да о таквим стварима несу ни сањали, а камо ли што чули и т. д. давали су своја најсвечанија и царска уверења, јадним и жалостним народним изасланицима, а овамо тајно писали: заповеда се да се сва средства употребе, не би ли се (известан) народ побунио, па кад то учини: онда, колите, палите, утамањујте све и сва, и живо, и мртво, баш онако исто као (у владом изазваном последњем српском устанку) у Бокки Которској и тада свуда туда ту несме бити ни суда ни пута: све се мора утаманити и уништити. Ако су отета и конфискована имања одјадних и чемерних побуњеника, а имала дугова, позивани су повериоци и под видом, да покажу своје облигације, да им се исплате, ове отимали и уништавали, а имања себи узимали" и т. д. Ми неможемо више наводити чињена зла и варварства, која су се чинила, а и дан. данашњи чине српском народу под Аустро-угарском, да се неби како сами остривили и постали зверовима. Све ово што смо навели из поменуте књиге за Аустрију, вреди и за Турску и Мађарску. Ко се несећа, ко непамти, а ко невиди, како и дан дан. дивља османска чорда помогнута гадним одпадницима и издајницима народности српске, благарске, грчке, шкипске и т. д. потурицама: натиче живе људе на колье, веша их за вилице, набија им на главе пуне зобнице пепела, ломе им кости, набија гвоздене обруче на главе, као што је и Аустрија чинила; граби, отима, силује тираниште, утамањује, затире па и живе пече и чак још и ... где! као што су упочетку чинили Черкези и т.д.? Има ли икога наовоме божијем белом свету, а да незна: да се у Турској нико несме, за живу главу, само једном у свом веку, именовати Србином? Има ли икога, коме неје познат положај и стање бедне и тужне раје турске, под дивљом и зверском османлијском чордом? Зато баш, што држимо да нема никога, који то неби знао, не-

ћемо ни наводити зла њихова, која су нам и сувише позната. А
османска зла, спрам вере и корана, ипак несу таква, как
православно римске империје аустријске, те с тога огрешил
би се пред Богом и људима кад неби оно горње навели. У
Аустрији је вера, као и у нас, Христа спаситеља, која налаж
да: „пазимо и волемо свога ближњег, као себе саме.“ Напро-
тив Коран вели у својим сурама: „Војна је необходна ради рас-
пространења Ислама.“ 2. „Пријатије Ислама очишћава сваког
неправоверног.“ 3. „у Нецосаји, или нечисте, ствари, урачуњава
се и Ћафир (име неправоверних): Ћафир био под влашћу
мусулмана или не нечист је.“ 4. „Зекат, или дужност, је, мусул-
манина да војује са неверним ради разширења Ислама и
ради издржавања сиротиње“ (мусломанске) (вид. Кор сура II
и т. д.) Но и: „неправоверни имају право на зекате, на десет
имања добијених у ратовима, али само у случају код мусул-
манима помажу противу неверне своје браће.“ 6. „Цеход“ или
религиозна војна: „Један дан војне више вреди, но месец
поста, а кап проливене крви на војни (разуме се за веру, јер
друге неможе бити) даје рај.“ Цехат је тројак и то 1. „Про-
тиву неверних, који се још несу покорили Мухамеданцима“
2. П„ротиву неверних покорених мухамеданцима; итреће: „Про-
тиву самих мусулмана, који се неповинују имамима.“ 8. Даље:
„само Мусулманин може имати непокретног имања.“ 9. „Сви не-
верни заробљени морају примити ислам, а жене и деца постају
робље. 10. Неверних је земља мусулманска, која се дели међу
војницима; 11. Ехле зимет, или неправоверни, који плаћају
цезију, морају бити ограничени мусулманским господарима.
Они морају указивати особито поштовање правоверним. Нејм
им допуштен улазак у џамију. Морају носити другчије одел
од правоверних. Куће им морају бити ниже и лошије од пра-
воверних. Раскош и богати живот невернима се забрањује.
12. Неправоверни отац нема никаква права над потурченом
ћерком. 13. У робље се урачуњавају сви становници у покорени
мусулманима земљама, који несу Мусулмани. 14. Мусулманин
насљеђује од рођака свог Немусулмана имање, али неправо-
верни од Мусулмана не. 15. На суду правоверни има превас-
тво над неверним. Он седи, а овај га двори. 16. Неверни

неможе никоме сведочити ни за сведока примљен бити. 17. Правоверни, који пије, и који у време војне носи свилу, неможе бити сведок. 18. Кафир примивши ислам, па однавши од овога убија се, пошто му се дâ три дана на размишљење. 19. Реч дата невернику невреди. 20. Мир се никад са неверним незакључава; но само примирије. 21. На неверне ваља увек војштити ван 4. света месеца, у која се налаже бранити се; но не нападати." Ето дакле из ово неколико сура Курана јасно се види: да Аустрија неје ни за једну једину длаку боља од Турске, но је још, као назови хришћанска земља, у милиун пута и гора. Турцима Куран заповеда све ово и наведено да чине, а аустријанцима неваљалство. Турци мењаше боје својих стегова, не зато што хтедоше, но што им мухамедова одкровена налагаху; те им тако; прва беше боја од чалме побеђених Кореиша, бела, са црним орлом, коју оставише кад цариграђани побише Мухамеда. Друга црна са жутом од завесе Мухамедове жене Аеше, а трећа до данас зелена од чалме Мухамедове, што му и данас потомство носи, а Аустрија сваког минута и тренутка мењаше све и сва само, да би се показала још гаднином и гнуснином и да би прекрила своју праву наличину, а од правог лица, нема ни помена. (Види: Jas o Рус. Госуд цв. Сп. 1858, Вашингтон Ирвинг Жив Мухам М. 1857. Коран Мохамеда М. 1865, Тирнау Мусул. Законавјед. Сп. 1850.) Дакле Мухамеданци, покрај закона овако строгог, покрај свог фанатизма и глупости, мењаху се још за Мухамеда, а Аустрија и после 30. год. војне, и после Садове и Кенигегреца и т. д. вечно остаде она иста Аустрија са задатком: да покори цео свет и овим да влада! Остаје нам још у неколико редака, да кажемо коју о Мађарима, покрај досада казаног. У место њихова варварства и њихових тежња и намери произтичућих још из азијскомонголских њихових фантазија навешћемо само неколико имена мученика, који 1848, и 1849, год. грозно и на најнечовечнији начин изгинуше, од ове још и дан данашњи, и мимо примљеног хришћанства, а по свима радовима, прастаре и првобитне монголске чорде. Ми би њихових корисних и народних недела тисућима могли набројити, као и законо прописаним правилама потврдити по којима се имају уништити све народности живеће у

тако званој Мађарској, и по којима морају изгубити језик, вје народност и т. д. па се прелати у Мађаре; али то због кра ког простора ове књижице и неприпадања јој, нећемо за са учинити. Ми их прелазимо с тим већим презрењем, уколико с нечовечније, ове подлости и гадости оних, које наши некадашњ праоци, примише, из милости и сажаљења у своје земље, те и одхранише у овима, а својом крвљу и имањем направише љу дима, народом, па још и чувеним и знатнима. Ми нећемо овд наводити утамањених преко 100.000 душа Срба за време дво годишње борбе Мађара и вечне им браће и сајузника, а у т време небраће и крвника српских, Пољака, који под својим Бемо и другима учинише јаде и покоре у земљама нашег народа. М нећемо напоминати павших неколико тисућа, ако не и десетина тисући, Срба из дан: кнежевине, који помагаше браћи својој у Аустрији. Нећемо споминати 87.000 павших наших рођених граничара за аустријску и мађарску корист, а противу последњих, Нећемо споминати ни 46. цркви и монастира у Бачкој и новосадској епископији, 57. у темишварској 11. у вршачкој и 1. у будимској епископији, свега дакле 115. које цркви, а које манастира, што славни Мађари, са својом бра ћом, а нашом тада по раду небраћом, но ваљда сада већ једном опамећеном опет предрагом браћом Пољацима разориште и утама ниште, за време двогодишње борбе Срба са овима. Тако исто нећемо наводити ни зверска и богомрска дела мађарска учињена за време двогодишње борбе Срба са овима као: набијања живих људи и жена на кола; сечење и набијање на плотове ограда школ ских глава срп. учитеља и невине дечице срп. ђака; сечење ду вана на челима заробљеника; натрпавање сламе, смоле сена и т.д. у чакшире рањених Срба, из кнежевине, па запаливање ових справа и т. д. на живим и рањеним људима; обезчашћивања, харања, палење грађана, завода и т. д. и светих хримова и ол тара, што и дивљи и свирепи Турци баш увек не чинише; по магања Мађарима од стране Турака чиме и засведочавају: да су један и исти народ по роду, обичајима, наравима крви језику и т. д. но само сада разних вера; натурање свуда и на свима местима и лицима језика и имена мађарских, па чак и свецима и светим храмовима, баш као што сада чине бугарске прапа-

гсндисте, у Турској парања живих теретних жена и вађења из ових живе деце. Других гадости и зверства нећемо и неможемо наводити само зато да не би скрњавили наше чисте речи нашег дивног и благородног језика и т. д. Ми се нећемо око овога задржавати, нити нам је сада овде задатак да то чинимо, тим пре: што у грађанским ратовима (ако се рат две, народности сасвим једна од друге различите, но у једној држави живеће, оваквим може назвати), много којешта бива, што нетреба. Али ненавести као знаке мађарске народности и њених особина, а овамо говорити нешто о овој, било би и грешно и непаметно. Ово што наводимо, неје било за време борбе, неје се вршило онда, кад су страсти радиле, а разум био само подсмеј и подлога ових: ово је рађено ладнокрвно, и то онда кад не беше борбе, кад не беше освете, кад владаше ред и поредак, и рађаше све ове не појединн простак и занешењак, но држава тада мађарска, а у лицу ове крв, народност и нарав укупног овог азијског још и данас у пола циганско чергареће народа. Ми наводимо списак погинувших Срба од суда и државе мађарске, који небеаху ни зашто ни криви дужни, ни неучествоваше у борби, који беху мирне и невине душе: но које поби варварска и азијатска рука, мађарских чорда. Имена ових мученика ваља да се незаборави; ваља дуго и вечно да зује у ушима српског народа, као и имена осталих: те да се тиме неизгладе из нашег памтења, које ће имати знатан део учешћа у будућим нашим распра вама са овим дивљим и подмуклим варварима и одљудима. Ови су српски невини мученици погубљени и обешени на правди Бога истинога и једино по њуди турско мађарске чорде и браће нам Пољако, а тада по својој сопственој глупости, небраће: Петар Пипић из Бебе 28. године и Блаж Сомбор онд: у Таронталу. Њих су, као и све, најпре мучили и изпребијали па после погубили. а дотерали су их од оваца и погубили. Први је тако био изпребијан, да су га до губилишта на колицима довукли. Пречестио их је на силу не српски, но мађарски римокатолички свештеник. Стидите ли се овога Сегединци? Уроша Бернањског из старог Кера у Бачкој 30 год. стар 21. Марта 1849. а ону двојицу у Фебруару исте год. у Сегедину су погубили: Адама Бенковића из Неузине у Торон-

талу 29. год. стар. и Јована Перишића 26. год. из Ст. Миклоша у почетку 1849. год. на правди бога истинога су. Први је био судија, а други бележник, или секретар. Јована Анангноста 42. год. из Земуна 8. Маја 1849. год. Ову последњу четворицу судили су: као председник франц Варга војени аудитори (судије) Јосиф Киш, и Павле Бенда, бечкеречки сенатор Ернест Драгош и сегедински Франц, или Ференч Дани. Јована Суботића живописца из Сенпетера арадским судом 1. Јуна 1849. год. Николу Молдована, Ђорђа, Живана и Павла Русана из Брезове 7. Децембра 1848: год. Симеона Гроздара православног свештеника са три Влаха 1848 год. у јесен. Димитрију Станимировића комисара и Наума Којића мајора, по заповести министра мађарских, комисара Саве Вуковића Јула 1848. год, Из кнежевине војене заробљенике: Пају Милосављевића, Ристу Радовановића и Живка Максимовића, по заповести мађарског Ђенерала Чухе, 10 Ав. 1849. год. у Шанцу Варадина. Арона Загорицу адвоката из Новог Сада 26. Апр. 1849. год. Антонија Дрводелића кројачког калфу, такође у Варадину (граду) 27. Јула 1849. год. и то по заповести пулков. мађарског Павла Киша. Уроша Тризића, Новака Тризића, Трифуна Мандића и Павла Севину, по заповести мађар. комисара Казимира Бањана, Маја 1849. год. Ђорђа Радуловића сенатора Радослава Чолака тр. и Јована Лукића берберина у Мају 1849. год. Јосима Сомборског у В. Бечкереку, Ацу Мађугића и Алексу Бастажца 27. Симу Ковачевића Колара 13. Јан: Перу Бавјлова Авгус: Шору Миросављевића ћурћију Септ. и Јована Жигурског Окт. 1848. год. а по заповести споменутог одљуда Саве Вуковића, ђенерала Киша и Фетера. Ђорђа Јаковљевића земљед. 5. Маја 1849. год. по заповести славног пољака Бема у Итеби срп. Маћу Урошева, Аркадију Рајића, Јована Олусковог, Тецу Качкара, Васу Мандића и Јована Субина у Дец. 1848. год. у Великом Бечкереку, Васу Кенђелца, Живка Рајкова, Новембра, Ђорђа Дарчувића Ок. 1848. год. такође у в. Бечкереку, а Васу Поповића јурата Маја 1849. год. у С. Миклошу; Ташу Тешића земљед: Ок. 1848. Ђорђа Ристића абацију, Нов. 1848. Јоцу Капчалића Нов. 1848. у В. Бечкереку; Јована Арђенала дуванџију Маја 1849. у В. С. Миклошу; Петра Пепића зем. и Вићу Јанкова

у Сегедину Дец. 1848. Јоцу Мијатова Маја 1849. у С. Мик. Трифуна Јоцића зем. Сегед. 1849. Новака Стефановића прав. свештеника у В. Бечкереку по налогу Стефана Даштенска, Јосифа Раца и Саве Вуковића као и остале обесили су, изузевши мањину стрељаних; Лешу Зенића зем. Апр. 1849. год. по запов. С. Вуковића, Андрију Пивара 6. Феб. 1849. год. у Суботици; Тому Даниловића из С. Томаша у Суботици 18. Маја; Павла Селевића 23. Мар. и Петра Радића 1849. год. Јакова Сомборца, Јецу Крчанинову, Мишу Стајинова, Ђиру Парашског, Јакова Мудринског, Исака Максимова, Илију Газдариновог, Мату Максимовог, Живана Зеленсковог, Јована Циврича, Павла Шакова, Партенија Манојловића, Петра Павлића Ацка Лазића, Шумића, Миту Јованског, Новака Пушића, Тодора Коцановог, Косту Маносијевића, Димитрију Лазаревића, Арона Мунвића, Вују Мијанџију и Новака Чичића из С. Томаша 9. Апр. Панту Стевиног, Јосифа Персића, Петра Придражског, Новака Протиног, Лазара Манојловића, Николу Шушића, Лазара Бушикова, Саву Стакића и Захарију Лаћанова земљед. 14. Апр. Арсенију Живковића 11. Апр. Ђорђа Радуловића 19. Маја Вићу Тернанчева 14. Маја, Јакова Шећерова 7. Фебр. Милоша Миловановог 29. Мар. сви 1849. год. у Суботици које стрељани, а које обешени бан бадава. Даље: Мићиу Савкова зем. у В. Бечкереку 1848. год. Ненада Вујиновог у Пардању Апр. 1849. год. Тому Бачиног, Ђорђе Ругава, и Дамјана Русава Сеп. 1848. год. Тому Дакића, Кузмана Перачанина, Драгојла Перачанина Кузмана Цвејића, Ану Цвејићеву, Тоду Цвејићеву, Петра Маринкова, Кузмана Корића, Јецу Панићеву, Јована Маринкова, Пелагија Маринкова, Петар Маринков. Терезија Маринкова, Ану Маринкову, Јоцу Парачанина, Саву Маринков, Јевту Маринкова, Пају Маринкова, Јован Шуваков, Ђорђе Милојешин, Јулу Манојлову, Јовану Сувајцину, Стевана Кунића, Мирка Попова, Мату Спасовљева и Тодора Милојева, сви су стављени у ред па поубијани кад су Мађари Врбас узели. Дамјан Којић, Кузман Стојанов и Васа Стојичковић правник и богослов у Врбасу обеш. Алекса Алексијевић, тр. Пера Мећански, такође у Врбасу обеш: Милутин Тадић 26. Окт. Дамјан Брајков и Петар Вајиновић 26. Окт. 1848. год. у ст. Кањи жи

Павле Мравић Васа Станишић, Адам Кољовић, Јевта Гњелинац, Арсен Сремчев, што су им синову у цар. војсци 30. Окт. 1848. год. у С. Кањижи погубљени. Арса Бадорђица, Мита Крагујев, Петар Бабин, Аришко Бабин, и Сима Пиваров у Тополи обешени. Арса Живков и Јоца Пиваров у Суботици обеш: Исака Вујића Кузмана Милића, по заповести Перцеља 22. Маја 1849. год. као и: Наума Пекарског, Нецу Богојева, Јакова Ђакова, Илију Раца, Крсту Шљепачева, Недељка Гајиног, Јакова Обрадовића, Глишу Шљепачева, Глишу Сремчева, Драгојла Павловића, Тошу Шљепанчева, Симу Вурића, Дамјана Радојичића, Мишу Барђочког, Јакова Бакина, Стевана Попова, Јована Поморавачког, Кузмана Којића, Љубомира Вуковића, Глишу Сасића, Исака Барјактарова, његову жену и сина, Мољу Бранковачког, Васу Марковића, Јецу његову кћер, Кату Марковићеву, Симу Славујева, Петра Пагулова, Танасију Лончаревића, једног из кнежевине, Андрију Ракића, Јована Пецина, Пају Пецина, Босиљку Пецину, Јелену Пецину, Марију Миланову, Пају Пејића, Јоцу Славнића, Љубомира Бачлињу, малу девојчицу, Тиму Талића, дечка, сви по заповести Перцеља 22. Маја 1849. год. у Сенти поубијани. Тиму Славнића и Аврама Марића у Сегед. погубиду су. Јована Јовановића, Јована Стевановића, Ристу Дорића, Андрију Гаванског, Захарију Клатаншава, Мину Ковинова, Новака Пресића, Кузмана Вулетића, и Мишу З. Козаревчева у Суботици погубили су. Алексу Алексијевића, у Вршцу, Данила Данилова, Аврама Симића, Лазара Вуковог, Петра Павличева Максима Павличева, Миту Максимова, Лазара Манојловића, Косту Манојловића, Панту Манојловића, Јоцу Зомборског у Суботици су погубили; Исака Аришкова, Максима Мујина, Новака Протина, Ивана Маринова, у Врбасу погубили. Из кнежевине: Симу Јовановића, Цветка Лазаревића, Вићентију Јоксимовића, Шита Иловића Апр. 1849. год у Сомбору после разних мука погубили су, а тако исто и: Трифуна Радовића, Цветка Јанковића такође у Сомбору Нов. 1848. год. Јевту Терчина, Тодора Тупаковића, Вукашина, Келића зем. Н. Јуришића, чиновника и Косту Јовановића, сапунџију у Араду 19. Маја 1849. год. Трајла Шубана. 9. Јуна. 1849. год. у Араду; Јоцу Лазарева

грађанина, Стефана Бригића, Житара, Тому Деделића грађанина, 13. Маја 1849. год. Ђуру Новакова 16. Јун. 1849. год. у Гиларду су обесили и Живана Петровића, свештеника у Новом Араду су. обесили. Јоцу Марковића, Илију Иванова, Јоцу Миладиновића, Танасију Пејића, Рају Ражића, Илију Кузмановића, Луку Јоциног, Глишу Будава, Мишу Манојловића, Марка Стефановића, Миту Цациног, Коју Исакова, Дину Јоцића, у С. Миклошу побили су, и Тодора Стевина, по заповести Бема повешани и погубљени; Стевана Гушића, у Сегедину 1849. год. Андрију Јованског, Неестора Чојића чизмара, Милутина Татића кнеза из Кучева, Ђорђа Ненадовића, адвоката, Проку Глишића, и двојицу неименованих из Бегеча погубили су у Јулу 1848. год. А у Врбасу по заповести Морица Сенткираља и Тобија Стрилића: Кузмана Стојаковића учитеља, Дамјана Ковића и два Шајкаша из Ковиља; Арсенију Бадрљицу пред: жупанског стола обешени су по заповести мало више горе поменуте двојице Ав. 1848. год. Тиму Дајића, Ацу Милованчевог кројача, Илију Капетановог, Миту Капетановог, Милоша Ковачева, Ивана Ратковог, Танасију Ћирића, Нићу Радовановог, Кузмана Радовановог, Дамјана Русова, Глишу Стокића, Павла Гајиновог, Јоцу Гајиновог, Луку Фелдварчанина, Саву Иванова, Тому Бочина Авакума Ћирића, Милоша Секулића, Павла Шијака, Луку Ћирића, по заповести Морица и Перцеља Мар 1849. год, поубијали су у ст. Врбасу. Кузму Херцега, Раду Теофановог, Луку Јакшића, Ивана Херцега, Миту Шовљанског, Ацу Јанковића, Коцу Шваковића по заповести поменутог разбојника Перцеља Апр. 1849. год. у Кули побили су; Нићу Маријана и Гају Гроздића, такође у Кули стрељали су. 20. Јула 1489. год. Тодора Миловановог у Сивцу и непознатог именом Маја 1849. год. у Вршцу су обесили Вучетића, Миловановића, и Теодоровића зароб. граничаре у Дебрецину на најгрознији начин уморени су; Мишу Драгана, убили су у Араду Сеп. 1848 год. а Милана Крагујева обесили су у Тополи 3. Јан. 1849. год. а тако исто и Нику Пиварова, Тому Пивара земљ. у Сенти су убили 22. Мар 1849. год. Николу Туторова, Ариску Муњиног и Живана Мариног Перцељ је у Суботици уморио; Исака Алексијевића тр: Нестора Кованског

Гавру Хаднађева и Ивана Прерадовића земљед. Перцељ је у С. Томашу умориo преко свог комисара неког Ђорђевића, Јакова: Обрадовића Перцељ је у Сенти 22 Мар. 1849. год. умориo Гаврила Манојловића диштрикеког консулта одвели су у Мечи-Беришу и ту најгрозније уморили, тако исто у Сегедину Јована Жеравицу тргов: и тројицу безимених у Пирошу на најгрознији начин убили су. (Вид. Срп. Нов. 1850. год.) Можда ће ммоги посумњати о овом званичном извешћу; можда ће се и таквих наћи, као што је то на жалост у нас, који не само неверују у све оно што они невиде. но који ће још, по обичној нашој глупости, и правдати ово; али оваква дела начим се недају оправдати, а нека их правда ко како зна и хоће. но ми их осуђујемо па. Ми овде напомињемо, као синовац далеко чувеног и познатог у Босни и другим крајевима бив. хајдука Шоје из нашег места рођења, који је био у мађарском рату и причао нам, као и остали тисућама тисућа ужаса и варварства, која су Мађари са браћом им Пољацима починили 1848. и 1849. год. са српском нејачју и изнемоглим од старости и слабости Млоги ће се ужаснути кад сазна: да све ове побројане и уморене душе, које су мирне биле и које се несу мешале ни ушта, ван неколико војених заробљеника, несу побијене, стрељане и обешене здраве и читаве, но су најпре разним мукама уморене. Обично су нашим људима од овуда, које су рањаве и изнемогле ухватили, или боље да рекнемо издишуће подигли са бојног поља, метали сламу, смолу и т. д. у чакшире, ово палили и тако мучећи их уморавали. Другима су набијали гвоздене карике на главе и кроз ове гвоздене клинце ударали у главе и тако их морали. Треће су, који су уваћени лако рањени, запрезали у плугове да ору у место коња и т. д. Ми несмо у стању описати сва варварства мађарска и тада им бивше браће Пољака. То су ужаси који превазилазе сваку веру. Обилазећи их са презрењем и гнушањем, као и све остале подлости ових азијских чорда, напоследку напоменућемо како је наш рођени брат од тетке Чедомир (Гледомир, погрешно напечатано у тадањим оностранским извешћама) Евтимијевић уморен. Ево како :њему су везали руке и ноге за коње ... ошинули и тако растргли на четири

дела! Је ли то европски народ дакле и шта заслужује??... Тако дакле три стотине и шеснајест мирних и невиних жртава на најгрознији начин падаше од зверства мађарског и пољског, а да неспомиње 17. и више тисућа граничара преко 100.000 онако павших душа срп. и из кнежевине најмањв 10. до 15, тисућа, јер је кажу повраћено у кнежевину 17.000 фесова, који несу мора бити сви скинути са убијених. Оволике жртве, оволико мучења, која је аустријског правителства политика за цело створила и саздала никаквом коришћу несу награђена; јер је онај исти цесаро-краљевско апостолско римокатоличко Императорко, величанство једним махом свог пера уништило све оно што је било дало Србима. Ни је липрав Мишеље, ни је ли право и истинито преписао Хормајер акта царско аустријског дома; ни е ли се обистинило оно, што се тамо тврди да: „све сукобе у јАустрији сами цареви производе преко својих чиновника, само да утамане к уништте оне области у којима ове производе?" Ни је ли такође истина да: „хасбуржски дом увек јежавански смешећи се, очинско (примајући и материнско) ватреном својом, (но на изглед), љубављу увек утамањује оне, којима што даје? Он једном руком даје; али пре но што је што дао, већ је скроио план какоће га тисућогубо увеличаног повратити." Сва ова патња и мука беше: да се Мађари и Немци још боље и већма осиле; да се пропаганда римокатоличка још шире, дуже и дубље у српско православне земље распростре; народност немачка и мађарска у овима насели; и да се Срби коначно поцепају како са Власима, тако и Србима Римокатолицима, или Хрватима: те тако сви скупа утамане. Свршујући и ову свеску наших Одломака потпуно се слажемо се са описаоцем ових невино и млогострадавших срп. душа који вели: „Ништа нам дакле неостаје но вапијата са плачућим Јеремиом:" Обратитесја вси проходјашчи путем и видите: ашче јест бољезн јако бељезн Моја." И задржати право, да, кад нам време допусти, више и обширније прозборимо и проговоримо о Србима, њиховим земљама и њиховом прошлошћу.

ГЛАВА IX.

Статистичко-етнографски преглед земаља српских.

Потпуније и тачније ћемо овај део овог списа преставити у нашем Путопису по Правој (тако сада у опште званој Старој) Србији, јер ћемо у овоме мимо Мапе назначити и побројати свако село, колико има кућа и каквих и т: д:? А сада стављамо само ово:

1. Да данашња кнежевина Србија, по званичним датама броји скоро1,300.000 душа на непуних 1.000 □ миља. Од ових је: 1,200.000 Срба; 2.000 Немаца 3;000; Евреја, 5.000 раз: странаца, 30.000 Цигана и 60.000 Влаха, који живе у овим селима

I. У окр. и срезу крајинском:

1. Србовлаху 2. Самариновцу, 3. Кароглашу, 4. Буковчи, 5. Кобишници, 6. Мокрањи, 7. Великој Јасикови, 8. Чокоњару, 9. М: Јасикови, и 10. Глоговици; а у Радујевцу је $^1/_{10}$. Влаха а $^9/_{10}$ Срба и у Таковцу је само 8. душа Влаха, а остали су сви Срби.

2. У срезу Поречко-Речком:

1. Варошица Г. Милановац $^1/_5$ Влаха, а $^4/_5$ Срба: у селима: 1. Месни, 2. Потоку, 3. Клокочевцу, 4. Црнајки, 5. Руднојглави, 6. Горњану, и 7. у Танди сами Власи, а у: 1. Голубињу $^1/_4$ Влаха, $^3/_4$ Срба, и 2. у Бољетину $^1/_2$ Влаха, а $^1/_2$ Срба.

3. Срезу Кључком:

1. У Текији $^6/_7$ Срба, друго Власи. 2. Сипу, 3. Цеперцу, 4. Кладушници, 5. Рткову, 6. Корбаву, 7. Вајучи, 8. Брлогу, 9. Речици, 10. Подвршци, 11. Манастирици, 12. Велесници, 13. Бурдељу, и 14. Грабовици, сами Власи. А у великој Каменици, $^5/_8$ Срба, а друго Власи, 2 у Великој 3. Влаха, а друго

Срби 4. Малој Врбици само 11. Влаха, 5 у Костолцу само 8 Влаха и 6 у Петровом селу на 382 душе Срба само 17 Влаха слугу.

4. у Срезу Брзопаланачком:

1. У Малој Каменици, 2. Цањеву, 3. Дупљану, 4. Прахову, 5. Јабуковцу, 6. Вратни, 7. Плавни, 8. Купусишту, и Малајници, сами Власи. А у 1. Михајиловцу само 20. Срба а друго Власи, 2. У Слатини $^1/_3$ Срба, 3. У Брзој Паланци $^2/_3$ Влаха.

II. Пожаревачком окр.

У Пожаревцу на 80. Срба долази 1. Влах.

1. У Старчеву, 2. Дубочки, 3. Кобиљу, 4. Манастирици, 5. Аљудову, 7. Рановацу, 8. Кладурову, 9. Мељници, 10. Ждрељу, 11. Стамници, 12. Бусуру, 13. Лесковцу, 14. Чешљевцу, 15. Бари, 16. Речици, 17. Ђуракову, и 18. Тополовнику сами Власи; А у: 1. Курјачи на 898. Срба 40. Влаха, 2. Кусићу, $^1/_5$ Влаха, 3. Раму $^1/_3$ Вл. 4. Кличевцу на 1239 Срба 90 Вл. 5. Доњашњици, $^4/_5$ Вл. 6. Табоновцу на 698 Срба, 12. Вл. 7. Буровцу, на 586 Срба 15. Вл. 8. Петровцу само 5. слугу Влаха, 9. Рашинцу, 13. Вл. 10. Витовници само 6 Влаха.

2. Срез: Пожаревачком, голубачком, омољском и звиждском:

1. У: Забрези, 2. Тићевцу, 3. Врбњици, 4. Свињареву, 5. Орљеву, 6. Маријеву, 7. Кочетину, 8. Вуковићу, 9. Двориште, 11. Кравачи, 12. Житковцу, 13. Снеготину, 14. Кудрежу, 15. Брњици, 16. Српцу, 17, Љешници, 18. Лозници, 19. Влахољу, 20. Лескову, 21. Јасикову, 22. Брезници, 23. Магудици, 24. Сиги, 25. Осаоници, 26. Церовици, 27. Буковској, 28. Дубокој, 29. Коаници, 30. Сену, све сами Власи. А у: 1. Мустаннћу $^7/_8$ Вл. 2. Раковој Бари $^6/_8$ Вл. 3. Волуји $^6/_8$ Вл. 4. Нересници $^6/_8$ Вл. 5. Мајдану кучајском $^1/_3$ Вл. 6. Посвени $^1/_2$ Вл. 7. Шливовици само 7 слугу Влаха, 7. Тополници на 10 24 Срба само 4. Вл. 8. Мучици $^1/_{25}$. Вл. 9. Солаковици $^2/_{11}$. Вл. 10. Вел, Црнићу на 566 Ср. 55 Вл. 11 Батуши на 567 Ср. 2. Влаха, 12, Набрђи $^4/_{15}$

Вл. 13. Трњану 1/3 Вл. 14. Костолцу на 614 Ср. 37 Вл, 15. Брадарцу на 586 Ср. 4 Вл. 16. Пленовнику на 551 Ср. 4. Вл. 17. Батовцу на 615 Ср 12 Вл. 18. Петци 1/3. Вл. 19. Ораховици на 898 Ср. 4 Вл. 20. Влашком Долу 1/2.. 21. Великом селу 1/2. 22. Бошњаку 1/2. 23. Четережу на 674 Ср. 1 Влах. 24. Сибници 1/4 Вл. 25. Арнаут Поповцу 1/7 Вл. 26. Добрњи 1/3 Вл. 27. Пањкову 1/3. Вл. 28. Вошањовцу 1/9. Вл. 29. Орешковици 1/10 Вл. 30. Полатни 1/6. Вл. 31. Кушиљеву 1/10 Вл. 32. Породину 3/4 Вл. 33. Жабару 1/20 Вл. 34. Ракинцу 1/4 Вл. 35. Голубцу 1/5 Вл. 36. Поликви 1/3 Вл. 37. Миљевићу 1/2 Вл. 38. Милешеву 1/9 Вл. 39. Доброј 1/8 Вл. 40. Жагубици 1/3 Вл. 41. Милатовцу на 754 Ср. 14 Вл. 42. Вуковцу на 537 Ср. 3. Вл. 43. Суводолу на 1154 Ср. 47. Вл. 44. Крепољину 1/3 Вл. 45. Крупаји на 239 Ср. 20. Вл. и 46. Близњаку 1/2 Вл.

III. у Окр. Смедеревски срез Подунавском.

1. У Бодљевцу на 292 Ср. 4. Вл. и 2. Скобаљу на 882 Ср. 13 Влаха.

IV. Окр. Црноречком Срез: бољевачком и Зајечарском:

1. Шљивару, 2. Пљиту, 3. Кривељу, 4. Бару, 5. Брестовцу, 6. Топлој, 7. Бучју, 8. Оштрељу, 9, Слатини, 10. Љубници, 11. Метовници, 12. Накуличеву, 13. Оснићу, 14. Бачевици, 15. Подгорцу 16. Шарбановцу, 17. Злоту и 18. Валакоњу сами Власи. А у: 1. М. Извору 2/3 Вл. 2. Лукову 1/3 Вл. 3. Добропољи 1/2 Вл. 4. Гамзиграду 3/4 Вл. 5. Грљану 2/3 Влаха.

V. у Окр. Ћупр. Срез: параћинском и ресавском:

1. У: Батинцу, 2, Влашкој, 3. Шакову, 4. Бигрењици, 5. Суботици, 6. Бобаву, 7. Мачевцу, 8. Гладној, 9. Бељајци, 10. Јасеновци, 11. Ресавици сами Власи. А у: 1. Језеру 1/8 Вл. 2. Жидиљи 3/4 Вл. 3. Липовици на 299 Ср. 15. Вл. 4. Поповњаку, на 207 Ср. 20 Вл. 5. Брестову 280 Ср. 20 Вл. 6. Тропању 1/2 7. Дубници 1/4 Вл. 8. Сутки 1/4 Вл и 9. Стубици 5/7 Власи. Дакле у целој кнежевини Србији живе у 114 села Власи сами,

који већином знају српски, а има их који и несу ништа друго: до повлашени Срби, што још и данас бива, а у 51 више много Срба но Влаха, Свега непуних 60.000 Влаха, у Кнежевини.

II. У *Кнежевини Румунији и то Крајни.* 260.000 Срба.

III. Црној Гори

На 100 □ м. 120.000 Срба.

IV. Босни и Ерцеговини и нахијама: Новопазарској, Митровичкој и Вучитрнској

2,000.000 душа на 1300 □ м. Од ових Срба прав. 1,395.000 Срба, нухамеданаца 330.000; Срба римок. 200.000 и Арнаута мух. 20.000 Цигана 40.000 Евреја 15.000.

V. Правој Старој (Србији).

И то у нахијама: 1. Куршумлиској, 2, Прокупачској, 3. Приштинској, 4. Пећској, 5. Скадарској, 6, Ђаковачкој, 7, Елбасанској 8. Призренској, 9. Тетовској, 10. Дибарској, 11. Оридској, 12. Кичевској, 13. Битољској, 14. Костурској, 15. Прилепској, 16. Велешкој, 17. Тиквешкој, 18. Кратовској, 19. Ђустендилској, 30. Кумановској, 21. Скопљанској, 22. Врањанској, 23, Лесковачкој, 24. Пиротској, 25. Нишевачкој, 36. Гиланској, 27. Видинској, 28. Самоковској, 29. Софијској, 30 Штипској 31. Радомирској, 32. Трнској, 33. Кочанској 34. Дупничкој, 35. Ресинској, 36. Могленској, и 37. Врачанско етрополској са окраинама у кућама: Свега кућа 647.182 на 4600 □ м. од прилике а по на особ кућа има и то: Срба прав. 379.427; Срба Мухам. 87.166; Влаха 11.250; Арн. прав. 6.700; Грка прав. 38.000; Ар. Латина 6.610; Арнаута Мухам. 56.854; Осман. 43.100; Черкеза 4180; Татара 3900; Евреја 8.100; Цигана 7.000; Војске и џандара 30.720. Кад се ове куће свију народности помноже са 5. душа осим српских, које ваља због задружног стања јер у по неким, кућама у Правој (Старој) Србији има и по 80 душа ваљда дакле у најмању руку помножити са по 8 душа;—онда износи свега душа: Срба прав. 3,032.416

Срба Мухам. 435.830; Влаха 56.250; Ар. прав. 33.500; Грка прав. 190.000; Ар. Латина 33.050 ;Арн. Мухам. 284.295; Османа 215.500: Черкеза 20.900; Татара 19.500: Евреја 25.500; Цигана има 20.000; а домаћих и чергара 25.000; Војске 30.720; Овима кад се дода из Србије Босне и Црне Горе онда излази. Срба прав 6,007.416; Срба Мухам. 765.830; Влаха 116250 Арн. прав. 33.500; Грка прав. 190.000; Ар. Латина 33.050; Арн. Мухам. 304.295; Османа 215.500; Черкеза 20.900; Татара 19.500; Евреја 40.500; Цигана 45.000; Овим Србима православним, кад се дода Срба римокатолика 200.000; Мухамеданаца Срба 765 830; онда излази Срба разних вера свега 6,973.276; Овима кад се дода поарнаућених прав: Срба 33500; душа онда износи свега Срба свију вера: 7,006.746; душа. Православ. Влаха 116.250: Грка 190,000 Ар. Римокатоличких 33.050; Ар. Мухам: 304.295; свега дакле Ар. 337.345; Османлије са Татарима и Чер: 255900; а осталих каб што је напоменуто, но ваља упамтити да је Цигана више Мухамеданаца, но православних.

1. Даље иде Србо-Бугара у Бугарској 1,300.000.
2. Србо— Рашана у Тракији 2,200.000.

Србо— Македонаца 900.000.

Овим јужним Србо-Славенима од 4,400.000 кад се дода чистих Срба разних вера, са оно мало пошкопљеника прав Срба у 7,006.746 онда се на овом српском тропољу свега Јужних Славена, или Србо-Славена, има 11,406.746 душа.

VI. У *Аустро-Угарској држави*:

1. Србо-Словенаца 1,2 2.000. Овима ваља додати преко 180 села Србо-Словенаца преданих, по последњем уговору Млетачко-Италианском краљевству, од коих ових 50. села знамо, а 130 још нсемо добили: 1. Жинђурији (Чивидало,) 2. Шпинђурија, 3. Пармасте, 4. Ажида, 5. Д. Мерса, 6. Нађимур, 7 Шкрутове, 8. Г. Мјерса 9. Селце, 10. Пудатона, 11. Јегнод, 12. Олтана, 13. Селце. 14. Г. Селце. 15. Ковачевица, 16. Гудаши, 17. Кодармац, 18. Порбудижи, 19. Подкланци, 20. Намелина, 21. Клинац, 22. Гњидевица, 23. Горендрва, 24. Набрези, 25. Парсивца, 26. Украју, 27. Прпантанијели, 28. Уселце, 29, Пар-

канауци, 30. Налијеса, 31. Косца, 32. Долињани, 33. Хласта, 34. Клење, 35. Ожнија, 36. Шампајела, 37. Шалпау, 38. Штубици, 39. Шеплешчнишча, 40 Турјан, 41. Робињак, 42. Коналац, 43. Граба, 44. Лесишја, 45. Гусење, 46.Костањевици, 47. Парбјевчара, 48. Накомбрјешке, 49. Подромје, и 50. Парсивци рачуњајући у сваком селу по 30 кућа (8,400 и то по 8 душа усвакој кући) 67.200. Дакле 180 села, 8400 кућа житеља и око 67.200 душа игорњих 1,242000 1. Свега Србо Словенаца 1,309.200; 2. Србо Хрвата; 420.000 3. Срба православних 1,727.783 и Срба римокатолика, 1,382.814 душа свега Срба у Аустро-угарској Србији обе вере 3,110.597 скупа Србо-Славена 4,839.767 душа. Овим ваља додато Бугара 23.987 и Арнаута 2.095 што износи у Аустро-угарској Србији Србо Славена (Јужних Славена) свега 4,865.889 и војске Србо-Славенске преко 360.000 свега 5,225.889.

И овај број Србо-Славена у Аустро-Угарској Србији од 5,225.889 душа неје тачан; јер званичне аустријске статистике од како су рачуњају Србо Илира на 5,000.000 па им се тај број још од пре 100 гол. па до данас непрестано у главама врзе не износећи ни више ни мање. У Аустро-Угарској теже је до правог броја народности, а нарочито Србо-Славенске, доћи, но и у Турској, па и у Китају. Аустријски статистичари често по 200 и 300.000 душа у један мах прождеру; те према овоме може слободно Срба и срп. племена у Аустро-Мађарској, рачунати и на 6,000.000. Што Србо Хрватски статистичари наводе,из званичних аустријских извешћа, у неколико мањи број, од напоменутог они јако у томе греше.

Тако дакле има Срба у Турској и Аустрији, разних вера у најмању руку 10,117.243. А Србо-славенских племена 6,629.200 Свега у Турској и Аустрији Србо-Славена 16,746.443 и војске 360000 свега Србо-Славена или сада тако званих Јужних-Славена 17,106.440. душа. А из ових би изашла прекрасна Југо-славенска конфедеративна држава, да је Бог дао памети. —

За чланак и мапу служили смо се овим делима:

1. Греческо-Росијски словар из: и изд: Денартамента народнаго просвјежченаја II. т Москва 1848 год.

Латинско-Рас: и Расијско-Латински словар Кронбергера 6 изд: Мос. 1860 год.

3. Ogledalo Jliruma и т. д. Joana Sveara Загреб 1738 год.

4. Saerbska beseda u latinskom pisшu u Becu 1860 год,

5. Бјељајева проф: Московског универзитета Лекције Истор: Рус: Права Москва 1864 год.

6. Лекције Бађанскаго проф. Москов. унив. Историје Срба Москва 1864 год.

7. Bozpravy o gmenach pocatkah i stiarozitnostech narodu Slaeskvhoa geho gmena Jana Kolara o Budjne 1830 год.

8. О Сродствије језика славјан: санскритским А: Гиљфердинга Сп. 1853 год.

9. Историја Армјанији Мојсеја Хоренскаго пер: с арм: Н: Емин Москва 1858 год.

10. Radices linguae Slovenicae Franciscus Miklosich Lipsiae Mdcccxlv

11. Материали дља сравнит: и објасн словарја и Грамат; Ак. наука од Косовича Сп. 1853. 1856 год.

Словар церк-слов: језик сост. Ак: А. Х. Востоков Сп. 1858

13. А: Гиљфердинга Об атнашен: језика славјан к. сред: Москва 1853 год.

14. Индија под Англ: владичеством соч: Борна Борту де Пањота пер. с франц. по поруч: П. В. Голубкова Москва 1848 год.

15. Српске нар. песме В. С. Караџића.

16. Британскаја Империја в. Индији сач. Шведск: Генерал Лајтн. Бјорнштерна прев: по поруч. Платона Васиљевића Голубкова Москва 1847 год.

17. Путешествије в Бухару и пр. 1831, 32 и 33 года Лејтнантом Ост-Инд: компанејској служба А: Борнеом изд. П. В. Голубкова Москва 1848 године.

18. Всемирнаја Истор. Шлосера прев. под редак Н: Чернишеваскаго изд. А: Серно-Соловјева сп, 1861. год.

19. Путешествије по Египту и Нубији Аврама Норова сп. 1840 год.

20. Всемирнаја Истор. Георга Вебера проф. и дирек. Шк: Хајдел: прев. и изд: В. Игњатовића и Н: Зујева С. Петр: 1860 године.

21. Живопис: Обазр. Авг: Семе,на Мос: 1838.

22. Живописноје Путешествије по Азији пр. са Франц: Коша изд: А. С. Ширјајева Москва 1839 године.

23. Египет в Прежњем и нин: состајанија соч. А. Б. Клота Беја, пр. с франц. Ан: Александровића Крашевскаго Снетр: 1842 год.

24. Описаније Бухарскаго ханства Н. Ханикова сп. 1843.

25. Хива геогр: стат: описаније ханства хивскаго Москва 1840 год.

26. Очерк Росији Вадима Пасека Сп. 1838 године.

27. А: Езова внутренији бит древ: Арменији истор. изслед. на степен магис: Сп. 1859. год.

28. Историја Егише Вардапета борба Христ: са учен Зороастра в У. стол. пер: с армјанскаго п: Шанишијева. Тифлис 1853. године.

29: М: Шапена Историч: памјатник саст; армјан:: обл: в епоху присоједс: Расис: Импер: С. П. Имп. Акад. наук. пола демид: прем; сп. 1852. год.

30. Собраније актов отн: к обазр; ис. Армјан Москва 1833.

31. Житије Кунхсеса, или Конфуциуса как. им. его еворп: најел: фил: кит: ваз: древ: уч, до Истор. Наук Худож. и пр. пер. Китајев Сп. 1790 год.

32. Сањ-Цзи-Цзин, или Тројесл. пер. Ман. Јоакињфа Сп. 1829 године.

33. Всеобш путеш: во круг свјета сост Дјуманом Дјурвилом и пр. пер с франц. Москва 1885 год.

34. Описиније Тибета в нин: его састојан. пер. с китајскаго Сп. 1828 год.

35. Путешествије Барона Александра Хунболта Еренбергера и Розе 1824 год. Сибир. Сп. 1837 год.

36. Историја о завојеван. Китаја Мажур. и Татар оч. Баже де Брјупеш пер с франц. А. Р. Москва 1788.

37. Скифскаја Историја соч. Андреја Лазлова а изд. Ник. Новикова Москва 1778.

38. Историја Тибета и Хунора пер. с китајск. Јоакињфа. Бичур. Сп. 1833.

39. Путешествије в. Китај через Манголију Егора Тимковскаго Сп. 1824 год.

40. Сочин: Мон. Јоакимова собр. свјед. нар. обита в. сред. Азији в. древ. врем. Сп. 1851.

41. Закавкаски крај замјет. о сем. обич. и отн. на обитајуш. меж. Черн. и Каснис. морем Барона Августа фон кетгаузена Сп. 1857. год.

42. Обазрјен. рас. владјен. за Кавк. статис. етнограф т граф: и финанс. атном. произв. изд. по височајш. налогу Сп. 1

43. Ѳ: Л. Морошкина Истор. Крит. изслед. о Рус. с Сп. 1842.

44. Сачињен, П. В. Савељева Истор. сјевево-вос Европи и мним. пересел. народов. Сп. 1842.

45. А. Вељтман, Маги и инд. Кохани Сп. 1860.

47. Гиљфердинг, Древнејш: период Истор. слав. 1868

48. Александра Брута земље. стар-свјета Сп. 1828.

49. Србљак в Бјелградје 1861.

50. Х. Серафим Ристић, плач Старе Србије Земун. 1

51. Стефан Верковић описаније бита Мак: Болгар М ква 1868.

52. Истор. древне Грецији Гилиса пер. Сп. 1831.

53. Момсени Истор. Римск. пер. Шестакова Москва 1

54. Руск: Сл: Москв. университ. 1842.

55. Рускоје слово за 1860. год.

56. Гигијена и Физиологија брака де Дебе. Москва 1862.

57. Кудравцева, Римскаја женшчина Москва 1860.

58. Јули Венелин древ. и њин Болгаре Москва 1841.

59. Јоан Раич Истор. раз. слав. нар. Беч 1794.

60. Егора Клаесена, Новије матер. дље древ. ист. с Москва 1861.

61. Феокистова, Барба Грецији за независност Сп. 186

62. Славјан. древности П. Ј. Шафарика пер Бађанск Москва 1837.

63. И. Кудравцова судба Италији од над. зап. рим. до Карла великаго Москва 1850.

64. Мавроурбина Исто. пер на рус. Сп. 1700.

65. Алфр: де Бесе, Турец. Импер Москва 1860.

66. Алфред Мишељез, Секрет. Истор. австрис: пра

Сп. 1861. год. 67. Гизоа Историја Црвилиз. в франц. од пада зап. рим импер. пер. Сп. 1861.

68. Петра Кепиенна, об древ. јуж. бер. Крима сп. 1837.

69. М. Погодина. Норм. пер. рус. Истор. Москва 1859.

70. Новикова. О важ. особ. луж. нар. Сп. 1861.

71. Истор. о жиз. и дјел. књазја Канст. Кантемира Москва 1783.

72. Виљгељма Хумбољта, О раз. ор. челов. јаз. Сп. 1859.

73. М. Стасуљевича, Истор. сред. вјек. Сп. 1863.

74. А. Гиљфердинга, пут зап. Бос. Гер. и Ст. Ср. Сп. 1859.

75. Пељица Истор. Прусије пер. Москва. 1849.

76. „ Истор карољев. Саксан. Москва 1849.

77. Раушнпка Истор. Њемц. Ганзи Москва 1849.

78. Германи Истор. Карољев. Неапол. и Сиц. Москва 1849.

79. Ф. Х. А. Гассе Истор. Ломберд: Москва 1849.

80. Ј. Бођанскаго, о народ. појез. славјан пл. Москва 1837.

81. Johan Kolar Slava Bohyne Пешта 1829.

82. Ј „ „ Cestopis horne Jtal Pesta 1843.

83. Черти из Истор. и жизни Лит. нар. Виљна. 1854.

84. Ан. Ашика Босфорскоје царев. Одеса 1848.

85. Григорије Спаски Арх, нумуз. сбор. 8. Москва 1850.

86. „ памјат. об расуж. цар Ком. Москва 1850.

87. „ Баофср Химерич. Москва 18 6.

88. Шуљгина, Курс всеоп. Ист. Кијево 1862.

89. Фридриха Лоренца, Руковод: весоп. Ист. Сп. 1847.

90. Турчинова, Обзар Истор. Бјелорус. Сп. 1857.

91. С. Ешевскаго К. С. Аполинарији Сидон. Москва 1855.

92. Чтен Импер. општеш. Истор и древ. Москва 1858.

93. Световид за 1866 и 1868. год.

94. Н. Крстића Истор. Срп, нар. Београд 1861.

95. Љетописи српски,

96. Амедеј Тијери прич. из рим. Истор. пр. Москва 1861.

97. В. И. Ламанскаго, О Славјан у Мал. Аз. учен зап. мип. Ак. Наук. сп. 1859.

98. Августс. Коцеб. Свидригајло вел. кљ. Лит. пер. Сп. 1853.

99. С. Н. Палаузов, Вјек Болар. цар Симеун Сп. 1852.

100. Н. Н. Карамзина, Истор. госуд. Рус. Сп. 1842.
101. А. Мајкова, Истор. серб. јаз. Москва 1857.
102. А. Гиљ. Истор. Бал. Слав. Москва 1855.
103. А. Језиков, о рус. госуд. цвјет. Сп. 1858.
104. Макушев, сказ. ин. о бит. слав. Сп. 1861.
105. Д. Шепинга Мт. слав. јаз. Москва 1849.
106. В. Григоровића Сер. в отн. к сусјед Казан. 1859.
107. Мих. Костарски, Нар. слав. Миф. Сп. 1841.
108. Вашингтон Ирвинг, Жив. Мух. пер Сп. 1857.
109. Сер. Соловјева Истор. Рас. Москва 1869.
110. Бандке, Истор. Госуд. пољ. Сп. 1830.
111. Живот св. Сим. Даничића, Београд. 1865.
112. Јури Венелин, Влахо-Болгар или Дако слав. Грам. Сп. 1840. год.
113. Д. О. Шепинга. Рус. нар. в, јеја повјер. Мос. 1862.
114. И. Срезњевски, Изслед. об јаз. бог: слав. Сп. 1848,
115. „ Свјат. и обр. слав. Харков. 1846.
116. Евер. Древ. Рус. прав. сп. 1835.
117. Чарљ. Дар. об происхаж. вид. Сп. 1864.
118. Спом. нар. срп. Исид. Ник. Будим 1843.
119. M. Henri Thiers, La Serbie son passé et son avenis Paris 1862.
120. Руск. Бесједа Москва 1858,
121. С. Максимова, Год на сјевер. Сп. 1864.
122. Д. А. Ваљујева, Истор. и ист. сбор. Москва 1846.
123. Н. Торнау, Изслед. нач. Мусул. законов. Сп. 1850,
124. Б. В. Кене, изслед. об. Ист. и древ. Герсон Тавр. Сп. 1848. год.
125. Д. Шчепин, об истор. и фар. рус. баснас. Мос. 1859,
126. Љетопис Нестора издан. по Лавр. спис. Мос. 1864.
127. А. Вељтман Атила и Рус, Москва 1858.
128. А. М. Стринголм, Пох, Викин пер. Владимир 1860.
129. Гласник срп. уч. друш, Београд. 1870.
130. Палаузова Југовост. Европ. Сп. 1861.
131. А. Шауент. суд. Медец. Москва 1865.
132. П. Бесенов. Болгар Еп. Москва 1865.
133. Државопис Србије В. Јакшића Београд 186.. 3 и 10 год.

134. Е. Зјабљавскаго, Статис, Евр. сп. 1830.

135. Смолера, Рјег гар и дољ. луж. ср. Грима 1824.

136. А. Н. Андрејев, пѣмјат. древ. Рима Москва 1861.

137. Г. К. Фуксе, Болар и его древ. Мос. 1859.

138. О пер. Манас. Љетопис и очер Истор. Бол. Мос. 1842.

139. Описаније војни, вел. књаз. Сватосл. Игор. против Болар и Грек А. Чер. Мос. 1843.

140. Ј. Бађанскаго, Об. врем. происх. слав. пис. Мос. 1855.

141. И. Иванов, Руков. статис. Сп. 1856.

142. Даничића Речник из књиж. стар. Београ1 1864.

143. А. П. Ирбијева и Мјур Макензијева, пут по слов. зем. пр. Београд 1868.

144. Jr. Miklosic, Manumenta Serbica Беч 1858.

145. П. Ј. Шафарик, Pamatky Drev. Pisenic. Jihosl Прага. 1857.

146. Гедеан Јуришић, Дечан првенац Новисад 1852.

147. Петер Козлер, Jmenik mest sloven. dezele na Dnnau 1864.
„ Slovencom.

148. Czoernig Ethnogr. karte der Oestereichische Monarhi, Беч 1855.

149. Х. Сер. Ристић, Деч. спом. Београд 1864.

150. А. Гиљер Собр. сач. Сп. 1868.

151. Heinrich Kiepert, Gen. kart. fon den Eur. Tür Berliu 1853.

152. Roskievitz. Bosn. und Cherzeg Беч. 1867.

153. Scheda gen. kar. fon den Enr. Tur. Беч 1870.

154. Карта Скалона.

155. Карта Србије мајора Љубомира Ивановића. Код имена г. Љубомира имамо њему, а нарочито г. мајору М. Лешјанину, да и изразимо нашу најдубљу благодарност, што су нас послужили својим материалима војеног министарства, да нам што потпунија карта изађе. Хвала им и слава.

156. Каталинића, пут до Солуна.

157. Kefel etn: kar. oes. inp. Беч 1857.

158. Barth fon d. vajch. nach. Salonik 1859.

159. Viqueniel Alb. ect. 1859.

160. П. Ј. Шафарика Народп. слав. с кар. прев. Бођанск. Москва 1843.

161. М. Ђ. Миличевића, писма с пута Београ. 1867.

162. Етногр. кар. славјан: народн. Сп. 1867.

163. Ami Baue; la Turquie d. Europe Paris 1840.

164. J. G. fon Hanu, Reise fon Belgrad nach Salonik. Беч 1868.

165. J: G: f: Thahn Reise etc. Drin und Vardar Vien 1867.

166. Очерк. древ. Истор. прото-слав. Москва 1851.

167. Фракиск. плем. в. Мал. Азій Москва 1852.

168. Пелазго Фрак плем. насл. Итал. Москва 1853.

169. О Јазикје Пелазгов насл. Итал. Москва 1855.

170. Стара карта Србије из 18. века у Бечу.

171. Преко 25. разних карти Аустријске и појединих њихових делова, као: Тесалије, Епира, Далмације, Хрватске, Црне Горе, Бугарске и т. д. Међу којима се најзнатнија огромна и прекрасна Ђенерална карта Мађарске и т. д. ка и из разних времена Турске.

172. Своје сопствене путописне белешке кроз „Праву, (сада тако звану Стару) Србију“ 1870. год

173. Прибелешке о Турској и картице Г. Хриштофе Морица и његових многих другова и пријатеља Славена и туђина као и путовања Гризебаха 1843. Барта Рути 1865. и других.

174. Об Облас: Рим. Им: Кон: Багрјан: пр. с грч. Мос. 1868 год.

175. Чернини о жив: и лит: труд: Конст. Багрјанр: Харков 1858 године.

176. Напоминњати у тексту стари грчки и римски писци, пре, и после хришћанства, као: Хиродт, Полибије, Диодор Сицилијски Апијан, Дион Касије, Евсеви, Тит Ливије, Тацит, Амиан Марцелин, Помпели Мели, Плиније, Прокопија, Јорнанд, Безимени писац, Саксон Граматик, Хелмолд и других многих по разним издаваоцама као Болонским или Нибурским, Бечким, Лондонским и. т. д.

177. Lelevela Baduna Starozitve vezled: geogr: Vilna 1815.

178. Хамера Sur les origines Rus: Сп. 1827

179. М: Шармуа: Rielaton de Masoudy et d' атр. ct: у Меmоарима Акскаук Сп. 1834.

180. Adam: Bremensis et: у Serip: rerum: German: Хамбург 1706 године.

181 Felix Beaujaur voyage militair dans l' empire Othom. Paris 1820.

182. Cousinery voyage dans la Macedoue Paris 1820.

183. Villiam Martin Leuke Travels in Northen grece London 1835.

184. Fr. Tafel de via militari cte Tubinge 1842.

185. Alte Geogr: des kasp: Meers etc: Edunrd Eichvald Верлин 1838. год: и још преко 20. разних сачинења, која због краткоће простора ненапомињемо овде, а у тексту наведена су.

186. Вик. Григоровића Очерки пут. по Евр. Тур. Казан.

ПОГОВОР.

Од ове свеске, као и целог дела у изишавше обе свеске, остало нам је рукописа још за десет печатаних табака, које немогасмо напечатати због мале друштвене помоћи одређене за цело дело само у 70 дук. ц. а нас оно стаје преко 140 дук. ц. Цело је дакле дело, и ако је само по себи конспект (а и програм како ваља да се напише наша историја), ужасно овим скраћивањем нагрђено и осакаћено. Ми сада радимо праву нашу историју а не као ове „Одломке“ само конспект и управо програм, као што рекосмо, и она ће изнети преко 16. свезака, као што је прва. У том делу, кад (и ако) угледа света биће поправљене све махне, погрешке и недостатци којима је ово делце препуњено. Тако исто, кад прештампамо и нашу припадајући овом делу, и сада излазећу. мапу поправићемо и на њој грднећи велике погрешке, којих је препуна, но и са овима засада најсавршенија и најбоља мапа Срба и српских (југославенских) земаља као што су и ови „Одломци“ покрај својих неизбројимих махна и погрешака, опет најсавршенији део историје нашег српског народа. Уз једно и друго издање биће наведене и све препоне и сметње од стране наших завидљиваца и себичних шарлатана, који нам, ево, целог века, без икаква узрока, непрестано сметају и спречавају да

овако једино користна, за сада, дела за наш народ, издајемо и обелодањујемо. Особито ће се изнети кајиџари, и сметаоци мапини и т. д. Засада само *благодаримо и на овој малој и незнатној помоћи за ово дело одсеку историјском срп. ученог друш: Г. Стевц Рајичевићу управ. државн. печатње, који се својски брине око издавања свију срп. књига, а без ког би млого дело савршено пропало и неби никада угледало света, да он нечини све оно, што само може, као велики родољуб срп., чинити у границама закона. Благодарност је и Г. Г. слагачима,* који су се доста намучили *учећи страна писмена и у исто време слажући текстове. За маџу једина и највећа је благодарност, а и безсмртна слава, докле траје сриства, малом и незнатном сиротану, а огромном и дивном патриоти Г. Кости Атанасковом Шуменковићу овд. кафеџији код „Балкана“ а родом из Боровеца Оридске нахије Праве Србије, који задужујући се и илаћајући велике лихве издаје помињућу Маџу. Без њега она неби никада угледала бела света.* Угледав, и сетив се њега Г.Г. чланови одсека математичког и јестаственичког срп. ученог друш. *нека им буде црн образ пред садањим и потоњим нараштајима српским,* што онаку донеше одлуку о нашој мапи, најсовршенијем, за сад, чеду наших одвећ непознатих земаља, наше народности и историје. *Нарочито нека се вечно стиде Г.Г. оцењачи,* који онако подло, и занешени себичном неком сујетом, на основу лажи (као што је већ казано у 112 и 113 броју „Трговачког Гласника 1871.)“ и управо кајишарску оцену преставише својем одсеку.

This book should be returned to the Library on or before the last date stamped below.

A fine is incurred by retaining it beyond the specified time.

Please return promptly.